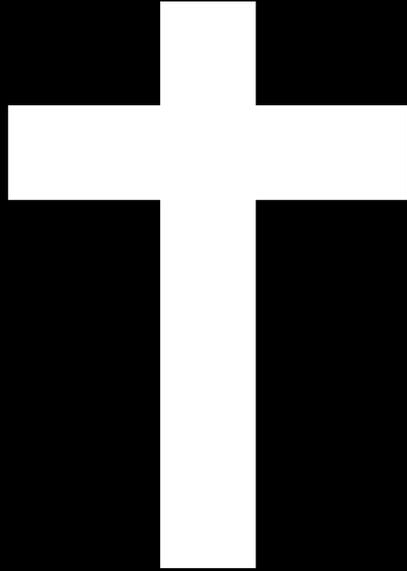

Liá'a Chuánshi Dios
Shínaa

Achagua Partial NT [aca] -Colombia 2013

Liá'a Chuánshi Dios Shínaa
Achagua Partial NT [aca] -Colombia 2013

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Achagua

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-04-25

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 13 Jun 2025 from source files dated 25 Apr 2025
89800e26-7a01-5d4e-9138-09f536d25dde

Contents

SAN MATEO	1
SAN MARCOS	72
SAN LUCAS	113
HECHOS	183
EFESIOS	243
1 TESALONICENSES	252
2 TESALONICENSES	258
1 TIMOTEO	261
2 TIMOTEO	269
SAN JUDAS	274

Evangelio según SAN MATEO

*Náa'a nawérrinaibimica Cristo béecha sánamica
(Lc 3:23-38)*

¹ Liáni áabai lista nashínaa náa'a Jesucristo wérrinaimica, rey David cúuleemi ya Abrahám.

² Abrahámcala Isaac sálijinaa,
Isaac Jacob sálijinaa,
Jacob Judá sálijinaa ya náa'a libécanata náajcha náa'a líshiibimica.

³ Judá Fares ya Zérah sálijinaa, natúwa náarra Tamarca.
Fares Esrom sálijinaa,
Esrom Arám sálijinaa.

⁴ Arám Aminadab sálijinaa,
Aminadab Nahasón sálijinaa
ya Nahasón Salmón sálijinaa.

⁵ Salmón Booz sálijinaa, rucúulee ruá'a Rahab;
Booz Obed sálijinaa, rucúulee ruá'a Rut.
Obed Isaí sálijinaa.

⁶ Isaí rey David sálijinaa.
Rey David Salomón sálijinaa, ne ruá'a Salomón túwaca ruyáwa línumi
liá'a Uríasca.

⁷ Salomón Roboam sálijinaa,
Roboam Abías sálijinaa,
ya Abías Ása sálijinaa.

⁸ Ása Josafat sálijinaa
ya Josafat Joram sálijinaa
ya Joram Uzías wérrimi.

⁹ Uzías Jotam sálijinaa náimi,
Jotam Acáz sálijinaa
ya Acáz Ezequías sálijinaa.

¹⁰ Ezequías Manasés sálijinaa,
Manasés Amón sálijinaa
ya Amón Josías sálijinaa.

¹¹ Josías Jeconías sálijinaa ya náa'a léenajinaibimi, liyáli éerrimi
natée'inaami israelítabini preso Babiloniala.

¹² Liáwinaami liá'a presocaica, Jeconías Salatiel sálijinaa ya Salatiel
Zorobabel sálijinaa.

¹³ Zorobabel Abihud sálijinaa,
Abihud Eliaquim sálijinaa
ya Eliaquim Azor sálijinaa.

¹⁴ Azor Sadoc sálijinaa,
Sadoc Aquín sálijinaa
ya Aquín Eliud sálijinaa.

¹⁵ Eliud Eleazar sálijinaa,
Eleazar Matán sálijinaa
ya Matán Jacob sálijinaa.

¹⁶ Jacob José sálijinaa, liá'a Joséca rúnirrimi ruá'a Maríaca,

ya ruyá litúwa liá'a Jesúsca, liá'a wáni jí'inaa Mesíasca.* Ne jócani yáa náajcha wáacoo újnibii.

¹⁷ Néenee wacába catorce generaciones Abrahám néenee, cáashia línu David néerra; David néenee áabata catorce generaciones, natée'inaami israelítabini preso Babiloniala, ya áabata catorce néenee presoquictami náa'a israelítabinica cáashia lijiácoo liá'a Mesíasca.

Jesús jiáctau

(Lc 2:1-7)

¹⁸ Quéechanacu'inaa Jesucristo jiácoo cháji'i: Ruá'a María litúwaca comprométechoo rucásacoo liájcha liá'a Joséca. Libéecha'inaa nayá náajcha wáacoo, náa léenaa quéenibi ruyá Espíritu Santo dánaniyu.

¹⁹ Litáaniaca'ee ruájcha, liá'a José washíalicuerri saícaica, jócai liwówa chóniwenai yáa léenaa ruíwanaa, jáiwa'ee liwówai limáaca ruyái cabáyainta.

²⁰ Néenee nácula lipénsaa linácu liáni, báqueerri ángel Dios shínaa iyadau lirrú dajuíshi rícueji, limá lirrú: “José, rey David táqueerrimi, ucáarru jitée María újni jínucaa, léecaa liarra yéerri ruáwi rícu ruwáaliani Espíritu Santoyu.

²¹ María rucúlicuminaa rucúuleujoo, jiáminaa lijí'inaa Jesúsjoo, liyáca wáseerri'inaa lishínaa chóniwenai najíconaa yúchau.”

²² Quíninama liáni bésuneerriu quéewique'e licúmpliacoo, liá'a Wawácali máyu'umica linúma licuéji liá'a íiwadedeerri Dios chuáni báinacumi, limá'inaa:

²³ “Báquetoo miyácau jócau cúnusia máachu, quéenibiminaa rumáacacoo ya ruwáalia báqueerri rucúuleu, náani'inaa jí'inaa Emanuel” (liwówau'u limáca: “Dios wáajcha”).

²⁴ Néenee licáwia'inau liá'a Joséca, liméda léjta Dios shínaa ángel máyu'u lirrú, lirríshibia María línuyu.

²⁵ Ne jócau limáa yáajcha, cáashia rucúlicu liá'a rucúuleecoo quéechanacu saíca, liá'a José yáni jí'inaa JESÚS.

2

Áabi chóniwenai cawíteeni mawí déecucha sana ínuenai nacába Jesús

¹ Jesús jí'inau lirrícu liá'a Belénca, yéerri áabai cáinabi íta'aa jí'ineerri Judea, liyáali éerri Herodes máanuica jái reycai. Néenee náinu Jerusalén néerra áabi chóniwenai cawíteeni mawí, ínuenai cáiwia jíactejechoo, nashínaa tráawajo éewidenaiu sáalii nácu

² Nasáta'ee néemiu: “¿Tanácucha liyá léji liá'a jíeirricoo judíobinica shínaa rey'inaaca? Níwata wacábacaala sáalii jiácoo, wayá éebidenai wacába lijiácalawai, tánda wáinu wáa lirrú saícai.”

³ Liá'a rey Herodes éemi'inaa liáni, néenee urrúni liwówa léemicani, chacábacanaa nabésunacoo quíninama náa'a chóniwenai yéeni Jerusalén rícu.

⁴ Néenee rey wána namáida nayá quíninama náa'a sacerdote wácanaica, ya náa'a éewidenai ley shínaaca, ya lisáta léemiu nayá táshia nácu'inaa lijiáu jiliá'a Mesíasca.

* **1:16** Cháwa limá Cristo hebreo chuániyu, cháí wówa limá léchchoo ‘Liá'a Dios níwani quéewique'e liwánacaala’.

⁵ Néenee namá lirrú: “Liyá jiéirri'inau Belénca rícu, Judea cáinaberra íta'aa, chácate litánaca liá'a íiwadederri Dios chuáni báinacumi limá'inaa:

⁶ Ne jiyá chacáalee Belén, liá'a cáinabi Judea shínaa, áawita píituirri jiyá, máanuiminaa jiiwana médacojoo náibicha náa'a chacáalee máanui namánica líta'aa liáni cáinabica; jiníwata jiiibichaminaa lijiáu báqueerri wánacaleerri bánuerri'inaa nanácu náa'a nushínaa chóniwenai náa'a israelítabinica.”

⁷ Néenee Herodes máida nayá cabáyainta náa'a cawíteeni mawí déecucha sána, jáiwa liá léenaa narrícueji liá'a éerri sáica nacába'inaami rujiáctamicoo ruá'a sáalii.

⁸ Néenee libánua nayá Belénra ya limá nalí:

“Yáau néerra isátada éemiu sáica linácu líarra samálitaca; jáicta íinu linácujuo, íiwa nulíjoni, quéewique'e nuáacoo nuá lirrú sáicai léchhojoo.”

⁹⁻¹⁰ Néenee nanísa'inaa néemi limáyu'u liá'a reyca, jáiwa náawai Belénra. Quéecha'inaami néejoocoo nacába ruá'a sáliica, sáicta wéerri nawówa, níwata rujínacalau ruáacoo nabéecha, cáashia líinu quirrácuca yáctalaca, jáiwa rubárruawai liwícau.

¹¹ Néenee nawárruawai cuíta lícula, jáiwa nacába liá'a quirrácuca María yáajcha, ruá'a litúwaca; néenee natúyau lirrúi náaque'e lirrú sáicai. Jáiwa naméecu nashínaa cajón natéeni náacoo, jáiwa náa lirrúi oro, ya áabai sáictai juménibee jí'ineerri incienso, ya áabata juménibee jí'ineerri mirra.

¹² Liáwinaami Dios íiwa nalí dajuíshi rícueji jócubeecha néejoo Herodes néenee, níwata Dios yáirri léenaa Herodes wówai línua liá'a quirrácuca; néenee néejoowai nashínaa cáinabi ítalau áabai injíbaa rícu.

Cánaquenaiu Egiptola náa'a José ya María, Jesús yáajcha

¹³ Quéecha'inaa náacuwai náa'a yáine léenaa, néenee José cába báqueerri ángel Dios shínaa dajuíshi rícueji, ángel ma lirrú: “Jibárrro jiwína líarra samálitaca litúwa yáajchau, jicánacau Egipto shínaa cáinabi ítala, jimáacau néerrajoo cáashia nuiwa jirrúni, níwata Herodes wówairri libánua namúrru líarra samálitaca náiiinuaque'ini.”

¹⁴ Néenee licáwacuwai libárruawai liá'a Joséca, liwína liá'a samálitaca litúwa yáajchau táayee lijiáu Egipto néerra,

¹⁵ Namáacau néerrai cáashia máanali liá'a Heródesca. Cháwa lijiácuwai léjta limáyumi liá'a wawácalica linúma licuéji liá'a íiwadederri Dios chuáni báinacumi, limá'inaa: “Numáidaminaajoo nucúuleu Egiptojei.”

Herodes wána náiinua náa'a sáamanaica

¹⁶ Ne Herodes yá'inaa léenaa nachálujueda liyá náa'a yáine léenaa, néenee íwirri wéerri liwówa, liwána náiinua quinínama náa'a sáamanai máachuca wáalienai chámai camuí cáinacula yéenai Belén rícu, ya quinínama narrícu náa'a chacáaleeca yéenai Belén téjeji. Liwána náiinua nayá léjta éerrimi náiiwa'inaa lirrúni náa'a yáine léenaa*.

¹⁷ Cha licúmpliacuwai liá'a limánimica liá'a íiwadederri Dios chuáni báinacumi jí'ineerri Jeremías, limá'inaa:

¹⁸ Néemi'e áabau wítama líta'aa liá'a Ramá† néeni,

* **2:16** Herodes pénsa'ee lirrúwoo liwánacta'ee náiinua liá'a samálita Jesúsca jócubeecha ta reyni. † **2:18** Ramá áabai chacáalee píituimi yéerri urrúni Belénru, níwata linácujeji Mateo máni licúni.

íchenai wérri cáiwinaa,
 ruyáwoo Raquelbinica íchanenai nanácueji náa'a natáqueenai'inaaca,
 jócau índa saícta naméda ruwówa,
 níwatajani máanalicai.

¹⁹ Liáwinaami máanali'inaami Herodes, néenee báqueerri ángel Dios shínaa, íyadau Josérru dajuíshi rícueji chalé'e Egiptola.

²⁰ Limá lirrú: “Jibárrroo, jiwína liárta samálitaca litúwa yáajchau, jéejoo jíacoo Israel shínaa cáinabi ítala, máanalica náa'a wówainaimi náiinua liárta samálitaca.”

²¹ Néenee libárruawai liá'a Joséca, liwína liá'a samálitaca litúwa yáajchau, léejoo Israel shínaa cáinabi ítala.

²² Ne liá'inaa léenaa Arquelao wánacaala Judea néeni, liáarrumirra liá'a Heródesca lisálijinaa, néenee cáarru líacoo néerrai liá'a Joséca. Quéecha'inaa Dios íwa lirrú dajuíshi rícueji, néenee liáu lirrícula liá'a cáinabica jí'ineerri Galilea.

²³ Ne línu'inaa néerrai, néenee liáu liyá áabai chacáalee rícu jí'ineerri Nazaret. Cha licúmpliacuwai liá'a namánimica náa'a íiwadedeenai Dios chuáni báinacumi, namá'inaa náaque'e líjí'inaa Nazaret néeni sái.

3

Liá'a Juan Bautista wáunamactalaca (Mr 1:1-8; Lc 3:1-9,15-17)

¹ Íchaba camuí liáwinaami líyadau liá'a Juan Bautístaca á'a cáinabi Judea shínaa wáunamactalaca; néerra chóniwenai yáau néemi lirrú.

² Lichuáni rícuejiu limá'ee: “¡Éejoo Diosru, jiníwata liá'a Dios wánacaalactalaca urrúniyí!”

³ Léewa Juanja líerra Dios máni jinácucha lirrú liá'a íiwadedeerri Dios chuáni báinacu jí'ineerri Isaíasca:

“Báqueerri chóniwerri máidada á'a wáunamactalaca:

‘Ichúni iyáu libéecha quéewique'e irríshibia wawácali jáicta línuí’,”

Léjta nachúni iníjbaa libéecha liá'a chóniwerri cawéni ínuerri'inaaca.

⁴ Juan íbala yáairri caméeyu íchunayu, libájini líwali rícu áabai íimanaayu; ya líiya langosta, újni irríchu máanuica ya máaba yáamitu.

⁵ Náa'a chóniwenai Jerusalén néeni sánaca, ya íchaba wérri náa'a yéenai Judea téegi, ya náa'a yáanai urrúni méeda jí'ineerri Jordán najiáu néemicani.

⁶ Náiiwanaa najíconau chóniwenai náneewa Diosru ya Juan báutiseerri nayá á'a méeda jí'ineerri Jordán.

⁷ Ne Juan cába'inaa íchaba náa'a fariséobinica ya saduceobinica, náinu liyáctala quéewique'e Juan báutisa nayá, limá nalí: “¡Áai cawálai táqueenaimi! ¿Tána ma irrúi iwásedacaala'inau liúcha liá'a carrúnatabeeca máanui wérrica urrúniyaca?”

⁸ Imédau saíca, chacábacanaa quéewique'e nacábacani icúcani éejuacoo Diosru,

⁹ ya jócu imá irrúwoo iyá jájiu: ‘Jócu cáarru wacába liá'a Dios shínaa carrúnatabeeca, níwata wayá Abrahám táqueenaimi’; Dios éewerri liá irrú carrúnatabee, liyácta rúnaa Abrahám táqueenaimi, liyá éewerri liquénuda nayá matuínaami íbicha áawita íba íbicha.

¹⁰ Léjta báqueerri washíalicuerri liwínacta lishínaa chúshiu, liwíchuaque'e áabai áicuba yáirri lítau, ya liúca chichái rículani jócta

liá lítau sáica, chacábacanaa Dios yáairri urrúni quéewique'e liá lirrú carrúnatabee liá'a jócai chúni liwíteu.

¹¹ Nuyá, yáawaiyi, nubáutisa shiátaiyu quéewique'e numáida iyá éejuacoo Diosru; ne liá'a ínuerri'inaa nuíshiirricu, yáirri'inaaminaa irrú Espíritu Santo, quéewique'e icámibia iwítee yáayu'u yáminaa liá'a nalí carrúnatabee náa'a jócani éebida infierno shínaa chicháiyu. Liyá mawí cadánani núcha, jiní báawita nutéeyu'inaa lishínaa cotiza.

¹² Liá'a wawácalica léjta washiálicuerri cáabanacai téerri licáaji ricúu lipálaniu, quéewique'e lisárraa lishínaa trigo, ya licháquidaque'e máashiibee yúcha. Liwáaliaminaa lishínaa trigoca liáarrui rículau, ne léemaminaa liá'a máashiibee chichái ricúla jócai chácacajiu. Chacábacanaa Dios shírri náa'a chóniwenai machácanini wítee ya táminaa léema'inaa náa'a chóniwenai jócani éebida áabai chichái ricúla jócai chácacajiu.”

Jesús báutisactau

(Mr 1:9-11; Lc 3:21-22)

¹³ Jesús yáau Galilea néenee méedala jí'ineerri Jordán, Juan yáctalaca, quéewique'e Juan báutisacani.

¹⁴ Quéechanacu Juan jócai wówai libáutisacani, limá lirrú:

—Nuyá jócai sáicanata báutisa jiyá, jiyáwata arrúnai'inaata báutisa nuyá.

¹⁵ Jesús éeba'ee:

—Jimáaca cha nírra íchaitaa, ne jiníwata arrúnaa wacúmplia quinínama liá'a sáicaica Dios náneewa.

Néenee Juan áabenama liyá.

¹⁶ Ne liyáalimi Jesús báutisa'inau, lijiáu shiátai yáacucha, jáiwa éerri méecu lirrúi, licába'ee liá'a Espíritu Dios shínaaca, yúrrucoo linácula jicá'a áabai paloma.

¹⁷ Néenee léemi'e áabai chuánshi áacaiji, máirri'e: “Léwa nucúulee caníinai nucábaca, sáicta nuwówa liájcha.”

4

Wawásimi énederri Jesús

(Mr 1:12-13; Lc 4:1-13)

¹ Liáwinaami libáutisa'inaa liá'a Jesúsca, Espíritu Santo litée liyá wáunamactala jiníctala yáairri, quéewique'e Wawásimi énedacani.

² Cuarenta éerri Jesús jócai íya, ya cuarenta táayebee, liáwinaami sáamu liwówai.

³ Wawásimi rúniu lirrú lénedaque'e liyá, limá lirrú:

—Yáawaicta Dios Cúulee jiyá, jiwánate nanáawacoo náani íibaca íyacaishiyu.

⁴ Néenee Jesús éeba'ee:

—Jóca'inaa numéda. Liá'a tánerricoo máirri: ‘Jócai bácai íyacaishiyu cáwi liá'a washiálicuerri, cáwica liyá lécchoo liyú liá'a Dios chuáni jiéirricoo linúma licuéji.’

⁵ Liáwinaami, Wawásimi téé liájcha Jesús lirrícula liá'a chacáalee majíconaa jí'ineerri Jerusalén, libárruedani templo máanui númacua íta'aa.

⁶ Limá'ee lirrú:

—Yáawaicta Dios Cúulee jiyá, jicáteu cáinacula, jái tánacuwai, ‘Dios bánuaminaa lishínaa ángelbini jinácu'inaa,

nawínaque'e jiyá nacáaji rícuu,
jócubecha jíinua jíibau íiba nácula.'

⁷ Néenee Jesús ma lirrú:

—Jócai'inaa numéda. Jái tánacuwai lécchu, 'Ujiméda carrúnatai quéewique'e jéneda wawácali litúyaque'e jiyá.'

⁸ Néenee Wawásimi téé liyá báaniwai áabai dúuli áacai wérri ítala, líyada lirrú quinínama chacáalee cáinabi íta sána, saíctani wérri cawéninamani.

⁹ Limá lirrú:

—Nuá jirrú quinínama léju liéni, jitúyactau jitájeda jinániu nulí jiá nulí saícai jiwówa yáajchau.

¹⁰ Néenee Jesús éeba'ee lirrú:

—Jócai'inaa numéda. Jidánau núcha, Wawásimi, jái tánacuwai: 'Jiméda lirrú saícai jiwówa yáajchau liá'a jiwácali Diosca, jishírrueda lirrú bácai.'

¹¹ Néenee Wawásimi shírriu Jesús yúcha, jáiwa ángelbini ínuenai nashírrueda lirrú.

Jesús cháneerri liméda lishínaa tráawaju Galilea rícu

(Mr 1:14-15; Lc 4:14-15)

¹² Néenee Jesús éemi'inaa naníqui Juan cuíta manúmai rícula, léejoo Galilea cáinaberra ítala.

¹³ Ne jócu limáacau Nazaret á'a liyáctamica, jócta liáu liyáca Capernaúm chacáalee rícula, litácoowa liá'a manúa jí'ineerri Galilea, nayácta náa'a tribu Zabulón shínaa ya Neftalí.

¹⁴ Liáni bésuneerriu quéewique'e licúmpliacoo liá'a litánani liá'a íiwadederri Dios chuáni báinacu, jí'ineerri Isaíasca:

¹⁵ "Cáinabi lishínaa liá'a Zabulón ya Neftalí,

bajíala Jordán, manúa tácoowa:

Galilea nayácta náa'a jócani éebida."

¹⁶ Náa'a chóniwenai jínanenai'inaacoo catáwacabee jirrícu,

nacábaminaa áabai jucámarrabee* máanui;

áabai jucámarrabee úcuni nalí náa'a yáainaimi catáwacabee jirrícu máanalinimica.

¹⁷ Néenee liyáali Jesús lichánau líiwadeda nalí: "Éejoo Diosru, jiníwata Dios wánacaalactalaca jái urrúnicaí."

Jesús máida cuatro catésucanica

(Mr 1:16-20; Lc 5:1-11)

¹⁸ Jesús jínanerriu litácoowa liá'a manúa jí'ineerri Galilea, jáiwa licábai chámata washiálicuenai néenajinai wáacoo: báqueerri liá'a Simónca, Jesús yáni'inaa jí'inaa Pé'eru, ya liá'a báqueerrica Andrés. Náani catésucani, yúquenai nayá nashínaa máayau manúa yácula.

¹⁹ Jesús má'ee nalí:

—Yáau nuájcha, numédaminaa iyá cáindacani'inaa chóniwenai Diosru.

²⁰ Liyáalimi namáaca nashínau máayamiu, jáiwa náau liájchai.

²¹ Mawí nabéechala, Jesús cába áabibi chámata washiálicuenai néenajinai wáacoo: Santiago ya Juan, léenibi liá'a Zebedeoca, yéenai nasálijinaa yáajchau áabai bónco rícu, chúneenai nayá namáayaniu. Jáiwa Jesús máida nalí.

* **4:16 Jucámarrabee.** Áani táanierrri liyá linácu Jesúsca, ya lichuáni wásederri'inaa nayá jíconaashi yúcha.

22 Liyáalimi namáaca nashínaa bónco ya nasálijinaami, jáiwa náau liájchai liá'a Jesúsca.

Jesús éewida íchaba chóniwenai
(Lc 6:17-19)

23 Jesús lijínaniu quinínama Galilea shínaa cáinabi, léewida limácoo narrícu náa'a sinagogaca. Líiwadeda linácu liá'a sáicai chuánshica linácu liá'a Dios wánacaalactalaca, ya lichúni chóniwenai quinínama bálinaaalashi ya cáiwibee.

24 Natáania Jesús nácu quinínama náa'a yéenai Siria shínaa cáinabi ita'aa, naínda lirrú quinínama náa'a bálinaaicoo méenaami bálinaaalashi ya cáiwibee, ya náa'a wáalenai espíritu máashii, ya náa'a cúcunenaicoo, ya náa'a macáwanica. Yá'ee Jesús chúni nayá,

25 íchaba chóniwenai yáau Jesús yáctalaca, náa'a Galilea sánaca, ya náa'a chacáalee Decápolis sánaca, náa'a Jerusalén néenee sánaca, náa'a Judea néenee sánaca, ya náa'a yáine Jordán cáinaberra ítacha cáiwia jíáctejeocoo, najínani'eewoo Jesús ishiirricu.

5

Jesús éewiderrri dúuli ita'aa

1 Licába'inaa íchaba wérrri chóniwenai, Jesús írrrau liwáacoo dúuli lítala quéewique'e léewidaca. Náa'a éewidenaicoo liájcha náinu liyáctalaca,

2 jáiwa lichánau léewida nayái, limá'ee:

Liá'a yáawaiyi méda washíalicuerrri sáicta liwówa
(Lc 6:20-23)

3 “Sáicta wérrri nawówa náa'a yáine léenaa narrúnijinaa cáwicaishi Dios shínaa,
jiniwata nashínaa'inaa liá'a sáicaica Dios wánacaalactalaca.

4 Sáicta wérrri nawówa náa'a máashiini wówa,
jiniwata Dios yáirri'inaa nalí sáictaque'e nawówa.

5 Sáicta wérrri nawówa náa'a imíyanica,
jiniwata Dios yáirri'inaa nalí liá'a cáinabi limánimi líshiirri'inaa nalí.

6 Sáicta wérrri nawówa náa'a wáalianai ínaaishi ya náa'a iméeni wówa namédaque'e léjta Dios wánacaalau'u,
jiniwata liyáminaa liwána licúmpliacoo léjta nawówau'i.

7 Sáicta wérrri nawówa náa'a carrúni jináatani cába áabi,
jiniwata Dios carrúni jináataminaa licába nayá.

8 Sáicta wérrri nawówa náa'a masáculani wówa,
jiniwata áabai éerri nayáminaa Dios yáctalaca ya nacábaminaa liyá.

9 Sáicta wérrri nawówa náa'a múrruenai sáictaque'e nawówa,
jiniwata Dios yáa nají'inaa nayá léenibiyu.

10 Sáicta wérrri nawówa náa'a nacánaquedanica namédacala liá'a Dios bánua namédaca,
jiniwata nashínaa'inaa liá'a Dios wánacaalactaca.

11 “Sáicta wérrri iwówa, jáicta chóniwenai báulidacta iyá ya nacáitadede iyá, ya nunácue jini nawína iyá quinínama númashi yúwicayu.

12 Jáicta libésunau léju liáni, sáicta iwówa, cachúnica iwówa, jiniwata irríshibiacaala'inaa áabai iwéniu máanui áacairra; cháí léchho nacánacaida náa'a íiwadedenai Dios chuáni bálnacu yáainaimi ibéecha.

Iyája nárra iwíduma ya jucámarrabee cáinabi shínaa
(Mr 9:50; Lc 14:34-35)

¹³ “Iyáwa chánii cábacanaa jicá'a iwíduma cáinabi shínaa. Ne ya limáacacta lijúwacau, ¿chítashia léewa liwína lijúwacau jini? Jái jócu sírbia mawiá, náucaminaani bináawala ya chóniwenai báawedani.

¹⁴ Iyáwa chánii cábacanaa jicá'a jucámarrabee cáinabi shínaa. Léjta jucámarrabee chacáalee shínaa yáairrictani dúuli íta'aa, jócai éewa libáyacoo, chacábacanaa náa'a chóniwenai néewa nacába quinínama iyá imédanica.

¹⁵ Jócu watúculia áabai lámpara waníquique'e áabai cajón rícuni; mawí saícaca, wamáacacani áacai íta'aa liquénaque'e quinínama yáanai cuíta rícu.

¹⁶ Chacábacanaa, imédau machácani, quéewique'e quinínama náa'a chóniwenai néewa nacába liá'a saícai imédani iyá, ya quinínama náa saícai lirrú liá'a isálijinaaca yéerri áacairra.

Jesús éewida linácu liá'a leyca

¹⁷ “Iyá u'éebida nuínucala numárda liá'a leyca o liá'a néewidani náa'a cáiiwadedacani Dios chuáni báinacu; nuyá jócai ínu nuá linúmami, nuyá ínuerri nuá lirrú yáawaiyi licábacanaaca.

¹⁸ Ne yáawaiyi numá irrú, nácula liyája liá'a éerrica ya cáinabi, jiníminaa nuédani liúcha liá'a leyca, báawita áabai púnto'inaa báawita áabai letra, cáashia libésunacoo quinínama liá'a arrúnaa libésunacoo.

¹⁹ Tándawa, liá'a jócai éewida néenaa náa'a ley shínaaca, báawita piituicani, jiní léewidacala náa'a chóniwenai éewidacani, nacábadedacani'inaa jiní wéni liúcha liá'a wánacaleerri Dios shínaa. Ne liá'a éewiderrica ya léewida lécchoo áabi méda léjta liyá, mawí'inaa cawéni wéerri chaléeni Dios liwánacaalactalaca.

²⁰ Tándau numá irrú, iyá jócta iméda mawí saíca Dios náneewa, náucha náa'a quéewidacani ley shínaaca ya náa'a fariséobinica, jiní wéerri wáaroo áacairra Dios yáctalaca.

Jesús éewida linácu liá'a íwirri wówa
(Lc 12:57-59)

²¹ “Iyá jái éemicai namá nalí náa'a wawérrinaimica: ‘Ujínua, ne liá'a ínuerrica yúquerri'inau carrúnatai rícula.’

²² Ne nuyá ma irrú, tánashia íwirri wówa léenajirri yáajchau, yúquerri'inau. Tánashia cáitadedeerri léenajirri, nacábadedani yáawacta cajíconaajani náa'a nawácanaica; tánashia cáiteerri cáiwinaa wéerri léenajirri, arrúnai'inaa chichái infierno shínaaca.

²³ “Chái jitécta jishínaa ofrendau Dios íbana rícula, jédacanictau áicta jéenajirri wáaliani jíajchau jináculaja,

²⁴ jimáaca jishínaa ofrendau néenijaa, arrúni lirrú liá'a néemacta ofrenda, ya jiáu jéenajirri néerrau jichúni jishínaa wíteshiu quéecha. Ta jéewa jéejocoo jitée jishínaa ofrendau Diosru, néemactala'inaacani.

²⁵ “Ya áicta yáirri jijíconaaja ya liwówai jiyá máashictala néerra, jenedau jimédacoo áabena liájcha nácula jócu libésunajau, jócubecha léejueda jiyá juezru; táda jóctacala, liá'a juez yúquerri'inaa jiyá ya léentregaa jiyá nalí náa'a catúyacanica ya naníqui jiyá cuíta manúmai rícula.

²⁶ Numá jirrú yáawaa, jócala jijíáu chéni jóctacala jipáida quinínamani liá'a jimówinianica.*

* 5:26 Jédacaniu arrúnaa jichúni'inaa jicáwicau Dios yáajcha jóctanaa máanali jiyá.

Jesús éewida linácu liá'a méderri máashii línaayu

²⁷ “Iyá éemini quéecha namáyu'u: ‘Ujiméda jirruwoo liá'a máashii jíinayu.’

²⁸ Ne nuyá ma irrú, tánashia liá'a cáberri báquetoo ínetoo liméda rúnainaa, jáiyi méda máashii ruájchai liwówa licuéjiwai.

²⁹ “Chacábacanaa, jituícta saícaquictejica liwána jicáacoo jíconaashi rícula, ujiméda máashii, jicábau újni jijédacchu jituúu ya jíuca jíuchau déecuchalani; mawí saícaca jipérdia áabai jitánai sái, ne jócaita quinínama jináananaica liúcacoo infierno rícula.

³⁰ Jicáaji saícaquictejica wánacta jicáacoo jíconaashi rícula, ujiméda máashii, jicába újni jiwíchuacchu jicáajiu ya jíuca jíuchau déecuchalani; mawí saícaca jipérdia áabai jitánai sái, ne jócaicta quinínama jináananaica liúcacoo infierno rícula.

Jesús éewida linácu liá'a máaca yáquenaicoo

(Mt 19:9; Mr 10:11-12; Lc 16:18)

³¹ “Cha lécchoo Moisés litána quéechanacumi: ‘Tánashia máaquerri línuu, arrúnaa liá rulí áabai cáashta limáctaca shírrida yáaqueneu.’

³² Ne nuyá ma irrú, báqueerri washiálicuerri máacacta línuu, ne jócta ruméda ruínayu máashii, limáacani carrúnata ruméda máashii ruínayu, ya liá'a cásairricoo ruájcha ruá'a namáacanimi, liméda máashii línaayu lécchoo.

Jesús éewida linácu liá'a júlerricoo

³³ “Iyá éemenai lécchoo liá'a Moisés tánani nalí náa'a iwérrinaibimica: ‘U'imíya máecha iméda liá'a imánimi iméda iwácalirru juramentoyu.’

³⁴ Ne nuyá ma irrú: ‘U'ijúrau mawiá. U'ijúra linácu liá'a éerri áacairra saíca, jiníwata liyáwa Dios yáctalaca.’

³⁵ Jiní liá'a cáinabica, níwata Dios wánacaalacta líta'aa lécchoo; báawita Jerusalén nácu, níwata liá'a chacáaleeca lishínaa liá'a Dios máanui wérrí reycá.

³⁶ Jiní ijúracalau inácu iyá jájiu, jiníwata jócta éewa iméda cabálai ya cachájulai báawita bácuá iwíta báinau.

³⁷ Imácta iyá ‘jajá’, jajá'inaa; imácta iyá ‘jócai’, jócai'inaa, ne liá'a shírrerriu liúcha líáni, máashiiyi.

Jesús éewida linácu liá'a éejueda júnibau

(Lc 6:29-30)

³⁸ “Iyá éemini namáyu'u quéecha: ‘tuíshiyu'inaa ya éeshiyu'inaa.’

³⁹ Ne nuyá ma irrú: Ujiméda lirrú máashii liá'a méderri máashii; mawí saíctaca, jáicta báseerri jináni saícaquicteji já'a, jináawida lirrú béema.

⁴⁰ Ya áicta yáirri jijíconaaja ya wówerri léda jicámisani já'a, jínda litée lécchoo liá'a jishínaa cápaca.

⁴¹ Ne báqueerri wánacaleerri liwánacta jitée jíánairrau áabai déecuchala, jitée chámaichu lidécuchaca.

⁴² Jáicta báqueerri sáteerri áabai rúni jináshi já'a, yáa lirrúni; ya áicta báqueerri sátani préstau jíúchaja, jíprésta lirrúni.

Jesús éewida linácu liá'a canínaa wacába náa'a wajínaica

(Lc 6:27-28,32-36)

⁴³ “Iyá éemenai lécchoo namá irrú: ‘Canínaa icába náa'a ijúninaica ya cadéni icába náa'a ijínaica.’

⁴⁴ Ne nuyá ma irrú: Arrúnaa canínaa icába ijínaiu lécchoo, ya i'óra nanácu náa'a cánaquedeenaí iyá.

⁴⁵ Iméda liáni, cháminaa léenibi iyá liá'a Dios isálijinaa yéerri áacairra; ya liyá wáneerri cáiwia jíacoo nanácu náa'a saícanica ya máashiinica, libánua únía saícani nácu ya máashiini nácu.

⁴⁶ Jiníwata caníinacta jicába náa'a canínaani icába iyá, ¿tána iwéni irríshibia? Báawita náa'a cóbrenai impuesto Romarru cháni médacajau, ya iyá pénsenai máashiica wéerri nayá.

⁴⁷ Ne itácta nalí rímija náa'a éenajinaica, ¿tána iméda mawí saícacai? Báawita náa'a jócani éewida médenaiu chá'a.

⁴⁸ Iyáyu machácani, ya canínaa icába lécchoo náa'a cadénini cába iyá, chaléjta isálijinaa yéerri áacairra machácani.

6

Jesús éewida linácu liá'a wamédacta saícai

¹ “Ujéneda linácu liá'a jiwíteecoo, quéewique'e chóniwenai cába iyá saícai. Jimédacta cháni, isálijinaa liá'a yéerri áacairra, jiníminaa iwéni liéni'inaa irrú.

² “Tándawa jiyúdacta náa'a carrúni jináatanica, ujíiwadeda matuínaamini, chaléjta namédani náa'a chámai wítee sinagoga rícu, ya namédani bináawala chóniwenai natáaniaque'e nanácuí saíca. Yáawaiyi numá irrú, linácu jiliéni jái nísa nawáalia nawéniwai, Dios jócai liá nalí nawéni mawí.

³ Ne jiyúdacta náa'a rúnenaicani, ujíiwadedani báawita jijúnicairru wáni;

⁴ jimédaca cabáyaintani. Ya jisálijinaa licábani jimédani cabáyainta, liáminaa jirru jiwéni.

Jesús éewida nasátacoo

(Lc 11:2-4)

⁵ “Jáicta i'órawai, uchá iyá léjta náa'a chámaini wítee, ísenai nabárruacoo na'óraca sinagoga rícu ya plaza táiba, quéewique'e chóniwenai cába nayá. Yáawaiyi numá irrú, linácu jiliéni jái nísa nawáalia nawéniwai.

⁶ Jiyá jáicta ji'óra, jiwárruo jíibana licúlau, jibáya cuíta núma ya ji'óra jisálijinau yáairri bácai jíajcha, ya jisálijinaa licábani jimédani cabáyainta, liáminaa jirru jiwéni.

⁷ “Jáicta ji'óra ujéneda chuánshi jócai sírbia, chaléjta namédani náa'a jócani éebida, namá nalíwoo, ne mawícta'ee natáaniaca, mawíminaa'ee Dios méda nalí nawánaacaala.

⁸ Uchá cábacanaa iyá léjta nayá, jiníwata isálijinaa jái yáa léenaa liá'a jirruánaica, libéecha isáta liúchani.

⁹ Ne iyá éewenai i'óra chá'a:

‘Wasálijinaa yáairri áacairra,
chóniwenai cawáunta nacába jijí'inaa.

¹⁰ Jínu chérrea jiwánacaala áani,
jiméda jiwánacaalau áani cáinabi íta'aa,
chaléjta jimédau'inaa áacairra.

¹¹ Jiá walí iyacaishi warrúnaanica éerri jútainchu.

¹² Jipérdona wáucha máashii wamédanica,
chaléjta wapérdonau wayá,
náa'a médenai walí máashii.

¹³ Ujinda wacácoo máashii rícula,

jitúya wayá liúcha liá'a wawásimica.'

¹⁴ "Ipérdonaa náa'a médenai irrú máashii, níwata chacábacanaa, liá'a Isálijinaa yáairri áacairra, lipérdonaaminaa iyá lécchoo;

¹⁵ Ne jócta ipérdonaa áabi, chacábacanaa jócu Isálijinaa pérdonaa iyájoo ijíconaa lécchoo.

Jesús éewida nayá ayuno nácu

¹⁶ "Iyá jáicta iyúnaa, umáashii iméda inániu máashii wówa chaléjta náa'a chámai wítee, íyadeneu nayá jájiu máashii naméda nawówau chóniwenai cábaque'e nayá cháji'i. Yáawaiyi numá irrú, liyú léja lierra iwáalia iwéniu.

¹⁷ Jiyá, jáicta jiyúnaa, jibádeda jinániu jichúndaniu sáica,

¹⁸ quéewique'e náa'a chóniwenai jócu yáa léena jínacu jiyúnaaca. Bácai rími jisálijinaa yáa léenaani, báawita jócu wacábani, liyá cáberri quinínama liá léena linácu, ya yáairri jiájcha, liyá yáa jirru jiwéniu.

Rícucaishi yáairri áacairra

(Lc 12:33-34)

¹⁹ "Oyáawaqueda warrúwa líta'aa líeni cáinabica, á'a wijí márdacta'inaa ya shínaashi amáarrai'inaa o yúquerri'inau, nayácta náa'a canédica nawáaroo nanéduca.

²⁰ Mawí sáicaca, iméda liá'a sáictai Dios cábaca, imédacta chacábacanaa, chaléjta wáalenai rícucai éerri itala, níwata Dios yáa iwéniu.

²¹ Édacaniu, táshia nácuha jiwáaliacta jirrícucau, jiwówa néeni yáa lécchoo.

Jucámarrabee yáairri wanácu

(Lc 11:34-36)

²² "Náa'a watúica jicá'a lámpara wanáanairru, nayú wéewa wacába matuínaami. Tándawa, ituí sáicai, éewa nacába sáica quinínama. Chái cábacanaa, jócai camáisaní ya náa'a iwáalinica, iyá éewenai yáa léena atéwa quinínama liá'a Dios wówerri iyá yáni léena.

²³ Ne máashicta náa'a ituíca, iyá jócu éewa icába sáica matuínaami. Ya líani mamáarraca namédacoo chá'a, líinuminaa liá'a éerrica jáicta jiní éewani icábaca. Iyáminaa quinínama catáwacabee rícu. Chái cábacanaa, mamáarraca namédacoo camáisaniniyu, quinínama icáwica yáairri catáwacabee rícu. Quinínamacta iyá éewani icába ya iwítee pénsani náa'a matuínaami éerri shínanaa, quinínamaminaa liá'a imédanica máashii'inaa.

Dios ya warrúwa

(Lc 16:13)

²⁴ "Jiní éewerri lishírrueda chámatacta liwácali, jiníwata máashii licába báqueerri, ya caníinaa licába liá'a báqueerrica, jócta machácani báqueerrirruni ya lichánini liá'a báqueerrica. Jócai wéewa washírrueda Diosru ya warrúwarru. Chái cábacanaa, iyá jócai éewa yáa icáwica Diosru ya lécchoo yáa icáwica yáawacaidaque'e warrúwa ya matuínaami.

Dios túyerri léenibiu

(Lc 12:22-31)

²⁵ "Tánda numá irrú: O'urrúni iwówa linácueji liá'a íyacaishi, ya írri'inaa nácu ya iyáayu'inaa, jiní íbalashi nácu lécchoo liá'a

isúwani'inaaca. ¿Jócu cawéni icáwica mawí yúcha liá'a iyacaishica ya ináanai liúcha liá'a íbalashica?

²⁶ Icába náa'a míshiiduca yáarraneneecoo áacai: Jócani yáabana, jócani yáawaqueda, jócani wáalia iyacaishi náabana lícu; ne liá'a isálijinaa yáairri áacairra yáirri náaya'inaa. ¡Ne iyá mawí cawéni náucha náa'a míshiiduca!

²⁷ Ne máayabaca, báawita íchaba urrúni wawówa, ¿chíta quéewau jíni wadáwineda wacáwicau jíni báawita áabai hóra'inaa? Néeeenee iyá jócai urrúni wówa iyacaishi nácu jócta íbalashi nácu.

²⁸ “¿Tánda bájala urrúni iwówa íbalashi nácu? Icábau chítashia lidáwinau'u náa'a íiwinaashi yáairri bacháida rícu: jócani tráawajaa, jócani súcueda.

²⁹ Ne áawita chácani, numá irrú, áawita rey Salomón, quinínama lishínaa chúnica, jócu lisúweda líbalau saícabeetaica léjta íiwinaashi.

³⁰ Ne Dios súwacta chacábacanaa íiwinaashi saíctani wérri, wáalee liyá bacháida rícu, ya cajójcha léemau chichái rícula, ¡mawíminaa liá'a íbalajoo, chóniwenai cháuctani éebidaca!

³¹ Dios caníinaa licába iyá, tánda cha numá irrú jócubeecha isátada éemiu: ‘¿Tána'ee wáyai?’ o ‘¿Tána'ee wáirrai?’ o ‘¿Tána'ee wasúwai?’

³² Quinínama liéni wáneerri urrúni nawówa náani jócani éebida, ne iyá wáalianai báqueerri isálijinau yáairri áacairra ya yáirri léenaa liá'a irrúnaana.

³³ Tándawa numá irrú ya liwíbanaa liéni numáni irrú Dios wánacaalactalaca, imédaque'e lirrú léjta liwówau, chacábacanaa irríshibia quinínama méenaami.

³⁴ U'urrúni iwówa linácu liá'a cajójcha sái éerrica, jiníwata cajójcha ái éerri já'a urrúni iwówa. Éerri jútainchu wáalianai lishínaa chúnsai máashiica. Tándawa, jócu urrúni iwówa libéecha liá'a éerrica.

7

Ojimá báqueerri nácuha máashiicalani

(Lc 6:37-38,41-42)

¹ “Ujitáania máashii linácu liá'a namédanica náa'a áabica, quéewique'e Dios jócu litáania máashii linácu liá'a imédani iyá.

² Chacábacanaa Dios yúca jiyá máashictala lécchoo, jimédacta máashii báqueerriru; ne liyúja liá'a jénedauca iyá lécchoo, Dios éejoo léneda iyá liyú lécchoo.

³ ¿Tánda arrúnaa jicába jéenajirri tuí rícu liá'a catábibee liwáalianica, ne jócai jicába liá'a jiwáaliani áicuba shírricu yáairri jituí rícu lécchoo?

⁴ Ne jiwáaliacta jituí rícu áabai áicuba shírricu, ¿chíta quéewa jimá jéenajirrirru jíni: ‘Jínda nujéda jiúcha liá'a catábibee yáairri jituí rícu’?

⁵ ¡Chámai wítee! jijéda quéechanacu liá'a áicuba shírricuca yáairri jituí rícu, cháminaajoo jéewa jicába saíca, jéewaque'e jédaca liwáalia lituú rícu jéenajirrica.

⁶ “Ujiá nalí náa'a yáawaiyi dujíwala chuánshi saícai Dios bánuani, nalí náa'a chóniwenai cháneenai ya jócu nawówai néemica. Lierra léjta wácta áulirru, jócu náa léenaa néemica ya néewa náamueda iyá; jócta jiá íiba cawénii puítirru, jócani yáa léenaa íiba cawénii ya éewenai nabáwedani.

Sáteerri ya múrruerri ya máiderri cuíta núma lícu

(Lc 11:9-13; 6:31)

7 “Isátau, ya Dios yáminaa irrújoni; imúrru, ya inuminaajoni; imáida cuíta núma lícu, ya liméecuminau irrújoo.

8 Jiníwata liá'a sáterraica, lirrishibiaminaani; liá'a múrruerricani, línuminaa; liá'a máiderrri cuíta núma lícu, liméecuminau lirrú.

9 “Néenee Jesús liméda liáni licábacanaa: ¿Ne éenaminaa iyá yáa licúulee iyau bátui íiba, jáicta lisáta líyau jiúcha páani?

10 ¿O lisáta lityau jiúcha cubái, jiáminaa líya bácuá áai cawálai?

11 Ne chaléjta iyá báawita máashii, éewa yáa sáicai éenibirru, ¡chítashia mawí jini isálijinaa sáicai yáairri áacairra liá irrú, méenaami sáicai wérrri tánashia nasátani liúchai!

12 “Chacábacanaa, iméda náajcha náa'a áabi chóniwenaica, chaléjta iwówa naméda yáajcha náa'a áabica; jiníwata cháwa libánuacani liéni leyca, nashínaaminaa náa'a íiwadedenai Dios chuáni báinacumi.

Cuíta núma pútui

(Lc 13:24)

13 “Jesús liméda liáni licábacanaa, limá nalí: Iwárrroo rícuba liá'a cuíta núma áulabai téerri'inaa iyá áacairra. Níwata liá'a linúma ya iníjbaa téerri'inaa máashictala manúshidai ya jócai tráawajui wáacoo rícu, ya íchabaminaajoo wárrroo lirrícubajoo;

14 ne liá'a linúma ya iníjbaa téerri'inaa liá'a cáwicaishi jócai amáarra, áulabani wérrri ya tráawajui wérrri wáau rícu, ya áulabani rími náiinujoni.

Liá'a banácalica wacúnusiani líta nácuejiu

(Lc 6:43-44)

15 “Cáwiwa icába yúchau náa'a chóniwenai médenai númashi yúwica, quéewique'e nawána áabi éebidacani nayá táanianai Dios nácu, ne jócai yáawaiyi. Náiinu iyáctala náabala léjta oveja, ne yáawaiyi nawówa lícúeji chaléjta cháawi carrúnatai.

16 ¿Chíta quéewau yáa léenaa tánashia cachálujuedacani? Iyá éewani icúnusiaca tánashia jiliá'a namédanica, jócu wéewa nawína uva áabai banácali catúwirre ítacha, jócu wéewa wawína ítashi banácali máashii nácucha.

17 Chacábacanaa, quinínama banácali sáicaitani yáairri lítau sáica, ne liá'a banácali máashictani liá lítau máashii lécchoo.

18 Liá'a banácali sáicaitani jócai éewa liá lítau máashii, jini banácali máashii éewau liá lítau sáica. Cha lécchoo nabésunau náa'a chóniwenaica.

19 Quinínama banácali jócai yáa lítau sáica, nawíchuani ya náuca chichái rículani. Cha lécchoo Dios méda náajcha náa'a chóniwenai cachálujuedacanica.

20 Iyáminaa yáa léenaajoo icúnusia yúchau linácu liá'a namédanicojoo.

Jócuminaa quinínama nawárrroo Dios wánacaalactalaca

(Lc 13:25-27)

21 “Jesús má'ee: jócuminaa quinínama náa'a máine nulí: ‘Nuwácali, nuwácali’, nawárrroominaujoo Dios wánacaalactalaca, nayá rímiminaajoo wárrruajoo náa'a médenai nusálijinaa wánacaala yáairri áacairra.

22 Liyáli éerriminaajoo íchaba ma nulíjoo: ‘Nuwácali, nuwácali, wayá arrúnaa jída wawárrruacoo Dios wánacaalactalaca, níwata wayá táanianai jijí'inaa nácu, jijí'inaa nácu wajéda demonio chóniwenai yúcha, jijí'inaa nácu waméda íchaba jócai wacába cáji.’

²³ Néenee nuéebaminaa nachuánijoo numá nalí: 'Jócuwa nucúnusia iyá; jishírriu núcha iyá camédacani máashii!' "

Náa'a chámai dánanica
(Mr 1:22; Lc 6:47-49)

²⁴ Jesús má'ee chóniwenairru: "Táda numá, tánashia éemerri liáni nuchuánica ya liméda léjta numáyu'u, cháí léjta báqueerri washiálicuerri cawítee bárruedeerri líibanau íiba íta'aa.

²⁵ Néenee únia yúwawai manúta quinínama méeda, cáuli cánaca'eewoowai lécchoo, náiiinu linácula quinínama liá'a cuítaca, ne jócu licáwai, níwata'ee lidáni bárruerriu íiba íta'aa cabálininaa.

²⁶ Ne tánashia éemerri liáni nuchuánica ya jócai liméda léjta numáyu'u, cháí léjta báqueerri washiálicuerri mawítee, bárruedeerri líibanau cáina íta'aa.

²⁷ Néenee únia yúwawai manútai quinínama méeda, cáuli cánaca'eewoowai lécchoo, náiiinu linácula quinínama liá'a cuítaca néenee licáwai. ¡Licáarraliawai quinínama!"

²⁸ Néenee Jesús nísá'inaa litáaniacai, quinínama náa'a chóniwenai nacáarruda'eewoo néemica léewidau nayá Jesús,

²⁹ níwata léewida nayá léjta báqueerri yáirri léenaa linácu liá'a léewidani liyáca, jócani chaléjta náa'a géewidacani ley shínaaca.

8

Jesús chúni báqueerri bálinerriu lepra nácu
(Mr 1:40-45; Lc 5:12-16)

¹ Quéecha'inaa Jesús yúrrucuacoo dúuli ítacha, íchaba chóniwenai yáa líshiirricu.

² Liyáalimi'e lirrúniu báqueerri bálinerriu lepra nácu, jáiwa litúyau liúrruimiyu Jesús náneewa, limá'ee lirrú:

—Nuwácali, jiwówaicta, jéewaminaata jichúni nuyá liúcha liá'a nubálinacaalaca.

³ Jesús dúnu'e licáajiyu wáni, limá'ee lirrú:

—Jajá nuwówai. ¡Jimáacacoo masáculaiyu!

Liyáalimi, liá'a bálinerricoo lepra nácu limáacacoo masáculai.

⁴ Jesús má'ee lirrú mawí:

—Jicábate, ówa jíiwa jiyá áabirrujoni jiní wérri; jimédani já'a jiá namówai jíyadacoo lirrú liá'a sacerdotéca, jitée lierra ofrendaca Moisés wánani yáaca, quéewique'e quinínama yáa léenaa jáicala masáculai jiyái jishínaa bálinacaalashi yúchau.

Jesús chúni báqueerri icúlirrijui tráawajairri soldádobini wácalirru
(Lc 7:1-10)

⁵ Jái'inaa Jesús wárruau lirrícula liá'a chacáaleeca jí'ineerri Capernaúm, néenee báqueerri soldado wácali romano, lirrúniu lirrú lisáta liwówa yáajchau liúcha.

⁶ Limá lirrú:

—Nuwácali, liá'a icúlirrijui tráawajairri nulí bálinerriu, jócai éewa libárruacoo ái ruwáirriu núbana néeni, súfrierrri cáiwibee.

⁷ Néenee Jesús éeba'ee lirrú:

—Nuáu nuchúnicani.

⁸ Jáiwa soldado wácali léeba'ee:

—Nuwácali, nuyá jócai saícanata jiwárruacoo núbana rícula, jimá cháji'i liarra chuánshica, lichúnique'iniujoo liá'a icúlirrijuica.

⁹ Níwata ái áabi wánacaleenai cadájcueta nuyája'a, nuyá cháí wánacaala lécchoo soldado. Numácta báqueerrirru jiá namówai, yáairriu. Numácta báqueerrirru jíinu chérra, ínuerri néenee. Numácta lirrú liá'a nushínaa tráawajairri nulí, jiméda liáni, liméda jíni.

¹⁰ Jesús nísá'inaa léemiqui jíni, néenee licáarrudau léemiqui jíni sáicta liwówa lécchoo, limá'ee nalí náa'a máinecoo liájcha:

—Yáawaiyii numá irrú, jíni nuínuni nácu náa'a israelítabinica, báawita bácairrimi, éebiderrí'inaa nunácu, léjta liáni washiálicuerri.

¹¹ Numá irrú íchabaminaa chóniwenai ínu déecuchejijoo cáiwia jíáctejcoo ya cáiwia wárruactalacoo, nawáau náaya liájcha liá'a Abrahám, ya Isaac ya Jacob, chaléeni Dios wánacaalactalaca.

¹² Ne náa'a Dios máidani quéechanacu, arrúnaa nayá Dios wánacaalactalaca, náucaminaa nayájoo bináawala catáwacactaca. Néenee náichaminaajoo ya námueda néu licáicha.

¹³ Néenee Jesús ma lirrú liá'a soldado wácalica:

—Jiá namówai, jíibana néerra, cha limédacoo jirrú léjta jéebidau'u.

Liyáalimija liá'a tráawajairri lirrú limáacau sáica.

Jesús chúni Pé'eru néerru

(Mr 1:29-31; Lc 4:38-39)

¹⁴ Jesús yá'eewoo Pé'eru íibana néerra, jáiwa'ee líinu Pé'eru néerru runácue yáaichoo cama íta'aa bálínechoo licámunayu.

¹⁵ Jáiwa Jesús dúnu rucáaji nácu, ya liyáalimi licámuna éedau rúchai, jáiwa'ee rubárruawai, ya ruchána rushírrueda náaya'inaa.

Jesús chúni íchaba bálíneenu

(Mr 1:32-34; Lc 4:40-41)

¹⁶ Catáwaca'inaa liácuwai natée'e Jesúsru íchaba chóniwenai wáalenai espíritu máashii; áabai wánacaalashiyu já'a lijéda espíritu máashiini, yá'ee lécchoo lichúni'e quinínama bálíneeneeco.

¹⁷ Liéni bésuneerri quéewique'e licúmpliacoo líiwadedani báinacu liá'a íiwadedeerri Dios chuáni báinacu liá'a Isaíasca, limá'inaa:

“Liyá'ee liwína washínaa májinabee
ya litée washínaa bálínacaalashi.”

Náa'a wówenai náacoo Jesús íshirricu

(Lc 9:57-62)

¹⁸ Jesús, cába'inaa'ee liyáu cashiámu litéeji chóniwenai, limá'ee wabésunau bajiála manuá.

¹⁹ Libéecha nabésunacoo bájiala, lirrúni lirrúi báqueerri quéewidacai ley shínanaa, limá'ee lirrú:

—Quéewidacai, nuwówai nuáacoo jíájcha táshia jíáctalau jíni.

²⁰ Jesús éeba'ee lichuáni:

—Náa'a iyáliduca wáalenai náutabeu, ya náa'a míshiiduca wáalenai namúrrubeu, ne nuyá washiálicuerri Dios cúuleeca, jócai wíta wáalia núbanau chúnsai táshia nurrúwaida'inaa nuwítu.

²¹ Báqueerri'e lishínaa éewiderricoo, limá'ee lirrú:

—Nuwácali, jínda nuáacoo quéechanacu nuquéni nusálijinau.

²² Jesús éeba'ee lichuáni:

—Jiáu nuíshirricu, ya jimáaca namáanalínica* naquéni nashínaa máanalínica.

* **8:22** Liwówau limá áani, náa'a jócani éebida Cristo nácu, jócaita náa'a máanali náanai.

*Jesús iyabaida cáuli ya marrádaca**(Mr 4:35-41; Lc 8:22-25)*

²³ Jesús yúrrucoo lancha rícula, lishínaa éewidenaicoo natálideda liyá.

²⁴ Jáiwa cawíquinta áabai cáuli cadánani wérri ínu manuá yáacu, jáiwa'ee marrádaca ísau lancha rículai. Né'e liá'a Jesúsca máairri liácoo.

²⁵ Néenee náau nacáweda liyá náa'a lishínaa éewidenaicoo, namá lirrú:

—¡Wawácali, jiwáseda wayá! ¡wayájani waquetacoo wayácai!

²⁶ Néenee léeba'ee nalí:

—¿Tánda cáarru wérri iyá? ¡Iyá píituirrimi imáaca iwówau nunácu!

Limá'inaa liáni, libárruau'eewoo liá'ee áabai wánacaalashi lirrú liá'a cáulica ya lirrú liá'a manuáca, quinínama limáacau machúnucunaa wérri.

²⁷ Néenee nacáarrudau nacábaqui jíni nasáta néemiu wáacoo:

—¿Tána washiálicuerri léji liáni, báawita cáuli ya manuá éewidani lirrú?

*Jesús chúni báqueerri Gerasa sái wálierri íchaba espíritu máashiini**(Mr 5:1-20; Lc 8:26-39)*

²⁸ Néenee Jesús ínu'inaa bajiála manuá, nashínaa cáinabi náa'a Gerasaca, jáiwa chámata wáalenai demonio jíaneu útawi rícuca máanalini yáarruica, jáiwa narrúniu Jesúsru. Nayá carrúnatani wérri, jini éewerri libésunacoo lirrícuba liá'a iníjbaaca;

²⁹ Jáiwa nachánau namáidadaca namá'ee:

—¡Ujiníquiui wáajcha, jiyá Jesús, Dios cúulee! ¿Jíinu áani jiwánau'e wasúfriaca libéecha liá'a éerrica?

³⁰ Ne urrúni néeni já'a íchaba puíti íyenai'e nayáca,

³¹ náa'a demonioca namésuda Jesúsru:

—Jijédacta wayá, jínda wawárruacoo nalí náa'a puítica.

³² Jesús ma nalí:

—Yáa namówai.

Náa'a demonio najiáu náucha náa'a washiálicuenaica, jáiwa nawárroo nalí náa'a puítica; ne liyáalimi náa'a puítica, jáiwa nacánacawai báju rícula cáashia náiiinu manuá néerra, néeni'e nasácumawai.

³³ Náa'a túyenaimi puíti najiáu nacánacacoo nacárruniu, náiiinu'inaami lirrícuba liá'a chacáaleeca, nachánau náiiwadedaca liá'a bésuneerricoo, quinínama libésunaucoo náajcha náa'a wáalenai demonio.

³⁴ Néenee bájjalanaa náa'a chacáalee rícu sánaca, najiáu chaléeni Jesús yáctalaca, nacába'inaami jini namá lirrú lijíaque'iu lirrícucha liá'a nashínaa cáinabica.

9*Jesús lichúni báqueerri macáwai**(Mr 2:1-12; Lc 5:17-26)*

¹ Néenee liáwinaami liéni, Jesús yúrrucoo áabai lancha rícula, lichuáu bajiála manuá, liyáctala quéecha, jáiwa línui lishínaa chacáalee rículawai.

² Néeni natée lirrú báqueerri macáwai, rúwerriu áabai yáarruishi ita'aa; Jesús cába'inaa'ee néebida linácu, limá lirrú liá'a bálínerricoo:

—Cadánani jiyá, nucúulee, jishínaa jíconaashi jái méetuacuwai.

³ Áabibi qéewidacani ley shínaa, namá'ee nawówa licuéjiu: “Limáni jiliéni máashii Dios nácucha, níwata liyá táanierri újni Dios.”

⁴ Ne Jesús yáa léenaa liá'a namáni nalíwoo, lisáta léemiu nayá:

—¿Tánda iwáalia iwíteu máashii wérri?

⁵ ¿Tána mawí jócui tráawajui, numácai: 'Jijíconaa jái méetuacuwai', jócta numá 'Jibáaroo jijínau'? Nulí áabenai jócai tráawajui numéetua jíconaashi jócta nuchúni bálinaaalashi.

⁶ Ne nuyadaminaa irrúni nuyá, Washiálicuerri Dios Cúuleeca, wálierri wánacaalashi líta'aa liéni cáinabi liméetua'inaa jíconaashi. Néenee limá macáwairru:

—Jibárruau, jiwína jiárrubaiu ya jiáu jíibana néerrau.

⁷ Liá'a macáwaica jáiwa libárruawai, jáiwa liáwai líibana néerrau.

⁸ Nacába'inaa liáni, náa'a chóniwenaica, jáiwa cáarru nayái, jáiwa náa saícai Diosrui, liácala lidánaniu nalí náa'a washiálicuenaica.

Jesús máida Mateo limédaque'e liwánacaala
(Mr 2:13-17; Lc 5:27-32)

⁹ Liáwinaami Jesús yáau néenee. Néenee licába báqueerri washiálicuerri jí'ineerri Mateo wáairriu liyá á'a licóbracta liyá impuesto Romarru. Jáiwa'ee Jesús ma lirrú:

—Jíinu nuájcha, quéewique'e jéewida'au nunácu.

Néenee Mateo bárruawai ya liáu liájchai.

¹⁰ Libésunaute quéecha Jesús íya liyáca Mateo íibana rícu, jáiwa náa'a íchaba cóbrenai impuesto wánacaalactalaca Romarru, ya áabi chóniwenai máashiini íiwanaa, náinu'e nawáacoo mésa nácu lécchoo, Jesús yáajcha ya lishínaa éewidenaicoo.

¹¹ Ne nacába'inaa liáni náa'a fariséobinica, néenee nasáta néemi náa'a éewidenaicoo liájcha:

—¿Tánda ishínaa géewidacai íya náajcha náa'a cóbrenai impuesto Romarru ya náajcha náa'a áabi cajíconaanica?

¹² Jesús éemi'inaa liá'a namánica, limá nalí:

—Náa'a yáainai saíca ya jócu nabálinau, jócani rúnaa médico, náwa rúnaani náa'a bálinaicoo.

¹³ Yáau éewidacoo chítashia liwówau'i limáqui jini liá'a tánerricoo: 'Uwówai mawí carrúni jináata icába áabi, náucha náa'a cuéshinai éemanica altarca íta'aa.' Jiníwata nuyá jócaita íinu numáida náa'a namáni naliwoo majíconaa nayá, nuínu numáida náa'a cajíconaanica, quéewique'e nacámibia nawíteu.

Nasáta néemiu ayuno nácu
(Mr 2:18-22; Lc 5:33-39)

¹⁴ Náa'a jinanenaicoo liájcha liá'a Juan Bautístaca, narrúniu Jesúsru nasátaque'e néemiu liyá namá'ee:

—Wayá ya náa'a fariséobinica wayúnaa bájjala, ¿tánda jishínaa éewidenaicoo jócu nayúnaa?

¹⁵ Jesús éeba'ee:

—¿Ya néewaminau máashii nawówa náa'a nacúmistani áabai bódarru, nácula liá'a nashínaaca yáa náajcha? Ne líinuminaa liá'a éerrica jinícta'inaa nuyá náajcha; jáicta líinu liá'a éerrica, néenee liyáali éerriminaa nayúnaaca.

¹⁶ Jiní chúneerri áabai íibalashi dánumimi áabai wáarruma wálii yáajcha, jiníwata liá'a wáarruma wáliica liáwaqueda liá'a íibalashi dánumimica jái lisúbirria jini, ya liá'a shírricuerriu mawí máanuique'e jini.

17 Chacábacanaa jócu wachácuma vino wáalii* ímanaashi dánumimica rícu, jiníwata carrúnatai dúwacoo, chacábacanaa liúcacoo liá'a vinoca léjta ímanaashi jái liúcawai. Tándawa arrúnaa wanuá liá'a vinoca wáalii lirrícu liá'a ímanaashi wáliica, quéewique'e sáica nayá chámaina.

Jesús chúni Jairo miyácaula, ya báquetoo ínetoo dúnuechoo líbala
(Mr 5:21-43; Lc 8:40-56)

18 Nácula Jesús táania liyáca chóniwenairru, báqueerri nawácali náa'a judíobinica línu, litúyau lináneewa, limá lirrú:

—Numíyacaula máanaluyi chóca rímijani; ne jiáctau jichánaa jicáajiu runácu rucáwiaminaujoo.

19 Jesús bárruawai ya liáwai lishínaa éwidenaicoo yáajchau.

20 Néenee báquetoo ínetoo bálinechoo doce camuí, írrai éechani, rurrúniu Jesúsru liwójune, rudúnu líbala númacua nácu.

21 Jiníwata rumá'ee rulíwoo: “Lécta nudúnucta líbala nácu, sáicaminaa nuyájoo.”

22 Ne Jesús náawau, licába ruá'a ínetooca, ya limá rulí:

—Cha jiwítemija'a, numíyacaula, jéebidacala nunácu sáica jiyái.

Liyáalimi éerri sáica ruyái.

23 Néenee Jesús ínuí'inaami líbana néerra liá'a judío wácalica, licába'ee náa'a músicoca ya náa'a chóniwenaiica máidadenai náichaca máashiica nawówa, naméda bájjiala nawítamau.

24 Jesús má'ee nalí:

—Ijiáyu mayéji áani, ne ruá'a miyácauca jócau máanali,† máichoo ruyáca.

Nacáida'ee Jesús náa'a chóniwenaiica, náaca léenaa ruá'a miyácauca máanaliu.

25 Jáiwa liwána najiácuwai; néenee liwárruawai liwína rucáaji nácu ruá'a miyácauca, liyáalimi rubárruawai.

26 Ya quinínama líta'aa liá'a cáinabica, líwanaa cánacacoo liá'a bésuneerricoo.

Jesús chúni chámata matuíni

27 Jesús jiá'inaamiu Jairo íbana rícuca, chámata matuíni jiáu liánai namáidadaca:

—¡Carrúni jináata jicába wayá, David táqueerrimi!

28 Néenee Jesús wárroo áabai cuíta rícula, náa'a matuínica narrúniu lirrú, néenee Jesús sáta léemiu nayá:

—¿Eebidaminaa nuéewacta nuchúni iyá?

—Nayá néeba'ee lirrú: —Jajá, wawácali.

29 Néenee Jesús dúnu natuí nácu, ya limá nalí:

—Nuchúni iyá éebidaque'e nunácu.

30 Liyáalimi néewa nacába báaniu. Jesús má'ee nalí bájjiala:

—Jiní jibéecha yáa léenaani.

31 Ne, liyáalimi najiáwai, náiiwadede jíni quinínama cáinabi liá'a Jesús médani náajcha.

* 9:17 Liá'a namédaniami náa'a judíobini báinacumi, léjta nawíteemi, líerra léjta íbalashi dánumimi ya vino dánumimi. Chóque'e éerri jiníbinai. Náa'a sáicai chuánshi, náa'a éebidenaica ya wíteeshi Jesús índani, chaléjta áabai wárruma wálii jócta vino wáalii. Néenee jócai sírbia chánaida liá'a wálii lidánimi yáajcha; wéebidacta Jesús nácu, jócu arrúnaa wapénsaa léjta wapénsani quéecha wéebida linácu. † 9:24 Jesús líani léenaa ruá'a miyácauca máanaliu, ne liyá éewerri licába náa'a máanalínica újni namáccchu nayáca ya léewa licáweda nayá.

Jesús chúni báqueerri jócai éewa litáaniaca

³² Nácula najiáu náa'a matuínica, áabibi chóniwenai naínda Jesúsru báqueerri jócai éewa litáaniaca, liwáaliaca demonio.

³³ Ne liyáalimi Jesús jéda'inaa demonio, liá'a jócaimi éewa litáaniaca, jáiwa litáania. Náa'a chóniwenai nacáarruda'eewoo, namá'ee:

—¡Jócai wacába cáji líta'aa liéni Israel shínaa cáinabica cháí cábacanaa jí'i!

³⁴ Ne namá'ee náa'a fariséobinica:

—Léeminawa chúnsai demonio wácali, liáni'inaa liéni lidánani lijéda demonio náuchani.

Carrúni jináata Jesús cába náa'a chóniwenai

³⁵ Jesús jínaniu quinínama chacáalee ya náa'a chacáalee júbini rímica, léewidaca narrícu náa'a sinagogaca. Líiwadeda chuánshi saícaica liá'a Diosca wánacaleerrica, ya lichúni quinínama bálinaaalashi ya cáiwibee.

³⁶ Licába'inaa náa'a chóniwenai, carrúni jináata wérrí licába nayá, jiníwata yáainai urrúni wérrí nawówa ya jiní néewactalau, chaléjta náa'a oveja jinínicta túyanini.

³⁷ Néenee Jesús ma lishínaa éewidenai coorru:

—Yáawaiyi wérrí liá'a shínaashica íchabai, ne náa'a tráawajadorbinica áulabani. Chacábacanaa, éerri rícu ái íchaba chóniwenai jócani yáa léenaa Dios nácu, ne náa'a íiwadedenai nalí Dios chuáni áulabani rími.

³⁸ Tándawa, cháucta tráawajadorbini arrúnaa isáta liúcha liá'a shínaashi wácalica, libánuaque'e mawí tráawajadorbini quéewique'e náawaquedacani. Chacábacanaa, isáta Dios yúcha, libánuaque'e mawí náa'a íiwadedenai Dios chuáni nalí náa'a chóniwenai.

10*Jesús wína náa'a doce éewidenai coo liájcha*

(Mr 3:13-19; Lc 6:12-16)

¹ Jesús máida lishínaa doce éewidenai coo, liáque'e nalí lidánaniu quéewique'e najéda náa'a espíritu máashiinica, ya quéewique'e lichúni quinínama bálinaaalashi ya cáiwibee.

² Léewa liáni nají'inaa náa'a doce apóstolua: Quéechanacu lijí'inaa Simón, lijí'inaa lécchoo Pé'eru ya limérrerri Andrés; Santiago ya léenajirri Juan, licúulee liá'a Zebedeoca;

³ Felipe ya Bartolomé; ya Tomás ya Mateo cacóbracaica impuesto Romarru; Santiago Alfeo cúulee, ya Tadeo;

⁴ Simón liá'a cananita,* ya Judas Iscariote, liáwinaami éntregueerri'inaa Jesús lijínairru.

Jesús bánua lishínaa éewidenai coo náiiwaque'e Dios wánacaalactalaca

(Mr 6:7-13; Lc 9:1-6)

⁵ Jesús bánua náani doce apóstolua, liájcha liá'a tánashia namédani'inaaca: Uyáu nashínaa cáinabi ítala náa'a jócani judío, u'iwárrroo lirrícula náa'a chacáalee Samariaca;†

⁶ Yáau machácani chaléeni nayáctala náa'a Israel shínaa cáinabi ítala, nalí náa'a chóniwenai yáainai jicá'a oveja yúquenai.

* **10:4** Liéni Simón néenaa náa'a chóniwenai wówainai najéda Israel cáinaberra ítacha, náa'a jócani judíobini wánacaleenai judíobini íta'aa. † **10:5** Náa'a samaritanobinica jócani chúnsana judíobini, níwata quéewisani áabi chóniwenai yáajcha jócani judíobini.

7 Yáayu íiwadedaca urrúnicala liá'a Dios wánacaalactaca.

8 Ichúniu náa'a bálinaicoo, icáweda náa'a máanalínica, iméetua nashínaa bálinaacalashi náa'a chorrówai sánaca ya ijéda demonio. Iyá irríshibia mawéni liáni danáanshica; u'icóbra náucha wéni'inaami ichúni nayá.

9 U'itée oro, báawita warrúwa ya cobre,

10 jiní chácala'inaa injíbaa lícu. Jiní itéeca íibalau áabai mawiá, báawita cotiza, báawita icháque'e, jiníwata liá'a catráawajaacaica arrúnaa liwáalia líya'inau.

11 Jáicta íinu áabai chacáalee rículai, jócta chacáalee júbini rími, imúrru áabi chóniwenai saícanictani, iyá nábana néeni cáashia yáacoo lirrícucha liá'a chacáaleeca.

12 Jáicta iwárroojoo nábana rícula, itáa nalí náa'a yéeni lirrícu liá'a cuítaca.

13 Náa'a chóniwenai cuíta narríshibiacta saíca iyá, saícabee wérrí'inaa nalí; inísa iméda saícai, ne jócta narríshibia iyá saíca, Dios jócu liméda nalí saícai léchho.

14 Jócta narríshibia iyá, ya jócu nawówai néemi irrú, ijiáyu lirrícucha liá'a cuítaca, jócta chacáalee rícuha ya icúsudau íba nácuha liá'a pucúpucubeeca, quéewique'e náa'a chóniwenai náaque'e lénaa Dios íwirri liwówa náajcha, níwata nayá nachánicala liyá.

15 Ne éemi saíca numáni irrú, liyáli éerri amáarracta'inaa cáinabi, Dios cástigaaminaa mawí nárra chóniwenai, jócani wówai narríshibia iyá ya jócu néemi irrú, náucha náa'a chóniwenaimica yáainaimi cáinabi íta'aa Sodoma ya Gomorra rícu.

Chítashia nasúfriau'inaa náawa éebidenai Jesús nácu

16 “¡Icábate! Nubánua iyá léjta oveja náa'a níquenai'inau béewami cháawirru. Imédau léjta liá'a áai cawítee wérrica, báawita iyá arrúnaa léchho léjta paloma jócani méda máashii.

17 Cá'wa yúchajoo, jiníwata néntregaa iyájoo nalí náa'a cawánacaalanica, nabáseda iyájoo narrícu náa'a sinagogaca,

18 ya cáashia náyadaminaa iyá nanáneewa náa'a cawánacaalanica ya reybiní nunácue; cháminaa éewa íiwadeda chuánshi saícaica nunácu nanáneewa náa'a jócani judíobini.

19 Ne jáicta néntregaa iyái nalí náa'a wánacaleenaica, cha iwíteemija'a linácu liá'a imáni'inaaca, léjta liá'a imáni'inaaca, jiníwata jáicta línujoo táaniacta'inaaca, Dios yáminaa ichuánijoo.

20 Ne jócuminaa iyájoo cha táaniaca, Isálijinaa shínaa Espíritu táaniaminaa irrícueji.

21 “Néenajinai néntregaaminaa néenajinaiu náiinuaque'e nayá, ya náa'a nasálijinaaca néntregaaminaa néenibiu; náa'a néenibica nanáawaminau nasálijinaa náculau náiinuaque'ini.

22 Íchabaminaa chóniwenai máashiiminaa nacába iyá nunácueji; ne liá'a cabálininaa wérrí yáca nunácu, liyáminaa liwásedajoo.

23 Jáicta namúrru iyái áabai chacáalee rícu, yáau áabai rícula; ne yáawaiyi numá irrú, nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca, nuínuminaajoo‡ jóctanaa icánaqueda quinínama chacáalee Israel shínaaca.

‡ 10:23 Áani Jesús táanierri liyáca léejtoacoo cáinabi ítala léjta Rey, liáwinaami máanalínica ya licáwicoo náibicha náa'a máanalínica.

²⁴ “Jiní wérri báqueerri éewidenaicoo mawíyi lishínaa quéewidacai yúchau, jiní wérri catráawajaacai mawíyi liwácali yúchau.

²⁵ O'inénda chóniwenai méda báqueerri éewiderrri mawí saícai lishínaa quéewidacai yúcha, jócta naméda báqueerri shírruederrri mawí saícai liwácali yúcha. Chái cábacanaa, níwata nuyá ishínaa quéewidacai, iyá arrúnaa inénda chóniwenai méda irrú máashii, níwatajani méda nulí máashii. Ne mawí, iyá arrúnaa inénda náa'a chóniwenai naméda máashii iyá, léjta naméda nuyá. Nayá nacáitadede nuyá náa nují'inaa Beelzebú, § néenee yáawaiyii iyá mawí wérri naméda irrú máashii.

Tána arrúnaa cáarru wacábacai
(Lc 12:2-7)

²⁶ “Ucáarru icába náa'a chóniwenai. Jiníwata quinínama liá'a cabáyaintaica, áabai éerri'inaa náa léenaajoni; quinínama liá'a yéerri báyeerricoo, áabai éerri'inaa náa léenaani.

²⁷ Liá'a numáni irrú catáwacabee rícu, íiwa jucámarrabee jirrículani; ya liá'a numáni cabáyainta, imáidadau íiwacani cuíta íta'aa.

²⁸ Ucáarru icába náa'a ínuenai inánai, ne jócani éewa náiinua liá'a icáwicaca; saícanata cáarru icábaca liá'a éewerri línuaca* ya lécchoo éewerri limárdaca iyá infierno rícula mamáarraca éerri.

²⁹ “¿Jócu iwénda chámai míshiidu áabai moneda rími nácueji? Ne jiní wérri, áabai néenaa máanali, jóctaca wasálijinaa Dios wówai.

³⁰ Báawita iyá jájiu, cáashia iwita báinaa liwáaliani jútaderriu bácuanaa.

³¹ Tándaa ucáarru iyá: Iyá cawénini wérri mawí náucha náa'a míshiidu rími íchabanica.

Náa'a íiwadedenai Jesucristo chóniwenai náneewa
(Lc 12:8-9)

³² “Báqueerricta íiwadeda nunácu nanáneewa náa'a washiálicuenaica, nuyá lécchoo núiwadeda lináawa nusálijinaarru liá'a yéerri áacairra.

³³ Ne liá'a báyeerri nunáawa náucha náa'a chóniwenai, nuyá lécchoo nubáyaminaa, lináawa lécchoo liúcha liá'a nusálijinaa yéerri áacairra.

Jesús linácu liá'a lishírridauca
(Lc 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ “U'éebida irrúwoo nuínucala nuíndacala saíctacta nawówa lítala líeni éerrica; nuyá jócai ínu nuínda saíctacta nawówa, nuyá índerri jináawiu.

³⁵ Nuyá ínuerri nuwánaque'e liá'a washiálicuerrica lináwacoo lijúnta liá'a lisálijinaacoo, ya rumíyacaula rutúwa júntau, ya ruá'a runírruca rúneerru júntau;

³⁶ nayáminaa nája nárra éenajinai bácainaa, nayáminaa ijínai'inaa nárra.

³⁷ “Liá'a wówerri wérri lisálijinau jócta litúwa mawí núcha, jócai éewa nushínaaca; liá'a wówerri wérri licúuleu jócta limíyacaula mawí núcha, jócai éewa nushínaaca;

³⁸ liá'a jócai wówai carrúni jináata limédacoo nunácueji, ya jócu lisíguia nuyá, jócai éewa nushínaaca.

§ **10:25** *Beelzebú*: Léwa áabai lijí'inaa líeni Wawásimica. * **10:28** Náa'a chuánshi ínuerri ya limárdaca áani, wówerri limáca liá'a carrúnatabee infierno rícula.

³⁹ Tánashia náa'a báyenai nuyá chóniwenai náneewa, jócu nabéecha náiinua liyá, jócai nacáwi Dios yáajcha mamáarraca. Ne liá'a máirrica léebidaca nunácu, báawita náiinua liyá, cáwiminaa liyá Dios yáajcha mamáarraca.

Náa'a wénishi'inaaca
(Mr 9:41)

⁴⁰ “Jesús síguerri limáca: Liá'a ríshibierri iyá, ríshibierri nuyá, ne liá'a ríshibierri nuyá, ríshibierri liá'a nusálijinaa bánuerri nuyá.

⁴¹ Liá'a ríshibierri báqueerri cáiiwadecai Dios chuáni, lirríshibiaminaa liyá liwénui, léjta liá'a cáiiwadecai Dios chuáni; ne liá'a ríshibierri báqueerri saícaica, jiníwata saícacalani, lirríshibiaminaa chacábacanaa áabai liwénui léjta liyá.

⁴² Ne tánashia yáirri náirra shiátai casálini, náani júbinica máinecoo nuájcha nasíguiaca nuyá, yáawaiyi numá irrú, liwáaliaminaa liwénuijoo.”

11

Náa'a Juan Bautista bánuanica
(Lc 7:18-35)

¹ Quéecha'inaa Jesús nisa líiwadeda nalí náa'a doce éewidenaicoo, liáu néenee líiwadecaca ya léewidaca liá'a chuánshica Dios shínaa nalí náa'a chacáaleeca liá'a shínaa cáinabica.

² Juan, yéerri cuíta manúmai rícula, léemi líiwanaa liá'a Cristo médani liyáca. Néenee libánua áabibi néenaa náa'a jínanenaicoo liájcha,

³ nasátaque'e néemiu Jesús liyácta yáawaa liá'a Cristoca léjta náiiwadecau náa'a cáiiwadecacani Dios chuáni báinacu ínuerri'inaaca, jócta arrúnaa nanénda báqueerri.

⁴ Jesús éeba'ee nalí: “Yáa namówai íiwa Juanruni liá'a icábanica ya liá'a éeminica.

⁵ Íiwa Juanruni náa'a matuínica cábenai, náa'a macáwanica éewenai najínacoo, náa'a chorrówai sánaca saícacani nabálinacaalashi yúchau, náa'a mawíbanica éewenai néemica, náa'a máanalínimica éejueneu nacáwiacoo, náa'a carrúni jináatanica náiiwadeda nalí liá'a chuánshi saícaica wásedeerri'inaa nayá.

⁶ ¡Ya saíctai wéerri liwówa liá'a jócai éejueda liwówau núcha!”

⁷ Néenee náa'ináamiwai, jáiwa Jesús táania nalí náa'a chóniwenai linácu liá'a Juanca, limá'ee: “¿Tána ijiáu icábacai á'a wáunamactalaca? ¿Báqueerri washiálicuerri éerri jútainchu lináawida lichuániu? Jócai.

⁸ Jiníctani, ¿tána ijiáu icábacai? ¿Báqueerri washiálicuerri saíctai wéerri íbala? Iyá yáine léenaa náa'a súwedenai íbalashi saíctai yáainai nábana rícu náa'a reybinica.

⁹ Ya jócta, ¿tána ijiáu icábacai? ¿Icába báqueerri íiwadecacani Dios chuáni? Jajá, yáawaiyi, Juan mawíyi wéerri náucha náa'a íiwadecacani Dios chuáni báinacu.

¹⁰ Juan léewa liá'a limáni jiliá'a tánerricoo cáashta íta'aa:

‘Nuyá bánua cáiiwadecacani chuánshi jibéecha,
quéewique'e lichúni* liá'a injbaa.’

¹¹ Ne yáawai numá irrú, jiní náiiibicha náa'a washiálicuenaica, jiní wéerri mawí máanui liúcha liá'a Juan Bautístaca; ne máayabacaminaa, nayá

* **11:10** ‘Jibéecha’ ya ‘lichúni’ líyada Cristoja.

náa'a chóniwenai máaquenai nawówau Dios nácu, mawíni cawéni Juan yúcha, báawita nayá jiní nawéni.

¹² “Néenee liyáali éerri jáicta Juan Bautista íneda líiwa Dios chuáni chóque'e, liá'a Dios wánacaalactaca súfrierri jináwiu, ya náa'a médenai danáanshi nénedaque'e namárdacani.

¹³ Quíninama náa'a íiwadedeenai Dios chuáni ya liá'a leyca yáainai bácai náiiwadedacánica linácucha liá'a wánacaalactaca, cáashia Juan ínuca;

¹⁴ ne iyá iwówaicta éebida liáni, Juan† léjta liá'a Elíasca íiwadedeerri Dios chuáni ínuerri'inaaca.

¹⁵ Iyá iwówaicta yáa léenaa liáni numánica, arrúnaa édacanicoo sáica.

¹⁶ ¿Chíta nacábacanaa náa'a chóniwenai chóque'e? Iyá cháni léjta sáamanai jócani wówai naséwica áabi sáamanai yáajcha, wáanenaicoo plaza rícu namáidadaca najúnicaírru:

¹⁷ ‘Wáiiuuate íiwa,
ne iyá jócuwa iwáilaa;

warrábate shímashi cáiwii,
ne iyá jócute iwowai ichálujueda íchaca chaléjta wawówau imédacani.’

¹⁸ Jiníwata Juan ínuerri, jócai íya jiní líirracca, iyá imá'ee liwáaliaca'ee espíritu máashii, níwata jócai iwówai néemica lírrú.

¹⁹ Néenee nuínui nuyá washíalicuerri Dios cúuleeca, íyeerrica ya nuírra, iyá imá'ee cáayacai ya cáirracalai, najúnicaí náa'a cóbrenai impuesto Romarru ya áabi chóniwenai máashiini íwanaa. Ne liá'a Dios wíteeca íyaderriu liyú liá'a méderricoo quíninamaru.”

*Náa'a chacáalee jócani éebida
(Lc 10:13-15)*

²⁰ Néenee Jesús, báawita jócu liyá náiiibi, lichána liárraca náa'a chacáaleeca á'a limédacta mawí máanuica jóca nacába cáji, jiníwata náa'a chóniwenai yáainai náiiibi jócani éejueda nayáu Diosru. Jesús má'ee:

²¹ “¡Ái jiyámi carrúni jináata, Corazín! ¡Ái jiyámi carrúni jináata, Betsaida! Jiníwata á'a Tiro néeni ya Sidón néenictata naméda jócai nacába cáji, namédani íibi, báinacuminaata éejueda nayáwai Diosru, náayadaminata nasúwa íbalashi cadúrruderri ya nawáta báali nawíteu.

²² Ne numá írrú liyáali éerri amáarraquicta cáinabiminaajoo, mawí'inaa máanuica ishínaa cástigu náucha náa'a chóniwenai yáainai Tiro ya Sidón rícu.

²³ Ya jiyá, chacáalee Capernaúm, ¿jéebidaminaa jinácudacoo áacairra? Jócai, ¡mawíminaa dujíwala wéerri jiáu útawica! Jiníwata á'a Sodoma néeni naméda liáni jócai nacába cáji, liá'a méderricoo íibi, liárra chacáaleeca yéerri'inaata chóque'e.

²⁴ Ne numá írrú liyáali éerri amáarraquicta cáinabiminaajoo, mawí'inaa máanuica ishínaa cástigu náucha náa'a chóniwenai yéenaimi Sodoma shínaa cáinabi íta'aa.”

*Ínu nulí iwówa íyaba'au
(Lc 10:21-22)*

† **11:14** Juan liyáwa liá'a náiiwadedanimi Dios chuáni nácu báinacu, namá'ee liá'a ínuerri'inaaca lichúnique'e chóniwenai libéecha línu liá'a Cristoca.

²⁵ Ne liyáali éerri Jesús ma: Nuá jirú saícai nusálijinaa cawánacaalacai áacairra ya cáinabi, jiníwata jíyadaca nalí náa'a imíyanica iwíteu, ya jibáyate náucha náa'a yáainai léenaa ya náa'a cawíteenica.

²⁶ Jajá, nusálijinaa, jiníwata le jiwówau jáni.

²⁷ “Nusálijinaa liá nulí quinínama wíteeshica. Jiní wérri cúnusierrri yáawaa nuyá liá'a licúuleeca, léerrimija liá'a lisálijinaaca; jiní wérri cúnusierrri yáawaa liá'a lisálijinaaca, léerrimija nuyá liá'a licúuleeca ya léerrimija náa'a nuyá licúulee wówaini liméda nacúnusiacani.

²⁸ Ínu nulí quinínama iyá sámunica ishínaa tráawajuyu ya cadúcunibeeca, nuyáminaa wána iwówa íyabacoo.

²⁹ Irríshibia nulíni liá'a cadúcunini nuáni irrú, ya éewidau nunácu, nuyácala saícai wáaleerri nuwówau imíyai; cháminaa ínu iwówa íyabacoo.

³⁰ Jiníwata liá'a nuwánanica ya liá'a cadúcunibeeca nuá irrú, itéeni'inaa madéjcanamai.”

12

*Náa'a éewidenaicoo éerruenai trigo dácue éerdi nawówa íyabactacoo
(Mr 2:23-28; Lc 6:1-5)*

¹ Ne liyáali éerri, áabai éerri nawówa íyabactacoo, Jesús jínaneerriu náabanacta banácali. Lishínaa éewidenaicoo, jáiwa sámú nawówai, jáiwa nachána néerrueda líta liá'a trigoca náyaque'e líta.

² Náa'a fariséobinica nacába'inaamini liá'a namédani nayáca, namá'ee Jesúsru:

—Jicábate, jishínaa éewidenaicoo médani nayáca báawita jócai wéewa wamédaca éerri wawówa íyabactacoo.

³ Jesús éeba'ee nalí:

—¿Jócu iliá éemiu liá'a David médanica, liyáali éerrimi liyá ya lijúnicaibinica sámú'inaa nawówa?

⁴ Ne liwárruateu Dios íbana rícula, jáiwa líya liá'a páanica Dios shínaaca, jócai'inaa ta saícanaa líyaca, liyá ya náa'a limánabacaca, liyárrimi léja liá'a sacerdotébinica, ya Dios jócai licástigaa naméda linácueji.

⁵ ¿Jócu iliá éemiu Moisés shínaa ley rícu, náa'a sacerdotéca templo rícu jócani méda cajíconau, báawita natráawajaaca liá'a éerri nawówa íyabactacoo?

⁶ Ne numá irrú ái ája áani, báqueerri* mawí cawénica templo yúcha.

⁷ Iyá jócani yáa léenaa éemi limáni nácuha liáni tánerricoo: ‘Nuwówa iyá carrúni jináataiyu, jócubeecha éema cuéshinai. Yácta ta léenaa éemicani, jócuminaa ta yúca chóniwenai chaléjta éebidenaicoo nuájcha, jiníni méda máashii.’

⁸ Ne saícai, nuyá Washiálicuerrica Dios Cúuleeca, wálierrri wánacaalashi lirrícu liá'a éerri nawówa íyabactacoo.

*Liá'a washiálicuerrri cáaji íshiderricoo
(Mr 3:1-6; Lc 6:6-11)*

* **12:6** Áani Jesús táanierri liyá linácuchau, ne jócai líiwa jucámarranaa, liyá máirri liwáliacala wánacaalashi mawí liúcha liá'a ley templo shínaaca; ne náa'a chóniwenica arrúnaacala naméda liwánacaala liúcha liá'a áabata leyca.

⁹ Néenee Jesús yáau náabanactalaca, liyáali éerri sábadoca, jáiwa liwárroo sinagoga† rícula yéerri néeni.

¹⁰ Néeni lirrícujá'a báqueerri washiálicuerri cáaji íshiderru; namúrrucala chítashia néewau'inaa náuca Jesús, nasáta néemiu liyá:

—¿Léewaminau wachúni báqueerri léerdi wáalee liá'a wawówa iyabactacoo?

¹¹ Jesús éeba'ee nalí:

—¿Tána éenaa iyái, wáaleerri áabai oveja licáctau áabai útawi rícula, á'a nawówa iyabactacoo, jócuminaa yáau ijédacani?

¹² ¡Mawí cawénica báqueerri washiálicuerri oveja yúcha! Yáawaiyi sáica waméda liá'a sáicabeeca éerrica nawówa iyabactacoo lécchoo.

¹³ Néenee Jesús ma lirrú liá'a washiálicuerrica:

—Jidáquina jicáajiu.

Jáiwa dáquina licáajiu liá'a washiálicuerrica, limáacau lirrú sáica léjta ruá'a béemaca.

¹⁴ Ne náa'a fariséobinica, jócai sáicta nawówa, quéecha'inaa najiácoo nachána natáania naliwoo chítashia néewau'inaa náinua Jesús jini.

Áabibi chuánshi linácueji liá'a Jesúsca jóctanaa línu

¹⁵ Jesús yáa léenaa nawówai náinua liyá liáu néenee, íchaba chóniwenai yáau liájcha. Jesús chúni quinínama náa'a bálinaicoo,

¹⁶ limá'ee nalí jócubeecha natáania linácu chóniwenai íbi.

¹⁷ Léja liáni licúmpliaque'iu liá'a limánimi liá'a íiwadedeerri Dios chuáni báinacu, jí'ineerri Isaíasca, limá'inaami:

¹⁸ “Ái ája áani nushínaa cashíruedacaica, liá'a nuwínanica, liá'a canínai nucábaca, sáicta nuwówa nucábacani.

Nuáminaa lirrú nushínaa Espíritu,

ya líiwadeda machácani quinínama cáinabi íta'aa.

¹⁹ Jócai'inaa litáania chuánshi amuáiyu,

jócuminaa lécchu limáidada,

jini lécchoo éemenai'inaa lichuáni cáaye rícula béewami chacáalee.

²⁰ Limédaminaa‡ nalí sáica náa'a máajinaa néebidauca,

cháni léjta liá'a basuéca wówerri litúcuacoo,

cháni léjta lámpara iyacua májtarrimi jéda íisa.

Limédaminaa chájoni cáashia machácanicani liwánacaalactala'inaa quinínama cáinabi íta'aa.

²¹ Ya chóniwenai quinínama cáinabi íta'aa sánaca, namáacaminaa nanéndacaishi linácu.”

Náa Jesús jíconaa lirríshibiaca demonio wítee

(Mr 3:20-30; Lc 11:14-23; 12:10)

²² Natée Jesúsru báqueerri washiálicuerri matuíyii ya jócai éewa litáaniaca, níwata wáaleerri demonio, jáiwa Jesús éejua liwána licába báníwai ya léewa litáaniaca jáicta Jesús jéda liúcha demonio.

²³ Quinínama nacáarrudau nasáta néemiu nalí wáacoo: “¿Liyáminaa léja liáni Cristo, litáqueerri liá'a washínaa rey Davidca?”

† 12:9 Liá'a Sinagoga yáarruishi náawacactacoo náa'a judíobinica, néeni néewidau linácu liá'a táaneerricoo báinacu, néeni natáania comunidad nácu, ya lécchoo lisírbia léjta néewidactacoo.

‡ 12:20 Áani wówairri limáca, Jesús yéerri madánainaa lisúfriaca ya máanalicaní wáaru rícu, wayá náa'a máajinanaanica ya máaquenai bácai cajíconaanica, quéewique'e wawáalia wawásedau'inau, ya liá'a machácanibeeca Dios yánica Jesús nácueji.

²⁴ Néemi'inaamini liáni, náa'a fariséobinica namá'ee: “Beelzebú, liá'a demonio wácalica, liyája lierra yáairri lidánani liéni washiálicuerri lijédaque'e demonio.”

²⁵ Jesús, yáirri léenaa liá'a napénsaa nayáca, limá nali: “Quinínama país náawaca yáacaquictau máashii nacába yáacacoo, namárda yáacau nayá jájiu; áabai chacáaleeca o néenajinai yáacoo máashii nacába yáacacoo, jócani éewa nayá saíca, amáarrani'inaa.

²⁶ Chacábacanaa, Wawásimi jédacta lishínaa chúnsana demonio, liyá jájiu limárdau; ¿chíta quéewau liwáalia lidánaniu jíni?

²⁷ Iyá máinai nujédacala demonio Beelzebú dánaniyu; ne cháctani, ¿tána yáa irrú náa'a ijúnicaica liá'a danáanshica quéewique'e ijéda demonio? Tándawa nayája náiiwa ináawa iyáca yúqueneu.

²⁸ Jiníwata nujédacta demonio Espíritu Dios dánaniyu, liwówau limáca liá'a wánacaleerri Dios shínaa jái ínu irrúi.

²⁹ “Nuá irrú áabai licábacanaa núiiwaque'e tádashia nuyá nuéewa nujéda demonio: ¿Chíta quéewoo liwáruacoo báqueerri shínaa cuíta rícula jíni liá'a washiálicuerri cadánanica lédaque'e lishínaa, jócta libájida liúchau quéechani? Táminaa, libájidaqui jíni léewa lijédaque'e lishínaa.

³⁰ “Liá'a jócai yáau nuájcha, yáairrii báawachala núcha; liá'a jócai yáawaqueda nuájcha, cáarralerrri'inau. §

³¹ “Tánda numá irrú Dios pérdonaa náa'a washiálicuenaica quinínama jíconaashi, ya quinínama máashii namánica, ne jócuminaa lipérdonaa liá'a namáni máashiica Espíritu Santo nácucha.

³² Dios pérdonaaaminaa quinínama cha lécchoo táaneerri máashii nuyá washiálicuerri Dios Cúuleeca; ne táaneerriicta máashii Espíritu Santo nácucha, jócuminaa lipérdonaani nácula cáwi liyá líta'aa liáni cáinabica, ne jiní áabata léerdi liáwinaami liáni.

*Liá'a banácalica wacúnusiani líta nácuejiu
(Lc 6:43-45)*

³³ “Yáabanau saíca áabai banácali, iwáalia'a lítau saíca; yáabanau máashii iwáalia'a lítau máashii; ne liá'a banácalica wacúnusiani líta nácuejiu.

³⁴ ¡Áai éenajinai! ¿Chíta quéewoo imá chuánshi saícai jíni, ne iyá jájiu máashiini? Liá'a yéerri iwówa lícu, litáania inúma licuéji.

³⁵ Liá'a washiálicuerri saícaica táaneerri chuánshi saícai, jiníwata saícaca liyá, ne liá'a washiálicuerri máashiica táaneerri chuánshi máashii, jiníwata máashii yéerri linácu.

³⁶ Ne numá irrú liyáali éerri Dios márdacta'inaa cáinabi, arrúnaa náa nashínaa cuenta quinínama chuánshi mawénii namánica.

³⁷ Ne linácueji liá'a chúnsai jichuánica namáni jiyácta saícai jócta cajíconai.”

*Náa'a chóniwenai máashiinica sátenai áabai señal jócai nacába cáji
(Mr 8:12; Lc 11:29-32)*

³⁸ Áabi néenaa náa'a fariséobinica ya néenaa náa'a áabibi quéewidacani ley shínaaca, néenee namá'ee Jesúsru:

§ 12:30 Jiní éewerri limáacacoo béewami nulí. Ne náa'a jócani éebida léca liá'a espíritu Santo liá nulí wánacaalashi quéewique'e nujéda demonio, yáainai nayá nujúnta, ne náa'a jócani índa nulí chóniwenai quéewique'e namédacoo nushínaa éewidacanicoo, naméda náani chóniwenai nácacoo jiní éebidenai nunácu.

—Quéewidacai, wawówai wacábaca jimédaca áabai cábacanaashi jócai wacába cáji.

³⁹ Néenee Jesús éeba'ee nali:

—Nárra chóniwenai máashiini ne yáawaiyi jócai éebida Dios nácu, nasáta'ee áabai jócai nacába cáji; íyadaque'e nusálijinaa Dios bánuani nuyá, ne jócuminaa nuá mawí señal léjta liá'a íiwadedeerri Dios chuáni báinacu, jí'ineerri Jonás.

⁴⁰ Chaléjta Jonás yáayumi matáli éerri ya matáli táayebee liáawi rícu liá'a cubái máanuica, chacábacanaa nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca, nuyáminaa matáli éerri ya matáli táayebee cáinabi yáajabala.

⁴¹ Náa'a yáainaimi Nínive rícu nacáwiaminaujoo máanalicai yúcha amáarracta'inaa cáinabi, ya natáaniaminaa ijúnta iyá quéewique'e Dios cástigaa iyá; níwata nárra chóniwenai yáawani nanáawida nacáwicau néemi'inaami liá'a chuánshi Jonás íiwani nali. Ne iyá éemenai nuchuáni ne jócai éebida, báawita nuyá mawí cáiwanaa Jonás yúcha.

⁴² Ruá'a reina wánacaleechoo chaléeni sur néerra, rubárruaminau amáarracta'inaa cáinabi, jáicta liúca chóniwenai le éerri jiliéni, ya rutáaniaminaa ijúnta iyá, níwata ruyá íinuechoo déecucheji wéerri cáinabica, quéewique'e ruéemi Salomón wítee. Ne iyá jócani wówai éemica nuéewidacala, báawita nuyá mawí cáiwanaa Salomón yúcha.

Liá'a espíritu máashiica éejuerricoo
(Lc 11:24-26)

⁴³ “Jáicta áabai espíritu máashii lijiáu báqueerri washiálicuerri yúchai, jínaneerriu yáarrushi máacarraí rícu múrruerri limáacoo liárrui; ne jiniáta línuni limá lirrúwoo:

⁴⁴ ‘Nuéejo'quictátawai núbana rículau báaniu nujiáctejmicoo.’ Jáicta léejua'inaawai, línu linácu liárra washiálicuerrica, léjta áabai cuíta máisaictani, jíchuderrictau wáni ya nachúndadanini.

⁴⁵ Néenee liáwai liáwaqueda áabi siete espíritu íchaba mawí máashiini wéerri liúcha, ya quinínama nárra sieteca nawárruau lirrú liá'a washiálicuerrica, mawíque'e nawána máashii wéerri mawíjani. Chacábacanaani'inaa bésunacoo nárra chóniwenai máashiini wéerica.

Litúwa ya léenajinaica liá'a Jesúsca
(Mr 3:31-35; Lc 8:19-21)

⁴⁶ Jesús táania'inaa liyá újnibii nali náa'a chóniwenai, jáiwa náinu lirrú lécchoo ruá'a litúwaca ya léenajinai, nawówaica'ee natáania liájcha. Ne jáiwa namáacoo bináaweji,

⁴⁷ néenee báqueerri íiwa Jesúsru jini:

—Jitúwa ya jéenajinai yáaine bináaweji, wówenai natáania jiájcha.

⁴⁸ Néenee Jesús éeba'ee liá'a íiwerri lirrúni:

—¿Tána nutúwai ya nuéenajinaica?

⁴⁹ Néenee, lidúcuá náatala náa'a lishínaa éewidenaicoo, limá'ee:

—Náawa nutúwa ya nuéenajinai náani.

⁵⁰ Níwata tánashia méderrri liwánacaala liá'a nusálijinaa yéerri áacairra, nuwówai lécchoo cháí cábacanaa léjta nuéenajirri, nuéenajetoo ya léjta nutúwa.

13

Licábacanaa linácu liá'a cáabanacaica
(Mr 4:1-9; Lc 8:4-8)

¹ Liyáali éerrimija lijiáu liá'a Jesúsca lirrícucha liá'a cuítaca léewidacta liyáca, néenee liáu liwáacoo manuá tácoowala.

² Ne íchabaca wérri chóniwenai yáawacacoo Jesúsru, jáiwa Jesús yúrrucuaú áabai lancha rícula, jáiwa liwáawai léewidaque'e, nácula náa'a chóniwenai máaquenai cáina íta'aa.

³ Néenee litáania nalí íchaba nácu licábacanaayu. Limá'ee nalí:

“Báqueerri cáabanacai liáu licása banácali ími.

⁴ Ne liábana'inaa áabata léenaa liá'a líimica cáu iníjbaa lícu, náiiinu náa'a míshiiduca, jáiwa náya jíni.

⁵ Áabata cáirriu íiba íbirra, jinícta sáica cáinabi; jáiwa liárri líimica páquiau madéjcata, jiníwata jinírri cáinabi dujíwala;

⁶ ne liá'a cáiwai lijiá'inaamiwai, jáiwa léema jíni, jiníwata jiní jíchu sáica, jáiwa léemawai míshii jíni.

⁷ Áabata léenaa liá'a líimica cáirriu túwirri íibi, ne jáiwa lidáwinau náa'a túwirrica, jáiwa lisácumeda jíni.

⁸ Ne áabata liá'a banácalica cáirriu sáiquitacta cáinabi, jáiwa liá lítau sáica; áabata yáa lítau újni cien lími máanabaca, áabata sesenta lími máanabaca, áabata treinta limáanabaca.

⁹ Ne iwówaicta liwárrueda lirrú liá'a numánica, arrúnaa e'écanicoo sáica.”

Tánda Jesús éewida licábacanaayu

(Mr 4:10-12; Lc 8:9-10)

¹⁰ Náa'a lishínaa éewidenaicoo liá'a Jesúsca náiiinu lirrú nasáta néemiu liyá, tándashia léewida chóniwenai licábacanaayu.

¹¹ Jesús éeba'ee nalí: “Iyá Dios wána yáa léenaa cabáyainta liá'a liwánacaalanica, ne nalí jócai.

¹² Cháwajani, éemiu sáica, liá'a éemerri sáica, yáirri'inaa léenaa mawí, ne liá'a jócai éemi sáica, áawita liyá liá léenaa mawí, liyá példerri'inaa liá'a píitui rími liáni léenaa nácu.

¹³ Tándawa nutáania nalí licábacanaayu; níwata nayá báawita néemi nuchuáni, néemi bácai licábacanaa, cháija ne yáawaa jócai wárrueda nalí limáyuca yáawaiyí liá'a numáni nácuca.

¹⁴ Cháminaa léjta nabésunau nayá, licúmpliawai liá'a limánimi liá'a cáiiwadedacai Dios chuáni báinacu jí'ineerri Isaías, limá'inaate:

‘Iyá éemiminaa liá'a numánica,
ne jócuminaa liwárrueda irrú.

Iyá síguiaminaa icába liá'a numédanica,
ne jócuminaa liwárrueda liéni limáyu'ca.

¹⁵ Ne nawítee náani chóniwenai yáainai mawíteeni,
níwata jócani wówai liwárrueda nalí,
wáalianai nawíbau báyeerriu,
wáalianai natuí báyeerriu,
quéewique'e jócu néewa nacába ya néemica,
ya jócubeecha náa léenaa;
jócubeecha néejoo nulí, nuchúni nayá.’

¹⁶ “Ne Dios sáicta wérri liwówa yáajcha, níwata iyá cábenai liá'a numédanica, ya yáayu léenaa liá'a numánica.

¹⁷ Ne numá irrú yáawaa, íchaba cáiiwadedacani Dios chuáni báinacu ya chóniwenai sáicanica, wówenai nacába liáni icábani iyá, ne jócu néenaa nacábaqui jíni; nawówai néemi liáni éemini iyáca, ne jócu néenaa néemiqui jíni.”

Jesús íwa licábacanaa nácu liá'a cáabanacaica
(Mr 4:13-20; Lc 8:11-15)

¹⁸ Liáwinaami, Jesús ma nalí náa'a lishínaa éewidenaicoo: “Éemite liáni liwówau'i limáca liá'a licábacanaa linácu liá'a cáabanacaica.

¹⁹ Náa'a éemenai liá'a chuánshi Dios shínaa linácu liá'a Dios wánacaalactalaca, ne jócu náa léenaa néemicani, nayá léjta liá'a banácali ímica cáirricoo iníjbaa lícu; líinu liá'a Wawásimica lijéda liá'a Dios chuáni liáabanani liwówa lícu.

²⁰ Liá'a banácali ímica cáirricoo íiba íbirra, cháí licábacanaa léjta náa'a chóniwenaca éemenai Dios chuáni, narríshibia sáicta néemicani,

²¹ ne jóca liwáalia lijíchu sáica, jócani yáa cabálininaa, ne jáicta linácu liá'a Dios chuánica, nasúfria carrúni jináata nayá o nacánaqueda nayá namúrru namédaque'e nalí máashii, náuca náuchau liá'a néebidauca.

²² Liá'a banácali íimi cáirricoo túwirri íibi, léjta náa'a chóniwerrica éemenai Dios chuáni, ne nawówai namédacoo cawárruanicajiyu, néenee nayá urrúni nawówa bácai linácu liá'a shínaashica. Libésunau'e nalí namíya máecha liá'a Dios chuánica ya jócu naméda liá'a shínaashica Dios wówaini'e nayá médaca.

²³ Ne liá'a banácali íimi yáabaneerricoo cáinabi sáicai íta'aa, cháí léjta náa'a chóniwenaca éemenai Dios chuáni, náa léenaa néemicani. Natráawajaa Diosru sáica, áabi cháni léjta liá'a banácali ímica yáairri cien lítau, naméda bájalanaa, áabi léjta límica yáirri sesenta, naméda íchaba mawí, ya áabi cháni léjta límica yáirri treinta, naméda píituita.”

Liá'a licábacanaa linácu liá'a máashiibe trigo íibi

²⁴ Néenee Jesús íwa báaniu áabata licábacanaa: “Liá'a Dios wánacaalactalaca cháí léjta báqueerri washiálicuerri yáabaneerri banácali íimi sáicai bacháida lícu.

²⁵ Ne quinínama namáa'inaami nayáca, líinu báqueerri najínai, jáiwa liáabanai máashiibe máashii nashínaa trigo íibi, jáiwa liáwai.

²⁶ Ne jái'inaami lidáwinau liá'a trigoca, jáiwa líwinaa jiáwai lécchoo, néenee lijíáu lécchoo máashii máashibeeca.

²⁷ Néenee náa'a tráawajadorbinica náawai náiiwa lirrúni liá'a liwácalica: ‘Wawácali, liá'a banácali íimi jiáabanica bacháida lícu sáicaica, ¿chíta lijíáu jiliá'a máashii máashibeeca?’

²⁸ Liá'a liwácalica limá nalí: ‘Báqueerri wajínai médaniminaa liáni.’ Náa'a catráawajaacanaica nasáta néemiu liyá: ‘¿Jiwówai jiyá wáacoo wéerruaque'e liá'a máashii máashibeeca?’

²⁹ Néenee limá nalí: ‘Jóca, éerruacta liá'a máashii máashibeeca, carrúnata éerrua lécchoo liá'a trigoca.

³⁰ Mawí sáica waínda lidáwinacoo áabena, cáashia lidáwinacoo wawínaquicta'inaacani; néeneeminaajoo nubánua náawaquedacoojoni, nashírrique'e quéecha liá'a máashii máashibeeca, nabáji macáishitani, wémaque'ini, ne liábinaami nawína ya náawaqueda liá'a trigoca nushínaa liárrui rículau.’ ”

Liá'a licábacanaa linácu liá'a líimi j'ineerri mostaza.

(Mr 4:30-32; Lc 13:18-19)

³¹ Jesús íwa nalí lécchoo liéni licábacanaa: “Liá'a Dios wánacaalactalaca cháí léjta áabai líimi j'ineerri mostaza, báqueerri washiálicuerri yáabanani bacháida lícu.

³² Liéni yáawaiyi, áabau néenaa náa'a mawí píituica quinínama náiiibicha náa'a límica; ne jáicta lidáwinawai mawí máanuica líúcha liá'a yéerri lirrícu liá'a náabanactacani, lidáwinau léjta áabai áicuba máanui,

máanui wérri míshiidu íinu naméda líibanau linácai nácu.” Cha lécchoo, liá'a Dios chuánica náiiwani ya lichána piitui rímiyu, néenee lidáwinawai máanui limédacuwai.

*Liá'a licábacanaa wáneerri páani múrracacoo lij'inaa levadura
(Lc 13:20-21)*

³³ Jesús íiwa nalí lécchoo liéni licábacanaayu: “Liá'a Dios wánacaalactalaca cháí léjta liá'a múrracairricoo, báquetoo ínetoo pílechoo matálinai harina íinabi, quéewique'e cáiwique'ini quinínamani liá'a liinábica.”

*Tánda Jesús táania licábacanaayu
(Mr 4:33-34)*

³⁴ Jesús táania quinínama liáni nalí náa'a chóniwenairru linácueji liéni licábacanaayu, cháiji jócai táania nalí liyáwoo licábacanaayu.

³⁵ Cháwa quéewique'e licúmpliacoo liá'a limáni liá'a cáiiwadedacai Dios chuáni báinacu:

“Nutáaniaminaa liyáwoo licábacanaayu;

nuíwa áabata yéerri cabáyainta liyáalimi Dios liquénuda'inaami cáinabi”.

Jesús íiwa licábacanaa máashii máashibeeca trigo íibi

³⁶ Néenee Jesús íiwa lináwau nalí náa'a chóniwenai, jáiwa liwárrawai áabai cuíta rícula, jáiwa lishínaa éwidenaicoo narrúniu lirrú, ya nasáta néemiu liyá namá lirrú líiwaque'e nalí linácu liá'a licábacanaa liá'a máashii máashibeeca yéerri bacháida rícu.

³⁷ Jesús éeba'ee nalí: “Liá'a yábaneerri líimi sáicaica, nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca,

³⁸ léja lierra bacháidaca liyáwa éerrija. Liá'a líimi sáicaica, wówerri limáca náa'a médenai Dios wówainica, ya liá'a máashii máashibeeca wówerri limáca náa'a médenai Wawásimi wówainica,

³⁹ liá'a wajínai yábaneerri máashii máashiibee íibi, léwa Wawásimi lierra. Liá'a lítaca wówerri limáca amáarrau'inaa liá'a cáinabica, náa'a yáawacadenai banácali íta, náawa ángelbini nárra.

⁴⁰ Licábacanaa léjta náawaquedau máashii máashibeeca náucaque'ini chichái tuírricula léemaque'iu, chacábacanaa libésunacoo nalí náa'a Wawásimi shínaaca jáicta amáarra cáinabijoo.

⁴¹ Nuyá Washiálicuerri Dios cúuleeca, nubánuaminaa nushínaa ángelbinu, náawaquedaque'e nushínaa nuwánacaalactaca, náa'a quinínama wánenai naméda máashii chóniwenai cajícanaanica, ya náa'a médenai máashii.

⁴² Náucani'inaa lirrícula liá'a chichái túculerricoo, náichactala'inaa náamueda néu quirríquirrinaa licáichau.

⁴³ Néenee náa'a médenaica léjta Dios máyu'uca, quéenenai'inaa chaléjta cáiwia quéenau chaléeni wánacaalactalaca nusálijinaa néerra. Iyá iwówaicta yáa léenaa liáni numánica, arrúnaa édacanicoo sáica.

Liá'a licábacanaa linácu liá'a cawénii báyeerricoo

⁴⁴ “Jesús má'ee nalí: Liá'a Dios wánacaalactalaca cháí jicá'a áabai cawéni wérrica báyeerricoo cáinabi yáawi rícula. Báqueerri washílicuerri íinu linácu liá'a cawéni wérrica, ya léejoo libáya néeni jíni; liwówa chúnicaú liáu liwénda quinínama liá'a liwáalianica, ya liwéni lierra cáinabica, quéewique'e liá'a cawéniica lishínaacani.

Liá'a licábacanaa linácu liá'a íiba úcuni cawénica

⁴⁵ “Jesús má'ee nalí lécchoo: Liá'a Dios wánacaalactalaca, cháí léjta báqueerri cawéndacai jínaneerriu limúrruerri íba úcunini cawéninamai;*

⁴⁶ jái'inaa línu linácu liá'a áabai cawéni wérrica báqueerri yúcha, liáu liwénda quinínama liá'a liwáalianica, ya liwéni liá'a íba úcuni cawéniica.

Liá'a licábacanaa linácu liá'a máaya nawínau cubái

⁴⁷ “Jesús má'ee báaniu, lé'e liá'a Dios wánacaalactaca cháí'e léjta áabai máaya náucanicta manuá yáaculani, lijéda matuínaami cubái cábacanaa.

⁴⁸ Jáicta cashiámu léji liá'a máayaca, náa'a catésucanica najédani cáina ítala, nawáctala'inau naníwacani náa'a cubáica; nawáaliani náa'a cubái sáicanica náarrui rículau ya náuca liá'a máashiica.

⁴⁹ Chacábacanaa jáicta amáarra léju liá'a cáinabica; Dios bánuaminaa náa'a ángelbinica nashírridaque'e máashiinica báawachala ya náa'a sáicanica,

⁵⁰ náucani'inaa náa'a máashiinica lirrícua liá'a infiernoca írranii chicháiyu, náichactala'inaa ya náamuactala'inaa néu quirriquirrinaa licáichau.”

Cawéninamai wáliica ya liá'a lidánimimica

⁵¹ Néenee Jesús sáta léemiu nayá:

—¿Éemi jini quinínama liáni?

—Jajá, wawácali —namá'ee.

⁵² Néenee Jesús má'ee nalí:

—Jáicta báqueerri quéewidacai ley shínaa léewidau sáica linácu liá'a Dios wánacaalactalaca, cháí léjta báqueerri cuíta wácali, liá'a liwáalianica liá lénaa lijéda méenaami wáliica ya liá'a lidánimimica.

Jesús Nazaret néeni

(Mr 6:1-6; Lc 4:16-30)

⁵³ Ne Jesús nisa'inaa líwadede liyú liá'a licábacanaaca, néenee liáwai néeneeji,

⁵⁴ jáiwa línu li shínaa cáinabi néerrau, jí'ineerri Nazaret, jáiwa lichánau léewidaca lirrícu liá'a sinagogaca. Náa'a chóniwenai nacáarruda'eewoo, namá'ee:

—¿Tanácucha jéewidau linácu quinínama liéni jiáni lénaa? ¿Chíta quéewau jéewa jiméda léji lierra jócai wacába cáaji?

⁵⁵ ¿Jócaita le licúulee liá'a camédacai méenaami áicubayu, ya María cúulee? ¿Jócaita le Santiago éenajirri ya José ya Simón ya Judas,

⁵⁶ ya léenajinai ína yéenai lécchoo wáibi áani? ¿Néenee tána bésunawai chóque'e litáania íchaba wíteeshiyu ya léewa liméda jócai wacába cáji?

⁵⁷ Tándawa jóca nawówai naméda liwánacaala. Tándawa Jesús má'ee nalí:

—Jáicta báqueerri cáiwadedacai litáania Dios chuáni nácu, báawachala jócaita lishínaa cáinabi, náa'a chóniwenai cawáunta ya néebida lirrú, ne jáicta litáania nalí náa'a chóniwenai lishínaa chacáalee rícu sánaca o á'a líbana néeni, nayá jócu cawáunta nacábacani jini néebidaca lirrú.

* **13:45** Áani wówerri limáca báqueerri éebiderri Dios nácu, arrúnaa liá lirrú bájalanaa liwéni jáicta Dios shínaa jini liwánacaalactalaca. Arrúnaa limáca quinínama liá'a méenaami éerri shínaaca jócai índa limédacoo Dios shínaayu.

⁵⁸ Jiní limédani íchaba jócai nacába cáji néerra, jiníwata náa'a chóniwenai ca jócani éebida liyácala liá'a Mesíasca.

14

Juan Bautista máanalicami
(Mr 6:14-29; Lc 9:7-9)

¹ Liyáali éerrimi, Herodes Antipas, wánacaleerri léjta rey á'a Galilea, léemi'e natáania Jesús nácu.

² Herodes má'ee lishínaa tráawajadorbinirru: “Le Juan Bautístaja lierra cha cáwiaco; tádawa léewa liméda jócai wacába cáji.”

³ Jiníwata quéechami liá'a Heródesca wáneerri nawína Juan preso, liwánani nabájida cadénayu natéequé'ini cuíta manúmai rícula. Herodes wánaca nawárrueda Juan preso ruwánaca ruá'a Herodíasca, línu liá'a Felipeca Herodes éenajirri.

⁴ Jiníwata Juan máirrite Heródesru: “Jócai éewoo jijéda jínu ruárra ínetoo ca cáwicalani rúnirri liá'a jéenajirrica.”

⁵ Linácueji Herodes wówai línu Juan, ne cárru licába náa'a chóniwenai ca, jiníwata quinínamarru néebida liá'a Juanica cawéni wérri líwadedaca Dios chuáni.

⁶ Ne liyáali éerri Herodes shínaa licúmpliacta camuí, rumíyacaula ruá'a Herodíasca rujiáu ruwáilaca nanáneewa náa'a namáidanica, Herodes gusta ruyá ruwáilauca bájialanaa,

⁷ tánda Herodes ma rulí liwánacaala nácu, liáminaa rulí tánashia rusátani liúchai.

⁸ Néenee ruá'a miyácauca rutúwa éewidaca'ee ruwítee, rumá'ee Heródesru:

—Jiá nulí áabai mitájia rícu, liá'a liwítami liá'a Juan Bautístaca, nacábaque'ini.

⁹ Linácueji liwána máashii wérri liwówa liá'a rey Heródesca; ne jiníwata arrúnaa licúmplia liá'a limánimica nanáneewa náa'a limáidanica, liwána náa rulíni.

¹⁰ Libánua báqueerri soldado nawíchua Juan wáa cuíta manúmai rícula.

¹¹ Jáiwa natée liwítamica báji mitájia rícu náa rulí jíni ruá'a miyácauca, jáiwa rutée jíni rutúwarru.

¹² Néenee náinu náa'a jínanenaicoo Juan yáajcha, natée limáashiicaimi nabáyaque'ini, liáwinaami náawai náiiwacani Jesúsru jíni.

Jesús yáa náaya náa'a cinco mil washíalicuenaica
(Mr 6:30-44; Lc 9:10-17)

¹³ Jesús éemi'inaa líeni chuánshica liáu lancha rícu náajcha náa'a éebidenaicoo liájcha, liáu chaléeni báawachala. Ne chóniwenai éemi'inaa jíni, jáiwa najiáwai chacáalee rícuca, quéewique'e náacoo lijúnta macáshtai.

¹⁴ Jesús jiá'inau lancha rícuca, licába chóniwenai íchabani, carrúni jináata licába nayá, jáiwa lichúni náa'a bálinaicoo natéenica.

¹⁵ Jái'inaa samásamai liácuwai, náa'a lishínaa éewidenaicoo narrúniu namá'ee lirrú:

—Jái táicalacai, líani júshiquitawa áani. Jíiwana náacoo náa'a chóniwenai ca, náaque'iu nawéni náayau lirrícua liá'a chacáalee júbininica.

¹⁶ Jesús éeba'ee nalí:

—Jócai arrúnaa náacoo; yáa náaya iyá.

¹⁷ Néenee néeba'ee lirrú:

—Wawáalia áani bácai cinco páani rími ya chámacua cubái.

¹⁸ Jesús má'ee nalí:

—Índa nulíni ájini áani.

¹⁹ Néenee liwána náa'a chóniwenai máanabanaamica nawáaque'iu imíshi íta'aa. Jáiwa liwína licáaji rícu náa'a cinco páanica ya náa'a chámacua cubáica, licába áacairra, liá sáicai Diosru, litúcueda liá'a páanica, ya náa'a cubáica; liá jini lishínaa éwidenaicorru, nayá nashírridaque'ini chóniwenairru.

²⁰ Quíninama náaya cáashia cáawai wérri nayá, ya újnibii nacámusheda doce canasta lishídanaami máaquerricoo.

²¹ Namáanabaca náa'a íyenaica cinco mil washiálicuenai nayáwoo, jócani jútada ína ya sámamanai léchchoo.

Jesús jínerriu shiátai náani nácu

(Mr 6:45-52)

²² Liáwinaami, Jesús bánua náa'a lishínaa éwidenaicoo náurrucocoo lancha rícula, nachuáque'iu bajiála manuá libéecha, nácula líiwa lináwau nalí náa'a chóniwenai.

²³ Jái'inaa líiwa lináwau nalí náa'a chóniwenai, Jesús líirrau áabai dúuli ítala quéewique'e líoraca bácai. Líinu'inaa liá'a catáwacabeeca yéerri néeni bácai,

²⁴ nácula liá'a lanchaca jái yáacuwei déecuchala litácoowa yúcha. Liá'a marrádacaca ínuerri lancha nácula cadánani, jiníwata cáuli ínuerri najúnta.

²⁵ Jái'inaa újni cátai Jesús jíinau najúnta shiátai náani nácu.

²⁶ Nacába'inaateni lishínaa éwidenaicoo lijínacoo shiátai náninacu, nacáarrudau wérri, namáidada nacáarruniu namá'ee:

—¡Wówanaashimi cháí jínacoo!

²⁷ Ne Jesús táania nalí, limá'ee:

—¡Ya iwówau cadánani, nuyácani, ucáarru iyá!

²⁸ Néenee Pé'eru éeba'ee lirrú:

—Nuwácali, jiyáquictani, jiwána nujínacoo jiyáctala shiátai náani nácu.

²⁹ —Jesús má'ee lirrú: —Jíinu chérra.

Néenee Pé'eru yúrrucocoo barco rícuha, jáiwa lichána lijínacoo shiátai náani nácu Jesús yáctalaca.

³⁰ Ne licába'inaa náa'a marrádaca ya cáuli máanui wérriyu, jáiwa cáarru jini; jái'inaa liwówai liájuacuwei, jáiwa limáidadai:

—¡Jiwáseda nuyá, nuwácali!

³¹ Liyáalimi'e Jesús wína licáaji nácu, limá'ee lirrú:

—¡Jiyá jócai máacai jiwówau nunácu sáica! ¿Tánda jócu jéebida nuyá wásedeerri jiyá?

³² Náirra'inaamiwai lancha rícula, machúnucunaa liá'a cáulica.

³³ Néenee liyáali, náa'a yáainai lancha rícu, jáiwa natúyau náurruu juátamiyu Jesús náneewa, namá'ee lirrú:

—¡Yáawaiyi jiyá Dios Cúulee!

Jesús chúni náa'a bálinenaicoo Genesaret néeni

(Mr 6:53-56)

³⁴ Nachuáu bajiála manuá, jáiwa náinuque'e lishínaa cáinabi ítala liá'a Genesaret.

³⁵ Náa'a chóniwenai néeni sánaca nacúnusia nacába liá'a Jesúsca, lichuáni licáarraliau quinínama liá'a cáinabica. Natée Jesúsru náa'a bálinenaicoo,

³⁶ ya namésuda'ee liwówa namá'ee lirrú jínada nadúnu líbala númacua nácu cadánia; ya quinínama náa'a dúnuenaicani, sáicani máacacoo.

15

Liá'a wáneerri casácula washiálicuerri (Mr 7:1-23)

¹ Narrúniu Jesúsru áabibi fariséobini ya áabibi quéewidacani ley shínaa, ínuenai Jerusalén néenee, ya nasáta néemiu liyá:

² —¿Tánda jishínaa éewidenaicoo jócu néewida nawítee náa'a wawérrinaimica? ¿Ya tánda jócu nacúmplia nawítee nabádeda nacáajiu quéecha jóctanaa náaya, chaléjta nawánau'i naméda náa'a wawérrinaibimica?

³ Jesús má'ee nalí:

—Iyá jócani arrúnaa yáasacalaca náa'a éewidenaicoo nuájcha, níwata iyá iméda máashii mawí, ne iyá jócani méda Dios chuáni wánacaala, imédaque'e chaléja limáyu'u liá'a iwíteeca.

⁴ Jiníwata Dios má'ee: 'Cawáunta jiyá jitúya jisálijinau ya jitúwa,' ya 'liá'a máashii núma lisálijinaa nácu, ya litúwa nácu lécchoo, arrúnai'inaa náinuaca.'

⁵ Ne iyá máinai yáawaa báqueerri washiálicuerri éewerri limá lisálijinaarru jócta litúwarru: 'Jócu nuéewa nuyúda jiyá, jiníwata liá'a nuwáaliani quinínama nuáni'inaa Diosru';

⁶ ya tánashia máirri liáni, jócai éewa liyúda lisálijinau jócta litúwa. Chacábacanaa iyá jócani éewida Dios chuáni, quéewique'e iméda léjta iwítee wówau'ca.

⁷ ¡Iyá chámainsi iwítee! Sáicai litáania liá'a Isaíasca íwadedeerrimi Dios chuáni báinacu, limá'inaami inácu iyá:

⁸ 'Náani chóniwenai éebidenai nanúmayu cháji'i,
ne nawówa déecuchai yáa núcha.

⁹ Jiní wéni báawita naméda culto nulí;
ne éewida nuchuáni nácu,

ya éewida liá'a napénsanica namáta náa'a nawánacaalactaca,
ne liyáwoo washiálicuenai chuáni bácai.'

¹⁰ Jáiwa Jesús máida náa'a chóniwenai, limá'ee:

—Éemini ya yáa léenaa:

¹¹ Liá'a wárruerricoo washiálicuerri núma lícúeji, jócai wána casácula liwówa. Ta léja liá'a jíerricoo washiálicuerri núma lícúeji, wáneerri casácula liwówa.

¹² Néenee náa'a lishínaa éewidenaicoo liá'a Jesúsca narrúniu lirrú, jáiwa nasáta néemiu liyá:

—¿Jiá léenaa íwirri nawówa náa'a fariséoca néemi'inaa liáni jimánica?

¹³ Jesús éeba'ee limá'ee nalí liyú liáni licábacanaaca:

—Nusálijinaa liá'a yáairri áacairra, liúcaminaa bináawala quinínama náa'a éewidenai méenaami yáairri báawachala yáawaiyi yúcha, chaléjta liá'a cáabanacaica léerrua liúca quinínama lijíchu yáajchau náa'a banácali jócani liáabana.

¹⁴ Imáacani, matuíyii lierra cháí téé áabi matuíyii. Ne báqueerri matuíyii técta báqueerri matuíyii, chámataanaa nacáacoo útawi rícula.

¹⁵ Néenee Pé'eru ma Jesúsru:

—Jichúni jíiwadeda walí liá'a jimánica.

¹⁶ Jesús éeba'ee:

—Nuyá máashii wówa níwata iyá jócu yáa léenaa liá'a nuéewidanica.

¹⁷ Iyá arrúnaa yáa léenaa liá'a quinínama wárruerricoo wanúma lícu, yáairriu wáayacua rícua, qéewique'e liáwinaami lijiáu wáiiibicha.

¹⁸ Ne lijiérricoo linúma lícueji, jíerriu liwówa lícueji liá'a washiálicuerrica, léwa lierra cháí wána casácula liyá.

¹⁹ Níwata liwówa liá'a washiálicuerrica najiáu náa'a máashii liwíteeca, liá'a náinua'inaaca, namáa washiálicuerrri yáajcha jócai náanirri, ya ínetoo rumáa washiálicuerrri yáajcha jócai rúnirri; camédacani máashii náinaayu, náa'a nédishica, nanúma yúwica, ya liá'a nacáitauca.

²⁰ Léewa liéni wáneerri casácula liá'a washiálicuerrica; ne náayacta ya jócu nacúmplia nabádeda nacáajiu, jócai wána casácula liyá.

*Báquetoo ínetoo bájirra cáinabi ítee sáú éebidechoo Jesús nácu
(Mr 7:24-30)*

²¹ Jesús yáau chéni Genesaret néenee liáque'iu cáinabi Tiro ya Sidón néerra.

²² Báquetoo ínetoo Caná néenee sáú, yéechoo líta'aa liá'a cáinabica jí'ineerri Tiro, ruínu Jesúsru rumáidadaca:

—¡Nuwácali, David táqueerrimi, carrúni jináata jicába nuyá!
¡Numíyacaula wáalechoo áabai espíritu máashii méderrri rulí máashii!

²³ Jesús jócai éeba ruchuáni. Néenee lishínaa éewidenaicoo rúniu lirrú, nasáta'ee liúcha:

—Jíiwa rulíni ruáque'iu wáucha ruá'a ínetooa bájialaca rumáidadaca wáishiirricu.

²⁴ Jesús má'ee:

—Dios bánuerri nuyá nalí náa'a bácai náa'a chóniwenai yéenai Israel néeni, léjta oveja yúquenaicta wáni.

²⁵ Ne ruá'a ínetoo ruáu rutúyacoo rúrrui juátamiyu Jesúsru, rumá lirrú'e:

—¡Nuwácali, jiyúda nuyá!

²⁶ Jesús éeba'ee ruchuáni:

—Jócai sáicanata wéda náayanibi náa'a wéenibicoo wáaque'e nalí náa'a áulica.

²⁷ Ruyá rumá'ee:

—Yáawaiyi, nuwácali; ne náa'a áulica íyenai liá'a lítabi cáirricoo nawácanai shínaa mesa yáajabala.

²⁸ Néenee Jesús ma rulí:

—¡Ínetoo, máanui wérri liá'a jéebidauca! Liméda jirrú léjta jiwówauca.

Liyáalimi rumíyacaula ruá'a ínetooa sáica jíni.

Jesús chúni íchaba bálínenai

²⁹ Jesús jiáu néeni, jáiwa línu á'a litácoowa liá'a lishínaa manuí liá'a Galileaca; néenee lírrau áabai dúuli ítala, jáiwa liwáawai.

³⁰ Íchaba chóniwenai yáawacau Jesúsru. Natée lirrú macáwani, matuíni, ya máacarrani cáaji, jócai éewa natáaniaca, ya áabibi wáalenai íchaba bálínacaalashi, náindani Jesús yáctalaca, jáiwa lichúni nayái.

³¹ Tándá náa'a chóniwenai cáarrudeneu, nacába natáaniacala náa'a jócanimi éewa natáaniaca, ya náa'a máacarrani cáaji, namáacau sáica lécchu, náa'a macáwanimica éewenai najínacoo, ya náa'a matuínica

néewa nacábaca. Jáiwa nachána náa lirrú saícai liá'a Dios chóniwenai Israel shínaaca.

Jesús yáa náaya náa'a cuatro mil washíalicuenaica
(Mr 8:1-10)

³² Jesús máida lishínaa éewidenaicoorru, limá'ee nalí:

—Carrúni jináata nucába náani chóniwenai, jiníwata nawáalia matáli éerri nayá nuájcha áani, jinícala nalí náayani'inaa. Jócu nuwówai nubánua nayá máayaca náabana néerrau, carrúnataca májina nayá iníjbaa lícu.

³³ Lishínaa éewidenaicoo namá'ee lirrú:

—Ne ¿chíta quéewau wáinu íyacashi áji'ani náaya náa'a chóniwenai íchabanica, líta'aa líani júshiquitaca jinícta yáairri?

³⁴ Jesús sáta léemiu nayá:

—¿Chíta máanaba páani iwáalia jini?

—Siete páani ya píitui rími cubái júbinini, —néeba'ee nayá.

³⁵ Néenee Jesús wána nawáacoo cáinabi rícu náa'a chóniwenai,

³⁶ jáiwa liwína jini náa'a siete páanica ya náa'a cubái rími, jáiwa liá saícai Diosrui, lipúrroida, jáiwa liá lishínaa éewidenaicoorru jini, néenee nashírrida jini nalí náa'a chóniwenai.

³⁷ Quíninama náaya cáawaina wérri, néenee náawaqueda néenamiu liá'a máaquerricoo siete canasta liyú liá'a litábimi máaquerricoo.

³⁸ Náa'a íyenaica cuatro mil namáanabaca washíalicuenaica, jócani najútada náa'a íinaca ya sáamanai.

³⁹ Néenee Jesús íiwa lináawau nalí náa'a chóniwenai, jáiwa líirrawai lancha rícula, jáiwa liáwai chaléeni áabai cáinabi jí'ineerri Magadán.

16

Náa'a fariséobinica ya náa'a saduceobinica nasáta áabai señal jócai nacába cáji

(Mr 8:11-13; Lc 12:54-56)

¹ Náa'a fariséobini ya náa'a saduceobini náau nacába Jesús néerra, nawówa namédaque'e lirrú áabai trampa, namá lirrú limédaque'e áabai señal jócai nacába cáji, néenedaque'i nacábawani yáawaicta ínuerri Dios néenee jini, ne nanúma yúwicawajani.

² Ne Jesús éeba'ee nalí: “Táicala imá iyájoo: ‘Sáitai'inaa liá'a éerrica, jiníwata liá'a éerrica chunídai wérri'inaa’;

³ manúlacaiba namá'ee: ‘Wáalee máashii'inaa éerri, jiníwata liá'a éerrica quíirrai ya casáculai’. Ne yácta léenaa icába liá'a éerri cábacanaa, ¿chíta quéewau'u jócu éewa yáa léenaa liá'a Dios médanica?

⁴ Iyá chóniwenai máashiini jócani éebida yáawaiyiyu, nasáta áabai señal jócai nacába cáji; ne jócuminaa nuá irrú áabai señal mawiá léjta Jonás.” Jáiwa limáaca nayái, liáwai.

Néewida jócai yáawaiyi nashínaa náa'a fariséobinica
(Mr 8:14-21)

⁵ Quéecha'inaami nabésunacoo bajiála manúá, náa'a éewidenaicoo namiya máecha natée páani.

⁶ Néenee Jesús ma nalí:

—Icábate, cáwi icába yúchau levadura fariséobini shínaaca ya saduceobinica.

⁷ Náa'a éewidenaicoo Jesús yáajcha jócu náa léenaa néemicani limánica, táda cha namá nayá jájiu:

—¡Jócuwa'ee waínda páanii!

⁸ Jesús yáa léenaa nanácu, limá'ee nalí:

—¿Táda imá jiníca irrú páani? ¡Pítui rími éebidaca yáawaa!

⁹ Nuyá máashii wówa níwata iyá újnibi jócai yáa léenaa éemicani nuyá éewerri numéda jócai icába cáji, jiní éedanicoo linácu liá'a cinco páani nushírridani nalí náa'a cinco mil washiálicuenaica. ¿Ya chíta máanaba canasta yáawaqueda jíni?

¹⁰ ¿Jiní édacanicalau léchho linácu liá'a siete páani, nushírridani nalí náa'a cuatro mil, ya chíta máanaba canasta yáawaqueda jíni?

¹¹ ¿Chíta jócu yáa léenaa éemiqui jíni jóca nutáania nuyá páani nácu? Cáwi icá'a yúchau náa'a jócani éewida yáawaiyi fariséobini shínaaca ya saduceobini shínaaca.

¹² Néenee náa léenaa néemiqui jíni, Jesús jócai ma liyáca itúyaque'iu liúcha liá'a wáneerri páani múrracacoo, jócta quéewique'e cáwi nacá'a náuchau liá'a éewidacaishi nashínaa náa'a fariséobinica ya náa'a saduceobinica.

Pé'eru máirri Jesús liyáca Mesíasca

(Mr 8:27-30; Lc 9:18-21)

¹³ Quéecha'inaami Jesús ínucai lítala liá'a cáinabi jí'ineerri Cesarea Filipo shínaaca, lisáta léemiu lishínaa éewidenaicoo:

—¿Tána namá nunácu cháí náa'a chóniwenai nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca?

¹⁴ Néeba'ee lichuáni:

—Áabi máinei jiyácala'ee Juan Bautista cáwerriwai; áabi máinei jiyácala'ee Elías cáwerriwai, ya áabi máinei jiyácala'ee Jeremías cáwerriwai o áabimi cáiiwadedacanimi Dios chuáni báinacu cáweneu.

¹⁵ —Ya iyá, ¿tánashia imá nuyái? —Lisáta léemiu nayá.

¹⁶ Simón Pé'eru éeba'ee:

—Jiyá walierra, Mesíasca, liá'a Dios Cúulee cáwiica mamáarraca éerri'inaa.

¹⁷ Néenee Jesús ma lirrú:

—Sáicta wérri jiwówa, Simón Jonás cúulee, jiníwata jiní báqueerri washiálicuerri íyaderrri jirrú liáni, liyárrimija liá'a nusálijinaa yáairri áacairra.

¹⁸ Ne nuyá ma jirrú jiyácala Pé'eru, linácueji liáni jinísani jimáca, jicá'a áabai íba nubárruedaque'e nushínaa iglésiau, jiníminaa máanalica shínaa danáanshi éenaaca limárdaca nushínaa iglesia.

¹⁹ Nuáminaa jirrú wánacaalashi áacai sái jicá'a áabai yáawi; liá'a jibájini líta cáinabi liáni, ne cháminaa limáacacoo libáji áacairrajoo, ne liá'a jiyá liwásedanica líta cáinabi liáni, cháminaa limáacacoo liwásedacoo áacairra.

²⁰ Jáiwa Jesús bánua lishínaa éewidenaicoorru jócubecha náiiwadedada matuínaamirru liyácala liá'a Mesíasca.

Jesús íiwadeda limáanalicau

(Mr 8:31-9:1; Lc 9:22-27)

²¹ Liáwinaami liáni Jesús chánau líiwadeda lishínaa éewidenaicoorru, arrúnaaca'ee liácoo Jerusalénra, ya chaléeni náa'a salínai, sacerdotébini wácanai, ya qéewidacani ley shínaabinica, nawánaminaa carrúni jináata bájjalanaa. Limá nalí nuyá náiiinuaminaajoni, ne nucáwiauujoo matáli éerri rícula.

²² Néenee Pé'eru téé liyá báawachalani, jáiwa lichánau licáita Jesús, limá lirrú:

—¡Dios jócu wówai, nuwácali! ¡Liéni jócai éewa libésunacoo jiájcha!

²³ Jáiwa Jesús náawawai, limá Pé'erurru:

—¡Jishírriu núcha, níwata jiyá pénserrri ya jítáania jiyáca chaléjta limédau'u liá'a Wawásimica, linácu jiliéni jimánica carrúnata jiwánata jócu néewida nusálijinaarru! Jiyá jócai cábau léjta Dios cábau'u, jiyá cáberri léjta nacábau náa'a washiálicuenaica.

²⁴ Jáiwa, Jesús ma lishínaa éewidenaicoorru:

—Tánashia wówerri nushínaa éewiderricoo, limíya máecha liyá jájiu, yéerri liyá báitanacu lirrú liá'a carrúnataica ya cáashia máanalictalacani léewaque'e línu nušíirricu, chaléjta litécta áabai cruz.

²⁵ Jiníwata liá'a wówerri liwáseda licáwicau jócai amáarra, yúquerri'inau; ne liá'a yúquerri licáwicau jócai amáarra nunácueji, línuminaa cáwicaishi jócai amáarra.

²⁶ ¿Tána liwéni lirrú liá'a washiálicuerrica ligáanacta quinínama cáinabi, ya líuca licáwicau jócai amáarra jóca limédau chaléjta éewidenaicoo nuájcha? ¿O chíta máanaba léenaa lipáida liá'a washiálicuerri licáwica jócai amáarra nácuejiu? Jiní wéerri léewa liwárruacoo áacairra báawita lipáidaca.

²⁷ Tándawa, yáau nušíirricu báawita libésunacoo liá'a bésuneerri'inaacoo, jiníwata nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca, nuínuminaa nusálijinaa wítee yáajchau ya nushínaa ángelbinica, ya néenee nupáidaminaa bácainaa tánashia namédanii.

²⁸ Ne yáawaiyi numá irrú, áabi yáainai áani jócuminaa máanali nayá, cáashia nacába nuyá Washiálicuerri Dios Cúulee nuínu nuwánacaalaca.

17

Jesús bawachactau

(Mr 9:2-13; Lc 9:28-36)

¹ Seis éerri liáwinaami, Jesús téé liájchau Pé'eru, Santiago ya Juan Santiago éenajirrica, ya liáu náajcha báawachala áabai dúuli áacai wéerri ítala.

² Néeni libáwachau nanáneewa licábacanau liá'a Jesúsca. Lináni quéneerri jicá'a cáiwia, ya líbala náawerriu cabálaiyu jicá'a jucámarrabee.

³ Liyáli nacába Moisés ya Elías táanianai nayá Jesús yáajcha.

⁴ Pé'eru má'ee Jesúsru:

—Nuwácali, ¡sáicai wéerri wayá áani! Jiwówaicta, waméda'a matálii cuíta rími; áabai jirrú sái'inaa, áabai Moisésru, ya áabai Elíasru.

⁵ Nácula Pé'eru táania liyáca, áabai sánai quirrámini lirríjcueda nayá catámuabeeyu, líbee sánaica áabai chuánshi jiáu, máirri nalí: “Léewa nucúulee canínai nucábaca, líerra nuwínanica, éemiu lirrú.”

⁶ Néemi'inaamini liáni, náa'a éewidenaicoo natúyau náurru juátamiyu, náa nanániu cáinabi nácula, cáarru wéerri nayá.

⁷ Jáiwa Jesús rúniu nalí, lidúnu nanácu limá'ee nalí:

—Ibárroo, ucáarru iyá.

⁸ Quéecha'inaami nacábacani, jiní néeni Moisés ya Elías, Jesús bácai yáa néeni.

⁹ Nácula náurrucoo dúuli ítacha, Jesús ma nalí:

—Jiníqui béecha náiiwadedá rúni liá'a nacábanica, cáashia nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca cáwiacoo máanalini íbicha.

¹⁰ Néenee náa'a éewidenaicoo nasáta'ee néemiu Jesús:

—¿Tánda namá náa'a quéewidacani ley shínaaca Elías ínucala'ee libéechalawau liá'a Mesíasca?

¹¹ Jesús éeba'ee:

—Yáawaiyi báqueerri léjta Elías ínuca quéechanacu, ne liyáminaajoo lipréparaminaa nawówa nayá quinínamajoo.

¹² Ne nuyá ma irrú Elías jái nisa línucai, ne nayá jócu nacúnusia nacábaque'e jíni, ne naméda liájcha máashii quinínama liá'a nawówaini naméda lirrú. Chacábacanaa nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca, nusúfria nacáaji rícujuo.

¹³ Néenee lishínaa éewidenaicoo yáa léenaa néemica, Jesús táaniaca liyá Juan Bautista nácuha, litáania'inaa liyáca jicá'a Elías.

Jesús chúni báqueerri icúlirrijui wálierri espíritu máashii

(Mr 9:14-29; Lc 9:37-43)

¹⁴ Náinu'inaami Jesús ya matálitai éewidenaicoo liájcha néerra báaniu chóniwenai yáctala ya náa'a áabi éewidenaicoo liájcha, báqueerri washiálicuerri rúniu Jesúsru, túyerriu lináneewa limá lirrú:

¹⁵ —Nuwáli, carrúni jináata jicába nucúulee, súfrierri bájiala liwáliaca espíritu máashii, wánacaleerri liyá, jiníwata íchabachu licáacoo chichái rícula, jócta shiátai yáacula lécchoo.

¹⁶ Áani nuínda nalíni náa'a jishínaa éewidenaicoo, ne jócai néenaa nachúnica.

¹⁷ Jáiwa Jesús éeba jíni:

—¡Wóo, iyá chóniwenai jócani éebida, ya máashiicani! ¿Chacálita arrúnaa nuyá yáajcha jíni? ¿Chacálita arrúnaa nuwánta yáajcha jíni? Índa nulí áani lierra icúlirrijuica.

¹⁸ Néenee Jesús licáita jíni liá'a espíritu máashii ya jáiwa liwána lijiácuwai icúlirrijui yúcha, jáiwa limáacau saícai liyáalimi.

¹⁹ Liáwinaami náa'a lishínaa éewidenaicoo linácu natáania liájcha báawacha Jesús, jáiwa nasáta néemiu jíni:

—¿Tánda jócu wéenaa wajéda liá'a espíritu máashii wayá?

²⁰ Néenee Jesús ma nalí:

—Iyá jócani éenaa ijéda bináawalani liá'a espíritu máashii, níwata jócala éebida Dios dánaniyu éewa imédacani. Yáawaiyii numá irrú, iwáliactata liá'a éebidauca, áawita píitui rími léjta áabai ítashi íimi rími jí'ineerri mostaza, néenee éewa imá lirrú liáni dúulica: 'Jishíroo chérra, ya jiáu báawachala', ya dúuli lishíroominau. Yácta léenaa éebidaca, éewa iméda quinínama. [

²¹ Ne lierra licábacanaa espíritu máashiica, jócai najiáu jócta na'óraa Dios ya nayúnaca.]

Jesús úiwadeda limáanalica nácuu

(Mr 9:30-32; Lc 9:43-45)

²² Nácula lijínaniu náajcha líta'aa liá'a cáinabi Galilea shínaaca, Jesús má'ee nalí:

—Nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca, néejuedani'inaa nacáaji rícu'inaa nalí náa'a washiálicuenai,

²³ ya náinuaminaa nuyájuo; ne matálii éerri ricúla nucáwiaujuo.

Néemi'inaami liá'a chuánshi limáni nalí, máashii wéerri nawówai.

Napáidau'u impuesto templorru

²⁴ Quéecha'inaami Jesús ya lishínaa éewidenaicoo ínu Capernaúmra, náa'a cóbrenai impuesto templorru, náuu nacába Pé'eru, jáiwa nasáta néemiu liyá:

—¿Ishínaa quéewidacai lipáida impuesto templorru?

²⁵ Pé'eru éeba'ee:

—Jajá, lipáidani. Jáiwa, Pé'eru wárruo'inaamiu cuíta lícula, Jesús táania'ee lirrú quéechanacu, limá'ee lirrú:

—¿Chíta jimáqui jíni, Simón? ¿Tána yúcha nacobra impuesto ya náawaqueda yúcha náa'a reyebini cáinabi ita'aa sánaca: Náa'a chúnsana ásana áani o náweji náa'a bájirra cáinabi ítee sánaca?

²⁶ Pé'eru éeba'ee lirrú:

—Náa'a bájirra cáinabi ítee sánaca.

Jesús má'ee mawí:

—Cháwajani náa'a chúnsana ásana áani, jócani rúnaa páidaca.

²⁷ Ne, jiníqui béecha wáucani chuáni, jiá namówai jitésuca manuála, jiúca jicúlupaniu úniacula, ya jijéda quéechanacu sái cubái wíneerri jirrú. Linúma lícu liá'a cubáica jíinuminaajoo áabai moneda, liyáminaa éena lipáida impuesto nushínaaca ya jishínaa, jitéeyuni jiáu jipáidaca.

18

¿Tána jiliá'a mawíyii cawénica?

(Mr 9:33-37; Lc 9:46-48)

¹ Liyáalimi éerri náa'a éewidenaicoo rúniu Jesúsru, nasáta'ee néemiwani:

—¿Tána mawí cawéni wérri cáí Dios médacta jiyá reyyu?

² Néenee Jesús máida báqueerri samálita, libárrueda nalí béewamini,

³ ya limá'ee:

—Yáawaiyi numá irrú, jóctaca ináawida iwíteu ya éejoo jicá'a liéni samálitaca, jócuminaa éewa iwárruacoo Dios wánacaalactalaca.

⁴ Liá'a mawí cawéni wérri Dios wánacaalactalaca, liyáwa arrúnaa imíyai limédacoo, ya limédactau jicá'a liéni samálitaca níwata náa'a sáamanaica jócani pénsaa nayáca cawénini náibi náa'a máanui namánica.

⁵ Ya liá'a ríshibierri nují'inaa nácu báqueerri samálita léjta liéni, lirríshibiaminaa nuyá lécchoo.

Liá'a carrúnatai cáacoo jíconaashi rícula

(Mr 9:42-48; Lc 17:1-2)

⁶ “Matuínaami tánashia wáneerri nacáacoo jíconaashi rícula, bácai náani júbini éebidenai nunácu, mawíminata cawéni lirrú náajuedactatani dujíwala wérri manuá yáacula, áabai íibayu máanui wérri molino shínaa, nabájini liwáa nácu.

⁷ ¡Tándawa máashii wérri náani chóniwenai yáainai cáinabi ita'aa íchabacala máida naméda najíconau! Chái'inaa mamáarraca, ne ¡carrúni jináatai rími liá'a washiálicuerri wáneerri naméda najíconau áabica, súfrierrí'inaa mawí bájialanaa castíguca!

⁸ “Lítala mawí, jicáajicta o jíiba wána jicáacoo jíconaashi rícula, ujiméda máashii, jicá'a liá'a jiwíchuani ya jiúca jiúchau déecuchalani, mawí saícaca jiwárruacoo áacairra macáaji o máiba, ne jócubeecha jiáu chámainaa jicáaji ya jíiba, jiáacoo chichái rícula jócai amáarra.

⁹ Jituícta wána jicáacoo jíconaashi rícula, ujiméda máashii, jicá'a jijéda jiúchau ya jiúca déecuchalani, mawí saícaca jiwárruacoo cáwicashi rícula, bátui jituí yáajchau, ne jócubeecha jiáu chámai jituí yáajchau infierno rícula.

Licábacanaa linácu liá'a oveja yúquerricoo
(Lc 15:3-7)

¹⁰ “Jiní icháanini náani júbini* rímica. Ne numá irrú, áacairra nashínaa ángelbini yáainai séewirri nusálijinaa náneewa áacairra. [

¹¹ Jiníwata nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca, ínuerri nuwásedaca náa'a yúquenaimicoo nayáca.]

¹² “¿Chíta icábaqui jiníni? Báqueerri wáaliacta cien oveja, ya áabai yúquerriu liúcha, ¿jócuminaata limáaca náa'a noventa nueve awáca íibi, liáque'iu limúrru ruá'a áabai oveja jiáchocoo liúcha?

¹³ Ne léenactata línu runácu, ne yáawaiyi sáictai wéerri liwówa runácu ruárra ovejaca, náucha náa'a noventa nueveveca jócani yúcau.

¹⁴ Cháwa cábacanaa lécchoo liá'a Isálijinaaca yáairri áacairra, jócai wówai náucacoo liúcha naáni júbinini rímica.

Chíta wéewau wapérdonaa wéenajirriu jini
(Lc 17:3)

¹⁵ “Ne jéenajirri médacta jirru máashii, jitáania liájcha bácai, ya jiwána liá léenaa lijíconau. Ne limédacta jiwánacaala, jái jigána liá'a jéenajirricoo.

¹⁶ Ne jócta liméda jiwánacaala, jimáida jiájchau báqueerri o chámata chóniwenai mawí, quéewique'e quinínama náa lijíconaa, limáaque'iu chámata o matálitai chóniwenai náneewa náa'a yáainai léenaa linácu.

¹⁷ Ne jócta liméda nawánacaala lécchoo, íwa nalíni náa'a iglesia ísanaca éebidenai Dios chuáni; ne jócta liméda iglesia wánacaala, néeneeminaa imáacani léjta jócai éebida Dios nácu,† o léjta náa'a cóbrenai impuesto Romarru.

¹⁸ “Yáawaiyi numá irrú, liá'a ibájini mayéji áani cáinabi íteeji, lécchoo chalé'inaa ya áacairra, ne quinínama liá'a iwásedani mayéji áani cáinabi íteeji, chámínaa cábacanaa liwásacoo áacairra.

¹⁹ “Liéni numá irrú: Ne chámata iyá, áabeenacta iwówa cáinabi íta'aa, quéewique'e isáta máayabaca oraciónyu, nusálijinaa yáairri áacairra, lámínaa irrúni.

²⁰ Níwata chámata o matálitai yáawacactacoo nují'inaa nácu, néenimínaa nuyá béewami nalí, néemique'e nalí ya nusátaque'e Dios nanácu.

²¹ Néenee Pé'eru yáau lisáta léemiu Jesús:

—Nuwácali, ¿chíta máanabachu arrúnaa nupérdonaa nuéenajirriu méderricta nulí máashii mamáarracani? ¿Sietechu limáanabaca?

²² Néenee Jesús éeba'ee:

—Jócai numá jirru siétechucalani, numá jirru setentachu‡ siete namáanabaca.

Liá'a bésuneerricoo liájcha liá'a jócani wówai lipérdonaa

²³ Numéda irrú áabai licábacanaa quéewique'e yáa léenaa tándaa iyá arrúnaa ipérdonaa liá'a méderrí máashii irrú. “Liá'a Dios wánacaalactalaca, cháí cábacanaa léjta báqueerri rey wówerri liméda cuenta lishínaa tráawajadorbini yáajchau.

* **18:10** Ne litániacta nanácu náa'a 'júbinica' versículo néeni 6, 10 ya 14 liwówau'inaa limáca quinínama náa'a éebidenaica, báawita náa'a imíyani wéerri. † **18:17** Náa'a judíobinica léjta nawítee séewirrinaa namáaca báawachala náa'a chóniwenai Dios shínaaca, náa'a jócani éebida, náa'a cóbrenai impuesto Romarru ya áabi chóniwenai cábeneu cajíconai máanui wéerri. ‡ **18:22** Jesús liwówau'inaa limá áani, wayá arrúnaa wapérdonaa máanamachu naméda walí máashii.

²⁴ Wáali'inaate liméda liyáca, quéecha'inaami náayada lirrú báqueerri mówinierri máanui wérri millones.

²⁵ Ne liá'a catráawajaacai quiniyu léenaa lipáidaca, jáiwa liá'a reyca liwána nawénda liyái léjta esclavo, chámataanaa línu yáajcha, ya léenibi, ya quinínama liá'a liwáalianica, quéewique'e limáacacoo páiderriu limówiniacalau.

²⁶ “Liá'a catráawajaacaica, jáiwa litúyawai liúrrui juátamiyu lináneewa liá'a reyca, ya lisáta liúcha cáiwinaa, limá'ee: ‘Nuwácali, carrúni jináata jicába nuyá, mátaminaa nupáida jirrú quinínamani.’

²⁷ Néenee liá'a reyca, jáiwa carrúni jináata licábaqui jíni, jáiwa lipérdonaa liúcha quinínama liá'a limówinianica, jócu liwána liácuwai cuíta manúmai rículai.

²⁸ “Ne quéecha'inaami lijiácoo, liá'a mówinierrimica, jáiwa lijúnta báqueerri lijúnicaí yáajcha, limówinierri lirrú píitui rími warrúwa. Jáiwa liwína liwáa nácuí, lichána lisácumedacani, ta limá lirrú: ‘¡Jipáida nuyá liá'a jimówinianica!’

²⁹ Ne liá'a lijúnicaica, litúyau liúrrui juátamiyu lináneewa, limá'ee lirrú cáiwinaa: ‘Carrúni jináata jicába nuyá, mátaminaa nupáida jirrú quinínamajoni.’

³⁰ Ne liá'a lijúnicaica jócu liwówai lipérdonaa liúcha jíni, jáiwa liwána naníquiqui jíni cuíta manúmai rícula, cáashia lipáida limówiniacalau lirrú.

³¹ Jáiwa cáíwi liyá nalí náa'a áabi tráawajadorbinica rey shínaa, náau náiiwa reyrru quinínama liá'a bésuneerricoo.

³² Néenee rey wána namáida liyái, jáiwa limá lirrú: ‘¡Máashiicai jiyá! Nupérdonaa jiúcha quinínama liá'a jimówinianimica, jiníwata jisátawa núchani cáiwinaa.

³³ Ne jiyá lécchoo éewerriicta carrúni jináata jicábacani liá'a jijúnicaica, chacábacanaa léjta carrúni jináata nucába jiyá lécchoo.’

³⁴ Néenee íwirri wérri liwówa liá'a reyca, jáiwa liwána nacástigaa cáiwinaa jíni, cáashia lipáida quinínama liá'a limówiniacalacoo.”

³⁵ Jesús má'ee nalí mawí:

—Cháminaa cábacanaa liméda yáajcha liá'a nusálijinaa yáairri áacairra, jóctaca bácaínaa ipérdonaa iwówa yáajchau éenajirriu.

19

*Jesús éewida linácu liá'a jócubeecha namáaca nanúinaiu
(Mr 10:1-12; Lc 16:18)*

¹ Liáwinaami limá quinínama liáni, Jesús yáau Galilea néenee, jáiwa línu Judea shínaa cáinabi ítala, yéerri Jordán nácue cáíwia jiáctejcoo.

² Íchaba chóniwenai yáau liájcha, néeni lichúni náa'a bálinaicoo.

³ Áabi fariséobini narrúniu Jesúsru, quéewique'e naméda lirrú áabai trampa, ne nasáta néemiu liyá:

—¿Léewaminau báqueerri máaca línu matuínaami nácueji?

⁴ Jesús éeba'ee nalí:

—Léjta iyájani iliá Dios chuáni rícueji, arrúnaa yáa léenaa jái'inaa Dios liquénuda chóniwenai, liyá liquénuda báqueerri washiálicuerri, néenee liméda báquetoo ínetoo quéewique'e línucani liá'a washiálicuerri.

⁵ Jáiwa limá'ee: ‘Tándawa, liá'a washiálicuerrica lishírriminau lisálijinaa yúchau ya litúwa, quéewique'e lirrúnicoo línu yáajchau, ne nayá namédaminau léjta bácai rími chóniwerri.’

⁶ Tándawa, jócu chámata nayá mawiá, Dios náneewa nayá léjta bácai rími. Tándawa liá'a washiálicuerri jócu arrúnaa lishírrida liá'a Dios rúndanica.

⁷ Nayá nasáta néemiu liyá:

—¿Ne tánda libánua Moisés liá'a washiálicuerri liwówai limáaca línu, liyá liá lirrú ruá'a línuca, áabai cáashta quéewique'e limáaca ruyái ya libánuacani?

⁸ Jesús má'ee nalí:

—Tándawa, jócala iwówai éebida Dios chuáni, Moisés wána imáaca ruá'a línuca; ne quéechanacumi jócaini chárta.

⁹ Numá irrú liá'a máaquerrí línu, jócaita linácu ruyá médechoo máashii báqueerri washiálicuerri yáajcha, ya liyá licásau báquetoo yáajcha, liméda máashii línayu. Ya liá'a éederri línu máaquechoo rúnirriu, liméda máashii línayu lécchoo.

¹⁰ Namá lirrú éewidenaicoo:

—Cháctaca libésunacoo liáni washiálicuerri línu yáajchau, jócai saícanata léda línuu.

¹¹ Jesús éeba'ee nalí:

—Jócai quinínama néewa náa léenaa linácu liáni, ne nayá rími yáa léenaa néemicani náa'a Dios wánani náa léenaani.

¹² Ne ái íchaba nácueji liá'a jócai índá washiálicuenai múrru náiiinu: Áabi jíaniu méewi, táda jócu arrúnaa cáinu nayá; ya áabi náa'a washiálicuenai jócu náinda néewa namúrru náiiinu náijudaca nayá máashiiyu, áabi yáainai léjta jócani éewoo linácueji liá'a Dios wánacaalactalaca. Náa'a éewenai cáinuca nacásaque'iu, ne náa'a éewenai nayá bácai, nayáque'e cha járta.

Jesús yáa saícai nalí náa'a saamanaica

(Mr 10:13-16; Lc 18:15-17)

¹³ Natée áabi saamanai Jesúsru, quéewique'e lichánaa licáajiu nanácu ya lióraque'e nanácu; ne náa'a éewidenaicoo, jáiwa nachánau nacáita náa'a téenai nayá.

¹⁴ Néenee Jesús ma nalí:

—Imáaca náiiinu nulí náa'a saamanaica, u'imáisania núchani, jiniwata liá'a wánacaalactalaca Dios shínaa, cháni léjta náa'a éebidenai Dios nácu léjta saamanaica.

¹⁵ Jáiwa Jesús chánaa licáajiu nanácu náa'a saamanaica, jáiwa liáu náuchai néeneji.

Báqueerri icúlrrijui rícuerrí litáania Jesús yáajcha.

(Mr 10:17-31; Lc 18:18-30)

¹⁶ Báqueerri icúlrrijui yáau licába Jesús, ya lisáta léemiwani:

—Quéewidacai, ¿Tána saícai arrúnaa numédacai nuwáaliaque'e liá'a cáwicashi jócai amáarra?

¹⁷ Jesús éeba'ee lirrú:

—¿Tánda jisáta jéemiu nuyá linácu liá'a saícaica? Liá'a saícaica bácairrimi, Dios. Ne jiwówaicta jiwárruacoo cáwicashi jócai amáarra, jicúmplia náa'a wánacaalashi Dios máacánica Moisés nácueji.

¹⁸ —¿Tána jiliá? —Lisáta léemiu liá'a icúlrrijuica.

Ya Jesús ma lirrú:

—'Ujínua, ujiméda máashii jíinayu, ujinédu; ujiméda jinúma yúwicau újnii áabi nácueji,

¹⁹ cawáunta jiyúda jisálijinau ya jitúwa, ya caníinaa jicába jiyácchuniu, léjta caníinau jicába jiyá jájiu.'

²⁰ —Quinínama liérta jái nunísa numédacai, —limá liá'a icúlirrijuica—. ¿Tána cháucta mawí numédacai?

²¹ Jesús éeba lirrú:

—Jiwówaicta machácani jiyá, jiáu jiwénda liá'a jiwáalianica ya jiá nalíni náa'a carrúni jináatanica. Cháminaa jiwáalia jirricucau áacairra. Néenee jínu jiáu nuíshiirricu.

²² Néenee léemi'inaami líáni liá'a icúlirrijuica, jáiwa liáawai máashiita liwówa, jiníwata bájalai rícuerrica, ya jócute liwówai liá lirrícucau nalí náa'a carrúni jináatanica.

²³ Néenee Jesús ma lishínaa éewidenaicoorru:

—Yáawaiyi numá irrú, tráawajuminaa nalí náa'a rícuinica namáaca Dios wánacaala nacáwica.

²⁴ Nuéejoo numá irrú, áabai caméeyu jócai léewa libésunacoo lituí rícu liá'a áabai ishíduica, ne mawí tráawajuca báqueerri rícuerrirru léewa liwáaruacoo Dios wánaçalactalaca.

²⁵ Néemi'inaamini, náa'a lishínaa éewidenaicoo mawí nacáarrudacoo néemicani,* ya namá'ee:

—¿Néenee tána éewa liwásedacai?

²⁶ Jesús cába'ee nalí ya léeba'ee:

—Washiálicuenairru líeni jócaiminaa néenaa namédaca, ne Dios jócai, Dios éewerri liméda quinínama.

²⁷ Néenee Pé'eru má'ee Jesúsru:

—Wayá máaquenai quinínama liá'a wawáalianimica, quéewique'e wáacoo jíshiirricu, ¿tána'inaa warríshibia?

²⁸ Jesús éeba'ee nalí:

—Ne yáawaiyi numá irrú, jáictaminaa línu liyáli éerri quinínama wáliiminaajoni, jáicta nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca, nuwáau nuárrubaishi balíbali ita'aajoo, iyáminaa ínuenai nuíshiirricu, iwáaminau léquichoo doce yáarrubaishi, quéewique'e iwánacaala náa'a doce tribu Israel shínaaca.

²⁹ Ne quinínama náa'a máaquenai nunácueji náabanau, o néenajinai, o néenajetoo, o nasálijinaa, ya natúwa, o néenibi, o cáinabi, narríshibiaminaa cien máanabachu mawí liá'a namáacadanica, ya léchchoo narríshibiaminaa cáwicashi jócai amáarra.

³⁰ Ne íchaba chóque'e náa'a cawéninica, jócani'inaa cawéni, ya náa'a mawéninica chóque'e, nayáminaa cawénini'inaa.

20

Licábacanaa nanácu náa'a tráawajadorbinica

¹ “Liá'a Dios wánacaalactalaca cháí cábacanaa jicá'a báqueerri finca wácali, lijiáu manúlacaiba wérri limúrru tráawajadorbini quéewique'e natráawajaa lishínaa uva yáanai ita'aa.

² Línu'inaami nanácuí náa'a tráawajadorbini, lichúni liwéni náajcha áabai éerriquictacani, ya ta libánua natráawajaacai lishínaa uva yáanai ita'aa.

* **19:25** Náa'a judíoca éebidene liá'a rícucaishica nalí áabai señal liá'a Diosca wínanica báqueerri chóniwerri ya liá lirrú saícai (Salmo 128; Proverbios 10:22). Tádawa náa'a éewidenaicoo nacárrudau wérri néemi'inaami liá'a Jesús mánica; ne nayá namá naliwoo náa'a rícuinica, nayáwa Dios yáni irrú saícai, ne jócu néewa nawásedacoo, néenee jiní'inaa éewerri línu áacairra.

³ Liáwinaami léejoo lijiácoo las nueve manúlacaiba, jáiwa licába áabi yáainai nayá plaza rícu, jiníni médani nayáca.

⁴ Néenee limá nalí: 'Yáau iyá lécchoo itráawajaaca nushínaa uva yáanai ítala, máta nupáida iyá saícai.' Jáiwa náawai natráawajaaca.

⁵ Uva wácalica léejoo lijiácoo wíyaicumi, ya las tres táicala léejoo lijiácoo lécchoo, chacábacanaa léejoo liméda náajcha.

⁶ Léejoo lijiácoo plaza néerra las cinco táicala rími, jáiwa licába áabi báníwai jiníni médani nayáca, lisáta léemiu nayá: '¿Tánda iyá áani éerri yáajinaa jócani tráawajaa?'

⁷ Néenee néeba lirrú: 'Níwata jiní ínuerri litáa wáajcha.' Néenee limá nalí: 'Yáayu iyá lécchoo itráawajaa nushínaa uva yáanai ítala.'

⁸ "Jái'inaa táayebee ínuí, liwácali máida lishínaa wánacaleerri náa'a tráawajadorbinica, limá lirrú: 'Jimáida náa'a tráawajadorbinica ya ta jipáidaqui jini, quéechanacu náa'a wárruenaicoo natráawajaa amáarractalacani, ya liáwinaami náajcha náa'a wárruenaímicoo quéechanacu.'

⁹ Ne náinu'inaa éena, wárruenaímicoo natráawajaa las cinco táicala rími, ya ta narríshibia nawéniwai áabena áabai éerriquictacani.

¹⁰ Liáwinaami náinu'inaa náa'a wárruenaímicoo natráawajaa quéechanacu, napénsaa nalíwoo narríshibiacala'inaa mawí, ne bácaínaa nayá narríshibia nawéniu áabai éerriquictacani.

¹¹ Nacóbra'inaamini nachánau namúnumunuacoo linácula liá'a nawácalica,

¹² namá'ee: 'Náani ínuenaimi éerri éenaami nácu, natráawajaa áabai rími hóraa, jiyá páidenai nayá áabena wáajcha, wayá wántenai liá'a tráawajo ya cáiwia amuá quinínama éerri.'

¹³ Ne liá'a chúnsai nawácalica léeba'ee báqueerri chuáni: 'Nujúnicaí, jiní máashii numédani nuyá jirrú. ¿Jócuté wachúni liwéni liá'a áabai éerri jitráawajaani nulí?'

¹⁴ Ya jiwína jiwéniu ya jiá namówai. Ne nuwówaicta nupáida liéni wárruerricoo litráawajaa hóraa éenami nácu, áabena léjta nupáidau jiyá,

¹⁵ léewa nuwówau'u numédaca nuwárruani yáajchau. ¿O cadéniwee jiyá saícacala nuyá?'

¹⁶ "Chái'inaa cábacanaa léjta Dios yá'inaa nawéni náa'a chóniwenai áacairra; chóque'e náa'a cawéninica, liáwinaami'inaa jócai cawéni, ya chóque'e jiníni wéni, liáwinaami cawéniminaa nayá.

Jesús íiwa báaniu limáanalicaú

(Mr 10:32-34; Lc 18:31-34)

¹⁷ Liáwinaami Jesús lijínau liácoo iníjbaa lícu Jerusalén néerra'inaa, limáida báawachala lishínaa éewidenaicoo ya limá'ee nalí:

¹⁸ —Léjta icábau'ini, chócaja'a wáau Jerusalén néerraminaa, nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca, néentregaaminaa nuyá nalí náa'a sacerdotébini wácanaica, ya nalí náa'a quéewidacani ley shínaa, máine'inaa arrúnaaca náinua nuyá,

¹⁹ ya néejedaminaa nuyá nalí náa'a bájirra cáinabi ítesanaca, quéewique'e nacáida nacábau nuyá, ya náinuuda nuyá, ya nacujidaque'e nuyá cruz nácu; ne matálii éerri rícula nucáwiaminaujoo máanalicaí yúcha.

Liá'a rusátani ruá'a Santiago ya Juan túwaca

(Mr 10:35-45)

20 Natúwa náa'a Zebedeo éenibica, náajcha náa'a ruéenibica rurrúniu Jesúsru, jáiwa rutúyau lináneewai rusátaque'e liúcha áabai saícai.

21 Jesús sáta léemiu ruyá:

—¿Tána jiwówai?

Rumá'ee lirrú:

—Jiwána nawáacoo náani nuéenibica chaléeni jiwánacaalactalaca, nawáacoo báqueerri saícaquictejica ya báqueerri apáulicue jiájchau.

22 Jesús éeba'ee nalí:

—Iyá jócani yáa léena isátanica. ¿Ya éewaminaa isúfria chaléjta nusúfriaui'inaa?

Néenee namá'ee lirrú:

—Wéewani.

23 Jesús éeba'ee:

—Iyá yáawani'inaa isúfriaaca léjta nuyá, ne liá'a wáairri'inaacoo nuémanacu saícaquictejica o apáulicueji, jócai arrúnaa nuyá yáa irrú, liyáminaa yáa nalíni náa'a nusálijinaa chúninica.

24 Quéecha'inaami néemicani náa'a áabi diez éewidenaicoo liájcha, jáiwa íwirri nawówai náa'a chámataca léenajinaica.

25 Ne Jesús máida nalí limá'ee:

—Léjta yáayu léenaani, náibi náa'a jócani éebida Dios nácu, nawácanai wánacaleenai máashii náa'a nashínaa chóniwenaica, ya náa'a nawácanaica mawíni máanuica, saíctani wánacaala áabibi.

26 Ne íbicha jócai éewa chácaarra. Arrúnaa báawatacani, íbicha iyá tánashia wówerri máanui limédacoo Dios náneewa, arrúnaa lisírbia quinínamaru.

27 Ne liá'a íbicha iyá, tánashia wówerri quéechanacu saí'inaa, arrúnaa línáa nawánacaala liyá.

28 Iyá arrúnaa éenueda nuyá, báawita nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca, jócai nuínu quéewique'e nasírbia nulí, nuyá ínuerri nusírbiaque'e nalí, ya máanali nuyá quéewique'e nuwáseda íchaba jíconaa.

Jesús chúni chámata matuúni

(Mr 10:46-52; Lc 18:35-43)

29 Najiá'inaamiu nayá Jericó rícuha, íchaba chóniwenai náau Jesús íshirricu.

30 Chámata matuúni wáaineu nayáca iníjbaa éema nácu, néemi'inaami Jesús bésunacoo, namáidada'ee:

—¡Wawácali, David táqueerrimi,* carrúni jináata jicába wayá!

31 Náa'a chóniwenai nacáita nayá quéewique'e manúmata, ne nayá namáidada mawí cadánani:

—¡Wawácali, David táqueerrimi, carrúni jináata jicába wayá!

32 Néenee Jesús báruawai, limáida náa'a matuúnica lisáta léemiu nayá:

—¿Tána iwówai numéda irrúi?

33 Néeba'ee lirrú:

—Wawácali, wéejuaque'iu wacába báaniu.

34 Jesús carrúni jináata licába nayái, jáiwa lidúnu natuí. Liyáalimi náa'a matuúnica néewa nacába báaniu, ya ta náacoo Jesús íshirricui.

* **20:30** David táqueerrimi”, náa'a judíobinica jóca náa lijí'inaa quinínama litáqueerrimi liá'a rey David, bácairrimi liá'a Mesíasca, liá'a Cristoca ínuerri'inaaca; néenee liéni namáni nayá áani, jiyáwajani liá'a Mesíasca’.

21

Jesús wárroo Jerusalén néerra (Mr 11:1-11; Lc 19:28-40)

¹ Quéecha'inaami urrúni nayá Jerusalénru, liá'a Jesúsca náa'a lishínaa éewidenaicoo yáajchau, náinu'inaa'ee áabai chacáaleerru jí'ineerri Betfagé, yéerri áabai dúuli yáajba jí'ineerri Olivos, Jesús bánua chámata lishínaa éewidenaicoo liájcha,

² limá'ee nalí:

—Yáau chaléeni lirrícula liá'a chacáalee rímica yéerri wajúntami. Néenimichu ínu runácujoo áabai burro nabájini rucúulee yáajchau. Iwáseda wáajooni índa nulíjoni rucúulee yáajchaujoo.

³ Áicta báqueerri máni irrú já'a, imáwa lirrújoo, Wawácali rúnaani, liyáalimi léejuedanijoo.

⁴ Liéni bésuneerricoo quéewique'e licúmpliacoo léjta limáyu'u liá'a íiwadederri Dios chuáni báinacumi, litána'inaamica:

⁵ “Imá nalí chóniwenaica yéenai lirrúcu liá'a chacáaleeca jí'ineerri Sión:
‘Icábateni, ishínaa Rey ínuerri liá'coo irrú,
imíyayu, írrerriu burro íta'aa,
áabai burro rími, licúulee liá'a cuésherri cadúcunibee shínanaaca.’

⁶ Néenee náa'eewoowai náa'a lishínaa éewidenaicoo naméda'ee lirrú léjta Jesús bánua'u nayá,

⁷ Natée'e ruá'a búroca rucúulee yáajchau, namáaca náabalau líta'aa, jáiwa Jesús wáa'eewoo líta'aa liá'a búroca.

⁸ Íchaba wéerri chóniwenai. Áabibi nadáquinieda'ee nashínaa capa iníjbaa lícu, ya áabi nawíchueda'ee cushíbai báinaa ya áicuba náacai nadáquinieda iníjbaa lícu.

⁹ Náa'a chóniwenai yáainecoo libéecha ya náa'a ínuenai líshiirricu namáidada'ee namá'ee:

—¡Wáa lirrú saícai liá'a Rey David táqueerrimi! ¡Saícai wéerri bájalanaa liá'a ínuerrica lijí'inaa nácu Wawácali! ¡Wáa lirrú cawéni wéerri liá'a yáairri áacairra!

¹⁰ Jesús wárrua'inaa'eewoo Jerusalén rícula, quinínama chóniwenai chacáalee rícu sánaca nacáarralia'eewau, ya íchaba nasáta néemiu:

—¿Tána léji liáni?

¹¹ Néenee náa'a chóniwenaica néeba'ee:

—Léwa Jesús íiwadederri Dios chuáni, Nazaret saí wálierra yéerri Galilea rícu.

Jesús chúndeda liá'a temploca (Mr 11:15-19; Lc 19:45-48)

¹² Jesús wárroo templo rícula, jáiwa lijéda náa'a wéndenai nayáca ya náa'a wéenenai nayáca. Lináawida nashínaa mesa náa'a cámbianai nayá warrúwa chóniwenairru, ya náarrubai náa'a wéndenai palomas;

¹³ ya limá nalí:

—Áa Dios chuáni íta'aa limá: ‘Núbana jí'ineerriminaa cuíta oración shínanaa’, ne iyá médenaini áabai cuíta chaléjta canédibini íibana.

¹⁴ Narrúniu Jesúsru templo rícula, náa'a matuínica, ya náa'a macáwanica, jáiwa lichúni nayái.

¹⁵ Ne quéecha'inaami náa'a nawácanai sacerdotébinica ya éewidenaica ley shínaaca, nacába jócai nacába cáji limédanica, ya

néemi sáamanai máidada templo rícu, namá'ee: “¡Wáa lirrú sáicai liá'a David táqueerrimi!”, jáiwa íwirri nawówai éemiqui jíni,

¹⁶ ya namá'ee Jesúsru:

—¿Jéemi jiyá liá'a namáni náa'a sáamanaica?

Jesús éeba'ee nachuáni:

—Jajá, nuéemini. Ne ¿jócu iliá icábau Dios chuáni litáaniacta nanácu náani sáamanaica? Limá chá'a:

‘Náa'a sáamanai júbinica,
ya náa'a quirrácuá újnibii,
narrábaminaa sáicai wérri jirrújoo,’

¹⁷ Néenee limáaca nayái, jáiwa liáu chacáalee rícucai Betania néerra, libésuneda táayebee.

Jesús máandisierra higuera jiní ita

(Mr 11:12-14,20-26)

¹⁸ Manúlacaiba, Jesús éejoo'inaami chacáalee rícuca, jáiwa ínaaishi lirrú.

¹⁹ Licába'inaami áabai higuera urrúni iníjbaa, jáiwa lirrúniu néerrai, ne línu liyáwoo libáinaa. Néenee limá higuérrui:

—¡Jiníminaa jéejoo jiá jítai mawiá!

Ne liyáalimi míshii liá'a higuéramica.

²⁰ Nacába'inaami liá'a bésuneerricoo, nacáarruda'eewoo náa'a éewidenaicoo, nasáta'ee néemiu Jesúsru:

—¿Chíta quéewoo míshii higuérami madéjcanaa jíni?

²¹ Jesús éeba'ee nalí:

—Ne yáawaiyi numá irrú, éebidacta yáawaiyi, ya jócu éejueda iwówau, jócai bábaujuta éewa iméda líeni numédani higuera yáajcha, éenamínaa iméda mawíyi liájcha líani dúulica imácta lirrú: ‘Cachéerra jichácau manúa yáacula’, ya cháminaa libésunacoo irrú.

²² Ne quinínama iyá isátacta i'óracoo ya éebidani, cháminaa limédacoo irrú léjta isátai'uni.

Liá'a wánacaalashi Jesús shínaa

(Mr 11:27-33; Lc 20:1-8)

²³ Liáwinaami líani, Jesús wárroo templo rícuca. Nácula léewida liyá néeni narrúniu lirrú náa'a nawácanai náa'a sacerdotébinica ya náa'a salínai judíobinica, nasáta néemiu wáni:

—¿Tána wánacaalashiyu jiméda léji líeni? ¿Tána yáa jirrú wánacaalashi?

²⁴ Jesús éeba'ee nalí:

—Nuyá lécchoo nusáta nuéemiu iyá áabai chuánshi nácu: ¿Tána bánua Juan báutisacai, Dios o washíalicuenai? Ne éewacta éeba nuchuáni, nuyá lécchoo nuíwaminaa irrú tánashia wánacaalashiyu numéda léji líeni.

²⁵ Jáiwa nachánau najútacoo nalí wáacuwei, namá'ee: “Ne wamácta lirrú Dios bánuani Juan, limáminaajoo walí: ‘Néenee, ¿ne tánda jócai éebida lirrú?’

²⁶ Jiní wéewaca wamá washíalicuenai, jiníwata cáarru wacába náa'a chóniwenaica, jiníwata quinínama éebidenai Juan táaniacala Dios chuáni rícueji.”

²⁷ Jáiwa néeba'ee Jesúsru:

—Jócu wáa léenaa.

Néenee Jesús éebai:

—Ya nuyá cha já'a jóca nuéewa irrú tánashia wánacaalashiyu numéda léji liéni.

Liá'a licábacanaa nanácu náa'a chámata cúuleeca

²⁸ Jesús sáta'ee léemiu nayá:

—¿Chíta liyáyu'u irrú léji liéni? Báqueerri washialicuerrri wáliierri chámata licúuleu, jáiwa limá báqueerriru: 'Nucúulee, jiáu wáalee jitráawajaa nushínaa uva yáanai ítala.'

²⁹ Jáiwa licúulee éeba'ee lirrú: '¡Jócu nuwówai nuáaco!' Ne liáwinaami lipénsaa lirrúwoo báaniu, jáiwa liáwai.

³⁰ Jáiwa lisálijinaa yáau linácula liá'a báqueerrica, néenee limá lirrú chacábacanaa. Néenee léeba lisálijinaa chuániwai: 'Jajá, nusálijinaa, nuáaminajoo.' Ne jócu liáwai.

³¹ ¿Tána náji náani chámataca méderri lisálijinaa liwówainica?

—Liá'a quéechanacu sáica, néeba'ee Jesúsru.

Néenee Jesús má'ee nalí:

—Yáawaiyi numá irrú, náa'a cóbrenai impuesto Romarru, ya náa'a rúmbaca, wárruenai'inau Dios wánacaalactalaca liárrumirra'inaa iyáca.

³² Jiníwata Juan liá'a Bautístaca ínuerri léewida chítashia arrúnau'inau iyáqui jini, ne iyá jócu éebida lirrú; ne ta nája náa'a cóbrenai impuesto ya náa'a rúmbaca éebidenai lichuáni. Ne iyá, áawita icába quinínama liáni, jócu éenaa ináawida iwíteu quéewique'e éebida lirrú.

Licábacanaa nanácu náa'a máashiicani tráawajadorbinica
(Mr 12:1-12; Lc 20:9-19)

³³ Jesús má'ee nalí: "Éemiu áabai licábacanaa báaniu: Báqueerri finca wácali, liábana áabai shínaashi uva yáanai ya ta lirrícueda litéejii, lichúni áabai yáarrushi limédacta'inaa vino, ya libárrueda áabai torre quéewique'e litúyacani lishínaa shínaashi. Néenee limáaca nalí liá'a cáinabi shínaashi áabi tráawajadorbinica, quéewique'e natráawajaacani ya nashírri lishínaa éenaa lirrú, jáiwa liáwai áabai viaje.

³⁴ Quéecha'inaami línucai éerri salírriquicta quinínama liá'a lishínaa shínaashica, jáiwa libánua áabi náa'a shírruedenai lirrú, nasátaque'e lirrú náucha náa'a tráawajadorbinica liá'a léenaa liá'a lishínaa shínaashica.

³⁵ Ne náa'a tráawajadorbinica, jáiwa nawína náaji náa'a shírruedenai lirrú: ya ta náiinueda báqueerri, ya náiinua báqueerri, ya báqueerri náiinueda íbayu.

³⁶ Néenee liwácali liá'a shínaashica, léejoo libánua mawí shírruedenai lirrú quéechasanami yúcha; ne náa'a tráawajadorbinica, jáiwa naméda náajcha léjta licábacanaa.

³⁷ "Ne liáwinaami ya ta libánua chúnsai licúuleewai, limá lirrúwoo: 'Yáawaiyimináa nucúulee cawáuntai ya páiderri lirrú.'

³⁸ Ne nacába'inaami licúulee ínuca, náa'a tráawajadorbinica namá nalí wáaco: 'Léwa licúulee liá'a shínaashi wácalica, lé'inawaa máaquerriu lirrúwoo liájcha liá'a shínaashica; wáinuani quéewique'e wamáacacoo liájcha liáni cáinabica.'

³⁹ Jáiwa nawína jini, najéda shínaashi ítacha jini, ya ta náiinuaqui jini.

⁴⁰ "Ya chóque'e, jáicta línu liá'a shínaashi wácalica, ¿tána imá irrúwoowai tánashia liméda náajcha jinárta tráawajadorbini máashiinica?"

⁴¹ Néeba'ee Jesúsru:

—Jócuminaa carrúni jináata licába nayá, línuaminaa nayá limáashiicayu, ne táminaa liá áabi tráawajadorbinirru liá'a shínaashimica, yáaine'inaa lishínaa shínaashi éenaa lirrú, jáicta léerdi nawína lítai.

⁴² Néenee Jesús má'ee nalí:

—¿Jócai cáji iliá icábau Dios chuáni cáashta íta'aa? Limá'ee:
‘Liá'a íbaca nacháaninimi náa'a camédacani cuíta,
náawerriu íba quéechanacu sáiyu.
Liáni limédani liá'a wawácalica,
tándawa wayá cáarrudenai.’

⁴³ Jiníwata iyá yáasacalaca nuyá núíwa irrú, léedacala'inau yúcha liá'a Dios wánacaalactalaca, ya táminaa liá nalíni náa'a chóniwenaica namédenai léjta Dios wówainica. [

⁴⁴ Ne linácu liá'a íbaca,* tánashia cáirriu linácula limáacani lishídanaamiyu, ne íbacta cáu báqueerri íta'aa, limédaminaa pucúpucunani.]

⁴⁵ Náa'a nawácanai náa'a sacerdotébini ya fariséobinica, néemi'inaami náa'a licábacanaa Jesús íwadedani liyáca, jáiwa náa léenaa néemicani litáania liyá nanácu.

⁴⁶ Néenee nawówai nawína Jesús preso, ne cáarru nayá, jiníwata náa'a chóniwenai éebidenai Jesús báqueerri cáiiwadedacai Dios chuáni.

22

Licábacanaa linácu liá'a sáictacta nawówa liá'a cáserricoo (Lc 14:15-24)

¹ Jesús lichána litáania nalí báaniu, limá'ee nalí: Nanácu náa'a chóniwenai jócai ríshibia Dios wánacaalactalaca chaléjta liwówau'u, nuá irrú áabai licábacanaa:*

² “Liá'a Dios wánacaalactalaca cháí jicá'a liá'a báqueerri rey méderri áabai sáictacta nawówa cáserricoo licúulee shínaa.

³ Libánua lishínaa náa'a shírruedenai lirrú náaque'iu namáida náa'a nawánani ínuca, ne náani jócu nawówai náacuwai.

⁴ Léejoo libánua áabi lishínaa shírruedenai lirrú, licárgueda nalí: ‘Imá nalí náa'a wamáidanica, jáica wanísa waméda íyacaishii. Nuwánacaala náiinua pacáa ya cuéshinai quéenánica, ya quinínama jái yácai; quéewique'e náiiinu licásactalacoo.’

⁵ Ne náa'a náanicoo namáidaca jócu naméda nawánacaala. Báqueerri néenaa yáau lishínaa cáinabi ítala, báqueerri yáau liwéndaque'e lishínau,

⁶ ne náa'a áabica jáiwa nawína náa'a shírruedenai reyrru, jáiwa náiiinueda jíni cáashia náiinua nayá.

⁷ Néenee liá'a reyca íwirri liwówa bájjiala, jáiwa libánua lishínaa soldado náiiinuaque'e'inaa cáiiinuacánica ya néema nashínaa chacáalee.

⁸ Jáiwa limá nalí náa'a lishínaa shírruedenai lirrú: ‘Quinínama jái yácai cáserrí'inaacoo, ne náa'a wamáidanica jócani sáicanata ínuca.

* **21:44** Liá'a íba liyáwa Jesús, náa'a chóniwenaica, nayáwa yáasacalenai Jesús, nayáwa licástigaani'inaa. * **22:1** Linácu liáni licábacanaa, liá'a reyca íyaderri liyá Dios, ya liá'a licúulee liá'a reyca íyaderri liyá Jesús; ya náa'a cashírruedacánica o catéecánica rey chuáni, íyadenai nayá náa'a cáiiwadedacani Dios chuáni, báawitami léji liá'a Juan Bautístaca. Náa'a namáidanica quéecha, íyadenai nayá judíobini nacháani Dios máidau nayá. Náa'a namáidanica liáwinaami, íyadenai nayá quinínama áabi chóniwenaica, mawí náa'a jócani judíobini narríshibia liá'a Dios máidau nayá. Liá'a íbalashica íyaderri liá'a machácanica.

9 Yáa namówai iyá, cáaye cawéni mawí, imáida quinínama náa'a tánashia íinuni nácuí cáserricoo.'

10 Náa'a shírruedenai lirrú liá'a nawácali sáictacta nawówa, najiáu cáaye rícula, jáiwa náawaqueda quinínama náa'a náiinuni nácu, náa'a máashiinica ya náa'a sáicanica, jáiwa cashiámu chóniwenaiyu liá'a cuítaca.

11 "Jáiwa liwárrua'inaamiu liá'a reyca licába náa'a namáidanica fiestarru, ya licába báqueerri washiálicuerri jócai yáau íbalashi rícu liwárruaque'iu nacásactalacoo.

12 Liá'a rey sáta'ee léemiu: 'Nujúnicaí, ¿chíta quéewoo'u jiwárruacoo áji áani, jiyá jócai íinu íbalashi cáserricoo shínanaaca?' Ne liá'a washiálicuerrica manúma'ee liyá.

13 Néenee rey má'ee nalí náa'a shírruedenai mesa nácula: 'Tbáji líiba ya licáaji, yúca bináawala catáwacactalaca, néeniminaa lícha lirrúwoo liámueda léu cáiwinaa.'

14 Jiniwata Dios máida íchaba chóniwenai, ne áulabaniminaa náa'a liwínanica."†

Nanácu náa'a impuestoca
(Mr 12:13-17; Lc 20:20-26)

15 Liáwinaami liáni, náa'a fariséobini nacúmida yáacau, quéewique'e nawána Jesús cácoo áabai máashictaca, quéewique'e néewa náa lijíconaa.

16 Néenee nabánua'ee áabi nashínaa chóniwenai náajcha, náajcha náa'a chóniwenai Herodes shínaaca, quéewique'e namá lirrú:

—Quéewidacai, wáa léenaa jimánica yáawaiyi, ya jéewidacala yáawaa léjta Dios wówau'u wayáca, jóca jiméda nawánacaala náa'a chóniwenai léjta namáyu'u, jiniwata jócai jicába náa'a washiálicuenai máanuini cábacoo, áabebactani jicábaca.‡

17 Jiiwate walí, chítashia jimáyu jini: ¿Sáicaí wérri wapáidacta impuesto lirrú liá'a romano wácali jí'ineerri César, o jócuwee wapáida?

18 Jesús, yá'inaami léenaa nashínaa nawítee máashiica natéenica, limá'ee nalí:

—Chámai wítee, ¿Tánda imáaca nulí trampa?

19 Íyada nulí liá'a moneda ipáidaníyu impuesto.

Jáiwa naínda lirrúí áabai moneda jí'ineerri denario.

20 Néenee Jesús sáta léemiu nayái:

—¿Tána náani léji liéni yáairri moneda nácu, ya lijí'inaa tánerricoo áani?

21 Néeba'ee Jesúsru:

—Liwácali liá'a Romaca, jí'ineerri César.

Néenee Jesús ma nalí:

—Ne yáa lirrú liá'a Roma wácalirru liá'a lisátanica, ya yáa Diosru liá'a lisátanica.

† 22:14 Dios narrícue náa'a téene lichuáni limáida quinínama chóniwenai nasíguiaque'e liyá ya nayáque'e léjta liwówau'u, íchaba nacháani liá'a limáidau nayá, áabi báawita narríshibia liyá, jócani yáa léjta liwówau'u; quinínama náani jócani liníwa. Ne náa'a ríshibiani liá'a limáidauca, ya narrépintiau ya nayá léjta Dios wówau'u, nayáwa náarra liníwanica. ‡ 22:16 Náa'a fariséobini ya náa'a chóniwenai yáainai áabenama náajcha, namá nalíwoo jócala arrúnaa napáida impuesto Roma wácalirru, jócta nalí náa'a judíobinica; ne néenaa náa'a chóniwenai lishínaa liá'a Herodes Antipas, limáacani nalí liá'a nawácanai náa'a Romanoca, namá nalíwoo jócubecha napáida impuesto judíobinirru, jócta lirrú léji liá'a Roma wácalica.

²² Néemi'inaami liá'a Jesús mánica, jáiwa nacáarrudau néemiqui jíni, ne lishínaa léebau'u jócu línda náa lijíconaa.

Nasáta néemiu linácu liá'a nacáwiactacoo
(Mr 12:18-27; Lc 20:27-40)

²³ Liyáali éerrimi, áabi chóniwenai jí'ineenai saduceobini, náau nacába Jesús. Náa'a saduceobinica namá'ee jini nacáwiactau náa'a máanalínica; tánda náiiwa Jesúsru liá'a bésuneerrimiteu náiiibi:

²⁴ —Quéewidacai, Moisés máirrite báqueerricta máanali, ya jócu limáaca licúuleu, léenajirri arrúnaa liwína línu ruá'a máanali íinirri, liáque'e licúulee liá'a léenajirri máanalica, quéewique'e náa'a chóniwenai nacába léjta licúulee liá'a máanalica.

²⁵ Ne sáicai, áani wáiiibi, áija'a siete néenajinai wáacoo. Liá'a natátanica lédate línu, jáiwa máanali jini. Ne jócala liwáalia licúuleu, limáaca ruá'a máanirriuca léenajirri líshimirru.

²⁶ Chacábacanaa libésunacoo líshimica, ya liáwinaami matálitai yáajcha, ya chacábacanaa cáashia máanali náa'a sieteca néenajinai.

²⁷ Ne liáwinaami quinínama máanali lécchu ruá'a ínetoomica.

²⁸ Ne sáicai, jáicta nacáwiawai náju náa'a máanalínimica, ¿tána'inaa chúnasai rúnirri róju ruáni ínetooca, jiníwata quinínamanimi rúnirrica náani siete néenajinai yáacau?

²⁹ Jesús éeba'ee nalí:

—Iyá yúquenai iyáca, jiníwata jócani yáa léenaa liá'a Dios chuánica, jini icúnusiaca lécchoo Dios wítee quéewique'e licáweda máanalini.

³⁰ Jáicta máanalínimi cáwiaujoy, náa'a washiálicuenai ya náa'a ínaca jócuminaa nacásau mawiá, ne chámínaa nayá léjta ángelbini yáainai áacairra.

³¹ Ne nanácu náa'a máanalini cáwienai'inaacoo, ¿jócu iliá iyá Diosja chuáni limáctaca:

³² 'Nuyáwa liá'a Diosca Abrahám shínaaca, ya Isaac ya Jacob'? ¡Ya Dios jócai máanali shínaa, Dios nashínaa náa'a cáwinica, áawita máanalini nayá cáwiniyaca!

³³ Néemi'inaami liéni, náa'a chóniwenai nacáarrudau namáacacoo néemi Jesús éewidacala.

Liá'a wánacaalashi mawíyi cawénica
(Mr 12:28-34)

³⁴ Náa'a fariséobinica náawaca'eewoo ná'inaami léenaa Jesús wána manúma namáacacoo náa'a saduceobinica.

³⁵ Ne báqueerri néenaa náa'a quéewidacai ley shínaaca, quéewique'e limáaca áabai trampa Jesúsru, limá'ee:

³⁶ —Quéewidacai, ¿tánawa wánacaalashi mawíyii cawénicai líta'aa liá'a leyca?

³⁷ Jesús má'ee lirrú:

—'Caníinaa jicába Jiwácali Dios quinínama jiwówa yáajchau, ya quinínama jicáwica yáajchau, ya quinínama jiwítee yáajchau.'

³⁸ Léwa mawí cawénii liéni ya quéechanacu sái wánacaalashica.

³⁹ Ya liá'a áabaica atéwai chacábacanaa léjta liáni; limá cha: 'Caníinaa jicába jiyáccchuniu léjta caníinau'u jicába jiyá jájiu.'

⁴⁰ Liéni chámai wánacaalashica[§] léwa cawénii ley íta'aa, ya le néewidau'unaa íiwadedenai Dios chuáni báinacu.

§ 22:40 Áabai cábacanaa quéewique'e wamá liáni: 'Báqueerricta méda náani chámaica Wánacaalashi, méderri liyáca quinínama náa'a áabica wánacaalashica'.

*¿Tána rícueji línu léju liá'a Mesíasca?
(Mr 12:35-37; Lc 20:41-44)*

⁴¹ Nácula náawacau újnibi náa'a fariséobinica,

⁴² Jesús sáta'ee léemiu nayá:

—¿Chíta imá irrúwoo jíni linácueji liá'a Mesíasca? ¿Tána nasálijinaa báinacu sáimi rícueji línui?

Néeba'ee lichuáni:

—Ínuerri wawérrinaimi David éenibi rícueji.

⁴³ Néenee Jesús má'ee nalí:

—¿Ta quéewoo Espíritu Santo wítabee rícueji, David, limá lirrú nuwácali? Jiniwata David má'ee:

⁴⁴ 'Dios má'ee nuwácalirru liá'a Mesíasca:

Jiwáayuu nuéema nácu sáicaquictejica,

cáashia numáaca jijínai jíiba yáajbeji quéewique'e naméda léjta jiwówau'u.'

⁴⁵ ¿Chíta qéewau Mesías ínu David éenibi rícueji jíni, Davidmija ma lirrú nuwácali? Néenee liá'a Mesías jócai éewa báacai David táqueerrica. Liyá arrúnaa mawí cawénica David yúcha.

⁴⁶ Jini éeneerri léeba áabai chuánshi lirrú, ne liyáli éerrimi, jini yáairri liwówau lisáta léemiu mawiá jini.

23

*Jesús liá najíconaa náa'a fariséobinica ya quéewidacani ley nácu
(Mr 12:38-40; Lc 11:37-54; 20:45-47)*

¹ Liáwinaami quinínama liáni, Jesús má'ee nalí náa'a chóniwenaica ya lishínaa éewidenaicoo liájcha:

² "Náa'a quéewidacánica ley shínaaca ya fariséobini, wáalianai néewidaque'e ya náiiwa Moisés shínaa ley.

³ Tándawa éewida nalí iyá ya iméda quinínama liá'a namánica; ne u'iwína nawítee, jiniwata nayá namá áabai chuánshi, ne nayá naméda áabai.

⁴ Éewidenai wánacaalashi nácu liá'a tráawajui wérri naméda'inaa, ne nayá jini wérri namédani nacúmpliani'inaa; chaléjta liá'a méderri cadúcuni máanui wérri, náaque'ini naséjcu íta'aa náa'a áabica, ne nayá jócai nawówai nadúnu báju nacáajiyu.

⁵ Quinínama naméda liéni quéewique'e chóniwenai cába nayá. Chacábacanaa, nabústani natéeca nanáni íta'aa ya naná nácu Dios chuáni, tánerriu ya naníquini náusacai rícuu nabájidani naná nácu manújirrai cínca íimanaayu; ya nabústa nasúwaca náabalau saíctai dírrirri lichílinaa máanui yáajchau manújirrai númacua.

⁶ Wówenai nawáalia náarru saíctacta'inaa náayactaca, ya yáarrubaishi quéecha nácu sáica ya cawéni wérri sinagoga rícu,

⁷ ya wówenai quéewique'e chóniwenai ta nalí cawáunta cáaye rícuba ya namáque'e irrú quéewidacánica.

⁸ "Ne iyá jócani arrúnaa iméda liáni, quéewique'e chóniwenai máida irrú quéewidacánica, jiniwata iyá quinínama éenajinaí wáacoo, wáalianai bácairrimi quéewidacai.

⁹ Ya iyá u'imá áabirru nusálijinaa cáinabi íta'aa sánaca, jiniwata iyá wáalienai bácairrimi isálijinau: Liá'a Dios yáairri áacairra.

¹⁰ Jini imédacala quéewique'e namá irrú wawácali, jiniwata nuyá Cristo bácairrimi iwácalica.

¹¹ BÁCainaa iyá wówenai quéewique'e Dios cába iyá cawényu, arrúnaa ishírrueda nalí náa'a áabica.

¹² Jiníwata liá'a mawí máanui médacoo jiyá jájiu, léwa jiní'inaa wéni liérta; ne liá'a imíyai médacoo, liyá'inaawa máanui liérta.

¹³ “¡Ái iyája, carrúni jináatani'inaa, quéewidacánica ley shínaaca ya fariséobinica, chámainsi wítee!, báyeenai linúma liá'a Dios wánacaalactaca, quéewique'e jócu néewa nawárruacoo náa'a áabica. Jiní iwárruacalau iyá jájiu, jiní índaca nawárruacoo náa'a wówenai namédacani.

[
¹⁴ “¡Ái iyája, carrúni jináatani'inaa, quéewidacánica ley shínaaca ya fariséobinica, chámainsi wítee!, jiníwata éedacala rúbana náa'a máanirriuca, ya quéewique'e áabi pénsaa saíca inácueji, imédaca oración machénii. Tándawa linácu jiliéni irríshibiaminaajoo máanui wéerri liá'a carrúnataica.]

¹⁵ “¡Ái iyája, carrúni jináatani'inaa, quéewidacánica ley shínaaca ya fariséobinica, chámainsi wítee!, iyá iméda quinínama liá'a éenanica, quéewique'e igáanaa báqueerri irrúwoo, ne jáicta inísa imédaqui jini, imédaminau liá'a chóniwerrica, chámaichu mawí saícaminaata liá'oo infierno rícula, chaléjta iyá jájiu.

¹⁶ “¡Ái iyája, carrúni jináatani'inaa, jicá'a náa'a matuínica jinedenai náa'a chóniwenaica!, imá'ee: ‘Báqueerriicta liméda áabai promesa, lijúracoo templo nácula, jócai'inaa cawéni lirrú; jócta liméda liá'a limánica, ne ta lijúractau oro nácu yáairri templo nácu, néeneeminaa ta cha cawéni lirrújani.’

¹⁷ ¡Iyá mawíteeni ya léjta matuíni! ¿Tána mawí cawénicai: liá'a óroca o léwee jiliá'a templo, wáneerri oro máacacoo madúnucunai Diosru? Arrúnaa yáa léenaa liá'a templo mawí cawénica.

¹⁸ Iyá máinai lécchoo: ‘Báqueerriicta ma liá'a limédani'inaa, lijúractau altar nácu, jócai'inaa cawéni lirrú; ne ta lijúractau ofrenda yáairri altar íta'aa, néeneeminaa ta cha cawéni lirrújani.’

¹⁹ ¡Matuíni! ¿Tána mawí cawénicai, liá'a ofrendaca o léwee jiliá'a altarca, wáneerri ofrenda máacacoo madúnucanai Diosru? Arrúnaa yáa léenaa liá'a altar mawí cawénica.

²⁰ Ya liá'a júlerriicoo altar nácu, jócaita báabajuta júracoo altar nácu, limédani liyá quinínama yáairri altar íta'aa;

²¹ ya liá'a júlerriicoo templo nácu, jócaita báabajuta júracoo liyá templo nácu, ne jóctata lécchui Dios wánacai liá'a yáairri néeni.

²² Ya liá'a júlerriicoo éerri nácu, júlerriu* liyáca Dios yáarrubai nácu, ya Dios nácu, wáairricoo liyá liárrubai íta'au néeni.

²³ “¡Ái iyámi, carrúni jináatani'inaa, quéewidacánica ley shínaa ya fariséobinica, chámainsi wítee!, shírrenai Diosru quinínama ishínaa banácali éenaa diez moyu, áawita banácali píitui léjta menta ya anís ya comino éenaani yáaca, ne jócani méda liwánacaala liá'a néewidauca mawíyii cawénica ley shínaaca, léjta liá'a imédau'u saícacai quinínama, ya carrúni jináatau jicá'a áabi ya síguia machácanii iwítee. Léwa arrúnaa iméda liérta, jiní imáacacala liá'a áabata lécchoo.

* **23:22** Jesús táanierri cadánaniyu nalí náa'a quéewidacánica ley nácu ya nalí náa'a fariséobini, linácueji náa'a wíteeshi mawíteeca linácueji liá'a najúrauca namáaque'e yáawaiiica nacúmpliajani liá'a namánica, ne mawí saícaca nacúmpliaque'ini.

²⁴ ¡Iyá, cajínedacani matuíni, jínedenai chóniwenai wítee, iyá léjta náa'a jíchuenai maliwi, quéewique'e jócu íya irrúwoo wáni, ne jócai yáa léenaa íyau'u áabai cuésherri caméeyu máanui!

²⁵ “¡Ái iyája, carrúni jináatani'inaa, quéewidacánica ley shínaa ya fariséobinica, chámainsi wítee!, iyá léjta náa'a méetuedenai baso ya mitájia íteeji, quéewique'e nacábacoo majíconaaniyu chóniwenai náneewa, ne liwówa lícu cashiámui liyú liá'a quinínama inédunica, ya liá'a éedani áabi wójunaa íteeji yawíquica iyá.

²⁶ ¡Fariseo matuíyii: quéechanacu iméetueda baso rícu, chácque'e cábacanaa masácula líteeji lécchoo!

²⁷ “¡Ái iyája, carrúni jináatani'inaa, quéewidacánica ley shínaa ya fariséobinica, chámainsi wítee!, cháni cábacanaa léjta liá'a máanalini yáarui nasáquedani líta'aa, saíctai líteeji, ne iwówa lícu léjta liá'a máanalini yáaruica cashiámui iyájimiyu ya íchaba cacháninabee lirrícu.

²⁸ Cháwa cábacanaa iyá jírra: íteeji íyada jíca'a náa'a saícáni chóniwenai náneewa, ne iwówa lícu cashiámui ya liyú liá'a ichálujuedauca ya áabata máashii mawí.

²⁹ “¡Ái iyája, carrúni jináatani'inaa, quéewidacánica ley shínaaca ya fariséobinica, chámainsi wítee!, médenai nayájide yáarui saíca náa'a cáiiwadedacanimi Dios chuáni báinacu, ya ichúni cuíta júbini rími cachílinani náa'a chóniwenai saícanimica,

³⁰ ya ta imácai: ‘Wayáquictactai liyáli éerrimi cáwi'inaami wawérrinaibimi, jócaminaata wayúda náiinua náji náa'a cáiiwadedacanimi Dios chuáni báinacu.’

³¹ Chái cábacanaa iyá íiwactani néenibimica ya quéewidacáni náa'a íinuenaimi náa'a íiwadedenai Dios chuáni báinacumi.

³² ¡Inísa imédacani, náa'a iwérrinaibimi nachánanimi naméda báinacu!

³³ “¡Iyá máashiini wérrí! Iyá carrúnatani wérrí chaléjta náa'a áaica wáalierrí veneno. ¿Iyá pénsenai jócu yáau infierno rícula chalée'i Dios cástigactala'inaa náa'a chóniwenai máashiinica?

³⁴ Linácue jíliéni nubánuaminaa irrú áabi cáiiwadedacani Dios chuáni, cawíteenica, ya náa'a quéewidacánica. Ne iyáminaa ínuaminaa néenajoo ya icuájida nayá cruz nácu néenaa nárra náiinuaque'ini, ya áabi nabásedami'inaa nayájoo sinagoga rícu, ya táminaa icánaqueda nayájoo chacáalee jútainchu.

³⁵ Cháminaa línu inácujoo carrúnatai wérrí, linácueji quinínama náa'a chóniwenai saícáni náiinuedanimica, rícuete náiinua Abel majíconaica, cáashia Zacarías Berequías cúlee, liá'a ínuanimica templo rícu altar éema nácu.

³⁶ Ne yáawaiyi numá irrú, liá'a carrúnatai wérrica quinínama'inaa líani nacáminau nanácu náani chóniwenai chóque'e sánaca.

Jesús ícha Jerusalén nácu
(Lc 13:34-35)

³⁷ “¡Chóniwenai Jerusalén rícu sána, chóniwenai Jerusalén rícu sána, ínuenai náa'a íiwadedenai Dios chuáni ya náa'a ínuedaniami íibayu náa'a índenaimi nalí náiiwa Dios chuáni libánuacala nayá! ¡Chíta máanabachu nuwówai nuáawaqueda nayá jéenibiu, léjta ruá'a cawáamaica yáawaquedau ruéenibiu rubáinaa yáajabalau, ne nayá jócani wówai!

³⁸ Ne icábate, liá'a íibanaca† máaquerri'inau juíshi jinícta'inaa yáairri;
³⁹ ne numá irrú, liáwinaami liáni éerrica, jócuminaa éejoo icába nuyá mawiá, cáashia imáca: '¡Sáictai wérri liá'a ínuerrica lijí'inaa nácu liá'a wawácalica!' "

24

Jesús íiwa linácu liá'a templo máanui cáarralerrí'inaacoo
(Mr 13:1-2; Lc 21:5-6)

¹ Quéecha'inaa Jesús jiácoo templo máanui rícuca, ya yáairriu liácoo, néenee narrúniu lirrú náa'a lishínaa éewidenaicoo, nachána náyada lirrú náa'a lishínaa cuítaca máanui liá'a temploca.

² Néenee Jesús má'ee nalí: ¿Icába quinínama liáni? Yáawaiyii numá irrú, náani íiba máanuica templo shínanaaca, jócani wérri'inaa máacau nayáca nátaba wáacoo. Quinínama cáarralerrí'inau.

Liá'a bésuneerrí'inaacoo libéecha jóctanaa amáarra quinínama éerri
(Mr 13:3-23; Lc 21:7-24; 17:22-24)

³ Jáiwa náawai lítala liá'a dúuli jí'ineerri Olivos, Jesús wáairriu náajcha náa'a éewidenaicoo liájcha, ya narrúniu lirrú náa'a éewidenaicoo liájcha nasátaque'e néemiu báawachala:

—Wawówai jíiwa walíni chacálitashia libésuna léji liáni. ¿Tánashia jíyada licábacanaajoo jáicta jéejoo jínucojoo, ya amáarractala'inaa liá'a éerrica?

⁴ Jesús éeba'ee nalí:

—Cáwiwa yúchaujoo jiníbeeche chálujuedeerri iyájoo.

⁵ Jiníwata ínujoo íchaba nují'inaa nácu, nanúma yúwicau nunácueji, namájoo: 'Nuyáwaa liá'a Mesíasca', ya nachálujueda'inaa íchaba chóniwenaijoo.

⁶ Néenee éemijoo liwítama urrúni léju liá'a jináwiucojoo áani ya déecuchejijoo; ne úwa icáarrudaujoo, Dios ma arrúnaa cha libésunacoo; ne máayabaca, jócai amáarra újnibi.

⁷ Níwata náa'a chóniwenai áabai cáinabi íta sánaca, náiinua yáacau najúnta, ya bájirra cáinabi, ínua yáacau bájirra cáinabi júnta; ya ínuminaajoo ínaashijoo, ya cáinabi cúsuminau matuínaami.

⁸ Ne quinínama liáni píitui rími cáiwibeeca quéechanacu sái'inaa nalí náa'a chóniwenai; néenee libésunauminaajoo áabata máashiica liwánaminaa íchaba cáiwibe.

⁹ "Néenee néejuedaminaa iyájoo náiinuedaque'e iyá; ne áabata náiinuuminaa iyájoo, ya quinínama chóniwenai máashiiminaa nacába iyájoo nunácueji.

¹⁰ Liyáli éerriminaajoo íchaba chóniwenai namáacaminaa liá'a néebidauca, máashiiminaa nacába yáacacoo, ya íchabaminaa táania nanácu wáacoo.

¹¹ Náyadaminajoo íchabaminaa cáiiwadedacani Dios chuáni jócai yáawaiyi, ya nachálujuedaminaa íchaba chóniwenai;

¹² íchabaminaa máashijoo, tándawa íchaba chóniwenai jócu canínaa nacába áabi.

¹³ Ne náa'a máaquerri liwówau Dios nácu mamáarraca, nayáminajoo Dios wásedajoo.

† 23:38 Ne jíibanaminaa cájbami táaneerri liyá templo nácu, macáishitaque'e nayá judíobini yáajcha Dios yáajcha chaléjta náa'a chóniwenai nawínanica. Quéecha'inaa judíobini cháani liá'a Jesúsca, léji liá'a macáishitaimica lisúbirriwai, néenee limáacau bácai liá'a temploca.

14 Náiiwaminaa linácu liá'a chuánshi sáicaica, linácu liá'a Dios wánacaalau'uca quinínama cáinabi ítala, quéewique'e quinínama chóniwenai yáa léenaa. Néenee ta íinuminaa amáarraqui jíni.

15 “Liá'a íiwadedeerri Dios chuáni báinacu jí'ineerri Daniel, litána linácu liá'a lijíconaa cacháninai wérrica. Jáicta icába jíni o éemicani á'a yáarruishi majíconai rícu —liá'a liérrica, liá léenaa—,

16 néenee tánashia yáainai Judea shínaa cáinabi ítala, quéewique'e nacánacacoo dúuli íibirra.

17 Tánashia yáairri áacai líibana íta'au, ujiúrrucóo jijéda jishínau cuíta lícucha; jíá namówai ujiwárruau cuíta lícúla;

18 ne tánashia yáairri bacháida lícu, ujéejoo wítau líáwaqueda líibalau.

19 ¡Carrúni jináata náa'a íinaca liyáali éerrica yáawirricuenaica, o náa'a júbinini éenibi írrenaica! Níwata tráawajui wérrí náucha namánicoo.

20 Isátau Dios yúcha, jócubeecha ijíáu icánacacoo uniábi yáaji, jiní éerdi nawówa íyabactacoo;

21 Jiníwata líinuminaa áabata carrúni jináata máanui wérrí, jiní cháí cábacanaa rícué cáinabi, cáashia chóque'e, jiní liyácala líáwinaami.

22 Ne jóctata Dios wána chúcu éerri jiliérra, jinícata wásedeerriwai; ne liwánaminaa chúcucani nanácueji'inaa liwínanica.

23 “Néenee áabi mácta irrú: ‘Icábateni Mesías liéni yáa áani,’ o namáweeca, ‘icábateni liá'a yáa á'a’, u'éebidani u'iméda liwánacaala.

24 Jiníwata náiiinuminaa náa'a Mesías jócai yáawai, ya náa'a íiwadedenai Dios chuáni jócai yáawai; ya namédaminaa máanui wérrí lícábacanaa ya jócai nacába cáji, quéewique'e néewacta nachálujueda áawita náa'a éebidenai Dios wínanica.

25 Tándawa núíwa irrúni libéecha libésunacoo.

26 Tándawa, namácta irrú: ‘Icábateni, liá'a Mesías yáa á'a, jiníctala yáairri’, uyáu néerra; o namáwee irrú: ‘Icábateni, libáyau áani’, u'éebidani.

27 Jiníwata jíca'a áabai éenu cámarraa liquénacta cáiwia jíáctejcoo cáashia liwárractalacoo, cháwa cábacanaa jáicta nuéjoojoo nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca.

28 Jiníwaa táshia máanalini máashiicaimi yáctami jíni, néeni wáachuli yáawacau. Chacábacanaa, jáicta icába náani señalca, quinínama éewa yáa léenaa yáawaiyiyu nuyá ínuerri'inaa madéjcanaa.

Léjuactacoo Washiálicuerri Dios Cúuleeca

(Mr 13:24-37; Lc 17:26-30,34-36; 21:25-33)

29 “Cawíquinta libésunacoo liá'a éerri cacháninai wérrica, liá'a cáiwiaa líhácaminau catáwacanaa, ya quéerrica jócuminaa ruá rucáamarrau, ya sáalii cáinenau áacají, ya espíritu wánacaleenai áacai éerri rícu nachéchinaminau.

30 Néenee nacábaminaa áacairra nácu, liá'a lícábacanaa nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca, nacáarrudaminau bájjiala náa'a quinínama chacáalee yáairri cáinabi íta'aa, náichaminaa ya ta nacába nuyá washílicuerri Dios Cúuleeca, ínuerri sánai íibi éerri íteeji quinínama máanui nudánani yáajchau nucáamarrayu.

31 Ya nubánuaminaa nushínaa ángelbiníu, quéewique'e náiinua cadánani trompeta, quéewique'e náawaqueda náa'a Dios wínanica quinínama yáainai éerri rícu, ya náa'a yáainai cáinabi íta'aa cáiwia jíáctejcoo cáashia cáiwia wárruactalacoo.

32 “Éewidau linácu liéni áicuba higuéraca: Jáicta icába wáalii libáinaa ya icába libáinaa páquiacoo, yáa léenaa jáica urrúni camuí.*

33 Cháwa cábacanaa, jáicta icába quinínama liáni, bésuneerricoo, yáa léenaa jáica urrúni nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca.

34 Ne yáawaiyi numá irrú, quinínama libésucala'inau liéni, jóctanaa máanali náani chóniwenaica liyáali éerri sánaca.

35 Iyá éewenai iyá yáawaiyiyu quinínama liáni numáni irrú bésuneerri'inau. Liá'a éerrica ya cáinabi amáarrai'inaa, ne liá'a nu chuánica jócainaa arrúnai'inaa cúmpliacoo.

36 “Ne liá'a éerrica, ya liá'a hóraaca jiní yáa léenaa, jiní áawita náa'a ángelbinica yáainai áacairra, báawita Licúulee. Bácairrimi liá léenaa liá'a lisálijinaaca.

37 “Léjta libésuna'inaamiu Noé éerdimica, cháwa cábacanaa lécchoo jáicta nuéejojoo nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca.

38 Ne liyáali éerrimi libéecha liá'a unésaca wérrica, cáashia Noé wárruacoo barco rícula, náa'a chóniwenaica náaya ya náirra ya nacásau, jócani édacaniu Dios nácu.

39 Ne á'a jócta naméda nayácani, líinu léji liá'a unésaca wérrimica, jáiwa litée quinínama nayái. Chái cábacanaa'inaa nacárrudau jáicta nuéejojoo nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca.

40 Ne liyáali éerriminaa, jócu nutée quinínama chóniwenai áacairra, bácai rími náa'a éebidenai nunácu, léjta liéni: Chámata washiálicuenai yáaminaa nayá bacháidala, báqueerriminaa natée liyájoo, ya báqueerriminaa namáaca liyájoo.

41 Chámata ínaminaa júli nayá molino rícueji, báquetoominaa natée ruyájoo, ya báquetoominaa namáaca ruyájoo.

42 “Arrúnaa cáwi iyá iyáca, jiníwata jócai yáa léenaa liá'a éerri táshia líinu liá'a iwácalica.

43 Ne yáa léenaa linácu liáni, báqueerri cuíta wácali yáctata léenaa táshia hóraa táayebé líinu liá'a canédica, linéduca, cáwicata liyá cáí jócata línda liwárruacoo líibana licúlai linéduca.

44 Tándawa, iyá lécchoo arrúnaa iyá sáica; jiníwata nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca ínuerri'inaa jócta inénda iyácani.

*Liá'a tráawajador sáicaica ya tráawajador máashiica
(Lc 12:41-48)*

45 “¿Tánawa léji liá'a tráawajador sáicaica cáwi wítee yáca, jáicta liwácali limáaca lirrú cuíta ísana yáaca, quéewique'e licábadeda áabi ya liá náaya léerdictaca lécchoo?

46 Sáicta liá'a tráawajador liwácali máacani, jáicta línui linácu méderri liyá léjta limáyu lirrú sáictaminaa liwówa liá'a liwácalica.

47 Ne yáawaiyi numá irrú, liwácali máacaminaa lirrú quinínama liá'a lishínaaca licáaji rícu.

48 Ne liá'a tráawajador máashiictani, ya lipénsaa lirrúwoo liwácali déecudacalau

49 ya ta lichána máashii náajcha náa'a áabi tráawajadorbinica, ya ta liwína yáacacoo náajcha camáiwanaica líya náajcha ya líirraca,

50 liyáali éerri jócta linénda liyácani, ya áabai hóraa jócta liá léenaa, líinuminaa liá'a liwácalica

* 24:32 Cháwa'ee israel shínaa cáinabi íta'aa.

⁵¹ ya táminaa línueda liyájoo, carrúni jináataminaa liméda liyájoo léjta náa'a chámai wítee. Néeneeminaa líchajoo ya liámuedaminaa léujoo licáichajoo.

25

Liá'a licábacanaa nanácu náa'a diez miyácanaica

¹ “Numá irrú áabai mawí linácu liá'a liyáali éerri jáicta nuéejojoo áaqueji léjta rey. Íchaba chóniwenai namá'ee nacúnusiaca nuyá, nabésunaaminau léjta nabésu náa'a diez miyácanai áabai sáictata nawówa nacásactacoo. Náa'a miyácanai nawína nashínaa lámparamau acéiteyu sáica, jáiwa najiáu nashínaa cuíta najúntedaque'e liá'a nashínaacoo, ya natálideda liyá licásactalacoo.

² Cinco néenaa mawíteeni, ya cinco cáwini wítee.

³ Náa'a mawíteenica natée nashínaa lámparamau, ne jócu natée aceite nacámushedaque'e báaniwani;

⁴ ne ta nája náa'a cawíteenica, natée nashínaa aceite botella rícu ya nashínaa lámpara.

⁵ Ne lidécudacalau línu liá'a nashínaacoo, jáiwa cadájuni nayái quinínamai, ya ta namáacai.

⁶ Ya wówai'inaami béewami táayebee cái, jáiwa néemi namáidadaca: ‘jái línu chéjirra nashínaacoo! ¡Ijiáyu irríshibiacani!’

⁷ Quinínama náa'a miyácanaimica nabárruau, jáiwa nachána nachúndadani nashínaa lámparamau.

⁸ Néenee náa'a cinco mawíteenica, namá'ee nalí náa'a cinco cawíteenica: ‘Yáa walí píitui ishínaa aceite éenau, jiníwata washínaa lámpara cháqueneu nayáca.’

⁹ Ne náa'a cinco miyácanai cawíteenica néeba'ee: ‘Jóca, jiníwata jóca léenaa walí jiní irrú. Mawí cawénica yáacoo chaléeni nawéndactalacani iwénique'e irrúwoo iyá jájiwani.’

¹⁰ Ne nácula náa'a cinco miyácanaica náau nawéni aceite, jáiwa línu léji liá'a nashínaacoo, ne náa'a cinco cawíteeninica nawárruau liájcha boda rícula, jáiwa cuíta númaca báyeerriwai.

¹¹ Ne liáwinaami náinu náa'a áabi miyácanaimi namá'ee: ‘jWawácali, wawácali, jiméecu wáajaba cuíta númaca!’

¹² Ne léeba'ee nalí: ‘Ne yáawaiyi numá irrú, jócai nucúnusia iyá, tándawa jócai numéecu cuíta núma.’

¹³ “Cáwi iwítee yáca, jiníwata jócai yáa léenaa, tánashia éerri rícu, ya hóraa nuínui. —Jesús má'ee.

Liá'a licábacanaa warrúwa nácu (Lc 19:11-27)

¹⁴ Linácu liá'a nuéejojoo áacairra néeni léjta rey, nuá irrú áabai licábacanaa. “Dios wánacaalactalaca cháí cábacanaa léjta báqueerri washiálicuerri, wówerri liácoo liyáca áabai cáinabi ítala, limáida lishínaa tráawajadorbiniu, jáiwa licárgueda nalí natúyaque'e liwárruanica.

¹⁵ Báqueerri néenaarru léntregaa lirrú cinco mil monedayu, báqueerriru dos mil moneda, ya báqueerri mil moneda. Bácainaa liá nalí léjta nawítee éenau'u liá léenaami. Jáiwa liáwai áabai cáinabi néerra.

¹⁶ Liá'a tráawajadorca ríshibierri cinco mil moneda, néenee liméda negocio liyú liá'a warrúwaca, jáiwa ligáana áabata cinco mil moneda liyú.

¹⁷ Chacábacanaa liá'a ríshibierri dos mil moneda, ligáana áabata dos mil mawí.

¹⁸ Ne liá'a ríshibierri mil moneda, jáiwa liáwai libáya liwácali wárruaniwai, útawi rícu liméda cáinabi rícu, quéewique'e léējuéda liwácalirru wáni.

¹⁹ “Íchaba éerri liáwinaami lééjoo liá'a nawácalica náa'a tráawajadorbinica, jáiwa lichánau liméda náajcha cuenta.

²⁰ Quééchanacu línu liá'a ríshibierri cinco mil moneda, jáiwa léējuéda liwácalirru áabata cinco mil, limá'ee: ‘Nuwácali, jiyá yáirri nulí cinco mil, áajee áabata cinco mil nugáanani jirru.’

²¹ Liwácali má'ee lirrú: ‘Sáicai wérri, jiyá tráawajador sáicai machácanii wítee; ne machánica jiyá liyú liéni píituica, numáacaminaa jiyá jiwánacaala áabata mawí. Jiwáaroo sáicta jiwówau nuájcha.’

²² Liáwinaami línu liá'a tráawajadorca ríshibierri dos mil moneda, limá'ee: ‘Nuwácali, jiyá yáirri nulí dos mil moneda, áajee áabata dos mil nugáanani jirru.’

²³ Liwácali má'ee lirrú: ‘Sáicai wérri, jiyá tráawajador sáicai machácani wítee; ne machácanica jiyá liyú liéni píituica, numáacaminaa jiwánacaala áabata mawí. Jiwáaroo sáicta jiwówau nuájcha.’

²⁴ “Ne quéécha'inaami línu liá'a tráawajador ríshibierri mil moneda, limá'ee liwácalirru: ‘Nuwácali, nuyá yáairri léenaa jiyáca washíalicuerri cabálini wérri, léjta liyá yáawaquederri ítashi áabi shínaa bacháida rícu, ya jiáwaqueda á'a jócta jiábana.

²⁵ Cáarru nuyái wísta jócu nugáana ya nupérdia jiwárruani, tándawa nuáu nubáya jiwárruani cáinabi yáajabala. Ne áajee liéni jiwárruana jishínaaca.’

²⁶ Liwácali éeba'ee lirrú: ‘Jiyá tráawajador máashii ya ínui, ne jiácta léenaa nuáwaqueda banácali á'a jócta nuáabana ya nuáwaqueda á'a jócta nucása,

²⁷ jirru'inaa jitée ta nuwárruani banco rícula, ya jáicta nuéjoowai nurríshibiacta nuwárruani ya ta liá'a ligáanani nulí lítala.’

²⁸ Néenee liwácali ma nalí náa'a yáainai nayá néeni: ‘Éeda liúcha lierra mil monedaca, ya yáa lirrúni liá'a wáalierrri diez mil.

²⁹ Liá'a éemerri sáica, yáirri'inaa léenaa mawí, ne liá'a jócai éemi sáica, áawita liyá liá léenaa mawí, liyá pérderrri'inaa liá'a píitui rími liáni léenaa nácu.

³⁰ Ya liéni tráawajador jiní sírbiani, ijéda bináawalani catáwacactalaca. Néeneeminaa líchajoo ya liámuedaminaa léujoo licáichajoo.

Liá'a bésuneerri'inaacoo quinínama chóniwenai jáicta amáarra cáinabijoo

³¹ “Jáicta nuyá washíalicuerri Dios Cúulee, ínujoo quinínama macájirra nucáamarra yáajchau, ya quinínama nushínaa ángelbini, nuwáaminau nuárrubai balíbalí íta'au.

³² Quinínama chóniwenai cáinabi íta'aa sánaca, náawacaminau nunáneewa, ya táminaa nushírrida nayái bácaínaa, jicá'a báquerri pastor shírridau'u lishínaa ovejau cabra íbicha.

³³ Léjta pastor máidau oveja sáicaquictejica ya náa'a cabraca apáuliquictéjica; chacábacanaa numéda'inaa nuyá Washíalicuerri Dios

Cúuleeca, numáidaminaa náa'a Dios wínanica sáicaquictejica, ya náa'a chóniwenai máashiinica numáidaminaa apáuliquictéjica.

³⁴ Numáminaa nuyá Reyca nalí náa'a yáainai sáicaquictejica: 'Ínu chérra iyá, nusálijinaa yáaque'e irrú sáicabee; irrishibia liá'a wánacaalactalaca níseerri lichúnicuwai irrúi, rícuete Dios méda éerrica.

³⁵ Quéecha'inaamite ínaaishi nulí, iyáte yáate núya; iméete nuwówa, yáate nuírra shiátai; nujínani'inaamiteu jiní núbana, yáate nuárrui.

³⁶ Cháuctate núbala, yáate nulíni; nubáline'inaamiteu, yáateu iyúda nuyá; nuyá'inaamite cuita manúmai rícula, ínute icába nuyá.'

³⁷ Néenee nasátaminaa néemiu náa'a majíconaanica Dios wínanica: 'Wawácali, ¿chacálitate wacába ínaaishi jirru jini, ya wáate jíya? ¿O chacálitate wacába imée jiwówa jini, ya wáate jírra shiátai?

³⁸ ¿Chacálitate wacába jiní jírrui jini, wáate jírrui, o cháucta'inaamite jíbala, ya wáate jirruini?

³⁹ ¿Chacálitamite wacába jibálinacoo jini, ya jiyá cuita manúmai rícula, ya wáateu wacába jiyá?'

⁴⁰ Nuyá Rey nuéebaminaa nalí: 'Ne yáawaiyi numá irrú, quinínama liá'a imédani nalí náani nuéenajinai* mawíni rími imíyaca, nulí iméda iyácani.'

⁴¹ "Néenee nuyá Rey máminaa nalí náa'a yáainai apáuliquictéji: 'Ishírriu núcha iyá náa'a Dios nísani limárru nayácala licástigaani'inaa; yáa namówai infierno rícula méderricoo Wawásimirru ya lishínaa ángelbinica.

⁴² Iyá'ee éenalicuni yáacoo infierno rícula, níwata ínaaishite nulí, ne jóctate yáa núya; iméete nuwówa, ne jóctate yáa nuírra shiátai,

⁴³ nujínaniteu déecucha nucáinaberra yúchau, ne jóctate yáa nulí yáarrushi. Cháuctate núbala, ne jóctate yáa nulíni; nubálineateu ya nuyá cuita manúmai rícula, ne jóctate ínu iyúda nuyá.'

⁴⁴ Néenee nasátaminaa néemiu liyá: 'Wawácali, ¿chacálitate wacába ínaaishi jirru, o imée jiwówa, o léjta liá'a jiní yáarrui liyácta'inaa, o cháucta jíbala, o jibálinacoo, o cuita manúmai rícula, ne jóctate wayúda jiyá?'

⁴⁵ Nuyá liá'a Reyca léebaminaa nalí: 'Ne yáawaiyi numá irrú, quinínama liá'a jócai iméda nalí náani éebidenaica imíyani rímica, chacábacanaa jóca iméda nulíni.'

⁴⁶ Náaminau náani carrúnatai néerra jócai amáarra, ne náa'a majíconaanica náaminau cáwicashi néerra jócai amáarra."

26

Náa'a chóniwenai napénsaa chítashia néewo'inaa nawína Jesús preso jini

(Mr 14:1-2; Lc 22:1-2)

¹ Liáwinaami linísa'inaami limá quinínama léji liáni, Jesús má'ee lishínaa éewidenaicoo:

² —Léjta yáyu'u léenani, chámai éerri rícula, fiestaminaa pascua shínaaca, ya nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca, néejuedaminaa nuyá quéewique'e natáata nuyá cruz nácu.

* **25:40** Jáicta Jesús táania áani léenajinai nácuchau, wówairri limáca náa'a éebidenaica.

³ Liyáali éerrimi, náa'a nawácanai náa'a sacerdotébinica ya náa'a salínai judíobinica, jáiwa náawacawai Caifás shínaa cuíta máanui néeni, chúnasai sacerdotébini wácalica,

⁴ namá'ee nalíwau chítashia néewau'inaa nawína Jesús jíni númashi yúwica nácue jíni, náiinuaque'ini.

⁵ Ne namá'ee:

—Ne jócu wamedani fiesta éerdi rícu, quéewique'e jócu nacáarraliau chóniwenai.

Báquetoo ínetoo nuádedeechoo Jesús nácu juménibee
(Mr 14:3-9)

⁶ Jesús jínaniu áabai chacáalee jí'ineerri Betania, líibana néeni Simónca náanimi jí'inaa chorrówai sái;

⁷ nácula lirrúwedau, báquetoo ínetoo rúniu lirrú, téechoo ruácoo áabai urrúwa rími, namédani íbayu jí'ineerri alabastro, cashiámui juménibeeyu cawéni wérri. Nácula Jesús rúweda liyáu líyaca, jáiwa runuádeda Jesús juáta licué jíni.

⁸ Náa'a lishínaa éewidenaicoo, nacába'inaamini, jáiwa íiwirri nawówai ya nachána namá'ee nalí wáacoo:

—¿Tánda ruínu runuádeda léji líerra juménibeeca?

⁹ Sáicaicta nawéndaca máanui warrúwa nacuéjica, quéewiquinicta wayúda náa'a carrúni jináatanica.

¹⁰ Jesús éemi'inaani, limá'ee nalí: —¿Tánda ijódia ruáni ínetooca? Liéni rumédani ruyáca nuájcha sáicai.

¹¹ Ne náa'a carrúni jináatanica mamáarracani'inaa yáa íbijoo, ne nuyá jócainaa mamáarraca yáa yáajcha.

¹² Liéni rumédani nuájcha ruáni ínetooca, runuádedau'u juménibee nutánai, chúnechoo ruyá nuyá urrúnica naquéni nuyá.

¹³ Ne yáawaiyi numá irrú, táshia nácucha quinínama cáinabi íta'aa náiiwadedacta liáni chuánshi wásedeerri'inaaca, natáaniaminaa runácu lécchoo liá'a rumédani ruáni ínetooca, cháminaa nédacanicoo runácujoó lécchoo.

Judas náawerri'inaa Jesús júnta
(Mr 14:10-11; Lc 22:3-6)

¹⁴ Judas Iscariote, báawitate néenaa náa'a doce éewidenaicoo, liáu licába nayáctala náa'a sacerdote wácanaica

¹⁵ ya limá'ee nalí:

—¿Chíta máanaba iwówai yáa nulí jíni, nuéntregaaque'e irrú Jesús?

Nayá chánaa liwénija: Treinta moneda warrúwayu.

¹⁶ Lirricuete liáwinaami Judas limúrru chítashia léewau'u léntregaa Jesús jíni.

Liá'a cena Wawácali shínaaca
(Mr 14:12-25; Lc 22:7-23)

¹⁷ Quéechanacu sái éerri fiestaca, éerdi náayacta liá'a páanica jiní íbisai wáneerri limúrracacoo, náa'a éewidenaicoo narrúniu Jesúsru nasáta néemiu liyá:

—¿Tanácuha jiwówai wachúni liá'a íyacaishi pascua shínaaca?

¹⁸ Jesús éeba'ee:

—Yáa namówai lirricula liá'a chacáaleeca, líibana néerra liá'a washiálicuerrica nutáaniani'ini irrú nácu, imá lirrú: 'Quéewidacai má'ee: Liá'a éerri numánimi jirrú nácu jái urrúnicaí, nuáu jíibana néerra numéda íyacaishi pascua shínanaaca nushínaa éewidenaicoo yáajchau,'

¹⁹ Naa'a éewidenaicoo naméda léjta Jesús bánua'u nayá, ya ta naméda iyacaishi pascua shínanaaca.

²⁰ Quéecha'inaami catáwacacai, Jesús yáau liyá mesa nácula lishínaa doce éewidenaicoo yáajchau;

²¹ ne nácula náaya nayáca Jesús ma nalí: —Ne yáawaiyi numá irrú, báqueerri éenaa náawerri'inau nujúnta.

²² Jáiwa máashii wéerri nawówai, ya nachána bácaínaa nasátada néemiu liyá:

—Nuwácali, ¿nuyáminaa?

²³ Jesús éeba'ee nalí:

—Báqueerri íyeerri nuájcha, chaléjta nujúnicaí mawíyica, lé'inawa náawerriu nujúnta liérta.

²⁴ Nuyá washíalicuerrica Dios Cúuleeca, arrúnaa máanali nuyá, léjta limá liá'a Dios chuáni; ¡ne carrúni jináatai rími'inaa liá'a náawerricoo nujúnta! Sáicanata lirrú jócu lijiáu liúchau cáinabi ítala.

²⁵ Néenee Judasca, náawerri'inaacoo lijúnta, lisáta léemiu Jesús:

—Quéewidacai, ¿nuyá'inaamina?

—Jesús éeba'ee lirrú: —Chái já'a léjta jimáyu'u.

²⁶ Nácula náaya nayáca, Jesús wína licáaji rícuu páani, linísa'inaami liá saícai Diosru, lisúbirreda ya ta liá lishínaa éewidenaicoorru jíni, limá'ee:

—Íyau, léwa nuíinaa liéni.

²⁷ Jáiwa liwína licáaji rícuu áabai copa, liá saícai Diosru, lidúcua nalíni limá'ee:

—Íirrau quinínama iyá liéni cópaca,

²⁸ níwata léwa nuíirranaa, liéni nuéejo'u numéda yáajcha áabai wáalii witeeshica; liéni íirraica nuádedeerri'inaaminau íchaba nácueji, quéewique'e najíconaa méetuacoo.

²⁹ Ne numá irrú jócuminaa nuéejoo nuíirra liábi liáni uvaca, cáashia liyáli éerri nuíirra yáajchani liá'a vino wáalii nusálijinaa wánacaalactalaca.

Jesús íiwa Pé'erurru yáawaa inácala'inaa libáya lináwa

(Mr 13:26-31; Lc 22:31-34)

³⁰ Liáwinaami nanísa'inaami narrába salmo, náau dúuli ítala jí'ineerri Olivos.

³¹ Ya Jesús má'ee nalí:

—Quinínama iyájoo yúrrucuedaminaa éebidauca nunácu wáalee táayee. Cháwa limá tánerricoo cáashta ita'aa:

‘Nuwánaca nuínuaminaa liá'a pastorca, ya táminaa oveja nacáarraliacojoo.’*

³² Ne quéechanacu jáicta nucáwiauujoo, nuáaminaajoo ibéechajoo Galilea rículajoo.

³³ Pé'eru má'ee lirrú:

—Áawita quinínamacta yúrrucueda néebidauca jinácu, nuyá jócai'inaa yúrrucuedani.

³⁴ Jesús má'ee lirrú:

—Ne yáawaiyi numá jirrú, wáalee béwaami táayee yáawinaami, jóctanaa limáida chámaichu liá'a gáayuca, matálichu jibáyaminaa nunáawa jócala jicúnusia nuyá.

³⁵ Pé'eru éejoo'ee limá mamáarraca:

* **26:31** Liáni áabai cábacanaa, Jesús chaléjta liá'a pastorca ya náa'a éewidenaicoo liájcha, cháni léjta náa'a ovejaca.

—Arrúnacta máanali nuyá jiájcha, jócuminaa nubáya jináawa.
Ya quinínama éewidenaicoo liájcha namá'ee chacábacanaa.

Jesús óreerri Getsemaní néeni

(Mr 14:32-42; Lc 22:39-46)

³⁶ Jáiwa Jesús yáau lishínaa éewidenaicoo yáajchau, áabai yáarruishi jí'ineerri Getsemaní, limá'ee nalí:

—Iwáayu áani, nácula nuáu nuóracoo chaléeni.

³⁷ Ne jáiwa litée Pé'eru ya chámata léenibi liá'a Zebedeoca, jáiwa lichánau lisíntia limáashii wérrri liwówai ya cáwi licábacoo.

³⁸ Limá'ee nalí:

—Nusíntia nucáwica nácuu máashii nuwówa máanalicaiyu. Imáacau áani, ya cáwi iyá nuájcha.

³⁹ Liyáalimi Jesús yáau píituirrimi libéechalawoo, litájiau linánimiyu cáinabi nácula, lióra'eewoo limá'ee: “Nusálijinaa, jéewacta jijéda nuyá liúcha liáni carrúnatai wérrica; ne jócubeecha jiméda léjta nuwówau'u, ne jimédaque'e léjta jiwówau'u.”

⁴⁰ Jáiwa léējuawai licába lishínaa matálitai éewidenaicoo néerrawai, líinu nanácu máinai nayáca. Limá'ee Pé'erurru:

—¿Ne jócuwita éenaa cáwi áabai hóraa nuájchai?

⁴¹ Cáwi iyáca ya i'órau, quéewique'e jócubeecha icáu máashictalaca. Iyá saícani métaa iwówai imédacani, ne ináanai wáneerri máajinaa iyá.

⁴² Chámaichu léejocoo lióraca chá'a: “Nusálijinaa, ne jócta jéewacta jijéda nuyá liúcha liáni carrúnatai wérrica, jimédau léjta jiwówau'u.”

⁴³ Léejua'inaamiu, líinu nanácu náa'a éewidenaicoo máinai nayá báaniu, jiniwata natuí báyeerriu dajuíshiyu.

⁴⁴ Limáaca nayái léejoo liácoo li'óracoo matálichu, limá léja liá'a chuánshi cháí cábacanaa.

⁴⁵ Néenee léejoo nayáctala náa'a éewidenaicoo, limá'ee nalí:

—¿Iyá mamáarracani máa iyáca, ya iwówa iyabactacoo? Jáí ínu liá'a léerdicai nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca, néentregacta'inaa nuyá nacáaji rícula náa'a cajíconaanaica.

⁴⁶ Ibárrroo, wayúwai; jáí urrúnicaí liá'a éentreguerri'inaa nuyá nujínairru.

Nawína preso Jesús

(Mr 14:43-50; Lc 22:47-53)

⁴⁷ Nácula Jesús táania liyá újnibii, Judas ínu'inaami, báqueerri néenaa náa'a doce éewidenaicoo, ínuerri íchaba chóniwenai téenai espada ya áicuba yáajcha. Yáaineu nawánacaala nácu náa'a sacerdotébini wácanai ya salínai judíobini wácanai.

⁴⁸ Judas, liá'a náawerri'inaacoo Jesús júnata, liá nalí áabai chítashia quéewau'u náa léenaa nacábaqui jiníni, limá'ee nalí: “Tánashia icábanii nushíshi wídani, liyáwa léju liárta; iwínani preso áani.”

⁴⁹ Jáiwa'ee, lirrúniu Jesúsruí, limá'ee:

—¡Yáali, quéewidacai!

Jáiwa'ee lishíshi liwídani.

⁵⁰ Jesús éeba'ee lirrú:

—Nujúnicaí, liá'a jíinuni jimédaca, jimédani. Néenee náa'a áabica narrúniu, nawína Jesús, natée preso jíni.

⁵¹ Liyáalimi, báqueerri néenaa náa'a yáainai Jesús yáajcha, lijéda lishínaa espadau, jáiwa liwíchua liwíba liá'a shírruederri nalí náa'a sacerdotébini wácanaica.

⁵² Jesús má'ee lirrú:

—Jiwáalia jishínaa espadau liárrui rículau. Jiníwata quinínama náa'a íinua yáaquenaicoo espadayu, espadayu lécchu máanalí nayá.

⁵³ ¿Jócu jíá léenaa nusáactata nusálijinaa yúchau, libánuaminaata nulí chóca jirrímitaja'a setenta y dos mil ángelbini?

⁵⁴ Ne cháctatani, ¿chítashia quéewaucta licúmpliacoo liá'a cáashta tánerricoo máirrica arrúnaaca libésunacoo cháa?

⁵⁵ Liyáalimi Jesús sáta léemiú náa'a chóniwenaica:

—¿Tánda íinu iyá espada yáajcha ya áicuba iwína nuyá preso, jicá'a liá'a máashiicaica? Éerri jútainchu nuéewida templo máanuica, ne jiníwaa iwínacta nuyá.

⁵⁶ Ne quinínama líeni libésunau quéewique'e licúmpliacoo léjta liá'a namáyu'u náa'a íiwadedenai Dios chuáni báinacu, tánerricoo cáashta íta'aa. Ne liyáalimi, quinínama éewidenaicoo liájcha, namáaca bácai Jesús, jáiwa nacánacawai.

Jesús natéeni najúnta náa'a judíobini wácanaica

(Mr 14:53-65; Lc 22:54-55,63-71)

⁵⁷ Néenee náa'a wínenai Jesús natée Caifás íibana néerra, liá'a sacerdote wácanaica, náawacai yáacactalau náa'a quéewidacanica ley shínaa ya náa'a salínaica.

⁵⁸ Pé'eru yáau líshiirricu déecucheji lishínaa patio néerra liá'a sacerdote wácalica. Néenee liwárruau liwáacoo náajcha náa'a soldado túyenai liá'a templo máanuica, quéewique'e licába namédau'e lirrúni quinínama liá'a Jesúsca.

⁵⁹ Náa'a sacerdote wácanai ya quinínama náa'a Judío wácanaica, namúrru áabai chuánshi jicá'a liá'a sáicaica, áawita máashiicani, quéewique'e nawána náinuacani liá'a Jesúsca,

⁶⁰ ne jócai náinu, áawita íchaba chóniwenai iyadacoo ya náa lijíconaa jócai yáawaiyíi. Ne máayabaca náyadacoo chámata mawí,

⁶¹ namá'ee:

—Ne líani washíalicuerrica limá'ee: 'Nuéewa nucáarralia liá'a templo Dios shínaaca, ya nuéewa nubárrueda báaniwani matálii éerri rícula.'

⁶² Néenee libárrua'eewoo liá'a sacerdote wácalica, lisáta léemiú Jesúsru: ¿Jiní jéebaca? ¿Tána léji líani namáni nayá jinácucha?

⁶³ Ne Jesús máaquerriu manúma. Jáiwa'ee sacerdote wácali má'ee lirrú:

—Lijí'inaa nácu Dios cáwiica mamáarraca, nubánua jimáque'e liá'a yáawaiyica. Jíiwa walíni, jiyáctani Mesíasca, Dios Cúuleeca.

⁶⁴ Jesús éeba'ee lirrú:

—Chái já'a, léjta jimáyu'u. Ne numá irrú lécchoo iyá icábaminaajoo nuyá Washíalicuerri Dios Cúuleeca, wáairri'inau léema nácu sáicaquicteji liá'a Dios cadánani wítee, ya líinu sánai íibeji áacaiji.

⁶⁵ Néenee lishírricua líibala liá'a sacerdote wácalica, líyadaque'e liyáu íiwirri wérrica liwówa, ya limá'ee:

—¡Líeni washíalicuerrica táanierrri léjta liyácchu Dios! ¿Tánda warrúnaa wamúrru áabi mawí táanianai'inaa linácu? Ne iyá ínisa éemi lichuáni, jócala cawáunta licába Dios;

⁶⁶ ¿chíta icábau jiníni?

Jáiwa néeba'ee:

—Jái cajíconaacai, arrúnaa máanalicani.

⁶⁷ Néenee'e nawísada lináni ya náiinuedani. Áabi nabáya lituí tá'ee nabáseda lináni,

⁶⁸ namá'ee lirrú:

—Jiyáwa liá'a Mesíasca, ¡jidíwinate tánashia ínua jiyái!

Pé'eru báyeerri jócala licúnusia Jesúsca

(Mr 14:66-72; Lc 22:56-62)

⁶⁹ Pé'eru, nácula liwáau liyáca bináawa, patio ita'aa. Liyáalimija, báquetoo ínetoo nawánacaala yáarru rurrúniu Pé'erurru, ya rumá lirrú:

—Jiyá lécchoo yéerrimi Jesús yáajcha, liá'a Galilea néenee sái.

⁷⁰ Ne Pé'eru báya lináawa quinínama náneewa, limá'ee rulí:

—Jócu nuá léenaa liá'a jitáaniani jiyá nácu.

⁷¹ Jáiwa liáwai cuíta núma néerra, néeni báquetoo ínetoo cábani, ya rumá nalí:

—Liérra jínaneerrimiu Jesús yáajcha, liá'a Nazaret néenee sáica.

⁷² Pé'eru báaniu báya lináawa, limá'ee:

—¡Dios cástigaa nuyá jócta numá liá'a yáawaiyi, jócai nucúnusia liérra washiálicuerrica!

⁷³ Íchaitaa liáwinaami, náa'a yéenai néeni narrúniu Pé'erurru ya namá'ee lirrú:

—Yáawaiyi jiyá báqueerri néenaa náa'a jínaneneecoo Jesús yáajcha, níwata jitáaniacala chaléjta nayá.

⁷⁴ Néenee Pé'eru chána limáca cadánani mawí:

—¡Dios cástigaa nuyá jócta numá yáawaiyi, jócu nucúnusia liérra washiálicuerrica!

Liyáalimi já'a, áabai gáayu máidai.

⁷⁵ Néenee Pé'eru édacaniu linácu liá'a Jesús mánimi lirrú: 'Libéecha limáida liá'a gáayuca matálichu jibáya nunáawajoo'. Néenee Pé'eru jiáu néeni, lícha cáiwinaa wérri.

27

Jesús néntregaani Pilatorru

(Mr 15:1; Lc 23:1-2)

¹ Quéecha'inaa jucámarracai, quinínama náa'a sacerdote wácanai, yá'ee náa'a salínai Judíobini shínaaca, náawaqueda yáacau chítashia néewo'inaa nawána náiinua Jesús jíni.

² Naté'inaa jíni nabájini ya néntregaa Pilatorru jíni, liá'a wánacaleerri Roma néenee sái.

Judas máanalica

³ Néenee liá'a Judasca náawerricoo Jesús júnta, licába'inaa náiinua liá'a Jesúsca, jáiwa cáwi liyá lirrú. Néenee lipénsaa léejueda náa'a treinta moneda jiárrunica cawénitani jí'ineerri plata, nalí náa'a sacerdote wácanai yá'ee náa'a salínaica.

⁴ Limá'ee nalí:

—Cajíconaa nuyá nuéntregaacalani máanalique'ini liá'a báqueerri washiálicuerri majíconai.

Néenee néeba'ee lirrú:

—Jíni wéni walí. ¡Jiyáiwa méda jirruwoojani!

⁵ Néenee'e Judasca liúca náa'a moneda templo rícula, ya lijiáu néenee, jáiwa'ee lijórcawai.

⁶ Néenee'e náa'a sacerdote wácanai náawaqueda liá'a warrúwaca, namá'ee:

—Liéni warrúwaca yáairri casáculai írraiyu, jócai wéewa wamáaca á'a yáarrushi ofrenda shínaaca, níwata liá'a washínaa ley jócai línda.

⁷ Jáiwa'ee naméda áabenaama, nawínaque'e liyú áabai cáinabi jí'ineerri Campo del Alfarero (liwówau'u limáca: lishínaa cáinabi liá'a washiálicuerri méderri méenaami cáinabiyu) naquénicta'inaa náa'a chóniwenai máanali déecucha sánaca.

⁸ Tándawa, liá'a cáinabica, lijí'inaa chóque'e éerri Yáarruishi írrai shínaa.

⁹ Cha libésunacuwai léjta limáyu'u liá'a íwadederri Dios chuáni báinacu jí'ineerri Jeremías, limá'inaa: “Nawína'inaa náa'a treinta moneda jíarrunica cawénitani jí'ineerri plata, léwa liwéni namáacani náa'a israelitabini wácanaica.

¹⁰ Néenee nawéni'inaa nayú náa'a monedaca liá'a cáinabi lishínaa liá'a tráawajairri méenaami cáinabiyu. Namédani'inaa liáni níwata nuwácali cháa liwówaicani.” Cháwate limá liá'a íwadederri Dios chuáni báinacu jí'ineerri Jeremías.

Jesús Pilato náneewa

(Mr 15:2-5; Lc 23:3-5)

¹¹ Náa'a soldádobini natée Jesús lijúnta liá'a wánacaleerrica, néenee wánacaleerri sáta léemiu jini limá'ee:

—¿Jiyá rey judíobini shínaaca?

Jesús léeba'ee lirrú:

—Chái já'a, léjta jimáyu'u.

¹² Nácula náa'a sacerdote wácanaica ya náa'a salínaica náa lijíconaa, Jesús jini jócai éeba.

¹³ Tándawa Pilato sáta léemiu Jesús:

—¿Jóca jéemi quinínama liá'a namáni jinácucha? ¿Táda jócu jéeba?

¹⁴ Ne Jesús jiníwita áabai chuánshi léebani Pilatorru; tándawa licáarrudau wérri licábacani liá'a wánacaleerrica.

Jesús nawánani náinuaca

(Mr 15:6-20; Lc 23:13-25)

¹⁵ Nácula liyá liá'a fiesta jí'ineerri pascua, liá'a wánacaleerrica séewirrinaa liwásaida báqueerri preso, tánashia chóniwenai wínanii.

¹⁶ Ái báqueerri preso cáiwanaí jí'ineerri Jesús Barrabás;

¹⁷ ya nácula náawacaida yáacau quinínama, Pilato sáta léemiu nayá:

—¿Tána iwówai nuwásedacai: Jesús Barrabás o liyáwee Jesús, liá'a náa jí'ineerri Mesías?

¹⁸ Jiníwata liáca léenaa néntregaa liyá cadénica nayá, ne jáiwa nasáta'inaa liúcha liwáseda.

¹⁹ Nácula Pilato wáu liyáca á'a lijí'inacta tribunal, líinu rubánua namá lirrú: “Ujiméda máashii lirrú lierra washiálicuerrica sáicaica, jiníwata táayee nudájuni áabai dajuíshi cáarrui wérri linácueji.”

²⁰ Ne náa'a chóniwenai nawówai'e Pilato liwáseda liá'a Barrabásca, ya lishínaa soldádobini náinuaque'e Jesús, léjta sacerdotébini wácanai ya salínai wówau'u.

²¹ Liá'a wánacaleerri lisáta léemiu nayá báaniu:

—¿Tána néenaa náa'a chámataca iwówai nuwásedaca?

Néeba'ee liúchani:

—¡Barrabás!

²² Pilato sáta léemiu nayá:

—¿Ya tánaque'e numéda liájcha lierra Jesús, namáni nácuha Mesías? Quinínama néeba'ee:

—¡Jitáata cruz nácuni!

²³ Pilato limá'ee nalí: Ne ¿tána máashii limédai? Ne nayá namáidada báaniu: —¡Jitáata cruz nácuni!

²⁴ Jái'inaa Pilato cába jócu léenaa lináawida nawítee náa'a chóniwenaica, mawí'e naméda nawítamau, libánua náacoo néeda shiátai ya libádeda licáajiu quinínama náneewa, limá cháa:

—Nuyá jócai wárruo limáanalicau nácu liáni washiálicuerrica; ishínaa ítalashi iyá jájiu.

²⁵ Quinínama chóniwenai néeba'ee:

—¡Wayá ya wéenibi ta wayá waméda limáanalica!

²⁶ Néenee Pilato wáseda liá'a Barrabásca; jáiwa liwána nabásaida Jesús ya léntregaa nalí náa'a soldádoca quéewique'e natáata liyá cruz nácu.

²⁷ Náa'a soldádoca lishínaa liá'a wánacaleerrica, natée Jesús líibana máanui néerra, ya náawacau litéeji quinínama náa'a áabibi soldádoca.

²⁸ Namídu líibala, nasúwa linácu áabai capa quíirrai, léjta báqueerri rey,

²⁹ ya namáaca liwíta nácu áabai túwirri yáacanaa chaléjta corona, ya báju vara licáaji sáicaquicteji léjta nawáaliani reybinica. Jáiwa natúyau lináneewa, nacáida liyá namá'ee lirrú:

—¡Jiyá yéerri íchaba camuí, jiyá rey judíobini shínaa!

³⁰ Yá'ee nawísada lécchoo, yá'ee liyú liá'a varaca nabása'ee liwíta nácu.

³¹ Liáwinaami nacáidaqui jíni, namídu'e liúcha íibalashi quíirrai, néejo'e nasúwa linácu líibala, yá'ee natée quéewique'e natáata cruz nácuni.

Jesús natátani'inaa cruz nácu

(Mr 15:21-32; Lc 23:26-43)

³² Quéechanacu'inaa najíau náacoo, Jesús litécta liácoo lishínaa cruz, náiiinu linácu báqueerri washiálicuerrica jí'ineerri Simón, áabai chacáalee sái jí'ineerri Cirene, ne liáni nawána máashiiyu liyúda litée Jesús shínaa cruz.

³³ Náiiinu'inaa linácu áabai dúuli rími lijí'inacta Gólgota, (wówerri limáca: “Iyájimi yáarru”).

³⁴ Néenee náa líirrai liá'a Jesúsca vino éewiderriu ténaashiyu; ne Jesús jáiwa linísa'inaa'ee liprówaqui jíni, jócai liwówa líirraqui jíni.

³⁵ Néenee namídu líibala ya nanísa'inaa natáataniqui jíni cruz nácu, náa'a soldádoca náuqueda tánashia wíshii, náaque'e léenaa tánashia máacau nashírdaque'e nalí wáacoo líibala liá'a Jesúsca.

³⁶ Jáiwa nawáau néeni natúyaque'e liá'a Jesúsca.

³⁷ Namáaca liwíta wícau áabai tánerriu íiwerri tándashia náiinua jíni, máirri'e: “*Le Jesúsja liáni, rey Judíobini shínaa.*”

³⁸ Natáata cruz nácu lécchoo liájcha liá'a Jesúsca, chámata canédi, báqueerri sáicaquicteji ya báqueerri apáuliquictéji.

³⁹ Náa'a chóniwenaica bésunenaicoo néeni nacáitani ya nacúsuda nawíta nacáidaque'e,

⁴⁰ ya namá'ee:

—¡Yáawaicta Dios cúulee jiyá, jiúrrucoo cruz nácucha! ¡Jiyá máirri jéenacala jicáarralia liá'a templocá, jéejoo jinácuda báaniu joni matálii éerri rícula, jiwásedateu jiyá jájiu!

⁴¹ Chacábacanaa nacáida liyá náa'a sacerdotébinica wácanaica náajcha náa'a qéewidacani ley shínaaca yá'ee náajcha náa'a salínai lécchoo. Namá'ee nalí wáacoo:

⁴² —Jiyá chúneerri náa'a bálíneecoo ya jicáweda náa'a máanalica, ne jócu jéewa jiwásedacoo náinueda'echa jiyá. Israel shínaa reyca walierra: ¡icúwaa liúrrucuacoojoo chóca já'a cruz nácucha, ya wéebidaque'e linácu!

⁴³ Liyá máirri limáaca liwówau Dios nácu: ¡ne Dios wáseda chócu jiní'i, yáawaicta caníinaa licába liyá! ¿Jócai limácala Dios cúuleecaalani?

⁴⁴ Chacábacanaa lécchoo natáania máashii linácu náa'a canédibinica táateneecoo cruz nácu liájcha liá'a Jesúsca.

Jesús máanalica

(Mr 15:33-41; Lc 23:44-49)

⁴⁵ Néenee'e catáawaca quinínama cáinabi wíiyaicumi cáashia las tresca.

⁴⁶ Liyáali hóraami, Jesús máidada'ee cadánani limá'ee: “Elí, Elí, ¿lema sabactani?” (wówerri limáca: “nushínaa Dios, nushínaa Dios, ¿tánda jimáaca nuyá bácai?”)

⁴⁷ Néenee nanísa'inaa néemiqui jíni náa'a áabica namánabaca yáainai néeni, namá'ee:

—Liáni washiálicuerri máiderri liá'a íiwadedeerri Dios chuáni báinacu jí'ineerri Elías.

⁴⁸ Néenee báqueerri yáau madéjcanaa línda esponja, újni espumaca. Néenee'e lisábida jíni liyú liá'a vino ijíshiiyu,* jáiwa libájini báju shitúwa, jáiwa liá Jesús íirraqui jíni.

⁴⁹ Ne náa'a áabica namá'ee:

—Jimáacani, wacába'aa Elías ínucta liwásedacani.

⁵⁰ Jesús limáidada cadánani báaniu, jáiwa máanali jíni.

⁵¹ Liyáalimi, liá'a cortina templo núma lícu sáica, lishírricuawai† béewami áaqueji cáinaculanaa. Cáinabi cúsuwai yá'ee íiba wérri páquiawai.

⁵² Yá'ee útawi namáacacta máanalínimi méecuenai'eewoo, néenee íchaba washiálicuenai Dios shínaa máanalicai néejoocoo nacáwíacoo.

⁵³ Néenee licáwia'inau báaniu liá'a Jesúsca, najiáu útawi rícuha náa'a mashíquishimica, nawárruau lirrícua liá'a chacáalee Dios shínaa jí'ineerri Jerusalén, ya íchaba chóniwenai cábacta nayá.

⁵⁴ Jái'inaa liá'a soldado wácalica ya náa'a yáaine liájcha néeni túyenai Jesús, nacába'inaa cáinabi cúsucoo yá'ee quinínama liá'a bésuneerricoo, cáarru wérri'e nayá ya namá'ee:

—¡Yáawaiyíi liáni washiálicuerrica Dios Cúulee!

⁵⁵ Íchaba íina yáa néeni cábenai nayá déecucheji, íinuenai Jesús yáajcha Galilea rícuha nayúda liyá.

⁵⁶ Náiibi ruyá lécchoo ruá'a María Magdalenaca ya ruá'a báquetoo Mariáca natúwa náa'a Santiago ya José, ya ruá'a natúwa náa'a nacúulee liá'a Zebedeoca.

Jesús naquénni

(Mr 15:42-47; Lc 23:50-56)

⁵⁷ Jái'inaa catáwacai, línu báqueerri washiálicuerri rícuerri jí'ineerri José, Arimatea néenee sái, liá'a lécchoo ébiderri Jesús nácu.

* **27:48** Liá'a vino ijíshiica áabai íirracaiishi mawénitai, ne náirrani náa'a chóniwenai carrúni jináatanica ya báawita lécchoo náirrani náa'a soldádoca quéewique'e léda nawówa méeca.
† **27:51** Liéni wówerri limáca, chóque'e méenaami chóniwerri éwerri liwárruacoo Dios náneewa. Nanácu nawítee náa'a judíobinica bácai liá'a sacerdotéca éwerri liwárruacoo néeni, ya bácai báitachu camuí máanabaca.

⁵⁸ José yáau licába Pilato néerra, ya lisáta liúcha Jesús máshicaimi quéewique'e liquénicani. Pilato bánua néntregaa Jesús náanaimi Josérru.

⁵⁹ Jáiwa José ya áabi nawína limáshicaimi, nawówanaani áabai wárruma íbi jí'ineerri lino, masáculai,

⁶⁰ ya liwárrueda útawi wáalii rícula José shínaa, liwánani naquéni íba máanui rícu. Liáwinaami linísa'inaa libáya útawi íba máanuiyu jíni, jáiwa liáwai.

⁶¹ Ne ruá'a María Magdalena ya ruá'a báquetoo Maríaca namáacau nawáanicoo útawi júntami.

Catúyacani Jesús shínaa útawi

⁶² Cajóychanaami, liwówai limá, liá'a éerri nawówa íyabactacoo, náa'a sacerdote wácanaica ya náa'a fariséobini náau nacába Pilato,

⁶³ ya namá lirrú:

—Wawácali, wayá édacanineu liá'a limáni liá'a canúma yúwicaica, cáwi'inaami liyá újnibi, limá'inaa matáli éerri yáwinaami máanalicani shínaa, licáwiominaa báaniu.

⁶⁴ Táda, bánua náa'a soldádoca natúyaque'e útawi, cáashia matáli éerri bésunacoo, jócubeecha náiiinu táayee náa'a lishínaa éewidenaicoo ya nanédu limáshicaimi, ya liáwinaami namá chóniwenairru licáwiacaalawai. Libésunactau liáni chá'a, liá'a amáarractalacani númashi yúwica máashii mawí liúcha liá'a quéechanacu sáimica.

⁶⁵ Pilato limá'ee nalí:

—Soldado nárra iwáalia áarra natúyaque'e. Yáau itúya útawi léjta yáayu'i léenaa.

⁶⁶ Náau nachúni sáica wérru útawi núma, namáaca sello íba nácu nabáyau liá'a útawica, quéewique'e nayá náa léenaa tánashia méecu jíni, jáiwa namáaca soldádoca túyacani.

28

Jesús cáwiarriu máanalicai yúcha

(Mr 16:1-8; Lc 24:1-12)

¹ Libésuna'inau liá'a éerri nawówa íyabactacoo, jái'inaa jucámarrai liá'a éerri quéecha sái semana nácu, María Magdalena ya báquetoo María náau nacába útawi.

² Cawíquinta cáinabi cúsucoo cadánani, jiníwata báqueerri ángel wawácali shínaa yúrrucuerru áacai, ya lirrúniu útawirru, léeda íba nabáyau'i útawi núma, jáiwa liwáau líta'aa.

³ Liá'a ángelca licámarra quéenaca újni éenu bérrudau'i, ya líbala cabálai wérru.

⁴ Nacába'inaa ángel, náa'a soldádoca nachéchinou nacáarruniu ya namáacau újni máanalínica.

⁵ Liá'a ángel limá nalí náa'a ínaca:

—O'icáarrudau iyá. Nuá léenaa imúrru imácoo Jesús, liá'a nataátanimiti cruz nácu.

⁶ Jiní áani, cáwierriwai, léjta limáyu'umi. Ínu icába áani namáacactami limáshicaimi.

⁷ Yáa namówai madéjcalicu ya íiwa nalíni náa'a éewidenaicoo: 'Cáwerriwai, ya liáu ibéecha Galilearra, néerra icábajoni.' Léwa arrúnai'inaa núiiwa irrú liáni, —limá'ee liá'a ángelca.

⁸ Náa'a ínaca náau madéjcanaa útawi néenee, cáarruni ne sáicta wérru nawówa, ya nacánacau natée chuánshi sáicaica nalí náa'a éewidenaicoo.

⁹ Liyáalimi rímija Jesús jiáu nalí najúnta yáa litáa nalí. Narrúniu Jesúsru natúyau nanánimiyu lirrú ya nashíquia licáwa nácu.

¹⁰ Jáiwa Jesús ma nalí:

—Ocáarru iyá. Yáau íiwa nalí náa'a éewidenaicoo nuájcha, náaque'iniu Galilearra, ya néerra nacába nuyájoo.

Náiiwani náa'a soldádoca linácu liá'a bésuneerricoo

¹¹ Nácula náa'a íinaca náau náiiwa nalíni náa'a éewidenaicoo, néenaa náa'a soldado túyenai útawi, náiiu chacáalee rícula, ya náiiwa sacerdote wácanairru quinínama liá'a bésuneerricoo.

¹² Náani nawácanaica náau natáania náajcha náa'a salínai wácanaica quéewique'e áabenaa nawówa náajcha. Yá'ee náa íchaba warrúwa nalí náa'a soldádoca, quéewique'e áabenamaa nayáca ya náiiwaque'e léja liá'a namáni náa'a nawácanaica.

¹³ Náa'a nawácanaica néewida nawítee náa'a soldádoca chá'a:

—Máta imájoo táayeemi, nácula wamáa wayáca, náa'a éewidenaicoo Jesús shínaaca, náiiu nanédu Jesús máshicaimi.

¹⁴ Ya wánacaleerri wérri yácta léenaa liáni, wayá wachúni quinínama liájcha, jiní éecha ibésunau'iu.

¹⁵ Náa'a soldádoca nawína liá'a warrúwa, jáiwa'ee naméda léjta namáyu'i nalí. Íchaba chóniwenai éemi liáni íiwadedeerriu, ya cáashia chóque'e éerri náa'a judíobini namá chá'a.

Jesús íiwata nalí náa'a éewidenaicoo namédaque'e léjta liwówau'i

(Mr 16:14-18; Lc 24:36-49)

¹⁶ Liáwinaami, náa'a once éewidenaicoo náau Galilea néerra, lítala liá'a dúulii Jesús máni nácuha nalí.

¹⁷ Ya nacába'inaa Jesús, natúyau nanánimiyu lirrú, báawita áabi éewidenaicoo napénsaa nalíwoo jócai liyá liá'a Jesúsca.

¹⁸ Jesús rúniu nalí ya limá'ee:

—Dios yáa nulí quinínama lidánaniyu áacairra ya cáinabi íta'aa.

¹⁹ Yáau nalí náa'a chóniwenai yéenai quinínama cáinabi ítala, ya éewida nayá quéewique'e nushínaa éewidenaicoo nulí; ibáutisa nayá nusálijinaa jí'inaa nácu, ya licúulee ya Espíritu Santo,

²⁰ ya éewida nayá naméda liwánacaala liáni quinínama nuwánini iméda iyá. Nuyáminaa, yáajcha éerri jútainchu, cáashia amáarra liá'a éerrica.

Evangelio según SAN MARCOS

Liá'a Juan Bautístaca jiníctala yáairri
(Mt 3:1-12; Lc 3:1-9,15-17)

- ¹ Quéechanacu saícai chuánshi bangéliu* Jesucristo Dios Cúulee shínaa.
- ² Liá'a íiwadedeerri Dios chuáni báinacu Isaías litánanimica limáni Licúuleerru:
“Nubánua nubéechau íiwerri'inaa nuchuáni jibéecha,
quéewique'e lichúni iníjbaa.
- ³ Báqueerri chóniwerri máidaderri jiníctala yáairri:
Ichúni iníjbaa íiwaca lirrú;
iméecu áabai iníjbaa machácani”.
- ⁴ Libésunate'eewoo Juan Bautista iyadau wáunamactaca libáutisa chóniwenai; limá'ee nalí, arrúnaa éejuederri iyáu Diosru ya ibáutisacoo, quéewique'e Dios méetuerrri ijíconaa.
- ⁵ Íchaba náa'a yáainai Judea shínaa cáinabi íta'aa, ya liá'a chacáalee Jerusalén najiáu néemicani. Náiiwa najíconaa Diosru, ya Juan báutisa nayá méeda Jordán yáacula.
- ⁶ Juan íibala yáairri caméeyu íchunayu, libájini líiwali rícu áabai íimanaayu, ya líya langosta, újni irríchu máanuica ya máaba yáamitu awáca íibisai.
- ⁷ Léewidacala limá'ee: “Nuáwinaami báqueerri ínu mawí cadánani núcha, jócaita cawówanaa nutájiacoo nuwáseda lishínaa sandalia báji.
- ⁸ Nuyá báutiseerri iyá shiátaiyu; ne liyá liáminaa irrújoo iyá Espíritu Santoyu.”

Jesús báutiseerri
(Mt 3:13-17; Lc 3:21-22)

- ⁹ Liyáli éerrimite, Jesús jiáu Nazaret rícuha yáairri cáinabi Galilea rícu, ya Juan báutisa méeda Jordán yáacu jíni.
- ¹⁰ Quéecha'inaami lijiácoo shiátai yáacucha, Jesús cába éerri méecucoo ya Espíritu Santo yúrrucoo linácula jicá'a áabai paloma.
- ¹¹ Jáiwa'ee Jesús éemi Lisálijinaa chuániu éerri rícueji, máirri'ee: “Jiyáwa Nucúulee caníinai nucábaca, liá'a nuwínanica”. —Cháwa'ee Dios ma licúuleerru.

Wawásimi wówairri licába Jesús cáacoo
(Mt 4:1-11; Lc 4:1-13)

- ¹² Liáwinaami liáni, liá'a Espíritu Santo libánua Jesús liáque'iu jiníctala yáairri.
- ¹³ Néerra liyá cuarenta éerri, liyá cuéshinai cawálani íibi ya Wawásimi wówairri licába licáacoo liá'a Jesúsca; ya ángelbini ínuenai ya nasírbia lirrú.

Jesús prínsipia lishínaa tráawaju Galilea rícu
(Mt 4:12-17; Lc 4:14-15)

- ¹⁴ Liáwinaami naníqui Juan cuíta manúmai rícula, Jesús yáau Galilea néerra líiwa liá'a chuánshi saícaica Dios bánuani líiwaca.

* **1:1** *bangéliu* Bangéliu liwówai limá liá'a chuánshi saícaica.

¹⁵ Jesús má'ee chóniwenairru: “Jái ínucai liá'a léerdica, ya liá'a Dios wánacaalauca urrúnii. Éejoo Diosru ya irrishibia éebidayu liá'a saícai chuánshica”.

Jesús máida cuatro catésucani

(Mt 4:18-22; Lc 5:1-11)

¹⁶ Áabai éerri Jesús bésuneerriu liá'coo Galilea shínaa manuá tácoowa, licába'inaa Simón ya léenajirri Andrés. Yúquenai nayá nashínaa máaya shiátai yáacula.

¹⁷ Jesús limá'ee nalí:

—Yáau nuájcha, ya nuyá numéda iyájoo catésucani washiálicuenai.

¹⁸ Liyáalimi namáaca namáayaniu ya náau liájchai.

¹⁹ Píitui rími libéechalata, Jesús cába Santiago ya léenajirri Juan, Zebedeo éenibi, yéenai áabai lancha rícu nachúni nashínaa máayau.

²⁰ Liyáalimi limáida nalí, ya jáiwa'ee namáaca nasálijinaa Zebedeo lancha rícu náajcha náa'a yúdainai liyá, ya náau Jesús yáajchai.

Báqueerri washiálicuerri wáaleerri áabai espíritu máashii

(Lc 4:31-37)

²¹ Náiiinu Capernaúm néerra, lirrícula éerrica liwówa íyabactacoo, Jesús wáaroo sinagoga† rícu (cuíta náawacatau náa'a judíobini) ya lichána léewida'ee nayá chóniwenai.

²² Náa'a chóniwenai nacíarrudau nacába léewidacala, jiniwata limédacala quinínama wánacaalashiyuni, ya jócala léewida léjta náa'a éewidenai ley nácu.

²³ Chacáalee shínaa sinagoga rícu ái báqueerri washiálicuerri wáaleerri áabai espíritu máashii, liyá limáidada'ee Jesúsru:

²⁴ —¿Táda jiwáaroo wáajcha Jesús Nazaret néenee saí? ¿Jiyá ínuerri limárda wayá? Nucúnusia jiyá, nuá léenaa jiyá Santo Dios shínaa. Chá'ee limá Jesúsru liá'a espíritu máashiica.

²⁵ Jesús cáita liá'a espíritu limá lirrú:

—¡Manúmata jimáaca washiálicuerri liéni!

²⁶ Liá'a espíritu máashiica licúsuda liá'a washiálicuerrica, ya limáidada cadánani lijáu liúchai.

²⁷ Quinínama nacíarrudau, ya nasáta néemi nayá wáacoo:

—¿Tána léji liéni? ¡Léewidaca wáliyu, ya wálierri quinínama libánuaca! ¡Lécchoo liá nalí bánua náa'a espíritu máashii ya naméda liwánacaala!

²⁸ Ya liyáalimi náa léenaa Jesús íwanaa quinínama Galilea shínaa cáinabi íta'aa.

Jesús chúni Simón Pé'eru néerru

(Mt 8:14-15; Lc 5:38-39)

²⁹ Quéecha'inaami najiá'coo sinagoga rícuca, Jesús yáa'eewoo Santiago ya Juan yáajcha, náabana néerra náa'a Simón ya Andrés.

³⁰ Ruá'a Simón néerruca rúwechoo cama íta'aa bálínechoo ruwáalia licámuna. Jáiwa náiiwa Jesúsru jini,

³¹ jáiwa lirrúniwai, liwína rucáaji nácu libárrueda ruyá; liyáalimija léedau rúcha liá'a licámuna, jáiwa rusírbia nalí.

Jesús chúni íchaba bálíneue

(Mt 8:16-17; Lc 4:40-41)

† 1:21 *sinagoga* Yáarruishi náawacactacoo náa'a judíobinica.

³² Wówai'inaami cáiwia wárruacuwai samáaque'e, natée quinínama náa'a bálineseeco ya náa'a wáalianai demonio Jesúsru,

³³ ya quinínama chacáalee náawacau cuíta núma lícu.

³⁴ Jesús chúni matuínaami bálinaaalashi chóniwenai wáalianica, ya lijéda íchaba demonio; ne jócai línda natáaniaca náa'a demonioca, níwata nacúnusiani.

Jesús éewiderrri sáicai chuánshi náa'a sinagoga rícu
(Lc 4:42-44)

³⁵ Ujnicáta'inaa, catáwacai újnibii, Jesús bárroo ya lijíáu chacáalee rícuha quéewique'e liácoo lióracoo chalée jiníctala yáairri.

³⁶ Simón ya lijúnicaí náau namúrru Jesús,

³⁷ ya náiiinu'inaami jíni namá'ee lirrú:

—Quinínama namúrru jiyá.

³⁸ Ne léeba'ee nachuáni:

—Wáau áabata chalée urrúnicta mawí; néeni lécchoo nurrúnaa núíwa sáicai chuánshica, linácuejiwa nujiáu liáni.

³⁹ Cháwa'ee Jesús jínanicoo quinínama Galilea, líiwa limácoo sáicai chuánshica sinagoga rícuba ya lijéda demonio.

Jesús chúni báqueerri leproso
(Mt 8:1-4; Lc 5:12-16)

⁴⁰ Báqueerri washiálicuerri bálinnerriu chorrówa íyeerri náinaa jí'ineerri lepra[‡] nácu, irrúniu Jesúsru, ya litúyau liúrruiú ita'aa limá'ee:
—Jiwówaicta jéewa jichúni nushínaa bálinaaalashi.

⁴¹ Jesús carrúni jináata licábacani; lidúnuni licáajiyu wáni limá:

—Jajá, nuwówai ¡Jimáacau sáica!

⁴² Liyáalimi léedau liúcha lepraca bálinnerrimicoo ya limáacau sáica.

⁴³ Jesús wána liácoo liyáalimi, ya líiwa lirrú bájialanani:

⁴⁴ —Jicábateni, ujíiwa áabirruni; bácai rími jíáu jíyadacoo sacerdoterru, ya jitée jishínaa jiméetua'inau jiyáu, liá'a Moisés wánanimi imédaca, quéewique'e quinínama yáa léenaa jáica sáica jiyái jibálinacaala yúchau.

⁴⁵ Ne liá'a washiálicuerri liáwai, jáiwa líiwadeda quinínamarru jíni liá'a bésuneerricoo. Tándawa Jesús jócai éewa liwárruacoo matuínaami chacáalee rícu, arrúnaa limáacacoo bináaweji, á'a báawachala jinícta chóniwenai; ne quinínama matuínaami náiiinu nacába liyá.

2

Jesús lichúni báqueerri macáwai
(Mt 9:1-8; Lc 5:17-26)

¹ Áabi éerri liáwinaami, Jesús éejoo liwárruacoo Capernaúm rícula. Quéecha'inaami náa'a chóniwenai náa léenaa liyá cuíta lícu,

² jáiwa náawacau íchaba chóniwenai jócani éenaa cuíta nánibala; ya líiwa nalí sáicai chuánshica.

³ Néenee, cuatro washiálicuenai téee lirrú, báqueerri macáwai.

⁴ Ne bájialaca chóniwenai jóca néewa narrúnda Jesúsruni, jáiwa náirrau cuíta ita'aa néeda áabai libáinaa á'a liyáctaca, súwarra rícujeji náurrucueda liá'a bálinnerricoo liárrubai ita'au lirrú wáctacoo.

⁵ Jesús cába'inaami néebida linácu, limá lirrú liá'a bálinnerricoo:

—Nucúulee, jijíconaa máaqueerriu liméetuacoo.

⁶ Áabi éewidenai yáaine léenaa ley wáaineu nayáca, napénsaa:

[‡] 1:40 lepra Bálinaaalashi íyeerri náinaa.

⁷ ¿Chíta quéewoo litáaniaca cháji liéni? Lichuáni táanierri máashii Dios nácula. Bácairrimi Dios éewerri liméetua jíconaashi.

⁸ Ne Jesús liyáalimi liá léenaa liá'a napénsani nayáca, néenee lisáta léemiu nayá:

—¿Tánda ipénsa chárta?

⁹ ¿Tána mawí jócai tráawajui, numá macáwai: “Jijíconaa máaquerriu liméetuacoo”, o numá lirrú: “Jibárroo, jiwína jiárrubaiu jijínau”?

¹⁰ Ne nuyadaminaa irrúni nuyá, Washiálicuerri Dios Cúuleeca, wáalierrri wánacaalashi cáinabi ita'aa liméetua'inaa jíconaashi.

Néenee limá macáwairru:

¹¹ —Numá jirrú, jibárruau, jiwína jiárrubaiu ya jiáu jíibana néerrau.

¹² Liá'a bálínerricoo libárroo cawíquinta, ya liwína liárrubaiu li-jiáu néenee, natuími rícula quinínama. Linácue jiliéni, nacáarrudau quinínama, jáiwa náa sáicai Diosrui, namá'ee:

—Jócai wacába cáji cháí bésunacoo.

Jesús máida Leví lishírruedaque'e lirrú

(Mt 9:9-13; Lc 5:27-32)

¹³ Liáwinaami Jesús yáu báaniu manúa tácoowala; náa'a chóniwenai yáawacau lirrú, ya liyá léewida nayá.

¹⁴ Libésuna'inaamiu licába Leví, licúulee liá'a Alfeo, wáairriu liyáca náarrui náa'a cóbrenai impuesto Romarru. Jesús ma lirrú:

—Jínu nuájcha.

Leví bárroowai liáu liájchai.

¹⁵ Jáiwa'ee Jesús íyeerri liyáca Leví íibana néeni, ya íchaba cóbrenai impuesto Romarru, ya áabi chóniwenai máashiini íiwanaa, wáaine'eewoo mésa nácu léchchoo, Jesús yáajcha ya lishínaa éewidenai, jiniwata íchabani náa'a yáainecoo liájcha.

¹⁶ Áabi éewidenai ley shínaa, náa'a fariséoca, nacába'inaami Jesúsca íyeerri liyáca náajcha quinínama náa'a, nasáta néemi náa'a éewidenai:

—¿Tánda ishínaa qéewidacai íya náajcha náa'a cóbrenai impuesto ya náa'a cajíconaica?

¹⁷ Jesús éemi'e jini, yá'ee limá nalí:

—Náa'a sáicana jócani rúnaa médico, náwa rúnaani náa'a bálínenai. Chacábacanaa, nuyá jócai ínu numáida náa'a máinai sáicaca nayá, náwa nuínu numáida náa'a cajíconaica.

Nasáta néemiu ayuno nácu

(Mt 12:1-8; Lc 6:1-5)

¹⁸ Báitate yúnenai nayáca náa'a éewidenai Juan Bautista ya náa'a fariséoca, néenee áabi chóniwenai náa'a'eewoo Jesús néerra nasáta néemiu wáni:

—Náa'a Juan shínaa éewidenai ya náa'a fariséoca yúnenai: ¿Tánda jóca jishínaa éewidenai nayúna?

¹⁹ Jesús éeba'ee nachuáni:

—¿Ya néewa nayúnaa náa'a nabítani áabai boda, nácula nashínaa novio yáa náajcha? Nácula liyá náajcha nashínaa novioca jócani éewa nayúnaaca.

²⁰ Ne línúminaa liá'a éerrica natécta'inaa nuyá léjta nashínaa novio; jáicta línu liá'a éerrica, néenee liyáli éerrimaa nayúnaa.

²¹ Jesús íyada chuánshi mawí litáania linácu liá'a wálii léewidani jinácu ya liá'a ajuítami nawáalianica quéecha. Jiní chúneerri áabai

íibalashi dánumimi áabai wáarruma wáalii yáajcha, jiniwata liá'a wáarruma wáliica liá'waqueda liá'a íibalashi dánumimica jái lisúbirria jini, ya liá'a shírricuerru mawí máanuique'e jini.

²² Jini lécchoo yáa vino wáalii íimanaashi lidánumimi rícu, jiniwata liá'a vino wáliica wáneerri lisúbirriacoo liá'a íimanaashica, ta lipérdiacoo liá'a vinoca ya íimanaashica. Tándawa arrúnaa yáa vino wáalii íimanaashi wáalii rícu.

Náa'a éewidenaicoo éerruenai trigo dácue sábado rícu

²³ Áabai sábado* Jesús jínaneerri náabanacta banácali, ya lishínaa éewidenaicoo nabésunau náacoo, jáiwa néerrua trigo dácue.

²⁴ Jáiwa náa'a fariseo nacába'inaami liáni, nasáta néemiu:
—Jicábate, ¿Tánda naméda náa'a jishínaa éewidenaicoo jócai wéewa waméda sábado rícu?

²⁵ Ne limá nalí:
—¿Jócai cáji iliá icábau Dios chuáni nácu, liá'a David médanimica áabai éerrite quéecha'inaamite liyá ya lijúnicaibinica jáiwate nawáalia jini rúnijinaa ya nasántia ínaaishi?

²⁶ Quéecha'inaami Abiatar yáairri sacerdote wácaliyu, David wárruo Dios íibana rícula, jáiwa líiya liá'a páanica Diosru sáica; bácai sacerdotébini éewa náayacani, jáiwa liá náaya lécchoo náa'a chóniwenai yáainecoo liájcha.

²⁷ Jesús túculeda mawí:
—Dios limáaca liá'a sábadoca chóniwenairru, ne jócai chóniwenai sábadorru. Náa'a chóniwenai jócai arrúnaa néndaca táanashia namédani sábado rícu, jiniwata wawácali nísani limáacai.

²⁸ Linácueji liéni, nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca, wálierri wánacaalishi lécchoo éerri nawówa íyabactacoo.

3

Liá'a washiálicuerri cáaji íshiderricoo

(Mt 12:1-8; Lc 6:1-5)

¹ Jesús wárruo báaniu sinagoga rícu; lirrícu báqueerri washiálicuerri wálierri áabai licáaji íshiderriu.

² Náa'a fariseo néda lituínaa Jesúsca lichúnicta nacába sábado rícu, quéewique'e néewa náa lijíconaa.

³ Jesús ma lirrú liá'a washiálicuerri cáaji íshiderricoo:

—Jibárruo jimédau béewami.
⁴ Jáiwa lisáta léemiu náa'a áabica:
—¿Tána wéewa waméda sáica mawí éerri wawówa íyabactacoo: Liá'a sáicaica o léewee jiliá'a máashiica? ¿Wawáseda áabai cáwícashí o wamárdacani?

Ne jáiwa manúma nayái.
⁵ Néenee Jesús cába nalí íwirri liwówa náa'a yáaine litéeji, máashii liwówa cabálinica nawówa, limá lirrú liá'a washiálicuerrica:
—Jidáquinia jicáajiu.

Liá'a washiálicuerri dáquinia jini, ya licáaji chúniwai.
⁶ Quéecha'inaami najiácoo fariséoca, nachánau naméda natáaniaca náajcha náa'a heródesbinica quéewique'e náiinua Jesús.

Íchaba chóniwenai manúá tácoowa

* 2:23 Éerri nawówa íyabactacoo nashínaa náa'a judíobinica

⁷ Jesús, náaniu íshirricu íchaba chóniwenai Galilea sánaca, ya liáu lishínaa éewidenaicoo manuá tácoowala.

⁸ Quéecha'inaami náa léenaa máanui limédanica, jáiwa íchaba léecchoo náau nacábacani náa'a Judea sánaca, ya Jerusalén, ya Idumea, cáiwia jiáctejcoo Jordánca ya náa'a cáinabi Tiro ya Sidón.

⁹ Tádawa linácu jiliéni, Jesús bánua jishínaa éewidenaicoorru nawáaliaque'e libéecha madánainaa áabai lancha, quéewique'e jóca chóniwenai bádadani.

¹⁰ Jiniwata íchaba lichúni, quinínama náa'a bálinenaicoo náiiinu linácula nadúnuque'ini.

¹¹ Quéecha'inaami espíritu máashiini cábacani, nacáu náurruimiyu lináneewa namáidada'ee:

—¡Jiyáwa Dios Cúulee!

¹² Ne Jesús liwána jócu natáania linácu quinínama chóniwenai náneewa.

Jesús níwa doce apóstolubinica

(Mt 10:1-4; Lc 6:12-16)

¹³ Liáwinaami Jesús írrerriu dúuli ítala, jáiwa limáida léjta liwówau. Báitate náawacau,

¹⁴ liníwa náiiibicha doce, quéewique'e natálidedacani ya quéewique'e libánua náiiwa saícai chuánshica. Náani liá nají'inaa apóstolubinica.

¹⁵ Ya liá nalí wánacaalashi najédau'inaa demonio chóniwenai yúcha.

¹⁶ Náawa liníwani doce náani: Simón, liáni jí'inaa Pé'eru;

¹⁷ Santiago ya léenajirri Juan, Zebedeo éenibi, limáni jí'inaa Boanerges (liwówa limáca “túrrunerriu éenibi”);

¹⁸ Andrés, Felipe, Bartolomé, Mateo, Tomás, ya Santiago, Alfeo cúulee; Tadeo, Simón cananeo saí,

¹⁹ ya Judas Iscariote, liáwinaami wáneerri'inaa náiiinua Jesús.

Náa Jesús jíconaa

(Mt 12:22-32; Lc 11:14-23; 12:10)

²⁰ Liáwinaami Jesús wáaroo áabai cuíta rícu, éejoo náawacacoo íchaba chóniwenai, jócai éewa líiyaca ya lishínaa éewidenaicoo.

²¹ Náa'inaami léenaani náa'a Jesús éenajinaica, náau natéecani, namá'ee lócucala éewani.

²² Léecchoo quéewidacani ley shínaaca ínuenai Jerusalén néenee namá'ee: “Beelzebú, chúnsai demonio wácalica, léewa yáairri lirrú liéni washiálicuerrica wánacaalashi léewau'inaa lijédacani chóniwenai yúcha”.

²³ Jesús máida nayá, jáiwa liá nalí áabai licábacanaa limá'ee nalí: “Wawásimi jócai jéda chúnsai Wawásimica.

²⁴ Áabai país shírrerriu yáaineu grupoyu máashiini cába yáacacoo, jócani éewa nayá machúnuca;

²⁵ ya áabai éenajinai shírreneu, jócai éewa nayáca.

²⁶ Cháwa léecchoo ya Wawásimi lishírrictau ya libáaroo lináculawoo, jóca éewa liyáca; líinuminaa amáarractala liyá.

²⁷ “Litáania chítashia wéewau'inaa wagáanaqui jini Wawásimica, liá'a cadánani wérrica, Jesús má'ee: Jini éewerri liwárruacoo líibana rícula washiálicuerri cadánanirru ya linédu lishínaa, jóctaca libájidaque'e cháani; bácai cha já'a léewa linéducani.

²⁸ “Núiiwa irrú Dios éewerri liméetua quinínama washiálicuenai jíconaa ya quinínama liá'a máashii namánica:

²⁹ Ne liá'a táanierrri máashii Espíritu Santo nácu, jócuminaa lédacaniu linácu liá'a limédanica, máaquerrimainau cajíconaiyu mamáarraca.”

³⁰ Liéni Jesús máni'e, jiníwata namácala'ee liwáaliacala espíritu máashii.

Litúwa ya Jesús éenajinai

(Mt 12:46-50; Lc 8:19-21)

³¹ Néenimichu ruíinu ruá'a litúwaca ya Jesús éenajinai, jáiwa namáacau bináaweji nabánua namáidacani.

³² Náa'a chóniwenai wáainecoo Jesús téeeji namá lirrú'e:

—Jitúwa, ya jéenajinai ya jéenajetoo yáaine bináawa, namúrru jiyá.

³³ Jesús éeba nachuáni:

—¿Tána nutúwai ya nuéenajinai?

³⁴ Jáiwa, licába náa'a wáainecoo litéeji, lidúcueda'ee:

—Náawa nutúwa ya nuéenajinai náani.

³⁵ Quinínama náa'a médenai Dios wánacaala, léewa nuéenajirri liérna, ya nuéenajetoo ya nutúwa.

4

Jesús méderri licábacanaa liá'a cáabanacaica

(Mt 12:46-50; Lc 8:19-21)

¹ Báaniu lichána léewidaca calísa tácoowa liá'a Jesúsca. Jáiwa náawacau lirrú íchaba wérri chóniwenai, néenee Jesús írrau áabai lancha rícula liérna calísa yáacu, jáiwa liwáawai, nácula chóniwenai máacau litácoowa.

² Néenee léewida nayá íchaba nácu chá'a licábacanaayu. Liyú liá'a léewidau'u limá nalí:

³ “Éemi liáni: báqueerri cáabanacai liáu licása banácali ími.

⁴ Liábana'inaa liyáca áabata lími cáu liúcha iníjbaa lícu, náinu náa'a míshiiduca jáiwa náaya jíni.

⁵ Áabata cáu líibi íibaca, jinícta sáica cáinabi, liérna banácalica, jáiwa lipáquiau madéjcata, jócala sáica cáinabi, dujíwalanaa liá'a cáinabica;

⁶ Néenee cáiwia éema jíni lipáquia'inaamiu jiníwata lijíchui, máacarra jíni.

⁷ Áabata léenaa liá'a banácalica cáirriu túwirri íibi, jáiwa túwirri dáwinawai línua jíni jócu liá lítawai.

⁸ Ne áabata liá'a banácalica cáirriu saíquitacta cáinabi, lidáwinawai liá lítau sáica; áabata yáa lítau léjta treinta bátuinaa, áabata sesenta lítau ya áabata cien.”

⁹ Ne Jesús túculedani mawí: “Náa'a wáalianai nawíbau, néemi'a.”

Jesús ma tánda liméda licábacanaa

(Mt 13:10-17; Lc 8:9-10)

¹⁰ Néenee liáwinaami, Jesús máaca'inaamiu bácai, náa'a yéenai urrúni lirrú náajcha náa'a doce léewidanicoo, nasáta néemiú Jesús tánashia liwówai limá léji liéni licábacanaaca.

¹¹ Jesús éeba'ee limá'ee nalí: “Iyá Dios wána yáa léenaa jócai náa léenaa liwánacaalactaca shínaaca; ne náa'a jócani éebida Dios nácu numá nalí quinínama licábacanaayu,

¹² quéewique'e nacába mawí, ne jócai nacába, ne mawícta éemica jócai éemi, quéewique'e jócai éejoo Diosru, ya tándawa jócai Dios pérdonaa nayá.”

Jesús íwa liá'a licábacanaa linácu liá'a cáabanacaica
(Mt 13:18-23; Lc 8:11-15)

¹³ Jáiwa limá nali: “¿Iyá jócani yáa léenaa éemi licábacanaa liéni? ¿Chíta quéewoo yáa léenaa éemi quinínama áabata?”

¹⁴ Liá'a yáabaneerri líimi chaléjta liá'a íwadedeerri Dios shínaa chuánshi.

¹⁵ Ái áabi chaléjta líimi cáirricoo iníjbaa lícu: Néemini liá'a Dios shínaa chuánshi, ne liáwinaami néemicani líinu liá'a Wawásimi ya lijéda liá'a Dios chuáni yáairri nawówa lícu, léjta míshiidu íyau'u banácali íimi cáirricoo iníjbaa lícu.

¹⁶ Ái áabi já'a léjta líimi liá'a náabanani íiba íibi: Éemenai Dios chuáni narríshibia nawówa yáajchau ya néejoo Diosrui,

¹⁷ ne jócala liwáalia lijíchu sáica, léjta banácali íimi cáirricoo íiba íibi, jócu léewa machácani liyáca; táda linácueji, Dios chuáni nácueji naméda máashii nali, jócai namáaca nawówa Dios nácu, tánda néewa nacáacoo Dios chuáni yúcha.

¹⁸ Áabi chaléjta náa'a líimi náabanani túwirri íibi: Éemenai Dios chuáni,

¹⁹ ne náa'a shínaashica yéenai áani cáinabi íta'aa, nawána urrúni liwówa bájjala, lináinaa liá'a rícucai lichálujueda nayá, nawówaicta nawáalia quinínama cábacanaa. Quinínama liáni liwárroo nanácu, ya jócu línda nadáwinacoo Dios chuáni nácu, léjta banácali jócai éewa liá lítau.

²⁰ Ne ái áabi éemenai Dios chuáni ya narríshibiani, nayá médenai sáicai, chaléjta líimi náabanani sáicacta cáinabi. Áabi néenaa náani cháí léjta lítau yáainai treinta lítau bátui líimi nácu, naméda píituica, áabi chaléjta yáirriu lítau sesenta, naméda íchaba mawí, ya áabi chaléjta yáairri cien lítau, naméda bájjalanaa.

Jesús táania licábacanaa liá'a lámparaca
(Lc 8:16-18)

²¹ Ne limá'ee nali lécchoo: “¿Ne léquichoo naínda áabai lámpara namáacani cajón yáajaba ya cama yáajaba? Jócai, áabai lámpara namáacani áacai, liquénique'e.

²² Chacábacanaa, jiní éenaa libáyacoo liúcha quinínama liá'a léenaajoo, jiní cabáyaintai máacacoo.

²³ Náa'a nawáalianai nawíbau, néemique'e.”

²⁴ Ne limá'ee nali lécchoo: “Yáa liwówanaa linácu sáica liá'a éemini lécchoo. Ne liá'a néenee dáuca liyú Dios éeneda iyá lécchoo; ya liáminaa irrú mawíjoo.

²⁵ Liá'a éemerri sáica, yáirri'inaa léenaa mawí, ne liá'a jócai éemi sáica, áawita liyá liá léenaa mawí, liyá pérderri'inaa liá'a píitui rími liáni léenaa nácu.”

Jesús táania licábacanaa liá'a líimi dáwinerriicoo

²⁶ Jesús má'ee lécchoo: “Dios wánacaala chacábacanaa jicá'a báqueerri washíalicuerri yáabaneerri liáabanacaalau cáinabi íta'aa:

²⁷ Chacábacanaa újni jimácta, chacábacanaa újni cábichu liyá, chacábacanaa léjta táayee, léjta éerrinacu, liá'a líimi páquerriu dáwinerriu jócai liá léenaa dáwinau'iu.

²⁸ Liyá jájiu liá'a cáinabica liwána: Quéechanacu lipáquiau áabai máashiibeeca, néenee lidáwinau liwínaca, néenee liáwinaami líta camushederri'inaa lináanaa.

29 Jáicta salírrii lítai, liwína jíni, jiníwata jái yácai léerdi rícuwai." Cháwa jáicta amáarra liáni éerrica, Dios yúcaminaa wayájoo, o lirríshibiaminaa wayájoo áacairra.

Jesús táania licábacanaa liá'a mostaza ímica

(Mt 13:31-32; Lc 13:18-19)

30 Jesús má'ee lécchoo: "¿Chíta licábacanaa irrú jíni Dios wánacaala? ¿Tánayu ta wéewa wacómparaqui jíni?

31 Chaléjta mostaza íimi náabanane cáinabi íta'aa. Léwa áabai banácali íimi mawí píituica yáairri quinínama cáinabi íta'aa.

32 Ne liáwinaami náabana'inaa jíni, jáiwa lidáwinawai mawí máanui quinínama banácali yúcha, léjta áabai áicuba, linácai máanui namái míshiidu éenaa naméda nábanau, libáinaa yáajba. Cha lécchoo, liá'a Dios chuánica náiiwani ya lichána píitui rímiyu, néenee lidáwinawai máanui limédacuwai."

Liá'a limédani Jesús licábacanaayu

(Mt 13:34-35)

33 Chacábacanaa Jesús éewida nayá linácu liá'a lichuánica, léewida nayá chacábacanaa léjta licábacanaa, limáyu liáni táshia náctala néemiqui jíni.

34 Ne jócai limá jíní licábacanaa, báawita éewidenaicoo íiwa quinínama báawachala.

Jesús íyabaida cáuli ya marrádaca

(Mt 8:23-27; Lc 8:22-25)

35 Liyáli éerri táayeemi, Jesús má'ee lishínaa éewidenaicorru: —Wáau bajiála manúa, —limá'ee nalí.

36 Néenee namáaca náa'a chóniwenaica ya natée Jesús lirrícu liá'a lancha liániu liácoo rícu; ya áabi lancha natalideda náacoo liyá.

37 Cawíquinta ínuerri cáuli wérri, áabai cáuli cadánani wérri marrádaca íserriu lancha rícula, jái wáuwai cashiámu shiátaiyui.

38 Ne Jesús máairri liáju néenee, ruwáirriu liwíta yáarrubai íta'au. Jái nacáweda jíni, namá'ee lirrú:

—¿Quéewidacai! ¿Tánda jíní jiwéni jicába wayá báawita jicába waquétacoo wayáca?

39 Jesús bárruawai limá'ee cáulirru, ya limá'ee manuárru:

—¡Jibórroo! ¡machúnuca!

Néenee libárrroo cáuli, ya quinínama machúnucai.

40 Liáwinaami Jesús má'ee lishínaa éewidenaicorru:

—¿Tánda bájjiala cáarru iyá? ¿Ái újnibii jócu éebida nunácu já'a?

41 Ne nayá bájjialani wérri cáarruca, ya nasáta néemiu nayá wáacoo:

—¿Tánashia léji liéni, cáuli ya manúa éewidani lirrú?

5

Jesús chúni báqueerri Gadara sái wálierri íchaba espíritu máashiini

(Mt 8:28-34; Lc 8:26-39)

1 Jesús bésunau bajiála manúa náajcha náa'a lishínaa éewidenaicoo, áabai cáinabi ítala, urrúni áabai chacáaleerru jí'ineerri Gerasa.

2 Jáyaali Jesús jiáu lancha rícuca, néenee báqueerri washíalicuerri rúniu lirrú, wálierri espíritu máashii, ínu lijúnta lirrícucha náa'a útawi yéenai máanali íibi.

³ Ne liyá yéerri narrícu náa'a útawica liáni washiálicuerrica, jiní éewa libájica, báawita cadénayu.

⁴ Nabájidanimi íchabachu cadénayu licáaji nácu ya jiárruyú líiba nácu, jiníwata carrúnatai, ne liwíchua náucha liá'a cadénaca ya liá'a jiárruca liwíchua liúchau léchchoo, jiní éenaa libárruedaca.

⁵ Limáu séewirrinaa éerrinacu ya táayee limáidada narrícua náa'a útawica ya náibi náa'a dúulica, ya ínuederriu íibayu.

⁶ Licába'inaa Jesús déecucheji, néenee licánacau litúyau Jesúsru.

⁷ Néenee liá'a espíritu máashii máidada cadánani limá'ee: ¿Táda jiwárruau nuájcha, Jesús, licúulee liá'a Diosca yéerri áacairra quinínama íta'aa? ¡Nusáta Dios yúcha jócubeecha carrúni jináata nuyá bájjala!

⁸ Limáni liáni Jesúsca ma liyá lirrú:

—¡Espíritu máashii, jijíáu liúcha liárra washiálicuerrica!

⁹ Néenee Jesús ma lirrú:

—¿Tána jijí'inaa?

Ne liyá ma Jesúsru:

—Nují'inaa íchabani, jiníwata wayáca íchabani.

¹⁰ Néenee liá'a espíritu máashiica lisáta'ee bájjala Jesús yúcha, jócu lijéda nayá báawachala liúcha liá'a cáinabica nayáctaca.

¹¹ Ái íchaba puíti urrúni nalí íyenai dúuli íta'aa.

¹² Táda nasáta Jesús yúcha namá'ee:

—Jibánua wayá nanácula puíti náa'a wawárruaque'iu nawówa rícula.

¹³ Néenee línda náacoo nawárruacoo. Néenee náa'a espíritu máashiinica najíáu liúcha liá'a washiálicuerrica nawárruaque'iu narrícua náa'a puítica, újni dos mil namánabaca, néenee nacánacau danáanshiyu carrátalia íteeji, náa'a puítica nacáacoo manúá yáacula nasácumactala'inau.

¹⁴ Néenee náa'a natúyenai puíti nacánacawai náiiwaque'e chacáalee rículani ya nalí náa'a yéenai bacháida lícu. Néenee náa'a chóniwenai éemenai liáni ínuenai nacába liá'a bésuneerricoo.

¹⁵ Náiiinu'inaa Jesús néerra, néenee nacába liá'a washiálicuerrica wálierrimi náa'a espíritu máashiica, náa'a espíritu máashiini íchabanica. Nacába liyá wáairriu, líbala rícu, jái sáica wítee, cáarru nacábaqui jini.

¹⁶ Néenee náa'a cábeneemi liá'a bésuneerricoo, náiiwadedada nalí chítashia libésunau'u jiliá'a washiálicuerru wálierrimi náa'a espíritu máashiinica, ya nanácu léchchoo náa'a puítica.

¹⁷ Táda linácueji nasáta Jesús yúcha nawówa yáajchau, quéewique'e liácoo nashínaa cáinabi ítacha, jiníwata cáarrui nacábaca linácu liá'a Jesús médanica.

¹⁸ Jesús wárrua'inau liyáca lancha rícula liáque'iu, néenee liá'a wálierrimi náa'a espíritu máashiini lisáta liúcha liwówa yáajchau liáque'iu liájcha.

¹⁹ Ne Jesús jócai índa liácoo liájcha, limá lirrú:

—Jíáu jíibana néerrau jéenajinai íbirrau, jíiwadedada quinínama liáni jiwácali médani jirrú ya chítashia carrúni jináatau'u licába jiyá jini.

²⁰ Néenee liá'a washiálicuerrica liáwai, íineda lichánacoo líiwadedaca narrícua náa'a chacáaleeca Decápolis shínaaca, liá'a Jesús médanica lirrú, ya quinínama namáacau nacáarrudacoo.

*Jesús chúni Jairo míyacula, ya báquetoo ínetoo dúnuechoo líbala
(Mt 9:18-26; Lc 8:40-56)*

21 Quéecha'inaa Jesús éejuacoo lichuácoo bajiála manuá, náawacau lirrú íchaba chóniwenai, liyá yáairri manuá tácoowa.

22 Liyáalimi línu liá'a liwácali liá'a báqueerrica nawácanai náa'a sinagoga, jí'ineerri Jairo, licába'inaa Jesús litúyau líba néeni.

23 Liyá sáteerri wérri, liwówa limá lirrú:

—Numíyacaula máanaliuyaca; jíinu jicháanaa jicáajiu runácu saícaque'e ya cáwiique'e ruyá.

24 Jesús yáau liájcha, ya íchaba chóniwenai yáau liájcha bádada yáaquenaiu litéeji.

25 Náiibi náa'a chóniwenai báquetoo ínetoo bálínechoo doce camuí, írrai éechani.

26 Carrúni jináatau bájalanaa íchaba médico cáaji rícueji, rugástaa quinínama liá'a ruwáalianimica, jiní wéni ruló, mawíu rubálinacuwai.

27 Ruéemi'inaami cáiwanaa Jesús chúnica, jáiwa ruáni ínetooca rurrúniu liwójuna íteeji, chóniwenai íibi, jáiwa rudúnu Jesús íbala nácu.

28 Jiníwata rumá'ee rulówo: “Nudúnuca líbala nácu, saícaminaa nuyájo.”

29 Liyáalimi, liá'a firraica libárruo rúcha, ya rusíntia rutácai rushínaa bálínacaalashi saíca ruyái.

30 Jesús, yá'inaa léenaa lijiácoo liá'a lidánanica lináwau licába chóniwenairru, ya lisáta léemiu nayá:

—¿Tána dúnu núbala nácu?

31 Lishínaa éewidenaícoo ma lirrú:

—Jicába chóniwenai bádada yáaquenaiu, ya jisáta jéemiu “¿Tána dúnu nuyái?”

32 Ne Jesús licábadeda litéejiu, tánashia licába dúnu liyái.

33 Néenee ruá'a ínetooca, cáarru wérri chéchinecho ruáca léenaa liá'a rubésunaucoo, jáiwa ruáwai rutúyacoo lináneewai, rúíwa lirrú quinínama yáawaiyi.

34 Jesús ma ruló:

—Numíyacaula, jéebidaca nunácu jisánawai. Jiá namówai chajiwíteemija'a ya saíca jiyái.

35 Újnibii Jesús táaneerri liyáca, náinu lirrú áabi líbana néenee liá'a sinagoga wácanaica, namá'ee lirrú liá'a samáshta sálijinaacarru:

—Jimíyacaula máanaliuyi. ¿Táda jijódia liá'a quéewidacaica?

36 Ne Jesús, jiní limédaca nawánacaala, limá sinagoga wácalirru:

—Ocáarru jiyá, jéebida nunácu cháji'i.

37 Ya nayárrimi já'a tálideda liyá Pé'eru, Santiago ya Juan, Santiago éenajirri.

38 Línu'inaa liácoo líbana néerra liá'a sinagoga wácalica, Jesús éemi nawítama ya licába chóniwenai íchaca ya namáidadaca.

39 Liwárruo ya limá nalí:

—¿Táda bájalaa iméda iwítamau ya ícha chárta? Ruá'a samáshta jócau máanali, máichoo ruyáca.

40 Náa'a chóniwenai nacáida Jesús nácu, ne liyá liwána najiácoo bináawala quinínama, ya liwína rusálijinaa ya rutúwa ya náa'a liájcha sánaca, liwárruo ruyáctala ruá'a samáshtaca máanaliuca.

41 Liwína rucáaji nácu ya limá ruló:

—Talita, cumi (liwówau'i limáca: “miyácau, numá jirrú jibárruo.”)

42 Liyáalimi, ruá'a miyácau, wáalechoo doce camuí, rubárruowai ya rujínawai. Ya chóniwenai nacáarrudau nacábacani.

⁴³ Ne Jesús bánua wérri nayá jiní éecharru náiiwani, ya jáiwa libánua náaque'e rúya ruá'a samáshtaca.

6

Jesús Nazaret néeni sái
(Mt 13:53-58; Lc 4:16-30)

¹ Jesús jíerriu lítacha cáinabi néenee liáwai lishínaa cáinabi néerrau, ya lishínaa éewidenaicoo yáaineu liájcha.

² Líinu'inaa liá'a éerri nawówa íyabactacoo, lichána léewidacai sinagoga rícu. Manuábani chóniwenai, néemi ná'ee Jesús éewidaca, nasáta néemi nacáarrudau néemicani:

—¿Tanácucha léewidau léji líeni bájjiala liá'a léenaa? ¿Tanácucha lijéda léji líeni liwíteeshica ya léji líeni jócai wacába cáji limédanica?

³ Léwa carpintero liáni, María cúuleeca, Santiago, José ya Judas ya Simón léenajirri, léenajinai ína yáainai wáiiibi áani.

Tánda jóca néewa naméda liwánacaala.

⁴ Ne Jesús má'ee nalí:

—Quinínama cáinabi naméda liwánaca liá'a íiwadederri Dios chuáni báinacu, ne jócaita lishínaa cáinabi íta'au, jócaita léenajinai íibi ya líibana rícu.

⁵ Jóca léewa liméda jócai wacába cáji, bácai rími licháanaa licáajiu nanácu áabi nabálineneecoo ya lichúnique'e nayá, jiníwita jócala quinínama néebida linácu.

^{6a} Licáarrudau licába nayá jócala chóniwenai éebida linácu.

Jesús bánua lishínaa éewidenaicoo náiiwaque'e Dios wánacaalactala
(Mt 10:5-15; Lc 9:1-6)

^{6b} Jesús jínaniu chacáalee júbini rími urrúni léewida limácoo.

⁷ Limáida nayá náa'a doce éewidenaicoo Jesús yáajcha, jáiwa libánua jini chámataanaa, liá nadánani najédau'inaa espíritu máashiini.

⁸ Jáiwa limá nalí jiní béecha natéeni iníjbaa lícu, báajui rími licháque'e. Jóca néewa natée chácala ya páani ya warrúwa.

⁹ Néewa nasúwa cotiza, ne jóca natée íibalashi áabai rími.

¹⁰ Limá'ee nalí:

—Jáicta iwárroo áabai chacáalee rículai, imáacau áabai cuíta lícu já'a cáashia yáacoo néenee.

¹¹ Táshia jócta nawówai narríshibia iyá jini, jócta nawówa néemirru, ijiáu liúcha icúsudau íiba tábiu, quéewique'e jái náiiwa nalí bésunerri'inaacoo.

¹² Néenee najiáwai náa'a éewidenaicoo namá'ee chóniwenairru néejuedaque'e nayáu Diosru.

¹³ Íchaba espíritu máashii najéda lécchoo, ya íchaba nachúni bálineneu nachánaa nanácu aceite.

Herodes bánua náiinua Juan Bautístaca
(Mt 14:1-12; Lc 9:7-9)

¹⁴ Rey Herodes léemi natáania Jesús nácu, líiwanaa cáarralia'eewoo quinínama. Ya limá'ee Heródesca: “Juan Bautista jái cáwiacuwai báaniu, tánda liwáalia lidánaniu, limédau jócai wacába cáji.”

¹⁵ Áabi má'ee: “Léewa liá'a íiwadederri Dios chuáni báinacu Elías ya áabi: Chaléjta íiwadederri Dios chuáni báinacu sánamica.”

¹⁶ Ne Herodes, léemi'inaa lé'ilieni, limá'ee:

—Juan waliérta, nuyá wána nawíchua liwíta, ne léejoo licáwiacuwai.

¹⁷ Ruwánaca ruá'a Herodíasca, Herodes wána nawína Juan ya nawána nabájanani cadénayu ya nawárueda cuíta manúmai rícula, Herodías línu liá'a Felipeca, éenajirri liá'a Herodes, ne Herodes cáaserriu ruájcha.

¹⁸ Juan má'ee Heródesru: “Jóca jéewa jiwáalia jínuyu wáni, jiniwata jéenajirri ínu.”

¹⁹ Herodías máashii rucába Juan limáca rulí jóca ruéewa rumáacoo liá'a Herodes, ne ruwówaine ruínuaca; ne jócai ruéewa ruínuaca.

²⁰ Jiniwata cáarruca Herodes, yáa léenaa liyá washiálicuerri saícái wítee ne litúyani. Libánua namáidaca quéewique'e litáaniani lirrú, báawita léemicani jiní léewa limédacani, Herodes saíctaimi éemi Juan mánica.

²¹ Né'e Herodías rucába'inaami éerri ínu rulí léjta ruwówau ruínua Juan, ne línu'inaa'ee lirrú liá'a Herodes licúmplia camuí, liméda áabai fiesta máanui nalí náa'a nawácanai mawí máanuica ya nalí náa'a chóniwenaica cawéni wérri náa'a Galilea sánaca.

²² Né'e Herodías míyacaula, ruwárroo saíctacactala wérri nawówa rícula, Jáiwa'ee ruwáila, jáiwa'ee Herodes ligústaa wérri ya náa'a íyanai liájcha, ne rey má'ee rulí ínetooca:

—Jisáta núcha tánashia jiwówaini, nuáni'inaa jirrú.

²³ Yá'ee lijúra'eewoo limá'ee rulí yáawaiyi numá jirrú, nuáminaa jirrú tánashia sátani núchai, báawita arrúnaa nuá jirrú béewami cáinabi.

²⁴ Jáiwa'ee rujiáwai rusáta ruéemiu rutúwau:

—¿Tána nusátaí?

Jáiwa'ee rumá rulí:

—Sáta Juan Bautista wíta.

²⁵ Ruá'a ínetooca jáiwa'ee ruwárroo madéjcanaa liyácta liá'a reyca, ya rumá'ee lirrú:

—Nuwówai madéjcanaa jiá nulí Juan Bautista wítami mitájia rícu, quéewique'e quinínama cábacani.

²⁶ Rey éemi'inaami ruchuáni, jáiwa máashii liwówai; ne lijúracala'eewau nanáneewa náa'a chóniwenai limáidanica, jócai liwówa liásacala rúcha liá'a rusáta liúcha.

²⁷ Néenimichu'e libánua báqueerri soldado lishínaa wánacaleerri rícujei litéequ'e lirrú Juan wítami.

²⁸ Liá'a soldado liáu cuíta manúmai rícula, jáiwa liwíchua Juan wítai, jáiwa litée mitájia rícu jíni. Jáiwa'ee liá rulí jíni ruá'a ínetooca, ne ruyá jáiwa ruá rutúwarru jíni.

²⁹ Náa'inaa léenaa jíni náa'a máinecoo Juan yáajcha, jáiwa nawína limáashiicaimi, jáiwa'ee náau nabáyaqui jíni.

Jesús yáa cinco mil washiálicuenai íya

(Mt 14:13-21; Lc 9:10-17)

³⁰ Quéecha'inaami néejoocoo chacáalee rícuca náa'a Jesús bánuani náiiwadede Dios chuáni, náawacau Jesús yáajcha, náiiwadede lirrú quinínama liá'a namédanica ya liá'a néewidauca.

³¹ Jesús má'ee nalí:

—Ínucherra, iyáawoo iyábitau wá'au wawówa iyabactacoo íchaitaa á'a wáunamactaca.

Jiniwata íchaba chóniwenai yáainaiu ya éejuenaiu, nayá jiní nalí yáarrushi náayau'inaa.

³² Jesús ya lishínaa éewideneubinica yáainaiu áabai lancha rícu chaléenii wáunamactalaca.

³³ Ne íchaba cába náacoo, ya nacúnusia nayá; néenee quinínama náa'a chacáalee rícu sánaca nacánacau néerra, náinu'e nabéecha.

³⁴ Liúrrucua'inaawai lancha rícuha, licába íchaba chóniwenai, jáiwa'ee carrúni jináata licába nayái, jiníwata yáainai bácaínaa léjta oveja jinícta shínaa pastor, ya jáiwa léewida nayái íchaba Dios chuáni nácu. ³⁵ Táicala náawacau lirrú náa'a lishínaa éewideneu namá lirrú:

—Jái táicala cáí áani jiníctawa yáairri liáni.

³⁶ Jíiwa jináwau nalí náa'a chóniwenai, quéewique'e náau bacháidala ya chacáalee júbini yáainai litéeji ya nawéni íyacaishi náayau.

³⁷ Ne Jesús má'ee nalí:

—Yáa náaya iyá.

Namá'ee:

—¿Jiwówai wáa'au wawéni páani, cháí léjta tráawajo doscientos éerri tácani liwéni, quéewique'e wáa náaya? Íchabani, jócani wénaa wáa íya.

³⁸ Jesús má'ee nalí:

—¿Ta mánabaca páani iwáalia jíni? Yáau icábacani.

Quéecha'inaa nacábaqui jíni, namá lirrú:

—Cinco páani rími ya chámai cubái.

³⁹ Jáiwa limá nalí libánua nayá nawáaque'eu macáishita imíshi ulé ita'aa.

⁴⁰ Jáiwa nawáawai macáishita áabi wáau cien ya áabi cincúntanaa.

⁴¹ Néenee Jesús wína licáaji rícuu, liá'a cinco páanica ya náa'a chámai cubáica, jáiwa licába áacairra, liá sáicai Diosru, litúcueda liá páanica lishínaa éewideneurru nachújidaque'ini chóniwenairru. Lichújida lécchoo liá'a chámai cubáica quinínama chóniwenai nácu.

⁴² Quinínama náaya cáawaina wérri namáacau sáicta nawówa.

⁴³ Jáiwa náawaqueda léenaami liá'a máaquerricoo páanica ya cubái ya nacámusheda doce canastas.

⁴⁴ Náa'a iyenaicani liá'a páanica cinco mil washiálicuenai.

Jesús jínerriu shiátai náani nácu

(Mt 14:22-27)

⁴⁵ Jesús nísá'inaa'ee liá chóniwenai íyai, liwána'ee nawárruacoo náa'a lishínaa éewideneu lancha rícula nabésunaque'iu libéecha bajiála áabai chacáaleerra jí'ineerri Betsaida, nácula libánua náacoo náabana néerrau náa'a chóniwenai.

⁴⁶ Linísá'inaa'ee libánua náacoo náabana néerrau, lijíáu dúuli ítala li'óraca.

⁴⁷ Néenee samásama'inaa, liá'a lanchaca jái ya béewami manuá. Yá Jesús máaquerriu macáshtai bácai;

⁴⁸ licába'ee tráawaju naténiaca, cáuli cánacacaa'eewoo najúnta. Ujnicáta'inaa'ee, lirrúni'eewoo nanácula jínerrí'eewoo shiátai náninacu jái'e wówai libésunacuwai.

⁴⁹ Nacába'inaa'ee lijínacoo shiátai náninacu, napénsa'ee natuí rícusai cháí léjta wówanaashi, néenee namáidada'ee;

⁵⁰ jiníwata nacába'ee quinínama cáarru'e nacábacani. Ne madéjcanaa litáania náajcha limá'ee nalí:

—¡Nuyácani, sáicta iwówa! ¡O'icáarrudau!

⁵¹ Linísá'inaa'ee litáania náajchai, liwárrua'eewoo náajcha lancha rícula. Linísá'inaa'ee liwárruacuwai, cáuli íyaba'eewoowai, nacáarrudau wérri'e nacábacani.

⁵² Jócta néenaa nédacanicoo linácu páanimica, nawítee cabálini, jócala néenaa náa léenaa sáica Jesús nácu.

Jesús chúni'inaa bálineneecoo Genesaret rícu sánaca
(Mt 14:34-36)

⁵³ Jesús lishínaa éewideneu yáajchau nabésunau bajiála manuá náinu lijí'inacta Genesaret, nabájita nashínaa lancha manuá tácoowa.

⁵⁴ Cawíquinta najiá'inau lancha rícuha náa'a chóniwenai náa léenaa Jesúsqui jíni.

⁵⁵ Najiá'eewoo quinínama lirrícu liá'a nayáctaca, nachána'ee natéeca liárrubai ita'au náa'a bálineneecoo nácta léenaa Jesús yáaca.

⁵⁶ Táshia Jesús wárruactau liácoo jíni, báawita báawachalacani, chacáalee júbini rícula, o chacáalee rícula o bacháida lícu, najéda náa'a bálineneecoo bináawala ya namésuda Jesús wówa nadúnuque'e líibala númacua nácu; ya quinínama nadúnuenai linácu namáacau sáica nayái.

7

Liá'a wáneerri casácula washíalicuerri
(Mt 15:1-20)

¹ Narrúniu lirrú fariséoca Jesúsru, náajcha náa'a áabi quéewidacani ley shínanaaca ínuenai Jerusalén néenee.

² Náani, nacába'inaa néenaa náa'a Jesús shínaa éewidenaicoo, náaya nacáaji sáculau, liwówau'i limáca, jócu nabádeda nacáajiu éerri jútainchu, natáania máashii nanácu.

³ Jiníwata náa'a fariséobini ya quinínama judíobinica nasíguia naméda nawítee báinacu sáimi, jócani íya jócta nabádeda nacáajiu léjta arrúnaa nabádedacani.

⁴ Ya néejo'inau nawéniqui téejica, jócau íya jóctanaa nabádeda icáajiu libéecha. Ya lécchoo nawáalia íchaba áabi wíteeshi, léjta nabádedau báasu, náa'a jáarru, náa'a mulíquia jíarru shínaa ya náa'a camaca.

⁵ Táda, náa'a fariséobini ya náa'a quéewidacani ley shínaa nasáta néemiu Jesús:

—¿Táda jishínaa éewidenaicoo jócani síguia naméda nawítee báinacu sáimi, jócta náaya nacáajiu masáculai?

⁶ Jesús éeba'ee nayá:

—Sáicai litáania nácu liá'a íiwadedeerri Dios chuáni báinacu Isaíasca ishínaa chámai wítee, litána'inaa linácu:

‘Liéni chacáalee nanúmayu natáania nanácu sáica,
ne nawówa déecuchai ya núcha, jócani éemi nulí.

⁷ Jiní sírbiani naméda culto nulí,

nashínaa néewidacala washíalicuerri wánacaala.’

⁸ Táda iyá imáaca liá'a Dios bánuani namédacala, quéewique'e nasíguia naméda nawítee báinacu sáimi washíalicuerri shínaa.

⁹ Lécchoo limá nalí:

—Quéewique'e nawáalia mamáarraca naméda nawítee báinacu sáimi, iyá bésuneneu liwícau liá'a Dios bánuani imédaca.

¹⁰ Táda Moisés ma: ‘Canínaa jicába jisálijinau ya jitúwa’, ya liá'a mándisierrri jisálijinau ya jitúwa, éewerri máanalica.

¹¹ Ne iyá imá yáawacaala báqueerri washíalicuerri éewerri limá lisálijinaarru o litúwarru: “Jócu nuéwa nuyúda jiyá, jiníwata quinínama liá'a nuwáalianica ‘corbán’ (liwówau'i limáca, fréserrri Diosru)”;

¹² ya lécchoo yáawacaala tánashia máirri liéni jái jócai arrúnaa yúda jisálijinau o jitúwa.

¹³ Chái lierra iyá quiní wéni liá'a Dios bánuanica liyú liá'a naméda liwítee báinacu sáimi liá'a ibésunaidani irrú wáacoo. Ya iméda áabata íchaba méenaami áabenamai.

¹⁴ Jáiwa Jesús máida chóniwenai ya limá:

—Éemi nulí quinínama ya yáa léenaa éemica:

¹⁵ Jiní liá'a wárruerricoo bináaweji (íyacaishi wáayanica) léewa máashii liméda chóniwenai. Liá'a liérricoo washiálicuerri wówa lícueji liyáwa wáneerri máashii chóniwenai. [

¹⁶ Iyá wáalenee iwíbau éemiu.]

¹⁷ Quéecha'inaa Jesús máaca chóniwenai ya liwárroo cuíta lícula, lishínaa éewidenaicoo nasáta néemiu liyá linácu liáni léewidauca.

¹⁸ Liyá ma nalí:

—¿Cha iyá lécchoo jócai yáa léenaa? ¿Jóca yáa léenaa éemi quiní liá'a wárruerricoo bináawe éewa máashii liméda chóniwenai,

¹⁹ táda jócai wárroo wówashí rícula, jócta yáawaishi rícula, quéewique'e liáwinaami lijiácoo tácaishi yúcha?

Liyú liáni léewidauca liwówa limá quinínama íyacaishi masáculani.

²⁰ Limá lécchoo:

—Liá'a jiérricoo washiálicuerri yúcha, ta liyá méderriu casáculai liá'a washiálicuerri.

²¹ Táda lirrícueji, liwówa limáca, nawówa licuéji náa'a washiálicuenaica, najiáu náa'a máashiini ínuerri nawíta lícu, máashii namédani náinaayu, náa'a nédishi, cáinuacabini,

²² náa'a báawachala línu yúchau, wówairri lirrúwoo quinínama, náa'a máashiicaica, liá'a cháluedacalashi, náa'a ísadenecoo naméda máashii, cadéni cába áabi shínaa, náa'a nómashi yúwica, saíctai cábacoo áabi yúcha, ya cháucta liwítee pénsaca.

²³ Quinínama náani méenaami máashiinica jiáneu narrícueji ya naméda máashii chóniwenairru.

Báquetoo báawatau ébidechoo Jesús nácu

(Mt 15:21-28)

²⁴ Néenee lijiáu Jesús lítala liá'a cáinabi jí'ineerri Tiro. Liwárroo áabai cuíta rícula, jiní liwówaini yáa léenaa; ne jócai léewa libáyacoo.

²⁵ Madéjcanaa ruá léenaa rutúwa ruá'a báquetoo miyácauca wáalechoo áabai espíritu casáculai, ruyá ruáni ínetooca ruínu rutúyacoo Jesús íiba néeni.

²⁶ Ruá'a ínetoo áabai cáinabi báawata ítesana, yéechoo sirofencia rícu. Néenee ruáu, ya rusáta bájala Jesús quéewique'e lijéda rumíyacula yúcha liá'a demonioca.

²⁷ Ne Jesús ma rulí:

—Jída náaya quéecha náa'a néenibica náa'a judíobinica, jiníwata jócai saíca néda náucha páani náa'a néenibica náaque'e nalí náa'a áulica, náa'a báawacha sánaca.

²⁸ Ruyá ruéeba liúchani:

—Jajá, nuwácali, ne cáashia áuli íyene mésa yáajaba lítabi náidani cáacoo náa'a néenibica.

²⁹ Jesús ma rulí:

—Jiyá táaniechoo saíca; jéewa jiácowai. Liá'a demonioca jái jiácoo jimíyacula yúchai.

³⁰ Jái'inaa ruínu rúbana néerrau, ruínu rumíyacula cama íta'aa, ne demonio jái jiácoo rúchai.

Jesús chúni báqueerri jócai éemi ya jócai táania

³¹ Jesús éejoo lijiácoo lítacha liá'a cáinabi jí'ineerri Tiro, ya libésunau Sidón, ya náa'a chacáalee yáaine lirrícu liá'a cáinabi jí'ineerri Decápolis, líinu Galilea shínaa manuá néerra.

³² Néeni naínda lirrú báqueerri jócai éemi ya jócai táaniaca, ya nasáta liúcha lichánaque'e licáajiu linácu.

³³ Jesús téee báawachala, náucha náa'a chóniwenaica, liníqui licáaji shíwianaa liwíba rícu, ya jáiwa lérrueyu lidúnu línane.

³⁴ Jáiwa, licába áacairra, léejueda licálesau máanui ya limá lirrú liá'a washiálicuerrica: “¡Efata!” (liwówa limáca, “¡jiméecu!”).

³⁵ Liyáalimi, liwíba liá'a jócani éemi liméecuwai, ya línane máacau sáica léewa litáaniacai sáicai.

³⁶ Jesús bánua nayá jiní éecharru náiiwani; ne áawita libánua jócubecha náiiwani, mawí náiiwadedaca.

³⁷ Bájialai nacáarrudacoo nacábaca, namá: “Quinínama liméda sáicai. ¡Cáashia léewa liméda náa'a jócani éemi néemique'e ya náa'a jócani táania natáaniaque'e!”

8

Jesús yáa cuatro mil chóniwenai íya (Mt 15:32-39)

¹ Áabai éerri báaniu náawacau íchaba chóniwenai ya jiní nawáalia náaya'inaaca, Jesús máida lishínaa éewidenaicoo ya limá nalí:

² —Nusíntia carrúni jináata náani chóniwenai, jiníwata jái matáalii éerri nayá nuájcha áani ya jiní wáaliani náaya'inaa.

³ Ya nubánuacta nayá jiní náayaca nábana néerrau, néewa májina nayá iníjbaa lícu, jiníwata áabi ínuene déecucheji.

⁴ Lishínaa éewidenaicoo néeba liúcha:

—¿Ne chíta quéewoo wáa náaya áani, jinícta yéerri?

⁵ Jesús sáta léemiu nayá:

—¿Chíta máanaba páani iwáalia iyá jiní?

—Siete —néeba nayáni.

⁶ Néenee libánua nawáacoo náa'a chóniwenaica cáinabi rícu, liwína licáaji rícu náa'a siete páanica, ya néenee liáwinaami liá sáica Diosru, lipúrraida ya liá lishínaa éewidenaicoorru, ya nayá jáiwa nashírrida chóniwenai nácu.

⁷ Nawáalia lécchoo jócai íchaba cubái rími; Jesús yá sáicai Diosru nanácu, ya lécchoo libánua nashírrida.

⁸ Quinínama náayaca cáashia namáacacoo cáawaina, ya újnibii cashiámui siete canasta liyú liá'a litábimi máaquerricoo.

⁹ Náa'a íyeneca urrúnini yáca cuatro mílru. Jáiwa Jesús líiwa lináwau,

¹⁰ liwárroo lancha rícula lishínaa éewideneu yáajchau, ya liáu liá'a cáinabi jí'ineerri Dalmanuta.

Náa'a fariséobini nasáta áabai señal jócai nacába cáji (Mt 16:1-4; Lc 12:54-56)

¹¹ Náiiinu náa'a fariséobinica naméda yáacacoo Jesús yáajcha. Ya quéewique'e naméda lirrú áabai trampa, nasáta liúcha limédaque'e áabai jócai nacába cáji, quéewique'e néeneda yáawacta Dios bánuajani.

¹² Jesús léejueda licálesau máanui ya limá:

—¿Táda nasáta náani chóniwenai áabai jócai nacába cáji? Nuyá yáawai numáca irrú jiníminaa numédani icába.

¹³ Néenee limáaca nayá, ya léejoo liúrrucocoo lancha rícula liáu bajíala manúa.

Éewidacaishi jócai yáawaiyi nashínaa náa'a fariséobinica
(Mt 16:5-12)

¹⁴ Náa'a éewidenaicoo Jesús yáajcha namíya máecha natée iyacaishi, ya bánai rími báshida páani nawáalia lancha rícu.

¹⁵ Jesús íwa nalí:

—Icába, yúchau liá'a levadura fariséobini shínaaca ya lécchoo liá'a Herodes shínaaca.

¹⁶ Ne jócu náa léenaa néemi Jesús wówaini limáca, náa'a lishínaa éewidenaicoo Jesús yáajcha, natáania'ee nalí wáacoo:

—Limá walí liáni jócala waínda páani.

¹⁷ Jesús yáa'inaa léenaa, limá nalí:

—¿Táda imá jiníca irrú páani? ¿Újnibii jócai yáa léenaa éemica jiní yáaca léenaa? ¿Iwáalia iwíteu cabálini wérri?

¹⁸ ¿Iwáalia ituú ya jócai icábaca, ya iwíba jócai éemi? ¿Jócu édacaniu?

¹⁹ Quéecha'inaa nuchújida cinco páani nanácu náa'a cinco mil washiálicuenai, ¿chíta máanaba canasta cashiámui lishídami yáawacaida jini?

Nayá éeba:

—Doce.

²⁰ —Ya quéecha'inaa nuchújida náa'a siete páani nanácu náa'a cuatro mílca, ¿chíta máanaba canasta cashiámui yáawacaida jini?

Nayá éeba:

—Siete.

²¹ Néenee limá nalí:

—¿Újnibii jócu yáa léenaa?

Jesús chúni báqueerri matuíyii lirrícu liá'a chacáaleca jí'ineerri Betsaida

²² Liáwinaami Jesús ya lishínaa éewidenaicoo náiiinu áabai chacáalee rícula jí'ineerri Betsaida, néenee náinda lirrú báqueerri matuíyii nasáta liyá nawówa yáajchau lidúnuque'e linácu, lichúnique'ini.

²³ Néenee Jesús wína licáaji nácu liá'a matuíyica lijéda báawachala chacáalee yúcha jini. Néenee liwísa lituí íta'aa lichánaa náa'a licáajicoo linácu lisáta léemiu liyá áicta léewani licábaca já'a.

²⁴ Néenee licába liá'a matuíyica limá'ee:

—Nucába washiálicuenai újnini áicubaca ne jíneneu.

²⁵ Néenee Jesús chánaa náa'a licáajicoo lituí íta'aa baniu néenee liwána licábacai. Néenee lichúniwai liá'a matuíyica licába quinínama jucámarranaa.

²⁶ Néenee Jesús bánua líbana néerra jini limá lirrú:

—Ojiwárruau chacáalee rículajoo, jini jíwanirru néerrajooni.

Pé'eru máirri Jesús liyáca Mesías
(Mt 16:13-20; Lc 9:18-21)

²⁷ Liáwinaami liéni, Jesús ya lishínaa éewideneu náau náa'a chacáalee júbini lítala liá'a cáinabi jí'ineerri Cesarea Filipo shínaa. Iníjbaa lícu Jesús sáta léemiu lishínaa éewidenaicoo:

—¿Tána namá náa'a chóniwenaica tánashia nuyá?

²⁸ Nayá éebani:

—Áabi ma jiyácala liá'a Juan Bautista, áabi ma jiyácala liá'a íiwaderri Dios chuáni báinacu Elías, ya áabi ma jiyácala báqueerri néenaa náa'a éewidenai Dios chuáni báinacumi.

²⁹ —Ya iyá ¿tánashia imá nuyái? —lisáta nayá.

Pé'eru éeba liúcha:

—Jiyáwa liá'a Mesíasca, liá'a Dios bánuani liméda sáicai chóniwenairru.

³⁰ Ne Jesús bánua nayá jócubeecha natáania linácu, liyácala liá'a Mesíasca.

Jesús íiwadeda limánalicau

(Mt 16:21-28; Lc 9:22-27)

³¹ Jesús chánau léewida nayá, Nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca arrúnai'inaa carrúni jináata'inaa médacoo bájjiala, ya nacháani nuyá náa'a salínaica, náa'a sacerdotébini wácanai ya náa'a quéewidacani ley shínaa. Limá nalí, nuyá náinuani'inaa, ne matálii éerri ricúla nucáwiauujoo.

³² Liáni líiwani nalí jucámarranaa. Néenee Pé'eru téé liyá báawachalani ya licáitacani.

³³ Ne Jesús linácuau, licába nalí náa'a éewidenecoo ya licáita Pé'eru, limá lirrú:

—¡Jidánau núcha, Wawásimi! Jiyá jócai cába léjta Dios cábau'u, jiyá cáberri léjta washiálicuenai cábau'u.

³⁴ Jáiwa Jesús limáida náa'a lishínaa éewidenaicoo ya chóniwenai, ya limá:

—Tánashia wówairri limédacoo nushínaa éewidenaicoo, limíya máecha liyá jájju, liánaida lishínaa cruz ya jiáu nuíshiirricu.

³⁵ Jiníwata liá'a wówerri liyá léjta liwítee wówau'u, jócuminaa líinu licáwicau sáica Dios yáajcha; ne liá'a yúquerri licáwicau nunácueji ya linácueji liá'a chuánshi wásedeerrica, liwásedaminaujoo.

³⁶ ¿Tána lisírbia washiálicuerriiru ligáanacta quinínama éerri, ya liúcacta licáwicau Dios yúcha báawachala?

³⁷ Jiní éeneerri washiálicuerrica lipáida quéewique'e liwáalia licáwicau Dios yáajcha.

³⁸ Áicta áabi báini nunácueji ya nushínaa chuánshi nácueji nanáneewa náani chóniwenai jócani éebida ya mamáarraca cajíconaani, cha lécchoo nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca báiminaa nucába liyá, jáicta nuíinu nusálijinaa balíbalicta lichúnicayu ya nuájcha majíconaani náa'a ángelbini.

9

¹ Jesús lécchoo limá nalí: Numá irrú yáawaiyi néenaa náani yáaine áani nunáneewa jócani'inaa máanali cáashia nacába liá'a Dios wánacaalaca líinu lidánaniyu.

Jesús báwachactau

(Mt 17:1-13; Lc 9:28-36)

² Seis éerri liáwinaami, Jesús yáu áabai dúuli áacai ítala, litée liájcha yáu Pé'eru, ya Santiago ya Juan. Néeni, nanáneewa, libáwachau licábacanau liá'a Jesúsca.

³ Líibala náawerriu quirrámini, cabálai wérri quinínama yúcha liá'a nabádedaniquictani.

⁴ Jáiwa nacába Elías ya Moisés táanianai nayá Jesús yáajcha.

⁵ Pé'eru má'ee Jesúsru:

—Quéewidacai, ¡sáicai wérri wayá áani! Waméda matálii cuíta rími: áabai jirru sái'inaa, áabai Moisésru, ya áabai Elíasru.

⁶ Jiníwata náa'a éewidenaicoo cáarrudenaiu, ya Pé'eru jócai liá léena liá'a limáni liyáca.

⁷ Liyáalimi, áabai sánai yúrrucoo nanácu catámuana. Jáiwa áabai chuánshi, jiáu sánai íibeji limá'ee: “Léewa nucúulee caníinai nucába liéni, éemiu lirrú”.

⁸ Liyáalimi, nacába'inaami natéejiu, jiní nacábani náajcha, Jesús bácai rími.

⁹ Nácula náurrucoo náacoo dúuli ítacha, Jesús yáarra nayá jócubecha náiiwadede nayá áabi rúni liá'a nacábanica, cáashia Nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca cáwiacoo máanali íibicha.

¹⁰ Linácu jiliéni nawáaliadani nawíta lícuu, áawita nasáta néemiu nayá jájiu tánashia léji liá'a licáwiacoo máanalini íibicha.

¹¹ Nasáta'ee néemiu Jesús:

—¿Tánda namá náa'a quéewidacani ley shínaaca Elíasca'ee arrúnai íinu quéecha nácu?

¹² Néenee léeba nachuáni:

—Yáawaiyi arrúnaa Elías íinu quéecha nácu, liyáminajoo lichúni quinínamani. Tándawa namá náa'a cáashtaca arrúnaacala Nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca carrúni jináatayu ya nacháani nuyá.

¹³ Ne nuyá ma irrú Elías jái íinucái, ne nayá naméda liájcha léjta nawówau, léjta litánau'inimi limáyu'u linácu cháa.

Jesús chúni báqueerri icúulirrijui wáalierrri espíritu máashii

(Mt 17:14-21; Lc 9:37-43)

¹⁴ Quéecha nácu'inaami néejoocoo náacoo nayáctala náa'a áabi néenaaca éewidenaicoo Jesús yáajcha, náiiinu nanácu íchabani wérri chóniwenai natéeji, ya áabi quéewidacani ley shínaaca méda yaaqueneu nayá náajcha.

¹⁵ Ne nacába'inaami Jesús, quinínama nacánacau natáa lirrú nacáarrudacalau.

¹⁶ Néenee Jesús sáta léemiu nayá:

—¿Tána ijútau iméda iyá náajchai?

¹⁷ Ne báqueerri yáairri liyá néeni léeba:

—Quéewidacai, nuínda nucúuleu áani, wáaleerri áabai espíritu máaqueerri liyá machuáni.

¹⁸ Táshia nácuha liyácta jini, liá'a espíritu liwínani liúcani cáinabi rícula; ya cacáli jiáu liwálicueji, liwána liá'a muéda léu, ya limáacau cadácani. Ne nusáta jishínaa éewidenaicoo yúcha najédaque'e liúcha liá'a espírituca, ne jócai néena.

¹⁹ Jesús éeba'ee:

—¡Chóniwenai jócani éebida! ¿Cachálita arrúnaa nuyá yáajcha mamáarraca jini? ¿Cachálita arrúnaa nuwánta yáajcha jini? Índá lierra icúulirrijui máyala áani.

²⁰ Néenee natée liá'a icúulirrijui Jesúsru. Ne quéecha'inaami espíritu cába Jesús, liwána icúulirrijui cúnacoo, jáiwa licáu cáinabi rícula liwówanaanicoo cacálibee jiáu liwálicueji.

²¹ Jesús sáta léemiu lisálijinaa:

—¿Cachálitami liwáalia cháiqui jilierra?

Lisálijinaa éeba:

—Rícue samálitaqui jini.

22 Ya íchabachu lierra espírituca liúcani chichái ricúla ya shiátai yáacula, línuaque'ini. Jéewacta jimédacani walí, carrúni jináata jicába wayá ya jiyúda wayá.

23 Jesús má'ee lirrú:

—¿Chíta 'Jéewacta jimédacani'? ¡Quíninama éewacoo lirrú liá'a éebiderri nunácu!

24 Néenee lisálijinaa liá'a icúulirrijuica limáidada:

—Nuyá éebiderri. ¡Jiyúda nuéebida mawí!

25 Jesús cába'inaami náawacacoo íchaba chóniwenai, licáita liá'a espíritu máashii, limá'ee:

—Espíritu jócai índa táaniaca ya mawíbai nuyá wána jijíacoo liúcha lierra icúulirrijuica ya ujéejoo jiwárruacoo linácu mawíá.

26 Liá'a espíritu limáidada, liwána icúulirrijui cúcunacoo. Jáiwa lijíáu liúchai, limáacani jicá'a máanali, tánda íchaba ma máanalicalani.

27 Ne Jesús wína licáaji nácu, libárruedaque'ini; jáiwa libárru liá'a icúulirrijuica.

28 Néenee Jesús wárru áabai cuíta licúla, jáiwa lishínaa éewidenaicoo sáta néemiui liyái nayá bitau:

—¿Tánda jócu wéena wájéda lierra espírituca?

29 Ne Jesús éeba'ee:

—Liéni demonio cháica'a jáirrii bácai oración ya ayúnoyu.

Jesús íiwadeda chámaichu limáanalicau

(Mt 17:22-23; Lc 9:43-45)

30 Quéecha'inaami náacoo chéni, nayáctami nayáca nabésunau Galileai. Ne Jesús jócai liwówai áabi yáa léenaa táshia nayá jini,

31 jiníwata éewiderri liyá lishínaa éewidenaiu liájcha. Limá'ee nalí:

—Nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca néntregaani'inaa nayá nalí náa'a washiálicuenaica, ya náinuaminaa nuyájoo; ne matálii éerri ricúla nucáwiaujoyoo máanalicai yúcha.

32 Ne nayá jócai náa léenaa néemica liúcha cáarru nasáta néemiwani.

¿Tánaji liá'a mawíyii cawénica?

(Mt 18:1-5; Lc 9:46-48)

33 Néenee náinu chacáalee jí'ineerri Capernaúm. Nayá'inaami cuíta ricúla, Jesús sáta léemiui nayá éewidenaicoo liájcha:

—¿Tána ijútau yáacoo iníjbaa lícui?

34 Ne jáiwa manúma nayái, jiníwata iníjbaa lícuu jútenaiu náinuca tánashia mawí cawénii wérri náiiibicha.

35 Néenee Jesús liwáawai, limáida náa'a doceca, limá nalí:

—Tánashia wówerri quéecha nácu, arrúnai'inaa náishiirricuu quinínama yúcha, ya lishírrueda nalí quinínama.

36 Jáiwa libárrueda béewami nalí báqueerri samálita, jáiwa liwína liná licúlau jini limá nalí:

37 —Tánashia ríshibierrri nují'inaa nácu báqueerri samálita léjta liéni, ríshibierrri nuyá; ya liá'a ríshibierrri nuyáni, jócai bábaujta lirríshibia nuyá, ya lécchoo liá'a bánuerri nuyá.

Ne liá'a jócaicta yáa wájuntani, yáairri wájcha

(Mt 10:42; Lc 9:49-50)

38 Juan má'ee lirrú:

—Quéewidacai, wacába báqueerri jéderri demonio jijí'inaa nácu, ne jócaica wájcha sái jini, jáiwa waprúbibia liúcha jini.

³⁹ Jáiwa Jesús éeba'ee:

—Jócai iprúbibia liúchani, jiniwata liá'a méderri jócai nacába cáji nují'inaa nácu, jócai éewa litáania máashii nunácueji.

⁴⁰ Ne liá'a jócaicta ya wajúntami, yáairri wáajcha.

⁴¹ Matuínaami tánashia yáairri írri áabai báasu shiátai iyá Cristo shínaaca, yáawai numá irrú liwáaliaminaa liwénuijoo.

Liá'a carrúnatai cáacoo jíconaashi rícula

(Mt 18:6-9; Lc 17:1-2)

⁴² “Matuínaami tánashia wáneerri nacáacoo jíconaashi rícula náani áabi júbini éebidenai nunácu, Dios cástigaa liyá, saíctami náuca manúa yáaculani áabai íiba wérri liwánacoo nabájini linácula.

⁴³ Ne jicáajiquicta wána jicáacoo jíconaashi rícula, ujiméda máashii, jicá'a liá'a wíchuerrri jicáajiu; saícai jiwárruacoo macáaji áacairra, ne jócubeecha chámai jicáajiyu jiáu jibárruacoo infierno rícula, chaléeni jóctala chichái éewa lichácacoo. [

⁴⁴ Chaléeni jóctala máanali dalánai, ya chichái jócai chácacajiu.]

⁴⁵ Ne jíibacta wána jicáacoo jíconaashi rícula, ujiméda máashii, jicá'a liá'a wíchuerrri jíibau; saícai jiwárruacoo áacairra macáwa, ne jócubeecha chámai jíibayu jiáu jibárruacoo infierno rícula. [

⁴⁶ Chaléeni jóctala máanali dalánai, ya chichái jócai chácacau.]

⁴⁷ Ne jituícta wána jicáacoo jíconaashi rícula, ujiméda máashii, jicá'a liá'a jíjedanica jituú; saícai jiwárruacoo bátui tuíshiyu Dios wánacaalactaca ricúla, ne jócubeecha chámatui jituíyu jicáu infierno ricúla.

⁴⁸ Chaléeni jóctala máanali dalánai, ya chichái jócai chácacajiu.

⁴⁹ “Jiniwata quinínama mináajoo nasálau chicháiyu, liwówau limáaca arrúnaa wabésunacoo íchaba cacháninai íibeji.

⁵⁰ Iwíduma saícai; ne jáicta majúwacani, ¿chíta quéewau éewa iwána lisírbia báníu jíni? Iyá léjta iwíduma saícaica, saíca iyá iyáwaacoo.”

10

Jesús éewida linácu liá'a jócubeecha namáaca yáacau

(Mt 19:1-12; Lc 16:18)

¹ Jesús jiáu Capernaúm néenee, jáiwa liáu Judea shínaa cáinabi ítala, cáiwia jíactejuco Jordán shínaa cáinabi ítala. Néeni néejoo náawacacoo lirrú náa'a chóniwenaica, jáiwa léejoo léewida nayái léjta limédau'uni séewirrinaa.

² Áabi fariséobini narrúniu Jesúsru, quéewique'e néeneda nacába wáni, nasáta néemiu wáni washiálicuerri léewacta limáaca líinu, léjta wawítee bínacu.

³ Jáiwa léeba nachuáni:

—¿Tána Moisés bánua imédacai?

⁴ Namá'ee:

—Moisés máca néewaca namáaca naníinai, liá nalí áabai cáashta namáaca yáaca'inau.

⁵ Néenee Jesús ma nalí:

—Moisés yáa irrú liérri wánacaalashica liyá júrricacala iyá.

⁶ Ne quéechanacu'inaami Dios quénuda cáinabi, Dios quénuda washiálicuerri ya íinetoo,

⁷ Linácu jiliéni washiálicuerri shírriu lisálijinaa yúcha ya litúwa quéewique'e cáinu liyá.

⁸ Ne nayá chámata léjta chóniwenaica áabaiminaa nayája. Chá'a jóca chámata nayá mawiájani bácaicai.

⁹ Linácue jiliéni liá'a washiálicuerrica jócai éewa lishírrica liá'a Dios rúndanica.

¹⁰ Jái'inaami nayá cuíta rículai lishínaa éewidenaicoo sáta néemiu liyá linácue jiliéni.

¹¹ Jesús má'ee nalí:

—Tánashia liá'a máaquerri línu ya licásau báquetoo yáajcha, liméda máashii línayu runácula ruá'a quéecha nácu sáumica.

¹² Ya ínetoo máacta rúneerri ya rucásau báqueerri yáajcha, cháí cábacanaa ruméda ruínayu máashii.

Jesús yáa sáicai nalí náa'a sáamanaica

(Mt 19:13-15; Lc 18:15-17)

¹³ Natée Jesúsru áabi sáamanai lidúnuque'ini; ne náa'a éewidenaicoo jáiwa nacáita náa'a téenei lirrúni.

¹⁴ Jesús cába'inaami jini liáni, íwirri liwówa ya limá nalí:

—Imáaca sáamanai ínu nulí, ya u'ipróbibia núchani, jiniwata náa'a éebidenai Dios nácu, léjta náani sáamanaica, jócai éewa náinuminaa Dios néerra.

¹⁵ Yáawai numá irrú jócta éebida Dios nácu léjta náani sáamanaica, jócai éewa liwárroocoo néerra.

¹⁶ Jáiwa linácuda limá licú sáamanai, jáiwa liá nalí sáicai nayái lichánaa licáajiu nanácu.

Báqueerri washiálicuerri rícuerrri táania Jesús yáajcha

(Mt 19:16-30; Lc 18:18-30)

¹⁷ Jái'inaa Jesús jiáu liwína liájabau, báqueerri washiálicuerri cánacau línuca litúyau lirrú, lisáta léemiu jini limá lirrú:

—Quéewidacai sáicai, ¿tána arrúnaa numédacai quéewique'e nuyá Dios yáajcha mamáarraca?

¹⁸ Néenee Jesús ma lirrú:

—¿Táda jiá nují'inaa sáicai? Jini sáicai, bácai Dios.

¹⁹ Jiá lénaa náa'a Dios wánacaalau'uca: 'Ujínua; Ujimá báquetoo yáajcha jínu yúchau, (ujimá báqueerri yáajcha jínirri yúchau lécchoo); ujinédu; ujiméda jinúma yúwicau báqueerri nácuca; ujichálueda; cawáunta jisálijinau ya jitúwa lécchoo.'

²⁰ Néenee limá Jesúsru liá'a washiálicuerrica:

—Quéewidacai, quinínama liáni numédani icúulirrijuicteji nuyá.

²¹ Néenee Jesús cába lirrú canínaa licába liyái limá lirrú:

—Cháucta jirrú áabai rími mawí: Jiáu, jiwénda quinínama liá'a jiwáalianica ya jiá nalíni náa'a carrúni jináatanica. Jiwáalianinaa méenaami chaléeni áacairrajoo. Néenee jínu jijínanicoo nuájcha.

²² Néenee liá'a washiálicuerrica, linísa'inaa léemi liá'a Jesús máni lirrú, lírrucueda liwówau liáwai máashii wérrica liwówa yáacoo, bájalaca rícuerrricani.

²³ Néenee Jesús cába náa'a lishínaa éewidenaicoo yéenai litéeji limá nalí:

—¡Tráawajui wérrí nalí náa'a rícuernica nawárrua'inau Dios wánacaalactalaca!

²⁴ Néenee náa'a lishínaa éewidenaicoo nacáarrudau néemi lichuáni, ne Jesús éejoo limá nalí:

—Nuéenibi, ¡tráawajui wérrí nalí náa'a máaquenai nawówau warrúwa nácu nawárrua'inau Dios wánacaalactalaca!

25 Tráawajui mawí báqueerri rícuerrirru liwárrua'inau Dios wánacaalactalaca liúcha léjta áabai caméeyu jócai éewa libésunacoo ishídui tuí rícueji.

26 Néenee nacárrudau wérri néemicani namá'ee naliwaacoo:

—¿Yáawaicta liáni, tána éewa línu Dios néerra?

27 Néenee Jesús cába nalí limá nalí:

—Chóniwenai jócai néewa naméda liáni, ne Dios, léewaca liméda, ne Dios léewaca liméda quinínama.

28 Jáiwa Pé'eru ma lirrú:

—Wayá wamáacani quinínama liá'a wawáalianimica, quéewique'e wéewa wasíguia jiyá.

29 Jesús éeba'ee:

—Ne yáawaiyi namá irrú matuínaami máaquerricta nunácueji o nuchuáni nácueji sálwerrica limáacacta líbanau, o léenajinai, o léenajetoo, o litúwa, o lisálijinaa, o léenibi, o cáinabi,

30 lirríshibiaminaa lirrícu liéni éerrica, cien cuíta yúcha mawí, léenajinai, léenajetoo, litúwanai, léenibi ya cáinabi, báawita namúrru iyá namédaque'e irrú máashii; ya liá'a éerri ínuerrica iwáaliaminaa cáwicashi jócai amáarra.

31 Ne íchaba náa'a chóque'e cawéninica, nayáminaa mawénini'inaa; ya íchabaminaa chóque'e náa'a mawéninimica, nayáminaa cawénini'inaa.

Jesús úwadedeerri matálichu máanalicala'inaa liyá

(Mt 20:17-19; Lc 18:31-34)

32 Ná'eewoo Jerusalénra, Jesús jínerru éewidenaicoo béecha. Ne nayá cáarrudenai, ne náa'a yáainecoo líshiirricu cáarruni. Jesús éejoo limáida náa'a doce éewidenaicoo báawachala, jáiwa líiwa nalí liá'a libésuna'inaacoo.

33 “Léjta icábau'uni, wayá yáaineu Jerusalénra, chaléeni nuyá Washiálicuerri Dios Cúulee'inaaca néntregaani'inaa nuyá nalí náa'a sacerdotébini wácanaica, ya nalí náa'a quéewidacai ley shínaa, nawánaminaa náinuacojoni nuyá, ya néntregaaminajoni nuyá nalí náa'a bájirra cáinabi ítesanaca.

34 Nacáidaminaa nuyájoo, nawísadaminaa nuyá, náinuedaminaa nuyá ya náinuaminaa nuyájoo; ne matáli éerri yáwinaami nucáwiaminaujoo máanalicala'inaa yúcha.”

Santiago ya Juan sátenai áabai sáicai

(Mt 20:20-28)

35 Santiago ya Juan, Zebedeo éenibi, narrúniu Jesúsru namá'ee lirrú:

—Quéewidacai, wawówai jiméda walí áabai sáicai wasátani'inaa jiúcha.

36 Ne lisáta léemiu nayái:

—¿Tána iwówai numéda irrú?

37 Namá'ee lirrú:

—Jimáca walí jiwána wawáacoo jiwánacaalactaca balíbalictaca báqueerri sáicaquicteji ya báqueerri apáulicueji.

38 Jesús éeba'ee:

—Iyá jócai yáa léenaa isátanica. Nuyá carrúni jináata'inaa namédaca ya náinua nuyá. ¿Iyá éenaa iméda carrúni jináata ya máanali iyá léjta nuyá?

39 Jáiwa néebai:

—Wéenani.

Jesús má'ee nalí:

—Iyá carrúni jináatani namédaca ya máanali iyá léjta máanali nuyá;

⁴⁰ Ne iwáayu'inau sáicaquictejica o apáulicueji, jócai nutóca nuá irrú, ne náa'a nusálijinaa wínani quéecha, náwa wáaine'inau néeni nárra.

⁴¹ Quéecha'inaami néemicani náa'a áabi diez éewidenaicoo, jáiwa íwirri nawówai Santiago yáajcha ya Juan.

⁴² Ne Jesús máida'ee nalí limá'ee:

—Léjta yáayu léenaani, náibi náa'a jócani éebida, ái wánacaleerri nayá já'a mawí máanui cábacoo náucha, ya náa'a máanuini cábacoo áacai nacábacoo áabi yúcha.

⁴³ Ne íbicha jócai éewa chácaarra. Báawacha wáucha, iyá, liá'a wówerri máanui limédacoo íbicha, arrúnaa lisírbia quinínamarra.

⁴⁴ Ne liá'a íbicha wówerri limédacoo cawéniyu arrúnaa lishírrueda áabirru.

⁴⁵ Jiníwata Nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca, finuca jócai nasírbia nulí, nuyá ínuerri nusírbiaque'e nalí, ya máanali nuyá quéewique'e nuwáseda íchaba jícona.

Jesús chúni Bartimeo matuíyica
(Mt 20:29-34; Lc 18:35-43)

⁴⁶ Liáwinaami Jesús ínu áabai chacáalee rícula jí'ineerri Jericó náajcha náa'a lishínaa éewideneu. Jáyaali najiáu Jericó rícula, íchaba chóniwenai yáajcha, néenee báqueerri matuíyii jí'ineerri Bartimeo, licúulee liá'a Timeoca, wáairriu liyáca iníjbaa éemanacu sáteerri warrúwa chóniwenai yúcha.

⁴⁷ Léemi'inaa liyáca Jesús Nasaret sái, néenee limáida liá'a matuíyica limá'ee:

—¡Jesús, David táqueerrimi, carrúni jináata jicába nuyá!

⁴⁸ Néenee íchaba cáita liyá quéewique'e manúmata liyáca, ne limáidada danáanshiyu mawí:

—¡Jesús, David táqueerrimi, carrúni jináata jicába nuyá!

⁴⁹ Néenee Jesús bárruawai limá'ee:

—Imáida lirrú.

Néenee namáida lirrú matuíyica namá lirrú:

—Cadánani, jiwówa, jibárroo, limáida jirrú liá'a Jesúsca.

⁵⁰ Néenee liúca lishínaa sábanawai léjta ruana liá'a Bartimeoca léenu libárruacoo línu Jesús néerra.

⁵¹ Néenee Jesús sáta léemiu jini limá lirrú:

—¿Tána jiwówai numéda jirrú?

Liá'a matuíyica limá Jesúsru:

—Nuwácali, nuwówai nucábaca báaniu.

⁵² Néenee Jesús ma lirrú:

—Jéewa jiácuwai. Nunísa nuchúni jiyái jéebidacala nunácu. Madéjcanaa léewa licábaca liá'a matuíyica liáu Jesús yáajcha iníjbaa lícui.

11

Jesús wárroo Jerusalénra
(Mt 21:1-11; Lc 19:28-40)

¹ Quéecha'inaami urrúni nayá Jerusalénru, á'a chacáalee Betfagé ya Betania rícu, urrúni lirrú liá'a Olivos shínaa awácaca, Jesús bánua chámata lishínaa éewidenaicoo,

² limá'ee nalí:

—Yáayu'u áabai chacáalee piitui rími júntami, iwárruaminau néerrajoo ínuminaa áabai burro bájerriu, jiní írracajiu íta'aa újnibii. Iwásedani ya ta índaque'e jíni.

³ Ne áabi sátacta néemi iyá tándá imédani, imá nalí wawácalirru náani, ne liyáalimin léējuéda irrújoni.

⁴ Jáiwa náawai, náinu linácu liá'a búrruca cáaye rícu, bájerriu cuíta núma lícu, jáiwa nawáseda jíni.

⁵ Áabi yáaine nayá néeni nasáta néemiu nayá:

—¿Tána imédai? ¿Tándá iwáseda liárra búrruca?

⁶ Ne néeba nachuáni léjta Jesús máyu'u nalí; jáiwa naínda náacuwai.

⁷ Néenee namáaca náabalau burro íta'aa ta natée Jesúsru jíni. Jáiwa Jesús írrau burro íta'aa.

⁸ Íchaba dáquinia náabalau injbaa lícu, liá'a Jesús bésunactacoo, ya áabi dáquinia áicuba nácai nawíchua bacháida lícu.

⁹ Ya náa'a yáainecoo libéecha ya líshiirricu, namáidada'ee:

—¡Cawéni wérrí! ¡Sáicai wérrí ínuerri lijí'inaa nácu Wawácali Diosca!

¹⁰ ¡Sáicai wérrí línuca liá'a wánacaleerrica, léjta wawérrí Davidmi wánacaalactamica lishínaami sáictai wérrí! ¡Cawéni wérrí Jesúsru áacairra!

¹¹ Jesús wárruo Jerusalénra jáiwa liáu templo néerra. Licábateda litéejiu néenee ta liácoo Betania néerra náajcha náa'a doce éewidenaicoo, níwata jái táicalacai.

Jesús mándisierrí higuera jiní íta

(Mt 21:18-19)

¹² Áabai éerri ricúla, najiá'inaamiu Betania rícueji, Jesús síntia ínaaishi.

¹³ Déecucheji licába áabai higuera cabáinai, jáiwa lirrúniwai licába cáactani, ne línu licába liyáwoo libáinaaca, jócala léerdi liá'a lítau.

¹⁴ Néenee limá higuérarrui:

—¡Jiníminaa mawiá éejoo líiya jíta mawiá!

Lishínaa éewidenaicoo néemini.

Jesús yúca templo rícuca náa'a wéndenaica

(Mt 21:12-17; Lc 19:45-48)

¹⁵ Liáwinaami Jesús ínu Jerusalénra náajcha náa'a lishínaa éewidenaicooca. Quéecha'inaa liwárruacuwai (lishínaa patio ítala liá'a) templo mánuica, néenee licába náa'a wéndenai néeni ya náa'a wéneai lécchoo. Néenee ya ta liúca bináawala jíni. Lináawida nashínaa mésa náa'a cámbianai warrúwa chóniwenairru, ya náarrubai náa'a wéndenai paloma,

¹⁶ jócu línda jiní'eecha bésuneerriu templo rícueji tánashia natéeni.

¹⁷ Néenee léewida nayá limá nalí:

—Jái tánacuwai,

‘Núbana jí'inaaminaa cuíta na'óracta'inaa náa'a quinínama chóniwenai yéenai cáinabi íta'aa',

ne iyá médani léjta áabai útawi canédibini shínaa. (Jesús ma nalí liáni náa'a wéndenaica nachálujuedacala chóniwenai.)

¹⁸ Néemi'inaa liá'a Jesús médani náa'a sacerdote wácanai ya náa'a quéewidacai ley shínaa, néenee namúrru chítashia náinuau'u'inaa Jesús jíni, cáarruca nacábacani, níwata quinínama chóniwenai cáarrudau néemi léewidacala, sáicta néemi lécchuni.

¹⁹ Ne catáawaca'inaa, Jesús jiáu lirrícucha liá'a chacáaleeca lishínaa éewidenaicoo yáajcha.

*Higuera máataica míshiyii**(Mt 21:20-22)*

²⁰ Manúlacai'inaami néejoo nabésunacoo higuera júntami, jáiwa nacába jíni míshii lijíchu yáajchau.

²¹ Néenee Pé'eru, lédacaniu bésuneerricoo, limá'ee Jesúsru:

—Quéewidacai, jicábate, liá'a higuera jimándisiani míshiyii.

²² Jesús éeba'ee:

—Éebida Dios nácu.

²³ Ne báqueerri chóniwerri éebidacta liwówa yáajchau Dios nácu éewerri limá lirrú liáni dúulica: '¡Cachéerra, jichánau manuá yáacula!', ya yáawaa léebidaca cháminaa libésunacoo léjta limáyu.

²⁴ Tándawa numá irrú quinínama liá'a isátani Dios yúcha, éebidani jái ínucai, ya irríshibiaminaajoni.

²⁵ Ne jáicta isáta iyá Dios, ipérdonaa yáacau jáicta máashii imédani irrúwacoo, quéewique'e isálijinaa yáairri áacai liméetuaque'e ijíconaa lécchoo. [

²⁶ Ne jóctaca ipérdonaa, chacábacanaa isálijinaa yáairri áacai jócai lipérdonaa ijíconaa lécchoo.]

*Liá'a wánacaalacta Jesús shínaa**(Mt 21:23-27; Lc 20:1-8)*

²⁷ Liáwinaami liáni néejoo Jerusalénra. Nácula Jesús jínaniu templo rícu, jáiwa narrúniu lirrúí náa'a sacerdotébini wácanai, náa'a quéewidacai ley shínaaca, ya náa'a salínaica,

²⁸ ya nasáta néemiu wáni:

—¿Tána wíteeshiyu jiúqueda nashínaa náa'a cawéndacani templo rícu? ¿Tána yáa jirrú wíteeshi jimédau'inaani?

²⁹⁻³⁰ Jesús éeba'ee nachuáni:

—Nuyá lécchoo nusáta nuéemiu iyá: ¿Tána bánua Juan Bautístaca, Dios o washíalicuenai? Éeba nulíni. Ne íwacta nulíni, nuyáminaa lécchoo núiwaminaa irrú tánashia wíteeshiyu numéda léji liéni.

³¹ Jáiwa nachánau najútacoo nayá wáacoo: “Ne wamácta lirrú Dios bánuani, limáminaa: ‘Néenee, ¿ne tándá jóca éebida lirrúí?’

³² Ne wamácta washíalicuenai bánuani,” íwirriminaa chóniwenai wówa wáajcha, quinínama yáine léenaa yáawaiyíi, Juan táania yáawaiyíi Dios rícueji.

³³ Jáiwa néeba Jesúsru:

—Jócu wáa léenaa.

Néenee Jesús éebai:

—Ya nuyá chajá'a jóca núíwa irrú tánashia wíteeshiyu numéda léji liéni.

12*Liá'a licábacanaaca náa'a catráawajaacanica máashiicanica**(Mt 21:33-36; Lc 20:9-19)*

¹ Jesús litáania nalí licábacanaayu. Limá'ee nalí: “Báqueerri washíalicuerri liáabana uva yáanai, jáiwa lirrújcuéda litéejii; lichánau lichúni liárrui limédacta'inaa vino, jáiwa libárrueda áabai torre quéewique'e litúyacani quinínama. Néenee liá nalí jíni lishínaa shínaashiwai áabi tráawajadorbinirru, jáiwa liáwai.

² Léerdi'inaami náawaqueda banácali íta, libánua báqueerri lishínaa tráawajadorru yáairri liájcha, lisáta náucha náa'a cáabanacani

lishínaa cáinabi ita'aa, léenaa liá'a shínaashi éenaaca banácali ita litócani'inaaca.

³ Ne jáiwa nawína liyái, náiinuedaque'ini nabánuani cháaji macáaji rícu sái.

⁴ Néenee liá'a liwácalica libánua báqueerri léenaa, ne liáni nawánani catúca liwíta nácu ya nacáitadedá liyá.

⁵ Libánua báqueerri jáiwa náinua jíni. Liáwinaami libánua áabi íchabani; ya áabi nabásedani ya áabi náinuani.

⁶ “Újnibii limáacau lirrú báqueerri: Licúulee, canínai wérri licábaca. Último libánua liyá lipénsaa lirrúwoo: ‘Cájbami cawáunta nacába liáni nucúuleeca.’

⁷ Ne namá nalíwoo, náa'a cáabanacanica: ‘Lé'inaa léju liáni ríshibierrí'inaa liá'a máacaderricoo jáicta máanali lisálijinaajoo, wáinuani washínaa áani quinínama.’

⁸ Jáiwa'ee nawína jíni, náinua jíni ya náuca jíni limáashiicaimi bináawala banácali yúcha.

⁹ “¿Ya tána imá irrúwoo tána liméda liá'a liwácali liá'a banácalica? Ya liáminau línuaca náa'a cáabanacánica, liáminaa liá'a banácalica áabirru.

¹⁰ “¿Jóca iliá icábau liá'a Dios chuánica? Limáctaca: ‘Cristo léjta liá'a íbaca nacháninica náa'a camédacaica, liyá'inaawa íba chúnsai sáicaca.

¹¹ Liáni limédani liá'a Wánacaleerrica, ya wayá cárrudenai.’ ”

¹² Néenee náa'a wánacaleenai judíobini nawówai'e natée Jesús preso, jiniwata náaca léenaa liméda licábacanaa nanácula. Ne cáarru nayái chóniwenai nácueji, néenee namáaca jíni, ya náawai.

Linácu liá'a napáidau impuesto

(Mt 22:15-22; Lc 20:20-26)

¹³ Nabánua Jesús náa'a áabica fariséobinica ya lishínaa néenaa náa'a Heródesca, quéewique'e nawána limá áabata náucaque'e linácue jíni.

¹⁴ Nayá janárta ma lirrúni:

—Quéewidacai, wáa léenaa jimáni yáawaiyi, jócala jínda natée jiwítee jini cáarrucala jicába chóniwenai, áabenaacala jimédacoo quinínama chóniwenai yáajcha. Jiyá éewiderríu yáawaa léjta Dios máyu'u. ¿Sáicai wérri wapáidacta impuesto lirrú liá'a romano wácalirru, o jócta wapáida? ¿Arrúnaa wapáida o jócuwee wapáidani?

¹⁵ Ne Jesús, yáirri léenaa nawówaicala naméda lirrú máashii, limá nalí: —¿Tánda iméda nulí trampa? Índa nulí áabai moneda nucába áani.

¹⁶ Natée jíni, ya Jesús ma nalí:

—¿Tána náani léji lierra ya lierra jí'inaa tánerricoo lináni nácu?

Namá'ee néebacani:

—César, romanobini wácali.

¹⁷ Néenee Jesús ma nalí:

—Ne yáa lirrú liá'a César tánashia lishínaa, ya Diosru liá'a lishínaa lécchoo.

Ya liá'a léebau náuchani nacáarrudau wérri néemicani.

Liá'a nasátau néemiu linácu liá'a nacáwiactacoo

(Mt 22:23-33; Lc 20:27-40)

¹⁸ Néenee náau nacába Jesús áabi néenaa náa'a saduceoca. Namá'ee náani náa'a máanalínica jócani éewa nacáwiacoo mawiá; táda náau nalí namá chá'a:

19 —Quéewidacai, Moisés máacani tánerriu báqueerri washiálicuerri máanali cáinui ya jiní licúulee ruájcha ruá'a línuca, liá'a léenajirrica liwínaminaa línu ruá'a máanirriuca, náa'a léenibi jiáinecoo, máaquenaimicoo léenibiyu liá'a léenajirri máanalimica.

20 Wée saícai wérri, áitee já'a siete léenajinai, liá'a quéecha nácu saíca cáserriu, jáiwa máanali jini jócai máaca licúuleu.

21 Néenee liá'a líshiirricusaica licásau ruájcha ruá'a mánirriuca, liyá cháí máanalica jiní máacani licúuleu. Chacábacanaa liá'a báqueerri léenajirri líshiirricusai lécchoo,

22 ya náajcha náa'a sieteca; ne jiní wérri éneerri limáca licúuleu. Néenee máanali ruá'a línumica.

23 Wée saícai wérri, jáicta rucáwiauujoo, nayá náajcha wáacojoo báaniu, ¿Tánashia néenaa náani rúnirri'inaa náani sieteca yéenaimi ruájcha cásenaimiu?

24 Jesús má'ee nalí:

—Iyá yúquenaiu wérri iyáca, jócala yáa léenaa liá'a tánerricoo ya liá'a Dios wíteeca.

25 Jáicta máanalini cáwiauujoo, náa'a washiálicuenaica ya náa'a íinaca jócuminaa nacásau, ne cháminaa nayá léjta ángelbini yéenai áacairra.

26 Léjta jáicta máanalini cáwiawai, ¿Jócu iliá iyá, liá'a cáashta Moisés tánanimica? Moisés cába'inaami áabai banácali éemacoo liyáca ne jiní bálanaa. Dios má'ee Moisésru: —Nuyá jáa lierra Dios néebidanimi nácu liá'a Abrahámca, ya Isaac ya Jacob.

27 ¡Ya Dios jócai máanalini shínaa, Dios nashínaa náa'a cáwinica! Tándawa iwítee wérri iyá yúquerriu liyáca. Dios má'ee chá'a áawita máanalini nayá, cáwiniyaca.

Liwánacaala mawí cawéni wérrica
(Mt 22:34-40)

28 Lirrúniu Jesúsru báqueerri néenaa náa'a éewidenai Moisés chuáni éemerrimi Jesús méda yáacau'u chóniwenai yáajcha. Liá'inaa léenaa Jesús éeba nachuáni saíca, néenee lisáta léemiu jiní lécchoo limá'ee lirrú:

—¿Tána náiiibicha náa'a Dios wánacaalau'u cawénii mawí quinínama yúcha?

29 Ne Jesús ma lirrú:

—Le Dios wánacaalau'u cawénii mawí quinínama yúcha liáni: 'Israel shínaa chóniwenai, éemite liáni: Wawácali, washínaa Dios, Wawácali Dios bácai rími.

30 Táda arrúnaa caníinaa jicába jiwácali Dios quinínama jiwówa yáajchau, quinínama jicáwica yáajchau, quinínama jiwítee yáajchau ya quinínama jidánani yáajchau.' Liyáwa Dios wánacaalau'u cawénii mawí quinínama yúcha liáni.

31 Ya liá'a yéerri líshiirricu liá'a Dios wánacaalau'u cawéniica cha léjta liáni: 'Arrúnaa caníinaa jicába áabi léjta jiyá jájiu.' Jiní áabai Dios wánacaalau'u mawí cawéniica náuchaja liáni.

32 Néenee liá'a éewiderri Moisés chuáni ma lirrú liá'a Jesúsca:

—Saícai jimáca, Quéewidacai. Yáawaiyi jimácaa bácai rími Dios, jiní báqueerri mawí liúcha.

33 Arrúnaa caníinaa wacába Dios quinínama wawówa yáajchau, ya quinínama wawítee yáajchau, ya quinínama wacáwica yáajchau ya quinínama wadánani yáajchau. Arrúnaa caníinaa wacába wayácchuniu léjta wayá jájiu. Cawénii mawí náucha náa'a cuéshinai wéemani wáa Diosruni, ya quinínama náucha náa'a áabata náiiindani altar ítala.

³⁴ Jesús cába'inaa liá'a quéewidacai ley shínaaca, léeba liwítee saícaiyu jini, néenee limá lirrú:

—Jócai déecucha yáaca Dios wánacaalactalaca.

Néenee náa'a éemenai nayácani, jócu náa'a nawówau nasátau néemiu liá'a Jesúsca.

¿Tána lisálijinaa báinacu sánami liá'a Mesíasca?

(Mt 22:41-46; Lc 20:41-44)

³⁵ Jesús yéerri liyáca templo rícu éewiderrri liyáca, ya lisáta léemiu:

—¿Tánda namá náa'a quéewidacani ley shínaaca lécala liá'a Mesíasca néenaa náa'a Davidca?

³⁶ Le Davidja lierra, táanierri Espíritu Santo dánaniyu limá'ee:

'Liá'a Diosca limá nushínaa cawánacaalacai:

Jiwáau nulí saícaquictejica,

cáashia nuwáalia jijínaiu jiájabalau'.

³⁷ ¿Chíta quéewau liá'a Mesíasca David cúuleequi jiníni, liyá jájiu limáni liwácalica? Náa'a chóniwenai, íchabani néemi nawówa yáajchau Jesús chuáni.

Jesús liá najíconaa náa'a quéewidacani ley shínaaca

(Mt 23:1-36; Lc 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ Jesús má'ee já'a léewidacta liyáca: “Itúyau náucha náa'a quéewidacani shínaa leyca, náa'a wówenai namáacoo machénita náabala ya natáaque'e saíca nawówa yáajchau plaza rícu.

³⁹ Níiwenai yáarrubaishi mawí saícaca sinagoga rícu, ya níiwenai liá'a yáarrushi mawí saítaca ya íyacaishi saícaica.

⁴⁰ Ya néda náabana náa'a máanirrinica, nawówaiyu ta náa'a óraca machéni. Nayá rishíbenai'inaa carrúnatabee máanui mawí.”

Ofrenda rushínaa ruá'a máanirriuca ruyá carrúni jináatau

(Lc 21:1-4)

⁴¹ Jesús yéerrite lijúntami náa'acaja náawaquedani rícu warrúwa nachúnique'e liyú templo, licába liyáca náayu'u warrúwa lirrícula. Íchaba rícbini yáa íchaba warrúwa.

⁴² Jáiwa'ee ruínu báquetoo máanirriu carrúni jináatau, jáiwa'ee ruácaja rícula chámai moneda rími cobre, jiníjtai wéni.

⁴³ Néenee Jesús máida lishínaa éewidenaicoo, ya limá nalí:

—Ne yáawaiyi numá irrú ruáni máanirriuca carrúni jináatau yáichoo lirrícula mawí máanui náucha náa'a áabibica;

⁴⁴ ne yáainai quinínama liá'a sóberrri nalí, ne ruyá carrúni jináatau ruáni quinínama carrúni jináataiyu ruyáu'inaa.

13

Jesús úiwadeda linácu liá'a templo cáarralerrri'inau

(Mt 24:1-2; Lc 21:5-6)

¹ Jesús jiá'inaamiu templo rícuca, báqueerri néenaa náa'a lishínaa éewidenaicoo limá Jesúsru:

—¿Quéewidacai, jicábateja íiba ya cuíta máanui namáni saíquitani!

² Jesús éeba'ee lirrú:

—¿Jicába náani cuíta máanui namánica? Ne jócai éenaa lichánacu linácula íiba líta'aa wáacoo. Quinínama cáarralerrri'inau.

Jócai icába cáji libéechalau amáarractala'inaa cáinabi

(Mt 24:3-28; Lc 21:7-24; 17:22-24)

³ Jáiwa náawai awáca íbirra jí'ineerri Olivos, yéerri templo júntami. Jesús wáairriu ya Pé'eru ya Santiago ya Juan ya Andrés nasátani néemiu báawacha

⁴ chacálita'inaa libésunau jiliérra, tánashia lishínaa señal liá'a bésuneerri'inaacoo urrúniquictacani.

⁵ Jesús éeba'ee limá'ee nalí: “Cá'wa yúchaujoo jiní béecha chálujueda iyájoo.

⁶ Jiníwata ínuenai'inaa íchaba ménai nuyája liéni Cristo. Namá'ee nuyája liáni Cristoca, nachálujueda'inaa íchaba chóniwenaijoo.

⁷ “Jáicta éemi jináawiu íbana áanijoo ya chaléeni, u'icáarrudau. Arrúnaawa chácani, libésunacoo, ne jócai amáarra újnibi.

⁸ Jiníwata áabi cáinabi ínuua yáacaminau áabi cáinabi júnta, ya áabi chóniwenai naméda jináawiu nalí wáacoo, ya cáinabi cúsuu matuínaami, já'inaa ínaaishi. Liyáminaa wacábani quéechanacu carrúnatabeeca.

⁹ “Itúya iyáu; jiníwata náa'inaa iyá nalí náa'a wánacaleenaica carrúnatanica ya básaida iyá sinagoga rícu lécchoo. Nawánaminaa yáacoo nanáneewa náa'a wánacaleenaica ya reybini náneewa éebidacala nunácueji; cháminaa éewa itáania éebidau'u nunácu nanáneewa.

¹⁰ Quéechanacu jóctanaa amáarrajani, liá'a chuánshica wásedeerrica arrúnaa cáiiwanacani quinínama cáinabi.

¹¹ Ne u'urrúni iwówa iyá linácue liá'a imánica jáicta néntregaa iyájoo lirrú liá'a carrúnataica. Jáicta nasáta néemiu iyá, imáyu liá'a Dios wánani imáca, jiníwata jócta iyá táania léja liá'a Espíritu Santo táanierri'inaa nalí irrícueji.

¹² Néenajinai wáacoo néntregaaminaa néenajinaiu náiinuaque'inini, ya nasálijinaa néntregaa néenibiu lécchu; ya náa'a néenibica nanáwaminau náinua nasálijinau.

¹³ Quinínama chóniwenai máashii nacába iyá éebidacala nunácu; ne liá'a bárruerricoo machácani cáashia quiníctala mawiá, liyáminaa wásedeerri'inau.

¹⁴ “Jáicta icábajoo línuminaa liérra chóniwerri máashiicai wérrica, Dios jínaica. Liwárruaminau Dios íbana licúla, jóctala léewa liwárruacoo, —Liá'a liérrica léemini—, jáicta libésunau léju liáni, náa'a yéenai Judea rícu, náau awáca íbirra nabáyacoo,

¹⁵ ya liá'a yéerrica líbana lícu jócu limúrru lishínuu, jiníwata liyáali éerri carrúnatai wérrinaaca, cánacau ibáyacoo.

¹⁶ Néenee liá'a yéerri bacháida lícu jócu léejoo líbana néerra liáwaqueda líibalau.

¹⁷ ¡Carrúni jináatani náa'a ínaca máanuini yáawai, ya náa'a wáalenai sáamanai írrenai náini!

¹⁸ Isátau Dios yúcha jócubeecha uniábi yáajini,

¹⁹ jiníwata liyáali éerrica bájjialai cacháninaca, jócai wacábacaji líta'aa liéni cáinabi limédanica, jiníminaa mawiá cháí.

²⁰ Jóctata Dios wána amáarraitai liyáali éerrica, jiníminata wásedeerriwai; ne amáarraitai nanácueji, náa'a lishínaacoo liníwanica, jócubeecha carrúni jináata bájjiala nayá.

²¹ “Ne jáicta máirri irrú já'a ‘Cristo liéni yáa áani, o icábateni liá'a yáa á'a’, u'éebidani”.

²² Jiníwata náiinuminaa chóniwenai máinei'inaa nayáca'ee Cristo, ya íiwadedenai chuáni báawachala. Namédaminaa íchaba señal ya

méenaami, quéewique'e nachálujueda chóniwenai, áawita néewacta náa'a Dios wínanica.

²³ ¡Cá'wa yúchaujoo! Quinínama liáni nunísani núíwa irrúí jóctanaa libésunajau.

Léjuactacoo Washiálicuerri Dios Cúuleeca

(Mt 24:29-35,42,44; Lc 21:25-36)

²⁴ “Ne liyáali éerri'inaa, libésunactacoo carrúnatacaica, liá'a cáiwiaa lichácaminau, liá'a quéerrica jócai'inaa quéena,

²⁵ ya sáalii cáinenau áacai ya náa'a quinínama yáinai áacai nachéchinaminau lécchu.

²⁶ Néenee nacábaninaa nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca línu'inaa sáanaí íbeji lichúnicayu lidánaniyu.

²⁷ Nubánuaminaa nushínaa ángelbinu, náawaquedaminaa náa'a nushínaa chóniwenaiquinínama cáinabi íta'aa, quinínama licúchui rícu liá'a cáinabica cáashia último licúchui rícueji áacairranaa.

²⁸ “Éewidau linácu liáni licábacanaa áicuba bálnaca: Jáicta icá'a libáinaa páquiawai wáa léenaa ái urrúni camuí. (Cháwa'ee Israel shínaa cáinabi íta'aa).

²⁹ Chacábacanaa, jáicta icábai libésunacoo liá'a núíwani irrú, yáa léenaa urrúni nuínuca, Nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca.

³⁰ Numá irrú yáawaa quinínama lierra bésuneerri'inau yáawaa jóctanaa máanali náa'a chóniwenaiquinínama cábenai liáni bésuneerricoo liyáca.

³¹ Quinínama cáinabi ítasai ya éerri rícu amáarraí'inaa, ne nuchuáni arrúnaa licúmpliacoo.

³² “Ne liá'a éerrica ya liá'a hóraaca jiní yáa léenaa, báawita náa'a ángelbinica yéenai áacai, báawita Licúulee. Bácai yáa léenaa liá'a Lisálijinaaca.

³³ “Tanda, arrúnaa iyá cáwitui yáca icábadeda iyáca, jócta yáa léenaa chacálishia nuínujoni.

³⁴ Chái cábacanaa léjta báqueerri washiálicuerri, yáairrietau liyácani bájirra cáinabi ítala, licárgueda lishínaa tráawajadorbinu natúyaque'e líibana. Bácaínaa nabánua natráawajaaca ya libánua liá'a catúyacai cuíta núma cáberri liyá línuquicta.

³⁵ Chacábacanaa, cáwitui yáca, jócta yáa léenaa chacálishia nuínujoni nuyá cuíta wácalica, jócta samásamanaa, jócta béewami táayebee, jócta á'a cawáamai máidactaca, jócta manúlacaiba;

³⁶ jócubeecha nuínu walíqueda nuínu'inaacu máinei iyáca.

³⁷ Liéni núíwani irrú, núíwani irrú quinínama: ¡Cáwique'e ituí yáca quinínama!”

14

Nacúmida yáacau nawínaque'e Jesús preso

(Mt 26:1-5; Lc 22:1-2)

¹ Cháucta chámai éerri liyáali lishínaa saíctacta nawówa lijí'inaa pascuaca, náayacta'inaa liá'a páanica jócai múrracau. Náa'a nawácanaica, náa'a sacerdotébinica ya náa'a quéewidacani ley shínaaca náawacau natáania nalí wáacoo, chítashia néewoo nawínaque'e Jesús natéequ'e cuíta manúmai rículani, númashi yúwica nácueji ya náinuaque'inini.

² Ne áabi má'ee:

—Jócaita fiesta éerdi rícu, jócubeecha íwirri chóniwenai wówa naméda máashii.

Báquetoo ínetoo nuádeda juménibee Jesús nácu
(Mt 26:6-13)

³ Jesús yáairriu Betániala, Simón íbana néerra, liá'a Simónca wálierrimite lepra; nácula liwáau mésa nácula, ruínu báquetoo ínetoo indechoo áabai frasco alabastro yúsai cashiámui juménibeeyu jí'ineerri nardo liyáwoo, cawéni wérri. Lisúwirria liá'a frascoca léewaquee' liméecucocoo ya linuádeda liá'a juménibeeca Jesús wíta nácu.

⁴ Áabibi náa'a yéenei néenee íwirrini wówa, namá'ee nalí wáacoo:
—¿Táda namáshida liá'a juménibeeca?

⁵ Éewerrieta wawéndaca áabai camuíta liwéni liá'a tráawajuca, quéewique'e nayúda náa'a carrúni jináatanica.
Ya táania máashii runácula ruá'a ínetooca.

⁶ Ne Jesús má'ee:

—Imáacani; ¿tánda ijódiani? Liáni rumédani nulí saícai wérri.

⁷ Ne náa'a carrúni jináatanica arrúnaa iyá íbi, ya éewani iméda irrú saícai táshia éewacta jiníni; ne nuyá jócai'inaa nayá íbi mamáarraca.

⁸ Ruáni ínetooca le ruénani rumédacaja liáni: Rujúsueda nunácu juménibee jóctanaa naquéni nuyá.

⁹ Ne yáawaiyi numá irrú, táshia nácuca cáinabi jíni táshia náiiwadedacta liá'a chuánshica wásedau'inaacoo, natáaniaminaa runácu ruá'a ínetooca liá'a rumédanica, cháminaa nédacanicoo runácujo.

Judas fréserrí léntregaa Jesús
(Mt 26:14-16; Lc 22:3-6)

¹⁰ Judas Iscarioteca, néenaa náa'a doce éewideneu, yáairriu licábaca nawácanai náa'a sacerdotébinica quéewique'e chítashia léewoo'u léntregaa nalí Jesús.

¹¹ Néemi'inaami, saíta nawówa ya nafrésia náa lirrú warrúwa liá'a Judasca, liyá prínsipierri limúrru liyáalimi saíca léntregaaque'e Jesúsca.

Liá'a santa cena Wawácali shínaaca
(Mt 26:17-29; Lc 22:7-23)

¹² Quéechanacu áabai éerri liá'a fiestaca náayacta liá'a páanica jócai náarru limúrracau'u, quéecha'inaa náiinua liá'a cordéroca pascua shínanaaca, náa'a éewidenaicoo nasáta néemiu Jesús:

—¿Tanácucha jiwówai jiyá jíni wáacoo waméda liá'a íyacashica pascua shínaaca jirru jíni?

¹³ Néenee'e libánua chámata lishínaa éewidenaicoo ma nalí:

—Yáa namówai lirrícula liá'a chacáaleeca. Néeni ínujoo báqueerri washiálicuerri téerri áabai cántaru shiátai; yáau liánai,

¹⁴ táshia liwáruactau jíni, imá lirrú liá'a cuíta wácalica: 'Liá'a quéewidacai lisáta léemiu: ¿Tanácucha liyá jíni liá'a cuartoca núyacta'inaa nushínaa éewidenaicoo yáajchau pascua íyaninaaca?'

¹⁵ Liyá líyadaminaa irrú liá'a piso áacaica áabai cuarto máanui, ichúnini ya listo náayacta'inaa cena. Iméda árra quinínama liá'a arrúnai'inaa wáayaca.

¹⁶ Néenee náa'a éewidenaicoo jáiwa náawai chacáalee rícula. Náiiinu quinínama léjta Jesús máyu'u nalí, ya naméda liá'a cenaca pascua shínanaaca.

¹⁷ Quéecha'inaa samáacai, línu liá'a Jesúsca cuarto rícula lishínaa doce éewidenaicoo yáajchau.

¹⁸ Nácula'ee nawáacoo náayaque'e Jesús má'ee nalí:

—Yáawai'inaa numá irrú, ái báqueerri íibi já'a íyeerri nuájcha éntregueerri'inaa nuyá náinuaque'e nuyá.

¹⁹ Néenee máashii nawówai náa'a éewidenaicoo nasáta néemiu liyá bácaínaa namá'ee:

—¿Nuyáminaani? Báqueerri ma lécchoo: —¿Nuyáminaani?

²⁰ Jesús ma nalí:

—Báqueerri íibi iyá doceca íyeerri nuájcha lirrícu líani mitájiaca.

²¹ Nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca, ínuerri Dios néenee yáairri'inau máanalica léjta litánau'u Dios chuáni rícu. Ne máashii wéerri lijiáacoo lirrú liá'a washiálicuerri léejueda'inaa náinua nuyá. Sáictaminaata jíni jóctata lijiáwai liá'a washiálicuerrica cáinabi ita'aa.

²² Nácula náaya náa'a éewidenaicoo liájcha liá'a Jesúsca, liwína páani, liá Diosru sáicai linácu liá'a páanica. Linísa'inaa liá Diosru sáicai linácu liá'a páanica, litúcuedani liá nalí, limá'ee:

—Íyau, nuínaa waliérta.

²³ Néenee liwína vino áabai báasu liá Diosru sáicai linácu. Linísa'inaa liá Diosru sáicai linácu, liá jíni nalí náirra quinínama báasu rícueji.

²⁴ Limá nalí:

—Líani wówerri limáaca nuírranacaalani, nuádedani'inaa íchaba jíconaashi nácueji. Liyú líani íirraica, numéda nuyá léjta Dios máyu'u numédaque'ini quéewique'e numéetua íchaba jícona.

²⁵ Yáawaayii numá jóca nuírra líabi liá'a uvaca mawiá ne liyáli éerri'inaajoo nuírra líabi liá'a wáliica chaléeni áacairra Dios wánacaalactalaca.

*Jesús íwa Pé'erurru libáyaque'e lináawa liá'a Jesúsca
(Mt 26:30-35; Lc 22:31-34)*

²⁶ Quéecha'inaa narrába áabai shímashi, jáiwa najiáu cuíta lícucha náau áabai dúuli néerra jí'ineerri Olivos.

²⁷ Néenee'e Jesús má'ee nalí náa'a éewidenaicoo:

—Quinínama iyájoo yúrrucuedaminaajoo iwówaujoo nunácueji wáalee táayee, imáaca nuyá bácai, jiníwata jái tánacuwai wanácu: 'Nuínuaminaajoo léju liá'a pastorcojoo, náju náa'a ovejaca nacáarraliaminaajoo.'

²⁸ Ne quéechanacu jáicta nucáwiauajoo, nuáuminaajoo ibéechajoo Galilea rículajoo.

²⁹ Néenee'e Pé'eru má'ee Jesúsru:

—Áawita náurrucueda nawówaujoo quinínamajoo namáaca jiyá bácai, nuyá jócai'inaa.

³⁰ Néenee'e Jesús éeba'ee Pé'eru chuáni: —Yáawaiyii numá jirrú jiyá, wáalee táayee, jóctanaa limáida chámaichu liá'a gáayuca, jibáya jináawaujoo matálichujoo nunácueji, jócala yáa léenaa nunácu.

³¹ Ne limá'ee Jesúsru danáanshiyu mawí:

—Áawita rúnaa máanali nuyá jiájchajoo, jóca nuéjoo nubáya jináawa mawiá.

Quinínama cha namácai.

*Jesús óreerri Getsemaní néeni
(Mt 26:36-46; Lc 22:39-46)*

32 Jáiwa náawai chaléeni jí'ineerri Getsemaní. Jesús ma lishínaa éewidenaicoorru:

—Iwáayu íchaitaa áani nácula, nuáu nu'óracoo.

33 Ya litée Pé'eru, ya Santiago ya Juan, ya néenee lisíntia bájiala máashii liwówa cáiwí licábacoo lécchu.

34 Limá nali:

—Nusíntia nácuu máashii máanalicai. Imáacau áani, úwa imáajoo.

35 Liyáalimi Jesús yáu libéechalawoo mawí, litájiau cáashia lináni dúnú cáinabi, lisáta'eewoo Dios yúcha, jócubeecha línda carrúni jináata limédacoo bájiala.

36 Á'a li'óractacoo limá'ee: Nusálijinaa, jiyá éewerri jiméda quinínama: Jéda nútacha liáni carrúnatai wérrica; ne jócubeecha jiméda léjta nuwówau'u, ne jimédaque'e léjta jiwówau'u.

37 Néenee léējuawai chaléeni nayáctalaca ya línu nanácu máainai. Limá'ee Pé'erurru:

—Simón, ¿jimáa jiyáca? ¿Jócu wíta áabai hóraa jéewa jiyá cáwi jítálideda nuyá?

38 Arrúnaa cáwi iyáca ya i'órau, quéewique'e jócubeecha licáu irrú liá'a máashiica. Iyá saícai iwówa, ne íinaa wáneerri cáarru iyá.

39 Ne liáu báaniu, ya li'orau lirrípítia liyája chuánshicaja.

40 Néenee léjúa'ináu báaniu, línu nanácu náa'a éewidenaicoo báaniu máainai, jiníwata dajuíshi báya wérrí natuí. Jiní náa léenaa namá lirrú.

41 Lééjoo matálichu, ya limá nali:

—¿Isíguia imáaca ya iwówa íyabacoo? Cáí ája árra, línu léji liárta hóraaca Nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca néntregaani'inaa nacáaji ricúla náa'a cajíconaanaica.

42 Ibárroo, wáawai; ái urrúnicaí liá'a éntregueerri'inaa nuyá nujínairru.

Natée preso liá'a Jesúsca

(Mt 26:47-56; Lc 22:47-53)

43 Jesús táania'inaa liyá újni'ii, línu néerrai liá'a Judasca néenaa náa'a doce éewidenaicoo, íchabani chóniwenai yáajcha índenai espada ya áicuba. Ínuenai nawánacaala nácu náa'a sacerdote wácanaica, náa'a íiwadenai Moisés chuáni, yá'ee náa'a salínaica.

44 Liá'a Judasca éntregueerri nali Jesús linísa líiwa nali chítashia quéewo'oo náa léenaa Jesúsqui jini:

—Léju liárta nushíshi linánijoo, liyáwa léju liárta. Iprésudani itée saícani.

45 Línu'inaa liá'a Judasca, lirrúniu Jesúsru madéjcalicunaa limá lirrú:

—¡Quéewidacai!

Néenee lishíshi jini.

46 Linísa'inaa lishíshiqui jini, néenee nawína jini natée preso jini.

47 Néenee báqueerri néenaa yáainai néeni, lijéda lishínaa espada líimanaca licúchau, jáiwa líju le jiliá'a sacerdote wácali shínaa chóniwerri tráawajairri lirrú liwíchua liwíbai.

48 Ya Jesús lisáta léemiu náa'a chóniwenáica:

—¿Tánda índá espada ya áicuba quéewique'e iwína nuyá preso, jicá'a liá'a máashiicaica?

49 Éerri jútainchu nuyá yáajcha nuéewida iyá lirrúcu liá'a templo máanuica, jócai iwína nuyá preso. Ne liáni imédani iyáca léjta limáyu'u liá'a Dios chuánica.

⁵⁰ Néenee quinínama náa'a lishínaa éewidenaicoo namáaca jíni liá'a Jesúsca nacánacau liúchai.

⁵¹ Ne báqueerri icúllirrijui yáau liánai, dájiderrriu áabai éeyaishiyu. Ne liárri jáiwa nawína jíni.

⁵² Ne liyá jáiwa liwáseda lishínaa éeyaishimiwai jáiwa licánacau jushícai.

Jesús náajcha náa'a judío wácanaica

(Mt 26:57-68; Lc 22:54-55,63-71)

⁵³ Natée Jesús lirrú liá'a sacerdote wácalirru, ya náawacau quinínama náa'a wácanaica sacerdotébinica, náa'a salínaica ya náa'a quéewidacanica ley shínaaca.

⁵⁴ Pé'eru yáau líshiirricu déecuchata, cáashia línu patio ítala lishínaa cuíta liá'a sacerdote wácalica, ya jáiwa limáacawai náajcha náa'a catúyacani templo, licámudau liyá chichái téjei.

⁵⁵ Náa'a sacerdotébini wácanaica ya quinínama nawácanaica, namúrru'e chítashia quéewau'inaa cajíconaa nalí Jesús náiinuaque'inini; ne jócai jiáu nalí léjta nawówau.

⁵⁶ Jiníwata báawita namá íchaba ne jócai yáawaiyi, namá'ee nalí wáacoo bácainaa.

⁵⁷ Áabi bárroo namáca újnii namé'e nanúma yúbicau:

⁵⁸ —Wayá éemenai limáca: 'Nuyá cáarralerrri'inaa liáni temploca namédani náa'a washiálicuenaica, ya matáli éerri nubárrueda áabai ya jócai namédacala náa'a washiálicuenaica.'

⁵⁹ Ne jíní éewiderrini liá'a namánica.

⁶⁰ Néenee liá'a sacerdotébini wácanaica libárroo béewami nalí quinínama, ya lisáta léemiu liá'a Jesúsca:

—¿Jíní éebaca? ¿Tána léji liéni namáni nayá jáica jiyá jíni?

⁶¹ Ne Jesús máacau manúma, jíní éebacta; jiníwata náa'aca léenaa jócu liwáalia ítalashi. Liá'a sacerdotébini wácanaica léejoo lisáta léemiuni:

—¿Jiyá jiliérri Mesías, liá'a licúulee Dios sáicaica?

⁶² Jesús ma lirrú:

—Jajá, nuyá. Ya iyá icábaminaajoo nuyá Licúulee liá'a Washiálicuerrica wáairriu chéni sáicaquictejjica liá'a Dios cadánani wítee, ya línu sáanai íbeji.

⁶³ Néenee liá'a sacerdotébini wácanaica jáiwa lishírricua líibalawai liwówau limáca íwirricala liwówa, ya limá'ee:

—¿Tána arrúnaa warrúnaacai nacábaque'e mawí jíni?

⁶⁴ Iyá éemenai limá chuánshi máashii Dios nácu. ¿Chíta icábau jiníni? Quinínama namá cajíconaacalani ya arrúnaacala máanalicani.

⁶⁵ Áabibi chánau nawísadacani, ya nabáya lituí ya nabásaida liyá, namá lirrú:

—¡Jiácta léenaa tánashia básaida jiyái!

Ya náa'a catúyacani templo nabáseda lináni.

Pé'eru báyeerri jócala licúnusia Jesúsca

(Mt 26:69-75; Lc 22:56-62)

⁶⁶ Nácula Pé'eru yáa liyáca cáinacula patio íta'aa, néenee ruínu ruá'a báquetoó néenaa náa'a sacerdote wácali shínaa chóniwenai néeni sána yáca.

⁶⁷ Rucába'inaa Pé'eru nábeerri liyáca chichái dáninacu, néenee'e rucába'ee lirrú rumá'ee lirrú:

—Jiyácani yáairrimi liájcha lécchoo liá'a Jesús Nazaret sáica.

68 Ne Pé'eru báya jíni limá'ee:

—Jócai nucúnusia liyá, jíní nuá léenaa liá'a tánashia jitániaca.
Néenee lijíáu bináawalai cuíta núma licúla néenee gáayu máidai.

69 Rucába'inaa lirrú báaniu ruá'a chóniwetooa, néenee rumá nalí náa'a yáinai néerra:

—Léwa báqueerri néenaa liarra náa'a yéeneemi Jesús yáajcha.

70 Néenee Pé'eru léejoo libáya báaniu jíni liá'a Jesús náwa. Íchaitaa rími liáwinaami, náa'a yáinai néerra namáwee Pé'erurru báaniu:

—Yáawaiyíi, jiyá báqueerri néenaa, níwata jiyá Galilea sái léchchoo, jitániacala léjta nayá.

71 Néenee'e lijúrawai limá'ee:

—Dios cástigaa nuyá jócta numá liá'a yáawaiyiica. “Dios yáa léenaa jócai nucúnusia liá'a washiálicuerrica cháí itánia iyá nácu”.

72 Liyáalimi já'a, gáayu éejoo limáida báaniu. Néenee'e línu Pé'eru liwíta lículai liá'a chuánshica Jesús mánimi lirrú:

—Jóctanaa gáayu máida chámaichu, jibáya nunáawa matálichu.
Ne lédacani'inau linácu liáni, néenee líchai.

15

Jesús Pilato náneewa

(Mt 27:1-2,11-14; Lc 23:1-5)

1 Jucámarra'inaami liácuwai, nawáca yáacau náa'a sacerdotébini wácanaica náajcha náa'a salínaica ya náa'a quéewidacani ley shínaaca, quinínama judío wácanaica. Ya natée Jesús libáji rícuu, jáiwa néntregaa jíni Pilatorru.

2 Pilato sáta léemiuni:

—¿Jiyá jilierra rey judíobini shínaaca?

—Jiyái máca, —Jesús éeba'ee.

3 Jíníwata sacerdotébini wácanaica náani nalíta'aa íchaba chuánshi,

4 Pilato éejoo lisáta léemiuni:

—¿Jíní jéebacta? Jicába chítashia mánaba najútacoo jíni.

5 Ne Jesús jócai éeba lichuáni; jáiwa'ee Pilato cáarrudawai.

Jesús nawána náinuaca

(Mt 27:15-31; Lc 23:13-25)

6 (Nuwówai nuiíwa irrú áabai chuánshi rími). Lijútainchu liá'a fiestaca jí'ineerri pascua, Pilato wáseda nalí náa'a judíobinica báqueerri preso tánashia nasátani.

7 Ái báqueerri cuíta manúmai rícula já'a jí'ineerri Barrabás náajcha náa'a limánabacaca, ínuenai chóniwenai lirrícu liá'a jináwiuca namédani náajcha náa'a gobierno shínaa chóniwenai, ya náinua báqueerri chóniwerrite.

8 Néenee narrúni'inau Pilatorru náa'a chóniwenai íchabanica, néenee nasáta limédaque'e nalí léjta liwítee séewirrinaa.

9 Néenee Pilato má'ee nalí:

—¿Iwówai nuwáseda irrúni liá'a Judíobini shínaa reyca?

10 Pilato liáca léenaa náa'a sacerdotébini wácanaica, néejueda Jesús lirrú cadénica nayá.

11 Ne náa'a sacerdotéca wáneenai nacáarraliacoo náa'a chóniwenai queewique'e nasáta Pilato wáseda sáica mawí liá'a Barrabásca.

12 Néenee Pilato má'ee nalí báaniu:

—¿Tánawa iwówai numéda liájcha liá'a imáni liá'a imáni nácuha judíobini shínaa reyca?

13 Néenee namáidada báaniwai namá'ee:

—¡Jínua cruz nácuni!

14 Néenee Pilato má'ee nalí:

—¿Tánawa máashii limédai?

Ne namáidada danáanshiyu mawí namá'ee:

—¡Jínua cruz nácuni!

15 Néenee Pilato wówai limáacacoo sáica chóniwenai yáajcha, néenee liwáseda nalí jíni liá'a Barrabásca. Néenee'e liwána nabása liyá danáanshiyu mawí liá'a Jesúsca. Nanísa'inaa nabásaqui jíni, néenee'e liá nalí jíni quéewique'e máanali cruz nácuni.

16 Néenee náa'a soldádoca nanísa'inaa natée Jesús lítala liá'a cuíta wérrica shínaa bináawaca, néenee náawaqueda yáacuwei náa'a soldado íchabani mawí.

17 Néenee nasúwa lirrú liá'a líbala quíirrai wérrica léjta rey íbala, jáiwa'ee nanísa'inaa nayáaqui jíni liá'a túwirrica macájcuíyu újni corónaca, nasúwa liwíta nácu jíni.

18 Néenee'e ya ta nachána namáidadaca namá'ee lirrú:

—¡Yáali, Judíobini shínaa Rey!

19 Nanísa'inaa natáa lirrúi jíni, néenee nabáseda náacoo jíni liwíta nácu varayu, nawísadani náacoo natúyau náacoo náurruí ita'au lirrú naméda náacoo lirrú nacáidaque'inini.

20 Nanísa'inaa nacáidaqui jíni, néenee namídu líbalami liá'a quíirrai wérrica néenee nasúwa lirrú le jiliá'a líbalaca. Néenee natée jíni náiinuaque'e cruz nácuni.

Jesús nataatani'inaa cruz nácu

(Mt 27:32-44; Lc 23:26-43)

21 Báqueerri washiálicuerri Cirene néenee sái, jí'ineerri Simón, liá'a lisálijinaa liá'a Alejandro ya Rufo, ínuerri bacháideji. Libésuna'inaamiu á'a, nawána litée máashiiyu Jesús shínaa cruz.

22 Natée Jesús áabai sitio jí'ineerri Gólgota (wówerri limáca: “iyájimi yáarru”);

23 Náa líirra vino éewiderriu mirra yáajcha, áabai debé cáiwibeeyuca, jí'ineerri mirra, ne Jesús jócai líirra náuchani.

24 Ne jáiwa natáata jíni. Ya náa'a soldádoca jáiwa nachújida nalí wáacoo líbalami liá'a Jesúsca, nacába tánashia natée nalí wáacuwei.

25 Manúlacaiba las nueve natáata'inaamini liá'a Jesúsca.

26 Ya nachánaa áabai letra cruz nácu wówerri limáca tándashia nácueji náiinua jíni, limá: “Rey judíobini shínaa”.

27 Liájcha natáata chámata máashiinini lécchoo, báqueerri sáicaquicteji ya báqueerri apáuliquicteji. [

28 Cha licúmpliacoo liá'a tánerricoo: “Naníquini náibi náa'a máashiinica”.]

29 Náa'a bésunenaicoo náacoo nacáita liyá, nacúsuda nawítau ya namá lirrú:

—¡Jéemite, jiyá cáarralerrri templo ya matáli éerri jinácuda báaniu wáni,

30 Jiwásedateu jiyá jájiu ya jiúrrucoo cruz nácucha!

31 Chacábacanaa nacáida liyá náa'a sacerdotébinica wácanaica ya náa'a quéewidacani ley shínaaca. Namá'ee: —liwáseda áabi, ne liyá jájiu jócai éewa liwásedacoo.

32 ¡Jiúrrucoo cruz nácucha liá'a Mesíasca, Rey Israel shínaa, quéewique'e wacábacani ya wéebidaque'ini! Ya náa'a chámataca táatenaicoo liájcha nacáitade liyá.

Jesús máanalica

(Mt 27:45-56; Lc 23:44-49)

33 Ne wówai'inaami wíyaicumi cáí, quinínama cáinabi máaquerriu catáwaca cáashia las tresca.

34 Liyáali hóraami Jesús máidada cadánani: “Eloi, Eloi, ¿lema sabac-tani?” (wówerri limáca: “Nushínaa Dios, nushínaa Dios, ¿Tánda jimáca nuyá bácai?”)

35 Áabi náa'a yéenai á'a, néemini namá'ee:

—Éemite, máiderri liá'a íiwadederri Dios chuáni Elíasca.

36 Néenee báqueerri néenaa jáiwa licánacawai, jáiwa lisábida áabai esponja vino ijíshiiyu, libájini báju shitúwa juáta lícu, jáiwa lidúcu Jesúsru jíni quéewique'e lírracani, limá'ee:

—Imáacani, wacába Elías ínueta liúrrucueda cruz nácuchajoni.

37 Ne Jesús jáiwa limáidada cadánani wérri, jáiwa máanali jíni.

38 Ne liá'a cortinaca templo núma lícu sáica jáiwa lishírricuawai béewami cáinacueji áacairra.

39 Liá'a wánacaleerri romanoca, yéerri Jesús júntami, licába'inaa máanali Jesús, limá'ee:

—Yáawaiyi liéni washíálicuerrica Dios Cúulee.

40 Lécchoo áí áabi ína já'a cábenai nayá déecucheji; náibi ruyá ruá'a María Magdalena, María litúwa liá'a Santiago líshiimica ya José, ya Salomé.

41 Náani ínaca yáainaiu Jesús yáajcha ya nayúda liyá quéecha'inaa liyá Galilea néeni. Áí áabi mawí já'a áani íchaba áabi yéenaiu liájcha Jerusalén néerra.

Jesús naquéenini

(Mt 27:57-61; Lc 23:50-56)

42 Jesús máanali'inaami liyáali éerrica náa'a judíoca nachúnicta quinínama nayáca liá'a éerrica sábadoca, liwówai limá walí, libéecha liá'a éerri nawówa íyabactacoo, táda samáabee béecha.

43 Jáiwa, báqueerri washíálicuerri Arimatea sái jí'ineerri José ínuerri. Liá'a Joséca wánacaleerri áacai náibi náa'a wánacaleenai judíobini, néenderri Dios wánacaalau'u lécchoo, jócai cáarrunaa wárruacoo Pilato néerra lisátaque'e liúcha Jesús náanaimi.

44 Néenee Pilato cáarrudau léemi jáica máanali liá'a Jesúsca néenee limáida lirrú liá'a soldado wácalica lisátaque'e léemiu liyá jáicta máanali jíni.

45 Jáyaali soldado wácali íiwa lirrú jíni, néenee Pilato línda áabi éntregaa Joséruni Jesús náanaimi.

46 Néenee José wéni bájirra wáarruma mawíyii cawénica. Liúrrucoo Jesús cruz liúcha jíni, linísa'inaa lidájidaqui jíni, néenee libáyani útawi rícu wáalii jíni naquéenini íiba íibi. Linísa'inaa libáya útawi rícu jíni, néenee liwówaneda áabai íiba libáyaque'e útawi núma.

47 Ruá'a María Magdalena ruájcha ruá'a María José túwaca nacábani liá'a namáacactacani.

16

Jesús cáwiactau

(Mt 28:1-10; Lc 24:1-12)

¹ Libésuna'inau liá'a éerri nawówa íyabactacoo, ruá'a María Magdalena, ruájcha ruá'a María Santiago túwaca ya ruá'a Saloméca, nawéni juménibee náaque'iu najúsua Jesús náanai nácuni (jócubeecha máashii líisaani).

² Domingo manúlacaiba wérri, cáiwia wáalii jiácuwai, náau útawi néerra.

³ Namá'ee náacoo naliwaacoo:

—¿Tána wówanaida walí útawi núma rícuha liá'a íbaca?

⁴ Ne nacába'inaa nabéechau, nacába liá'a íbaca shírruerri liárru rícuha liá'a íba máanui wérrica.

⁵ Néenee nawárrua'inau útawi rícula, nacába báqueerri icúlirrijui wáacoo liyáca saícacaquictejica wáalierrri líbalau cabálai dírrirri néenee nacáarrudau bájjiala.

⁶ Ne limá nalí:

—O'icáarrudau. Imúrru imácoo liá'a Jesús Nazaret saíca liá'a náinuanimi cruz nácu. Ne cáweerriwai, jiní áani. Icábateni áani namáacactamicani.

⁷ Yáa namówai, íiwa nalí náa'a lishínaa éewidenaicoo ya Pé'erurru léchchoo: 'Liácalau nabéecha Galilearra. Icába néerrajoni, léjta limáyu'umi irrúni.'

⁸ Néenee najiáu nacánacacoo útawi yúcha náa'a ínaca, níwata chéchineneu, nacáarrudacalau. Jiní namá áabirru jiníwata cáarruca nayá.

Jesús iyaderri María Magdalenarru

[
⁹ Quéecha'inaa Jesús cáwiacuwai domingo manúlacaiba wérri, líyadau rulí quéechanacu ruá'a María Magdalenaca, lijédanimi yúcha siete espíritu máashiini.

¹⁰ Néenee ruáu ruiíwa nalí náa'a yéenaimi Jesús liájcha náa'a máashiini wówa íchenaica.

¹¹ Néemi'inaa cáwicaa Jesús báaniu rucábacalani, ne nayá jócai néebida rulí.

Jesús iyaderri chámata lishínaa éewidenaicoo

(Lc 24:13-35)

¹² Liáwinaami, Jesús iyaderri nalí áabaiyu nalí náa'a chámata limáanabaca yéenaimi liájcha yáaineu náacoo náibayu bacháidala.

¹³ Néenee néejoo náaque'iu náiiwa áabi apóstolu Jesús yáajcha, ne nayá jócai néebida nalí léchchoo.

Jesús íiwacta nalí náa'a apóstolucá namédaque'e léjta liwówau'i

(Mt 28:16-20; Lc 24:36-49)

¹⁴ Liáwinaami, Jesús iyadau nalí náa'a once éewidenaicoo nalí já'a nácula náaya nayácaca, néenee licáita nayá cháuctaca néebidaca ya cabálinicala nawówa níwata jócai néebida nalí náa'a cábeneemi licáwiacoo.

¹⁵ Néenee limá nalí: "Yáau quinínama cáinabi íiwa liáni chuánshica wáseerri'inaa quinínamarri.

¹⁶ Tánashia éebiderrri liá'a chuánshi saícaicoo libáutisacoo, liáminaa Dios néerra, ne tánashia jócai éebida liá'a chuánshijoo, jócani liwásedaujoo, liúcaminau máashiiquictalaca.

¹⁷ Namédaminaa léju liáni, náa'a éebidenai nuchuáni: Nují'inaa nácu najédaminaa espíritu máashii chóniwenai yúchajoo; natáaniaminaa chuánshi wáaliyujoo;

¹⁸ Nawínaminaa áai nacáaji rícujuu; ya náirracta'ee méenaami máanalicaica, jócuminaa máashii liméda nalíjuu; ya mawí'inaajoo jáicta nachánaminaa nacáajiu nanácu náa'a bálínenecoo saícaminaa nayájuu.”

Jesús írrerriu áacairra

(Lc 24:50-53)

¹⁹ Linísa'inaa litáania náajcha liá'a Nawácali Jesúsca, néenee linácudawai narríshibia áacairra jíni, liwáau Dios éemanacu saícaquictejica, wáaque'e léenaa Dios máaca liyá áacai wérri.

²⁰ Néenee najíau náa'a éewidenaicoo náiiwa liá'a chuánshi saícaica matuínaamirru. Liyá Nawácali yúda nayá líyadaque'e quinínamarru lichuáni saícai nayú náa'a méenaami libánuani lichuáni yáajchau. Chácajani.]

Evangelio según SAN LUCAS

Quéechanacu sái

¹ Íchaba chóniwenai natána liá'a quéecha sáimi bésunacoo wáibi.

² Chaléjta néewidaumi náa'a chóniwenai cábenai quéechanacumi, ya narríshibia liá'a libánuani namédaca náiiwa liá'a sáica chuánshica Jesucristo shínaaca.

³ Nuyá Lucas, lécchoo nujúnicaí cawéni wérrí Teófilo, nunísa nuá léenaa quinínama sáica quéechanacu sáimica, nucába lirrúnaacoo nácu íchaba nutána jirru quinínama liáni nuchúni jirru sáicani,

⁴ quéewique'e jicúnusia sáica liá'a yáawaiyica néewidani jiyá nácu.

Báqueerri ángel úwa Juan Bautista jiácta'inaacoo

⁵ Liyáali éerrimi liwánacaala'inaami liá'a rey Heródesca líta'aa liá'a cáinabi jí'ineerri Judea, yéerri néeni báqueerri sacerdote jí'ineerri Zacarías, báqueerri Abías táqueerri éenaami. Línu liá'a Zacaríasca rují'inaa Isabel Aarón táquetoomi.

⁶ Chámatanaa nayá majíconaani Dios náneewa ya naméda liwánacaala liá'a Dios wánani namédaca, táda jiní éewa liá najícona.

⁷ Ne jócai nawáalia néenibiu, jiníwata Isabel jócau éewa quéenibica; ya mawíjani salínai cáí.

⁸ Áabai éerri arrúnaa naméda nashínaa tráawaju náa'a Zacarías máanabaca Dios náneewa,

⁹ léjta séewirrinaa nawítee nayáwacoo náa'a sacerdotébinica, naníwani náibiú tánashia wárruerri'inau templo rícula, jáiwa lijiáwai Zacaríasru arrúnaa liwárruacoo Dios shínaa templo rícula quéewique'e léema juménibee nafrésiani Diosru.

¹⁰ Nácula léema liá'a juménibeecca Diosru, quinínama chóniwenai na'óraa nayáca bináaweji.

¹¹ Liyáalimija báqueerri ángel Dios shínaa iyadau Zacaríasru, bárruerriú altar éema nácu sáicaquictejica néemactaca juménibee jí'ineerri incienso.

¹² Jái'inaa Zacarías cába ángel, jáiwa licáarrudawai.

¹³ Ne ángel má'ee lirrú:

—Zacarías, ocáarru jiyá, jiníwata Dios éemerri jisátau'u liúcha, ya ruá'a jínu Isabelca wáaleecho'inaa rucúuleu, jáicta samálita jiáujoo jíáni'inaa jí'inaa Juan.

¹⁴ Iyá sáictai wérrí'inaa iwówa, ya íchabaminaa sáicta wówajoo jáicta lijiáujoo.

¹⁵ Jiníwata jicúulee cadánani'inaa wítee Dios náneewa. Jócai'inaa írri írracaishi cáiwii, cashiámui'inaa Espíritu Santoyu jóctanaa lijiájau.

¹⁶ Liwánaminaa íchaba éejueda nawíteu nashínaa Diosru, náa'a chóniwenai Israel rícu sánaca.

¹⁷ Liéni Juan yáairri'inau, Wawácali béecha, Espíritu dánaniyu ya liwítee léjta liá'a íiwadederri Dios chuáni báinacu jí'ineerri Elías, quéewique'e néejooocoo áabenaa nawówa nasálijinaa néenibi yáajchau ya náa'a máashiinica néewidaque'iu naméda sáicai. Cha licábacanaa

lichúni náa'a chóniwenai narríshibia'inaaque'e Wawácali. —Limá'ee liáni ángelca.

¹⁸ Zacarías sáta léemiu ángelca:

—¿Chíta quéewau'inaa nuá léenaa nuéewa nuwáalia nucúuleu níwata nuyá bájjialai salírranica ya nuínu lécchoo.

¹⁹ Ángel éeba'ee lichuáni:

—Nuyá Gabriel ya nutráawajaa Diosru; liyá bánuerri nuyá nutáaniaque'e jiájcha, ya nuíwa jirru liáni saícai chuánshica.

²⁰ Ne wáalee, níwata jócai jéebida liáni chuánshica numáni nácucha jirru, jiyá manúmai'inaa; jócuminaa jéewa jitániacojoo, cáashia libésunacoo quinínama liáni.

²¹ Nácula, náa'a chóniwenai nanénda Zacarías bináaweji ya nasáta néemiu nayá jájiu táda lidécudau bájjiala lijiácoo templo rícuca.

²² Lijiá'inaawai, jócai éewa litáania nalí; néenee náa léenaa jini licábaca lituírricu saíu templo rícu, litáania nalí señalyu; cha lisíguiacoo jócu litáania.

²³ Linísa'inaa liméda lishínaa tráawaju Diosru templo rícu, Zacaríasca jáiwa léejoo líbana néerrawai.

²⁴ Liáwinaami liáni, ruá'a línu Isabelca ruáwi rícu, ya nácula cinco quéerri jócau jáu rúbana yúchau, rupénsaa rumá ruliwoo:

²⁵ “Liá'a Nuwácali chóque'e liméda nulí liáni, quéewique'e náa'a chóniwenai jócubecha nacháani nuyá mawiá.”

Báqueerri ángel úwa Maríarru linácu liá'a Jesús jiácta'inaacoo

²⁶ Ruwáalia'inaa seis quéerri ruáwi rícuca ruá Isabelca, néenee Dios bánua báqueerri ángel jí'ineerri Gabriel, lirrícula liá'a chacáalee jí'ineerri Nazaret, yéerri áabai cáinabi íta'aa judíobini shínaa jí'ineerri Galilea,

²⁷ quéewique'e litáania ruájcha ruá'a miyácau jócai yáacaji washiálicuerri yáajcha, jí'ineechoo María, comprométechoo rucásacoo báqueerri washiálicuerri yáajcha jí'ineerri José, litáqueerrimi liá'a rey David.

²⁸ Néenee liwárruau ruyáctala liá'a ángelca limá ruli:

—¡Nutáa jirru, Dios wówairri liméda jirru áabai saícabee máanui! Wawácali yéerri jiájcha. Dios méderri saícai mawí náucha náa'a fina quinínama.

²⁹ Ne rucába'inaa ángel ruá'a Maríaca, jáiwa rucáarrudau ruéemi lichuáni, rumá ruliwoo tádashia línu limá ruli cháji'i.

³⁰ Néenee liá'a ángel ma ruli:

—Ocáarru jiyá, María, níwata Dios wówairri liméda jirru saícai.

³¹ Jiáwi rícuminaajoo, jiwáaliaminaa jicúuleujoo, jiáminaa lijí'inaa Jesúsjo.

³² Liyá saícai'inaa chóniwenai yúcha, jí'ineerri'inaa Licúulee liá'a Dios yéerri áacairra wérri, ya Wawácali Dios méderri'inaa liyá reyyui liwánacaalacoo'e léjta liwérrimi David.

³³ Liwánacaalamináa náa'a israelítacujoo Jacob éenibimica mamáarraca éerri, liá'a liwánacaalau'uca jócai'inaa amáarra.

³⁴ Néenee ruá'a Maríaca rumá ángelrru:

—¿Chítai'inaa libésuna'inau liáni? nuyá jócai yáacaji washiálicuerri yáajcha.

³⁵ Néenee limá ruli liá'a ángelca:

—Liá'a Espíritu Santoca ínuerri'inaa jináculajoo ya lidánani liá'a Dios yéerri áacairra wéerri liúrrucominau lidájida jiyájoo léjta áabai sáanai. Tándawa liá'a samálita jíerri'inaacoo jí'ineerri'inaa majíconai Dios Cúulee.

³⁶ Ya jéemite liáni: —Ruá'a jéenajetoo déecucheji jí'ineechoo Isabelca, ruyá jáu yáawi rícu lécchoo, báawita salítueni ruyá. Namánimi nácuha jócala éewa quéenibi ruyá, ne chóque'e ruáwi rícu, ruwáalia seis quéerri,

³⁷ “níwata Dios éewerri liméda quinínama.”

³⁸ Néenee rumá ruá'a Maríaca:

—Nuyá yéerri Dios wánacaala nácu. Dios méda'aa nulí léjta jimáyu'u nulí.

Néenee ángel jiáu rúchai.

María yáau rupáshia Isabel néerra

³⁹ Liyáali éerrimica, María yáau madéjcanaa áabai chacáalee rícula yéerri dúuli namáctalaca Judea shínaa cáinabi íta'aa.

⁴⁰ Ruwáaroo Zacarías íbana rícula ya rutáa Isabelru.

⁴¹ Jái'inaa Isabel éemi María táa rulí, liá'a samálita ruáwi rícu sáica jáiwa lichúnuniwai, ya Isabel máacau cashiámu Espíritu Santoyu.

⁴² Néenee Isabel rumá cadánani chuánshiyu: —¡María, Dios túya jiyá mawí nácuha náa'a quinínama ínaca, ya litúya jicúulee!

⁴³ ¿Tána nuyái? Nuyá jócai cawéni quéewique'e jíinu jipáshia nuyáctalaca Nuwácali túwaca.

⁴⁴ Nuéemi'inaa jitáa nulí, nucúulee chúnuniu liwówa chúnica nuáwi rícu.

⁴⁵ ¡Sáicta jiwówa jiyá jéebidacala liá'a cúmplerri'inaacoo Wawácali máni nácuha jirrú!

⁴⁶ María má'ee:

“Nucáwica méda sáicai lirrú liá'a Nuwácali máanui wérrica;

⁴⁷ nushínaa espíritu sáicta liwówa Dios nácu liwáseda nuyá.

⁴⁸ Jiníwata Dios cába nulí sáica, nuyá imíyau, cashírruedacau jirrú, ya chóquejoo chóniwenai ma nunácuha sáictau wówa;

⁴⁹ jiníwata liá'a Dios éewerri liméda quinínama liméda nulí máanui wéerri sáicaica majíconaa lijí'inaa.

⁵⁰ Dios wáalia séewirrinaa carrúni jináata licába náa'a cawáunta liyá.

⁵¹ Dios méda íchaba quinínama liwítee dánaniyu, licáarralia nácuha nashínaa náa'a fachósunica.

⁵² Liúrrucueda náa'a reyebini náarrubai ítachau ya limáaca áacai náa'a imíyanica.

⁵³ Dios yáa sáicai nalí náa'a sáamuni wówa ya liwána náacoo macáaji rícu sái náa'a rí cubinica.

⁵⁴ Liyúda nayá chóniwenai Israel shínaaca sírbeerri lirrú, ya jócai limíya máecha nayá liméda sáicaica carrúni jináataca licába nayá.

⁵⁵ Dios íwanimi báinacu wawérrinaimirru, ya Abrahámru ya náa'a jitáqueenemi jíenecoo liáwinaami liéni.”

⁵⁶ María máacau ruájcha ruá'a Isabelca matálicua quéerri, liáwinaami ruéejoo rúbana néerrau.

Juan Bautista jíacta'inaacoo

⁵⁷ Líinu'inaa liá'a éerrica, Isabel cúlicuctála'inaaca, jáiwa ruwáalia rucúuleewai.

⁵⁸ Náa'a yéenai urrúni ya náa'a ruéenajinai náau nawána sáicta ruwówa náa'inaa lénaa Dios méda rulí sáicai, liá rucúulee.

⁵⁹ Liwáalia'inaa ocho éerri natée liá'a samálitaca namédaque'e lirrú náiju nachípi juáta líimana, ya nawówai náa lijí'inaa léjta lisálijinaa, Zacarías.

⁶⁰ Ne litúwa rumá nalí:

—Jócai. Arrúnaa yáa lijí'inaa Juan.

⁶¹ Néeba'eerru chuáni:

—Jiní jéenajinai wáaleerri lijí'inau chárra.

⁶² Néenee natáania nacáajiyu samálita sálijinaarru, náaque'e léena tánashia jí'inaashi liwówai licúuleerru.

⁶³ Zacarías sáta náucha áabai tablero píitui litánaque'e ya jáiwa litána: 'Lijí'inaa Juan'. Ya jáiwa báawata liyá nalí quinínama.

⁶⁴ Liyáalimi rímija Zacarías léewa litáania báaniuwai, ya lichána liá saícai Diosru.

⁶⁵ Quinínama náa'a yéenai urrúni báawatai wérri yájnali, ya quinínama liá'a cáinabi yéenai dúuli íibi Judea shínaaca, náiiwadede liá'a bésuneerricoo.

⁶⁶ Quinínama náa'a éemenai liáni nasáta néemiu nayá jájiu: “¿Tánashia liméda liáni samálitaca jáicta máanui jini?” Níwata yáawaiyi Dios íyada liwítee dánaniu liájcha liáni samálitaca.

Zacarías shíma

⁶⁷ Zacarías, samálita sálijinaaca, cashiámui Espíritu Santoyu, ya litáania lijí'inaa nácu, limá:

⁶⁸ “¡Nuá lirrú saícai nuwácalica, Dios Israel shínaaca, jiniwata línuca quéewique'e lishínaa chóniwenai éewaqué'e náacoo áacairra!

⁶⁹ Libánua walí báqueerri cadánani wítee wásedeerri'inaa wayá wajíconaa yúchau, báqueerri David táqueerrimi sírbeerrimi lirrú.

⁷⁰ Liyáwa limánimi liá'a walí báinacu, náiiwanimi náa'a majíconaani íiwadedenai Dios chuáni báinacu.

⁷¹ Liwásedaque'e wayá wajínai yúcha, ya quinínama náucha náa'a máashiini cába wayá,

⁷² ya licába carrúni jináataiyu wawérrinaimica, ya jócai limíya máecha liá'a limánimi limédaca wawérrinaimi yáajcha.

⁷³ Liyáwa liéni yáawaiyi Dios máni nácuha lirrú liá'a wasálijinaa Abrahámmica:

⁷⁴ Liwásedacala'inaa wayá náucha náa'a wajínaica, quéewique'e wasírbia lirrú jócu cáarru wayá,

⁷⁵ ya wayá lináneewa machácaniyu ya majíconaani, ya quinínama éerri jútainchu wacáwica.

⁷⁶ Ya jiyá, nucúulee rími, jiyá jí'ineerri'inaa cáiiwadedaca Dios chuáni, lishínaa liá'a Diosca máanui wérri yéerri áacairra wérri, níwata yáairri'inau libéecha liá'a Wawácali jichúnique'e libéecha iníjbaa.

⁷⁷ Quéewique'e jiwána náa léena náa'a lishínaa chóniwenai Dios méetuerru najíconaa ya línda nawárruacoo liyáctalaca.

⁷⁸ Jiniwata washínaa Dios, carrúni jináataca wérri, liwána jucámarra wawítee, újni líndachu cáiwia chaléjta éerri wáalii.

⁷⁹ Quéewique'e liá nalí camarrashi náa'a yéenai dujíwala catáwacabee rícu,

quéewique'e litée wayá lirrícuba liá'a iníjbaa saíctactaca wawówa.”
Limá liá'a Zacarías.

⁸⁰ Liá'a samálitaca lidáwinau ya liwíteu cadánani liwíteu Dios wíteeyu, ya liyá jiníctala yéerri, cáashia línu liá'a éerri líyadactacoo nacába náa'a israelítabinica.

2

Jesús jiáctau (Mt 1:18-25)

¹ Liyáali éerrimi, liá'a wánacaleerri íchaba cáinabi jí'ineerri Augusto César, liwána, natána nají'inou quinínama náa'a chóniwenai cáashta íta'aa lijútadaque'e nayá.

² Liáni quéechanacu sái natána najiá'inou chóniwenai quéecha'inaa Cirenio ya lishínaa wánacaleerri liá'a cáinabica jí'ineerri Siria.

³ Quinínama arrúnaa náacoo natána nají'inou chúnsai nashínaa chacáalee rícula.

⁴ Tándawa José jiáu liúcha liá'a chacáaleeca jí'ineerri Nazaret yéerri áabai cáinabi rícu jí'ineerri Galilea, ya liáque'iu áabai chacáalee néerra jí'ineerri Belén, yéerri áabai cáinabi jí'ineerri Judea rey David jiáctamico, Josécala David táqueerrimi.

⁵ Liáu néerra quéeuque'e litána lijí'inou cáashta íta'aa ruájcha ruá'a línu'inaa Maríaca comprométechoo rucásacoo liájcha, liyáali éerri jáu yáawi rícuai.

⁶ Néenee nácula nayá'inaa Belénra, línu liá'a éerdi María cúlicucta'inaaca,

⁷ jáiwa lijíáu néenii quéechanacu sái rucúuleeca, jáiwa rudájida jini wáarruma shídami íibi, rurrúwaida cuéshinai íibana rícu jini, jinícala náarrui nayácta'inaa cuíta rícu.

Ángelbini ya pastorbini

⁸ Urrúni Belénru áabi washíalicuenai catúyacani ovejas, nají'inaa pastorbini, nayá bésunedenai táayebee bacháida rícu túyenai nashínaa ovejaca.

⁹ Cawíquinta báqueerri ángel Dios shínaa íyadacoo nalí náa'a pastorbinica ya Dios shínaa cámarashi quéena natéjei, jáiwa cáarru bájiala nacábacani.

¹⁰ Ne ángel ma nalí: “Ocáarru iyá, nuínda irrú áabai chuánshi saícai, quéeuque'e saícta wéerri iwówai quinínama chóniwenai.

¹¹ Wáalee lijíáu irrú, David shínaa chacáalee rícu jí'ineerri Belén, báqueerri cawásedacai iyá cáarrunatai ijíconaa yúchau, Iwácali Cristo'inaaca.

¹² Ne quéeuque'e yáa léenaa tánashia jini, íinuminaa iyájoo linácu liá'a quirrácuaca dájiderriu wáarruma shídami íibi ruwáirriu cuéshinai íibana rícu.”

¹³ Liyáalimi cawíquinta, íchaba ángel áacai sana íyadacoo mawí liájcha liá'a ángelca náa Diosru saícai namá'ee:

¹⁴ “¡Wáa lirrú saícai liá'a Diosca yéerri áacai!

¡Saíctaque'e nawówa quinínama yéerri áani cáinabi íta'aa, saíctaque'e chóniwenai!”

¹⁵ Quéecha'inaa jáyaali néejoo áacairra náa'a ángelmica, náa'a pastorbini namá'ee nalí wáacoo:

—Wáateu Belénra, wacába liáni bésuneerricoo Wawácali íiwani walí.

¹⁶ Néenee náau madéjcanaa náinu María ya José ya quirrácu ruwáirriu cuéshinai íibana rícu.

17 Nacába'inaa jíni, náiiwadedá liá'a ángel máni nalí linácu liáni samálitaca.

18 Ya quinínama náa'a éemenaicani nacáarrudau néemi nachuáni namáni náa'a pastorbinica.

19 Né'e ruá'a Mariáca ruwáalia ruwówa lícuu quinínama liáni rupénsani'e nácu séewirrinaa.

20 Náa'a pastorbinica néejua'inaa'eewoowai náa'ee saícai Diosru quinínama linácu'e liá'a néeminica yá'ee liá'a nacábanica, ne quinínama bésunau léjta náa'a ángelbini máyu'u nalí.

Liá'a samálita Jesús náyadani templo rícu

21 Liwáalia'inaa ocho éerri nacírcuncida* liá'a samálitaca, ya ná'ee lijí'inaa Jesús, liyá'ee jí'inaashica liá'a ángel máni Mariárru jóctanaa quéenibi ruyá.

22 Líinu'inaa liá'a éerrica arrúnaa naméda léjta Moisés wánau'mi namédaca masáculaque'e nayá, natée liá'a samálitaca Jerusalénra náyadaque'ini Diosruni.

23 Cha namédaqui jíni, jiníwata ley lishínaa liá'a wácalishica tánerriu: “Quinínama quéechanacu saí samálitaca arrúnaa nashírri Wawácalirruni.”

24 Néenee náawai nafrésia sacrificio liá'a libánua naméda liá'a ley Wawácali mánica: Chámai paloma wérri o chámai paloma éenibi.

25 Liyáli éerrimi liyá Jerusalén rícu báqueerri washiálicuerri jí'ineerri Simeón. Liéni washiálicuerri machácani ya saícai wítee, ya yáairri saícai Diosru, ya liméda léjta Dios wówau'i, ya linénda liwásaida Israel táqueenaimi. Liá'a Espíritu Santo liyá Simeón yáajcha.

26 Espíritu Santo wána liá léena jóctanaa máanali liyá libéecha, cáashia lijiáctala'inaa ya licába liá'a Mesíasca, liá'a Dios bánuani'inaaca.

27 Espíritu Santo bánua Simeón liáque'iu templo rícula; ya jái'inaa litúwanai liá'a samálita Jesúsca natée liyá lécchoo, nacúmpliaque'e léjta ley wánacaalau'i, náiiinu Simeón nácu. Nawíchua lichípi íimanaa dácu.

28 Néenee Simeón liwína liná lícu liá'a samálitaca, liá Diosru saícai limá chá'a:

29 “Ya ta, Nuwácali, jinísa jiméda léjta jimáyumi; ya ta jéewa jimáaca máanali nuyái jishínaa cha liwíteemija'a, nuyá cashírruedacaica jirru.”

30 Jiníwata nunísa nucába liá'a wásedeerri'inaa wayá Dios shínaa máashii yúcha,

31 lichána limédacoo quinínama chóniwenai tuími rícula,

32 liá'a cámarashica liquénaminaa nawítee rícuejijoo quinínama chóniwenai, yáminaa liwánaque'e cawáunta nayá Israel táqueenaimi. Limá liáni Simeónca.”

33 Néenee José ya litúwa liá'a Jesús nacáarrudau néemi liá'a simeón máni linácuha liéni samálitaca.

34 Néenee Simeón liá nalí saícai, ya limá Mariárru, Jesús túwaca:

—Jéemite, liéni samálitaca Dios wínani quéewique'e liméda íchaba chóniwenai israel néenee sána nacáu o nabárroo. Liyá'inaminaa áabai señal, íchabaminaa cháani liyá,

35 quéewique'e liá'a yéerri íchaba wówa lícu líyadaque'iu. Ne quinínama liéni jirru'inaa cáwi wérri'inaa, chaléjta áabai espada dúurruerri jicáwica íbeeji.

* 2:21 *Nacírcuncida*: Nawíchua lichípi íimanaa dácu

³⁶ Cha lécchoo ruyá néeni báquetoo ínetoo jí'ineechoo Ana, rutáania Dios jí'inaa nácu, limíyacaulami liá'a Panuel, litáqueerrimi liá'a Aser. Ana bájalau salítuenica, ya rucása'inaamiu miyácau wáaliu rími, ya rúnirri máanali nawáalia'inaa náajcha wáacoo siete camuí;

³⁷ Iiyáalimi éerri ruwáalia ochenta cuatro camuí, ruyá máanirri. Jócau jiáu templo rícuha, rusírbia Diosru táayenaa ya éerrinacu ayúnoyu ya oraciónyu.

³⁸ Ana ínu liyáalimi jáa, ya ruchánaa ruá Diosru saícai, ya rutáania linácu liá'a samálita Jesúsca ya quinínama náa'a chóniwenai néndenai liwásaida, náa'a chóniwenai yéenai Jerusalén rícu.

Néejoo Nazaret néerra

³⁹ Liáwinaami nanísa'inaa nacúmplia quinínama léjta libánua liá'a ley Wawácali shínaa, jáiwa néejoo Galilea néerra, nashínaa chacáalee jí'ineerri Nazaret.

⁴⁰ Ya liá'a samálita Jesús lidáwinau cadánani ya mawí cawíteeca, ya Dios yáa lirrú saícai mamáarraca.

Liá'a samálitaca Jesús yáairri templo rícu

⁴¹ Jesús túwanai yáaineu Jerusalén néerra camuí jútainchu lirrú liá'a fiestaca jí'ineerri pascua.

⁴² Quéecha'inaa Jesús cúmplia doce camuí, yáaineu Jerusalénra naméda fiesta léjta nawíteeyu.

⁴³ Ne amáarrai'inaa fiestai, néejoowai, ne liá'a samálita Jesús máaquerriu Jerusalén rícu, jócani litúwanai yáa léenaa.

⁴⁴ Namáta'ee Jesús yáairri chóniwenai íibi, najínactacoo áabai éerri iníjbaa lícu. Quéecha'inaa namúrruqui jíni náiiibiu náa'a néenaaca náa'a nacúnusianica lécchoo,

⁴⁵ jócai náiiinu linácu liá'a Jesúsca. Néenee néejoowai Jerusalén rícula báaniu namúrruque'e néerrani.

⁴⁶ Liáwinaami matáalii éerri rícula, náiiinu linácu templo rícu, wáairriu liyá náiiibi náa'a éewidenaica Moisés chuáni, éemerri liyá nalí ya sáterri liyá léemiu nayá.

⁴⁷ Ya quinínama náa'a éemenai Jesúsru nacáarrudau néemi liwítee ya léebaca nachuáni.

⁴⁸ Litúwanai cába'inaa jíni, nacáarrudau nacábaque'e jíni, litúwa ma lirrú:

—¿Nucúulee rími, táda jiméda walí liarra? Jicá'ateni, jisálijinaa yáajchau urrúni wawówa wamúrru jiyá.

⁴⁹ Jesús ma nalí:

—¿Táda imúrru nuyá? jócai yáa léenaa arrúnaa báwatui nuyáca linácu liá'a nusálijinaa wówainica?

⁵⁰ Né'e jócai náa léenaa néemi liá'a limáni nalí.

⁵¹ Néenee Jesús léejoo náajcha Nazaret néerra, lisíguia liméda nawánacaala. Quinínama liáni litúwa jócai rumíya máecha, ruwáaliani ruácoo ruwówa lícuu.

⁵² Ya Jesús mamáarracai dáwinacoo linánaica, ya liwítee, ya saícta liwówa Dios yáajcha chóniwenai yáajcha lécchoo.

3

*Juan Bautista yáairri jiníctala yáa
(Mt 3:1-12; Mr 1:1-8)*

¹ Jái'inaa quínse camuí liwánacaala liá'a chúnsai wánacaalaca jí'ineerri Tiberio, liyáali éerrimi Poncio Pilato liwánacaala cáinabi jí'ineerri Judea, Herodes liwánacaala cáinabi jí'ineerri Galilea, ya léenajirri Felipe liwánacaala cáinabi jí'ineerri Iturea ya Traconite, ya liá'a Lisinias liwánacaala cáinabi jí'ineerri Abilinia.

² Anás ya Caifás sacerdotébini wácanai. Liyáalite Dios táania Juanru licúulee liá'a Zacaríasca yáairri jiníctala yáa,

³ ya Juan libésunau quinínama cáinabi urrúni méeda jí'ineerri Jordán, limá liácoo chóniwenairru arrúnaa néejoochoo Diosru ya nawána nabáutisa nayá, quéewique'e Dios méetua najíconaa.

⁴ Liáni bésuneerriu léjta litánaumi liá'a íiwadedeerri Dios chuáni báinacu jí'ineerri Isaías:

“Báqueerri chóniwerri máidaderri'inaa jiníctala yáairri:

‘Ichúni liá'a iníjbaaca Wawácalirru,
iméecu áabai iníjbaa machácani.

⁵ Quinínama sájaba máanui wérri báyeerri'inau, quinínama dúuli wérri ya dúuli rími naquénini nabáyaque'e liyáque'e áabee,

náa'a iníjbaa cúwaneerricoo arrúnaa machácanicani,
ya áabee naméda iníjbaa dujíwanamaica.

⁶ Quinínama chóniwenai nacábaminaa liá'a Dios bánuani wáseda wayá.’

⁷ Najiá'inau náa'a chóniwenai quéewique'e Juan báutisa nayá, limá nalí: “¡Iyá léjta áai éenajinai! ¿Tána ma irrúi ibáutisaacalau iwásedacaalau liúcha liá'a carrúnatai rúneerricoo liácoo? Ipénsacta chárta iyá yúquenaiu iyáca.

⁸ Iyá sáica, nacábaque'e yáawacta éejoo Wawácalirru, ya ówa imá irrúwoo: ‘¡Wayá Abrahám táqueenaimi wásedeenai'inau!’ Ne yáawaiyi numá irrú, Dios éewerri lináwida náani íibaca Abrahám táqueenaimiyu.

⁹ Ya mawí, liá'a chúushi jái ya cáí quéewique'e liwíchua áicuba lijíchu yáajchau. Quinínama áicuba jócai yáa lítau sáica, wíchuerru ya náuca chichái rículani.”

¹⁰ Néenee chóniwenai sáta néemiu liyá:

—¿Tána wéewa wamédacai?

¹¹ Juan éeba nachuáni:

—Liá'a wáaleerri chámai íibalashi, jiá lirrú áabai liá'a jiní wáaliani; ya liá'a wáaleerri iyacaishi, jishírrida liájcha liá'a jiní wáaliani.

¹² Néenaa náa'a cóbrenai impuesto Romarru narrúniu Juanru quéewique'e nabáutisacoo ya nasáta néemiu liyá:

—Quéewidacai, ¿tána wéewa wamédacai?

¹³ Juan ma nalí:

—Jócai cobra bájjala liúcha liá'a léjta nawánau icóbraca.

¹⁴ Néenaa náa'a soldado nasáta néemiu lécchoo:

—Ya wayá ¿tána arrúnaa wamédacai?

Juan éeba nachuáni:

—Jiní éedani náucha cháji'i, jiní ibáulidaca nayá, uyáa najíconaa cháji'i jócai naméda; ya sáicta iwówa liájcha lierra iwénica napáida iyá.

¹⁵ Náa'a chóniwenai nanénda nacábau tána'inaa bésunawai, nasáta néemiu nayá wáacoo Mesías liá'a Juanca;

¹⁶ Ne Juan ma nalí quinínama: “Nuyá yáawaa nubáutisa shiátaiyu; ne báqueerri íinuminaa báutiseerri'inaa Espíritu Santo wíteeyu, ya

chicháiyu. Liyá mawí cadánani wítee núcha, jócai saícaminaata nutájiacoo nuwáseda lishínaa cotiza báji.

¹⁷ Líná licáaji rícuu léjta áabai pala, quéewique'e liáwaqueda trigo ya lishírrini máashiibee liúcha. Liwáaliaminaa trigo líibana rículau, ne léemaminaa liá'a máashiibeeca chichái rícula jócai chácacajiu.” Liáni wówerri limáca lishírri náa'a saícanica, ya máashii liúcani'inaa chichái rícula jócai chácacajiu.

¹⁸ Cháwate Juan íiwa nalíni, ya áabi íchaba wítee lécchoo, Juan íiwa nalí saícai chuánshi chóniwenairru.

¹⁹ Ya lécchoo licáita Herodes wánacaleerri Galilea shínaa cáinabi, jiníwata liwáliaca línuyu ruá'a Herodíasca, léenajirri Felipe ínucoo, ya lécchoo quinínama máashii limédanica;

²⁰ Ne Herodes jócai méda liwánacaala liá'a Juanca, litúculeda áabai máashii mawí: liwárrueda Juan cuíta manúmai rícula.

Juan Bautista báutiseerri Jesús

(Mt 3:13-17; Mr 1:9-11)

²¹ Jóctanaa Juan yáa cuíta manúmai rícula, báutisa'inaa quinínama chóniwenai, Jesús báutisau lécchoo; ya nácula li'óra, liá'a Jesús éerri méecu lirrú,

²² ya Espíritu Santo yúrrucoo linácula léjta áabai paloma, ya nacábani; ya léemi áabai chuánshi áacai méerri lirrú:

—Jiyá Nucúulee nuwówaini, jiyáwa nuwínani.

Náa'a nawérrinaibimica Cristo béecha sánamica

(Mt 1:1-17)

²³ Jesús wáalia'inaa újni treinta camuíca lichánau liméda lishínaa tráawajo.

Léjta néebidau'u José cúuleecani.

José Elí cúuleemi,

²⁴ Elí Matat cúuleemi,

Matat Leví cúuleemi,

Leví Melqui cúuleemi,

Melqui Jana cúuleemi,

Jana José cúuleemi,

²⁵ José Matatías cúuleemi,

Matatías Amós cúuleemi,

Amós Nahum cúuleemi,

Nahum Esli cúuleemi,

Esli Nagai cúuleemi,

²⁶ Nagai Maat cúuleemi,

Maat Matatías cúuleemi,

Matatías Simei cúuleemi,

Simei Josec cúuleemi,

Josec Judá cúuleemi,

²⁷ Judá Joanán cúuleemi,

Joanán Resa cúuleemi,

Resa Zorobabel cúuleemi,

Zorobabel Salatiel cúuleemi,

Salatiel Neri cúuleemi,

²⁸ Neri Melqui cúuleemi,

Melqui Adi cúuleemi,

Adi Cosam cúuleemi,

Cosam Elmadam cúuleemi,

Elmadam Er cúuleemi,

29 Er Jesús cúuleemi,
 Jesús Eliezer cúuleemi,
 Eliezer Jorim cúuleemi,
 Jorim Matat cúuleemi,
 30 Matat Leví cúuleemi,
 Leví Simeón cúuleemi,
 Simeón Judá cúuleemi,
 Judá José cúuleemi,
 José Jonam cúuleemi,
 Jonam Eliaquim cúuleemi,
 31 Eliaquim Melea cúuleemi,
 Melea Mena cúuleemi,
 Mena Matata cúuleemi,
 Matata Natán cúuleemi,
 32 Natán David cúuleemi,
 David Isaí cúuleemi,
 Isaí Obed cúuleemi,
 Obed Booz cúuleemi,
 Booz Sala cúuleemi,
 Sala Nahasón cúuleemi,
 33 Nahasón Aminadab cúuleemi,
 Aminadab Admin cúuleemi,
 Admin Arni cúuleemi,
 Arni Esrom cúuleemi,
 Esrom Fares cúuleemi,
 Fares Judá cúuleemi,
 34 Judá Jacob cúuleemi,
 Jacob Isaac cúuleemi,
 Isaac Abrahám cúuleemi,
 Abrahám Taré cúuleemi,
 Taré Nacor cúuleemi,
 35 Nacor Serug cúuleemi,
 Serug Ragau cúuleemi,
 Ragau Peleg cúuleemi,
 Peleg Heber cúuleemi,
 Heber Sala cúuleemi,
 36 Sala Cainán cúuleemi,
 Cainán Arfaxad cúuleemi,
 Arfaxad Sem cúuleemi,
 Sem Noé cúuleemi,
 Noé Lamec cúuleemi,
 37 Lamec Matusalén cúuleemi,
 Matusalén Enoc cúuleemi,
 Enoc Jared cúuleemi,
 Jared Mahalaleel cúuleemi,
 Mahalaleel Cainán cúuleemi,
 38 Cainán Enós cúuleemi,
 Enós Set cúuleemi,
 Set Adán cúuleemi,
 Adán Dios cúuleemi.

4

Wawásimi wówai Jesús méda lijíconau
(Mt 4:1-11; Mr 1:12-13)

¹ Jesús Espíritu Santo cámuisheda liwítee, léejoo méeda Jordán néenee,
 ya Espíritu litée jiníctala yáairri.

² Néerra liyá cuarenta éerri, ya liá'a Wawásimi wówai Jesús méda lijíconau. Jesús jiní íyani narrícu náa'a éerrica, táda cha liáwinaami lisíntia ínaaishi.

³ Néenee Wawásimi ma lirrú:

—Yáawaicta Dios Cúulee jiyá, jiwánate lináawacoo liéni íibaca páaniyu.

⁴ Jesús éeba'ee:

—Limá'ee liá'a Dios chuáni jái tánacuwei: 'jócai bácai íyacaishiyu liyá liá'a washiálicuerrica.'

⁵ Néenee Wawásimi írrida Jesús ya líyada lirrú quinínama náa'a país éerri rícu,

⁶ limá lirrú:

—Nuá jirrú quinínama jiwánacaalacoo'é éerri rícu cawéninica. Níwata nuyá nunísani nurríshibiaca, ya nuá tánashia nuwówaini nuárru jíni.

⁷ Jitúyactau nulí ya jiá nulí saícai, quinínama jishínaaminaa.

⁸ Jesús éeba'ee lichuáni:

—Nuyá jócai túyau jirrú, jiníwata limá liá'a tánerricoo: 'Jitúyau Diosruja, ya jisírbia lirrú bácai.'

⁹ Liáwinaami Wawásimi téé Jesús chacáalee Jerusalénra, lírrida liyá templo ítala mawíta áacaica ya limá lirrú:

—Yáawaicta Dios Cúulee jiyá, jicáteu cáinabi rícula wayéji áani;

¹⁰ Jiníwata limá liá'a tánerricoo:

'Dios bánuaminaa lishínaa ángelbini nayúda ya natúya jiyá.

¹¹ Nanácudaminaa jiyá nacáaji rícuu, jócubecha jíinuau íiba nácula'.

¹² Jesús éeba'ee Wawásimi chuáni:

—Limá léchchoo liá'a tánerricoo: 'Ujimáca máashii Diosru jiwówaini limédaca.'

¹³ Quéecha'inaami Wawásimi jócu léenaa liwána Jesús méda lijíconau, néenee Wawásimi dáanau liúcha íchaba éerri.

Jesús chánau liméda lishínaa tráawaju Diosru Galilea rícu

(Mt 4:12-17; Mr 1:14-15)

¹⁴ Liáwinaami Jesús éejoo lishínaa cáinabi ítalau jí'ineerri Galilea Espíritu Santo dánaniyu, néenee natáania linácu quinínama lirrícu liá'a cáinabica yéerri litéjei.

¹⁵ Ne léewida nayá narrícu náa'a cuíta jí'ineenai sinagoga, ya náa lirrú quinínama saícai.

Jesús Nazaret néeni

(Mt 13:53-58; Mr 6:1-6)

¹⁶ Jesús yáau Nazaret néerra, chacáalee lidáwinactamicoo. Léerdi nawówa íyabactacoo liwárrroo sinagoga rícula, léjta liwíteeja, jáiwa libárruawai quéewique'e liliá Dios Chuáni.

¹⁷ Náa liliá cáashta litánanimi liá'a íiwadedeerri Dios chuáni báinacu Isaíasca, limécu'inaamini línu linácu liá'a tánerricoo chá'a:

¹⁸ "Espíritu nuwácali shínaa yáairri nunácu, jiníwata liníwaca nuyá quéewique'e nutée chuánshi wáalii nalí náa'a carrúni jináatanica;

libánua nuyá nuíiwadeda chítashia éewau'inaa mabáji náa'a presoca ya nuéjueda natuí náa'a matuínica;

nuchánaa nuéda nabáji náa'a nabádadánica;

¹⁹ nuíiwa liá'a camuí saíctaica Wawácali shínaaca."

²⁰ Liáwinaami Jesús támu liá'a cáashta, jáiwa liá lirrú jini liá'a yúderri nayá sinagoga rícu, jáiwa liwáawai. Quinínama náa'a yáaine néeni nacába lirrú.

²¹ Jáiwa lichánau litáaniacai limá'ee:

—Wáalee éerri linísa licúmpliacoo liéni tánerricoo ináneewa.

²² Quinínama natáania Jesús nácu sáica ya nacáarrudau nacába liá'a limánica saíctaica. Nasátada'ee néemi nayá wáacoo:

—¿Jócaita le José cúulee léji liéni?

²³ Jesús éeba'ee nalí:

—Yáawaiyi numá irrú, imáminaa nulí léju liéni chuánshica: 'Médico, jichúni jiyá jájiu.' Mawí imáminaa nulíjoo: 'Liá'a wéeminica jimédani Capernaúm rícu, jiméda lécchoo ája áani chúnsai jicáinabeerra ita'au.'

²⁴ Ne mamáarraca limá'ee: —Ne yáawaiyi jini báqueerri cáiiwadedacai Dios chuáni, jócai sáica narríshibia lishínaa cáinabi ita'au.

²⁵ Yáawai méetaa íchabate máanirrini Israel rícu, éerri liyá'inaami liá'a íiwadedeerri Dios chuáni báinacu Elíasca, quéecha'inaamite jócu liúwau matálii camuí ya béewami mawí, jáiwa íchaba ínaishi quinínama Israel cáinaberra ita'aa;

²⁶ ne Elías Dios jócai libánua nalí náa'a máanirrinica Israel rícu, ne ta chaléjani Sarepta néerra, urrúni lirrú liá'a chacáalee Sidónca.

²⁷ Chacábacanaa íchabate bálinenai liyú liá'a chorrówa íyeerri náinaa Israel rícu, éerrimi liyá liá'a cáiiwadedacaimi Dios chuáni báinacu Eliseoca, ne jini éeneerri lichúnicoo néenaaca bácai rími Naamán, chéesaicani Siria sáica.

²⁸ Quéecha'inaami néemi quinínama liéni, náa'a yáaine sinagoga rícu íiwirri wérri nawówa bájjalanaa.

²⁹ Nabárrua'inaamiu, jáiwa najéda chacáalee rícuha Jesús, natée'e wáni dúuli ácaai itala chacáalee yáctaca, quéewique'e najúsunedacani cáinacula néenini.

³⁰ Ne Jesús bésunau nadécumi quinínama, jáiwa liáu néenee.

*Báqueerri washíalicuerri wálierri áabai espíritu máashii
(Mr 1:21-28)*

³¹ Jesús yá'eewoo Capernaúmra, áabai chacáalee Galilea sái, ne léerdi nawówa íyabactacoo léewida náa'a chóniwenai.

³² Ne náa'a chóniwenai nacáarrudau nacába léewidacalaca, jiniwata táanierrri quinínama wánacaalashiyu.

³³ Sinagoga rícu báqueerri washíalicuerri yá'ee wálierri demonio, jáiwa'ee limáidada lidánaniyuwai:

³⁴ ¡Jimáaca wayá! ¿Tánda jiniquiu wájcha, Jesús Nazaret néenee sái? ¿Jiyá ínuerri'e jimárda wayá? Nuyá cúnusierrri jiyá, nuá léenaa jiyá majíconaica Dios shínaaca.

³⁵ Jesús cáita'ee liá'a demonioca limá'ee lirrú:

—¡Manúmata ya jimáaca liéni washíalicuerrica! Néenee liá'a demonio liúca liá'a washíalicuerrimica cáinabi rícula nanáneewa quinínama, ya jáiwa lijiáu liúchai jini limédacta lirrú máashii.

³⁶ Quinínama nacáarrudau'eewoo, ya namá'ee nalí wáacoo:

—¿Tána chuánshiqui jiliéni? Quinínama liá'a wánacaleerrica ya liwítee dánani liéni washíalicuerrica liwána najiácoo náa'a espíritu máashiinica, ¡ya nayá jiáneu!

³⁷ Ya natáania sáica Jesús nácué quinínama líta'aa liá'a quinínama cáinabica.

Jesús chúni Simón Pé' eru néerru
(Mt 8:14-15; Mr 1:29-31)

³⁸ Jesús jiá'inaamiu sinagoga rícuha ya jáiwa liwárroo líbana lícula liá'a Simónca. Linéerru liá'a Simónca bálinechoo'eewoo ruyáca, máanui wérri licámuna, nasáta Jesús yúcha runácuí.

³⁹ Jesús tájia'eewoo ruyáctaca ya jáiwa licáita liá'a licámunacaa, jáiwa licámuna éedawai, liyáalimi, jáiwa rubárruawai ya ruchánau rushírrueda nalí.

Jesús chúni íchaba Chóniwenai bálíneneu
(Mt 8:16-17; Mr 1:32-34)

⁴⁰ Éerri wárruau'inaami liyá cáí, quinínama náa'a nawáalia bálínacaalashi, matuínaami bálínacaalashi natée'e nayá Jesúsru; ne jáiwa licháanaa licáajiu nanácuí bácaínaa, jáiwa lichúni nayái.

⁴¹ Ne náiiibicha náa'a bálínenaicoo íchaba lécchoo najiáu náa'a demonioca, namáidadaca namá'ee: —¡Jiyáwa lierra Dios Cúuleeca! Ne Jesús cáita náa'a demonioca, ya jócu línda natániaca, jiníwata náaca lénaa liyá liá'a Mesíasca.

Jesús íiwa liá'a chuánshica sinagoga rícu
(Mr 1:35-39)

⁴² Jucámarra'inaami, Jesús jiáu chacáalee rícuha, áabai yáarruishi jiníctala yáairri. Ne náa'a chóniwenai namúrru liyá, jáiwa náiiinu liyáctala liyáca. Nawówai náayabedacani jócubeechata liáu,

⁴³ ne Jesús má'ee nalí:

—Lécchoo arrúnaa núíwa líáni chuánshi saícaica linácue saí liá'a Dios wánacaalactalaca nalí náa'a áabi chacáaleeca, linácueji líeni Dios bánua nuyá máyala áani.

⁴⁴ Cháwa'ee Jesús íiwa liá'aco liá'a chuánshica sinagoga rícuba cáinabi nashínaa náa'a judíobinica.

5

Natésu jócai nacába cáji
(Mt 4:18-22; Mr 1:16-20)

¹ Áabai éerrite, Jesús yáa liyáca litácoowa liá'a manuá jí'ineerri Genesaret, lisíntia nabádeda liyá náa'a chóniwenai máanabanaamica wówenai néemi Dios chuáni.

² Jesús cába chámai lancha cáina nácu. Máisananiyaca níwata náa'a catésucanica yúrrucuenaiu lirrícucha nabádeda nashínaa máayau.

³ Jesús yúrrucoo áabai lancha rícula, Simón shínaaca, jáiwa liwána lidánaa píituita litácooweji bachátairra. Jáiwa liwáau lirrícu liá'a lanchaca néenee lichánau léewida náa'a chóniwenai.

⁴ Linísa'inaami litániacai, limá'ee Simónru:

—Jitée liá'a lanchaca chaléeni bachátala dujíwactalaca, ya ta yúca ishínaa máayawai itésuque'e.

⁵ Simón éeba'ee:

—Quéewidacai, táayenaa watráawajaaca watésuca, ne jiní wérri wajédani; ne jiyáctaca bánuani, nuá'au nudáquinia numáayani.

⁶ Ne naméda'inaami jini, náawaqueda bájjalanaa cubái liá'a namáayani atéwanamai súbirriacoo.

⁷ Néenee namáida náa'a nashínaa najúnicaica máinecoo áabai lancha rícu, quéewique'e náacoo nayúda nayá. Néenee náau néerrai, nacámusheda náa'a chámai lanchaca atéwa namácta natámucoo.

8 Simón Pé'eru cába'inaami liéni, litúyau liúrruimiyu Jesús náneewa limá'ee lirrú:

—¡Jishírriu núcha, Nuwácali, níwata nuyá cajíconai!

9 Jiníwata Simón ya quinínama cáarrudenaiu nacába liá'a najédau cubái, máanaba náami jócai nacába cáji.

10 Lécchoo cáarrudenaiu náa'a Santiago ya Juan, Zebedeo éenibica, Simón máanabacaca. Ne Jesús má'ee Simónru:

—Ocáarru jiyá; léjta jinísau jitésucai, chacábacanaa jimúrru nulí chóque'e chóniwenai nasíguia nuyá.

11 Néenee natée lanchami litácoowalai, namáaca quinínama, jáiwa náau Jesús yáajchai.

Jesús chúni báqueerri bálinnerriu lepra

(Mt 8:1-4; Mr 1:40-45)

12 Áabai éerrite, Jesús yáa liyáca áabai chacáalee rícu, línu báqueerri washiálicuerri bálinnerriu chorrówa íyeerri náinaa jí'ineerri lepra; licába'inaami Jesús litájiau linánimiyu cáinabi nácula, lisáta'ee liúcha:

—Nuwácali, jiwówaicta, jichúni nuyá nubálinacaala yúcha.

13 Jesús dúnu'e licájiyu wáni, limá'ee:

—Nuwówai, jichúnicoo! Liyáalimi libálinacaala'ee chorrówa íyeerri líinaa éedau liúcha,

14 Jáiwa Jesús ma lirrú:

—Jiníwaa jíiwani jiyárrujoni; bácai rímii jiáu jíyadacoo sacerdote náneewa, ya jitée jishínaa jiméetua'inau jiyáu, liá'a Moisés wánanimi imédaca, quéewique'e quinínama yáa léenaa jáica sáica jiyái jibálinacaala yúchau.

15 Ne mamáarraca, Jesús íiwanaa cáarraliacoo quinínama matuínaami, ya íchaba chóniwenai yáawacau néemique'e lichuáni ya lichúnique'e nabálinacaala.

16 Ne Jesús lishírriu jiníctala yáairri quéewique'e li'óraco.

Jesús chúni báqueerri macáwai

(Mt 9:1-8; Mr 2:1-12)

17 Áabai éerri Jesús éewidacta liyáca, nawáau nayá néeni náa'a áabi fariséobini ya quéewidacanica ley shínaabinica ínuenai quinínama chacáalee rími Galilea shínaaca, ya Judea ya Jerusalén néenee. Ya Dios wítee iyadau Jesús nácu lichúni náa'a bálinaicoo.

18 Néenee áabi washiálicuenai ínu índenai báqueerri macáwai liárrubai íta'au. Nawówaicta'ee nawárrueda cuíta licúlani ya náyada Jesús náneewani;

19 Ne jócu náinu táshia nácuha nawárrua jini, jiníwata bájialaca íchaba chóniwenai; jáiwa náirda liyá cuíta íteeji, néeda bájirra cuíta báinaa ya náurrucuedaque'e liyá néenee bálinnerrico liárrubai íta'au, néeni béewami nalí quinínama, Jesús náneewa.

20 Quéecha'inaami Jesús yáa léenaa néebida'inaa linácu, limá'ee lirrú liá'a bálinnerrico:

—Nujúnicaí, jijíconaa jái méetuacuwai.

21 Néenee náa'a quéewidacanica ley shínaabinica ya náa'a fariséobinica nachánau napénsaaca: “¿Tána léji liéni éeneerri limá chá'a chuánshi máashii Dios nácula? Bácai rími Dios éeneerri liméetua jíconaashi.”

22 Ne Jesús yáirri léenaa liá'a napénsaani nayáca, lisáta'ee léemiu nayá:

—¿Tána ipénsa irrúwoo chárra?

23 —¿Tána mawí jócu tráawajui, wamácai: ‘Jijíconaa máaquerri liméetuacuwai’, o numáca: ‘Jibárruo jijínau?’

24 Ne nuyadaminaa irrú, nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca wálierri wánacaalashi cáinabi ita'aa liméetua'inaa jíconaashi.

Néenee limá lirrú liá'a macáwaica:

—Numá jirrú, jibárruo, jiwína jiárrubaiu ya jiáu jíibana néerrau.

25 Liyáalimi, liá'a macáwaica léenuu libárruacoo quinínama náneewa, liwína liárrubaiu lirrú wánimicoo ita'aa, jáiwa liáu líibana néerrawai liá saícai Diosru.

26 Quinínama nacáarrudau nacábacani, jáiwa náa saícai Diosrui ya bájjalanaa nacáarrudacoo namá'ee:

—Wáalee wacába watuíyu jócai wacába cáji.

Jesús máida Levírru

(Mt 9:9-13; Mr 2:13-17)

27 Liáwinaami liéni, Jesús jiáu, jáiwa licába báqueerri cacóbracai impuesto Romarru. Jí'ineerrimi Leví, wáairriu liyáca yáarrubaishi ita'aa licóbra liyá impuesto. Jesús má'ee lirrú:

—Jisíguia nuyá.

28 Néenee Leví bárroowai, limáaca quinínama, jáiwa liáu Jesús yáajchai.

29 Táicala'inaami mawí, Leví méda áabai fiesta máanui wérri líibana néeniu Jesúsru; ya íchaba náa'a cóbrenai impuesto Romarru, náajcha náa'a áabi chóniwenaica, wáaineu nayáca mesa nácula náajcha.

30 Ne náa'a fariséobinica ya náa'a quéewidacánica ley shínaabinica néenaacajaa, nachánau nacáida Jesús shínaa éewidenaicoo. Namá'ee nalí:

—¿Tánda íya ya írra náajcha nárra cacóbracani impuesto ya cajíconaanica?

31 Jesús éeba'ee nachuáni: —Náa'a saícanica, jócani rúnaa médico, ta nayá náa'a bálinaicoo.

32 Nuyá jócai íinu numáida náa'a saícanica, nuínu numáida náa'a cajíconaanica, quéewique'e néējueta nayáu Diosru.

Linácue saí liá'a ayúnoca

(Mt 9:14-17; Mr 2:18-22)

33 Néenee namá'ee Jesúsru:

—Náa'a casíguiacani Juan ya fariséobini shínaaca yúnenai bájjalanaa ya naméda bájjalanaa oración, ne jishínaa éewidenaicoo jíajcha éerri jútainchu náaya ya náirra.

34 Jesús éeba'ee nalí:

—¿Léewaminaatau éewa iwána nayúnaa náa'a namáidani áabai matrimóniorru, nácula liyá náajcha néeni liá'a novioca?

35 Ne líinuminaa liá'a éerrica, natécta'inaa liá'a novioca; jáicta líinu liá'a éerrica, liyáaliminaa nayúnaajoo.

36 Chá'a lécchoo líiwa nalí áabai licábacanaa:

—Jiní dáulerrri áabai íibalashi wálii quéewique'e lichánaida áabai íibalashi dánumimi. Ne limédactacala cháni'i, ya táminaa liúca liá'a íibalashi wáliimica; mawíyi liá'a shídanaamica wálii, jócai saícta máacacoo íibalashi dánumimi yáajcha.

37 Ne jiní lécchoo wanuácala vino wálii áabai íimanaashi salírrrani rícula, níwata liá'a vino wáliica wáneerri lisúbirriacoo liá'a íimanaashi dánumimica, léjta liá'a íimanaashi ya liá'a vinoca jái liúcawai.

³⁸ Tádawa arrúnaa wanuá vino wáalii lirrícula liá'a ímanaashi wáaliica.

³⁹ Ne liá'a írrerri vino salírrani, jócai wówai liáwinaami vino wáalii, jiniwata jái limái: 'Liá'a vino salírranica mawí saíctaca.'

6

Náa'a éewidenaicoo Jesús yáajcha éerruedenai trigo íta léerdi nawówa íyabactacoo

(Mt 12:1-8; Mr 2:23-28)

¹ Áabai éerri nawówa íyabactacoo Jesús jínaniu nabáanacaala íibi. Lishínaa éewidenaicoo liájcha néerrua líta liá'a trigoca, ya ta nacárra nacáaji rícuu jíni ya ta náaya líimii.

² Jáiwa áabi fariséobini nacába'inaami liáni, nasáta néemiu:

—¿Tánda iméda iyá lierra jócai wéewa waméda éerdi wawówa íyabactacoo? Jiniwata jócai ley índa wamédaca.

³ Jesús éeba'ee nachuáni:

—¿Jócai iliá icábau Dios chuáni nácu báitate David ya náa'a limánabaca nawáaliante ínaaishi?

⁴ Jáiwate liwárruawai Dios íbana rícula, jáiwa liwína náji náa'a páanica nashírrini Diosru, líya liyái ya liá náaya lécchoo náa'a limánabaca, báawita bácai rími ta náa'a sacerdotébinica éewata náayacani bácai liá'a páanica.

⁵ Néenee Jesús ma mawí:

—Nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca, nuwáalia wánacaalashi linácu liá'a éerrica nawówa íyabactacoo.

Liá'a washiálicuerrica máacarraí cáaji

(Mt 12:9-14; Mr 3:1-6)

⁶ Áabai éerri nawówa íyabactacoo náa'a judíobinica, Jesús wárruerri sinagoga rícu ya lichánau léewidaca. Báqueerri washiálicuerri yáairri néeni máacarraí cáaji ché'e saícaquictajica.

⁷ Néenee néeda lituúnaa liá'a Jesúsca náa'a éewidenaica Moisés shínaa ley ya fariséobini lécchoo, nacábaque'e lichúnicta liá'a máacarraí cáaji, lirrícu liá'a éerrica nawówa íyabactacoo, néewaqué'e náa lijíconaa liá'a Jesúsca.

⁸ Ne liá'a Jesúsca, liá léenaa chítashia nawítee jíni, limá lirrú liá'a washiálicuerrica máacarraí cáaji:

—Jibárrroo, jimédau béewami.

Néenee libárruawai.

⁹ Néenee Jesús ma nalí náa'a áabica:

—Nuwówai nusáta nuéemiu iyá áabai chuánshi rími: ¿Lirrícu liá'a éerrica wawówa íyabacoo, wéewa waméda saícai o máashii? ¿Wawáseda cáwicaishi o wamárdacani?

¹⁰ Linísa litáania náajcha, liá'a Jesúsca licába quinínama litéejiu limá lirrú liá'a washiálicuerrica:

—Jidúcu jicáajiu.

Liméda jíni, saícai báaniu jíni licáajica.

¹¹ Ne náa'a áabica íwirrini wéerri nawówa. (Namáctacala'ee Jesús méda lijíconau litráawajaaca lirrícu liá'a éerrica nawówa íyabactacoo). Táda natáania nalí wáacoo tánashia néewa namédaca Jesús júnta.

Jesús níwa náa'a doce éewidenaicoo

(Mt 10:1-4; Mr 3:13-19)

¹² Liyáali éerrite, Jesús yáau áabai dúuli ítala li'óracoo, libésuneda quinínama táayebee li'óracoo Diosru.

¹³ Quéecha'inaami jucámarra cái, limáida lishínaa éewidenaicoo, jáiwa liwína doce néenaa, liá nají'inaa apóstolu. (Wówerri limá bánuani naméda áabai tráawajuca).

¹⁴ Léewa nají'inaa liáni: Simón, liá liéni jí'inaa Pé'eru; Andrés, Simón éenajirrica; Santiago, Juan, Felipe, Bartolomé,

¹⁵ Mateo, Tomás, Santiago, licúulee liá'a Alfeo; Simón liá'a Celote,

¹⁶ Judas, Santiago cúuleeca, ya Judas Iscariote, liá'a náawiderriu liwítee máashii éejuederri'inaa Jesús.

Jesús éewida íchaba chóniwenai

(Mt 4:23-25)

¹⁷ Jesús yúrrucoo dúuli ítacha lishínaa apóstolu yáajcha, jáiwa limáacau áabai bacháida lícui. Néeni náawacau íchaba náa'a síguianai liyá, ya íchaba chóniwenai Judea shínaa cáinabi ítesanaca ya Jerusalén ya litácooweji liá'a Tiroca ya Sidón. Ínuenai néemique'e Jesús chuáni ya quéewique'e lichúni nashínaa bálinaaalashi.

¹⁸ Ya náa'a carrúni jináata nanácueji náa'a espíritu máashii, máaquenai lécchoo sáica.

¹⁹ Chacábacanaa quinínama Chóniwenai wówenai nadúnu Jesús nácu, níwata lichúnicala nayá quinínama liyú liá'a Dios wítee jáirricoo linácucha.

Liá'a sáictacta nawówa ya máashicta nawówa

(Mt 5:1-12)

²⁰ Jesús cába'ee lishínaa náa'a éewidenaicoo liájcha, ya limá'ee nalí: “Sáicta iwówa iyá carrúni jináatanica, níwata liá'a Dios wánacaalactalaca ishínaa.

²¹ Sáicta iwówa iyá chóque'e ínaaishinirru, jiníwata imáacaminajoo cáawai.

Sáicta iwówa chóque'e iyá íchenaica, jiníwata liáwinaamiminaa icáidaminaajoo.

²² “Sáicta iwówa iyá jáicta máashii chóniwenai cába iyái, jáicta nawáana yáacuwai, jáicta máashii nanúma irrúu ya jáicta nacháani iyái jicá'a náa'a máashiinica, nunácueji nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca,

²³ Sáicta wérru iméda iwówau, cashiámu iméda iwówau liyú liá'a sáicai liyáali éerri, níwata iyá ríshibianai'inaa máanui wérru sáicai áacairra; cháwa cábacanaa náinueda náa'a nawérrinaibimi chóniwenai náa'a íiwadedeenaimi Dios chuáni báinacu nabéecha.

²⁴ “Ne, jái éenaa já'a carrúni jináata'inaa iyá rícubinica, jáni nisa sáicta iméda iwówawai!

²⁵ “¡Ái éenaa já'a carrúni jináata iyá chóque'e nísennai cáawaica, ne liáwinaami'inaa ínaaishi irrújoo!

“¡Ái éenaa já'a carrúni jináata'inaa iyá chóque'e cáidenaica, ne liáwinaami'inaa ícha irrúwoo máashii'inaa iméda iwówau!

²⁶ “¡Ái éenaa já'a carrúni jináata'inaa iyá quinínama cáinabi ítesana náa irrú sáicai, ne cháwa cábacanaa nabésunacoo náajcha náa'a chóniwenai íbéecha sánaca, náajcha náa'a íiwadedenai Dios chuáni jócai yáawaiyi!

Canúinaa wacába wajínaiu

(Mt 5:38-48; 7:12)

²⁷ “Ne iyá éemenai nulí numá irrú: Caníinaa icába ijínaiu, iméda nalí saícai náa'a máashiini cába iyá.

²⁸ Yáa nalí saícai náa'a mándisieni iyá, i'óra nanácu náa'a máashiini numá inácuha.

²⁹ Áiwee báseerri jiwídani já'a, jináawida lirrú béema; ne áiwee éederri jisácuni já'a, jimáaca lécchoo litée jicámisani.

³⁰ Ne matuínaami tánashia nasátani jiúcha, jiá lirrúni, ne léedacta jishínaa, ujisáta liúchani.

³¹ Iméda náajcha náa'a chóniwenaica, chaléjta iwówa naméda yáajcha náa'a áabica.

³² “Ne iyá canínacta icába iyá jájiu liá'a canínai cába iyá, ¿tána iwáalia mawí saícacai? Áawita náa'a cajíconaanaica caníinaa nacába yáacacoo.

³³ Ne imédacta nalí saícai náa'a médenai irrú saícai iyá jájiu, ¿tána iwáalia mawí saícacai? Áawita náa'a cajíconaanaica naméda saícai nalí wáacoo.

³⁴ Ne ipréstacta nalí bácai náa'a ipénsani éejueda irrú lijúnta náa'a saí, ¿tána iyada néenii iwíteecoowai? Léecchoo náa'a cajíconaanaica préstenai nashínaa wáacoo bácaínaa napénsaa narríshibia lijúnta saí náucha wáacoo.

³⁵ Iyá éewenai caníinaa icába ijínaiu, ya iméda nalí saícai, ya éewa iprésta ishínau jiní inéndacala néejueda irrú lijúntanaa saí. Cháminaa máanui ishínaa saícabee ya iyáminaa léenibi liá'a Dios áacai saíca, liá'a lécchoo saícaica náajcha náa'a chóniwenai cháaninica, ya náa'a máashiinica.

³⁶ Arrúnaa iyá carrúni jináata icába áabi, léjta carrúni jináata isálijinaa Dios cába iyá.

Ujiúca áabi máashiquictala

(Mt 7:1-5)

³⁷ “Ojiúca áabi máashiquictala, jócubeecha Dios yúca jiyá máashiquictala lécchoo. Jócu jiá áabi jíconaa, ya Dios jócuminaa liá ijíconaa lécchoo. Jimíya máecha áabi jíconaa, ya Dios pérdoanaanaa iyá.

³⁸ Yáa áabirru, ya Dios liáminaa irrú lécchoo. Liáminaa ishínaa cháacala rícu áabai léenedayu'inaa saícai wérri, libádadani, licúsudani ya cashiámunaa. Dios éenedaminaa iyá lécchoo léjta cábacanaa éenedau'u áabibi.”

³⁹ Jesús máaca nalí liéni licábacanaa: “¿Léewaminau báqueerri matuíyii lijíneda báqueerri matuíyii wítabii? ¿Jócuminaa nacáu chámataanaa útawi rícula?

⁴⁰ Jiní báqueerri éewiderricoo mawíyii lishínaa quéewidacai yúchau; jáicta limárda lishínaa estúdiowai líinuminaa limédacoo léjta lishínaa quéewidacai.

⁴¹ “¿Tánda jicába jéenajirri tuí rícu catábibee, ne jócu jicába liá'a áicuba dánumimi yáairri jituí rícu?

⁴² Ne jócta jiá léenaa jiwáalia'u áicuba dánumimi chúnasai jituí rícu, ¿chíta jéenau'u jimá jéenajirrirru jini: ‘Nuéenajirri, jinda nujéda'aa jituí rícuha lierra catábibeeca’? ¡Chámai wítee! Jijédau quéechanacu lierra áicuba dánumimi yáairri jituí rícu, táminaa cha jéewa jicába saíca quéewique'e jéewa jijéda jéenajirri tuí rícuha catábibee.

Liá'a banácalica wacúnusiani líta nácuejiu

(Mt 7:17-20; 12:34-35)

⁴³ “Jiní banácali saícai éewa liá lítau máashii, jiní banácali máashii éewa liá lítau saíca.

⁴⁴ Quinínama banácali wáa léenaa wacába líta nácuejiu: Jócu wéewa wawína ítashi saícai áabai túwirri náanai ítacha, jiní wéewaca wawína uva catícali ítacha.

⁴⁵ Liá'a washiálicuerri saícaica, táanierri chuánshi saícai, níwata saícacala liá'a yáairri liwówa lícu, liá'a washiálicuerri máashiica, táanierri chuánshii cacháninai, jiníwata máashii liá'a yáairri liwówa lícu. Ne tándawa liá'a cashiámui ya liwówa lícu, léewa linúma táaniani liérra.

Náa'a chámái cuíta dánanica
(Mt 7:24-27)

⁴⁶ “¿Tánda imá nulí, ‘nuwácali, nuwácali’, ne jócani méda léjta numáyu'u irrú?

⁴⁷ Nuúwa'ee irrú liá'a cháí cábacanaa ínuerri nulí léemi nuchuáni ya limédani liá'a numáni lirrú:

⁴⁸ cháí cábacanaa léjta báqueerri washiálicuerri, jáicta libárueda líbanawai, quéechanacu liméda dujíwala útawi, ya ta limáaca lidánani íiba íta'aa. Quéecha'inaami manútaa méedai, unésaca ínu linácula liá'a cuítaca, ne jócu léenaa lichúndaqui jíní, níwata báruerriu saíca íiba íta'aa.

⁴⁹ Ne liá'a éemerri nuchuáni, ya jócu liméda liá'a numáni lirrú, cháí cábacanaa léjta báqueerri washiálicuerri báruedeerri líbanau cáina íta'aa, jáiwa jócu liá'a lidánani dujíwalai; quéecha'inaami manútaa méedai unésaca ínu lítala liá'a cuítamica, jáiwa licáuwai limáacacoo licáarraliacoo.”

7

Jesús chúni báqueerri shírruederri lirrú liá'a wánacaleerri romano saí
(Mt 8:5-13)

¹ Jesús nísá'inaami litáania náajcha náa'a chóniwenaica, jáiwa liáwai Capernaúm néerra.

² Néeni báqueerri yáa Roma saí nawácali náa'a soldádoca, wáalierrri báqueerri shírruederri lirrú canínai wérri licábaca, bálinerriuminaatanaa atéwacta máanalicani.

³ Quéecha'inaami romanobini wácali éemi natáania Jesús nácu, libánua áabi salínai judíobini shínaaca, quéewique'e nasáta liúcha liácoo lichúni liá'a shírruederri lirrú liá'a romano wácalica.

⁴ Jáiwa náinu Jesús yáctalai nasáta liúcha cáiwinaa namá'ee lirrú:

—Liéni wawácalica saícanatai jiyúdaca,

⁵ jiníwata canínai licába washínaa chóniwenai quinínama, ya liwána naméda walí washínaa sinagoga.

⁶ Jesús yáau náajchai, ne quéecha'inaami urrúni línu cuítarrui, liá'a nawácalica libánua áabi lijúninai namá lirrú: “Nuwácali, chai-jiwítemija, jiníwata nuyá jócai saícanata jiwáruacoo núbana rícula;

⁷ tándawa, jócu nuáu nuyá jájiu numúrru jiyá. Bácai rími já wánacaleerri chuánshi quéewique'e jichúni shírruederri nulí.

⁸ Jiníwata nuyá jájiu yáairri nuwánacaala nácu lécchoo, liyáalimi lécchoo nuwáalia náa'a soldado nuwánacaalaninica. Jáicta numá néenaa báqueerrirru jíayu, arrúnaa liácoo; jáicta numá báqueerrirru jíinu, arrúnaa línuca; ya jáicta nubánua nushínaa shírruederri nulí liméda nuwánacaala, jái liméda jíní.”

⁹ Jesús cáarrudau léemi jiliéni, licábateda nalí náa'a chóniwenai yáaineu lishiirricu, limá'ee nalí:

—Ne yáawaiyi numá irrú, jiníwita Israel rícu nuínuni nácu éebiderri wérri léjta liáni washiálicuerrica.

¹⁰ Quéecha'inaami néejoooco cuíta néerra, náa'a libánuanimica náiiinu linácu liá'a cashírruedacaica, jái saícacai.

Jesús cáweda rucúulee ruá'a báquetoo ínetoo máanaliu íinirrimi

¹¹ Liáwinaami Jesús yáau áabai chacáaleerra jí'ineerri Naín, náajcha náa'a lishínaa éewidenaicoo ya íchaba chóniwenai liájcha mawí.

¹² Líinu'inaa urrúni chacáalee numá lícula, licába náinda náacoo báqueerri máanalii naquénique'inini. Liyámi'e bácairrimi rucúuleeca ruá'a máanaliu íinirrimi, ya íchaba chóniwenai chacáalee rícu sána yáaineu ruájcha.

¹³ Jesús cába'inaa ruyái, néenee carrúni jináata licába ruyái limá rulí:
—Ujícha.

¹⁴ Néenee Jesús rúniu lidúnu cajón nácu, néenee nabárruawai náa'a indenai náacoo liá'a máanalica. Néenee limá lirrú liá'a máanalica:

—Icúlirrijui, numá jirrú: jibárroo!

¹⁵ Néenee libárrueda liá'a máanalimica ya ta litáaniaca, néenee Jesús éejueda litúwarru jíni.

¹⁶ Nacába'inaa liáni, cáarru quinínama náa'a chóniwenai ná Diosru saícacai namá'ee:

—Báqueerri cawénii cáiiwadedacani Dios chuáni jíarriu wáiiibi.

Namá'ee lécchoo:

—Dios ínuerri liyúda lishínaa chóniwenai.

¹⁷ Néenee náiiwadede liá'a namáni Jesús nácuha quinínama lirrúcu liá'a Judeaca rícu lécchoo liá'a cáinabi yéerri Judea tééji.

Náa'a Juan Bautista bánuanica

(Mt 11:2-19)

¹⁸ Juan éemi quinínama liá'a Jesús médanica, náiiwacala lirrúnini náa'a máinecoo liájcha. Limáida chámata néena,

¹⁹ jáiwa libánua Jesús néerra jíni, nasátaque'e néemiuni liyácta yáawaa liá'a nanéendani nayáca, o wanéendawee báqueerri.

²⁰ Náa'a Juan bánuanica narrúni'eewoo Jesúsru namá'ee lirrú:

—Juan liá'a Bautístaca libánua wayá wasátaque'e wéemi, jiyácta liá'a wanéendani wayáca o arrúnaawee wanéenda báqueerri.

²¹ Liyáalimi nanáneewa Jesús chóniwenai bálinaicoo ya liá'a máashii yáairri nanácu, ya náa'a wáalianai espíritu máashii, jáiwa liwána íchaba matuáni cába.

²² Néenee léeba nachuánii: —yáayu Juan néerra íiwa lirrú liá'a icábanica ya liá'a éeminica. Íiwadede lirrú náa'a matuínica éewenai nacábaca, náa'a macáwanica éewenai najínacoo, náa'a cacháunanica méetuerru náucha liá'a nabálinacaalaca, náa'a mawíbanica éewenai néemica, náa'a máanalimica éejueu nacáwiacoo, ya nalí náa'a carrúni jináatanica náiiwa liá'a chuánshi wáseerri'inaaca.

²³ Sáicta liwówa liá'a chóniwerri éebiderri nunácu mamáarraca, jócai náawida liwíteu núcha.

²⁴ Quéecha'inaami náacoo náji náa'a Juan bánuanimica, Jesús chánau litáania chóniwenairru Juan nácu, limá'ee nalí: “¿Tána ijiáu icábacai iyá chaléeni jiníctala yáairri? ¿Áabai basué cáuli cúsudani?

²⁵ Ne jócta, ¿tána ijiáu icábacai? ¿Báqueerri washiálicuerri cawéni namái íbala? Iyá yáine léenaa náa'a súwedenai íbalashi cáwena namái yáainei nawíteeyu, yáainai návana rícu náa'a wánacaleenaica.

²⁶ Ne cháctani, ¿tána ijiáu icábacai? ¿Báqueerri íiwadederri Dios chuáni? Jajá, yáawaiyíi, ne báqueerri ta mawíyíi máanui liúcha liá'a íiwadederri Dios chuáni báinacu.

²⁷ Juan liá'a litáanianimi nácu liá'a cáashtaca:
'Nubánua catéecai nuchuáni jibéecha,
quéewique'e lichúni jibéecha iníjbaa.'

²⁸ Ne yáawaiyi numá irrú, náibicha quinínama náa'a washiálicuenaica, jiní máanui Juan yúcha mawí; ne áawita liá'a mawí píitui Dios wánacaalactalaca mawíyíi máanui liúcha."

²⁹ Quinínama náa'a éemenai Juan chuáni, áawita náa'a cacóbracani impuesto Romarru, wánenai Juan bautisa nayá, néebidacala yáawaa Dios machácani;

³⁰ Ne náa'a fariséoca ya náa'a quéewidacánica ley shínaaca, jócani índa Juan bautisa nayá, nacháani quinínama liéni Dios wóweni liméda nawícaubali.

³¹ "¿Chíta nacábacanaa náa'a chóniwenai chóque'e sánaca? ¿Chíta nacábacanaa jini?

³² Cháni cábacanaa léjta náa'a sáamanaica wáainecoo naséwicaca plaza rícu ya ta namáidada najúnicaírruwai:

'Wáinuáte irrú butútu,
ne iyá jócani báaweda;
warrábate shímashi cáiwíi wítama,
ne iyá jócani ícha.'

³³ Áawita Juan Bautista ínuca, jócai íya páani jiní lírraca vino, ne iyá máinai jáica liwáalia áabai demonio.

³⁴ Néenee liáwinaami nuínu nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca, íyeerrica ya nuírra, ne iyá máinai jáica yawíqui jini ya cáírracalai, najúnicaí náa'a chóniwenai máashiini íiwanaa ya náa'a cacóbracani impuesto Romarru.

³⁵ Ne Dios íyada quinínama liwíteu linácueji liá'a limédanica."

Jesús líbana néerra liá'a Simón fariséoca

³⁶ Báqueerri fariseo cúmida Jesús íya liájcha, jáiwa Jesús yáau líbana néerrai. Liwáau liyá mesa nácula,

³⁷ jáiwa báquetoo ínetoo máashiu íiwanaa yáichoo lírrícu léja liá'a chacáaleeca, jáiwa ruá léenaa Jesús yáacoo líiya líbana néerra liá'a fariséoca, ruínda áabai frasco jí'ineerri alabastro* cashiámu juménibee.

³⁸ Ruchánau ruíchaca Jesús íiba néeni, rusábida rutuí yáabiyu. Jáiwa rumácarra ruwíta báinayu, ya ta rushíshi líbai, jáiwa runuádeda juménibee linácuí.

³⁹ Liá'a fariseo cúmideerri Jesús, licába'inaamini liéni limá'ee lírrúwoo: "Liéni washiálicuerrica yáawaictata báqueerri cáiiwadecai Dios chuáni, liá'aca ta léenaa tánashia chóniwetoooca róji ruárra dúnuechoo ruyá linácu: báquetoo ínetoo máashiu íiwanaa."

⁴⁰ Néenee Jesús ma lírrú liá'a fariséoca:

—Simón, nuwáalia áabai chuánshi nuíiwani'inaa jírrú.

Léeba'ee liá'a fariséoca:

—Jíiwate nulíni, quéewidacai.

* 7:37 Áabai íiba namédau náa'a frascoca.

⁴¹ Néenee Jesús má'ee lirrú: —Chámata washiálicuenai mówiniate warrúwa báqueerri capréstacai warrúwa. Báqueerri mówiniate léjta liwéni liéni quinientos éerrictaca, ya liá'a báqueerrica cincuenta éerrictaca;

⁴² ne jócala néenaa napáida lirrúni, liá'a capréstacai nalíni, jáiwa jócu liwána néejueda lirrúni liérrumirrai náa'a chámataca jíni. Ya ta jíiwa nulí jíni, ¿tána néenaa caníinaa licába mawí?

⁴³ Simón éeba'ee lichuáni:

—Nulí tá'ee liá'a washiálicuerri mawíyíi mówiniaca.

Jesús má'ee lirrú:

—Yáawaiyi jimácaa.

⁴⁴ Néenee licába rulí ruá'a ínetooca, Jesús má'ee Simónru: —¿Jicába róji ruáni ínetooca? Nuwárrroo jíibana rícula, ne jócu jíi nulí shiátai nubádeda'inaa nuíibau; ne ta rója ruáni ínetooca bádedeechoo nuíiba rutuí yáawiyu, ya ta rumácarra ruwíta báinayu jíni.

⁴⁵ Jócai shíshi nuyá, ne ruyá rícue ruwárruacuwai jócau máaca rushíshi nuíiba.

⁴⁶ Jóca jíinu nuwíta nácu aceite, ne ruyá nuádedeechoo juménibee nuíiba nácu.

⁴⁷ Tándawa numá jirrú íchaba wérri rujíconaa méetuerríu, níwata bájjalaca caníinaa rucábaca; ne liá'a chóniwerri píitui mówiniaca, píitui líyada caníinau'u licá'aca.

⁴⁸ Néenee Jesús má'ee rulí ruá'a ínetooca:

—Jijíconaa jái méetuacuwai.

⁴⁹ Náa'a áabi yáainai nayá néeni, nachánau nasáta néemiu nayá jájiu:

—¿Tána léji liéni éeneerri liméetua jíconaashi?

⁵⁰ Ne Jesús má'ee mawí, rulí ruá'a ínetooca:

—Jéebidacala jiyá'au jíconaa méetuacuwai; jíau chaiwíteemija'a.

8

Náa'a íinaca yúdenai Jesús

¹ Liáwinaami liéni, Jesús jínaniu íchaba chacáalee rícu ya náa'a júbininica, lichánau léewidaca ya líiwadeda Dios wánacaalactaca. Náa'a doce apóstolu natálideda liyá.

² Ya lécchoo áabi íina tálideda liyá, náa'a liwásedani espíritu máashii yúcha ya áabata bálínacaalashi; náiiibicha lécchoo ruáu ruá'a María jí'ineechoo Magdalena, siete demonio jíanimicoo yúcha;

³ lécchoo Juanaca, líinu liá'a Cúzaca, liá'a wánacaleerrimi Heródesru; ya Susana, ya áabi íchaba mawí náa'a yúdenaimi nayá liyú liá'a nawáalianica.

Liá'a licábacanaa linácu liá'a cáabanacaica (Mt 13:1-9; Mr 4:1-9)

⁴ Íchaba jíau chacáalee rícuha quéewique'e nacába Jesús, jáiwa náawacawai íchaba chóniwenai. Néenee líiwa nalí liéni áabai licábacanaa:

⁵ “Báqueerri cáabanacai jíau licása líimi liá'a liáabanani'inaaca. Licása'inaamini, áabata líimi cáu iníjbaa lícu, jáiwa nabáweda jíni ya ta míshiidu íyaqui jíni.

⁶ Áabata léenaa cáu íiba íibi; ne quéecha'inaami lipáquiacoo, jáiwa máacarra jíni cháuctacala lirrú shiátai.

⁷ Áabata léenaa liá'a líimica cáu túwirri íbirra; ne quéecha'inaami lipáquiacuwai túwirri yáajcha, jáiwa lisácumeda jini.

⁸ Ne áabata cáu sáicai cáinabi ita'aa; jáiwa lidáwinawai, liá lítau manuába, cáashia liá cien líimiu líta nácuu.” Léewa Jesús máni liéni, jáiwa limá mawí cadánani: “¡Náa'a wáalianai nawíbau, néemique'e!”

Tánda Jesús léewida chacábacanaayu
(Mt 13:10-17; Mr 4:10-12)

⁹ Néenee lishínaa éewidenaicoo sáta néemiuni, chítashia liwówau'u limá léji liá'a licábacanaa.

¹⁰ Jesús má'ee nalí: “Iyá Dios íyadani irrú liá'a báyeerricoo liwánacaalactalaca; ne áabimi nutáanianirru licábacanaayu; ya áawita nacábaca jócai néenaa nacába sáica, ya áawita néemica jócai néenaa náa léenaa.

Jesús chúni líiwa liá'a licábacanaa linácu liá'a cáabanacaica
(Mt 13:18-23; Mr 4:13-20)

¹¹ “Léewa liwówau'u limá liéni licábacanaa: Liá'a banácali ímica wówerri limáca léewa Dios chuáni lierra;

¹² ne liá'a áabata líimi liá'a banácalica cáirricoo iníjbaa lícu, wówerri limáca náa'a éemenai Dios chuáni, ne Wawásimi ínu, jáiwa lijéda Dios chuáni nawówa rícuha, jócubeecha néebida ya jócu néewa nawáruacoo Dios yáctalaca.

¹³ Liá'a líimi cáirricoo íiba íibi wówerri limáca, náa'a éemenai Dios chuáni narrishibia nawówa yáajcha wáni, ne jócani wáalia sáica najichu; néebida áabata éerri rími, ne jáicta carrúnatai ínu náatalai jái namáaca Dios chuáni.

¹⁴ Liá'a líimi cáirricoo túwirri íbirra, wówerri limáca, náa'a éemenai Dios chuáni, ne arrájuatayu náinda lisácumacoo nawówa lícu Dios chuánica nafánacalau éerri shínanaa nácu, namúrru warrúwa ya sáicta nacába liá'a éerri íyadanica, chacábacanaa jócu néewa náa'a naméda sáicai Diosru.

¹⁵ Ne liá'a líimi cáirricoo sáicai cáinabi íbirra, náwa chóniwenai méecuenai nawówau sáica máaqueneu nayáu néemi Dios chuáni namédaque'e léjta liwówau'u, ya ta nayá machácanii náayada nayáu léjta banácali yáairri lítau sáica.

Jesús táania licábacanaa liá'a lámparaca
(Mr 4:21-25)

¹⁶ “Jini túculeerri áabai lámpara ya ta libáyaqui jini o limáaca cama yáajbalani, litúculiactani limáacani áacai, quéeuque'e nawáalia jucámarrabee náa'a wáruenaicoo.

¹⁷ Ne cháwa cábacanaa, jini báyeerriu néenaani'inaa náa léenaa, jini liá'a cabáyaintaica éeneerri'inaa náa léenaa ya limáacacoo jucámarranaa.

¹⁸ Cháwa jáni, éemiu sáica, liá'a éemerri sáica, yáirri'inaa léenaa mawí, ne liá'a jócai éemi sáica, áawita liyá liá léenaa mawí, liyá péerderri'inaa liá'a píitui rími liáni léenaa nácu.”

Jesús túwa ya léenajinai
(Mt 12:46-50; Mr 3:31-35)

¹⁹ Jesús túwa ya léenajinai náinu liyáctalaca, ne jócu néenaa narrúnicoo lirrú, íchabaca wérri chóniwenai.

²⁰ Áabi náibicha íiwa Jesúsruni:

—Jitúwa ya jéenajinai náa'a yáa bináawa, wówenai nacába jiyá.

21 Jesús éeba'ee:

—Náa'a éemenai Dios chuáni, ya naméda liwánacaala, náwa nutúwa ya nuéenajinai nárra.

Jesús íyabaida cáuli ya marrádaca

(Mt 8:23-27; Mr 4:35-41)

22 Áabai éerri, Jesús yúrrucoo áabai lancha rícula lishínaa éewidenaicoo yáajchau, limá'ee nalí:

—Wáau bajiála manuá. Jáiwa náawai.

23 Nácula nachuáu manuá íwalirricu, Jesús máairri. Liyáalimi áabai cáuli wérri íinu manuá yáacoo, jáiwa'ee liá'a lanchaca lichána cashiámu shiátaiyu, ya atéwacta natámucoo.

24 Néenee náau nacáweda Jesús namá'ee lirrú:

—¡Quéewidacai! ¡quéewidacai! ¡Watámucoo wayácai! Jesús bárrua'inaamiu litáania cáulirru ya marrádacarru, jáiwa machúnucunaa limáacacoo quinínama chawítemija'a.

25 Néenee limá lishínaa éewidenaicoo liájcha:

—¿Ta liáu éebidaumi jíni?

Ne nayá, cárdaneeneu nacábadedanica, nasátada'ee néemiu nayá wáacoo:

—¿Tánashia léji liéni, táanierri cáulirru ya shiátairru ya léewida lichuáni?

Jesús chúni báqueerri Gerasa néeni sái wáalierrri íchaba espíritu máashiini

(Mt 8:28-34; Mr 5:1-20)

26 Déecu'inaami wáli náinu licáinaberra ítala liá'a Gerasaca, yáairri bajiála manuá, lijúntami liá'a Galileaca.

27 Jesús yúrrucue'inaamiu lancha rícuca cáinabi ítala, báqueerri washiálicuerri jiáu chacáalee rícuca, wáalierrri demonio, jáiwa lirrúniwai Jesúsru. Íchaba wérri éerri jócai súwa líbalau jiní liyácala cuíta lícu, níwata yáairri útawi rícuca máanalini yáarruica.

28 Quéecha'inaami licába Jesús, licáu liúrruimiyu Jesús náneewa, limáidada'ee:

—¡Ujníquiu nuájcha, Jesús Dios Cúulee áacai sáica! ¡Nusátani wérri jiúcha jócubeecha jiwána nusúfria bájjiala!

29 Limá liáni jiníwata Jesús wáneerri lijiácoo liá'a espíritu máashiica liúcha. Íchabachu liá'a demonioca wáarroo lirrú; áawita chóniwenai bájjida liná ya líba cadénayu quéewique'e nawínacani, liyá léenaani lisúbirriaca, ya liá'a demonio wána licánacacoo liácoo jiníctala yáairri.

30 Jesús sáta'ee léemiu wáni:

—¿Tána jijí'inaa?

Liyá'ee léeba'ee:

—Nují'inaa legión. Limá liáni jiníwata íchaba wérri demonio cha wáarruacoo lirrú.

31 Náa'a demonio nasáta Jesús yúcha jócubeecha libánua nayá liwítabami rícula chaléeni cástigu yáctala'inaa nalí.

32 Ne néeni íchaba puíti íyenai namáacoo dúuli nácu, náa'a espíritu nasáta Jesús yúcha líndaque'e nawáarruacoo puítirru; jáiwa Jesús índa nawárruacoo nalí.

33 Néenee najiáu náa'a demonioca liúcha liá'a washiálicuerrica, jáiwa nawáarroo puítirru, najiáu nacánacau najúsunacoo cáinacula shiátai yáacula, jáiwa néeni nasácumacuwai.

34 Náa'a túyenai nayá puíti, quéecha'inaami nacába liá'a bésuneerricoo, najiáu nacánacacoo, jáiwa náau náiiwadede chacáalee rícula jíni ya litéejibaa.

35 Náa'a chóniwenai najiáu nacábaca liá'a bésuneerricoo. Ne quéecha'inaami náiiinu Jesús yáctalaca, náiiinu linácu liá'a wálierrimi demonio, wáairriu liyáca Jesús íiba néeni, jái cáabalacai, jócai mawítee mawiá, jáiwa cáarru nayái.

36 Náa'a cábenai liá'a bésuneerricoo, náiiwadede chítashia liwásedau'u jiníni liá'a wálierrimi demonio.

37 Quíninama náa'a chóniwenai yáainai Gerasa cáinaberra íta'aa, nachánau nasáta Jesús yúcha quéeuque'e liácoo nacáinaberra ítacha, níwata bájalaca cáarru nayá. Jócala nacába cáji liá'a bésuneerricoo. Jáiwa Jesús yúrrucoo lancha rículai, jáiwa liáwai.

38 Liá'a washiálicuerrimi demonio jiánicoo yúcha, lisáta Jesús yúcha quéeuquini'e liácoo liájcha, ne Jesús wána'ee limáacacoo limá'ee lirrú:

39 —Jéejoo jíibana néerrau ya jíiwadede quíninama liá'a Dios médani jirrú.

Liá'a washiálicuerrica, jáiwa liáwai ya líiwadede quíninama chacáalee rícu liá'a Jesús médani liájcha.

*Jairo míyacaula ya báquetoo ínetoo dúnuechoo Jesús íbala nácu
(Mt 9:18-26; Mr 5:21-43)*

40 Quéecha'inaami Jesús éejuacuwai báaniu bajiála manuá, náa'a chóniwenai sáicta nawówa níwata nanéndacala nayácani.

41 Liyáalimi báqueerri ínu jí'ineerri Jairo, liwácali liá'a sinagogaca. Liéni washiálicuerrica litúyau Jesús íiba néeni, lisáta liúcha liáque'u liíibana néerra,

42 níwata liwáaliacala bácau rími limíyacalau, wáliachoo doce camuí, wówechoo máanali ruyáca. Nácula Jesús yáau, lisíntia nabádeda liyá náa'a chóniwenai íchabanica yáaineu líshirricu.

43 Náiiibicha náa'a chóniwenai báquetoo ínetoo rícuete doce camuí ruwáalia bálinaalashi íirrai éechani, [ya rugástaa quíninama ruwáalianica nanácula náa'a medicoca,] ne jiní éeneerri lichúni ruyá.

44 Ruáni ínetoooca rurrúniu Jesúsru liwójuna itéeji, jáiwa rudúnu líibala númacua, liyáalimi libárruau rúcha liá'a íirrai éechau'u ruyá.

45 Néenee Jesús sáta léemiu:

—¿Tána dúnú nunácuí?

Ne quíninama nabáyaca liúchani, nadúnu, Pedro má'ee:

—Quéeuidacai, náa'a chóniwenai nabádeda jíiyá, ya nadáanai jíiyá matuínaami.

46 Ne Jesús má'ee mamáarraca:

—Ái dúnuerri nunácu já'a, nuáca léenaa nunácuha jíerriu liá'a cadánani wíteeshica.

47 Ruá'a ínetoooca ruá'inaa léenaa jócu ruéenaa rubáyaqui jíni, jáiwa ruchéchinu ruácoo rutúyacoo Jesús íiba néeni. Rúiwa quíninama náneewani tánashia rudúnu jíni, chítashia sáicau ruchúnicoo liyáalimi jíni.

48 Jesús má'ee rulí:

—Numíyacaula, jéebidacala Dios nácu sáica jíiyái, jíá namówai chai jíiwitemija'a.

49 Jesús táaniacta liyá újnibi, báqueerri ínu índeerri chuánshi limá'ee lirrú liá'a sinagoga wácalica:

—Jimíyacaula máanaliuyii; ujijódia mawiá lierra quéewidacaica.

⁵⁰ Ne Jesús éemi'inaamini limá'ee:

—Ucáarru jiyá, bácai rími jéebida Dios nácu, ya jimíyacaula saícaminaa ruyájoo.

⁵¹ Quéecha'inaami náinu cuíta néerra, jiní líndani wárruacoo liájcha bácai rímii Pé'eru ya Santiago ya Juan ya rusálijinaa ya rutúwa ruá'a samáshtaca.

⁵² Quíninama íchenai nayáca ya cáivi wérri nacábacoo runácueji ruá'a samáshtaca, ne Jesús má'ee nalí:

—U'ícha, ruárra samáshta jócauwa máanali ruárra, máichoo ruyá cháji'i.

⁵³ Quíninama nacáida'ee Jesús, níwata náa'aca'ee léenaa máanali ruyá.

⁵⁴ Néenee Jesús wína rucáaji nácu, limá'ee danáanshiyu:

—¡Miyácau, jibárruau!

⁵⁵ Jáiwa rucáwica éejoo rulí; liyáalimi rubárruawai, néenee Jesús bánua náa rúyai.

⁵⁶ Rusálijinaa ya rutúwa nacáarrudau nacábacani; ne Jesús wána'ee jiníbeeche náiiwadedanirruni liá'a bésuneerricoo.

9

Jesús bánua náa'a lishínaa éewidenaicoo náiiwa Dios wánacaalactalaca

(Mt 10:5-15; Mr 6:7-13)

¹ Liáwinaami, Jesús yáawacaida náa'a lishínaa doce éewidenaicoo liá nalí néewaqué'e najéda quíninama demonio ya nachúnique'e bálinaaalashi.

² Libánua náiiwadedá chítashia Dios wówau'u liwánacaala cáinabi ita'aa jini, ya nachúni náa'a bálineseecoo.

³ Limá'ee nalí:

—Jiní itéeni iníjbaa lícujuo, jiní áicuba icháqui'inaa, jiní chácala, jiní iyacaishi, jiní warrúwa, itée áabai rími íibalashi, jiní mawiá.

⁴ Tánashia cuíta ínuni nácu, iyá néenijoo cáashia ijiácoo néenee.

⁵ Ne tánashia chacáalee jócai wówai narríshibia iyá, ijiáu lirrícucha lierra chacáaleeca ya itútuda liá'a pucúpucubee yéerri íiba nácu, quéewique'e náa léenaa jáicala jócu saíca nayá náa'a chóniwenaica jóca narríshibia iyá.

⁶ Néenee najiáu nawárruanicoo narrícula náa'a chacáaleeca quíninama, náiiwa liá'a Dios chuánica nachúni chóniwenai léchchoo.

Herodes jócai éenajta éebidaca

(Mt 14:1-12; Mr 6:14-29)

⁷ Liá'a rey Herodes éemi natáania Jesús nácu quíninama liá'a limédanica, ne jócai éenajta éebidaca, áabi mácala Juancala éejoo licáwiacoo,

⁸ áabi ma jáicala'ee liá'a cáiiwadedacaimi Dios chuáni báinacu Elíasca cha iyadacuwai, ya áabi ma jáicala'ee cáiiwadedacaimi Dios chuáni báinacu wérri cha éejooocoo licáwiacoo.

⁹ Ne Herodes má'ee:

—Nuyá jájiu nuwána nawíchua Juan wíta liwáa nómami. ¿Tánashia léji lierra, cha nuéemi náiiwadedá íiwanaa bájjiala?

Tándawa'ee Herodes wówerri licába Jesús.

Jesús yáa náaya náa'a cinco mil washiálicuenai
(Mt 14:13-21; Mr 6:30-44)

¹⁰ Quéecha'inaa'ee néējuacoo Jesúsru náa'a éewidenaicoo, náiiwadede'ee lirrú liá'a namédanica. Néenee'e litée'e nayái náa'eewoowai báawachala chaléeni urrúni lirrú liá'a chacáaleeca jí'ineerri Betsaida.

¹¹ Quéecha'inaa'ee chóniwenai yáa léenaa jíni, náa'eewoo líshiirricu, jáiwa Jesús lirrishibia nayái, litáania nalí chítashia Dios wówau'u liwánacaala nayá jíni ya lichúni náa'a bálinenaicoo.

¹² Quéecha'inaa táicala liácuwai, narrúni'e náacoo Jesúsru náa'a doce éewidenaicoo liájcha namá'ee lirrú:

—Jiwána chóniwenai yáacuwai, náaque'iniu nawówa íyabacoo ya namúrruque'e náayau chacáalee júbini rícu ya bacháida urrúnii nalí, níwata áani wayáctaca jinícta yáairri.

¹³ Néenee'e Jesús ma nalí náa'a éewidenaicoo:

—Yáa náaya iyá.

Néenee namá'ee lirrú:

—Wawáalia rími cinco páani ya chámacua cubái, yáshiawa wáacoo wawéni náaya'inaa náani quinínama chóniwenai.

¹⁴ Léjta'ee cinco mil washiálicuenai máanabaca. Ne Jesús má'ee nalí náa'a lishínaa éewidenaicoo:

—Iwána nawáacoo cincuéntanaa namáanabaca.

¹⁵ Chá'ee namédaqui jíni, jáiwa nawáau quinínamai.

¹⁶ Néenee'e Jesús wína náa'a cinco páanica ya náa'a chámacua cubáica ya licába'ee áacairra, liá'ee Diosru saícai linácueji liá'a íyacaishica. Linísa'inaami liá Diosru saícai, lisúbirreda jíni, jáiwa liá nalí jíni náa'a lishínaa éewidenaicoo quéewique'e nachújida chóniwenai íyani.

¹⁷ Náa'a chóniwenai náaya quinínamai cáashia cáawai nayá, ya néenaa náawaqueda doce canasta liá'a máacaderricoo léenaamica.

Pedro íiwa jucámarranaa Jesúsca liá'a Mesíasca
(Mt 16:13-19; Mr 8:27-29)

¹⁸ Áabai éerri Jesús óractau liyá bácai ya lishínaa éewidenaicoo yáainai liájcha, lisáta'ee léemiu nayá:

—¿Tána chóniwenai ma nunácucai tánashia nuyái?

¹⁹ Néeba'ee lichuáni:

—Áabi máinei jiyáca'ee Juan Bautista, áabi máinei jiyáca'ee Elías, ya áabi máinei jiyáca'ee liá'a báqueerri íiwadedeerrimi Dios chuáni báiñacu éejuerri'eewoo licáwiacoo.

²⁰ Ne Jesús éejoo'e lisáta léemiu nayá:

—Ya iyá, ¿tána imácai tánashia nuyái?

Jáiwa'ee Pé'eru éebai:

—Jiyáwa lierra Mesías* Dios shínaaca.

Jesús íiwa limáanalicau
(Mt 16:20-28; Mr 8:30-9:1)

²¹ Ne Jesús má'ee nalí jiní béecha íiwerri liyácani liyáwa Mesías.

²² Limá'ee nalí linácu cháú:

—Nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca, arrúnai'inaa nusúfria bájjalanaa, ya nacháaniminaajoni náa'a salínaica, ya nawácanai

* **9:20** Mesías Cháwa limá Cristo hebreo chuániyu, cháí wówa limá lécchoo 'Liá'a Dios níwani quéewique'e liwánacaala'.

náa'a sacerdotébinica, ya náa'a quéewidanica ley shínaabinica. Náiinuuminaajoni, ne matálie éerri rícula nucáwiaminaujoo.

²³ Néenee limá nali quinínama:

—Ne áicta wówerri já'a limédacoo nushínaa ewidenaicooyu, limíya máechau liyá jájiu liwánacaalacoo, ya línda Dios wánacaala licáwica nácu éerri jútainchu, liyá lichúni carrúni jináatau'inaa ya máanali liyá nunácueji.

²⁴ Jiníwata liá'a caníinai cába licáwicau líta'aa liéni éerrica, liúca licáwicau jócai amáarra, ne liá'a jócai caníinaa cába licáwicau lítacha liéni éerrica nunácueji, ligáanaminaa lirrúwoo liá'a cáwicashi jócai amáarra.

²⁵ ¿Tána lishírbia lirrú liá'a washíalicuerrica ligáanacta quinínama éerri rícu sái yáca, ya liúca lishínaa licáwicau ya licáarraliau liyá jájiu?

²⁶ Ne tánashia báiyii nunácueji ya nuchuáni nácueji, nuyá lécchoo Washíalicuerri Dios Cúuleeca báiminaa núíwa lináawa lécchoo, jáicta nuíinujoo quinínama nucáamarra yáajchau, ya nusálijinaa cáamarra ya liwítee yáajchau, ya náa'a majíconaa ángelbini shírruedenai nulí.

²⁷ Ne yáawaiyii numá irrú áabi néenaa náani yáainai áani nunáneewa, jócuminaa máanali nayá cáashia nacába liá'a Dios wánacaalactaca.

Jesús bawachactau

(Mt 17:1-8; Mr 9:2-8)

²⁸ Liáwinaami ocho éerri néenee litáaniactami liyá nali, Jesús írrau áabai dúuli ítala li'óracoo, natálideda liyá Pé'eru, Santiago ya Juan.

²⁹ Ne nácula li'óracta liyáca, lináni cábacanaa bawachau, ya líbala náawau cabálai ya úcuni lécchoo.

³⁰ Jáiwa najiáu lirrú chámata washíalicuenai natáania nayá liájcha. Náawa'ee Moisés ya Elías.

³¹ Yáainai nayáca natéjei áabai cáamarrashi úcuni saíctai wéerri, ya natáania linácu liá'a Jesús máanalicaica licúmpliani'inaaca Jerusalén néerra.

³² Áawita Pé'eruca ya náa'a limánabacaca cadájuni wéerri nayá, jáiwa cáwi nayácai, nacába Jesús cáamarra ya náa'a chámata washíalicuenai yáainai liájcha néeni.

³³ Quéecha'inaami náacoo náacuwei náa'a washíalicuenaica Jesús yúcha, limá'ee Pé'eruca Jesúsru:

—Quéewidacai, ¡saíctai walí wayáca áani! Waméda'aa matálie cuíta rími: áabai jirrú, áabai Moisésru ya áabai Elíasru.

Ne Pé'eru jócai yáa léenaa tánashia limácai.

³⁴ Nácula litáania liyáca, áabai sánai yúrrucoo libáya nayái, nacába'inaami sánai dájida nayái, jáiwa cáarru nayái.

³⁵ Néenee sánai íbeeji lijiáu áabai chuánshi máirri'e: “Léewa Nucúulee, nuníwani, éemiu lirrú.”

³⁶ Linísa'inaa néemi liá'a chuánshica, Jesús máacau bácai. Jáiwa'ee náa'a éewidenaicoo jiní wéerri náiiwadedacta liá'a nacábanimica liyáli éerri.

Jesús chuni báqueerri icúlirrijui wáalierrri espíritu máashii

(Mt 17:14-21; Mr 9:14-29)

³⁷ Áabai éerri rícula cajójchanaami, náurrucoo'inaamiu dúuli ítacha, chóniwenai máanabanaami jiáu najúnteda Jesús.

³⁸ Ya báqueerri washíalicuerri máidada náibicha limá'ee cadánani wéerri:

—Quéewidacai, jiméda nulí saícai, jicábate nucúulee bácai rímii nuwáalianica.

³⁹ Áabai espíritu wínani, liwána limáidadaca ya liwána licúcunacoo ya cacálibee jiáu linúma licuéji, liwána línuedacoo jócai liwówai limáacaca.

⁴⁰ Nusáta jishínaa éewidenaicoo yúcha, najédaque'e liúchani lierra espírituca, ne jócai néenaa najédaca.

⁴¹ Jesús éeba'ee:

—¡Wóo, chóniwenai jiníni éebidacta ya máashiicani! ¿Chacálita iwówai nuyá yáajcha mamáarraca jíni ya nuwánta yáajcha jiníni? Jínda lierra jicúuleecoo áani.

⁴² Quéecha'inaami lirrúnicoo liá'a icúlirrijuica, liá'a demonio yúca cáinabi ricúla, liwána licúcunacoo báaniu; ne Jesús cáita liá'a espíritu máashiica, jáiwa lichúni léji liá'a icúlirrijuimica, ya ta léejueda lisálijinaarru jíni.

^{43a} Ya quinínama namáacau nacáarrudacoo nacába Dios wítee máanuica.

*Jesús úwa chámaichu limáanalicau nácula quinínama
(Mt 17:22-23; Mr 9:30-32)*

^{43b} Nacáarrudau nacábacani liá'a Jesús médanica, limá'ee lishínaa éewidenaicoo:

⁴⁴ —Éemi saíca liéni ya u'imíya máechani: Nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca, néentregaani'inaami náa'a nacáaji rícula náa'a washiálicuenaica quéewique'e naméda nuájcha léjta nawówau.

⁴⁵ Ne nayá jócai náa léenaa néemica liá'a limánica, níwata Dios báya nawítee nájbeechea léenaa néemicaní; mawí lécchoo cáarru nayá nasáta néemiu Jesús líiwaquinicta nalíni jucámarranaa.

*¿Tánashia néenaa liá'a mawíyii cawéni náibicha?
(Mt 18:1-5; Mr 9:33-37)*

⁴⁶ Ya néenee náa'a éewidenaicoo nachánau najútacoo nalíwaacoo tánashia néenaa liá'a mawíyii cawéni náibichai.

⁴⁷ Jesús, yá'inaami léenaa liá'a nédacanicoo nácu nayáca, liwína'ee báqueerri samálita, libárrueda'ee léema nácuu wáni.

⁴⁸ Jáiwa limá'ee nalí:

—Liá'a ríshibierrri samálitaca nují'inaa nácu, lirríshibiaminaa nuyá, ne liá'a ríshibierrri nuyá, lirríshibiaminaa lécchoo liá'a bánuerri nuyá áaquejei. Tándawa liá'a mawíyii mawéni icábaca quinínama íbichau, léewa cawénii wérrri lierra.

*Ne liá'a jócaita ya wajúntani, léewa wáajcha saí lierra
(Mr 9:38-40)*

⁴⁹ Juan má'ee Jesúsru:

—Quéewidacai, wacába báqueerri jédeerri demonio jijí'inaa nácu, jáiwa jócu waínda limédaqui jíni, jiníwata jóca wáajcha saíni.

⁵⁰ Jesús éeba'ee lichuáni:

—U'imáisaniani liúchani, jiníwata liá'a jócai médau wajúnta, léewa wáajcha saí lierra.

Jesús cáita Santiago ya Juan

⁵¹ Quéecha'inaami urrúni liá'a éerrica Jesús írractala'inaacoo áacairra, liá'a liwówa dánaniu liácoo Jerusalénra.

⁵² Libánua libéechau catéecani chuánshi, náaque'iu áabai chacáalee júbini rícula yáainai Samaria, quéewique'e namúrru liárrui limáacacta'inaacoo.

⁵³ Ne náa'a samaritanobinica jócai nawówai narríshibiaca, náaca léenaa liácoo Jerusalénra.

⁵⁴ Quéecha'inaami lishínaa éewidenaicoo Santiago ya Juan cába léji liéni, namá'ee lirrú:

—Wawácali, ¿jiwówai jiwána wáurruceda chichái áaqueji, quéewique'e wamánda nayá quinínama?

⁵⁵ Ne Jesús náawau nanácula, jáiwa licáita nayái máashiica nawítee.

⁵⁶ Néenee Jesús má'ee: Nuyá jócai ínu nuá chóniwenai jíconaa, nuyá ínuerri nuwáseda nayá najíconaa yúchau. Néenee náau áabata chacáalee júbini rículai.

Náa'a wówenai nasíguia Jesús

(Mt 8:19-22)

⁵⁷ Nácula náau náacoo iníjbaa lícu, báqueerri washíalicuerri má'ee Jesúsru:

—Nuwácali, nuwówaicta nusíguia jiyá táshia jiáctalau jíni.

⁵⁸ Jesús éeba'ee lichuáni:

—Náa'a iyáliduca wáalianai útawi nayácta'inaa nawówa iyabacoo ya náa'a míshiiduca wáalianai namúrubeu; ne nuyá Washíalicuerri Dios Cúuleeca, jíní wíta wáliacta nuwíta yáarrubai nuwówa iyabacta'inaacoo.

⁵⁹ Jesús má'ee báqueerrirru:

—Jíinu nuíshirricu.

Ne léeba'ee:

—Nuwácali, jínda nuáacoo quéecha nuquéni nusálijinau.

⁶⁰ Jesús éeba'ee lichuáni:

—Jínda máanalini quénicoo nayá jájiu, ne jiyá jiáu jíwadede Dios wánacaalactaca.

⁶¹ Báqueerri má'ee Jesúsru:

—Nuwácali, nuwówai méetaa nusíguia jiyá, ne quéecha jínda nuáacoo núíwa nunáawau nuéenajinairru.

⁶² Jesús éeba'ee lichuáni:

—Liá'a caníinai cába éerri shínanaa, cháí jicá'a liá'a tráawajeerriicta liácuwani, ya licába liwójunalau, jócai éewa lipíqueda cáinabi, cháwa limédacoo chóniwerri jírra jócai'inaa sírbia Dios wánacaalactalaca.

10

Jesús bánua náa'a setenta y dosca

¹ Liáwinaami liáni, Wawácalica, liwína lécchoo áabi setenta y dos éewidenaicoo, ya libánua nayá libéechau chámataanaa, quinínama chacáalee ya júbini arrúnactala'inaa liácoo.

² Limá'ee nalí: “Chái cábacanaa liá'a Dios wánacaalactaca léjta áabai finca, íchabacta banácali náawaquedani'inaa, ne náa'a tráawajadorbinica áulabani, tándawa isáta liúcha liá'a banácali wácalica, libánuaque'e íchaba tráawajadorbini náawaquedacani.

³ Yáau iyá, icábateni, nubánua iyá léjta oveja béewami cháawirru.

⁴ U'itée chácala ya warrúwa yáarrui, jíní zapatos; ya jócu ibárruo itáa déecu ijúntacta báqueerri iníjbaa lícu.

⁵ Jáicta iwáaroo áabai cuíta lícui, itáa ibéechau quéechanacu ya ta imácai: 'sáica iyáca quinínama lirrícu liáni cuítaca'.

⁶ Ne áicta néeni chóniwenai saícani wítee já'a, liá'a nawítee saícaica licúmpliaminau liyá náajcha; ne jócta sáica nawítee, jócuminaa licúmpliau nalí.

⁷ Imáacau néeni já'a lirrícu liá'a cuítaca, ya íya ya írrau liá'a nawáaliani néeni, níwata liá'a tráawajeerrica íwerri Dios chuáni, rúni jínerrí liwéníu. U'ijínaniu cuíta jútainchu.

⁸ Jáicta íinu áabai chacáalee rículai narríshibiacta iyá saíca, íyau tánashia náani íyai;

⁹ ichúni náa'a bálinenaicoo néeni, ya imá nalí: 'Liá'a Dios wánacaalactaca jái ya urrúni irrúi.'

¹⁰ Ne ínuacta áabai chacáalee rícula ya jócu narríshibia iyá, ijíayú imáidada cáaye rícula chá'a:

¹¹ '¡Áawita liá'a pucúpucubee yáairri ishínaa chacáalee rícu, liá'a cháneerricoo wáiiiba nácu, watútuda ináneewani! Yáaque'e léenaa linácu liéni, Dios wánacaalactaca jái ya urrúni irrúi.'

¹² Numá irrú liyáali éerriminaa liá'a carrúnatabeeca lirrú liéni chacáaleeca mawí'inaa cacháninaca, náucha náa'a chóniwenai bini yáainai Sodoma rícu.

Náa'a chacáalee jócani éebida

(Mt 11:20-24)

¹³ "¡Áchunu carrúni jináata jiyámi Corazín! ¡Áchunu carrúni jináata jiyámi Betsaida! Jiníwata á'a Tiro néeni ya Sidón néeni Dios médactata liá'a jócai nacába cáji médanicta íbini, báinacuminaata néējueda nayáwai Diosru, ya nasúwa náabalau jarrájarrai ya nawáacoo báali íibi quéewique'e náayada néējueda nayáu Diosru.

¹⁴ Ne éerri amáarrau'u cáinabi liá'a carrúnatabeeca mawí'inaa cachánina irrú, náucha náa'a chóniwenai yáainai Tiro rícu ya Sidón.

¹⁵ Ya jiyá, chacáalee Capernaúm, ¿jirruminaata jéenaa jinácudacoo áacairra? ¡Jiúrrucaminau mawí cáinacula wérrí dujíwala jiúcacoo!

¹⁶ "Liá'a éemerri ichuáni, léemiminaa nulí, ne liá'a cháaneerri iyá, licháni nuyá; ne liá'a cháaneerri nuyá, licháaniminaa liá'a bánuerri nuyá."

Néējuactacoo náa'a setenta y dosca

¹⁷ Náa'a setenta y dosca néēju'inaamiu saícta wérrí'e nawówa, namá'ee:

—¡Wawácali, áawita náa'a demonioca médenai wawánacaala najiácoo jiji'inaa nácu!

¹⁸ Jesús má'ee nalí:

—Jajá, yáawaiyi, ne nuyá cábeerri Wawásimi cácoo áaqueji léjta éenu íimi únía shínaaca.

¹⁹ Nuyá yáirri irrú wíteeshi cadánani quéewique'e ijínanicoo áai íibi ya aquétu íibi, ya éenaque'e igáanaa quinínama danáanshi lishínaa liá'a wajínaica Wawásimica, jócubeecha liméda irrú máashii.

²⁰ Usáicta iwówa namédacala iwánacala irrú náa'a espírituca, saícta iméda iwówau mawí jáicala ijí'inaa tánau áacairrai.

Jesús saíctai wówa

(Mt 11:25-27; 13:16-17)

21 Ne liyáalimi éerri, Jesús saíctai wérri liwówa Espíritu Santoyu, limá'ee: “Nuá jirru saícai nusálijinaa, Wácalishi wánacaleerri áacai ya áani cáinabi íta'aa, jíyadacala nalí náa'a imíyanica liá'a báyeerrimicoo náucha náa'a yáine léenaa ya néemica. Jajá, Nusálijinaa, léewa jiwówau jáni.

22 “Nusálijinaa éejueda nulí quinínama. Jiní yáirri léenaa tánashia Licúulee nácu, Lisálijinaa rímii; jiní yáirri léenaa tánashia Lisálijinaa, bácai rími Licúulee yáa léenaa jáni, ne tánashia Licúulee wówaini líyadarru jini licúnusiaque'ini.”

23 Lináawa'eewoo lishínaa éewidenaicoo náculau, limá'ee nalí báawachala: “Saícta nawówa náa'a cábenai liá'a icábani iyáca;

24 níwata núíwa irrú íchaba cáiiwadedacanimi Dios chuáni báinacu ya náa'a reybinica wówenaimi nacába liáni icábani iyáca, ne jócu nacába jini; nawówai néemi liá'a éemini iyáca, ne jócu néemi jini.”

Liá'a licábacanaa linácu liá'a samaritano saícaica

25 Báqueerri quéewidacai ley nácu yáau litáania Jesús yáajcha, ya léenedaque'e licábau limá'ee:

—Quéewidacai, ¿tána nuéewa numédacai nuwáaliaque'e nucáwicau jócai amáarra?

26 Jesús má'ee lirrú:

—¿Tána jiliá'a tánerricoo ley rícu? ¿Tána léji liá'a jiliénica?

27 Liá'a quéewidacai ley nácu léeba'ee:

—Caníinaaminaa jicába jiwácali Dios quinínama jiwówa yáajchau, quinínama jicáwica yáajchau, quinínama jidánani yáajchau ya quinínama jiwítee yáajchau; ya arrúnaa caníinaa jicába jiyácachuni chóniwenai léjta caníinau jicába jiyá jájiu.

28 Jesús ma lirrú:

—Jéebani saíca liáni. Jimédacta liáni, jiwáaliaaminaa jicáwicau mamáarraca.

29 Ne liá'a quéewidacai ley shínaaca, liwówai limáacacoo saíca, lisáta'ee léemiu Jesús limá'ee

—¿Ya tána arrúnaa nuyúdacai?

30 Néenee Jesús éeba'ee lirrú:

—Báqueerri washiálicuerri yáairriu Jerusalén yáajba náalicu Jericó néerra'inaa, jáiwa áabi canédibini jáu lirrú, jáiwa nanédu jini néedacta liá'a líbalaca; náiiuueda jini, jáiwa náawai atéwai náiiuua.

31 Chítashiawa wánaca jini báqueerri sacerdote bésunau néenee jini lirrú liá'a iníjbaaca, jáiwa licába jini, jáiwa líshirriu liúcha liáawai.

32 Cha lécchoo báqueerri néenaa náa'a levítaca libésunau néeni, ne licába'inaamini líshirriu liúcha, jáiwa liáawai.

33 Ne báqueerri washiálicuerri Samaria néenee saí yáairriu lirrícuba léja liá'a iníjbaaca, licába'inaamini, carrúni jináata licábaqui jini.

34 Lirrúniu lirrú, jáiwa liméda lídabee acéiteyu ya vino, jáiwa lidájida litúcai. Jáiwa lírda jini lishínaa éema ítalau, litée jini áabai cuíta rícula litúya jini.

35 Cajójchanaami, liá'a samarítanoca lijéda léjta chámai éerricta lishínaa tráawaju wéni, jáiwa liá lirrú jini liá'a cuíta wácalica ya limá'ee lirrú: ‘Jitúya liáni washiálicuerrica, ne jigáastacta áabata mawí, nupáidaminaa jirrujoni jáicta nuéejoo.’

36 Saícai wérri, ¿tána néenaa náani matálitaica caníinai cába liá'a washiálicuerri canédi ínuedanímica?

³⁷ Liá'a quéewidacai ley shínaaca léeba'ee:

—Liá'a carrúni jináatai cába liyá.

Jesús má'ee lirrú:

—Ya jiáu jiméda chacábacanaa.

Jesús yáairri rúbana néerra ruá'a Marta ya Maríaca

³⁸ Jesús síguia lishínaa iníjbau (náajcha náa'a lishínaa éewidenaicoo) jáiwa liwárroo áabai chacáalee rími, báquetoo ínetoo yácta jí'ineechoo Marta rurríshibia liyá rúbana rícula.

³⁹ Marta wáalia báquetoo ruéenajetoo jí'ineechoo María, wáaichoo ruyáca Jesús íiba néeni ruémique'e liá'a limáni liyáca.

⁴⁰ Ne Marta urrúniu wówa linácu liá'a íchaba arrúnai'inaa rumédaca, tándawa rurrúniu Jesúsru rumá'ee lirrú:

—Nuwácali, ¿jiní wéni jirrú nuéenajetoooca rumáacau'u nuyá bácai quinínama liájcha liáni tráawajuca? Jíiwa rulíni, ruyúda'aa nuyá.

⁴¹ Ne Jesús éeba'ee rulí:

—Marta, Marta, urrúni jiwówa ya máashii jiwówa íchaba jishínaa nácueji.

⁴² Ne ái áabai mawíyii chúnsaica já'a. Maríaca ruwína mawíyii saíctaca, ya jiní'inaa éena léeda rúcha.

11

Jesús ya liá'a oraciónca

(Mt 6:9-15; 7:7-11)

¹ Báitate Jesús órau liyá áabai yáarruishimi, ne quéecha'inaami linísa lí'óracuwai, báqueerri néeenaa náa'a lishínaa éewidenaicoo má'ee lirrú:

—Wawácali, jéewida wa'óracoo, léjta Juan éewidau'u lishínaa éewidenaicoo.

² Jesús má'ee nalí:

—Jáicta i'órawai imá chá'a:

‘Wasálijinaa yáairri áacairra, chóniwenai cáarru nacába jijí'inaa.

Jínu chérrea liá'a jiwánacaalactaca.

³ Jiá walí íyacaishi warrúnaani éerri jútainchu.

⁴ Jimíya máecha wajíconaa níwata wayá lécchoo wamíya máecha najíconaa quinínama náa'a médenai walí máashii.

Jáicta máashii ínu wáatalai ujínda wacácoo jíconaashi rícula.’

⁵ Jesús má'ee lécchoo nalí:

—Wamáacate báqueerri éena wálierri báqueerri lijúnicaui, yá'ee béewami táayebee'inaa liá'eewoo jíibana néerra ya limá'ee jirrú: ‘Nujúnicaui, jiprésta nulí matálie páani,

⁶ níwata báqueerri nujúnicaui chóca rímii nísa línu déecucheji núbana néerra, ya jiní nuwáaliani nuáni'inaa lirrú.’

⁷ Ne yáawaiyi jócta léeba jichuáni cuíta lícucha limáminaa jirrú: ‘Ujijódia nuyá, cuíta núma báyeerriu, ya nuéenibi ya nuyájani rúwacuwei; jócu nuéewa nubárruacoo nuá jirrúni.’

⁸ Ne numá irrú áawita jócu libárroo liá irrúni liá'a jirrúnaanica áawita jijúnicaicani, liámínaani jimésudacta liwówa, ya liámínaa jirrú quinínama liá'a jirrúnaanica.

⁹ Tándawa numá irrú: Isátau, ya Dios yáaminaa irrúni; imúrru, ya íinuminaa linácu; imáida cuíta náanibala, ya liméecuminau irrú.

¹⁰ Jiníwata liá'a sáterríca, lirríshibiamínaani; ya liá'a múrruerricani, líinuminaa linácu; ya liá'a máiderri cuíta núma lícu, liméecuminau lirrú.

11 “¿Áiminaa báqueerri éenaa já'a cacúulectani, ya licúulee sátaacta liúcha áabai cubái, léenaaminaa liá lirrú bácuá áai?”

12 ¿O lisátawee jiúcha bátui éewishi, éenaaminaa jiá lirrú áabai aquétu?”

13 Ne iyá máashiicani séewirri, yáaine léenaa yáa éenibirru saícabeeca, ¡chítashia ta mawí jini Isálijinaa yáairri áacai liáminaa irrú Espiritu Santo isátaacta liúchani!”

Náa Jesús jíconaa lirríshibia demonio wítee

(Mt 12:22-30; Mr 3:20-27)

14 Jesús jéderrite liyáca áabai demonio báqueerri washiálicuerri wáneerrite limáacacoo manúma; ne quéecha'inaami lijiácoo liá'a demonioca, jáiwa léewa litáaniacai. Náa'a chóniwenai nacáarrudau nacábacani.

15 Ne áabi má'ee: “Beelzebú, demonio wácalica, léwa cha yáa lirrú liwíteu liáni washiálicuerrica léewaqué'e lijéda demonio.”

16 Ne áabibi, namédaquini'e lirrú áabai trampa, nasáta'ee liúcha áabai jócai nacába cáji áaqueji.

17 Ne Jesús, liáca'e léenaa liá'a nédacanicoo nayá nácu, limá'ee nalí: “Quinínama país nashírrictau nayá wáacoo, ya máashii nacába yáacacoo, jócani éewa nayá jájiu, ya náa'a chóniwenai jócuminaa nayá saíca nayá wáacoo, cháiminaa cábacanaa nalí, léjta áabai néenajinai náiinua yáacaminau nayá wáacoo.

18 Cháminaa cábacanaa, Wawásimi máashiiquicta licába yáacacoo liyá jájiu, ¿chíta quéeuwau'u cadánani liwíteee cábacoo jini? Numá irrú liáni, imácala jáica nujéda demonio Beelzebú wítee dánaniyu.

19 Ne cháctacalani, ¿tána yáa ishínaa chóniwenai irrúi wíteeshi danáanshi najédaqué'e demonio? Tándawa, nayá jájiu náayada liá'a yáawaiyica, ne iyácala yúquenaue iyáca.

20 Jiníwata nuyácta jéda demonio numédani nuyáca Dios wíteeyu, liáni wówerri limáca Dios wánacaalactaca jái ínu irrúi.

21 “Áicta báqueerri washiálicuerri cadánani já'a ya liwáalia íchaba arma ya litúya líbanau, liá'a liwáaliani líbana lícuu jini éenaa linédu liúcha.

22 Ne áicta báqueerri ínuerri liyáctalaca mawí cadánani liúcha ya ligáanani, léeda liúcha lishínaa ármami liwínani liwówau nácula, ya quinínama línda litée liá'a liwáalianimica limédaqué'e léjta liwówau'u.

23 “Liá'a yáa nuájcha áabena, léewa nujínai liérta, ne liá'a jócaicta yáawaqueda nuájcha, léewa cacáarraliacai liérta.

Liá'a espíritu máashii éejuerricoo

(Mt 12:43-45)

24 “Jáicta áabai espíritu máashii jiáu báqueerri washiálicuerri yúchai, jínaneerriu yáarruishi máacarractaca limúrru liwówa íyabacta'inaacoo; ne jinícta línuctani, lédacanictau lirrúwoo: ‘Nuéejoctawai núbana rículau nujiáctejimicoo.’

25 Jáicta léējuawai, línu linácu liá'a washiálicuerrica léjta áabai cuíta máisai jíchuderriu ya nachúndadanini saíca.

26 Néenee liáu liáawaqueda siete espíritu lítalau mawíni máashiicaca liúcha, ya quinínama nawárruau nayá liwówa lícu liá'a washiálicuerrica, mawíque'e nawána máashii wérru liyá quéecha yúcha.”

Wówashí saíctai wérru yáawaiyica

27 Nácula Jesús táania liyáca linácueji quinínama liáni, báquetoo ínetoo chóniwenai íbicha rumáidada'ee rumáca:

—¡Sáicta ruá'a ínetooca cúlicuechoo jiyá ya rudáwinaa jiyá!

28 Jesús éeba'ee:

—¡Sáicta mawí tánashia liá'a éemerri Dios chuáni, ya liméda liwánacaala!

Náa'a chóniwenai máashiinica sátenai áabai señal jini éena limédaca (Mt 12:38-42; Mr 8:12)

29 Náa'a chóniwenai máanabacanaamica náawaca'eewoo Jesús téeki, jáiwa lichánau léewida nayái limá'ee: “Náani chóniwenai chóque'e sánaca bájalani máashiicaca; nasáta'ee ya nawówai nacába jócai nacába cáji, ne Dios jócai éejoo liméda nalí léjta limédau Jonás yáajcha.

30 Ne léjta Jonás liyá señal nalí náa'a chóniwenai yáainemi Nínive, chacábacanaa lécchoo nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca, nuyadaminaa nuyáu léjta áabai señal nalí sána'inaa náa'a chóniwenai chóque'e sánaca'a.

31 Jáicta amáarra cáinabijoo limáidacta'inaa quinínama náani chóniwenai chóque'e sánaca, rubárruaminau ruá'a reinaca íinuechoomi déecucheji rumáminaa jóca sáica nayáca; jiníwata ruyá íinuechoo déecucheji wérri bájirra cáinabi íteeji, quéewique'e ruéemi Salomón wíteeca, ne nuyá yáairri yáajcha chóca rími áani, mawíyii cawéni Salomón yúcha.

32 Chacábacanaa lécchoo jáicta amáarra cáinabijoo, nabárruaminajoo náa'a Nínive sánaca quéewique'e namá náani chóniwenai jócani sáicayaca; níwata náa'a Nínive sánaca, néemi'inaami Jonás chuáni, jáiwa néejoo Diosrui, ne nuyá yáairri chóca rími áani, mawíyii cawéni Jonás yúcha.

Liá'a lámpara yáairri'inaa nanácu (Mt 5:15; 6:22-23)

33 “Jini túculierri áabai lámpara ya ta libáyaqui jini, jini limáacalani áabai cajón yáajabani, limáacaminaani áacai, quéewique'e náa'a wárruenaicoo nawáalia jucámarrabee.

34 Jituí cháí cábacanaa léjta áabai lámpara jináanairru; sáicaquicta jituí, quinínama jináanai liwáliaminaa jucámarrabee; ne máashictani, quinínama jináanai yáairri catáwacacta.

35 Jicáwaa jiúchaujoo quéewique'e liá'a jucámarrabee yáairri jinácu, jócu lináwau catáwacabeeyu, quéewique'e quinínama liá'a jimédanica lijiáque'iu jirru sáica.

36 Ne quinínama jináanai liwáliacta jucámarrabee sáicaica, jini éewo'u jiyá catáwacacta, jicáaminaa quinínama jucámarranaa liá'a jimédanica, léjta áabai lámpara jáicta liquénai quinínama cábani cámarra.”

Jesús má'ee nanácuha náa'a fariséobinica ya quéewidacaica ley shínaabinica jócala machácani nawítee

(Mt 23:1-36; Mr 12:38-40; Lc 20:45-47)

37 Quéecha'inaami Jesús nisa litániacai, báqueerri fariseo cúmidá liya líibana néerra, jáiwa Jesús wárruau liwáacoo mesa nácula.

38 Liá'a fariséoca, licáarrudau licába jóca liméda liwánacaala liá'a nawítee nabádeda nacáajiu jóctanaa náayaa.

39 Ne Jesús má'ee lirrú:

—Iyá fariséobinica méetuedenai líteeji liá'a básoca ya mitájia, ne iwówa lícu cashiámui yáca liyú liá'a shínaashica inédunica ya liá'a iwítee máashiica.

⁴⁰ ¡Chóniwenai jócani éewa nédacanicoo sáica! ¿Jócu yáa léenaa liá'a méderri bináawe sái ya liméda liá'a yáairri lirrícu lécchoo?

⁴¹ Yáa ishínau limósnau liá'a yáairri iwówa lícu, cháminaa limáacacoo masácula.

⁴² “¡Ái éenaa já'a carrúni jináatani'inaa iyá fariséobinica! shírrenai Diosru diésnaa méenaami éenaa áabata méenaami éenaa liá'a ibánacalaca pítuinamai jí'ineerri menta, ya ruda ya quinínama méenaami banácali júbinica, ne jócani méda machácanica ya caníinaabeeca Diosru. Léewa éewani iméda liárta, ya jócu imáaca iméda lécchu liá'a áabatata.

⁴³ “¡Ái éenaa já'a carrúni jináatani'inaa iyá, fariséobinica! wówenai iwáalia yáarrubaiu mawí cawéninamaica sinagoga rícu, ya iwówai chóniwenai natáa irrú sáicai wérri cáaye rícuba.

⁴⁴ “¡Ái éenaa já'a carrúni jináatani'inaa iyá cháni cábacanaa léjta útawi máanalini yáarrui, jócai iyadau chóniwenai tuírricu, náa'a chóniwenai báawedani jócta náa léenaa jini!

⁴⁵ Néenee báqueerri quéewidacai ley shínaa éeba'ee, limá'ee:

—Quéewidacai, liéni jimáni jiyá nalí náani, jócai sáica cáacoo walí lécchoo.

⁴⁶ Ne Jesús má'ee:

—¡Ái éenaa já'a carrúni jináatani'inaa iyá lécchoo, quéewidacaica ley shínaaca!, yáainei áabirru cadúcunibee léjta náayu'u éemarru cadúcunibee, ne iyá jócai iwówechoo idúnu nácu icáajiyu.

⁴⁷ “¡Ái éenaa já'a carrúni jináatani'inaa iyá!, chúndenai iméda náutabee náa'a íiwadedenaimi Dios chuáni báinacu, náa'a iwérrinaibimi ínuanimi báinacu.

⁴⁸ Liyú liárta iwówau'u imáca áabenaaca iwíteu náajcha iwérrinaibimi médani báinacu, ne nayá ínuenai yáawaa náa'a cáiiwadedacanimi Dios chuáni, ya iyá médenai bárrueda náutabee.

⁴⁹ “Tándawa, Dios liwítee rícuejiu limá'ee: ‘Nubánuaminaa irrú íiwadederri nuchuáni ya quéewidacani, ne ínuaminaa áabi néenaajoo, ya áabiminaa icánaquedanijoo.’

⁵⁰ Ne náa'a chóniwenai chóque'e sánaca, Dios sátaminaa náucha nanácue sái liá'a náirranaami náa'a cáiiwadedacanimi Dios chuáni báinacu, rícuete cáinabi quénucuwai,

⁵¹ rícuete Abel írrranaami néenee cáashia Zacarías írrranaami néerra, liá'a náinuanimi béewami lirrú altarca ya templo. Tándawa Dios sátaminaa lijúniba sái liá'a limáanalicaca náucha náa'a chóniwenai chóque'e sánaca ya licástigaaminaa nayá.

⁵² “¡Ái éenaa já'a carrúni jináatani'inaa iyá, éewidenai ley shínaa nácu!, iyá léjta náa'a túyenai cuíta núma Dios shínaa, jini yácala léenaa linácu sáica, jini ijínacalau Dios yáajabalicu, jini índaca áabi jínacoo.

⁵³ Jesús nisa'inaami limá nalí léji liéni, náa'a quéewidacaica ley shínaaca ya fariséobinica, jáiwa íwirri wérri nawówai, ya ta nachánau najódia nasátada néemiu liyá íchaba chuánshiyu,

⁵⁴ naméda'ee lirrú trampa quéewiquinicta nachálujuedaca liyá cháquinicta néewa náa lijíconaa liyú liá'a chuánshi limánicaja.

12

Jesús éewida'ee lijúnta sái liá'a chámainsi wítee

(Mt 10:26-27)

¹ Nácúla íchaitaa náawacau miles ya miles chóniwenai, bájjialacalani nadánaida yáacau nayá wáacoo. Jáiwa Jesús chánau litániacai, limá'ee lishínaa éewidacoo quéechanacu: “Cáwi icába yúchau néewidacala náa'a fariséobinica, liwówau'u limáca, chámaica nawítee.

² Jiníwata liá'a báyeerrimicoo néenaani'inaa náa léenaa nácu, áawita liá'a báyeerrimicoo arrúnai'inaa jiácoo jucámarrai rícula náaque'e léenani.

³ Tándawa, quinínama liá'a itáanianica catáwacacta, jiéirri'inou jucámarrai jíirricula; ya liá'a imáni cabáyainta áawita ibáya íbana númau, arrúnai'inaa namáidada cuíta íteeji.

Tána arrúnaa cáarru wacábacai

(Mt 10:28-31)

⁴ “Iyá nujúninai, numá irrú: jócai éewa cáarru icába liá'a máanalíu wanáanai, ne jiní léewani liméda mawiá.

⁵ Nuíiwa irrú saíca liá'a tánashia éewani cáarru icába yáawaa: ‘Cáarru icába liá'a wáliierri wánacaalashi cáwicaishi nácu léewacala lédacani ya ta libánua infierno* rícula jini. Léewa éewani cáarru icába líerra.’

⁶ “¿Jócai iwénda cinco míshiidu chámai moneda nácueji rími? Ne áawita chácani Dios jócai míya máecha áabai néenaa.

⁷ Ne áawita iyá jájiu, iwíta báinaa lijútadani máanabaca báajunaa. Tándawa jócu éewa cáarru iyá. Iyá cawénini mawí íchaba míshiidu yúcha.

Náa'a jócani báí Jesucristo nácueji chóniwenai náneewa

(Mt 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ “Numá irrú áicta báqueerri chóniwerri jócai báí íiwa nunáawa chóniwenai náneewa, chámínaa cábacanaa nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca, jócuminaa báí nuíiwa lináawa lécchoo nanáneewa náa'a ángelbini Dios shínaaca.

⁹ Ne liá'a báiyii íiwa nunáawa chóniwenai náneewa, báiminaa nuíiwa lináawa lécchoo nanáneewa náa'a ángelbini Dios shínaaca.

¹⁰ “Dios méetuaminaa lijíconaa liá'a chóniwerri táanierri máashii nunácucha nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca; ne jócuminaa liméetua lijíconaa liá'a táanierri máashii Espíritu Santo nácueji.

¹¹ “Jáicta natée iyái sinagoga rícula o lináneewa náa'a chóniwenai yáairri léenaa léemi saícani o máashiibeecani o nanáneewa náa'a wánacaleenaica, o'icáarrudau chítashia éewo'inaa ijiácoo o imáqui jini,

¹² jiníwata jáicta líinu liá'a éerrica itáaniacta'inaaca, liá'a Espíritu Santoca léewidaminaa iyá, tánashia itáaniani'inaa.”

Carrúnatai nawáliacta narrícucau

¹³ Báqueerri náiiibicha náa'a chóniwenai limá'ee Jesúsru:

—Quéewidacai, jimá lirrú liá'a nuéenajirrica, liáque'e nushínaa léenaa liá'a shínaashi máaquerricoo walí.

¹⁴ Jáiwa'ee Jesús éeba lichuánii:

—Nujúnicai, ¿tána máaca nuyái irrú léjta liá'a yaárri léenaa licába saícani o máashictani o cashírruedacaica?

* 12:5 *infierno* Yáarruishi náctalau náa'a máanalini nawówanaami jócani éejueda nayáu Diosru.

¹⁵ Limá'ee lécchoo: Itúyau iyá quinínama liúcha liá'a iwówau'u iwáalia méenaami quinínama; níwata liá'a cáwicaishica jócai ínu lirrícueji liá'a wawáaliacta méenaami.

¹⁶ Néenee líiwa nalí liéni áabai cha licábacanaa: “Báqueerri washiálicuerri rícuerri, yáte lirrú lishínaa cáinabi banácali manuábai íta.

¹⁷ Liá'a rícuerrica lichánau lipénsaa lirrúwoo: ‘¿Tána'ee numédajoo? jócai nuwáalia liárru nuwáaliacta'inaa nushínaa shínaashi íta.’

¹⁸ Limá'ee lirrúwoo: ‘Ya ta nuá lénaa numédani'inaa. Nucáarraliaminaa nushínaa banácali yáarrui, ya ta numéda áabi mawí máanuica, quéewique'e nuwáliada néeni nushínaa banácali íta, ya quinínama liá'a nuwáalianica.

¹⁹ Ne ya ta numá nulíwoowai nuyá jájiu: Nujúnicai, jiwáalia íchaba wérrí shínaashi éneerri'inaa jirrú íchaba wérrí camuí; jiwówa íyabau, jíyau, jíirra, sáicta jiméda jiwówau.’

²⁰ Ne Dios má'ee lirrú: ‘Mawítee, wáalee táayee máanali jiyájoo, ya liá'a jiwáliadanica ¿tánarru sái'inaa jíni?’

²¹ Cháwa cábacanaa libésunacoo liájcha liá'a washiálicuerri yáawaquederri lirrícucáu liyá jájiu ne carrúni jináatai Dios náneewa.”

Dios túya léenibiu
(Mt 6:25-34)

²² Liáwinaami Jesús ma lishínaa éewidenaicoo: “Liáni numá irrú: O'urrúni iwówa linácueji liá'a íyacaishica éewau'inaa cáwi iyá, jíní íbala nácuu isúwani'inaaca.

²³ Liá'a cáwicaishica mawí cawénica íyacaishi yúcha, ya liá'a náanaishica mawí cawénica íbalashi yúcha.

²⁴ Éeda natuúnaa náa'a míshiiduca: Jócani yáabana, jíní nawáliacala nashínau, jócani wáalia nábanau nawáliadacta'inaa náaya'inau; ne áawita chácani, Dios yáirri náaya'inaa. ¡Chíta mawí jíní iyá cawénini míshiidu yúcha!

²⁵ Ne áawita chácani, iméda urrúni iwówau, ¿tána éena idáwineda icáwicáu áabai hóraa mawí?

²⁶ Ne jócta éena imédacani liá'a mawí píituica, ¿tánda urrúni iwówa linácueji liá'a mawí méenaamica?

²⁷ “Éeda natuúnaa náa'a íiwinaashica chítashia nadáwinau'u jíní: jócani tráawajaa jíní natíticala. Ne áawita chácani, numá irrú liá'a rey Salomónimica, áawita liwáalia quinínama lishínaa méenaami cawéninamaica, jócai súweda líibalau léjta íiwinaashi.

²⁸ Ne Dios yácta sáicta nacábacanaa náa'a íiwinaashica yáaine chóque'e bacháida lícu, ya cajójchanaami léemawai, ¡chíta mawí iyá jíní liáminaa irrú íbala irrúnaanica, iyá chóniwenai jócai éena éebidaca!

²⁹ Ne tándawa, umáashii iwówa máacoo, imúrru tánashia íinuni'inaa íyawai ya írra'inaa.

³⁰ Jíníwata quinínama liáni, léewa wáneerri urrúni chóniwenai wówa náa'a éerri rícu sánaca, ne iyá wáalianai báqueerri isálijinau áacai, yáirri léena tánashia irrúnaanica.

³¹ Iyá imáaca iwíteu linácula liá'a Dios wánacaalactalaca, ya táminaa irríshibia quinínama léji liéni.

Rícucaishi yáairri áacairra
(Mt 6:19-21)

³² “Ucáarru iyá nushínaa oveja jínanenaiu nuájcha, iyá áulabani rími, ne Nusálijinaa sáicalani liwówaiyu liá irrú lishínaa wánacaalashi.

³³ Iwénda liá'a iwáalianica, ya yáa nalíni náa'a carrúni jináatanica; éeneda iwáalia chácala wáalii, jócai salírrani, cháminaa máanui wérrí rícucaishi áacairra jócai amáarra, jóctala canédi éewa liwárruacoo jiní camárra íyacala shínaashi néerra.

³⁴ Táshia nácuha iwáaliacta ishínaa cawéninamai, iwówa néeniya lécchoo.

Arrúnaa wachúnicoo

³⁵ “Léjta náa'a cashírruedacanica súwedenai nábalau saíca ya nashínaa lámpara túculerriu, nanénda nawácali ínuca, chacábacanaa iyá chúni jáicta línu léji liá'a Wawácalica.

³⁶ Imédau léjta náa'a tráawajadorbinica néndenai nayáca nawácali éejooocoo áabai boda yúcha, jáicta línuueda cuíta númai le naméecu lirrú jiliá'a.

³⁷ Sáicta náa'a cashírruedacanica jáicta línu léji liá'a nawácalica, ya línu nanácu cáwi. Ne yáawaiyii numá irrú nawácalicaja liwána nawáacoo mesa nácula, ya táminaa lishírrueda náayai.

³⁸ Sáicta wérrí nayá, línuucta nanácu cáwi béewami táayebee o mésactala éerri.

³⁹ Yáa léenaa saíca linácu liéni; Liá'a cuíta wácalica liáctata léenaa táshia hóraa línu léji liá'a canédica, jócata línda naméecu líbanai nanéduque'e lishínaa.

⁴⁰ Iyá lécchoo ichúniu; jiniwata nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca, nuínuminaa jócta nanénda nayá nuyá.”

Liá'a cashírruedacaica machácaniyaca ya liá'a cashírruedacai jócai machácaniyaca

(Mt 24:45-51)

⁴¹ Pé'eru sáta'ee léemiu Jesús:

—Nuwácali, ¿jiiwadedá líni licábacanaa walí saí'inaa já'a bácai o quinínamarru saí'inaa wéeca?

⁴² Limá'ee liá'a Wácalishica: “¿Tána léji liá'a chóniwerri liwácali máacánica machácani liyáca ya cáwi wíteeyaca, liwácali máacani lirrú litúyaque'e líbana, quéewique'e liá íyacaishi éerdi náayaca?

⁴³ Sáicta liá'a cashírruedacaica, jáicta liwácali ínuui méderríi liyá léjta limáyu'u lirrú.

⁴⁴ Ne yáawaiyi numá irrú, liwácali máacaminaa liwánacaala quinínama liá'a liwáalianica.

⁴⁵ Ne liá'a cashírruedacaica lipénsacta lirrúwoo liwácali déecudacalau, lichánau liméda máashii nanácula náa'a áabi cashírruedacani ya náa'a ínaca cashírruedacani, ya lichánau liyaca ya lírraca licámadectalaca,

⁴⁶ liá'a éerrica jócta linénda liyá liwácaliu, ya áabai hóraa jócai liá léenaa nácu, liwácali ínuminaa ya ta licástigaa cáiwinaa jini, liúcaminaa liyá chacábacanaa léjta náa'a jócani machácaniyaca.

⁴⁷ “Liá'a cashírruedacaica yáirri léenaa tánashia liwówai liwána liméda liá'a liwácalica, ne jócai chúni liyáca, jiní léewidacala, licástigaaminaani libásaidaminaa liyá íchabachu.

⁴⁸ Ne liá'a cashírruedacaica jócai yáa léenaa liméda liá'a máashiica, jócai'inaami náa bájjiala libásaca. Liá'a náani lirrú mawí íchaba, chacábacanaa lécchoo nasáta liúcha íchaba; ne liá'a namáacani lirrú nashínaa chawítemija'a, chacábacanaa nawána liméda mawí máanui lécchoo.

*Náa'a chóniwenai shírriidenaiu Jesús nácueji
(Mt 10:34-36)*

⁴⁹ “Nuyá ínuerri éerri rícula nutúcula chichái; ya ¡chítata nuwówau'u núcába léemau'u jíni!

⁵⁰ Arrúnaa nusúfria bájjalanaa, ¡ne máashii wérri nuwówa nunénda libésunacoo quinínama lierra!

⁵¹ ¿Éebida nuínucala éerri rícula nuínda saíctaque'e iwówa iyáca? Numá irrú jócala, índeerri quéewique'e ishírriida yáacaque'iu.

⁵² Ne chóque'e wabéechalawoo, cinco néenajinai wáacoo áabai cuíta lícu máashiiminaa nacába yáacacoo, matálitai chámata júnta, chámata matálitai júnta.

⁵³ Liá'a lisálijinaaca máashiiminaa licába licúuleu, liá'a licúuleeca máashiiminaa licába lisálijinau; ruá'a natúwaca máashiiminaa rucába rumíyacalau ya rumíyacaula máashiiminaa rucába rutúwau; ruá'a rúneerruca máashiiminaa rucába runírru ya runírru máashiiminaa rucába rúneerru.”

*Chíta quéewau'u wáa léenaa linácu liá'a éerrica
(Mt 16:1-4; Mr 8:11-13)*

⁵⁴ Jesús má'ee lécchoo chóniwenairru: “Jáicta icába sánai nácudacoo chéni éerri wárruactalacoo, imá'ee yúwerri'inau, ne yáawaiyi imácaa.

⁵⁵ Ne áicta cáuli cánacau bácheji imá amuábeecala'inaa chunídanaa, ne yáawaiyi imácaa.

⁵⁶ ¡Chámainsi wíte!, Ne yácta léenaa icába éerri cábacanaa bésunerri'inaacoo cáinabi íta'aa, ¿chíta quéewau'u jócu yáa léenaa icába liéni éerri Dios íyadani liyá icába?

*Arrúnaa jéeneda jiyá liájcha saíca liá'a jijínaica
(Mt 5:25-26)*

⁵⁷ “Jesús má'ee nalí: ‘¿Tánda jócu yáa léenaa icábacoo saíacta o máashicta iyá jájiu imá tánashia saícai?

⁵⁸ Báqueerri yácta jijíconaa, ya litée jiyá jíyadacoo nalí náa'a wánacaleenaica, arrúnaa jéeneda jichúnicoo jóctanaa natée jiyá aí éerri já'a jéewaque'e jichúnicaní, quéewique'e jócu natée jiyá lináneewa liá'a yáirri léenaa licába saíactani o máashictani; léejuedaminaa jiyá nalí náa'a soldado, ya táminaa naníqui jiyái cuíta manúmai rícula.

⁵⁹ Ne numá jirrú jócuminaa jijíáu néenee, cáashia jipáida quinínama liá'a jimówinianica.’ ”

13

Liá'a mawí cawénica wéējuacoo Diosru wajíconaa yúchau

¹ Liyáalimi éerri áabi yáau nacába Jesús, náiiwadede'ee lirrú Pilato bánuaca náiinua áabii washíalicuenai Galilea néenee sánami, yá'ee léewida náirra náa'a cuéshinai írrranaa íibi sacrificioyu.

² Jesús má'ee nalí: “¿Imáuminau irrúwau libésunacalau liéni náajcha náa'a washíalicuenaimica yáainaimi Galilea rícu, níwata nalí mawíni cajíconaaca náucha náa'a ishínaa cáinabi íta sánaca?

³ Numá irrú jócala; ne iyá jájiu jóctacala éejueda iyáu Diosru, cháí'inaa cábacanaa máanali iyá.

⁴ ¿O imáuminau irrúwau nanácu náa'a dieciocho máanalinimica licá'inaamiu nawíte liá'a cuíta áacai yáairrimi chacáalee Siloé rícu, nalí mawíni cajíconaaca náucha náa'a yáaine Jerusalén rícu?

⁵ Numá irrú jócala; ne iyá jájiu jóctacala éejueda iyáu Diosru, cháí'inaa cábacanaa máanali iyá."

Liá'a licábacanaa linácu liá'a higuera jiníyii ita

⁶ Jesús íiwa'ee nalí liáni licábacanaaca: "Báqueerri washiálicuerri wáaliate áabai banácali jí'ineerri higuera lishínaa shínaashi ita'au, liá'inaamiu licába liácta higos, ne jiní línucta líta.

⁷ Jáíwa'ee limá lirrú liá'a washiálicuerri túyerri lishínaa shínaashi: 'Jicábateni, matáli camuí nuínuca numúrru líta liáni higuéraca, ne jiní wérru nuínucta líta. Jiwíchuani, ¿tándashia ta liwína liyá néeni cáinabi újni?'

⁸ Ne liá'a túyerri lirrú cáinabi limá'ee léeba lichuáni: Nuwácali, jimáaca újnibini le camuícaja liáni; nuwáseda'a lirrú cáinabi nuáque'e lirrú abono.

⁹ Cháminaa cájbami liá lítau; ne jóctacala, ya ta jiwíchuacojoni."

Jesús chúni báquetoo ínetoo mulídu wójunaa éerdi nawówa íyabactacoo

¹⁰ Áabai éerri, éerdi nawówa íyabactacoo, Jesús chánau léewidaca áabai sinagoga rícu;

¹¹ ya néeni báquetoo ínetoo bálinechoo báinacu wérru dieciocho camuí. Áabai espíritu máashii máacani mulídu ruwójuna, jócau éewa rumáchiquniacoo sáica.

¹² Quéecha'inaami Jesús cába ruyái, limáida rulí limá'ee:

—Ínetoo, jiyá'au chúnicuwai jishínaa bálínacaalashi yúcha.

¹³ Néenee lichánaa licáajiu runácu, liyáalimi ruéewa rumáchiquniacoo, jáíwa ruchánau ruá sáicai Diosrui.

¹⁴ Ne liá'a sinagoga wácalica íiwirri liwówa, níwata Jesús chúnica'ee ruyá éerdi nawówa íyabactacoo, limá'ee nalí náa'a chóniwenaica:

—Ái seis éerri já'a éerdi natráawajaaca; íinu liyáali éerri quéewique'e ichúnicoo ibálinacaala yúcha, ne jócai éerdictaca nawówa íyabactacoo.

¹⁵ Jesús éeba'ee lichuáni:

—Chámai wítee, ¿jócu iwáseda ishínaa pacáa o burro léerdi nawówa íyabactacoo, quéewique'e itée líirra shiátai?

¹⁶ Ne ruáni ínetooca, Abrahám táquetoomica, Wawásimi ya rulí liéni bálínacaalashica dieciocho camuí, ¿ne jócuminaata nuéewa nuchúni nuwáseda rúcha léerdi nawówa íyabactacoo?

¹⁷ Quéecha'inaami Jesús ma léji liéni, lijínai máaqueneu báinata; ne quinínama náa'a chóniwenaica sáicta nawówa nacába liá'a máanui Jesús médanica.

Liá'a licábacanaa líimi nácucha liá'a banácali jí'ineerri mostaza (Mt 13:31-32; Mr 4:30-32)

¹⁸ Jesús má'ee lécchoo: "¿Chíta licábacanaa liá'a Dios wánacaalactaca ya tána cábacanaa nuiíwa irrú jini?

¹⁹ Chái léjta áabai mostaza íimi báqueerri washiálicuerri yáabanani lishínaa shínaashi ita'au, ya ta lidáwinacuwai máanui, cáashia limédacoo áicubayu máanui ya ta náinu náa'a míshiiduca naméda nábanau linácai nácu."

Liá'a licábacanaa linácu liá'a wáneerri páani múrracacoo (Mt 13:33)

20 Jesús má'ee lécchoo: “¿Chíta nuéewa numéda licábacanaa liá'a Dios wánacaalactaca?

21 Chái cábacanaa léjta liá'a wáneerri páani múrracacoo báquetoo ínetoo ruéewidani matálie íinabishi íibirra, quéewique'e liwána íinabishi múrracacoo quinínama.”

Aulabai cuíta núma
(Mt 7:13-14,21-23)

22 Jesús liá'a'inaamiu liácoo iníjbaa lícu Jerusalénra, Jesús éewida liácoo chacáalee máanuini rícu ya júbini libésunactacoo liácoo.

23 Báqueerri sáta'ee léemiwani:

—Nuwácali, ¿áulabani yáainecoo'inaa Dios néerra?

Jesús éeba'ee lichuáni:

24 —Éeneda iméda idánaniu iwárruacoo lirrícu liá'a cuíta nánibala áulabaica; jiníwata numá irrú íchaba éenedaminaa nawárruacoo, ne jócuminaa nawárroojoo.

25 Liáwinaami libárruacoo liá'a cuíta wácalica ya libáya cuíta núma, iyá yáaine bináawa imáidaminaa iyáca: ‘Wawácali, jiméecu walí cuíta núma.’ Ne léebaminaa ichuáni: ‘jócu nuá léenaa chítashia sána iyái.’

26 Néenee ichánaminau imáca: ‘Wayáwa nárra íyenaimi ya wáirra jíajcha, ya jéewidate washínaa cáaye rícuba.’

27 Ne léebaminaa ichuáni: ‘Jái nunísa numá irrúi, jócu nuá léenaa chítashia sána iyái. ¡Ishírriu núcha iyá médenai máashii!’

28 Néeniminaa ícha irrúwoo cáiwinaa yáamuedacta éeu chíchichinaa, icába nawáacoo Abrahám, Isaac, Jacob ya quinínama náa'a cáiiwadedacanimi Dios chuáni báinacu yáainai Dios wánacaalactalaca, ne ya iyá najédani bináawala.

29 Jiníwata náinuminaa chóniwenaica matuínaami íiba nácueji, ya báacheeji, ya cáirricueji ya áaqueji náawacaque'iu nawáacoo náayaca Dios wánacaalactalaca.

30 Néenee áabiminaa chóque'e náa'a jócani cawéni cábacoo éenajta, náa'inaminaa cawénini'inaa, ya chóque'e náa'a cawénini cábacoo nayá'inaa mawénini'inaa.

Jesús ícha Jerusalén nácu
(Mt 23:37-39)

31 Néenee náiiinu lécchoo áabi fariséobini namá'ee Jesúsru:

—Jiáu mayéji áani níwata Herodes wówerri línua jiyá.

32 Jesús éeba'ee nachuáni:

—Yáa namówai imá lirrú líerra újni iyáliduca: ‘Jicábateni, wáalee ya cajójcha nujéda demonio ya nuchúni náa'a bálinenaicoo ya batáijinaami nunísajoo.’

33 Ne arrúnaa nusíguia nushínaa iníjbau wáalee, cajójcha ya batáijinaami, jiníwata jócai éewau máanali báqueerri cáiiwadedacai Dios chuáni Jerusalén yúcha báawachala.

34 ¡Chóniwenai Jerusalén rícu sána, chóniwenai Jerusalén rícu sána, íinuenai náa'a íiwadedeenai Dios chuáni ya íinueda íibayuni náa'a índenai irrú íinuenai náiiwa irrú Dios chuáni libánuacala nayá! ¡Chíta máanabachu nuwówai nuáawaqueda iyá nuéenibiyu, léjta ruá'a cawáamai yáawaquedau ruéenibiu rubáinaa yáajbau, ne iyá jócani wówai!

³⁵ Ne icábate, liá'a iyáctaca máaquerri'inau jinícta'inaa yáairri; ne numá irrú jócuminaa éejoo icába nuyá, cáashia línu liá'a éerrica imácta'inaaca: '¡Sáictai wérri liá'a ínuerrica lijí'inaa liá'a wácalishica!'

14

Jesús chúni báqueerri bálnerriu iméemai náanai

¹ Libésunateu áabai éerri léerdi nawówa iyabactacoo, Jesús yáau líyaca libana néerra liá'a fariséobini wácalica, ne áabi fariséobini néeda'ee nayá natuínaa.

² Néeni lécchoo báqueerri washiálicuerri yáa Jesús náneewa, bálnerriu liyú liá'a iméemai wána lináanai.

³ Jesús sáta'ee léemiu náa'a éewidenai ley nácu ya náa'a fariséobinica: —¿Tána imá iyái? ¿Dios índaminaa wachúni bálnerriu léerdi nawówa iyabactacoo, jajá o jócuweeca?

⁴ Ne nayá namáaca'eewoo manúma. Néenee liwína liá'a bálnerrico, lichúni'e jíni ya ta limá lirrú léewaque'e liácuwai.

⁵ Ya fariséobinirru limá'ee: —¿Tána éena iyái, jicúulee o jishínaa pacáa cáctau útawi rícula, jócu ijéda liyáalimijani, áawita léerdi nawówa iyabactacoo?

⁶ Ne jócu néewa néeba lichuánii.

Náa'a nacúmidani áabai fiestarru boda shínanaaca

⁷ Jesús cába'inaami'e náa'a nacúmidanica namúrru yáarrubaishi mawíyii cawéni namáaca nawáaque'iu líta'aa mesa nácula, liá'ee nawítee limá'ee nalí:

⁸ —Jáicta báqueerri cúmida iyái áabai fiestarru licásaque'iniu, u'iwáau náarrubai íta'aa náa'a cawénini yúcha mawí, éewerri báqueerri ínu mawí cawéni yúcha;

⁹ ne liá'a cúmideerri iyá chámataanaa éewerri línu limá jirru: 'Jimáaca liáarrubai líani báqueerrica'. Ne ya táminaa báinata jibárruacoo jiácoo jiwáacoo último yáarrubaishi íta'aa.

¹⁰ Báawacha wáucha, nuyá ma jirru:

Jáicta nacúmidida jiyái, jiwáayu quéecha nácu sái yáarrubaishi íta'aa, quéewique'e áicta línu léji liá'a cúmideerri jiyá, limá jirru:

—'Nujúnicaí, jibésunau jiwáacoo áabai yáarrubaishi cawéni mawí ítala.' Cháminaa liwána cawéni jiyá nanáneewa náa'a wáainecoo nayá jiájcha mesa nácula.

¹¹ Jiníwata liá'a máanui jicábacoo, carrúni jináatai'inaa médacoo; ne liá'a carrúni jináatai médacoo, máanui'inaaminaa médacoo.

¹² Jesús má'ee lirrú lécchoo liá'a cúmideerri liyá:

—Jáicta jiwáalia áabai fiesta o léerdi jíyaca, ujicúmida náa'a jijúninaica, ya jéenajinai, o wéena, jiní náa'a ríubini yáainai jirru urrúni; níwata nayá lécchoo nacúmidaminaa jiyá chacábacanaa, cháminaa jinísa jimáacacoo cawéni.

¹³ Ne uliámaca, numá irrú:

—Jáicta jiméda áabai fiestai, jicúmida náa'a carrúni jináatanica, náa'a jócani éewa najínacoo, náa'a tucútucuni jínacoo, ya náa'a matuínica.

¹⁴ Cháminaa sáicta jiwówa. Nayácala jócani éewa napáida jiyá lijúniba, ne jiyáminaa wáaleerri'inaa jiwéniu, éerri nacáwio náa'a chóniwenai sáicanimica.

Liá'a licábacanaa linácu liá'a máanui'inaa iyacaishica
(Mt 22:1-10)

15 Néemi'inaami liéni báqueerri wáairricoo liyá mesa nácula, limá'ee Jesúsru:

—¡Sáicta wérri liá'a íyeerri'inaa íyacaishi máanui wérri Dios wánacaalactalaca!

16 Jesús má'ee lirrú:

—Báqueerri washiálicuerri méda áabai íyacaishi wérri, ya ta libánua nacúmida íchaba wérri chóniwenai.

17 Quéecha'inaami léerdicai liá'a íyacaishica, libánua lishínaa cashírruedacai lirrú líiwa nalíni náa'a nacúmidanica: 'Déjcaa jái ya saícái quinínamai.'

18 Ne quinínama nachána'eewoo namáaca. Limá'ee liá'a báqueerri quéechanacu: 'Chóca rími nunísa nuwéni áabai cáinabi, arrúnaa nuáacoo nucábacani. Ne nusáta jiúcha jócubeecha máashii liyá jirrú.'

19 Báqueerri má'ee: 'Nunísa nuwéni diez pacáa, píquedenai'inaa cáinabi, arrúnaa nuáacoo nuéneda nucába wáni. Ne nusáta jiúcha jócubeecha máashii liyá jirrú.'

20 Ya báqueerri má'ee: 'Nunísa nucásacoo chóca rími já'a, jócu nuéewa nuáacoo.'

21 Liá'a cashírruedacaica léejo'eewoo liwácali néerrau, líiwa'ee liwácalirru quinínama, jócau'u nawówai náinuca. Néenee íiwirri wérri liwówa liá'a liwácalica, ya tá'ee limá lirrú liá'a cashírruedacai lirrú: 'Jiá namówai madéjcanaa cáaye rícula ya plaza rícula chacáalee shínaaca, ya jínda áani náa'a carrúni jináatanica, náa'a macáwanica ya náa'a matuínica ya náa'a tucútucunica.'

22 Déecu'inaami'e mawí cashírruedacai má'ee: 'Nuwácali, nunísa numéda jirrú jiwánani numédaca, aí újnibi já'a yáarruishi.'

23 Néenee liwácali má'ee lirrú liá'a cashírruedacaica: 'Jiáu iníjbaa lícu ya náa'a yáainai carretera éemanacu, ya jimésuda nawówa náinuque'e nawáarruacoo, quéewique'e cashiámu núbana.

24 Jiníwata numá irrú, jini'inaa néenaa náa'a nacúmida quéechanacu jócani'inaa éenaa náaya núya nuíbi.'

*Chíta quéewau wáacoo Cristo íshiirricu jíni
(Mt 10:37-38)*

25 Íchaba chóniwenai yáau Jesús íshiirricu; jáiwa léejoo limá'ee nalí:

26 "Ne báqueerriicta ínu nulí, ya jócu canínaa licába nuyá mawí lisálijinaa yúchau, ya litúwa, ya líinu, ya léenibi, ya léenajinai, ya léenajetoo, ya liyá jájiu mawí, jócai éewa nushínaa éewidenaicoo.

27 Ne liá'a jócai wówai carrúni jináata limédacoo nunácueji, ya jócu líinu nuíshiirricu, jócai éewa nushínaa éewidenaicoo nuájcha.

28 Ne báqueerriicta éenaa wówai liméda áabai cuíta wérri, ¿jócuminaa quéechanacu liwáau lijútada léenacta linísacani?

29 Ne áabatayu, liúcacta lidáni ya liáwinaami jócu léenaa linísacani, quinínama náa'a cábenaicani, nachána'inaa nacáidaminaa líiwanaa,

30 namá'ee: 'Liéni washiálicuerrica lichánau liméda cuíta, ne jócai léenaa linísaca.'

31 O báqueerri rey yáctau jináwiurru báqueerri rey júnta, ¿jócuminaa liwáau quéechanacu lijútada, léenacta diez mil soldado yáajcha léewa limédacoo lijúnta liá'a ínuerri lijúnta veinte mil soldado yáajcha?

32 Ne jócta léenaa líinua yáacacoo lijúnta, áicta újnibi déecuचेji liyá báqueerri reyca, libánuaminaa catéecai chuánshi yáajcha lijúnta jócubeecha naméda jináwiu.

³³ Cháwa licábacanaa, matuínaami éenaa jócai wówai limáaca quinínama liwáalianica, jócai éewa nushínaa éewidenaicoo nuájcha.

Jáicta iwíduma jócu liá'a lijúwacawai
(Mt 5:13; Mr 9:50)

³⁴ “Liá'a iwídumaca saícai; ne jócta liá'a lijúwacau, ¿chítaminaa léejoo limédacoo saícai jíni?”

³⁵ jócai éewau áawita cáinabirru, jiní léewacalau namédaque'e liyú abono. Jiní wéni náucaca. Nawáalianai nawíbau éemiu.”

15

Jesús méderrí áabai licábacanaa linácu liá'a oveja yúquerricoo
(Mt 18:10-14)

¹ Narrúni'eewoo Jesúsru íchaba néenaa náa'a jédenai warrúwa chóniwenai yúcha gobiernorru, ya náa'a áabi chóniwenai máashiini íiwanaa cajíconaanaica, lécchoo néemi'e lirrú.

² Néenee náa'a fariséobinica ya náa'a éewidenai ley Moisés shínaa natáania máashii linácu liá'a Jesúsca namá'ee:

—Liáni chóniwerrica lirríshibia náa'a cajíconaanaica ya líiya náajcha.

³ Néenee Jesús íiwa nalí áabai licábacanaa, limá'ee:

⁴ “¿Áicta báqueerri íibi já'a wálierri cien oveja ne liúca áabai, jócuminaata limáaca náa'a noventa y nueveveca chaléeni bacháidala, ya ta limúrru liácuo liá'a áabai oveja yúcairrimicoo cáashiaque'e líinu linácu?”

⁵ Jáicta líinu linácu, saícta liwówa liúca liséjcu íta'auni,

⁶ jáicta líinu líibana néerrawai, liáawaqueda lijúninai ya náa'a yáainai lirrú urrúni, limá'ee nalí: ‘Sáicta iméda iwówau nuájcha, jáicala nuínu linácu liá'a oveja yúquerrimicoo núcha.’

⁷ Numá irrú cháí cábacanaa saícta wérri wówashí áacairra báqueerri cajíconai nácueji éejuederriicta liwíteu Diosru, náucha náa'a noventa y nueve chóniwenai saícanica jócani arrúnaa éejueda nayáu Diosru.

Liá'a licábacanaa linácu liá'a báquetoo ínetoo únuechoo rushínaa moneda nácuu

⁸ “O lécchoo, ¿chíta báquetoo ínetoo wáaliechocta diez monedani ya bátui yúcau rúcha, jócuminaa rutúculia áabai lámpara ya ta rujíchuda cuíta lícui, rumúrru arrájuata cáashia ruínu linácu?”

⁹ Ne jáicta ruínu linácu, ruáawaqueda rujúninai ya náa'a yáainai rulí urrúni, rumá nalí: ‘Sáicta iméda iwówau nuájcha, jáicala nuínu linácu liá'a moneda yúquerrimicoo núcha.’

¹⁰ Numá irrú chacábacanaa lécchoo ái saíctani wówa náa'a ángelbini Dios shínaaca báqueerri cajíconaica éejueda liwíteu Diosru.”

Liá'a licábacanaa linácu liá'a lisálijinaa míya máecha licúulee jíconau

¹¹ Jesús íiwadeda'ee lécchoo: “Báqueerri washíalicuerri wáliate chámata léenibiü.

¹² Liá'a, mawí icúlirrijuica, limá'ee lisálijinaarru: ‘Nusálijinaa, jiá nulí léenaa liá'a nushínaa jiwáaliani nulí saí'inaaca.’ Néenee nasálijinaa shírrida nalí quinínama liá'a liwáalianica nanácu.

¹³ Jócai íchaba éerri néenee liáwinaami, liá'a licúulee náishiimica liwénda lishínaa quinínama éenaa, ya liyú liá'a warrúwaca liáu déecuchala áabai cáinabi ítala, ligástactala máashii quinínama liá'a liwáalianica, liyácta cáwicaishi cacháninai rícu.

14 Ne linísa'inaami ligásta quinínama liwárruaniu, jáiwa áabai inaaishi wérri ínu lítala liá'a cáinabi liyáctalaca, néenee liwántedani lináiwai.

15 Jáiwa liáu lisáta lirrúwoo tráawaju báqueerri washiálicuerri yúcha, lítala liá'a cáinabi yáctalaca, jáiwa libánua lishínaa finca néerrau jini litúya puíti.

16 Liá'a icúlirrijuica wówerriicta'ee líiya cáawaina liá'a puíti íyanibica, ne jini yáirri líiyani.

17 Néenee'e lipénsaa lirrúwoo limá'ee: 'Íchaba tráawajadorbini ya nusálijinaa íbana néeni wáalianai íyacaishi yúactacoo, nácula nuyá áani máanali nuyá nunáiu!

18 Nuéejoctatawai nusálijinaa íbana néerrawai, ya numáminaa lirrújoo: Nusálijinaa, numéda nujíconau Diosru ya jirrú lécchoo;

19 nuyá jócai sáicanata jimáida jicúuleeyu mawiá; jicába nuyá léjta báqueerri jishínaa tráawajadorbiniu.'

20 Néenee liwína'ee iníjbaa ya tá'ee léejocoo lisálijinaa íbana néerrawai.

"Línu'inaa déecucheji újni'ii, lisálijinaa cába'ee jini carrúni jináata'ee licábaqui jini. Licánaca'eewoo licúulee júntau lishíquia'ee ya lishíshi liwídani.

21 Néenee licúulee má'ee lirrú: 'Nusálijinaa, nuyá méderri nujíconau Diosru ya jirrú lécchoo. Nuyá jócai sáicanata jimáida cúuleeyu mawiá.'

22 Ne lisálijinaa má'ee nalí náa'a lishínaa chóniwenai tráawajainai lirrú: 'Tjéda liá'a íbalashi mawí sáictaca isúwa linácuni. Ya isúwa áabai aníiyu licáaji nácu ya áabai zapato líiba nácu.

23 Índa liá'a becerro mawí quéenaaca ya ínuani, wáya áani waméda'aa fiesta sáicta'a wawówa.

24 Léca liáni nucúuleeca nédacanimicoo nácu máanalica, ne éejuerri licáwiacoo, nédacanimicoo nácu yúcacoo, ne wáinu linácui.' Jáiwa nachánau naméda fiesta sáicta nawówai.

25 "Ne nácula liá'a licúulee nabéecanaataca chalé'e yáa bacháidala. Línu'inaa urrúni cuítarru, léemi'e shímashi wítama yá'ee nawáilaaca.

26 Néenee'e limáida báqueerri icúlirrijui, ya lisáta'ee léemiu liyá tánashia léji líerra.

27 Icúlirrijui má'ee lirrú: 'Jéenjirri jái éejuacuawai, tánda jisálijinaa wána wáinua liá'a becerro mawí quéenaaca, licúulee éejuacalau lirrú sáica cáwicalani.'

28 Ne jáiwa'ee bájjala íwirri liwówai, jóca'ee liwówai liwárruacoo. Néenee táda'ee lisálijinaa jiáu litáania liájcha liwówa yáajchau liwárruaque'iu.

29 Ne limá'ee lisálijinaarru: 'Jicábateni íchaba camuí nutráawajaa jirrú, séewirri numéda jiwánacaala, ne jiyá jócai yáacaji nulí áabai cabra rími nuínuaque'ini sáictaque'e nuwówa nujúnicaibini yáajchau.

30 Ne línu'inaa líeni jicúuleeca, gástairri máashii jishínaa warrúwa rúmbabini nácula, aí jáji jiyá wáneerri náinua lirrú becerro mawí quéenaaca.'

31 "Ne lisálijinaa éeba'ee lichuáni: 'Nucúulee, jiyá séewirrinaa yáa nuájcha, quinínama liáni nuwáalianica jishínawa líerra.

32 Tánda arrúnaa waméda fiesta, sáictaque'e wawówa lécchoo, léca liáni jéenjirrica nuédacanimicoo nácu máanalica, ne éejuerri licáwiacoo, nuédacanimicoo yúcacoo, ne wáinu linácui.' "

16

Liá'a licábacanaa linácu liá'a catúyacaica jócai machácani

¹ Jesús íiwa'ee lishínaa éewidenaicoo liáni: “Báqueerri washiálicuerri rícuerri liwáaliante báqueerri túyerri lishínaa; jáiwa'ee áabi yáau náiiwa lirrú liá'a rícuerrica léca'ee liá'a limáacani túya lishínaa, gásteerri'e liyá máashii lishínaa.

² Liwácali máida'ee lirrú ya tá'ee limá lirrú: ‘¿Tána léji liéni namáni nulí jinácucha? Jíiwadeda nulí chítashia liá'a quinínama jishínaa tráawajuca, jiyá jócai éewa jitúya nushínaa mawiá.’

³ Lédacani'eewoo lirrúwoo liá'a catúyacaimi rícuerri shínaa: ‘¿Tána'ee numéda chóquejoo nuwácali jócai yáa nulí mawiá tráawaju? Jiní nudánani nutráawajau'inaa nulíwoo cáinabi, ya báibee nujínanicoo nusáta áabi yúcha.

⁴ Ya ta nuá léenaa tánashia numédani'inaa, quéewique'e ái ríshibierrri nuyá já'a návana licúlau, jáicta numáacau jiní nulí tráawajujoo.’

⁵ Néenee limáida'ee bácaínaa náa'a mówinianai liwácalirru. Lisáta'ee léemiu báqueerri quéechanacu: ‘¿Chíta máanaba jimówinia nuwácalirru jini?’

⁶ Léeba'ee lichuáni: ‘Numówinia lirrú cien tímbu aceite.’ Limá'ee liá'a catúyacai rícuerri shínaa: ‘Jishínaa recibo liáni yáa áani; jiwáayu madéjcanaa ya jitána áabata cincuenta, béewamicta bácaijani.’

⁷ Néenee liáwinaami lisáta léemiu báqueerri: ‘¿ya jiyá, chíta máanaba jimówinia lirrú jini?’ Léeba'ee lichuáni: ‘Cien máanabaca trigo ínaabishi.’ Limá'ee lirrú: ‘Jishínaa recibo liéni; jiméda áabata ochenta, béewamicta máayabacajani.’

⁸ Liá'a liwácali yáa léenaa licába liá'a limáacani wánacaala, yáairri léenaa liyá liméda léjta liwówau'u. Ne jáicta chúnsai nashínaa negocioca, náa'a máinecoo éerri rícu, mawíni cáwi tuí naméda nashínau, náucha náa'a éewidenai Dios chuáni.

⁹ “Ne nuá iwítee iyá wáalianai irrícucau éerri rícu cajíconaica, igáanaque'e ijúninaiu, quéewique'e jáicta amáarra rícucaishi áani, narríshibia iyá návana licúlau jócai amáarra.

¹⁰ “Liá'a sáicai médacoo áulabai yáajcha, cháminaa cábacanaa lécchoo sáica limédacoo íchaba yáajcha; ne liá'a jócai sáica áulaba yáajcha, cháí cábacanaa lécchoo jócai éewa sáica limédacoo íchaba yáajcha.

¹¹ Ne cháwa cábacanaa, liyú liáni rícucai éerri rícu sái cajíconaica, iyá jócani sáica médacoo, ¿tánaminaa éewida'inaacu yáawaa, nácta irrú liá'a rícucai jócai amáarra?

¹² Ne jóctaca imédau sáica liájcha liá'a jócai ishínaa, ¿tánaminaa yáa irrú ishínaa'inaa yáawaa?

¹³ “Jiní cashírruedacai éewacala lishírrueda chámata liwácanairru; jiníwata máashiiminaa licába báqueerri ya canínaa licába báqueerri, o machácaniwee báqueerrirruni o lichániwee báqueerri. Jócai éewa washírrueda Diosru ya rícuairru.”

¹⁴ Náa'a fariséobinica máanalini warrúwa nácu, néemi'inaa quinínama liáni nacáida'ee Jesús náawa.

¹⁵ Jesús má'ee nalí: “Iyá wanárra bésunenaicoo sáicaniyu chóniwenai náneewa, ne Dios yáirri léenaa iwówa; ne liá'a washiálicuerri wáaliani áacai mawí, Dios cháanini.

Liá'a ley ya Dios wánacaalactalaca

¹⁶ “Jócu'inaami Juan Bautista ínu újnibi, Dios wówerrieta nayá náa'a chóniwenaica áabenaawówa liájcha liá'a leyca ya liá'a natánanimica náa'a cáiiwadedacanimi Dios chuáni. Néeneete nuúiwadedá saícái chuánshica Dios wánacaalactala nácu, ya quinínama naméda nadánaniu quéewiquinicta nawárruacoo.

¹⁷ “Mawí jócu tráawaju amáarra liá'a éerrica ya cáinabi liúcha liá'a licúmpliacoo quinínama tánerricoo ley rícu.

Jesús éewida linácu liá'a namáaca yáacactau

(Mt 19:1-12; Mr 10:1-12)

¹⁸ “Báqueerri washiálicuerri máacacta línuu ya léeda línuu báquetoo, liméda máashii línuu; ya liá'a éederri línu ruá'a máaquechoo rúnirriu, cháí lécchoo méda máashii línuu.

Liá'a rícuerrica ya liá'a Lázaro carrúni jináataica

¹⁹ “Báqueerri washiálicuerri rícuerrri yáate, séewirrinaa lisúweda líbala cawéninamai ya saícabeetai, ya éerri jútainchu liméda fiesta máanui wérri.

²⁰ Báqueerri lécchoo carrúni jináatai jí'ineerri Lázaro, yáairri cacháunai wérri liwá'eewoo cáinabi rícu líbana núma lícu liá'a rícuerrica.

²¹ Liéni washiálicuerri carrúni jináataica wówerri'e cáawaica liyú liá'a íyacaishi tábi cáirricoo rícuerrri shínaa mesa ítacha; yá'ee áuli narrúni'eewoo nabérruda lichúrruani.

²² Áabai éerri'e máanali léji liá'a carrúni jináataimica, yá'ee náa'a ángelbinica natée'e liyá Abrahám néerra paraíso rícula. Liá'a rícuerrimi máanali lécchoo jíni, jáiwa'ee nabáya jíni.

²³ “Nácula carrúni jináata rícuerrri yáca náarrui rícula náa'a máanalínica, linácuda'ee linániu licába'ee déecucheji Abrahám, ya Lázaro liájcha.

²⁴ Néenee'e limáidada liá'a rícuerrica limá'ee: ‘¡Nuwérri Abrahám, carrúni jináata jicába nuyá! Jibánua Lázaro jisábida licáaji juátau shiátai yáacula, ya línuque'e lidúji nuínanee náculani, níwata carrúni jináata nuyá bájjalanaa lirrícu liáni chicháica.’

²⁵ Ne Abrahám éeba'ee lichuáni: ‘Nutáqueerri, jédacaniu linácu liá'a saíca'umi jiyá cáinabi íta'aa, yá'ee Lázaro máashiimiyaca. Chóque'e saícta lirríshibia liméda liwówau áani, ya nácula jiyá carrúni jináata.

²⁶ Nácula liúcha liáni, ái áabai carrátalia wérri wáucha wáacoo já'a ya jiájcha; tándawa náa'a wówerri nabésunacoo mayéji áani jiyáctalaca, jócani éewa nabésunacoo, áawita náa'a yáaine chérra wówai nabésunacoo máyala áani, jócani éewa lécchoo nabésunacoo máyala áani.

²⁷ “Limá'ee liá'a rícuerrica: ‘Nusátani wérri jiúcha, nuwérri Abrahám, jibánuaque'e Lázaro nusálijinaa íbana néerra,

²⁸ nuwáaliacta cinco nuéenajinau, quéewique'e litáania líiwa nalí, jócubecha náinu máyala áani carrúni jináata nuyá.’

²⁹ Abrahám éeba'ee lichuáni: ‘Nayá jái wáalia liá'a Moisés tánanimica ya nachuánimi náa'a cáiiwadedacanimi Dios chuáni báinacu; ¡namédaque'e nawánacaala!’

³⁰ Léeba'ee liá'a rícuerrimica: ‘Jajá, nuwérri Abrahám, ne báqueerri máanalimicta éejoo licáwiacoo, ya líiyadau nalí, ya táminaa néejueda nawíteu.’

³¹ Ne Abrahám má'ee lirrú: ‘Ne jócta nawówai néemi Moisés chuánimi tánerricoo, ya nachuáni náa'a cáiiwadedacanimi Dios chuáni báinacu,

jócuminaa néebida lécchoo áawitata báqueerri máanali cáwiacoo nalí.’

17

Liá'a carrúnatai cáacoo jíconaashi rícula

(Mt 18:6-7,21-22; Mr 9:42)

¹ Jesús ma nalí náa'a éewidenaicoo: “Ái séewirrinaa cúmid eerri naméda jíconaashi; ne ¡carrúni jináatai liá'a washiálicuerri wáneerri naméda najíconau!

² Sáicaita lierra chóniwerri náuca manúa yáaculani nabáji liwáa nácu bátui íiba máanui wérri, liwánaca naméda najíconau náani júbini rímica.

³ ¡Cáwiwa yúchajoo!

“Jéenajirri méducta máashii jirru, jiarra liyá; ne licámbiacta liwíteu, jimíya máecha lijíconaa limédani jirru.

⁴ Éewita liméda jirru máashii sietechu áabai éerri, ya sietechu línu limá jirru: ‘jóca nuéejoo numéda jirru máashii’, sietechu arrúnaa jimíya máecha lijíconaa.”

Éebida Dios nácu léewa liméda íchaba

⁵ Náa'a apóstolu nasáta Jesús yúcha: —Jiá walí wéebidaque'e mawí.

⁶ Jesús éeba'ee: —Iwáaliactata éebidau, éewita píitui rími, léjta bátui líta íimi liá'a mostaza, éewa imá lirrú liáni banácali jí'ineerri sicómoro: ‘Jéerruau wayéji áani, ya jiáabanau manúa yáacula’, ya banácali liméda liwánacaala.

Tána arrúnaa liméda liá'a cashírruedacaica

⁷ “Báqueerri éena liwáaliacta báqueerri cashírruedacai éejuerri bacháideji liáwinaami liyá lipúrreda cáinabi o litúya pacáa, ¿Limáminaa, jiwárroo jiwácoo jíyaca?

⁸ jócai, újni limá lirrú: ‘jiwárroo jichúni núyanibi, ya lístau quéewique'e jiméda nuwánacaala, nácula núya ya nuírra. Liáwinaami jéewa jíya ya jíirrai.’

⁹ Ya lécchoo jócani liá saícai cashírruedacairru, tánashia liá'a liwána limédaca.

¹⁰ Cha lécchoo iyá, jáicta inísa iméda quinínama liá'a Dios wánani limédaca, ya ta éewa imáca: ‘Wayá cashírruedacani jócani cawéni, níwata waméda bácai liá'a arrúnai wamédaca.’

Jesús chúni náa'a diez washiálicuenai bálíneneu chorrówayu

¹¹ Quéecha'inaa'ee Jesús yáacoo Jerusalén néerra, libésunau béewami náa'a cáinabica jí'ineenai Samaria ya Galilea.

¹² Liwárrua'inaa'eewoo áabai chacáalee rími rícu, najiáu lijúnta náa'a diez washiálicuenai bálíneneu chorrówa nácu, nabárrua'eewoo déecucheji,

¹³ namáidada'ee cadánani namá'ee: ¡Jesús, quéewidacai, carrúni jináata jicába wayá!

¹⁴ Licába'inaa'ee nayá liá'a Jesúsca, limá'ee nalí: —Yáau íyadacoo sacerdotébinirru. Nácula'ee náawai, saíca jini náa'a bálíneneemicoo.

¹⁵ Néene'e báqueerri néena licába'inaa saíca liyái, léejua'eewowai liá'ee Diosru saícai cadánani,

¹⁶ litúyau linánimiyu cáinabi nácula Jesús náneewa, liá lirrú saícai. Liáni washiálicuerrica, licáinaberra jí'ineerri Samaria.

¹⁷ Néene'e Jesús má'ee: —¿Ya jócai diez namáanabaca náa'a chúneneecoo? ¿Ya náa'a nueve, tanácuha nayá jini?

18 ¿Jiní éejueneu náa Diosru sáicai mawí bácai rími liáni déecucha sáica?

19 Néenee'e Jesús ma lirrú, —Jibárroo, jiá namówai, jéebidacala sáica jiyá.

Chíta línu'inaa jíni liá'a Dios wánacaalactaca
(Mt 24:23-28,36-41)

20 Náa'a fariséobini nasáta néemiu Jesús, chacálita'inaa línu liá'a Dios wánacaalactaca, ya liyá léeba náuchani:

—Jáicta línu Dios wánacaalactaca iyá jócainaa jéewa icábaca.

21 Jiní namá irrú: 'Liáni yáa áani', 'jócta liá'a yáa á'a'; níwata Dios wánacaalactaca jái yáa íbii.

22 Ya Jesús ma lishínaa éewidenaicoo: —Línuminaa éerri iwówaiminaa icábacani nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca, ne jócaininaa icába.

23 Áabi máminaa: 'Liáni yáa áani', jócta 'Liá'a yáa á'a'; ne oyáau néerra, jiní isíguicalani.

24 Cháminaaajoni icába éenu bérrudeerrica jáicta liquénai quinínama éerri rícu, cháminaa nuínucojoo nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca.

25 Ne quéechanacu rúnaa nusúfria bájalanaa, ya nacháani nuyá náa'a chóniwenai liyáali éerri.

26 Cháminaa libésunacoo léjta Noé yá'inaami, cháminaa libésunacoo lécchoojoo liáni éerrica rícu léejocta'inaacoo nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca.

27 Chóniwenai liyáali éerrimi íyenai ya írrenai ya lécchoo cáseneu, cáashia línu liá'a éerrica Noé wárrua'inou barco rículai, línu'inaa liá'a únésacaca, ya quinínama máanali nayá.

28 Chacábacanaa libésunacoo léjta Lot yá'inaami: Yáanimi rícu, chóniwenai cha nawíteemija náaya ya náirra, nawéni ya nawénda, ya náabana ya naméda nábanau;

29 Ne Lot jiá'inaawai liúcha liá'a chacáalee Sodomaca, liúwa'eewau éerri rícu chichái, ya azufre amuáiyii lécchoo ya quinínama máanali nayái.

30 Cháminaa liéni éerri rícu líyadaminaa nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca.

31 "Liyáali éerrijoo, línuni nácujo cuíta íta'aa, liúrrucoo liáque'iu machácani, jócubecha liwárroo cuíta rícula léeda lishínaa liá'a yéerri lirrícu; liá'a yéerri bacháida rícu, jócubecha léejoo cuíta néerra.

32 Édacanteu runácu ruá'a Lot ínumica.

33 Liá'a cáarrui máanali Dios jí'inaa nácu, liúcaminou; ne liá'a jócai cáarru máanalica Dios jí'inaa nácu, léeminaa wárruau Dios yáctalaca.

34 "Numá irrú liyáali táayee nayáminaaajoo chámata máaminaa nayá áabai yáarrubaijaa íta'aa: Báqueerriminaa yáujoo, ya báqueerriminaa máacaujoo.

35 Chámata ína júlenai nayáca molinoyu, báquetoo yáaicho'inou, báquetoo máaquecho'inou. [

36 Chámata washiálicuenai yéenai bacháida rícu: báqueerri yáairri'inou, báqueerri máaqueerri'inou.]

37 Néenee nasáta néemiu Jesús: —¿Nuwácali, tanácuha'inaa libésunau léju lierra? Néenee'e limá nalí: —Táshia liyácta liá'a máanalimi, náinuminaa náa'a wáachulica néerra.

18

Liá'a licábacanaa linácu ruá'a máanirriuca ya liá'a wánacaleerrica

¹ Jesús íwa'ee nalíni áabai licábacanaa léewidaque'e na'óraca jócubeecha sámú nayá.

² Limá nalí: “Ái báqueerri washiálicuerri já'a áabai chacáalee rícu, báqueerri wánacaleerri, jócai cáarru cába Dios, jócai cawáunta chóniwenai.

³ Liyá chacáaleeca ái báquetoo máanirriu, ruá'eewau liyáctala liá'a wánacaleerrica liyúdaque'e ruyá licástigaaque'e liá'a washiálicuerrica méderri rulí máashii.

⁴ Íchaba éerri liá'a wánacaleerrica jócai liwówai liyúda ruyá, ne liáwinaami lipénsaa: ‘Áawita jócu cáarru nucába Dios, jóca cawáunta washiálicuenai lécchoo’,

⁵ ne néenee léjta ruáni máanirriuca éerrii jútainchu ruínu rutáania nuájcha nuyúdaque'e ruyá rushínaa pleito nácu, ya tácoojoo nuyúda ruyájoo, jócubeecha ruínu usébica nuwówa mawíá.”

⁶ Jesús má'ee nalí mawí: “Léewa limáni liáni washiálicuerri wánacaleerrica máashiica.

⁷ Wée, sáica cajáni, ¿ya jócuminaa Dios túya lécchoo náa'a éebidenai linácu sátenaicoo liúcha éerri jútainchu ya táayee? ¿Liwánaminaa nanéndaca?

⁸ Numáminaajoo léemiminaa ya liyúda nayá madéjcalicunaa. Ne jáicta nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca nuínu, nuínuminaa náa'a chóniwenai yéenai cáinabi íta'aa, ¿áni újni éebida nunácu já'a?”

Liá'a licábacanaa linácu liá'a fariséoca ya liá'a cacóbracai impuesto

⁹ Jesús íwa'ee nalí liéni áabai licábacanaa áabibirru máine'e nalíwoo nayá sáicani wítee náucha náa'a áabica:

¹⁰ “Chámata washiálicuenai yáaineu templo néerra na'óraca: báqueerri fariseo ya báqueerri lierra cacóbracai impuesto Romarru.

¹¹ Liá'a fariséoca, libárruau li'óracoo chá'a: ‘Oh Dios, nuyá nuá jirru sáicai jiníwata nuyá jócai cha léjta náa'a áabica, canédini, máashiica, méderri línayu máashii línu yúchau, ya jiníwata jócala cha nuyá léjta lierra cáwaquedacai warrúwa chóniwenai yúcha.

¹² Nuyá nuyúnaa chámai éerri semana nácu, ya nuá diezmo liá'a quinínama nugáananica.’

¹³ Ne liá'a cáwaquedacai warrúwa chóniwenai yúcha, limáaca'eewau déecuchata, jócai wíta'ee nácuda linániu áacairra, ta jiáirriu cáinabi nácula cáiwii ya liwówa lícu limá'ee: ‘¡Oh Dios, carrúni jináata jicába nuyá, nuyá cajíconai!’

¹⁴ Numá jirru liá'a cacóbracai impuesto, léejo'eewoo líibana néerrau jái Dios pérdonaa jíconaa, ne liá'a fariseo jócai Dios pérdonaa jíconaa. Ne liá'a máanui wérri cábacoo, jócainaa cawéni; liá'a carrúni jináatai cábacoo jiníca, léewani máanui'inaa Dios yáa wítee.”

Jesús dúnu sáamanai nácu quéewique'e Dios yúda nayá (Mt 19:13-15; Mr 10:13-16)

¹⁵ Náinda'ee Jesúsru sáamanai júbini lécchoo lidúnuque'e nanácu, quéewique'e Dios yúda nayá. Nacába'inaa'ee jini náa'a éewidenaicoo, nárra'ee nayá náa'a índenai sáamanai.

¹⁶ Néenee'e Jesús máida sáamanairru limá'ee:

—Imáaca náarra sáamanaica náinuque'e nuyáctala, o'iyabaida nayá, nayácala jicá'a sáamanai nawárruaminau á'a Dios wánacaalactalaca.

¹⁷ Yáawaiyii numá irrú, tánashia jócai wówai Dios wánacaalactalaca liyá léjta báqueerri samálita, jócaiminaa'ee liwárruau lirrícula liá'a Dios wánacaalactalaca.

*Báqueerri washiálicuerri rícuerri únuerri litáania Jesús yáajcha
(Mt 19:16-30; Mr 10:17-31)*

¹⁸ Báqueerri washiálicuerri wánacaleerri lisáta'ee léemiu Jesús:

—Quéewidacai saícai, ¿tána'inaa numédai nuéewaqué'e nuéena liá'a cáwicashi jócai amáarra?

¹⁹ Jesús éeba'ee lirrú:

—¿Tánda jimá nulí saícaca nuyá? Saícai ái já'a bácai rímii: Dios.

²⁰ Jái jiá léena linácu liá'a Dios bánuánica: 'Ujiméda jíinayu máashii báquetoó ínetoo yáajcha, ujíinua, ujinédu, ujiméda jinúma yúwicau báqueerrirru, ya cawáunta ya jítúya jisálijinaarru ya jítúwa lécchoo.'

²¹ Liá'a washiálicuerrica limá'ee Jesúsru:

—Quíninama nucúmplianicai quéecha'inaa icúlirrijui nuyá.

²² Quéecha'inaa Jesús léemiqui jini, Jesús má'ee lirrú: cháucta jibéecha áabata mawí: jiwénda quinínama liárra jiwáalianica jiáque'e nalíni náarra carrúni jináatanica. Ya táminaacojoo jiwáalia mawíjoo áacairra. Néenee jíinu chérra jisíguia nuyá.

²³ Né'e léemi'inaa liá'a washiálicuerrica liáni, jáiwa'ee máashii liwówai, níwata liyá rícuerri wérru.

²⁴ Jesús cába'inaa máashii liwówa liá'a washiálicuerrica, Jesús má'ee:

—¡Tráawajui wérru nalíwoo náa'a rí cubinica nawárrua'inau Dios wánacaalactalaca!

²⁵ jócaiminaa tráawaju lirrú liá'a caméeyuca liwárruaque'iu lituí rícu liá'a ishídui yájuca, tráawajui wérru nalíwoo náa'a rí cubinica nawárrua'inau Dios wánacaalactalaca.

²⁶ Náa'a éemenaicani nasáta'ee néemiu:

—¿Tána éena liácoo Dios néerrai?

²⁷ Jesús éeba'ee nalí: Liá'a jócai washiálicuenai éena namédaca, Dios éenaani limédaca.

²⁸ Pé'eru má'ee lirrú:

—Nuwácali, wayá máaquenai quinínama washínau wasíguiaque'e jiyá.

²⁹ Jesús éeba'ee lirrú:

—Yáawaiyi numá irrú tánashia máaquerri nunácueji, líbanau, ya línu, ya léenajinai, ya lisálijinaa, ya léenibi lécchoo,

³⁰ lirríshibiaminaa máanui wérru áani líta'aa líeni cáinabica, ne liáwinaami liá'a cáwicashi áani, lirríshibia licáwica jócai amáarra áacairra.

*Jesús úiwerri matálichu arrúnaaca máanali liyá
(Mt 20:17-19; Mr 10:32-34)*

³¹ Jesús máida'ee báawachala náa'a lishínaa doce éewidenaicoo, limá'ee nalí: “Chóquejoo wáaminaujoo chaléeni chacáalee Jerusalén néerra, licúmpliactalaca'inaacoo quinínama namánimi náa'a úiwadedeene Dios chuáni báinacu natánanimica urrúnicala jini nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca.

³² Néejuedaminaajoni nuyá nalí náa'a chóniwenai báawache sánaca, nacáidaminaa nuyájoo, máashiiminaa nanúma nulíjoo, nawísadaminaa nuyájoo.

³³ Nabásedaminaa nuyájoo ya náiiuaminaa nuyájoo; ne matálee éerri rícula nuéejoo nucáwíacoo báaniu.”

³⁴ Nayá jócai yáa léenaa néemi quinínama Jesús mánica, jiní náacala léenaa liá'a litáani nácú, ne áabi jócai néenaa náa léenaa nácú.

*Jesús chúni'e báqueerri matuúyíi chacáalee Jericó rícu
(Mt 20:29-34; Mr 10:46-52)*

³⁵ Urrúni'inaa Jesús ínu lirrú liá'a chacáalee Jericóca, báqueerri matuúyíi wáairriu liyá iníjbaa éemanacu, sáteerri liyá tánashia náani lirrú.

³⁶ Léemi'inaa'ee nawítama bésunacoo náa'a chóniwenaica, lisáta'ee léemiu tána jinárta.

³⁷ Namá'ee lirrú Jesús Nazaret néenee sái liérta bésunau árra,

³⁸ liá'a matuúyíica limáida'ee:

—¡Jesús, David cúlee, carrúni jináata jicába nuyá!

³⁹ Náa'a yáainecoo libéecha jáiwa'ee nacáita jini, manúmata jíyabau, ne liyá liá'a matuúyíica limáidada mawí cadánani:

—¡David cúlee, carrúni jináata jicába nuyá!

⁴⁰ Néenee'e Jesús libárroowai liwána naíndacani. Urrúni'inaa'ee liyá línu Jesús néerra lisáta'ee léemiu liyá:

⁴¹ ¿Tána jiwówai numéda jirrú?

Liá'a matuúyíica má'ee Jesúsru:

—Nuwácali, nuwówai jiá nulí nutuí nuéewaqué'e nucába báaniu.

⁴² Jesús má'ee lirrú:

—¡Jiwáalia jituí báaniu! Jiwáliaca jéebidaca nunácu sáica jíyái.

⁴³ Liyáalimi'eewai licábai, jáiwa'ee liáwai Jesús íshirricu liá'ee lirrú sáicai Diosru. Quinínama náa'a chóniwenaica nacábani, má'ee sáicai Diosru lécchoo.

19

Jesús táanierrri Zaqueo yáajcha

¹ Néenee Jesús wárruawai á'a Jericó rícula libésunacta'eewoo liácoo néerra.

² Ái báqueerri washíalicuerri néerra jí'ineerri Zaqueo, nawácali náa'a jédenai impuesto Romarru.

³ Liwówa'ee licábacani tánashia jini liá'a Jesúsca, ne jócai léewa licábacani jócta'ee íchaba chóniwenaí yá'ee bájjiala píituicani liá'a Zaqueoca.

⁴ Jáiwa licánacawai Jesús béecha néenee lírrawai áabai áicuba nácú jí'ineerri sicómoro quéewique'e licábacani á'a libésunacta'inaacoo liá'a Jesúsca.

⁵ Quéechanacu Jesús ínuca chalé'e liyáctala liá'a Zaqueoca, licába'ee áacairra, néenee'e licába jini. Licába'inaa jini, néenee'e limá lirrú, “Zaqueo, jíurrucoo cálicu chérta, arrúnaaca numáacacoo wáalee jíibana néerra.”

⁶ Néenee'e líurrucua'eewowai madéjcalicu sáicta wérri liwówa licúmida Jesúsca líbana néerrau.

⁷ Nacába'inaa quinínama léji líani, natáania'ee máashii linácu liá'a Jesúsca, namá'ee liácala'eewoo limáacacoo chaléeni liájcha liá'a cajícónaica.

⁸ Náiiu'inaa líbana néerra liá'a Zaqueoca, néenee liáwinaami Zaqueo bárruawai limá'ee liwácalirru:

—Jicábateni, Nuwácali, nuáni'inaa nalí náa'a carrúni jináata béewami liá'a nushínaaca. Tánashia nunéduni náucha náa'a áabica, nuéejueda nalí cuatro mawí.

⁹ Néenee Jesús má'ee lirrú:

—Wáalee línu liwáseda iyá quinínama náani yáainai lirrícu liáni cuítaca, liyácala liáni washiálicuerrica cháí lécchoo litáqueerrimica liá'a Abrahámca.

¹⁰ Táda'ee nuyá, liá'a Washiálicuerrica Dios Cúuleeca, nuyá ínuerri numúrruca ya nuwásedaca cajíconaani náa'a chóniwenai yúquenaimicoo nayáca.

Liá'a licábacanaa warrúwa nácueji

¹¹ Náa'a chóniwenai éemenai nayáca Jesús máni liyáca quinínama liáni, jáiwa líiwa nalí áabai licábacanaa, jiníwata urrúnicala náiiinu náacoo Jerusalénra, yá'ee napénsaa náacoo linácu liá'a Dios wánacaalactaca jáicala'ee línu liyáalimi.

¹² Limá'ee nalí:

—Báqueerri washiálicuerri cawénii yáte, jáiwa'ee liáu déecuchala áabai cáinabi ítala, quéewiquini'e namáaca reyni ya ta léejocoo néenee.

¹³ Jóctana'e liájau limáida'ee lishínaa diez tráawajadorbiniu, liá'ee nalí bácaínaa manuába warrúwa, ya tá'ee limá nalí: 'Itráawajaa liyú liáni warrúwaca cáashia nuéejocoo.'

¹⁴ Ne chóniwenai lishínaa cáinabi lítala sánaca jócai nawówai liyá, nabánua lishiirricu áabi téenee lirrú áabai chuánshi máirri'e: 'Jócu wawówai liéni washiálicuerri washínaa reyyu.'

¹⁵ "Ne máayabaca limáacacoo reyyui ya tá'ee léējuacuwai lishínaa cáinabi ítala. Quéecha'inaami línuca libánua namáida lishínaa tráawajadorbiniu, náa'a léējuedaminaa nalí warrúwa, quéewique'e liá léenaa chítashia máanaba nagáana jini bácaínaa.

¹⁶ Quéechanacu sáica línu'e líyadacoo limá'ee: 'Nuwácali, jiwárruani dáwinerriu mawí diez máanabachu lítala mawí.'

¹⁷ Rey éeba'ee lichuáni: 'Sáicai wérri, jiyá tráawajador sáicai wérri; machácanicala jimédacoo áulaba yáajcha, numáacaminaa jiwánacaalaca diez chacáalee.'

¹⁸ Línu'e líyadacoo báqueerrica lishínaa tráawajador, limá'ee: 'Nuwácali, jiwárruani dáwinerriu cinco máanabachu mawí.'

¹⁹ Rey éeba'ee lichuáni liéni lécchoo: 'Jiyáminaa numáaca jiwánacaala cinco chacáalee.'

²⁰ "Ne báqueerri línu'e líyadacoo limá'ee: 'Nuwácali, jiwárruani liáni ya áani. Nuwáliawa nudájidaqui jini wárrumashidami íibi;

²¹ cáarruwa nucába jiyái, níwata jiyá washiálicuerri camáashiicaica, yáawaquederri jócta jimáacani ya jiáawaqueda banácali jócta cáji jiábana.'

²² Néenee limá'ee lirrú liá'a reya: 'Tráawajador máashii, jichuániyuja nuá jijícona. Ne jiácta léenaa washiálicuerri camáashiicai nuyá, nuáawaqueda jócta numáacani ya nuáawaqueda banácali jócta nuábana,

²³ ¿tánda jócu jitée nuwárruani lirrícula liá'a cuíta nawáliadacta warrúwa, quéewiquinicta jéejueda nulí ligáananica jáictata nuéejoo cuíta néerrai?'

²⁴ Rey má'ee nalí náa'a yáaine néeni: 'Éeda liúcha warrúwa liárta, ya yáa lirrúni liá'a gáneerri diez máanabachu mawí.'

²⁵ Namá'ee reyrru: 'Wawácali, ¿ne liyá ái wáalia diez máanabachu mawí!'

²⁶ Léeba'ee liá'a reyca: 'Ne numá irrú, liá'a wálierri, náaminaa lirrú mawí; ne liá'a jiní wáaliani, áawita áulabai liwáalianica nédaminaa liúchani.

²⁷ Ya náa'a nujínai jócanimi wówai rey nuyá, índá áani áani ya ta ínuu nunáneewa jini.' "

Jesús wárroo Jerusalénra

(Mt 21:1-11; Mr 11:1-11)

²⁸ Liáwinaami limá quinínama liáni, Jesús síguia lishínaa iníjbau Jerusalénra.

²⁹ Quéecha'inaami urrúni línu nali náa'a chacáalee júbini jí'ineenai Betfagé ya Betania, urrúni lirrú liá'a dúuli jí'ineerri Olivos, libánua'ee chámata lishínaa éewidenaicoo,

³⁰ limá'ee nali:

—Yáau narrícula náa'a chacáalee júbinica yáainai ijúntami, jáicta ínu néerrajoo ínuminaa áabai burro bájerriu, jiní írraniu ita'aa újnibi. Iwásedani ya índá nulíni.

³¹ Ne áicta sáteerri léemiu iyá já'a tádashia iwásedani, imá lirrú wawácali rúnaani.

³² Náa'a éewidenaicoo ná'inaami'eewoo náiiinu linácu quinínama léjta Jesús máyu'u nali.

³³ Nácula nawáseda nayáca liá'a búroca, nawácali sáta'ee léemiu nayá:

—¿Tánda iwásedani?

³⁴ Nayá néeba'ee lichuáni:

—Jiníwata Wawácali rúnaani.

³⁵ Ne nadáquinia'ee náabalau burro ita'aa, natée'e jini Jesúsru nawá'ee lírracoo líta'aa.

³⁶ Léjta Jesús jínau'u liácuo, náa'a chóniwenai nadáquinia'ee náabalau iníjbaa lícu.

³⁷ Ya urrúni'inaami liúrrucocoo liácuo dúuli itacha jí'ineerri Olivos, quinínama náa'a yáainecoo liájcha nachánau namáidadaca nawówa chúnicaú náa saícai Diosru quinínama linácueji liá'a jócai nacába cáji.

³⁸ Namá'ee:

—¡Sáicta wérrí liá'a rey ínuerri Wawácali jí'inaa nácu! ¡Sáictacta nawówa áacairra ya licámarra áacairra wérrí!

³⁹ Néenee áabi fariséobini yáainai chóniwenai íibi namá'ee Jesúsru:

—Quéewidacai, jáarra náarra jinanenaicoo jiájcha.

⁴⁰ Ne Jesús éeba'ee nachuáni:

—Ne numá irrú náctaca manúmata náani, íiba máidadaminaa.

⁴¹ Quéecha'inaami urrúni línu Jerusalénra, licába'inaami liá'a chacáaleeca Jesús íicha'ee linácueji,

⁴² limá'ee: "¡Jiáctata léena, linácueji liéni éerrica liá'a éewerri liá jirrú sáitaque'e liwówa! Ne chóque'e liá'a báyeerricoo jiúcha jócainaa jéewa jicábaca níwata jicháanica nuyá.

⁴³ Ne línuminaa ítala liá'a éerri máashiica, jijínai naméda pared máanui jitéeji ayáacai áani, narríjcuedaminaa jiyá ya natáca iyá matuínaami,

⁴⁴ ya táminaa namárda iyái quinínama. Náiiinuaminaa quinínama chóniwenai yáainai jirricu, jiníminaa namáacani jirrú áawita bátui íiba

lítaba wáacoo, jiniwata jócala jiá léenaa jéemica éerdi Dios bánua nuwáseda iyá.”

Jesús jéda náa'a wéndenai Templo rícu

(Mt 21:12-17; Mr 11:15-19)

⁴⁵ Liáwinaami liéni, Jesús wáaroo templo rícu ya jáiwa lijéda néenee náa'a wéndenai nayá lirrícu,

⁴⁶ ya limá'ee nalí:

—Á'a cáashta ita'aa Dios chuánica limá: ‘Núbanaminaa, cuíta nasáacta'inaacoo’, ne iyá imédani áabai cuíta chaléjta canédibini íibana.

⁴⁷ Éerri jútainchu Jesús éewida templo rícu, ya náa'a sacerdotébini wácanaica ya quéewidacánica ley shínaa, ya náa'a lécchoo chacáalee wácanaica, namúrru namáacoo chítashia náiinua'inaa Jesús.

⁴⁸ Ne jócu náiiinu chítashia namédau'inaa jíni, jiniwata quinínama chóniwenai éemenai nayá nawówa yáajchau liá'a limánica.

20

Liá'a Jesús wánacaalacta liwítee dánani yáajchau

(Mt 21:23-27; Mr 11:27-33)

¹ Áabai éerri, nácula Jesús yáa liyá templo rícu, léewida liyá náa'a chóniwenáica ya líiwa nalí Dios chuáni, náiiinu náa'a nawácanai náa'a sacerdotébinica, ya náa'a éewidenai ley shínaaca, náajcha náa'a salínaica.

² Ya namá'ee lirrú Jesúsca:

—¿Tánayu jéewa jiméda léji liáni? ¿Tána yáa jirrú jíni lierra jidánanica?

³ Jesús éeba'ee nalí:

—Nuyá nusáta nuéemiu iyá lécchoo. Éeba nulí:

⁴ ¿Tána bánua Juan báutisacai, Dios o washiálicuenai?

⁵ Jáiwa'ee natáania nalí wáacuwai: “Wamá lirrú Dios bánuani, limá walí: ¿Táda jóca éebida lirrú jíni?”

⁶ Quiní wéewa wamá lirrú jáica washiálicuenai jíni, táda chóniwenai wówai náiinua wayá íibayu, quinínama néebidaca Dios bánuaca Juan báutisaca.”

⁷ Jáiwa éeba'ee lichuáni jócala náa léenaa tánashia bánua Juan báutisacai.

⁸ Néenee Jesús éeba'ee nachuáni:

—Ne nuyá lécchoo jócai nuiíwa irrú tánashia dánaniyu jíni numéda léji liáni.

Liá'a licábacanaa nanácu náa'a tráawajadorbini máashiinica

(Mt 21:33-44; Mr 12:1-11)

⁹ Jáiwa lichána litáania nalí chóniwenai ya líiwaque'e liáni licábacanaaca:

—Báqueerri washiálicuerri yáabaneerri áabai shínaashi uva, jáiwa limáaca nalí liá'a cáinabi shínaashi yáctaca nalí náa'a áabi tráawajadorbinica quéewique'e natráawajaacani ya nashírri lishínaa éenaa lirrú, jáiwa liáwai déecuchala wérri.

¹⁰ Liáwinaami linísa liá'a banácalica, libánua báqueerri tráawajadorbini lisáta náucha liá'a banácali ita éenaa náabananica, ne nayá jáiwa nabása jíni liáu cháji'i.

¹¹ Néenee liwácali bánua báqueerri, ne lécchoo jáiwa nacáita jíni, nabásani ya nabánua cha jíní.

12 Léejoo libánua báqueerri, ne náa'a tráawajadorbini nawínani catúcaca lécchoo, jáiwa nabánua jíní.

13 “Néenee limá jiliá'a cáinabi wácalica: ‘¿Tána numédai? Nubánua nucuúleu canínai nucábaca; cájbami cawáunta liyá.’

14 Ne nacába'inaa jíní náa'a tráawajadorbinica namá'ee, léewata'ee máaquerri'inau liájcha liéni shínaashica, wáinuani, limáaque'iu walí liá'a cáinabica.

15 Cháwa'ee najéda jíní liúcha liá'a shínaashica, jáiwa náinuua jíní.

“¿Tána imácai, tánashia liméda náajcha liá'a shínaashi wácalica?”

16 Ne liyá yáairriu línuaminaa náa'a tráawajadorbinica ya ta liáminaa shínaashi áabirru”.

Néemi'inaa jíní léji liérta, namá'ee:

—jÓctata'inaa libésunau wáajcha!

17 Ne Jesús cába nayá limá cháa:

—Néenee ¿tána liwówai limácai Dios chuáni tánerrimicoo?:

‘Liá'a íiba nacháaninica náa'a médenai cuíta, wáalee limáaca liérta íibaca mawíyi rúnaacoo’.

18 Tánashia cáirriu líta'aa liá'a íibaca lisúbirriaminau, ya íiba cáctau matuínaami íta'aa, limédani'inaa pucúpucubeeyu.

19 Náa'a wánacaleenai sacerdotébini ya náa'a quéewidacai ley shínaaca, nawówai nawína Jesús preso liyáalimi, níwata náaca léenaa litáania nanácu. Ne cáarru nacába chóniwenai.

Linácu liá'a napáidau impuesto

(Mt 22:15-22; Mr 12:13-17)

20 Liáwinaami nabánua áabi éeda lituínaa, namédacoo washíalicuenai sáicanica, namédaque'e Jesúsru liáni chuánshica quéewiquinicta nawínacani natéequinictani lirrú liá'a chúnsai wánacaalaca.

21 Néenee nasáta néemiu Jesús:

—Quéewidacai, wáa léenaa jéewida machácani, jiyá jinírta liwéni liérta mawí rúnaacau. Jiyá éewiderrri wayáca léjta Dios bánuau.

22 ¿Sáicaminaa wapáida impuesto lirrú liá'a wánacaleerrica Roma sáica, o jócuweeca?

23 Jesús yáa léenaa nanácu nawítee máashii natéenica náacoo, limá nalí:

24 —Jíyadani nulí áabai moneda. Nabésuneda'inaa lirrú liá'a moneda licábaque'e, lisáta'ee léemi nayá: ¿tánashia náani jíní, tána jí'inaa jíní liérta yéerri moneda nácu?

Néeba'ee lichuáni:

—Wánacaleerrica.

25 Jesús ma nalí:

—Yáa lirrúni liá'a wánacaleerrica lishínaawa jáni, yáa Diosru lishínaaca.

26 Quiní limá nalí chóniwenai náneewa, quiní náiinuni lijíconaaca natéequ'e preso; nacáarrudawai limá nalí manúma nayái.

Nasáta néemiu liá'a Jesúsca linácu liá'a máanali éejoctau nacáwiacoo

(Mt 22:23-33; Mr 12:18-27)

27 Liáwinaami áabi saduceos yáau nacába Jesús. Saduceos namá'ee máanalini jócani cáwui; táda náiiwa lirrú jíní liáni bésuneerricoo, ne jócai yáawaiyi.

28 Quéewidacai, Moisés limáacani walí tánerrri, báqueerri washíalicuerri cáserriu máanalicta jíní, jiníca léenibi ruájcha ruá'a

línuca, liá'a léenajirrica licásau ruájcha ruá'a máanalíu íinirri, limáacaque'e léenibíu lirrú liá'a léenajirri liá'a máanalimica.

²⁹ Ne saícai, báitate nácu nayá siete léenajinai, quéechanacu saí néenajirrica, nabéecanaataca léeda línuwai, ne máanali jíni, jíní limáacacta cúuleu.

³⁰⁻³¹ Liá'a léenajirri líshiirricu saíca ya liá'a matálitaictacani, léeda línu léccchuni ya quinínama náa'a léenajinai, ne náa'a sieteca jáiwa máanali jíni, jíní namáacala nacúuleu ruájcha.

³² Néenee liáwinaami máanali ruyá léccchoo.

³³ Ne saícai, ne nacáwiacta'inau ¿tánashia náibicha, náa'a éedenai náinu ruyá, tána'inaa chúnsai rúnirricai?

³⁴ Jesús éeba'ee nachuáni:

—Líta'aa liáni cáinabica, washíalicuenai cásenenaiu fina yáajcha;

³⁵ náa'a éewenai náinuca lítala liá'a áabai cáinabica néejoo nacáwiacoo, nayá washíalicuenai jócta ína, jócuminaa néejoo nacásacoo mawiá,

³⁶ jócani éewa máanali mawí. Cháminaa nayá jicá'a ángelbini, Dios éenibiminaa nayá nacáwiacalau líucha liá'a máanalicaica, tánda jócu néewa nacásacoo mawiá.

³⁷ Moisés liyája limáaca wáa léenaa litániactaca linácu liá'a banácali éemerrimicoo, náa'a máanalini nacáwiacalau báaniu. Á'a limá Wácalishi liá'a Dios shínaa Abrahám, Isaac ya Jacob.

³⁸ ¡Dios jócai máanalini shínaa, nashínanaa cáwinica, quinínama lirrú cáwini!

³⁹ Néenee áabi quéewidacani ley shínaa namá lirrú:

—Saícai wérri jimáca, quéewidacai.

⁴⁰ Jócuwa'ee náa'a nawówau nasáta néemiu mawiá jíni, carrúnata namáacacoo báí nayá.

¿Tána táqueerri léji liáni Cristoca?

(Mt 22:41-46; Mr 12:35-37)

⁴¹ Jesús sáta léemiu nayá:

—¿Táda imá iyá Cristoca David táqueerrimi?

⁴² Ne David liyája, liá'a cáashta lijí'inaa salmos, limá'ee:

‘Dios limá'ee nuwácali:

Jiwáau saícaquictejica,

⁴³ cáashia nuyá méderri jishínaa jijínai máaqueneu jíiba yáajba.’

⁴⁴ ¿Chíta quéewau'u Cristo David táqueenaimi, David liyája lijí'inaa nuwácalica?

Jesús liá najíconaa náa'a éewidenai ley shínanaaca

(Mt 23:1-36; Mr 12:38-40; Lc 11:37-54)

⁴⁵ Quinínama chóniwenai éemenai nayáca, Jesús ma lishínaa éewidenaicoo liájcha:

⁴⁶ “Itúyau náucha náa'a éewidenai ley nácu, ya saícta nawówa jínanicoo náabala machéni rícu, náyadaque'e nacábacanau jicá'a náa'a chóniwenai saícanica. Nawówai itáa nalí cawáuntaiyu plaza rícu. Namúrru yáarrubaishi mawí saícaca sinagoga rícu, ya mawí saíctacta yáarruishi náyadaquictaca;

⁴⁷ néeda náabana náa'a máanirrinica, ya náyadaque'e nacábacanau jicá'a náa'a chóniwenai saícanica; nasátacoo déecu; nayá narríshibiaminaa mawíyii máashiica”.

21

Liá'a warrúwa ruáni ruá'a máanirriu carrúni jináatauca
(Mr 12:41-44)

¹ Jesús cába náa'a rí cubinica náuca warrúwaca liárrui rí culau warrúwa yáarruica.

² Jesús cába lé cchoo báquetoo ínetoo máanirriu, carrúni jináataurruca chámai moneda rími cóbreyu sána.

³ Néenee Jesús ma: Yáawai numá irrú, ruáni ínetoo carrúni jináatauca yáichoo náucha mawí;

⁴ ne quinínama yáine warrúwa lénabimica nalí, ne ruyá, carrúni jináataca ruyá, ruá quinínama ruwáalianimica ruyáu'inaami.

Jesús má'ee templo cáarralerrí'inau
(Mt 24:1-2; Mr 13:1-3)

⁵ Áabi táanianai nayáca templo nácu, náa'a íba saícabeetanica, ya náa'a cachílinaica chóniwenai téenica. Jesús ma nalí:

⁶ Línuminaa éerrica, quiníminaa icábani jiní máaquerrí'inau, áawita bátui íbana máaquerrí'inaa wítau. Quinínama'inaa cáarraliacoo.

Báawataminaa licábacanaa liá'a éerrica jóctanaa amáarra liá'a cáinabica
(Mt 24:3-28; Mr 13:3-23)

⁷ Néenee nasáta néemiu Jesús:

—Quéewidacai, ¿chacálita libésunau léji liéni? ¿Tána léji liéni wacábani wayáca jái atéwa bésunacoo liyácai?

⁸ Jesús éeba'ee nachuáni: “Icábawa yúchajoo nachálujueda'eecha iyájoo. Íchabaca náiiinucujoo máine'inaa nuyáwa Cristo. Máine'inaa, ‘nuyáwa jáni’ ya ‘wáalee éerrija.’ Ne iyá uwáyau náishiirricujoo.

⁹ Jáicta éemi jináwi íwanaajoo ya ínua yáaquenaiu, ówa icáarrudaujoo, léca liéni rúnainaa bésunacoo quéecha, újnibii jócai íinu néerra amáarractalacani.”

¹⁰ Jesús má'ee nalí mawí:

—Áabai cáinabi línua yáacaminau áabai cáinabi júnta, áabai país limédaminaa jináwiu áabai país júnta.

¹¹ Línuminaajoo liá'a cáinabi cúsuerrí'inaacoo máanui ya ínaaishi ya bálinaaalashi yáirri'inau matuínaami cáinabi íta'aa; éerri náani nácu wacábaminaa íchaba cacháninai wérrí ya máanui wérrí jócai wacába cáji.

¹² Ne quéechanacu mináajoo nawína iyájoo nawánaminaa carrúni jináata iyá, ya nacánaquedaminaa iyájoo. Natéemi'inaa iyájoo sinagoga nacástigaaque'e iyá. Nawárruedaminaa cuíta manúmai rícula. Natéeminaa iyájoo nanáneewa náa'a reyesca ya wánacaleerri náneewa nunácueji.

¹³ Cháminaa éewa itáania nalí liá'a yáaini léenaa nunácueji.

¹⁴ O'ipénsaa libéecha liá'a imáni'inaaca chítashia itúya'inau jini.

¹⁵ Jiníwata nuyá nuá irrú chuánshi wawítee quiníminaa, ijínai jiní éewa'inaa naméda iyá.

¹⁶ Ne iyá néejuedaminaa iyájoo cáashia isálijinaaja, jéenajinai ya ijúnicaí. Éenaaminaa iyájoo náiiinuaminaa iyájoo.

¹⁷ Ya quinínama chóniwenai íwirri nawówa cába iyá nunácueji.

¹⁸ Ne jiníminaa yúquerriu bácuawíta báinaa.

¹⁹ ¡Jiyá machácani Dios chuáni nácu, éewa'ee Dios iwáseda iyájoo!

20 “Jáicta icába chacáalee jí'ineerri Jerusalén narríjcuedacani náa'a soldado máanabanaami yáa léenaa cawíquinta'inaa namárdacani.

21 Néenee náa'a yáaineca liá'a cáinabi jí'ineerri Judea, cánaquenai'inau awáca íbirra; náa'a yáaine chacáalee rícu jí'ineerri Jerusalén, najiáque'iu chacáalee rícu. Náa'a yáaine bacháida rícu, jócubeecha néejoo chacáalee rícu.

22 Liyáli éerriminaajoo línuminaajoo liá'a carrúnataica, jáicta licúmpliaujoo quinínama liá'a Dios chuánica tánerricoo.

23 ¡Carrúni jinátani náa'a ínaca liyáli éerri quéenibinica, o nawáalia néenibiu írrene náini! Liyáalimi'inaajoo íchaba carrúni jináata cáinabi íta'aa, línuminaa carrúnatai máanui wérrri linácula liáni chacáaleeca.

24 Áabiminaa máanalini'inaa espadayu, ya áabiminaa natéeminaa nayá preso áabata cáinabi ítala, náa'a jócani judíobini nabáwedaminaa quinínama macárruninaa ya náiinuedaminaa chóniwenai Jerusalén rícu sána, táshia linúmami Dios wówaiqui jíni.

Jáicta nuéejoo nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca

(Mt 24:29-35,42-44; Mr 13:24-37)

25 “Liyáaminaa jócai wacába cáji linácu liá'a cáiwiaa, walícuí nácu ya sáalii nácu; ya liá'a cáinabica náa'a nasiónica jiníminaa nawíteejoo, nacáarrudaminau bájjala, cáiwinaa wérrri liwítamayu ya manuáca ya marrádaa shínaa.

26 Náa'a chóniwenai mawíteeminaa nayájoo nacáarruniu libésunau'inau liáni cáinabica; ne náa'a espíritu yéenai áacai lítacha liéni cáinabica wáalenai nadánaniu cháminaa cábacanaa licúsuda nayá.

27 Néenee icábaminaa nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca nuínuminaa sáanaí íbeji nudánaniyu nuchúnicayu.

28 Jáicta léju liáni nachána médanicoo, cadánani méda iwíteu ya ibárrueda iwítai, jiníwata cawíquintaminaa nawáseda iyájoo.”

29 Chacábacanaa liméda nalí liá'a licábacanaa: “Icábate áicuba jí'ineerri higuera jócta áabata áicuba mawíá.

30 Jáicta icába libáinaa cárracuwai, jái urrúni liá'a camuíca*.

31 Chacábacanaa, jáicta icába jiliéni libésunacoo liéni, yáa léenaa Dios wánacaleerrica jái urrúnicai.

32 Ne yáawaiyi numá irrú, quinínama liáni bésuneerri'inau, jóctanaa máanalí náani chóniwenai liyáli éerri sánaca.

33 Liá'a éerrica ya liá'a cáinabica amáarrai'inaa, ne nuchuáni jócainaa éenaa amáarraa.

34 “Cábawa yúchajoo u'índa cabálini iwówa linácu liá'a éerri rícu sáica liá'a iwíteu, icámadedauca ya urrúni iwówa linácu liáni icáwica rícu sáica, quéewique'e liyáli éerri jócu licáu cawíquinta íta'aa léjta áabai trampaca.

35 Níwata ínuerri'inaa nanácula quinínama náa'a yéenai líta'aa liéni cáinabica.

36 Iyá íchúni iwówau sáica, isátau éerri jútinchu Dios yúcha, quéewique'e éenaa imánicoo quinínama liúcha liáni bésuneerri'inaujoo, ya quéewique'e éewa iyadacoo sáicai nunáneewa nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca.”

37 Liyáli éerri Jesús éewiderrri éerrinacu templo rícu, ne táayee liáu limáaca líibi liá'a awáca jí'ineerri Olivos.

* **21:30** Cháwa Israel néerra jíni, ne Colombia íta'aa jócai cha, libáinaa jíerri jáicta liwárrua liá'a uniábica.

³⁸ Ya quinínama náa'a chóniwenai yáaineu manúlacaiba templo rícula néemique'e lirrú.

22

Judas wówairri léejueda Jesús cabáyainta

(Mt 26:1-5,14-16; Mr 14:1-2,10-11)

¹ Jái'e urrúnicai liá'a fiestaca jí'ineerri'e Pascua náayacta'inaa'ee liá'a páanica jiní'e éewisaa léewaqué'e limúrracacoo.

² Náa'a nawácanaica náa'a sacerdotébinica yá'ee náa'a éewidenai Moisés chuáni, namúrruni chítashia'ee néewau'inaa náiinuaqui jiníni liá'a Jesúsca, né'e cáarru nacába chóniwenai.

³ Néenee Wawásimi wárruau Judas wówa lícu, lé'e liá'a jí'ineerrica Iscariote, namáanabacami náa'a doce apóstolubinica.

⁴ Quéechanacu'e liáu litáania náajcha náa'a sacerdotébini wácanaica, náa'a nawácanaí túyenaica templo máanui lécchoo, chítashia'ee léewau'u léejueda nalí jiníni liá'a Jesúsca.

⁵ Nayá'ee sáicta'ee nawówa nabáuli'e náa lirrú warrúwa liá'a Judasca.

⁶ Liyá'ee wée limá'ee nalí, ya múrruerri'e chítashia léejuedayu'u'inaa'ee nalíni cabáyainta chóniwenai yúcha.

Jesús íya náajcha náa'a lishínaa éewidenaicoo liájcha pascua léerdi rícu

(Mt 26:17-29; Mr 14:12-25)

⁷ Quéecha'inaa línu liá'a éerrica náayacta liá'a páanica méewisaica, náiinuaacta liá'a cuésherri jí'ineerri cordero líyani'inaa liá'a fiesta pas-cuaca.

⁸ Jesús máida liá'a Pé'eruca ya Juan, limá nalí:

—Yáau ichúni liá'a íyacaishi pascua shínanaaca.

⁹ Nayá nasáta néemiu Jesús:

—¿Tanácucha jiwówai wamédaqui jiníni?

¹⁰ Jesús má'ee nalí:

—Yáayu chacáalee néerra, á'a linúma lícu liá'a chacáalee Jerusaléna icába báqueerri washíalicuerri téerri shiátai urrúwa rícu. Yáau líshirricu táshia liwárruaquictalau jini lirrícula liá'a cuítaca.

¹¹ Imá lirrú liá'a cuíta wácalica: “Liá'a quéewidacai liwówai liá léenaa táshia liyá jiliá'a sala líyacta'inaa lishínaa éewidenaicoo yáajchau táyee pascua éerdi rícu”.

¹² Liyá liyadaminaa irrú cuíta rícu áacairra áabai sala máanui ya lichúnini. Iméda íyau néenii, quinínama tánashia irrúnaani.

¹³ Pé'eru ya Juan náa'eewoo nacábaca náinu'e quinínama léjta Jesús máyu, liyáalimi nachána liá'a íyacashica pascua íyaninaaca.

¹⁴ Línu'inaa léji liá'a hóraaca, Jesús ya lishínaa éewidenaicoo nawáau náayaca.

¹⁵ Néenee Jesús ma nalí: “Nuyá wówerri wérri núya yáajcha le pascua líani, jóctanaa carrúni jináata nuyá numáanalica béechau.

¹⁶ Ne yáawaa numá irrú, jócuminaa nuéejoo núya yáajcha líani íyacashica mawiá cáashia linísa limédacoo líani Dios wánacaalactalaca.”

¹⁷ Néenee liwína áabai copa vino, jáiwa liá sáicai Diosru, limá'ee:

—Áajee líani ichújidau inácu wáacuwani;

¹⁸ ne yáawaiyi numá irrú, jócuminaa nuíirra vino mawiá, cáashia línu liá'a Dios wánacaalactaca.

¹⁹ Liáwinaami liwína páani liá saícai linácu Diosru; néenee litúcuédani jíni, liá jíni lishínaa éewidenaicoorru ya limá nalí: —Liyáwa nuínaa liárta, wáni irrú ínuaque'ini numédaque'e irrú saícai. Chóque'e wabéechalawoo iméda liáni édacanique'iu nunácu jáicta isúbirreda liá'a páanica.

²⁰ Chacábacanaa liméda liájcha liá'a cópaca, liáwinaami líiyaca, Jesús má'ee:

—Liéni vinoca léewa nuírranaa liérta nuádedeerricoo inácueji. Linácueji liérta Dios méda áabai iwítee wáalii.

²¹ Liá'a éejuederri'inaa nuyá yéerri áani, wáairriu liyáca wájcha mesa nácula.

²² Nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca, máanaliminaa nuyájoo léjta Dios máyu. Ne liá'a éejuederri nuyá máashii wérriminaajoo libésunacoo.

²³ Jáiwa náa'a éewidenaicoo nasáta néemiu nayá wáacoo tánashia éena liméda liárta léejuedaminaa Jesúsjoo.

Liá'a mawí cawítee quinínama yúcha

²⁴ Néenee náa'a éewidenaicoo naméda yáaca'eewau tánashia'ee mawí cawéni náibicha.

²⁵ Néenee Jesús má'ee nalí:

—Líta'aa liéni cáinabica, náa'a reybinica nawánacaala máashii, léjta nawówau'u nachóniwenai. Mawí náa'a nawácanaica wánacaleenai namá'ee náa'a washiálicuenai médenai saícai.

²⁶ Ne iyá jócani éewa médacoo léjta nayá. Iméda báawachala, liá'a mawí cawéni yúcha, éewerriicta mawítee yúcha mawí; liá'a nawácalica quinínama arrúnnaa liyúda náa'a áabica lécchoo.

²⁷ “Ipénsate liéni: ¿Tána mawí cawénicai, liá'a shírruederri íyacaishi? ¿O léewee jiliá'a wáairricoo líiyaca mesa nácula? ¿Ya jócu liéni liá'a wáairricoo líiya mésa nácula? Ne nuyá yáairri íibi nushírruedaque'e irrú íya quinínama.

²⁸ Iyá tálidedeenai nuyá liyáali éerri máashiiquictaca.

²⁹ Tádawa nuá irrú áabai wánacaleerri, léjta nusálijinaa yáu nulí nuwánacaalactaca.

³⁰ Chaléeni nuwánacaalactala'inaaca néerra, iwáaminau íyaminaa ya írta nushínaa mesa íta'aa, iwáaminau nuárrubai íta'aa nuéma nácu íiwaque'e saícaicta jócta máashii nayá náa'a doce tribu israelítabinica”.

Jesús íiwa Pé'erurru libáya'inaacala lináwa

(Mt 26:31-35; Mr 14:27-31)

³¹ Néenee Jesús má'ee Pé'erurru:

—Simón Pé'eru, jéemi saícani. Liá'a Wawásimica sáteerri Dios yúcha, lénedaque'e licábau iyá, ya Dios wánaca.

³² Ne nuyá sáteerri Dios jócubeecha cháucta jirru liá'a éebidauca, ya jiyá jéejoo'ínaa nulí báaniu, jiyúdaque'e jéenajinau, nayáque'e cabálininaa nuchuáni nácu.

³³ Pé'eru má'ee Jesúsru:

—Nuwácali, rúnacta nuáacoo jiájcha cuíta manúmai rícula, nuájoo; ne arrúnacta máanali nuyá jiájcha, máanali nuyájoo.

³⁴ Ya Jesús éeba'ee Pé'erurru:

—Pé'eru, numá jirru wáaleejaa, jóctanaa gáayu máida, matálichuminaa jibáya nunáawa jócala jiá léena nunácu.

Líinu urrúni liá'a léerdi liá'a léenedacta'inaa.

³⁵ Néenee Jesús sáta léemiu lishínaa éewidenaicoo:

—¿Quécha'inaa nubánua iyá mashínaa machácalee, jiní shínaa mon-eda yáarrui, jiní zapato, cháucta irrú áabata mawí? Jiní, namá'ee lirrú.

³⁶ Néenee Jesús má'ee nalí:

—Wée, ya báaniu ái áabatacai, liá'a wáaleerri chácala, litéeni, ya wáaleerri lichácaleu warrúwa yáarru'inaa léchchoo; liá'a jiníctarru espadani jiwénda jisácuniu jiwéni'a liyú áabai espada.

³⁷ Ne numá irrú, arrúnaaca libésunacoo nunácu liáni limáni jiliéni Dios chuánica tánerricoo: 'Ne najútadani náibi náa'a camédacani máashii'. Ne liá'a tánerricoo quinínama nunácueji arrúnai'inaa médacoo.

³⁸ Náa'a éewidenaicoo namá'ee:

—Wawácali, áani ái chámai espada já'a.

Jesús éeba'ee:

—Ája árra.

Jesús óreerri lirrícula liá'a lijí'inactala Getsemani

(Mt 26:36-46; Mr 14:32-42)

³⁹ Jesús nísá'inaa litáania náajchai, lijíawai cuíta rícuha. Léjta liwítee séewirrinaaja, liáwai áabai dúuli ítala jí'ineerri Olivos, náa'a lishínaa éewidenaicoo náau líshiirricui.

⁴⁰ Línu'inaa néerrai, limá nalí:

—I'óra, jócubeecha máashii wíteeshi wárruau irrú, icá'eechau.

⁴¹ Néenee lidáanau náucha píituita liá'a Jesúsca, lidéecucha lidáanacoo náucha léjta báqueerri éenactala liúca bátui íiba, litúyawai lí'óraca.

⁴² Néenee limái: "Nusálijinaa, jijéda nuyá liúcha liá'a cáíwi'inaaca jócubeecha nusúfria bájjiala, jiwówaicta, ne jócaita bésunau nuwánacaala nácu nuyá, ne jiwánacaala nácu jiyá."

[
⁴³ Néenee líyadau lirrú báqueerri ángel áacai sái quéewique'e liá lidánani liá'a Jesúsca.

⁴⁴ Carrúni jináatai licáwica nácuu órerri danáanshiyu mawí ne lirruéca jicá'a íirrai dújuerriu máanui cáirriu cáinabi rícula.]

⁴⁵ Libárrua'inou liúcha liá'a oraciónca, liáu lishínaa éewidenaicoo néerrau, línu nanácu máainai nayáca máashii wérricala nawówa.

⁴⁶ Limá'ee nalí:

—¿Tánda imá iyáca? Ibarroo ya i'óra jócubeecha icáu máashii rícula.

Nawína preso Jesús

(Mt 26:47-56; Mr 14:43-50)

⁴⁷ Nácula litáania Jesúsca újnibi, náinu lirrú íchaba chóniwenai. Liá'a yáairricoo nabéecha, jí'ineerri Judas, néenaa náa'a lishínaa doce éewidenaicoo. Lierra rúneerriu lishíshique'e Jesús wídani.

⁴⁸ Néenee Jesús ma lirrú:

—Judas, ¿áabai ishíshicala nuwídani jimáaca nuyá nacáaji rícu náa'a nujínaica, nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca?

⁴⁹ Quécha'inaa éewidenaicoo cába liá'a namédani'inaaca, nasáta néemiu liyá liá'a Jesúsca:

—Wawácali, ¿jiwówai wáiinua nayá espadayu?

⁵⁰ Néenaa náa'a éewidenaicoo, liwána catúca liá'a méderri liwánacaala liá'a sacerdote wácalica, liwánani catúcaca, liwíchuani wíiba sáicaquictejjica.

⁵¹ Néenee Jesús ma nalí:

—Imáacani, ája árra.

Néenee lidúnu liwíba liá'a lishínaa camé'ecai liwánacaala, jáiwa lichúni jíni.

⁵² Néenee Jesús sáta léemiu náa'a sacerdótebini wácanaica, náa'a liwácali náa'a nawácanai túyenai templo, ya náa'a salínaica, ínuenai natéequ'e'inini:

—¿Tánda índa áicubayu ya espadayu újni icábacuchu canédi nuyá?

⁵³ Éerri jútainchu nuyá yáajcha templo rícu, ne jócai néenaa natée cuíta manúmai rícula. Ne wée, léewa éerdi ishínaa líeni, éerdi liwánacaala liá'a wíteeshi máashiica.

Pé'eru máirri jócala licúnusia Jesús

(Mt 26:57-58,69-75; Mr 14:53-54,66-72)

⁵⁴ Náa'a wínenai Jesús preso natéeni chaléeni náabana néerra náa'a sacerdótebini wácanaica. Pé'eru yáairriu déecuchecta lisíguia liácoo nayá.

⁵⁵ Á'a, béewami patio, natúculia chichái, nawáaniu nanábaca litéeji; ya Pé'eru wáairriu náajcha lécchoo.

⁵⁶ Nácula Pé'eru wáau liyá néeni, báquetoo ínetoo camé'ecau nawánacaala, rucába'inaa Pé'eru wáairriu liyáca chichái dáni, rucába jíni, rumá'ee:

—Cháiwatee yáa Jesús yáajcha liárta.

⁵⁷ Pé'eru má'ee jócala licúnusiani, limá'ee:

—Ínetoo, jócu nucúnusia Jesús.

⁵⁸ Néenee íchaitaa rími, báqueerri cába jíni, limá'ee:

—Jiyá néenaa náa'a Jesúsca.

Pé'eru má'ee léebacani:

—Jócu, washíalicuerri, jócu nuyáni.

⁵⁹ Néenee áabai hóraa liáwinaami, báqueerri éejoo limáca:

—Liyáwa yéerrimi Jesús yáajcha liárta. Chái Galilea néenee sái.

⁶⁰ Pé'eru má'ee:

—Washíalicuerri, jócu nuá léenaa tánashia nácu jitáania.

Liyáalimi, litáaniacta liyáca, jáiwa áabai gáayu máida.

⁶¹ Néenee liá'a Jesúsca lináawau licába Pé'erurru, jáiwa Pé'eru lédacaniu liá'a Jesús mánimi lirrú: “Wáaleeminaa, jóctanaa gáayu máida, matálichujoo jimáminaajoo jócala jiá léenaa nunácu.”

⁶² Pé'eru jiáu néeni, lícha lirrúwoo cáiwinaa wérri.

Náasacala Jesús

(Mt 26:67-68; Mr 14:65)

⁶³ Náa'a washíalicuenaica túyenai nayá Jesús, náasacala ya nabásaida liyá.

⁶⁴ Nabáya lituí, nabásaida liyá, néenee nasáta néemiu liyá:

—¿Jiácta léenaa jiiwa walíni tánashia báseda jiyái!

⁶⁵ Ya máashii nanúma lirrú, namá lirrú íchaba chuánshi mawí máashii.

Jesús nanáneewa náa'a judíobini wácanaica

(Mt 26:59-66; Mr 14:55-64)

⁶⁶ Jái'inai jucámarrai, náawacau náa'a salínai judíobini, náa'a nawácanai náa'a sacerdótebinica, ya náa'a éewidenai ley nácu, ya natée Jesús nalí néenaa náa'a cawénini mawí jí'ineerri Junta Suprema Wácanai.

⁶⁷ Néerra nasátani néemiu liá'a Jesúsca:

—Jiiwa walí: ¿Jiyá liá'a Dios Cúuleeca, liá'a Mesíasca?

Jesús má'ee nalí:

—Numácta irrú jajá, jócai'inaa éebida nulí.

⁶⁸ Nusáta nuaémiu iyá, jócai'inaa éenaa éeba núcha.

⁶⁹ Ne chóque'e, nuyá Washiálicuerri Dios Cúuleeca, nuwáau saícaquictejica lidáni liá'a Dios cadánani wérri wítee.

⁷⁰ Néenee quinínama nasáta néemiú liyá:

—¿Yáawaiyi jiyá Licúulee liá'a Diosca?

Jesús má'ee nalí:

—Iyá jájiu májani.

⁷¹ Nayá namá'ee:

—Jócu mawiá warrúnaa náa'a íiwenai walíni. Wayá jájiu wéemi lierra jinúma licuéji.

23

Jesús Pilato náneewa

(Mt 27:1-2,11-14; Mr 15:1-5)

¹ Quinínama nabárru natée Jesús Pilato náneewa.

² Lináneewa nachánau náa lijíconaa, namá'ee:

—Wáinu linácu liáni washiálicuerrica cáarrulederri limáacoo washínaa chóniwenai ásana áani cáinabi ita'aa. Limá'ee jócala wéewa wapáida impuesto lirrú liá'a chúnsai wánacaala, ya cadájcueta limá liyácala'ee Dios níwani, reyca liyá.

³ Pilato sáta'ee léemiú wáni:

—¿Yáawaa jiyá rey judíobini shínaaca?

—Jesús éeba'ee: —Jiyái mácaja.

⁴ Néenee Pilato ma nalí náa'a sacerdotébini wácanaica ya chóniwenairru:

—Jiní nuínueta áabai lijíconaa liéni washiálicuerrica.

⁵ Ne nayá namá mamáarraca danánshiyu:

—Liyú liá'a léewidauca wáneerri matuínaami chóniwenai wítee. Lichánau quéechanacu Galilea shínaa cáinabi íteeji, ya chóque'e lichánau liméda áani áani Judea.

Jesús Herodes náneewa

⁶ Quéecha'inaami Pilato éemi liéni, lisáta'ee léemiú Jesúscta Galilea sái.

⁷ Namá'inaamite lirrú néenee saícalani, libánua'ee Heródesruni, wánacaleerri Galilea shínaa cáinabi ita'aa, ne liyáalimi éerri chalée yáacani Jerusalénra.

⁸ Herodes cába'inaami Jesús, sáita wérri liwówa, jiníwata íchaba wérri éerri liwówa licába Jesús, léemica'ee natáania linácu ya linénda liméda lináneewa áabai jócai licába cáji.

⁹ Ne íchabachu lisáta léemiú Jesús, ne Jesús jócai éeba lichuáni.

¹⁰ Ya néeni nayá léechu náa'a sacerdotébini wácanaica, ya náa'a éewidenai ley shínaaca, ná'ee lijíconaa mamáarraca.

¹¹ Néenee Herodes ya lishínaa soldado náasacala nacáida nacábacani, ya nacáidaque'e nacábacani nasúwa líibala léjta reybini íibala. Néenee Herodes bánua Pilatorru báaniu jini.

¹² Liyáali éerrimi saícta nawówa médacoo Pilato ya Herodes, máashiinimi cába yáacacoo quéecha.

Jesús nawánani náinuaca

(Mt 27:15-26; Mr 15:6-15)

¹³ Pilato yáawaqueda náa'a sacerdotébini wácanaica, ya náa'a wáalianai wánacaleenaica ya quinínama chóniwenai,

¹⁴ limá'ee nalí:

—Iyá índa nulí liáni washiálicuerrica, liwánaca matuínaami chóniwenai wítee; ne nuyá sátaderri nuéemiu wáni jiní nuínueta áabai lijíconaa liá'a imáni linácucha.

¹⁵ Jiní Herodes ínuca lijíconaa lécchoo, tándawa jicá'a léējueta walí jiní. Jái inísa icábacai jiní lijíconaa, jócai saícanata máanalica.

¹⁶ Nuwána'a nabásedacani ya liáwinaami nuwásedajoni. [

¹⁷ Fiesta éerdi rícu Pilato wánaque'e saícta chóniwenai wówa liájcha liwáseda nalí báqueerri preso tánashia nawówaini.]

¹⁸ Ne quinínama nayá nachánau namáidaca:

—¡Jiwána náiinua Jesús! ya ¡Jiwáseda Barrabás!

¹⁹ Liéni Barrabásca, naníquini cuíta manúmai rícula, liwánaca quinínama chóniwenai ínuca yáacacoo lijúnta liá'a wánacaleerri chacáalee rícu, ya línuacala lirrúwoo, báqueerri chóniwerri.

²⁰ Pilato, wówerri liwáseda Jesús, lééjoo litáania nalí báaniu;

²¹ ne nééjoo namáidada mawí cadánani:

—¡Itáata cruz náculani! ¡Itáata cruz náculani!

²² Matálichu Pilato éejoo limá nalí báaniu:

—Ne ¿tána máashii lijíconaa limédai? Nuyá jiní nuínueta lijíconaa quéewique'e máanalicani. Nuwána'a nabásedacani, néenee ta numáaca machúnucajoni.

²³ Ne nayá namáidada mamáarraca, nawánaque'e natáata cruz náculani; ne namáidadacala mamáarraca nawána náiinua Jesúsni.

²⁴ Pilato máaca liyáu liá nalí liá'a nasátanica;

²⁵ jáiwa liwáseda nalí liá'a Barrabás nawówaini jiácoo, liá'a yáairrimi cuíta manúmai rícula, línuacala lirrúwoo ya léewidacala chóniwenai wítee máashii, ya ta liá nalí Jesús quéewique'e naméda liájcha léjta nawówau'u.

Jesús natáatani cruz nácula

(Mt 27:32-44; Mr 15:21-32)

²⁶ Quéecha'inaami soldado téé Jesús natáataque'inini cruz nácula, iníjbaa lícu náinu báqueerri washiálicuerri Cirene néenee saí, jí'ineerri Simón, jáiwa'ee nawána litée cruzca Jesús íshiirricu. Liyáli éejuerri liácoo bacháide, yáairriu chacáalee jí'ineerri Jerusalén.

²⁷ Íchaba chóniwenai ya íchaba ína yáainaiu Jesús, yáainai íchenai ya máidadenai máashiicala nawówa linácu.

²⁸ Néenee Jesús cába nayái náa'a ínaca limá'ee nalí:

—Íina Jerusalén néenee sána, u'ícha nunácu, ícha inácu ya éenibi nácu.

²⁹ Jiníwata línuminaajoo liá'a éerrica namáctaca: 'Saíctaminaa nawówa náa'a jócani éewa nawáalia néenibiu, saíctaminaa nawówa náa'a jócani yáawi rícucaji, jiníni éenibi náani'inaa írra'.

³⁰ Néenee nachánaminau namáca náa'a chóniwenai awácarru: '¡Icáu wáata'aa!' ya náa'a dúulirru: '¡Ibáya wayá!'

³¹ Ne nuyá jiní médani máashiica, náiinua nuyá cháa, ¿chítaminaa náji náa'a médenai máashii?

³² Léccchoo natée chámata washiálicuenai máashiini natáataque'e cruz náculani Jesús yáajcha.

³³ Náiinua'inaa liyácta liá'a yáarrushi jí'ineerri iyájimi, jáiwa natáata Jesús ya náa'a chámata máashiinica, báqueerri saícaquicteji ya báqueerri máashiquiteji. [

³⁴ Jesús má'ee:

—Nusálijinaa, jimíya máecha najíconaa, jiníwata jócai náa léenaa liá'a namédanica.]

Náa'a soldádoca nachújida liá'a íbalashica, tánashia saícai yáajba máaquerri'inau Jesús íbala yáajcha.

³⁵ Náa'a chóniwenai yéeni néeni nacábani nayáca; báawita náa'a wánacaleenaica nacáida liyá namá'ee:

—Liwáseda áabi, chacábacanaa liwásedau liyá jájiu, liyácta yáawaa liá'a Cristo, Dios wínanica.

³⁶ Náa'a soldádoca yáasacalenai Jesús lécchu. Narrúniu náa líirra liá'a vinoca ijíshiica,

³⁷ namá'ee lirrú:

—¡Jiyácta liá'a nashínaa rey náa'a judíoca, jiwásedau jiyá jájiu!

³⁸ Ya ái áabai já'a tánerriu liwícau, máirri'e: "*Léwata nashínaa rey náa'a judíoca.*"

³⁹ Báqueerri léenaa, liá'a máashiicaica cuérricoo cruz nácu, licáita'ee limá'ee:

—¡Jiyácta liá'a Cristoca, jiwásedau jiyá jájiu ya wayá lécchu!

⁴⁰ Ne liá'a báqueerrica líarra'ee liá'a lijúnicaicoo limá'ee lirrú:

—¿Jócu cáarru jicá'a Dios, jiyá yáairri jiyá liáajba léja liáni cacháninaica?

⁴¹ Wayája carrúni jináatanica, yáawaa níwata wapáida wajíconau liá'a wamédanica; ne liéni washiálicuerrica, jiní médani máashiica.

⁴² Néenee limá mawí:

—Jesús, jédacaniu nunácu jáicta jichánau jiwánacaalacojoo.

⁴³ Jesús éeba'ee lichuáni:

—Numá jirrú yáawaa wáaleeminaa jiyá nuájcha saíctactala wérrica rícula.

Jesús máanalica

(Mt 27:45-56; Mr 15:33-41)

⁴⁴ Wíyaicumí yáwinaami ya léjta las tres táicala'inaami, quinínama cáinabi catáwacai máacacoo.

⁴⁵ Liá'a cáiwiaica jócai quéena, ya liá'a cortinaca lishínaa liá'a temploca shírricuerriu béewami áaqueji cáinaculanaa.

⁴⁶ Jesús máidada cadánani limá'ee:

—¡Nusálijinaa, jicáaji rícu numáaca nushínaa nucáwicau!

Limá'inaa liáni, máanali jíni.

⁴⁷ Quéecha'inaa liá'a nawácali romanoca licába'inaa líarra bésuneerricoo, jáiwa liá saícai Diosru limá'ee:

—Yáawaiyi liéni washiálicuerrri jiní jíconaa.

⁴⁸ Quinínama náa'a chóniwenai máanabanaamica yéeni néeni, nacába liá'a bésuneerricoo, yéeni máashiini wówa návana néerrau náinueda nacútau, náaca léenaa cajíconaa nayá.

⁴⁹ Ne quinínama náa'a Jesús júnicaica, ya náa'a íina yáainai liájcha Galilea néenee namáacau néeni, nacába'ee déecuche liá'a bésuneerricoo.

Jesús naquénni

(Mt 27:57-61; Mr 15:42-47)

⁵⁰⁻⁵¹ Liyáte báqueerri washiálicuerrri saícai ya liá'a yáawaiyica, jí'ineerri José che saími chacáalee jí'ineerri Arimatea, yéerri Judea shínaa cáinabi íta'aa. Néenaa náa'a nawácanai náa'a judíobinica. Liyája líarra José, nénderri Dios wánacaalacai líta'aa liáni cáinabi. Liyá jócai áabena

wówa náajcha náa'a limáanabaca wánacaleenaica namá'inaa náa'a áabi wánacaleenaica máanalicaala'inaa Jesús.

⁵² Liá'a Joséca yáairriu Pilato néerra, lisáta liúcha Jesús máshicaimi.

⁵³ Néenee liúrrucueda'inaa Jesús máshicaimii liwówanaa jíní áabai wáarruma cabálai íibi, limáacani áabai útawi rícu áabai dúuli wáaleerri útawi jócta náucacaji chóniwenai.

⁵⁴ Liyáali éerri biéernimi, náa'a judíoca chúndadeneu nawówa íyabaque'iu lirrícu liá'a sábadoca, níwata áí atéwa ínu néerra liá'a éerrica.

⁵⁵ Náa'a ínaca tálidedeenai Jesús chéni Galilea néenee, náau nacába liá'a útawica, ya nacába'ee chítashia namáacau Jesús máshicaimi.

⁵⁶ Néenee néējuawia cuíta néerra, nachúndada juménibee najúsuedaque'e Jesús máshicaimi náconi. Néenee nawówa íyabau sábadu rícu léjta liwánacaalau liá'a Moisés shínaa leyca.

24

Liá'a Jesús cáwiactacoo

(Mt 28:1-10; Mr 16:1-8)

¹ Náa'a ínaca nawówa íyabau sábadu rícu, léjta cábacanaa nawítee yáayu'u, ne domingomi manúlacaiba wéerri nééjoo Jesús shínaa útawi néerra, natée liá'a juménibeeca nachúnini.

² Néenee náiiinu'inaa néerrai nacába liá'a íiba nabáyau linúma útawi yáairri báawachala.

³ Néenee nawárruawai útawi rícula, ne jiní náiiinu Jesús máshicaimi lirrícu.

⁴ Nayá cáarrudenaiu, jiní náa léenaa naméda árra, ne cawíquinta nacába chámata washiálicuenai bárruenaiu urrúni nalí, nábala cabálai ya balíbalí wéerri.

⁵ Náa'a ínaca cáarru wéerri nayá natájeda nanániu cáinabi nácula, ne namá nalí náa'a washiálicuenaica:

—¿Tánda imúrru máanalini íibi liá'a cáwica?

⁶ Jiní áani, cáwerriwai. Édacaniu linácu liá'a limánimica liyá'inaa újnibi Galilea:

⁷ Liyácala, licúulee liá'a Washiálicuerrica arrúnaacala'inaa néējueda nacáaji rícu náa'a cajíconaanaica, natáataque'inini cruz nácu, ne matáli éerriminaajoo licáwiaminaujoo.

⁸ Néenee nédacaniwai linácu liá'a Jesús mánimi nalí náa'a ínaca.

⁹ Néenee nééjoo'inaawai chéni útawi néenee, náiiwa nalíni náa'a once apóstolucua ya nalí náa'a quinínama chóniwenai.

¹⁰ Náa'a téenai liá'a chuánshica nalí náa'a apóstolucua ruá'a María Magdalenaca, Juana, María Santiago túwaca ya áabibi ína mawí.

¹¹ Ne náa'a apóstolucua namá'ee nalíwoo mawítee yúquenaicoo nárra, ya jócai nawówai néebida nalí.

¹² Ne máayabaca, Pé'eru cánacau liácuo útawi néerra; ne licába'inaa lirrícui licába léeyeimica jiní néeni. Néenee léējuawai cuíta néerrai, cáarruderriu liácuo licába liá'a bésuneerricoo.

Iníjbaa yáairricoo chacáalee Emaúsra

(Mr 16:12-13)

¹³ Liyáalimi éerri, chámata éewidenaicoo ná'eewoo áabai chacáalee rícula jí'ineerri Emaús, máaquerricoo once quilómetros Jerusalén yúcha.

¹⁴ Natáania náacoo quinínama linácu liá'a bésuneerricoo.

¹⁵ Nácula natáania náacoo, ya náiiwadede, Jesúsja lirrúni'eewoo nalí, lichána'eewoo lijínacoo náajcha.

¹⁶ Ne áawita nacábacani nayá, jócai'e nacúnusia nacába Jesús shía jíni.

¹⁷ Jesús sáta'ee léemiu nayá:

—¿Tána itáania yáacoo nácuí iníjbaa lícu?

Jáiwa nabárruawai máashicta nawówa,

¹⁸ báqueerri néenaa jí'ineerri Cleofás léeba'ee:

—¿Jiyá bácai rímii yáairri Jerusalén, jócai yáa léenaa liá'a bésuneerricoo lirrícu éerri jiliéni?

¹⁹ Jesús sáta'ee léemi wáni:

—¿Tána bésunawai?

Namá'ee lirrú:

—Linácue sái Jesús Nazaret néenee sáica, báqueerri íiwadedeerri Dios chuáni wíteeshi dánaniyu liá'a limédanica, ya lichuáni Dios náneewa ya quinínama chóniwenai náneewa;

²⁰ ne náa'a sacerdotébini wácanaica ya náa'a wáalianai wánacaalashi wéenaaca, jáiwa néejueda nalíni náa'a romanobinica quéewique'e náiiuacani natáata cruz náculani.

²¹ Wayá éebidenaimi liyácala liá'a ínuerri liwáseda Israel quinínama máashii yúcha. Ne jái matálii éerri máanaliqui jíni.

²² Áajuani manúlacaiba áabi ína wéenaaca, nacáarruda wayá, náa'eewoo manúlacaiba wérri namáacactami Jesús,

²³ ne jócala náiiinu limáshicaimi néejoo nábana néerrau. Ya náiiwadede áabi ángel iyadau nalí, namá'ee nalí cáwica'ee Jesús.

²⁴ Ne áabi wajúnicaí wéenaa náau liáwinaami nabáyactalami Jesús, cháí yáca léjta namáyu'u náa'a ínaca. Ne Jesús jócai nacába.

²⁵ Néenee Jesús má'ee nalí:

—¡Chábala iwítee báyacoo jírra, ne jócani éenaa éebidaca léjta namáyuni náa'a éewidenai Dios chuáni rícueji!

²⁶ ¿Ya jócu arrúnaa carrúni jináata limédacoo liá'a Cristoca quinínama líani bésuneerricoo, quéecha'inaa jóctanaa Dios yáa lirrú wíteeshi cawénica?

²⁷ Néenee lichánau líiwa nalí sáica liá'a Dios chuánica táanierrri linácu, lichána léewidaca Moisés cáashtami rícueji, ya quinínama lichánau nacáashtami rícueji náa'a íiwadedeenaimi Dios chuánshi rícueji báinacu.

²⁸ Náiiinu'inaami lirrícula liá'a chacáaleeca, Jesús méda'eewoo jicá'a liá'a bésuneerri'inaacoo machácani.

²⁹ Ne jáiwa'ee namáisanía jíni namá'ee lirrú:

—Jimáacau wáajcha, jái táicala cáí. Wówerri samáacai.

Jesús wárrua'eewowai limáacaque'iu náajcha.

³⁰ Ne quéecha'inaami nawáacoo nayá mesa nácula náayaque'e, Jesús wína licáaji rícu liá'a páani, liá'e sáicai Diosru, litúcueda'ee liá nalí jíni.

³¹ Ne liyáalimi natuí méecu nacúnusia Jesús; jáiwa lichálinawai, náau natuí rícuha.

³² Namá'ee nalí wáacoo:

—¿Jócai újni yáawaa litáania'inaami liáacoo walí iníjbaa lícu lichánau líiwa walí sáica liá'a Dios chuánica, wasíntia wawówa lícuu jicá'a áabai chichái éemerricoo liyáca?

³³ Jócu nanénda mawiá, jáiwa néejoo Jerusalén néerrai, náiiinu nanácu náa'a once apóstolu yáawaquenaiyu ya quinínama najúnicaí.

³⁴ Náa'a apóstoloca namá'ee nalí:

—Yáawaiyi cáwiiacoo liá'a wawácalica, líyadau Simónru.

³⁵ Néenee náa'a chámataca náiiwa nalí liá'a bésuneerricoo náajcha iníjbaa lícu, ya néewau'u nacúnusia Jesús quéecha'inaami litúcueda nalí páani.

*Jesús iyadau nalí náa'a lishínaa éewidenaicoo liájcha
(Mt 28:16-20; Mr 16:14-18)*

³⁶ Natáaniacta nayá újnibi quinínama liá'a bésuneerricoo, jáiwa Jesús iyadau nalí béewami litá'ee limá'ee nalí:

—Sáictacta iyáca.

³⁷ Jáiwa'ee nacáarrudau bájjialai nacábacani nalí tá'ee liwówanaami.

³⁸ Ne Jesús má'ee nalí:

—¿Tánda icáarrudau? ¿Tánda jócai éewa éebida iwówa licuéjiu?

³⁹ Icába nucáaji ya nuíiba. Nuyáwajani. Idúnu nunácu ya icába nuyá. Áabai wówanaashimi jócai wáalia líinau ya liyájide, léjta icábau'u nuwáaliacani.

⁴⁰ Limá'inaami liéni, líyada licáajiu nalí ya líiba.

⁴¹ Ne jócala néenaa néebida újnibi sáictaca nawówa ya nacáarrudau, Jesús sáta'ee léemiu nayá:

—¿Iwáalia iyacaishi wáya'inaa?

⁴² Jáiwa natúcua lirrúi bácu cubái mídiquinaa.

⁴³ Jáiwa liwína náucha jíni líya nanáneewa jíni.

⁴⁴ Néenee limá'ee nalí:

—Liá'a bésuneerricoo nunácula léewa nuíwanimate irrú quéecha nuyá'inaami yáajcha: arrúnai cúmpliacoo nunácue sáica Moisés shínaa ley rícue sáica, ya nacáashta rícoesaimi náa'a tánenaimi Dios chuáni rícueji, ya cáashta salmos shínaaca.

⁴⁵ Néenee liwána náa léenaa sáica liá'a Dios chuáni tánerricoo báinacu.

⁴⁶ Ya limá'ee nalí:

—Jái tánacuwai, arrúnaaca'ee máanali liá'a Cristoca, ya licáwiiacoo matáli éerri ricúla.

⁴⁷ Nuji'inaa nácu, ya Jerusalén néenee, arrúnaa íiwa quinínama cáinabi néejuedaque'e nawíteu Diosru, quéewiique'e liméetua najíconaa.

⁴⁸ Iyá'inaawa nárra arrúnaani'inaa íiwa quinínama liáni.

⁴⁹ Nubánuaminaa irrú liá'a nusálijinaa báulini liá irrú. Ne iyá imáacau áani, chacáalee Jerusalénca, cáashia irríshibia liá'a wíteeshi dánanica íinuerrri áaqueji.

*Jesús yáairriu áacairra
(Mr 16:19-20)*

⁵⁰ Néenee Jesús téé nayá bináawala chacáalee, urrúni Betániarru, linácuda licáajiu liáque'e nalí sáicai.

⁵¹ Nácula liá nalí sáicai, lishírriu náucha, jáiwa liáu áacairrai.

⁵² Nayá nácula, caníinaa nacába liyá náa lirrú sáicai, néejoo Jerusalénra sáictani wérri wówa.

⁵³ Éerri jútainchu nayá templo rícu, náa sáicai Diosru.

LOS HECHOS de los Apóstoles

Limáni liáca linácu liá'a Espíritu Santoca

¹ Ne nushínaa quéechanacu sái cáashta, nujúnicaí cawéni wérri Teófilo, tánerri urrúni quinínama liá'a Jesús médanica ya liá'a léewidanica quéechanacu,

² cáashia'inaamitee éerri lírracoo áacairra. Ne jóctanaa liájau áacairra, léewida nayá Espíritu Santo rícueji, náa'a apóstolubínica liwínanica quéecha, liá'a arrúnai'inaa namédaca.

³ Ne liáwinaami máanalini, líyadau cáwi chóniwerriyu, yáawacaala cáwijani. Cuarenta éerri líyadacoo liyá náajcha, litáania nalí Dios wánacaalactala nácu, ne ta liácoo áacairra.

⁴ Quéecha'inaami liyá újnibi náajcha náa'a apóstolubínica, Jesús má'ee nalí jócu béecha éenau chéni Jerusalén néenee. Ne limá nalí:

—Inéndau liá'a nusálijinaa mánimi irrú, linácu liá'a nutáanianimi irrú nácu.

⁵ Ne yáawaiyi liá'a Juanca báutiseerri shiátaiyu, ne wabéechalawoo Dios báutisa iyájoo liá'a Espíritu Santoyu.

Jesús írreerriu áacairra

⁶ Náa'a yéenaimi Jesús yáajcha náawacau nasáta néemiu liyá:

—Wawácali, ¿jiwána nawánacaala báaniu Israel lirrícu éerri jiliéni?

⁷ Néenee Jesús má'ee nalí: —Ne jócai arrúnaa yáa léenaa tánashia éerri o jócta áabata éerri bácai nusálijinaa Dios éewerri liméda liáni.

⁸ Quéecha'inaa línu liá'a Espíritu Santo inácuda, irríshibiaminaa lidánanijoo, ijiáminau itáania nunácu, á'a Jerusalén, quinínama Judea shínaa cáinabi ita'aa ya Samaria cáinabi ita'aa lécchu, ya quinínama déecuchala áabata cáinabi itala.

⁹ Nácula limá nalí léja liérra, nácula nacába nayáca jíni, Jesús nácludau liáque'iu áacairra, jáiwa libáyau sánai íibirra, jócu nacába mawiá jíni.

¹⁰ Nácula nacába Jesús írrau'u áacairra, chámata washíalicuenai jiáu nalí cabálani íibala,

¹¹ namá nalí:

—Chóniwenai Galilea néenee sána, ¿tánda icába iyá áacairra? liyája liárri Jesús yéerrimi yáajcha yáairriu áacairra, línuminaajoo chacábacanaa léjta liáyu'imiu.

Nawína liá'a Matíasca Judas yáarrumirra

¹² Ne chéni lítee liá'a dúulica jí'ineerrica Olivos, néejoo náa'a apóstolubínica Jerusalén néerra; urrúni rími, léjta númami línda najínanicoo liá'a ley liyáali éerri nawówa íyabactacoo.

¹³ Quéecha'inaa náiiinucái lirrícúla liá'a chacáaleeca, náirrau lirrícúla liá'a cuítaca áacairra namáctala nayáca. Náa'a apóstolucá Pé'eru ya Juan, ya Santiago, ya Andrés, ya Felipe, ya Tomás, ya Bartolomé, ya Mateo, ya Santiago Alfeo cúulee, ya Simón liá'a Celóteca, ya Judas licúulee liá'a Santiagoca.

¹⁴ Quinínama nayá náawacau séewirri quéewique'e na'óraca náajcha náa'a Jesús éenajinaica, ruájcha ruá'a Maríaca Jesús túwaca, ya náajcha náa'a áabi íinaca.

¹⁵ Liyáalite náawacau náa'a éebidenai Dios nácu, namáanabaca újni ciento veinte chóniwenai, jáiwa Pé'eru táania limá'ee nalí:

¹⁶ “Nuéenajinai, arrúnaa licúmpliacoo liá'a Espíritu Santo máni Davidru, jái limácai lirrícu liá'a tánerricoo linácu liá'a Judasca, liá'a yúderri náa'a Jesús jínaica nawínaque'e preso liyá.

¹⁷ Liá'a Judasca wéenaami, wáaleerrimi tráawaju léjta wayá.

¹⁸ Ne jáiwa liáu liwéni áabai cáinabi liyú liá'a warrúwaca ligáanani máashiicaca liyá; néenee licáwai lijuátamiyu, jáiwa lipáquiawai, lijiáu quinínama líyacuaca.

¹⁹ Quéecha'inaa néemiqui jíni náa'a yéenai Jerusalén, jáiwa náa lijí'inaa liá'a cáinabica Acéldama, nachuániyu wówerri limáca: ‘bacháida írrai.’

²⁰ Jiniwata líta'aa liá'a cáashta Salmoca limá'ee: ‘Liá'a jíibanaca máaquerri'inau bácai, jini'inaa yáa rícu.

Ya limá'ee lécchoo:

Báqueerri wineerri'inaa jishínaa tráawajumi.’ ”

²¹ Néenee Pé'eru má'ee nalí: “Wawáalia áani washialicuenai tálidedeenaimi wayá quinínama éerri Jesús máa'inaami wáajcha,

²² jinanenaiu wáajcha quéecha'inaami libáutisactami Jesús liá'a Juanca, cáashia lírracoo wáucha áacairra. Mawíminaa sáica, néenaa máacacoo wáajcha, quéewique'e áabena wáajcha natáania sáica licáwiacaalau liá'a Jesúsca.”

²³ Néenee namáaca chámata: José, jí'ineerri Barsabás, ya áabai lijí'inaa Justo, matáli lijí'inaa, lijúnicaí báqueerrica Matías.

²⁴ Ya jáiwa nasátau Dios yúcha chájí'i: “Wawácali, jiyá cúnusierrri nawówa quinínama, jiyada walí tánashia jiwínani néenaa náani chámataca.

²⁵ Quéewique'e liwína tráawajumi apóstolu shínaa, lipérdiani liá'a Judasca lishínaa lijíconaa nácueji, quéecha'inaa liácoo chaléeni liárrui yáctalaca.”

²⁶ Naméda léjta judíobini wítee napóstaca. Jáiwa naméda léji liéni Matías gánaa, ne liyáalimi limáacau náibirrai náa'a once apóstoluca.

2

Línu'inaa liá'a Espíritu Santoca

¹ Liyáalite léerdi ínu'inaa liá'a fiesta jí'ineerri Pentecostés, quinínama náa'a máaquenai nawówa Dios nácu, yáawaqueneu macáishita áabai cuíta rícuu.

² Cawíquinta, néemi áacaiji cawítamai wéerri ínuca, léjta áabai cáuli cadánani, cawítamai wéerri lirrícula liá'a cuítaca nayáctaca.

³ Líyadau nalí léjta chichái ímini bérrucuta, cáirri nanácu quinínama.

⁴ Ya quinínama namáacau cashiámu nayá Espíritu Santoyu, jáiwa nachánau natáania áabi chuánshiyui, léjta Espíritu Santo liwána natáaniaca.

⁵ Liyáli éerri áabi judíobini yéenai Jerusalén rícu, náani éebidenai linácu liáni Dios wánani namédaca, ínuenai bájirra cáinabi íteeji.

⁶ Náa'a chóniwenai yáawaquenaiu néemi liá'a wítamashi, jini néewau namáca, jiniwata bácaínaa néemicala natáania náa'a éebidenaica Jesús nácu chúnsai nachuániyu.

⁷ Nayá cáarrudedeneu wéerri nasátada néemiu nayá wáacoo:

—¿Ya jócani Galilea néenee sána náji náani cháni wéemi táaniaca?

⁸ ¿Tánda wéemi néewa natáania chúnsai wachuániyu?

⁹ Áani ái chóniwenai já'a báawache sána jí'ineerri Partia, ya Media shínaa, ya Elam shínaa, ya Mesopotamia shínaa, ya Judea shínaa, ya Capadocia shínaa, ya Ponto shínaa, ya Asia shínaa cáinabi,

¹⁰ ya Frigia shínaa, ya Panfilia shínaa, ya Egipto shínaa, ya náa'a cáinabi Libia shínaaca urrúni Cirénerru. Ái áabibi já'a ínuenai Roma néenee;

¹¹ áabi judíobini já'a, áabi náaweneu judíobiniyu. Ya ái chóniwenai já'a ínuenai Creta néenee ya Arabia néenee. ¡Ya quinínama wéemi natáania chúnasai wachuániyu, linácu liá'a Dios médani máanuica!

¹² Quinínama nacáarrudau jiní náa léenaa namáca; ya nasáta néemi nayá wáacoo bácainaa:

—¿Tánda libésunau liéni cháica?

¹³ Ne áabi nacáida'ee namá'ee:

—¡Cámenai nárra!

Pé'eru íiwadeda Jesús chuáni

¹⁴ Néenee Pé'eru bárruawai náajcha náa'a once apóstolucu, limá'ee cadánani: “Judíobini, ya quinínama náa'a yéenai Jerusalén néenee, yáa léenaa quinínama liáni, éemi sáica liáni nuíiwani'inaa irrú.

¹⁵ Náani jócani cáma nayáca léjta imáyu, wáalii las nueveca manúlacaiba.

¹⁶ Jócai cha, léjta limáyumi liá'a íiwadederri Dios chuáni báinacu jí'ineerri Joel, limá'inaami:

¹⁷ ‘Bésuneerri'inau á'a amáarracta'inaa éerri, limá liá'a Diosca, nuwátani'inaa nushínaa Espíritu Santo quinínama chóniwenai íta'aa; náa'a éenibica washíalicuenaica, ya náa'a ínaca éenibinaaca natáaniaminaa nuchuáni nácu chóniwenairru, náa'a icúlinaica nacábaminaa natuírricu sái, ya náa'a salínaica nadájuniminaa dajuíshi.

¹⁸ Ya lécchoo nanácu náa'a médenai nuwánacaala, ya nanácu náa'a ínaca médenai nuwánacaala, chóniwenai nuwátaminaa nalí nuwítee dánaniu liá'a Espíritu Santoca liyáali éerri, natáaniaminaa nunácu.

¹⁹ Éerri rícu núyadaminaa jócai icába cáji, ya cáinabi íta'aa írrai, ya chichái, ya íisa léjta sánai cáinabi íta'aa.

²⁰ Liá'a cáiwica catáwacai'inaa, ya liá'a quéerrica náawerri'inau léjta írrai,

jóctanaa línu léja liá'a Wawácalica, léerdi máanui ya sáictai wéerri.

²¹ Ne quinínama náa'a mánulicuenai Wawácali jí'inaa nácu, wásederri'inaa nayá.'

²² “Éemiu iyá, israelítabinica, liá'a numáni'inaa irrú: Léjta yáa léenau'u sáica, liá'a Jesús Nazaret néenee sáica, liyá washíalicuerri Dios wínani ináneewa limédaca lirrú léjta liwówau'u, Dios méda lirrícueji máanui sáictai wéerrica, jócai icába cáji ya señal íbiu.

²³ Ne quéewanaa ná'inaa néewa náa'a icáaji rícu jini, léjta limáyu liá'a Dios quéecha, iyája iwínani preso ínuaque'inini itáatani cruz nácu, nawánacanaa washíalicuenai máashiini wéerrica.

²⁴ Ne jáiwa Dios cáweda jini, liwáseda jini liúcha liá'a cáiwibeeca máanalicaica, jócai léewa liwáalia néeni mamáarraca jini.

²⁵ Liá'a rey Davidca, limáte Jesús nácuca:

‘Nuyá cáberri séewirri liá'a Nuwácalica nunáneewa;

nuyácta liájcha sáicaquicteji, jiníminaa wána nucáacoo.

26 Tándawa sáicta wérri nuwówa, ya nurrába nuínaneyu sáictaca nuwówa.

Cadánani nuwówa cábacoo jinácu.

27 Jiníwata jócuminaa jimáaca nunáanai útawi rícula, chacábacanaa jócu jínda nuínaa bádacoo, nuyáwa jishínaa cashírruedacai jirru majíconaica.

28 Jíyadate nulí injbaa yáirri nucáwica, ya jicámusheda nuyá sáitau'u jiwána nuwówa jináneewa.'

29 "Nuéenajinai, índate nuíwa irrú quinínama yáawaa liá'a wawérrimi Davidca máanaliyi ya naquénini, liá'a lishínaa útawica yéerri wáibi újnibii.

30 Ne liá'a Davidca íwadedeerri Dios chuáni, ne liá léenaa Dios ma lirrú yáawaiyi liá'a báqueerri litáqueerri rey'inaa.

31 Chacábacanaa újni licábani liyáca, David táanierrimi liyáca Cristo cáwiactacoo nácu, ya limá'ee liarra jócai'inaa lináanai máacau útawi rícula, jiní limáshicaimi máashiidacaalau.

32 Ne sáicai, quinínama iyá yáine léenaa Dios cáwedacala liá'a Jesúsca, linácueji quinínama wayá wáiwadeda líiwanaa.

33 Jesús nácuderriu quéewique'e liácoo liwáacoo sáicaquictejica Dios lisálijinaa éemanacu, tándawa Lisálijinaa yáa lirrú Espíritu Santo limánimi liáca, tándawa chóque'e Jesús yáa walí léja lierra Espíritu Santo icábani iyáca ya éemini.

34 Wáa léenaa David jócai írrau áacairra, liyá jájiu limá:

'Dios ma Nuwácali, Cristorru:
Jiwáau nuémanacu sáicaquictejica,

35 cáashia numáaca jijínai jíiba yáajba.'

36 "Yáa léenaa quinínama chóniwenai Israel shínaa cáinabi ítesana, quinínama yáawaiyica, liéni Jesús itáatanimi cruz nácula, Dios máacani Wawácaliyu ya Cristo."

37 Náa'a yáawaquenaicoo néemi'inaami liéni, máashii wérri nawówa cáiwinaa, ya nasáta'ee néemiu Pé'eru ya náa'a áabi apóstolucá namá'ee:
—Numánubaca, ¿Tána arrúnaa wamedacai?

38 Pé'eru éeba'ee:

—Éejueda iyáu Diosru, ya ibáutisau bácaínaa Jesucristo jí'inaa nácu, quéewique'e Dios méetuerrri ijícona, ya cháminaa liá irrú liá'a Espíritu Santoca.

39 Liáni libáulini liáca irrú sái'inaawa lierra ya éenibirru, ya lécchoo nalí náa'a yáainai déecuchala; liwówau'u limáca, quinínama náa'a Dios wawácali wówaini limáidaca.

40 Liyú liáni chuánshica, Pé'eru táania ya liá nawítee limá'ee nalí:

—¡Ishírriu náucha nárra chóniwenai máashiini cajíconaanica!

41 Ne náa'a éewidenai lichuáni, jáiwa nabáutisawai; ne liyáalimi éerri nawínau náibirra náa'a éebidenaica namáanabaca tres mil chóniwenai.

42 Quinínama nayá cabálininaa léjta apóstolu éewidau nayá, ya nashírda nanácu wáacoo quinínama liá'a nawáalianica ya na'órau náawacacoo náayaca.

Chíta nayáyu'u quéechanacu náa'a éebidenaimica

43 Quinínama nayá nacáarrudacoo, nacába liá'a jócai nacába cáji Dios médanica narrícueji náa'a apóstolucá, líyadaque'e liwítee dánaniu.

44 Náa'a éebidenaica yáawaquenaiu sáictaca nawówa náajcha wáacoo, ya nashírridani nashínau nanácu wáacoo;

⁴⁵ nawéndadani nashínau ya quinínama liá'a nawáalianica, ya nashírridani liá'a warrúwaca nanácu wáacoo náa'a carrúni jináatanica.

⁴⁶ Éerri jútainchu náawacacoo templo rícula, ya návana lícu wáacoo náaya macáishita saíctaca wérrí nawówa, jiní báawatai cábacoo líucha wáacoo.

⁴⁷ Náa saícai Diosru, ya quinínama chóniwenai caníinaa nacába nayá; ya éerri jútainchu Wawácali dáwineda namánabaca náa'a liwásedani'inaaca.

3

Báqueerri macáwai chúneerri

¹ Áabai éerri, Pé'eru ya Juan náau templo rícula táicala las tres, éerdi judíobini óracoo.

² Néeni, templo núma lícu, báqueerri washiálicuerri macáwai lijíaniu yáajcha, natéeni éerri jútainchu linúma licúla liá'a templo jí'ineerri Hermosa, quéewique'e lisáta náucha warrúwa náa'a wárruenaicoo náacoo.

³ Quéecha'inaami macáwai cába Pé'eru ya Juan, jáni wówai nawárruacuwai templo rícula, lisáta náucha warrúwa.

⁴ Pé'eru ya Juan yáajcha narrátueda'ee lirrú, jáiwa'ee Pé'eru má'ee lirrúi:

—Jicába walí.

⁵ Liá'a washiálicuerri licába'ee nalí, linénda tánashia náa lirrúi.

⁶ Ne Pé'eru má'ee lirrú:

—Jiní nulí warrúwa ya oro, ne liá'a nuwáalianica nuá'a jirrúni: Jesucristo Nazaret néenee saí jí'inaa nácu, jibárroo jijínacoo.

⁷ Linísa'inaami limá liáni Pé'eru, wína licáaji saícaquictejica ya libárrueda jini, ya liyáalimi danáanshi ínu líiba rícu ya licúdi nácu.

⁸ Liá'a macáwaica léenuu libárruacoo, ya lichánau lijínacoo, jáiwa liwárroo náajcha templo rúculai, chúnsai lijínacoo líibayu, léenunicoo liá saícai Diosru.

⁹ Quinínama náa'a cábenai lijínacoo ya liá saícai Diosru,

¹⁰ nacáarruda'eewoo nacábacani linácueji liá'a bésuneerricoo, náaca'ee léenaa nacába liá'a washiálicuerrica ya náa léenaa liyácala liá'a séewirrimi wáacoo lisáta warrúwa templo núma lícu jí'ineerri Hermosa.

Pé'eru táania templo jútami

¹¹ Liá'a macáwai níseerri saícacai, jócai máaca Pé'eru ya Juan. Quinínama chóniwenai nacáarrudau, nacánacau liyácta liá'a templo númaca néerra jí'ineerri Salomón shínaa, á'a nayácta nayáca.

¹² Pé'eru cába'inaa liáni, limá nalí: “¿Tánda icáarrudau iyá israelítabini? ¿Tánda icába walí újni wayáchu chúni liéni washiálicuerri, újni wayáchu wána lijínacoo wadánaniyu o wéebidaca Dios nácu?”

¹³ Liá'a Abrahám shínaa Diosmica, Isaac ya Jacob, wawérrinaimi shínaa Dios, liyáwa Dios bánuerri wawácali Jesús, liwánacaalaque'e mawí quinínama yúcha. Ne iyá éejueda romanobinirru quéewique'e náinuacani, ya áawita Pilato wówai liwásaidacani, iyá jócai índa liwásaidacani.

¹⁴ Jócubeecha isáta Pilato yúcha liwásedaque'e liá'a majíconaica ya saícaica, iyá isáta liwásedaque'e irrú báqueerri cáinuacai.

¹⁵ Ya cháte ínuua liá'a yáirri wacáwica. Ne Dios cáweda báaniu jini, táda linácueji wayá wáiiwadedada linácu yáawaiyi.

16 Liá'a wáneerri cadánani licáwa liéni washíalicuerri icábani iyá icúnusianica, léebidaca lijí'inaa Jesús nácu. Liá'a limáacau liwówau Jesús nácu liyáwa wáneerri lichúnicoo sáica quinínama, léjta icábau'i quinínama.

17 “Nuá léenaa, nuéenajinai, quéecha'inaa iwácanai ínuua Jesús, yáawaiyi iyá ya iwácanai jócai yáa léenaa liá'a imédanica.

18 Ne Dios méda cha licábacanaa liá'a náiiwanimi libéecha náa'a quinínama íiwadedenai Dios chuáni báinacu: Léecala'e liá'a Cristoca máanali'inaa.

19 Tándá, iyá rúnaa éejuacoo Diosru, ináwida iwíteu, quéewique'e liméetua yúcha ijíconau. Ne cájbami Wawácali bánua irrú éerri iwówa íyabaque'iu,

20 libánua irrú Jesús, liá'a liwínani quéechanacu léjta Cristo irrú'inaa.

21 Báawita chóque'e Jesucristo yáa chaléja áacairra, cáashia Dios lichúni quinínama, léjta limáyumi nalí náa'a íiwadedenaimi Dios chuáni báinacu yéenaimi báinacu.

22 Moisés íiwadeda nanácu náa'a wawérrinaimica: ‘Liá'a wawácali Diosca liwána báqueerri jíacoo éewiderri Dios chuáni léjta nuyá. Éewidau lirrú quinínama liá'a limánica,

23 jiníwata quinínama liáni jócai méda liwánacaala liá'a íiwadederri Dios chuáni, jíerri'inau lirrícucha liáni chacáaleeca.’

24 “Ya quinínama náa'a íiwadedenai Dios chuáni, ne íiwadederri Samuel quéechanacu, natáania lécchu linácu liáni éerrica.

25 Iyája irríshibiaminaa liá'a Dios máni liáca narrícueji náa'a íiwadedenaimi Dios chuáni báinacu, ya lécchoo irríshibiaminaa liá'a Dios mánica nalí náa'a wawérrinaimica. Ne Dios ma Abrahámru: ‘Quinínama náa'a chóniwenaica yéenai cáinabi íta'aa narríshibiaminaa sáicai nanácu náa'a natáqueenaimica.’

26 Quéecha'inaa Dios cáweda licúuleu, libánuani quéechanacu iyáctala, quéewique'e litúya iyá, quéewique'e iyá bácainaa imáacaque'e ijíconau éejuaque'iu lirrú.”

4

Pé'eru ya Juan nanáneewa náa'a wánacaleenaica

1 Újnibii Pé'eru ya Juan táanenaimi nayáca chóniwenairru, jáiwa náiiinu nalí náa'a sacerdotéca, liájcha liá'a liwácali liá'a catúyacai templo ya náajcha náa'a saduceobinica.

2 Íiwirri wówa jiníwata Pé'eru ya Juan éewidenai náa'a chóniwenaica, ya namá'ee léecala'e liá'a nacáwiactacoo máanalicai yúcha yáawaiyi, jiníwata licáwiacaalau liá'a Jesúsca.

3 Jáiwa nawína nayá preso, ya jái táicalacai, nawárrueda nayái cuíta manúma ricúla cáashia jucámarraca.

4 Ne íchaba náa'a éemenai lichuáni, náa'a éebidenaica Jesús nácu; namáanabaca náa'a chóniwenai éebidenai lichuáni atéwani cinco mílca jócai wajútada náa'a sáamanaica ya íina.

5 Cajójchanaami náawacau lirrícu liá'a Jerusalén náa'a judíobinica wácanaica, ya náa'a salínaica ya náa'a quéewidacánica ley shínaaca.

6 Néeni yáca liá'a Anás, nawácali náa'a sacerdotébini, Caifás, Juan, Alejandro ya quinínama náa'a néenajinai náa'a sacerdotébini wácanai éenaa.

7 Nawána natéeca Pé'eru ya Juan, naínda nayá nasáta néemiui nayá:

—¿Tána wánacaala nácu, ya tána jí'inaa nácu jíni iméda iyáji liáni?

8 Jáiwa Pé'eru, cashiámui Espíritu Santoyu, léeba jíni:

—Chóniwenai wácanai ya salínaibini:

9 Iyá isáta éemiu wayá linácu liáni bálínerricoo, yáaque'e léenaa chítashia éewau saícaqui jiníni.

10 Wée saícai, wáiiwa irrúni quéewique'e náa léenaa náa'a quinínama chóniwenai Israel néenee sánaca, ne liéni washíálicuerri yéerri áani, quinínama náneewa, saícacai Jesucristo jí'inaa nácu Nazaret néenee saí, liyája lierra iwánaniami natáata cruz nácu, liá'a Dios cáwedanimica.

11 Liéni Jesús léjta íiba iyá camédacani cuíta jócaimi iwówai, ne liyáwa íinuerrri limédacoo yáawaiyi íibaca.

12 Quiní báqueerri mawiá éeneerri litée wayá áacairra, jiníwata mawiá éerri rícu Dios yáni mawiá báqueerri washíálicuerri éeneerri liwáseda wayá, újni Jesúsca.

13 Ne nacába'inaa jíni, náa'a chóniwenai wácanaica, natáania danáanshiyu náa'a Pé'eru ya Juan, náa léenaa washíálicuenai jócani éenajta éewa naliáca, yáni léenaa májta rímii, jáiwa jiní namácai nacáarrudacuwai, ya náa léenaa jíni éewidenaicoo Jesús shínaa.

14 Mawí'inaa, lécchoo liá'a bálínerrimiu jái saícacai, néeni limáaca náajcha, tánda quiní néewa namáca linácucha.

15 Jáiwa nawána najiácuwai náawacactacoo yúcha, jáiwa namáacau natáaniaca nayáca nayáwoo.

16 Nayá namá'ee:

—¿Tána waméda náajcha náani washíálicuenaica? Quinínama chóniwenai yéenai Jerusalén rícu yáine léenaa namédau liéni jócai wacába cáji, quiní wéewaca wamáca jóca namédani.

17 Ne léju liáni jócubecha wawówai wéemi nanúma licuéji, wacáarruda nayá, jócu béecha natáania mawiá Jesús jí'inaa nácu.

18 Jáiwa namáida nayái namá nalí jócu béecha natáania mawiá, jócu béecha néewida mawiá, quiní nácu mawiá lijí'inaa nácu liá'a Jesúsca.

19 Ne liá'a Pé'eru ya Juan néeba nachuáni:

—Isátate éemiu iyá jájiu, saícactani Dios náneewa, wéewidaquicta ichuáni quéechanacu ya jócuweeca wéewida Diosru.

20 Wayá jócani éewa wamáaca wamá liá'a wacábanica ya liá'a wéeminica.

21 Náa'a chóniwenai wácanaica nabáulida nayá, ne namáaca nayái. Quní náinu najíconaa, jiníwata náa'a chóniwenai médenai saícai Diosru quinínama, linácucha liá'a bésuneerricoo.

22 Liá'a washíálicuerrica chúneerricoo saíca léjta licábacanaa jócai nacába cáji, wáaleerri'e mawí cuarenta camuí yúcha.

Náa'a éebidenaica Jesús nácu sátenai Dios yúcha nadánaniu jócai cáarrunaa

23 Pé'eru ya Juan jáni nawásedacai, náawacacoo najúnicaí yáajchau náiiwa nalíni quinínama nawácanai náa'a sacerdotébini ya salínai máni nácuca.

24 Néemi'inaamini, quinínama áabebacta nasáta Dios yúcha, namá cháa: “Wawácali, jiyá méderri éerri, ya cáinabi, ya manuá ya quinínama liwáaliani néeni,

25 jimáte lirrícue liá'a Espíritu Santoca ya linúma licuéji liá'a lishínaa cashíruedacai jirru Davidca:

‘¿Tánda cha chóniwenai ya cárra?

¿Tánda naméda mawítee liáni?

26 Naa'a reyebini ya naa'a wánacaleenai cáinabi íiwirri nawówa, nayá quinínama naajcha áabenaani yáca Dios júnta, ya najúnta liá'a Dios wínanica, liá'a Mesíasca.'

27 "Yáawaiyica lé'e liá'a Heródesca ya Poncio Pilato yáawaqueneu áani, lirrícu liáni chacáaleeca, naajcha naa'a chóniwenai báawatani chuáni ya naa'a israelítabinica, najúnta naa'a jishínaa Santoca shírruederri jirru Jesúsca, léjta liá'a jiwínanica Mesíasca.

28 Cháminaaja, nayá namédaminaa léjta jinísau jimácai, arrúnai'inaa bésunacoo.

29 Wáalee, Wawácali, jicábateni nabáulidau wayá, ne wayá shírruedenai jirru, jiyúda wayá jócubeecha cáarru wáiiwa jichuáni.

30 Ne jidánaniyu saícaque'e naa'a chóniwenai bálinenaicoo, wamédaque'e báawataica ya jócai wacába cáji lijí'inaa nácu liá'a Santo shírruederri jirru Jesúsca."

31 Nanísa'ínaami nasátacuwai, á'a nayáctaca jáiwa licúsuwai; jáiwa cashiámu nayái Espíritu Santoyu, náiiwani cha nawíteemija liá'a Dios chuánica.

Quinínama méenaami nashínaa nashínaa quinínama

32 Naa'a éebidenai íchabani, ne quinínama áabenaawówa naajcha wáacoo. Quiní máirri jishínaacalani bácai, ne nashínaa quinínama.

33 Naa'a apóstolubini íiwenai cadánani wawácali Jesús cáwíactacoo, ya Dios túya nayá máanui quinínama.

34 Quiní liyáali náiiwi carrúni jináatai, nawáalianai cáinabi, ya cuíta nawéndani, liá'a warrúwaca,

35 náani apóstolubinirru nachújidaque'ini quinínamaru, léjta narrúnijina bácaínaa.

36 Cháwate libésunacoo báqueerrirru néena naa'a levítabinica jí'ineerri José, Chipre néenee saí, liá'a apóstolubini yáni jí'inaashi báawatai jí'ineerri Bernabé (liwówaiyu limáca "Liá saíctai wówa chóniwenai yáajcha").

37 Liéni washiálicuerrica wáaleerri áabai cáinabi, jáiwa liwénda jini limáca warrúwa nacáaji rícu naa'a apóstolubínica.

5

Liá'a jíconaashi Ananías shínaaca ya Safira shínaaca

1 Ne néeni báqueerri, jí'ineerri Ananías, ne nayá Safira línu yáajchau, wéndenai áabai cáinabi.

2 Liéni washiálicuerrica, limédani línu yáajchau namáacau warrúwa éena yáajcha, ya namáaca áabata warrúwa nacáaji rícu apóstolubinirru.

3 Pé'eru ma Ananíasru:
—Ananías, ¿tánda jinda Wawásimi wárruo jiwówa licúla, jéenedaquínicta lichálujueda jiyáca Espíritu Santoca, áawita jiwína warrúwa éena napáidaumi jirru cáinabi?

4 ¿Ya jócai jishínaa léji lierra cáinabica? Ya jiwéndana jini ¿jócai jishínaa lierra warrúwaca? ¿Jiá jiwówai jiméda jinúma yúwicau? Jócai méda jiyá jinúma yúwicau washiálicuenairru, méderri jiyá jinúma yúwicau Diosru.

5 Ananías éemi'inaami liáni, licáu máanalina. Naa'a quinínama yáine léena cáarru wérri nayá.

⁶ Jáiwa áabi icúlinai ínuui, nadájida liá'a limáshicaimi natéeni naquéniqui'ini.

⁷ Újni matáli hora liáwinaami ruwárruau ruá'a Ananías ínuuca, jócu yáa léenaa tánashia bésuneerriwai.

⁸ Pé'eru sáta léemiu ruyá:

—Jíiwa nulíni: ¿Iwénda iyá liárta cáinabica le liwéni imáni nácuha?

Jáiwa ruéeba jíni:

—Jajá, léewa liwéni liérta.

⁹ Pé'eru ma rulí:

—¿Tánda itáania chárta éeneda iyáca Espíritu Wawácali shínaa? Náa'a ínuu chéji téenaimi nabáyau jíinirri, chócáca natée jíyá lécchooja.

¹⁰ Jái liyáali rucáu ruá'a Safira máanali'inaa Pé'eru íiba néeni. Nawárruau'inaa icúlinai, náiiinu runácu máanali, ya natéu naquéni ruyá rúnirri éema nácu.

¹¹ Quinínama náa'a iglesia ísanaca, ya náa'a quinínama yáine léenaa liá'a bésuneerricoo, jáiwa cáarru wérri nayái.

Íchaba jócai nacába cáji ya méderricoo

¹² Dios yúda apóstolubini namédaque'e jócai nacába cáji ya méderricoo wérri chóniwenai íibi; ya quinínama yáawaquenaiu templo núma néerra jí'ineerri Salomón shínaa.

¹³ Quiní néenaa náa'a áabica liwówai liwína yáacacoo náajcha, cáarruca nacába nawácanai, báawita quinínama chóniwenai cawáunta nayá natáania nanácuha sáica.

¹⁴ Jáiwa manuába nayá washiálicuenaica ya ínaca, náa'a éebidenaica nawácali nácuu.

¹⁵ Najéda náa'a bálinenaicoo cáaye rícula cama íta'aa ya yáarrubaishi íta'aa, jáicta Pé'eru bésunawai, cadánia litána wínaque'e nayá.

¹⁶ Ya lécchoo áabi chacáalee urrúnini liyáca yáaineu íchaba chóniwenai Jerusalén néerra, téenaiu bálineneu ya chóniwenai wáaleenai espíritu máashii; ne quinínama sáicani'inaa.

Náa'a apóstolubínica nacánaquedani

¹⁷ Liá'a sacerdotébini wácalica ya náa'a saduceobini éenaaca, yáainai liájcha, jáiwa cadéni nayái.

¹⁸ Jáiwa nawína apóstolubinimi preso naníqui nayá cuíta manúmai rícula chacáalee shínaa.

¹⁹ Ne báqueerri ángel Wawácali shínaa liméecu táayee linúma liá'a cuíta manúmaica, jái lijéda nayái jáiwa limá lirrúi:

²⁰ “Yáa namówai, íbbayu templo rícula, íiwa chóniwenairruni liéni cáwiacaishi wáliica.”

²¹ Léjta éemiu'inii, cajójchanaami nawárruoo manúlacaiba templo rícu, jáiwa néewidai. Nácula, liá'a sacerdotébini wácanai ya náa'a yéenai liájcha, namáida salínaibini israelita áabai yáawaquedenaiu nawácanai nayáwoo, nawána nácu néeda cuíta manúmai rícueji náa'a apóstolubínica.

²² Ne náiiinu náa'a catúyacani cuíta manúmai rícula, jócu náiiinu nanácu náa'a apóstolubínica. Jáiwa néejoowai chuánshi yáajcha,

²³ namá'ee:

—Wáiiinu cuíta manúmai báyeerricoo sáica, ya soldado néenini túyaca cuíta núma júntami; ne waméecu'inaani quiní wáiinuni nácu lirrícula.

²⁴ Quéecha'inaa léemiqui jíni sacerdótebini wácalica, ya liá'a nawácali náa'a catúyacani templo, ya nawácanai náa'a sacerdótebini, nasáta'ee nayá wáacoo táshia liáu léju liáni.

²⁵ Néenimichu báqueerri ínu, limá'ee nalí:

—Náa'a iwárruedanimica cuíta manúmai rícula, náa'a yáa templo rícula éewidenai nayáca chóniwenai.

²⁶ Liá'a nawácali náa'a catúyacanica náajcha náa'a túyenai, náau néeda nayá; ne jócani náinueda, cáarruca nacába chóniwenai ínueda nayá íibayu.

²⁷ Náiinu'inaami natée nayái najúntanaa nawácanaicoo, liá'a nawácali náa'a sacerdótebini limá nalí:

²⁸ —Wayá wanísa wamá irrúí jócubeecha itáania mawiá, linácu mawiá léji lierra jí'inaashi lierra. ¿Iyá tána imédajoo? Jái cashiámu iméda Jerusalén liyú lierra éewidauca, ya líta'aa mawí iwówai yáa wáta'a limáanalica lierra washiálicuerrica.

²⁹ Pé'eru ya náa'a apóstolubini néeba'ee chá'a:

—Mawí cawéni liá'a Dios wánani wamedaca, liúcha liá'a washiálicuenai shínaaca.

³⁰ Liá'a Dios wawérrinaibimi shínaa cáwedeerri Jesús, léja lierra ínuanimica icuájjidani cruz nácu.

³¹ Dios nácuda liyá limáaca liyá machácaniquicteji, limáaca liyá nawíta ya wáseerri nayá, quéewique'e chóniwenai quinínama Israel shínaa néejooocoo Diosru ya néewaqué'e najíconaa méetuacoo.

³² Wayá yáini léenaa lécchoo wacábacaalani, tánda wáiiwani lécchoo, liá'a Espíritu Santo Dios yáni nalí léquichoo náa'a éebidenaica.

³³ Quéecha'inaa néemi jiliáni, íwirri wérrri nawówa, jáiwa nawówai náiinuaqui jíni.

³⁴ Ne náiiibi náa'a nawácanaica, báqueerri fariseo jí'ineerri Gamaliel, báqueerri quéewidacai ley shínaa, chóniwenai íchaba cawáuntani'e. Jáiwa libárruawai ya liwána najéda nayá náa'a apóstolubini íchaitaa.

³⁵ Néenee limá nalí náa'a áabi wánacaleenaica:

—Israelítabini, cáwi icába yúchaujoni namédani'inaa náani washiálicuenaica.

³⁶ Édacaniu báinacu nácu báqueerri washiálicuerri jíateu jí'ineerri Teudas, máirri'e liyá washiálicuerri wérricala'e liyá, jáiwa'ee cuatrocientos washiálicuenai yáau liájchai. Ne liéni náiinuanica ya náa'a yáainaimicoo liájcha cáarralianaiwai, jáiwa amáarra quinínama jíni.

³⁷ Néenee liáwinaami, liá'a censo éerdimi, jáiwa lijiáu báqueerri Judas, Galilea néenee sái, jáiwa'ee línu áabi yáaineu liájcha; jáiwa náiinua jíni lécchoo, ya náa'a yáainaimicoo liájcha cáarralianaiwai.

³⁸ Tánda, nuá iwítee imáaca náani washiálicuenaica, u'iníquiú náajcha. Jiniwata liáni shínaashica washiálicuenai shínactani bésuneerri'inau.

³⁹ Ne Dios shínactani, jócainaa éenaa yáajcha. Cáwiwa icá yúchaujoo, wíshiquicta iméda iyá danáanshi Dios júnta.

Nayá naméda liwánacaala.

⁴⁰ Jáiwa namáida apóstolubini, néenee nabásaida nayá, jáiwa néeneda náiiwaca jócubeecha náiiwa Jesús jí'inaa mawiá; liáwinaami nawáseda nayái.

⁴¹ Náa'a apóstolubínica jíaineu nanáneewa náa'a wánacaleenaica sáitani wérrri wówa, léca, Dios wówaiyu carrúni jináatai máashiicaishi linácucha liá'a Jesús jí'inaaca.

⁴² Éerri jútainchu néewidaca ya náiiwaca liá'a sáicaica chuánshica Jesús shínaa liá'a Mesíasca, léjta templo rícu ya cuíta lícu.

6

Namáaca siete cayúdacani iglesia rícu

¹ Liyáali éerrimi, namáanabaca náa'a éebidenaica dáwinerri liáacoo mawí, natáania néemi griégoyu, jáiwa najútawai nanácu náa'a táanianai hebreoyu, namá'ee nanácucha náa'a máanirrini griegasca jócala néenaa natúya nayá sáica jáicta éerdi nachújidaca.

² Náa'a doce apóstolubini náawaqueda'ee náa'a éebidenai quinínama, namá'ee nalí:

—Jócai sáica wamáaca liá'a wáiiwadede Dios chuáni linácu jiliáni washírruedau náaya náa'a chóniwenai carrúni jináatanica.

³ Tánda, wéenajinai, imúrru íibi siete washíalicuenai icúnusiani wítee, cawíteenibinai ya cashiámu Espíritu Santoyu, wamáacaque'e nalí liéni tráawajuca.

⁴ Wayáminaa mamáarraca sátacoo ya wáiiwadede Dios chuáni.

⁵ Quinínama áabenaawawówa, jáiwa nawína Esteban, washíalicuerri cashiámui wítee éebiderri ya Espíritu Santo nácu, ya Felipe, ya Prócoro, ya Nicanor, ya Timón, ya Parmenas, ya Nicolás, báqueerri Antioquía sái, quéecha níquerriu judaismo rícula.

⁶ Jáiwa natée nayá apóstolubini néerra, jáiwa nasáta Dios yúcha nanácuda nacáajiu náta'aa, quéewique'e Dios yúda nayá linácu liáni tráawajuca.

⁷ Liá'a Dios chuánica mamáarracai dáwinacoo libéechalawoo, liá'a namáanabaca náa'a éebidenaica mamáarracai manuábaca Jerusalén rícu. Mawíquichuca íchabani sacerdote judío éebidenai linácu.

Nawína preso Esteban

⁸ Esteban cashiámui Dios wíteeyu, ya sáicabeeyu Dios shínaa, liméda jócai nacába cáji ya liá'a méderricoo chóniwenai íibi.

⁹ Áabibi sinagoga rícu jí'ineerri cashírruedacani jáni wasácuwai, náajcha náa'a áabi Cirene néenee sána, Alejandría néenee, Cilicia néenee, cáinabi Asia néenee sái, náani chóniwenai jáiwa nacáita yáacawai Esteban yáajcha;

¹⁰ ne jócai néenaa liájcha, jiniwata litáaniacala lidánaniyu liyú liá'a liwíteeyu Espíritu Santo yáni lirrú.

¹¹ Napáida'ee áabibi lécchoo náiiwaque'e Esteban íiwaca chuánshi máashii Moisés júnta yá Dios júnta léquichoo.

¹² Cháwa cábacanaaji nacáarralia chóniwenaiji ya salínai ya quéewidacai ley shínaabini; tánda natáca Estébanmi, nawínani preso, jáiwa natée jini chaléeni nawácanai néerra.

¹³ Jáiwa namúrru chóniwenai canúmai yúwicani, namá'ee:

—Liéni washíalicuerrica jócai éenaa manúmaca lijúnta liáni santo temploca ya lijúnta liá'a leyca.

¹⁴ Ne wéemi jimáca lierra'ee Jesús Nazaret néenee sáica, licáarraliani'inaa lierra temploca, náawiderrri'inaa liá'a wíteeshica Moisés máacanimica.

¹⁵ Náa'a wánacaleenaica, náa'a quinínama wáainecoo, nacába'inaa Esteban, nacába lináni jicá'a báqueerri ángel.

7

Esteban méderrri liwícaubaliu

¹ Liá'a sacerdotébini wácanai lisáta léemiu Esteban, liá'a namáni jinácucha yáawactajani,

² jáiwa léeba jíni: “Iyá numánubaca ya iyá nujúnicaica, éemiteni nulíni: Washínaa Dios cadánani balíbalí wérrica, líyada liyáu wawérrimi Abrahámru, liyá'inaami cáinabi Mesopotamia shínaa, jóctanaa liáu liyáca Harán rícula,

³ ne limá lirrú: ‘Jimáaca jishínaa cáinabiu ya náa'a jimánubaca, jiá namówai chaléeni cáinabi núyadani'inaa jirrú.’

⁴ Jáiwa, Abrahám jiáu chéji Caldea néenee, jáiwa liáu liyá Harán rículai. Liáwinaami máanali jisálijinaami ya Dios índa Abrahám áani ínuctala iyá chóque'e.

⁵ Ne quiní lishínaa limáacani néeni; quiní wíta liwáidactana líibau. Ne limá lirrú liáminaa lirrújoo liáni cáinabica quéewique'e liáwinaami máanalicojoni limáacau litáqueenairru, (áawita liyáli éerrijoo Abrahám jiníte cúulee).

⁶ Lécchoote, Dios ma lirrú, táqueenaiminaajoo yáaine'inaa chaléjta chóniwenai báawatani áabai cáinabi báawatai íta'aa, chóniwenai íjirra, máashiiminaa nacába nayájoo cha mánubaca cuatrocientos camújoo.

⁷ Lécchoo Dios ma lirrú: Nuyáminaajoo cástigaa nayájoo yáaine líta'aa lierra cáinabi náa'a wánenaica nájirra nayá, liáwinaami'inaajoo najiáminau che jórra náinuminaa nusírbia nulíjoo líta'aa liáni cáinabicojoo.

⁸ Limácanica Dios méda Abrahám yáajcha, liwána náiju nachíipi dácu ímanaa. Tándá, liwáalianami ocho éerri lijiácuwai jicúulee Isaac, Abrahám íju lichíipi dácu ímanaa. Cháwa liméda Isaac licúulee Jacob yáajchau, ya Jacob liméda lécchoo léenibi yáajchau, nayáwa'ee nasálijinaa náa'a doce tribu israelítabinica.

⁹ “Náani Jacob éenibica, náa'a wawérrinaibimi quéecha, cadéni'inaa nacába néenajirri José, jáiwa nawénda jíni natéequé'e jíni Egiptola léjta nájirra. Ne Dios yéerri José yáajcha,

¹⁰ ne litúya liyá liúcha liá'a máashiu liwówa. Dios liá lirrú wíteeshi máanui, jáiwa sáica licáacoo Faraónrui, rey Egipto shínaa, jáiwa limáaca Josémi wánacaleerri Egipto rícu ya cuíta máanui wérrí rícula.

¹¹ “Liyáli éerrija inaashi ya máashii wérrí nawówa quinínama cáinabi Egipto rícu ya Canaán rícu ya náa'a quéecha wawérrinaibi quinínibinai wáalia náaya'inau.

¹² Quéecha'inaami Jacob yáa léenaa Egipto néeni ái'e trigoja, libánua'ee néerra léenibiu, nuwówayu numáca náa'a wawérrinaibimica. Léewate quéecha nácuí náctamiu namédanimi liáni.

¹³ Náa'a náau chámaichui, jáiwa José líyadau nalí néenajinaica liyá, jáiwa Faraón yáa léenaa tánashia éenaa léji liá'a Joséca.

¹⁴ Mawí libéechau, jáiwa José libánua jisálijinaa Jacobru ya náa'a jéenajinai, setenta y cinco chóniwenai, natéequene'e nayá Egiptola.

¹⁵ Léewau'inaa Jacob éewa liácoo Egipto néerra; liáwinaami néeni máanali jíni, liáwinaami néeni lécchoo máanali náa'a wawérrinai.

¹⁶ Liá'a nayájidemi Jacob natéeni Siquem néerra, naquéenique'e nayá líta'aa cáinabi liá'a Abrahám liwénini warrúwayu néenibi yúcha náa'a Hamor, Siquem néeni.

17 “Quéecha'inaami urrúni liá'a éerri licúmpliactala'inaacoo liá'a Dios máni liá'a Abrahámru, náa'a chóniwenai israelítabinica manuába wérri nadáwinacoo Egipto shínaa cáinabi ita'aa.

18 Ne liyáali éerri báqueerri rey wánacaala Egipto rícu, jócai cúnusia José.

19 Liáni rey lichálujuedate washínaa chóniwenai, ya liá nali cáiwinaa náa'a wawérrinaimica; liwána máashiiyu namáaca ya náiinua nacúuleu wáliimi jiácoo.

20 Ne liyáali éerrimi Moisés jiáu. Liyá samálitaca saíctai Dios cába liwítee, ya lisálijinaa ya litúwa dáwina jíni liyá líibana lícuu matáli quéerri.

21 Ne quéecha'inaami arrúnaa namáaca liyái, Faraón míyacauala éeda jíni ta rudáwinaqui jíni jicá'a chúnsai rucúuleeca.

22 Tándawa Moisés éewidau nawítee rícueji náa'a egipcioa, jáiwa lináwau washílicuerri máanui wérri wítee, chuánshiyu ya liá'a limédani nanáneewa.

23 “Liwáalia'inaami cuarenta camuí, Moisés yá'eewoo licábadedaca israelítabini, náa'a chúnsana lishínaa chóniwenai lírranaa wéenaica.

24 Ne licába'inaa báqueerri egipcio ínueda liyá báqueerri israelita léena, Moisés wárrua'eewoo liyúda léenaaca, jáiwa línua egipciomi.

25 Ne jiníwata Moisés máirri lirrúwoo léenajinai israelítabini yáaquinicta léena, lirrícue'inaacala Dios jéda nayá liúcha liá'a carrúnatabeeca; ne nayá jócu néena náa léena jíni.

26 Ne áabai éerri ricúla, Moisés ínu licába chámata israelítabini ínu yáaquenaiu nayáca, ne liwówai lichúni nayá, limá'ee nali: ‘Yá éenajinai yáaquenaiu; ¿tánda ínueda iyácau?’

27 Néenee liá'a báqueerri ínuederri liyá lijúnicaui lidána'ee Moisés limá'ee lirrú: ¿Tána máaca jiyái wawácali ya cáberri'inaa wanácu?

28 ¿Ya jiwówai jínua nuyá lécchoo léjta jínua'u táiquicha egipcioa?

29 Quéecha'inaami léemi liéni, Moisés máni'eewoo liácoo Madián shínaa cáinabi néerra. Néerra liyái áawita jócaimi néerra saími, liwáalia chámata léenibiu néerra.

30 “Cuarenta camuí liáwinaami, liyá chaléeni jiníctala yáa, urrúni lirrú liá'a dúuli jí'ineerri Sinaí, báqueerri ángel íyadau lirrú áabai banácali jí'ineerri zarza jújunerriu íbi liyáca.

31 Moisés cáarruda'eewoo licába liá'a licábani liyáca, ne quéecha'inaami lirrúnicoo licába mawí urrúni, léemi'e liwácali chuáni, limá'ee lirrú:

32 ‘Nuyáwa liá'a Dios iwérrinaimi shínaaca. Nuyáwa Dios Abrahám shínaa, ya Isaac ya Jacob.’ Moisés chána'eewoo lichéchinacoo licáarruniu, jóca'ee liá liwówau licábacani.

33 Néenee liwácali má'ee lirrú: ‘Jimídu jizápatoeu, jiníwata lierra cáinabi jibáwacta jiyáca madúnucunai.

34 Jucámarranaa nucába carrúni jináata nushínaa chóniwenai yáainai Egipto nácu. Nuéemi nawítama jútacoo, tándawa núrrucuaui quéewique'e nujéda nayá máashii yúcha. Tándawa jínu chérra, quéewique'e nubánua jiyá Egiptola.’

35 “Ne áawitate nacháani Moisés ya namáte lirrú: ‘¿Tána máaca jiyái wawácali cáberri'inaa wanácu?’, Dios bánua liyá nawácali'inaa jéderri'inaa nayá máashii yúcha, lirrícueji liá'a ángel íyaderricoo lirrú banácali zarza jújunerriu íbi.

³⁶ Ne Moisés walierra jéderrite wawérrinaimi Egipto rícuha, liá'a méderite jócai wacába cáji ya liá'a wacábanica líta'aa liá'a cáinabi Egipto shínaaca, chaléeni manuá quíirrai néerra ya chaléeni jiníctala yáairri cuarenta camuí'inaa.

³⁷ Léwa Moisés léja lierra máirrimi nalí náa'a israelítabinica: 'Dios wánaminaa lijiácoo íbicha báqueerri cáiiwadedacani nuchuáni léjta nuyá.

³⁸ Léwa Moisés lécchoo léja lierra jínederrimi israelita wítabi jinícta yáairri, liájcha liá'a ángel táanierrimi lirrú dúuli jí'ineerri Sinaí néeni, ya náajcha náa'a wawérrinaibimica; liyáwa liá'a ríshibierrimi chuánshi cáwii quéewique'e libésuneda walíni.

³⁹ "Ne náa'a wawérrinaibimi jócu nawówai néewida lirrú, quéewanaa nacháanicajani nawówai néejoocoo Egiptola.

⁴⁰ Namá'ee Aarónru: 'Jiméda walí áabibi diose jínedeerri'inaa wawítabi, jiniwata jócai wáa léenaa tánashia yéesa léji liéni Moisés jéderrimi wayá Egiptoeji'.

⁴¹ Néenee naméda áabai ídolo léjta pacáa cúulee cábacanaa, náiinua lirrú cuéshinai ta naméda liyánaami áabai fiesta wérrri, lirrú liá'a becerro cábacanaaca nayái médaca.

⁴² Tándawa linácueji, Dios shírriu náucha línda náa lirrú saícai náa'a sáaliica. Ne cháwa litánacoo nacáashte íta'aa náa'a cáiiwadedacanimi Dios chuáni báinacu:

'Israelítabini, ¿Ya jócute cuarenta camuí jinícta yáairri, yáate nulí cuéshinai éemanimica ya áabata mawí?

⁴³ Ne jócu cha jini, quéewanaa yánaida licábacanaa liá'a dios jí'ineerri Moloc,

ya liájcha liá'a sáalii cábacanaa lishínaa liá'a dios Refán, dios cábacanaa quéewique'e yáa nalí saícai.

Tándawa núcaminaa iyá chaléeni áabai cáinabi ítala, mawí chaléeni jí'ineerri Babilonia.'

⁴⁴ "Wawérrinaibimi wáalianaite chaléeni jinícta yáairri templo licábacanaa léjta tólda máanui, cháí médacoo léjta Dios íiwaumi Moisésruni, léjta líyadau lirrú licábacanaa.

⁴⁵ Náa'a wawérrinaibimica narríshibia liéni templo cábacanaaca máaquerricoo nalí, ya náa'a ínuenaimi Josué yáajcha naínda yáajchau jini quéecha'inaami néeda áabi chacáalee cáinaberra, náa'a Dios jédani nabéechau. Chacábacanaa cáashia David yáctalaca.

⁴⁶ Liá'a rey Davidca saíca Dios cábaqui jini, liwówaite liméda áabai yáarruishi nayácta'inaamicta náa'a Jacob táqueenaimica.

⁴⁷ Ne Salomón walierra bárruedeerrimi templo Dios shínaaca.

⁴⁸ Áawita liá'a Dios áaque saíca jócai yáa templo rícu namédani nacáajiyu washíalicuenaica. Léjta limáyu'u liá'a cáiiwadedacani Dios chuáni báinacu:

⁴⁹ 'Liá'a éerrica léwa nuárrui, liá'a cáinabica léwa numáacacta nuíibau.

¿Chítashia cábacanaa liá'a cuita nabárruedani nulí?,

limá liá'a wácalishica;

¿tánashia nuárrui nuwówa íyabacta'inau jini,

⁵⁰ ne nuyáwa lierra méderri quinínama yáairrica?'

⁵¹ "Ne Esteban má'ee nalí mamáarraca: Iyá mamáarracani mawíteeca, wáalianai iwíbau ya iwówa jócai éebida. Séewirri iyá lijúnta liá'a Espíritu Santoca. Cháni cábacanaa léjta iwérrinaimi.

⁵² ¿Tána náiiibicha náa'a cáiiwadedacanimi Dios chuáni báinacu jócani iwérrinaimi ínuueda? Nayá ínuenai náa'a íuwenai línucala'inaa liá'a chóniwerri machácanica, ne chóque'e linísaca línu liéni washiálicuerri machácanica, iyá yáa lijíconaa ya ta ínuaquí jíni.

⁵³ Iyá, ríshibienai liá'a ley narrícueji náa'a ángelbinica, jócai iméda wánacaala."

Esteban máanalica

⁵⁴ Quéecha'inaami néemi jiliéni, íwirri wérrí nawówa, náamueda néu Esteban júnta.

⁵⁵ Ne liyá, cashiámui Espíritu Santo wíteeyu, licába áacairra licába'ee Dios cámarra, licába'ee Jesús bárruerriu liyáca sáicaquictejica Dios éema nácu.

⁵⁶ Néenee limá'ee:

—¡Icábate! nucába éerri méecucoo, ya Washiálicuerri Dios Cúuleeca sáicaquictejica Diosru.

⁵⁷ Ne nayá nabáya'ee nawíbau, namáidada'ee cadánani náu'eewoo linácula quinínama.

⁵⁸ Najéda'ee chacáalee rícuha jíni ya náiinueda'ee íibayu jíni; yá'ee yáinai lijíconaa namáaca'ee liá'a líibalaca báqueerri icúlirrijui jí'ineerri Saulo, quéewique'e litúyacani.

⁵⁹ Nácula náiinueda íibayuni, Esteban óra'eewoo limá'ee: "Nuwácali Jesús, jirríshibia nucáwica."

⁶⁰ Néenee litúyau liúrrui juátamiyu limáidada'ee cadánani limá'ee: "¡Nuwácali, ujédacaniu linácu liáni najíconaaca!" Ne linísa'inaami limá léji liéni, máanalí jíni.

8

¹ Saulo néeni yáaca, áabenai wówa náajcha náiinua'inaa Esteban.

Saulo cánaquedeerri náa'a éebidenai Dios chuáni

Liyáali éerrimi lichána naméda jináwiu najúnta náa'a éebidenai Dios chuáni Jerusalén rícu. Ne bácai rími náa'a apóstolubini máaquenai Jerusalén rícu, ne náa'a quinínama éebidenai nacáarraliau quinínama cáinabi ítala Judea shínaaca ya Samaria.

² Áabi washiálicuenai sáicani naquéni Estébanmi yá'ee náicha bájjialanaa linácueji.

³ Nácula Saulo licánaqueda náa'a éebidenai Dios chuáni, liwárrua'eewoo cuíta jútainimi lijédaque'e liárdedani washiálicuenai ya íina, ya libánua nayá cuíta manúmai rícula.

Náiiwadedá sáicai chuáni Samaria rícu

⁴ Ne náa'a rúnaanimi jiácoo Jerusalén rícuha, náiiwadedá'ee Dios chuáni táshia náctau jíni.

⁵ Felipe, báqueerri néenaa, liá'eewoo chacáalee mawí cáiiwanaca Samaria shínaaca lichána'eewoo litáania nalí Cristo nácue sái.

⁶ Náawaca'eewoo náa'a chóniwenáica, quinínama nábedacoo Felipe chuáni nácu, nacábacala liméda jócai nacába cáji nanáneewa.

⁷ Íchaba chóniwenai wáalianai espíritu máashiini chúneneu, ya náa'a espíritu máashiinica najiá'eewoo namáidada náucha, ya lécchoo íchaba macáwani ya náa'a tucútucunica chúneneu.

⁸ Linácueji liéni sáicta wérrí nawówa lirrícu liá'a chacáaleeca.

⁹ Ne néeni báqueerri washiálicuerri jí'ineerri Simón, quéecha éwerri lirrúwoo limálica, lichálujueda chóniwenai Samaria ísanaca libésunacoo washiálicuerri cawéni wérri.

¹⁰ Quinínama, náa'a sáamanai ya náa'a salínaica, néemi'e lirrú quinínama, ya namá'ee: “Léwa namáni nácucha liáni 'liá'a Dios wíteeca'.”

¹¹ Naméda'ee liwánaca néewida'ee lirrú, jiníwata limálicaji rícueji, lichálujueda nayá íchaba éerri.

¹² Ne quéecha'inaami néebida saícai chuánshi nácu Felipe íiwadedani, linácueji liá'a Dios wánacaalactalaca, ya linácue saí liá'a Jesucristoca, tándawa washiálicuenai ya íina nabáutisau.

¹³ Áawita Simónimi léebida liwána nabáutisa liyá lécchoo, lichána'eewoo litálideda Felipe, licáarrudau licába liá'a máanui jócai licába cáji ya señal licábanica.

¹⁴ Quéecha'inaami náa léenaa náa'a apóstolu yáaine Jerusalén rícu, Samariacala'ee éebiderri Dios chuáni, nabánua'ee néerra Pé'eru ya Juan.

¹⁵ Náiiinu'inaami néerra, na'óra nanácu náa'a éebidenai Dios chuáni Samaria rícu, quéewique'e narríshibia Espíritu Santo.

¹⁶ Jiníwata jócai ínu nanácu újnibi liá'a Espíritu Santoca; bácai rímii nabáutisau Jesús Wawácali jí'inaa nácu.

¹⁷ Néenee Pé'eru ya Juan nachánaa nacáajiu nanácu, cháwa'ee narríshibia Espíritu Santo.

¹⁸ Simón, licába'inaa Espíritu Santo ínu nanácula, jáicta apóstolubini chánaa nacáajiu chóniwenai nácu, libáuli'e liá nali warrúwa,

¹⁹ limá'ee nali:

—Yáa nulí lécchoo lierra wíteeshica, quéewique'e nuchánacta nucáajiu, lirríshibiaque'e lécchoo Espíritu Santo.

²⁰ Néenee Pé'eru éeba'ee lichuáni:

—Jiwárruani yúcau jíajcha, jiníwata jimáca jirrúwoo jiwéni warrúwayu liá'a Dios wíteeca!

²¹ Jiyá jiní wána jirríshibia jiyáca, jiníwata Dios náneewa jiwówa jócai machácani.

²² Jimáaca lierra jijíconaacoo, ya jisáta cáiwinaa Dios, cájbamicta liméetua jijíconaa chácala jimá jirrú wawárra.

²³ Nucábacala jiyá cashíamu jiwówa máashiiyu, ya jijíconaa bájiderri jiyá.

²⁴ Simón éeba'ee:

—Íóraa iwácaliu nunácueji, jócubeecha máashii libésunacoo léjta imáyu'u nulí.

²⁵ Liáwinaami quinínama náyada nayáu náiiwadedada Dios chuáni, náa'a apóstolucá náiiwa saícai chuánshica íchaba chacáalee júbini Samaria shínaa rícu, ya tá'ee néejoocoo Jerusalénrai.

Felipe ya liá'a jí'ineerri etiope

²⁶ Liáwinaami liáni, báqueerri ángel wawácali shínaa limá Feliperru: “Jibárruau ya jíáu báchairra, lirrícuba liá'a iníjbaa Jerusalén néenee saíca yáairricoo Gazala.” Liéni iníjbaa bésuneerriu jiníctala yáairri.

²⁷ Felipe bárrua'eewoo, jáiwa liáwai; ne iníjbaa lícu lijúnta yáacau báqueerri cawéni wérri, wánacaleerri ruwárruani ruá'a reina Etiopía saíca. Liéni washiálicuerrica yáairriu Jerusalénra liá saícai Diosru.

²⁸ Jái éejoocoo liácoo lichácaaleerrau, wáairriu liácoo carroza rícuu ya liliá'ee liácoo licáashtemi liá'a cáiiwadedacai Dios chuáni báinacu, jí'ineerri Isaías.

29 Espíritu má'ee Feliperru: “Jiáyu jirrúniu lirrú lierra carrozaca.”

30 Quéecha'inaami Felipe lirrúnicoo, léemi'e etiope liliá liácoo Isaías cáashtemica; néenee Felipe sáta léemiú jini:

—¿Jiá léenaa jémica léja lierra jiliéni jiyáca?

31 Léeba'ee liá'a etiopeca:

—¿Chíta quéewoo'u nuá léenaa nuéemiqui jiníni, jiní yáa léenaa líiwa nulí?

Néenee lisáta Felipe yúcha quéewique'e lírracoo liwáacoo léema nácu.

32 Liá'a tánerricoo cáashta íta'aa liliéni liyáca liwówau limáca:

“Natéete liyá jicá'a áabai oveja natéeni náinuactalacani;

jicá'a áabai oveja máachu, máaquerricoo manúma nanáneewa náa'a dáulenai nayá líchuna,

chacábacanaa lierra washiálicuerrica jócu liméecu linúmau.

33 Carrúni jináatate namédacani, ya jócu naméda lirrú machácanica;

¿tána éewa natáania litáqueenaimi nácueji?

Jiniwata licáwica nédani cáinabi ítacha.”

34 Liá'a cawénii washiálicuerri etiopeca, lisáta léemiú Felipe:

—Jiiwate nulí, yáawaiyini, ¿tána nácueji litáania liyá léji liéni cáiiwadedacai Dios chuáni báinacu, linácu liyá jájiu o báqueerriweeca?

35 Néenee Felipe, liwína cáashta liliácta liyá quéecha nácu, etiope liéni liyáca, líiwa lirrú saícai chuánshi Jesús nácue saí.

36 Mátaachu, nabésunau áabai shiátai yácta, limá'ee liá'a cawéni washiálicuerrica:

—Áani ái shiátai já'a; ¿nuéewaminaa nubáutisacoo?

[

37 Felipe má'ee lirrú:

—Jéebidacta quinínama jiwówa yáajchau, éewerriu.

Liá'a washiálicuerri léeba'ee:

—Nuéebida Jesucristocala Dios Cúulee.]

38 Néenee liwána carroza bárruacoo; jáiwa náurrucoo chámataanaa shiátai yáacula, jáiwa Felipe báutisa liá'a etiopeca.

39 Quéecha'inaa najiácoo shiátai yácuha, Espíritu Wawácali shínaa litée Felipemi, liá'a cawénii washiálicuerrica jócu léejoo licába mawiá jini; ne liyá mamáarraca lijínacoo lishínaa iníjbaa lícuu saícta wérri liwówa.

40 Felipe ínu'e Azótola, ya libésunau chacáalee jútainimi líiwa liácoo saícai chuánshica cáashia línu Cesareala.

9

Saulo éejueda'inaa liyáu Diosru

(Hch 22:6-16; 26:12-18)

1 Nácula, Saulo jócai íiyabau libáulida línuua náa'a éebidenaica linácu liá'a Jesúsca. Tándá, liáu sacerdotébini wácanai néerra,

2 tándá lisáta liúcha cáashta léewaqué'e limédacani, liáque'iu sinagoga chacáalee jí'ineerri Damasco, wówerri liácoo limúrruca náa'a éebidenaica Jesús chuáni nácu, chaléjta washiálicuenai ína léchho, natéequé'e nayá preso Jerusalén rícula.

3 Ne urrúni'inaami línu liácoo chacáalee Damasco, áabai cámarrahi ínuerri áaqueji quéena litéeji cawíquinta.

4 Saulo cáirriu cáinabi ricúla, léemi áabai chuánshi máirri lirrú: “Saulo, Saulo, ¿tándá jicánaqueda nuyá?”

⁵ Saulo sáta léemiu: “¿Tána jiyá, nuwácali?” Liwítama éeba lichuáni: “Nuyáwa Jesús, léja liá'a cháí jicánaqueda jimácoo.”

⁶ Jibáaroo jiwáaroo chacáalee rícua, néerraminaa náiiwa jirrú liá'a jimédani'inaaca.

⁷ Náa'a yáainecoo séewirri Saulo yáajcha cáarruni wérri, néemica áabai chuánshi, ne quiní nacábani.

⁸ Jáiwa, Saulo bárruawai cáinabi ítacha; ne liméecu'inaa lituúu jócu léewa licábaca. Jáiwa nawína licáaji nácu natéeque'e liyá Damasco rícua.

⁹ Néeni liyá matálii éerri jócai éewa licábaca, jócai íya ya jócai írra shiátai.

¹⁰ Á'a Damasco báqueerri washiálicuerri éebiderri Dios chuáni jí'ineerri Ananías, Dios íyadaniu lirrú licábani lituúrricuejiu ya limá lirrú: “¡Ananías!” Jáiwa léeba lichuáni: “nuyá liéni yáa áani, nuwácali.”

¹¹ Liá'a liwácalica ma lirrú: “Jibáaroo ya jiáu jiwína liá'a cáaye jí'ineerri Machácani, Judas íbana néeni, lisáta jéemiu báqueerri washiálicuerri Tarso néenee sái, jí'ineerri Saulo. Sátterriu liyáca,

¹² licába lituúrricuejiu báqueerri jí'ineerri Ananías wárruerriu lichánaa licáajiu líta'aa léewaqué'e licába báaniu.”

¹³ Ne léemi'inaami, Ananías má'ee: “Nuwácali, íchaba táania nulí linácu liáni washiálicuerrica, líiwanaa liá'a máashii limédanica Jerusalén rícu jishínaa chóniwenai majíconaani.

¹⁴ Chóque'e ínuerri áani, nawánacaala nácu náa'a sacerdotébini wácanaica, natéeque'e preso quinínama náa'a mánulicuenai jijí'inaa.”

¹⁵ Ne liwácali ma lirrú: “Jiá namówai, léca lierra washiálicuerrica nuníwani litáaniaque'e nují'inaa áabi chóniwenairru bájirra cáinabi ítala, ya nashínaa reybinirru, léquichu israelítabinirru.

¹⁶ Nuyá nuyadaminaa lirrú máanui carrúni jináatau'inaa liyá nunácu.”

¹⁷ Ananías yáu chalée cuíta néerra Saulo yáctaca. Liwárrua'inaami liácoo limáaca licáajiu linácu, ya limá lirrú:

—Nuéenajirri Saulo, liá'a nuwácali Jesús, liá'a jicábanimi iníjbaa lícu jíinuctani, jiácoo nuyá libánuaní jéewaqué'e jicába báaniu, quéewaqué'e cashiámu jimáacacoo Espíritu Santoyu.

¹⁸ Néenimichu licáu Saulo tuí rícueji jicá'a chíchubeshi, jáiwa léewa licábacai. Jáiwa libárruawai libáutisawai.

¹⁹ Jáiwa líyai, jáiwa cadánani jíni, jáiwa limáacau píitui éerri rími náajcha náa'a éebidenai Dios chuáni nácu Damasco rícu.

Saulo íwverri Dios chuáni Damasco rícu

²⁰ Liáwinaami Saulo lichána íiwa Dios náawa sinagoga lícu, Jesús liá'a Dios Cúuleeca.

²¹ Quinínama náa'a éemenaicani nacáarruda'eewoo néemicani, ya namá'ee:

—¿Jócai liyá léji liéni cánaquedeerri Jerusalén rícu liáni náa'a táanianai Jesús chuáni nácu? ¿Jócai liyá báaniu léji liéni cháí ínu áani liwína preso náa'a éebidenai Jesús nácu, litée léejuedaque'e nayá sacerdotébini wácanaairru?

²² Ne liá'a Saulo táanierri ne jócai cáarrunaa, limáaca nayá mawítee náa'a judíobini yéenai Damasco rícu, íyaderri yáawaa lé'e liá'a Jesús léewa'ee Mesías liárta.

Saulo máanerriu judíobini yúcha

²³ Jái'inaami íchaba éerri bésunawai, náa'a judíobini natáania nayá wáacoo náiinuaqué'e Saulo.

²⁴ Jáiwa liá léenaa jíni. Éerrinacu ya táayee nanénda liyá linúma lícu liá'a chacáaleeca náinuaque'ini.

²⁵ Ne náa'a éebidenai Jesús nácu namáaca liyá áabai canasto máanu rícu, ne áabai táayee náurrucueda liyá bádánicaishi máanui ríjcuederri chacáalee. Cháwa limánicoo jírra.

Saulo yáairri Jerusalén néerra

²⁶ Jái'inaami línu Saulo Jerusalén néerra, liwówai liáawacacoo náajcha náa'a éebidenai Jesús nácu; ne nayá quinínama cáarru nacába liyá, jiníwata jócai néebida Pablo yáawaiyi máacaca liwówau Jesús nácu lécchoo.

²⁷ Ne jáiwa Bernabé téé jíni, líyada apóstolubinirru jíni Saulo cába'ee Jesús iníjbaa lícu, jáiwa'ee liwácali Jesús táania lirrú, né'e Damasco rícu Saulo íiwa'ee Jesús nácu jócai cáarrunaa.

²⁸ Jáiwa Saulo máacawai Jerusalén rícu, ya jínaneerriu náajcha. Táanierrri liwácali Jesús nácu cadánani liwówa.

²⁹ Táanierrri náajcha ya méda yáaquerri náajcha judíobini náa'a táanianai Griego; ne náani nawówaini náinuaca.

³⁰ Náa'a áabi éebidenai Dios chuáni, náa'a náa léenaa nawówai náinuacani, natée Saulo lirrícula liá'a chacáalee jí'ineerri Cesarea, néenee nabánua liyá chacáalee jí'ineerri Tarso.

³¹ Néenee liá'a iglésiaca, quinínama liá'a cáinabica Judea shínaaca, Galilea shínaaca ya Samaria chaiwíteemi yácajaa, ya mamáarracai dáwinacoo Dios wíteeshi nácu. Yáainai carrúicai yáajaba nawácali Jesús nácuu, ya liyúda liyá liá'a wíteeshi Espíritu Santoyu, mawí dáwinacoo liácoo namáanabacoo náa'a éebidenai Jesús nácu.

Pé'eru chúni liá'a Eneasca

³² Pé'eru, jínaneerriu íchaba cáinabi ítaba, licábaque'e liácoo náa'a éebidenaica wawácali Jesús nácu. Áji éerri léquichoo liáu licába náa'a éebidenai Jesús chuáni nácu yéenai chacáalee rícu jí'ineerri Lida.

³³ Néeni línu báqueerri washiálicuerri jí'ineerri Eneas, jái'e liwáalia ocho camuí liyá yáarrubaishi íta'aa, macáwai.

³⁴ Pé'eru ma lirrú:
—Eneas, Jesucristo chúneerri'inaa jiyá. Jibárrroo ya jichúni jiárrubaimiu.

Eneas bárroowai cawíquinta.

³⁵ Ya náa'a yéenai quinínama Lida néeni ya Sarón rícu nacábani bárroo quinínama, jáiwa néejueda nayáu Nawácali Jesúsru.

Tabita éejuechoo rucáwiacoo

³⁶ Liyáli éerri liyáte lirrícu liá'a chacáaleeca jí'ineerri Jope, báquetoo éebidechoo Jesús chuáni jí'ineechoo Tabita, griego liwówayu limáca Dorcas. Ruáni ínetooca ruméda séewirri saícai ya ruyúdaca náa'a carrúni jináatanica.

³⁷ Liyáli éerrica, ruá'a Dorcas rubálinawai néenee máanali ruyái. Rumáshicaimi nanísa'inaa nabádedaqui jíni, namáaca ruyá áabai cuarto rícu áacai piso rícu.

³⁸ Jope yéerri urrúni Lida, Pé'eru yáctaca; ne náa'a náa léenaa náa'a éebidenai Jesús chuáni, Pé'eru néeni yáca, nabánua chámata washiálicuenai náiiwa lirrú: “Jíinu chérra Jope néerra madéjcanaa.”

³⁹ Ya Pé'eru yáairriu náajcha. Línu'inaami néerra natée liyá cuarto licúla ruyácta ruá'a mashíquishimi. Ne nayá quinínama náa'a ínaca

máanirrinica yáainai Pé'eru téji náichaca, náyada náabalau ya natúnucue Dorcas médanimi'e quéecha'inaa'ee cáwi ruyá.

⁴⁰ Pé'eru wána najiácoo quinínama, jáiwa litúyawai ya lisáta Dios; néenee licába ruá'a máanaliuca, limá:

—¡Tabita, jibárroo!

Ruyá ruméecoo rutuíu, rucába'inaa Pé'eru jáiwa ruwáawai.

⁴¹ Jáiwa liwína rucáaji nácu libárrueda ruyá; jáiwa limáida náa'a éebidenai Jesús chuáni ya náa'a máanirrinica, líyada ruyá cáwiu.

⁴² Liéni quinínama náa léenaa chacáalee Jope shínaaca ya íchaba éebida wawácali Jesús.

⁴³ Pé'eru máacau néeni íchaba éerri lirrícu liá'a chacáaleeca, áabai cuíta báqueerri íbana cachúnicaí ímanaashi jí'ineerri'e Simón.

10

Pé'eru ya Cornelio

¹ Liyáte chacáalee jí'ineerri Cesarea, báqueerri washiálicuerri jí'ineerri Cornelio, wánacaleerri áabi soldado jí'ineenai Italiano.

² Báqueerri washiálicuerri saícai wérri, quinínama léenajinai yáajcha liá saícai Diosru. Yáirri manuába warrúwa lécchoo liyúdaque'e náa'a judíobini carrúni jináatanica, ya séewirri lisáta Dios lécchoo.

³ Áabai éerri táicalate las trésmi, licábate lituírricu saíu:

Licába jucámarranaa báqueerri ángel Dios shínaa, liwárroo liyáctala limá lirrú: “¡Cornelio!”

⁴ Jáiwa Cornelio cába lítalai liá'a ángel, licáarruni íbejiu lisáta léemiu liyá: “¿Tána jiwówai, nuwácali?” Ángel ma lirrú: “Dios éemi jichuáni ya licába lécchoo liá'a jimédani náajcha náa'a jiyúdacala carrúni jináatani.

⁵ Jibánua báqueerri liá'a chacáalee jí'ineerri Jope jiwánaque'e línu liá'a Simónca, ya áabai lijí'inaa lécchoo Pé'eru.

⁶ Ái yéerri áabai cuíta rícu báqueerri jí'ineerri Simón, báqueerri cachúnicaí ímanaashi yéerri manuá tácoowa.”

⁷ Jái'inaa ángelmi yáawai liá'a táania rími lirrú, Cornelio máida chámata cashírruedacani ya báqueerri soldado bájjialai éebidaca ya liá'a líisainica.

⁸ Liáwinaami'inaa líiwa nalí jíni libánua nayá chacáalee jí'ineerri Jope.

⁹ Cajójchanaami, léjtaminaa wíyaicumi, nácula náawa iníjbaa urrúni Joperru, Pé'eru írrau lisáta Dios cuíta juátaba lícu.

¹⁰ Sámui wówa ne liwówai'e líyaca, nácula naméda nayá líya, licába'ee lituírricu saíu:

¹¹ Licába'ee éerri méecucoo lirrú, yá'ee liúrrucocoo lirrú cáinabi ítala, áabai újni sábanaca máanui bájerriu quinínama náa'a cuatro lijuátaca.

¹² Líibi liá'a sábanaca nayá'ee quinínama cuéshinai cábacanaa náa'a wáalianai cuatro náibau, ya lécchoo náa'a cuéshinai yáarrudenaicoo ya lécchoo náa'a míshiiduca.

¹³ Pé'eru éemi áabai chuánshi máirri lirrú: “Jibárroo Pé'eru, jíinuani ya jíyani.”

¹⁴ Pé'eru éeba'ee lichuáni: “Jócai, nuwácali, nuyá jócai íyacaji íyacaishi casáculai, jócaimi línda wáaya liá'a ley Moisés shinaaca.”

¹⁵ Léemi lichuáni wítama báaniu, limá lirrú: “Liá'a Dios yáni jí'inaa saícai, ujimá máashiicalani.”

¹⁶ Jái matálichu libésunacuwai, jáiwa sábanu írrau báaniu áacairra.

¹⁷ Pé'eru urrúni wérri wówa, limá'ee lirrúwoo chítashia liwówau limá jilierra liá'a licábanu lituírricu, náinu'inaami néerra náa'a Cornelio

shínaa washiálicuenai cuíta núma néeni, sátenai'e náacoo néemiu Simón íbana nácu.

¹⁸ Náiiinu'inaa néerra, nasáta néemiu cadánani, jáicta'ee néeni lierra jí'ineerri Simón, cháí namájirru lécchoo lijí'inaa Pé'eru.

¹⁹ Ne nácula Pé'eru újnibi édacanirriu liyáca linácu liá'a licábani lituírricuu, liá'a Espíritu Santoca limá lirrú: “Jicábateni, matálitai washiálicuenai namúrru jiyá.

²⁰ Jibárruo, jiúrrocoo jiáu náajcha ujiásacala, jiniwata nuyáwa bánua nayá.”

²¹ Pé'eru yúrrocoo limá nalí náa'a washiálicuenaica:

—Nuyáwajani liá'a cháí imúrruca. ¿Tána ínu imédacai?

²² Nayá néeba chá'a:

—Wayá ínuenai liwánacaala nácu liá'a Cornélioca, báqueerri washiálicuerri majíconai, yá'ee sáicai wérri Diosru. Quíninama náa'a judíobini cawáuntani ya nawówaini. Báqueerri ángel Dios shínaa limá'ee lirrú, quéewiquini'e limáida jiyá jiáqueni'eewoo líbana néerra, léemiquini'e jirrú tánashia jimáni'inaa lirrú.

²³ Néenee Pé'eru wána nawárruacoo, jáiwa namáa néeni liyáali táayee. Cajójchanaami, jáiwa Pé'erumi yáu náajcha, ya áabi mawí éebidenai Dios chuáni Jope néenee sána, yáau liájcha.

²⁴ Néenee cajójchanaami náiiinu Cesarea néerra, chalée Cornelio néndactala liyá nayá, náajcha náa'a áabi chóniwenai léenaaja, ya lijúnicaí urrúni rími, nayá'ee náa'a Cornelio máidani'inaica.

²⁵ Quéecha'inaami Pé'eru ínu líbana néerra, jáiwa Cornelio jiáu lijúntedacani, jáiwa litúyawai lináneewa liá lirrú sáicai.

²⁶ Pé'eru nácuda liyá limá lirrú:

—Jibárruo jibayu, nuyá cháí washiálicuerri lécchoo jicá'a jiyá.

²⁷ Nácula litáania liácoo liájcha, liwárruo'inou liácoo línu íchaba chóniwenai yáainai macábaita.

²⁸ Pé'eru ma nalí:

—Iyá yáine léenaa liá'a judíobini wítee jócai línua liyá litáania áabi chóniwenai yáajcha ya nawárruo'inou áabi íbana licúla. Ne liá'a Dios éewiderri nuyá jócubeecha nují'inaa máashiicai nuyá ya jócubeecha casácula nuyá quini chóniwenairru.

²⁹ Tándawa, náiiwa'inaa nulí jini, nuíinu'inaa jócaita nuínuque'e numéda nuyá máashiica. Nuwówai nuá léenaa tándashia namáida nuyá.

³⁰ Cornelio éeba jini:

—Jái cuatro éerri néenee, léeminaa hóraa léja liáni, nuyá yáairri núbana rícuu yúnerri nuyáca ya méderri oración liyáali táicala, jáiwa báqueerri washiálicuerri iyadau nulí balíbalí íbala.

³¹ Limá nulí: ‘Cornelio, Dios éemi jishínaa jisátaucoo, lédacani'eewoo linácu liá'a jiyúdayu náa'a carrúni jináatanica.

³² Jiwána línu jiliá'a chacáalee jí'ineerri Jope, jiwána línu néenee liá'a Simónca, liyá cháí jí'inaa lécchoo Pé'eru. Ái ya Simón íbana rícu lécchoo, báqueerri cachúnicaí íimanaashi yáairri manuá tácoowa.’

³³ Tándawa nuwána nácu namúrru jiyá madéjcanaa, ne jiyá nuáni léenaa méda jilierra. Wayá náani ya áani quíninama Dios náneewa, ne wawówai wéemi jirrú liá'a wawácali bánuani jiiwa walí.

Pé'eru táanierri Cornelio íbana rícu

³⁴ Jáiwa Pé'eru lichána táania liyácai, limá cháa:

—Ta nuá léenaa yáawaiyi Dios jócai cába báawacha áabi chóniwenai yúcha,

³⁵ jócta matuínaami cáinabi ítabaa liwínani nanácucha náa'a éebidenaicani náa'a cawáuntai liyá ya naméda saícai.

³⁶ Dios táania nalí náa'a Israel táqueenairru, íwenai chuánshi saítacta nawówa Jesucristo chuániyu, léwa'ee quinínama Wácali.

³⁷ Iyá yáinai léenaa saíca linácu liá'a bésuneerricoo quinínama liá'a cáinabica nashínaa náa'a judíobinica, lichána á'a Galilea néerra, liáwinaami liá'a Juan íwanaa liá'a narrúnaa nabáutisacoo.

³⁸ Yáa léenate liá Dios cashiámui liwíteeyu, ya Espíritu Santoyu liá'a Jesús Nazaret néenee saí, ya liá'a Jesús jínaneerriu liméda saícai, ya lichúnica náa'a quinínama náa'a carrúni jináatanica lirrú liá'a lidánaniyu liá'a Wawásimica. Léewa liméda liáni jiníwata Dios yáani yáajcha.

³⁹ Wayá lécchoo wacábani quinínama liá'a limédanica liá'a Jesúsca á'a líta'aa liá'a Judeaca ya á'a Jerusalén rícu. Liáwinaami liá'a náiinua jini, nacuéjidani áabai cruz nácu.

⁴⁰ Né'e Dios cáweda jini matáli éerri rícula, jáiwa liméda líyadawai walí.

⁴¹ Jócai iyadau quinínama chóniwenairru, walí rímija, náa'a Dios níwanica quéecha náa'a quéewique'e wáiiwa quinínama wáyu léenaa linácu. Wayá íyenai ya wáirra liájcha liáwinaami liá'a licáwia'inou.

⁴² Liyá bánua wayá wáiiwaque'e chóniwenairru, lé'e liá'a Dios máacanica nawácali náa'a chóniwenai, cáberri liá'a máashiica ya liá'a saícaica cáberri'inaa cáwinica ya náa'a máanalínica.

⁴³ Quinínama náa'a íiwadedenai Dios chuáni báinacu náa'a táanianaica Jesús nácu, ya namá lécchoo tánashia náa'a éebidenai linácu, narríshibia'ee linácu méetuerrí'inaa najíconaa —Pé'eru má'ee nalí.

Náa'a jócani judíobini narríshibia Espíritu Santo lécchoo

⁴⁴ Újnibi Pé'eru táanierri liyáca, liyáli éerri Espíritu Santo ínu náta'aa náa'a éemenai nayáca liá'a Dios chuáni líiwani liyá nácu.

⁴⁵ Ya náa'a éebidenaica Dios chuáni nácu natáqueenaibimínaa israelítabini, ínuenai Pé'eru yáajcha, nacáarruda'eewoo nacábacani Espíritu Santo wínaca nayá lécchoo náa'a jócani judíobini,

⁴⁶ néemi'e natáania áabi chuánshi báawataiyu, ya naméda saícai Diosru.

⁴⁷ Néenee Pé'eru má'ee:

—¿Ya nayá jócani'eewoo lécchoo nabáutisacuwai, náani chóniwenai cháni ríshibia Espíritu Santo léjta wayá?

⁴⁸ Jáiwa libánua nayái nabáutisaque'iu líjí'inaa nácu liá'a Jesucristoca. Liáwinaami náa'a chóniwenai namá lirrú quéewique'ini'e limáacacoo náajcha áabi éerri rími mawí.

11

Pé'eru íwa chuánshi iglésiabinirru Jerusalén rícu

¹ Náa'a apóstolubínica ya náa'a néenajinai yáainai Judea rícu néemi'e chuánshi lécchoo náa'a jócai judíobini nawína'ee Dios chuáni lécchoo.

² Ne Pé'eru éejoo'inou Jerusalén néerra, natáania máashii linácu náa'a éebidenai Dios chuáni natáqueenaibimi náa'a israelítabini.

³ Nasáta léemiu liyá:

—¿Tánda jiwáaroo náibirra náa'a jócani judíobini, jáiwa jimáacoo náajchai, ne tánda jíya náajcha?

⁴ Pé'eru íiwa nalí lidáni néenee quinínama liá'a libésunaucoo. Limá nalí:

⁵ —Nuyá yáairri chacáalee jí'ineerri Jope, nácula nutáania Dios yáajcha, nuwáalia áabai nutuírricu sái: Nucába jicá'a áabai sábana máanui nabájerriu náa'a cuatro lijuátaca, ínuerri éerri néenee chalée nuyáctalaca.

⁶ Jáiwa nucába sáica jíni tánashia yáa lirrícui, jáiwa nucába líibi cuéshinai cuatroni íiba, ya cuéshinai cawálani, ya náa'a yáarrudenaicoo cáinabi íta'aa ya náa'a míshiiduca.

⁷ Jáiwa nuéemi lichuáni wítama mérrí nuli: 'Jibárrroo, Pé'eru, jíinuani ya jíyani.'

⁸ Nuyá éeberri: 'Jócai, Nuwácali, quiní wárruerriu nunúma lícu máashiica ya casáculai.'

⁹ Néenee lichuáni wítama éerri néeneeji léejoo litáania nuli: 'Liá'a Dios yáni jí'inaa sáicai, ujimá máashiicalani.'

¹⁰ Liáni jái bésunacuwai matálichu, jáiwa quinínama léejoo lírracuwai áacairra.

¹¹ Liyáalimi, matálitai washiálicuenai nabánuani Cesarea néenee sána namúrru nuyá, náiiu cuíta néerra á'a nuyáctalaca.

¹² Liá'a Espíritu Santoca libánua nuyá, jócubeecha né'e nuásacala, nuáaquene'eewoo náajcha. Ya náani seis nuéenajinaica yáaineu nuájcha léchchoo. Quinínama wawárruacoo áabai cuíta rícu báqueerri washiálicuerri shínaa,

¹³ líiwa walí licába'ee báqueerri ángel líibana rícu, licába báqueerri ángel bárruacoo, limá lirrú: Jibánua áabibi chalée chacáalee rícula jí'ineerri Jope, jiwánaque'e líinu néenee liá'a jí'ineerri Simónca, ya áabai lijí'inaa léchchoo Pé'eru.

¹⁴ Limáminaa jirrújoo chítashia'eewoo wáseda jiyá ya quinínama yáainai jíbanaa lícu.

¹⁵ Quéécha'inaami nutáania nalí, Espíritu Santo ínu'inaami náta'aa, léjta líinu'inaami wáta'a quéécha.

¹⁶ Jáiwa nuédacani linácu liáni wawácali mánimica: 'Yáawaiyi Juan báutisa shiátaiyu, ne iyáminaa báutiseene'inau Espíritu Santoyu.'

¹⁷ Wée sáicai, Dios yácta nalí léchchoo, léjta liá'a Dios yáni walí, wayá éebidenaica wawácali Jesucristo nácu, ¿tána nuyái nuyáque'e Dios júnta?

¹⁸ Quéécha'inaami náa'a néenajinai yáainai Jerusalén néeni néemi'inaa liáni chuánshica, jáiwa manúma nayái, jáiwa naméda sáicai Diosruí namá'ee:

—¡Namá'ee léquichoo náa'a jócani judíobini liá'e nalí néejooque'iu wawácali Diosru, nénaque'e liá'a cáwícashí jócai amáarra!

Liá'a iglesia Antioquía néenee sáica

¹⁹ Liáwinaami liá'a Esteban máanalicamica, jáiwa nacánaquedenai náji náa'a éebidenaica Dios chuáni, néewau nacánacacuwai cáinabi jí'ineerri Fenicia, Chipre ya Antioquía. Néerra náiiwa nalí náa'a judíobinica chuánshi sáicai, jócaita áabirru.

²⁰ Ne máayabaca, áabi éebidenai Dios chuáni Chipre néenee sána ya Cirene néenee sána, náiiu chacáalee jí'ineerri Antioquía néerra, jáiwa natáania nalí léquichoo náa'a jócani judíobini, náiiwa nalí sáicai chuánshi nácu linácu liá'a Jesús, wawácalica.

²¹ Liá'a Dios wítee cadánani yéerri náajcha, tánda íchaba máaca nawíteemiu ajuíteemi, jáiwa néebida Jesús nácuwai.

²² Naa'a iglesia Jerusalén néenee sána, néemi'inaami liáni chuánshica, nabánua Bernabé Antioquía néerra.

²³ Quéecha'inaami Bernabé ínu néerra, licába Dios túya nayáu, saícta wérri liwówa. Liá nawítee quinínama namáaca nawówau cadánani linácu liá'a éebidani Jesús nácu.

²⁴ Jiníwata liá'a Bernabé washiálicuerri saícai, cashiámui Espíritu Santoyu ya éebiderri. Tánda íchaba chóniwenai máaca nawówau Wawácali nácu.

²⁵ Liáwinaami liáni, Bernabé yáairriu áabai chacáalee jí'ineerri Tarso néerra, limúrru Saulo.

²⁶ Línu'inaami linácu, jáiwa litée jíni Antioquía. Néenee nayá yáajcha náa'a iglesia ísanaca áabai camuí quinínama, néewida íchaba chóniwenai. Antioquía néeniwa náa'a éewidenaicoo nácta nají'inaa náa'a quéechanacu sánaca cristiánobinica.

²⁷ Liyáali éerri, áabi quéewidacai Dios chuáni yáaineu Jerusalén néenee Antioquía néerra.

²⁸ Báqueerri néenaa náa'a jí'ineerri Agabo, jáiwa libárruawai Espíritu ma lirrú, líiwa'ee áabai ínaaishi wérri ínuerri'inaa'ee quinínama cáinabi ítala, jáiwa libésunawai yáawaa, léerdimi liá'a wánacaleerri jí'ineerri Claudio.

²⁹ Jáiwa náa'a éebidenai Dios chuáni nácu Antioquía néenee sánaca, jáiwa nawówai nabánua nayúda nayájoo náa'a néenajinai yéenai Judea néeni, bácainaa tánashia néenaani náacai.

³⁰ Jáiwa naméda cha jíni, nawánaca liá'a Bernabé ya Saulo, natée nalí nayúdau'naa nayá náa'a salínaica yéenai Judea néeni.

12

Santiago máanalica ya nawárrueda Pé'eru cuíta manúmai rícula

¹ Liyáali éerrimi, liá'a rey Heródesmi, jáiwa lichánau licánaquedani nayá náa'a áabi iglesia ísana.

² Libánua línuua espada númayu Santiagomi, liá'a Juan éenajirrimica.

³ Licábaca'ee saíca licáacoo judíobinirru, jáiwa nawína preso Pé'erumi. Liáni bésunawai liyáali éerri fiesta'inaami, náaya'inaami páani jócai múrracau.

⁴ Liáwinaamite nawína liyá preso, Herodes wána naníqui liyá Pé'eruca cuíta manúmai rícula, éedenai nayáca natuínaa cuatro grupo soldado, ne cuatro soldado grupo namáni máanubaca. Liwówaini líyadaca chóniwenai náneewa quinínama, liáwinaami liá'a fiesta jí'ineerri pascua.

⁵ Liyáali Pé'eru yéerri cuíta manúmai rícula, natúyani wérri, ne náa'a iglesia ísanaca mamáarracani sáta linácu Dios yúcha cadánani wérri.

Dios jéda Pé'eru cuíta manúmai yúcha

⁶ Áabai táayee libéecha liyáali éerri Herodes íyadacta'inaamini chóniwenairruni, Pé'eru máairri liyáca chámata soldado éemanacu, bájerriu chámai cadénayu, nácula áabi soldado yéenai túyenai linúma liá'a cuíta manúmaica.

⁷ Cawíquinta báqueerri ángel íyadacoo Wawácali shínaa, jáiwa cashiámu camarrashiyu liá'a cuíta manúmaica. Liá'a ángel lidúnu Pé'eru bárrai nácu, jáiwa licáweda jíni, limá lirrú: “¡Jibárroo cálicu!” Liyáalimi cadena licáwai Pé'eru cáaji nácuca,

⁸ Jáiwa ángel ma lirrúi: “Jisúwa jíibalau, jisúwa jishínaa sandalias.” Cháwa Pé'eru médacani, ángel ma lirrú báaniu: “Jisúwa jishínaa capau wayúwai.”

⁹ Pé'eru yáau líshirricu liá'a ángel, jócai liá léenaa yáawashia liá'a ángel médanica. Cájbami lirrúta'ee lituirricu sái cháí licábaca.

¹⁰ Ne nabésuneda quéechanacu sána catúyacanica, néenee néejoo nabésuneda áabi catúyacani báaniu, ne náiiinu'inaami néerra linánibala jíarrui néerra yáairri bináawe, jáiwa liméecu liá'a linánibala bácai. Najíá'inaamiwai, nanísa'inaami najínacuwai áabai cáaye, ángel máaca liyá bácai.

¹¹ Jáiwa cawítee Pé'erumi, limá'ee: “Chóque'e nucába yáawaiyi, liá'a Wawácali, bánuerri nulí ángel litúyaque'e nuyá Herodes yúcha, náucha léchchoo náa'a quinínama judíobini wówaini naméda nuájcha.”

¹² Liáni léenaa jíni, Pé'eru yáau cuíta María íbana néerra, ruá'a Juan túwaca, jí'ineerri léchchoo Marcos, íchabacta náawacacoo natáania Dios yáajcha.

¹³ Limáida liá'a cuíta núma yéerri cáaye rícueji, báquetoo miyácau jí'ineechoo Rode rujiáu rucába tánashia jíni.

¹⁴ Rucúnusia'inaa ruéemi Pé'eru wawítama, jáiwa sáicta ruwówai jócuwa ruméecu lirrúi, jáiwa rucánacawai cuíta licúla ruíiwa nalíni, Pé'eru yáairri cuíta núma lícu.

¹⁵ Nayá namá rulí:

—¡Jiyá mawítee!

Ruyá rumá yáawaiyii. Nayá namá'ee:

—Jócai liyá, léwa jishínaa ángel lierra.

¹⁶ Nácula, liyá Pé'eru mamáarracai limáida nalí cuíta núma licué. Naméecu'inaamini, ya nacába liyá, jáiwa nacáarrudawai.

¹⁷ Ne liyá liméda nalí licáajiu, manúmataque'e nayá, jáiwa líiwa nalí jíni chítashia liwácali jedau liyá cuíta manúmai rícueji. Jáiwa limá:

—Jíiwa liáni Santiagorru ya léenajinairru.

Jáiwa lijiáwai liáu báawachalai.

¹⁸ Quéecha'inaami jucámarracai, jáiwa natáania matuínaami nayá wáacoo náa'a soldado, jiníwata jócta náa léenaa chítashia nabésunau'u jíni Pé'eru yáajcha.

¹⁹ Jáiwa Herodes bánua namúrruqui jíni, ne jóca néenaa náiiinquí jíni, liáni náata náa'a guárdiaca, jáiwa liwána náiinua nayái. Liáwinaami liáni, Herodes jíau Judea yúcha, jáiwa liáu liyácai Cesarea néerra.

Dios cástigaa Herodes Agripa

²⁰ Herodes íwirri wówa náajcha náa'a chóniwenai yéenaica chacáalee jí'ineerri Tiro ya Sidón. Tándá néenaa náa'a chóniwenai náacoo natáania Herodes yáajcha, jáiwa'ee néenaa naméda najúnica liá'a Blástoca, báqueerri chóniwerri cawéni wéerri liájabasai liá'a rey Heródesca. Tándá nabánua nachuániu Blasto yáajcha Heródesru: Wayá jócai wówai wáiinua yáacacoo jíajcha, jiníwata wayá cúnsiguenai iyacaishi jishínaa cáinabi. Néenee léchchoo Blasto táania liájcha liá'a Heródesca, quéewique'e lirríshibia nayá.

²¹ Liyáli éerri lirríshibia'inaa jíni liá'a Heródesca lisúwa'ee líibalau rey shínanaa, jáiwa'ee liwárruawai lishínaa liárrubai íta'aa. Néenee'e máanui cábacoo litáania nalí.

²² Néenee'e chóniwenai nachána namáidada'ee: “¡Jócaiwa washiálicuerri liéni cháí jitáania, wamá báqueerri Dios!”

²³ Liyáalimi'e, báqueerri ángel Dios shínaa liwána Herodes bálínacoo, jiníwata liá'a Herodes jócai méda Dios carrúninaa, cáberriu jicá'a dios. Néenee libéechalawoo máanali jini éenishi íyani.

²⁴ Nácula'ee liá'a Dios chuánica cárralerru mamáarraca náiiwa quinínama cáinabi íta'aa.

²⁵ Bernabé ya Saulo nanísa'inaa'ee nashínaa tráawaju Jerusalén rícu, néejoo'eewoo Antioquía néerra. Náajcha'eewoo natée Juan lijí'inaa léquichoo Marcos.

13

Bernabé ya Saulo nachána nashínaa tráawaju Diosru

¹ Liá'a iglésiaca yéerri Antioquía ái íiwadedeerri Dios chuáni já'a ya éewiderri. Nayá Bernabé, Simón (yá'ee liá'a jí'ineerri léquichoo cachájulai), yá'ee Lucio Cirene néenee sái, Manaén (liá'a dáwinerricoo Herodes yáajcha, liá'a wánacaleerri Galilea rícu) ya Saulo.

² Áabai éerri, nácula'ee nayá'ee nayá culto rícu lirrú'e Wawácalica liyáali nayá jócai íya, yúnenai, liá'a Espíritu Santo má'ee nalí: “Ishírri nulí liá'a Bernabé ya Saulo lirrú liá'a tráawajuca numáidani nayá nácu.”

³ Néenee, liáwinaami na'óra'inaa ya nayúnaa léquichoo, namáaca'ee nacáajiu nanácu ya tá'ee náiiwa nanáwau nalí.

Téenai Dios chuáni Chipre néerra

⁴ Espíritu Santo bánua nayá, náa'a Bernabé ya Saulo ná'eewau áabai chacáalee jí'ineerri Seleucia, néenee'e ná'eewau náurrucoo lancha ricúla náaque'iu áabai liwówai néerra jí'ineerri Chipre.

⁵ Náiiu'inaa'ee liá'a lancha chánactacoo néeni jí'ineerri Salamina, liwówata néeni jí'ineerri Chipre. Jáiwa nachána'ee náiiwa Dios chuáni lirrícula liá'a sinagoga judíobini shínaa, Juan yáairriu náajcha léquichoo jicá'a liá'a tálidederri nayá.

⁶ Najína'eewau quinínama litéeji liá'a liwówaica náiiu'e áabai chacáalee jí'ineerri Pafos, náiiu'e báqueerri washiálicuerri camálicai judío jí'ineerri Barjesús, washiálicuerri canúma yúwicaí jócai íwa yáawaiyi Dios chuánica.

⁷ Liéni camálicaica yáairri liyá liájcha liá'a wánacaleerrica jí'ineerri Sergio Paulo, washiálicuerri cawítee. Liá'a wánacaleerri libánua namáidaca Bernabé ya Saulo, jiníwata wówairri léemica Dios chuáni.

⁸ Ne liá'a camálicaica, lijí'inaa griégoyu Elimas, jócu'e liwówai wánacaleerri éebidaca Jesucristo nácu.

⁹ Néenee liá'a Sauloca, jí'ineerri léquichoo Pablo, cashiámui Espíritu Santoyu, licába'ee ya lirrátueda'ee lirrú,

¹⁰ limá'ee lirrú:

—¡Canúma yúwicaí, máashii wítee, Wawásimi cúulee, lijínai liá'a quinínama sáicaica! ¿Tánda jisai jináawida báawachala Dios chuáni?

¹¹ Chóquejoo Dios cástigerri'inaa jiyái: jiyá máaquerri'inau matuí'inaa, íchaba éerriminaajoo, jiyá jócai'inaa éewa jicábaca cáiwia cámarraa. Liyáalimi'e camálicaica Elimasca limáaca'eewoo báitanacu catáwacai rícu, matuí jócai cába, limúrru'e báqueerri washiálicuerri téerri'inaa licáaji nácu jiníwata jócai cába.

¹² Wánacaleerri cába'inaa jini, jáiwa léebidai Dios chuáni nácuí, jiníwata cáarruderri léemica liá'a náiiwanica Jesucristo chuánica.

Pablo ya Bernabé téenai Dios chuáni chacáalee jí'ineerri Antioquía Pisidia shínaa

¹³ Pablo ya náa'a máinaicoo liájcha, náurrucoo á'a Pafos néeni lancha ricúla náaque'iniu áabai chacáalee jí'ineerri Perge, cáinabi íta'aa jí'ineerri Panfilia; néenee Juan máacau éejoowai Jerusalén néerra.

¹⁴ Náinu'inaa Perge néerrai nabésunau Antioquía néerra, yáairri urrúni Pisidia. Néenee, sábadoca, éerri nawówa íyabactacoo, nawárrua'eewoo sinagoga rícu, nawáa'eewawai.

¹⁵ Néenee náa'a sinagoga néenee sána, naliá'inaa cáashta shínaa ley ya náa'a íiwadedenai Dios chuáni báinacu, nawácanai náa'a sinagogaca namáida nalí ya namá'ee:

—Nuéenajinai, áicta iwáaliani iwówa lícuu já'a íiwa walíni wéemi áani saícta'a wawówa yáajcha, íiwa walíni.

¹⁶ Néenee Pablo libárrua'eewau liméda licáajiu nalí manúmataque'e nayáca, limá'ee:

—Éemiu iyá, israelítabini, iyá chajá chóniwenai báawatani chuáni, cáarruni cába Dios.

¹⁷ Liá'a Dios shínaa chóniwenai Israel wíneerri wawérrinaibimi; liméda chacáalee wérrinai quéecha'inaa nayáca újnibi yáainai báawachala Egipto rícu, néenee lidánaniyu Diosca najiáu néenee lirrícucha liá'a cáinabica.

¹⁸ Dios guánta náajcha liá'a máashii namédani lirrú, chaléeni liá'a cáinabi jiníctala yéerri cájbami cuarenta camuí,

¹⁹ néenee limárda siete naciones cáinabi jí'ineerri Canaán, quéewique'e liá nalí cáinabi náa'a wawérrinaibimi.

²⁰ Quinínama liéni lidécudau újni cuatrocientos cincuenta camuí. Liáwinaami liá wánacaleenai chóniwenairru cáashia liá'a léerdi liá'a íiwadederri Dios chuáni báinacumi jí'ineerri Samuel.

²¹ Néenee nasáta'ee báqueerri rey wánacaleerri'inaa, ne Dios yáa rey Saul licúulee liá'a Cisca, Benjamín éenajinairru; Saul rey cuarenta camuí.

²² Liáwinaamite Dios éeda liárru liá'a Saúlca, liá rey Davidruni, Dios má'ee David liúcha: 'núinu liá'a washíalicuerri Davidca, licúulee liá'a Isaíca, washíalicuerri nugújtani, méderri quinínama liá'a nuwówainica'.

²³ Néenaa náa'a natáqueenaimi liá'a Davidca, néenaa Jesúsja, liá'a Dios bánuanica quéewique'e liwáseda israelítabini, léjta limáyu liá'a Diosca.

²⁴ Jóctanaa Jesús íinu, Juan jái íiwa Dios chuáni quinínama chóniwenai Israelru, limá nalí néejooque'iu Diosru nabáutisaque'iniu.

²⁵ Juan urrúni'inaa máanaliqui jíni limá'ee nalí: 'Nuyá jócai léjta imáyu'u irrúwoo; ne liáwinaamijoo líinu báqueerri, nuyá jócai nuénaminaa nuwásaidaca líiba nácuha cotizas.'

²⁶ "Nuéenajinai Abrahám táqueenaimi, iyá báawacha sánaca cáarruni cába Dios: liéni chuánshica léewa éewerri litée iyá áacairra.

²⁷ Náa'a yéenaimica Jerusalén rícu, ya náa'a wánacaleenaica, jócani yáa léenaa tánashia Jesús, jócai néemi léquichoo náiiwani náa'a íiwadedenai Dios chuáni báinacu, liá'a cáashta iliánica sábadoc rícu; cháwa nalíwoojoo, namá'inaa Jesús rúnai'inaa máanalica, líinu'inaa néerra liá'a Dios máni nácuha báinacu.

²⁸ Jíni náiinuni linácu máashii limédanica néewaqué'e náinuacani, nasáta'ee Pilato yúcha nawánaqué'e náinuacani.

²⁹ Néenee liáwinaami, jái sámú liméda quinínama liá'a limáni nácuha Dios chuáni, náurruqueda cruz nácuha jíni, naquéni jíni.

³⁰ Ne Dios éejoo licáwiadacani.

³¹ Íchaba éerrite, Jesús íyadau nalí náa'a yáainemicoo liájcha Galilea Jerusalén néerra, ne chóque'e nayá náa'a táanenai Jesús nácu chóniwenairru.

³² “Ne cháwa wayá índenai wayá irrú liáni saícai chuánshica: Liá'a Dios máni nácuha nalí náa'a wawérrinaimica,

³³ Ái Dios méda wáajchai, wayá natáqueenaimica. Liéni limédani léējuéda Jesús cáwica, újni litánau rey David salmo chámai rícu, linácu liá'a Dios mánimi Jesúsru: ‘Jiyá nucúulee, nuyá jisálijinaa yáawaiyi.’

³⁴ Dios jái íiwaqui jíni liyá éejuerri'inau cáwica, jócubeecha máashii liá'a línaaca, limá'inaate náa'a tánenaicoo: ‘Numédani'inaa liá'a majíconaa ya yáawaiyica numánimi Davidru báinacu.’

³⁵ Tándá limá léquichoo áabai rícu: ‘Jócuminaa línda lináanai bádacoo liá'a lishínaa majíconaa cashíruedacaica.’

³⁶ Néenee saícani, yáawaiyi liá'a Davidca sírbeerri lirrú liá'a chóniwenáica lishínaa éerrimi, léjta Dios wánacaalau liyá, néeneete máanali jíni liáawacau liwérrinaibini náajchau, néenee lináanaimi bádawai.

³⁷ Ne lináanai liá'a Jesús, Dios éejuédani cáwicai, jócu bádacoo.

³⁸ Chái cábacanaa, nuéenajinai, iyá arrúnaa yáa léena léca liá'a lipérdonaayu'u wajíconaa wáiiwani irrú Jesús íiwanaa rícueji.

³⁹ Ne náa'a quinínama máaquenai nawówau Moisés shínaa ley nácu, jócai nawáalia bádedeerri'inaa najíconaa nácuejiu, ne chóque'e quinínama máaquenai nawówau Jesús nácu libádeda najíconaa.

⁴⁰ Icábawa yúchaujoo, jócubeecha licáu inácula liá'a natánani náa'a íiwadenaica Dios chuáni báinacu:

⁴¹ ‘Icábani, iyáte cháaneenaicani,

icáarrudau ya amáarra iyái,

jiniwata ishínaa éerri numédaminaa máanui wówashica jócai éebida nácu, áiquita íiwerri irrújani'i’.

⁴² Liá'a Pabloca ya náa'a lijúnicaica najiá'inau lirrícucha liá'a sinagogaca judíobini shínaa, náa'a jócani jiáu judíobini, namésuda'ee nayá néejooque'iu báaniu liá'a áabai sábadoca natáaniaque'e nalí quinínama liáni.

⁴³ Amáarrai'inaami liá'a náawacactacoo sinagoga rícu, íchaba judío ya náa'a báawache sánaca éebidenai nanácu náa'a judíobinica, jáiwa náau yáajchai Pablo ya Bernabé. Ya náa nawítee nayáquini'e machácani mamáarraca linácu liá'a Dios nísau'u limáida nayái.

⁴⁴ Liá'a áabai semana, sábadó rícu, atéwa quinínama chóniwenai chacáalee rícu sána yáawaquenai'inau néemique'e Wawácali chuáni.

⁴⁵ Ne náa'a judíobinica nacába'inaa íchaba chóniwenai yáawacacuwai, jáiwa cadéni nayái, jóca áabenaawawá Pablo yáajchai, ya namá cacháni chuánshi Pablórru.

⁴⁶ Néenee liá'a Pabloca ya liá'a Bernabéca, natáania'ee cadánaniyu, namá'ee nalí:

—Wawáalia arrúnaaca wáiiwa Dios chuáni quéechanacu irrú iyá judíobinica; ne iyá jócani icábau icáwicaca jócai amáarra, yáaliminaa wáujoo nayáctala náa'a jócani judíobini.

⁴⁷ Jiniwata cháwa Dios bánua wayá jírra, limá walí:

‘Numáaca jiyá jicá'a áabai camarrashi quinínama chóniwenairru, itée nuchuáni wásedeerri'inaa cáashia ínu amáarractala cáinabi.’

⁴⁸ Néemi'inaa jíni, náa'a jócani judíobini saícta'ee nawówa nachána'eewoo namáca liá'a Dios chuánica saícai; yá'ee néebida

quinínama náa'a yáainai linácu liwínanica liáque'e nacáwica jócai amáarra.

⁴⁹ Cháwa náiiwa Wácalishi chuáni jírra quinínama cáinabi.

⁵⁰ Ne náa'a judíobinica natáania'ee náajcha náa'a íina sáicani wérri ya cawéninica ya washiálicuenai cawéninica lirrícu liá'a chacáaleeca, natáania Pablo nácu ya Bernabé quéewique'e nacánaqueda nayá, néewaqué'e najédani lirrícucha liá'a cáinabica.

⁵¹ Néenee Pablo ya lijúnicaica, jáiwa'ee natútuda náiiiba nácuchau liá'a pucúpucubeeca, limáyu'inaa jócani nawówai Dios chuáni náa'a chóniwenai, néenee náa'a éewawai Iconio néerra.

⁵² Ne náa'a éebidenaica cashiámuni Espíritu Santoyu ya saíctani wówa.

14

Pablo ya Bernabé Iconio rícula

¹ Liá'a chacáalee jí'ineerri Iconio, Pablo ya Bernabé nawárroo lirrícula chámataanaa liá'a sinagoga rícula judíobini shínaa, natáania'ee sáicai wérri chuánshica nalí, íchaba'ee chóniwenai éebida nalí liá'a náiiwanica, náa'a judíoca ya náa'a jócani judíobini.

² Ne náa'a judíobinica jócani éebida natáania máashii nalí náa'a jócani judío, nawánaque'e napénsaa máashii nanácucha náa'a néenajinaica.

³ Tándaa náa'a apóstolua namáaca'eewoo néeni íchaba éerri, máaquenai nawówau Dios nácu natáania quinínama yáawaiyi Dios chuáni nácu; ya liá'a wawácalica íyada liá'a namánica liá'a níinaashica Dios wáalianica, liáyu nalí liwíteu namédacai shínaashica ya jócai nacába cáji.

⁴ Ne náa'a chóniwenai chacáalee rícu sánaca jócani áabena wówa, áabibi judíobini yáajcha, áabibi yéenai apóstolu yáajcha.

⁵ Néenee náa'a judíobinica, ya náa'a jócani judío natáania'ee náajcha náa'a wánacaleenaica nabáseadaque'e nayá ya léquichoo náiiuwaque'e nayá íibayu.

⁶ Ne Pablo ya Bernabé ná'inaa'ee léenaa jíni, jáiwa namániwai chacáalee jí'ineerri Litra rícula, ya léquichoo chacáalee jí'ineerri Derbe, chacáalee cáinabi jí'ineerri Licaonia, ne cáinabi líteeji sáica,

⁷ néeni léquichoo náiiwa nalí Dios chuáni sáicaica.

Náiiuwa Pablo úbayu chacáalee Litra rícu

⁸ Liá'a chacáalee Litra néeni'e liyá liá'a washiálicuerri jócai éewa lijínacoo. Jócai jínacajiu, jiniwata lijédanirra. Liéni washiálicuerri wáairriu liyáca,

⁹ éemerri liyáca liá'a Pablo íiwanica, liá'a Pablo cába lirrú, yá'ee licába wáliierri'e éebiderri lichúni'inau.

¹⁰ Néenee Pablo ma lirrú cadánani chuánshiyu:

—jibárroo machácani jicáwayu!

Liá'a washiálicuerri, jáiwa libárruawai ya léenuwai ya lijínawai.

¹¹ Náa'a chóniwenai nacába'inaa liá'a Pablo médanica, jáiwa'ee namáidada chuánshi Licaoniyu:

—jiose újnini washiálicuenaica yúrrucuenai wayáctalaca!

¹² Nacába'ee liá'a Bernabéca jicá'ee nashínaa dios jí'ineerri Zeus, ya liá'a Pabloca jicá'ee dios jí'ineerri Hermes, jiniwata liyáwa mawí táaniaca.

¹³ Liá'a sacerdotéca Zeus shínaa, wáliierri áabai templo iníjbaa wárruerricoo chacáalee rícula, línda'ee pacáa yá'ee cachílinai íwinaashi;

liyá'ee ya chóniwenai nawówai'e nasátacoo apóstolubini yúcha, yá'ee náiiinu pacáa néemani'inaa nalí.

¹⁴ Ne liá'a Bernabéca ya Pabloca ná'inaa'ee léenaa jíni chóniwenai méda nayá náajcha, jáiwa'ee nashírricueda nábalawai, jáiwa nawáarroo chóniwenai íbirrai, namáidada'ee:

¹⁵ —Washiálicuenai, ¿ne tánda iméda liérra? Wayá washiálicuenai léjta iyá. Tánda jicá'a wáiiinuca wáiiwa irrúni, jócubeecha iméda mawiá liá'a jiniyi iwéni, éejooque'iu lirrú liá'a Dios cáwiica, liá'a méderri éerri ya cáinabi ya manuí ya quinínama yáairri lirrúcu.

¹⁶ Báawita íchaba éerri néenee bésuneerricoo Dios máaca bácainaa nawína nashínaa iníjbau,

¹⁷ séewirri táania liyá jájiu ne liá'a yáawaiyiica; liyá bánuerri irrú únua quéewique'e iwáalia banácali, yáirri quinínama irrú iyacaishi quéewique'e iyacani saíctaque'e iwówa.

¹⁸ Ne áawita namá nalí quinínama liáni, ne atéwa cabálini wérrri nalí jócu naínda chóniwenai ínua náa'a pacáaca náque'e irrú cuésherri éemerri, ya náa irrú saícai.

¹⁹ Ya liyáalimi náiiinu náa'a judío Antioquía néenee sánaca, ya náa'a Iconio néenee sána, natáania'ee náajcha náa'a chóniwenai nanaáwidaque'e nawítee; néenee jáiwa náiiinua Pablo íbayu, jáiwa'ee namá'ee nalíwoo máanalíyi, jáiwa'ee nánda jíni bináawala chacáalee yúcha.

²⁰ Né'e náa'a éebidenaica jáiwa'ee nayá Pablo téejii, jáiwa'ee libárruawai léejo'eewau chacáalee rícula, áabai éerri cajójcha'inaami jáiwa lijiáwai Bernabé yáajcha chacáalee jí'ineerri Derbe.

²¹ Liáwinaami líiwa'inaa Dios chuáni saícai Derbe rícu, léejuedacta íchaba chóniwenai Diosru, jáiwa'ee néejoo báníwai Listra néerra, Iconio néerra, ya Antioquía néerra léquichoo.

²² Narrícu nárra chacáaleeca náa nadánani'e náa'a éebidenai namá'ee nalí iyáwajoo cadánani Dios chuáni nácujo, namá'ee nalí wawárruaque'iu Dios wánacaalactalaca rúna'ee wabésuneda carrúni jináata liá'a íchaba máashiica.

²³ Ne léquichoo namáaca wánacaleenai quinínama iglesia máanabaca, ya liáwinaami na'óra'inaa'ee ya nayúna'inaa, jáiwa'ee namáaca Dios cáaji rícu jíni, náa'ee éebidenaica.

Pablo ya Bernabé néejoo Antioquía shínaa Siria néerra

²⁴ Nabésuna'eewoo liá'a cáinabi shínaa jí'ineerri Pisidia, náiiinu'e cáinabi jí'ineerri Panfilia néerra.

²⁵ Náiiwa'ee Dios chuáni chacáalee jí'ineerri Perge rícu, jáiwa náawai chacáalee jí'ineerri Atalía néerra;

²⁶ náurruca'eewoo lancha rículai chacáalee jí'ineerri Antioquía néerra, liá'a chacáalee nasátactani nanácu namáacactani nayá quéechanacu Dios cáaji rícu, linácu liá'a tráawaju jáiyi nanísacai.

²⁷ Náiiinu'inaa Antioquía néerrai, náawaca'eewau náa'a iglesia ísanaca quinínama, ya tá'ee náiiwa'ee nalí quinínama liá'a Dios médani náajcha, ya léjta wácalishi méecu nalí iníjbaa náa'a jócani judíobini, quéewique'e néewa néebida léquichoo.

²⁸ Pablo ya Bernabé namáaca'eewoo néeni íchaba éerri náajcha náa'a éebidenaica Dios nácu.

15

Náawaca'eewau Jerusalén rícu

¹ Liyáali éerrimi'e, áabibi chóniwenai jiánaimicoo Judea néenee Antioquía néerra, nachána'eewau néewidaca náa'a néenajinaica jócani'e nawásedacoo néebida linácu liá'a náijuque'e nachípi ímanaa juáta, cha léjta Moisés liwána namédaca.

² Pablo ya Bernabé, jáiwa nacáita yáacau wérri náajchai, néenee Pablo ya Bernabé ya áabibi mawí nawína áabai washiálicuenai náaque'iniu Jerusalén néerra ya natáaniaque'e linácu liáni náajcha náa'a apóstolua ya náa'a salínai iglesia ísanaca Jerusalén néenee sánaca.

³ Nabánua'ee náa'a iglesia Antioquía néenee sánaca, nabésuneda'inaa liá'a cáinabi jí'ineerri Fenicia ya Samaria, jáiwa'ee náiiwa náa'a jócani judíos namáaca'ee nawítee ajuítaimica quéewique'e nasíguia Diosru. Ya quinínama náa'a máaquenai nawówau Dios nácu, saícta'ee wérri nawówa néemi'inaa liá'a chuánshi saícaica.

⁴ Náiiinu'inaa Jerusalén néerra, Pablo ya Bernabé narríshibia'ee nayá iglesia ísanaca ya náa'a apóstolua ya náa'a salínaibinica, náiiwa'ee nalí quinínama liá'a Dios médani náajcha.

⁵ Ne áabi náa'a fariséobinica éebidenai Jesús nácu, nabárrua'eewau ya namá'ee:

—Arrúnaa'ee nawíchua nachípi ímanaa juáta náa'a éebidenaica jócani judío, nabánua'ee nacúmpliaque'e ley Moisés wánani namédaca.

⁶ Jáiwa'ee náawacawai náa'a apóstolubinica ya náa'a salínaica quéewique'e natáaniacani linácu.

⁷ Néenee liáwinaami natáania linácu, jáiwa'ee Pé'eru bárruawai limá'ee nalí:

—Nuéenajinai, iyá yáine léenaa báinacu Dios máiderrite nuyá íbicha nuiwaque'e irrú saícai chuáninica liá'a wásedeerri'inaa nalí náa'a jócani'inai judíobini, quéewique'e nayá néebidaca.

⁸ Dios yáa léenaa wawówa, líiyada'ee walí lirríshibiaca nayá, liá'ee nalí Espíritu Santo, léjta liáyu'u walíni.

⁹ Dios jiní limédani báawatani wítee wáucha nayá ya wayá, ne léquichoo nayá bádedeenai nawówau níwata namáacaca nawówau linácu.

¹⁰ Ne chóque'e çtánda éeneda Dios iwána namédaca liá'a nawítee ajuítaimica, jócaite wéenaa wacúmpliacte jiní wérri áawita náa'a wawérrinaimica?

¹¹ Báawachala wáucha, wayá éebidenai wawásedacoo mawéniyu saícaca wájcha liá'a Wawácali Jesúsca, nayá wáseneu liúcha liá'a máashii léquichoo léjta wayá.

¹² Quinínama nayá manúmata néemi'e nayáca liá'a Pablo ya Bernabé táaniani liyá nácu liá'a shínaashi ya liá'a jócai wacába cáji Dios médani náajcha náiiibicha náa'a jócani judíobini.

¹³ Jái'inaa nanísa natáaniacai, Santiago má'ee:

—Nuéenajinai, éemite nulí:

¹⁴ Simón íiwa walíni léjta Dios caníinaa licába nayá quéechanacu náa'a jócani judíobini, liwína'ee néenaa chóniwenai namédaque'e chacáalee Diosruja.

¹⁵ Liáni áabenai léjta natánaumini náa'a íiwadedenai Dios chuáni báinacu, léjta limáyu Dios chuánica:

¹⁶ 'Ne liáwinaami liáni nuéejoominaajoo nubárrueda báaniuujoni liá'a cúita cáarralierricoo liyáca David shínaaca;

nuchúniminaa báaniuujoni ya nubárruedaminaa báaniuujoni,
 17 quéewique'e quinínama náajcha náa'a namúrruque'e Wácalishi
 nawówa yáajchau léquichoo,

náajcha náa'a quinínama cáinabi ítesanaca náa'a máaquenai nayáu
 báawacha nují'inaa nácu.

18 Liá'a Wawácalica, wáneerri náa léenaa liáni quinínama báinacumi,
 liá'a máaquerri lichuániu'.

19 “Nuá léenaa nuliwoo, jócai sáica wabánua naméda liá'a jócai rúnau
 náa'a jócani judío, máaquenai nawíteu ajuítaimica nasíguiaque'e Diosru.

20 Rúnaaminaajoo watána nalí nashírrique'iu liúcha liá'a namédani
 nalí náa'a jócani Dios. Cáwique'e nacá'a náuchau naméda máashii
 náinaayu. Jócubeecha íya lierra cuéshinai sácumenaicoo ínaa, jiní liá'a
 jórquerricoo, ya jócai léquichoo írrai.

21 Ne wawówaicta wáa léenaa báinacu sáimi ái néenaa já'a chacáalee
 rícu, náa'a éewidenaica Moisés shínaa ley, liá'a naliénica sinagoga rícu
 éerri jútainchu nawówa íyabactacoo.

Liá'a cáashtaca nalí náa'a jócani judíobinirru

22 Apóstolubinica ya náa'a salínaica, ya náa'a quinínama iglesia
 ísanaca, jáiwa nawína áabi néenaa náa'a éebidenaica nabánuaque'e
 nayá Antioquía néerra Pablo ya Bernabé yáajcha. Jáiwa'ee nawína Judas,
 né'e léquichoo lijí'inaa Barsabás, ya Silas, washiálicuenai cawíteenica
 náiiibicha náa'a éebidenaica,

23 náajcha nabánua áabai cáashta mérrí chá'a:

“Wayá apóstolubinica ya náa'a salínaica náa'a éenajinaica watáa
 wéenajinai náa'a jócani judíobini, náa'a yéenai Antioquía rícu, ya Siria
 rícu léquichoo ya Cilicia léquichoo.

24 Wáa léenaa áabi chóniwenai yáaineu wayéji áani jócani wabánua
 néerra, ijódia'ee liyú liá'a ichuánicoo, jócai náa léenaa chítashia
 nayáu'inaa jini.

25 Tándá, wáawacawai, sáica wacábaca wawína wéenau náaque'iniu
 nacába iyáctalaca náajcha náa'a sáictani wérrí wítee wéenajinai Bern-
 abé ya Pabloca,

26 náa'a máaqueneu nayáu carrúnatairru Jesucristo jí'inaa nácu.

27 Ne léquichoo wabánua Judas ya Silas léquichoo: Nayájoo
 natáaniaminaa yáajchajoo náiiwaque'e irrú quinínama liáni.

28 Ne sáicai wérrí wacába liá'a Espíritu Santoca ya wayá léquichoo,
 jócuminaa wabánua irrú quéewique'e iméda quinínama léjta Moisés
 tánimica, báawacha liúcha liáni:

29 Jócubeecha íya cuéshinai ínaa náani néemani nalí náa'a jócani
 diose. Jócubeecha íya írrai, ya léquichoo náa'a cuéshinai sácumenaicoo,
 cáwique'e nacába náuchau naméda máashii náinaayu. Itúyactau wáujoo
 liúcha léju liáni, imédaminaa sáicajoo. Sáicaque'e yáajabajoo.”

30 Ne nayájoo, néenee náiiwa'inaa nanáawau, náau Antioquía néerra,
 náawacacoo'eewau náa'a iglesia ísanaca néntregaa cáashta nalí.

31 Náa'a néenajinaica naliá'inaa cáashtai sáicta wérrí nawówa.

32 Liá'a Judasca ya Silasca wáalenai Dios wítee nawówa lícu,
 náiiwani'inaa chóniwenairru sáicta wérrí'e nawówa néenajinai
 yáajchau.

33 Liáwinaami liá'a éerrica, náa'a néenajinaica náiiwa'ee nanáawau
 nalí, nabánua nachuániu nalí sáicta wérrí nawówa, quéewique'e
 néejocoo báaniu náa'a bánuenai nayá. [

³⁴ Ne liá'a Silasca wówerri limáacacoo.]

³⁵ Ne Pablo ya Bernabé namáacau Antioquía rícu, íchaba yáajcha mamáarraca néewida ya náiiwa Jesucristo chuáni.

Pablo chánau lijiácoo chámaichu'inaa liméda lishínaa tráawaju Diosru

³⁶ Áabai éerri liáwinaami, Pablo má'ee Bernabérru:

—Wáu wacába náibeji báaniu náa'a wéenajinaica chítashia nayáu jíni quinínama chacáalee rícuba, liá'a wáiwactamite wawácali chuáni, wacábaque'e chítashia nayáu jíni.

³⁷ Bernabé wówerri litée náajchau Juan, liá'a jí'ineerri léquichoo Marcos;

³⁸ Ne Pablo jócai wówai litée Marcos, jiníwata liá'a Marcosca limáaca bácai Pablo ya Bernabé Panfilia rícu, jócai wówai liácoo náajcha liá'a tráawaju namédanica.

³⁹ Jáiwa náawacawai naméda yáacacuwai linácu liáni, jáiwa'ee nashírria yáacawai. Bernabé litée'e liájchau Marcos náurrucoo'eewau lancha rícula náaque'iniu liwówai jí'ineerri Chipre,

⁴⁰ nácula Pablo liwówaiyu liwína'a Silas, ya náa'a néenajinaica nasáta'ee nanácu Dios jí'inaa nácu, jáiwa'ee najiá'eewau néenee,

⁴¹ nabésuna'eewau Siria ya Cilicia náa'ee nadánani náa'a néenajinaicoo yáainai iglesia rícu.

16

Timoteo tálideda Pablo ya Silas

¹ Pablo línu'e Derbe ya Listra néerra, línuuctala'ee linácu liá'a báqueerri quéebidacai Jesucristo nácu, jí'ineerri Timoteo, rucúulee ruá'a báquetoo ínetoo judía quéebidacau Jesucristo nácu, lisálijinaa griego.

² Náa'a néenajinaica yéenai Listra rícu ya Iconio rícu, natáania'ee saícai wéerri linácu.

³ Pablo wówerri'e Timoteo yáacoo liájcha, ne quéechanacu liwána náiju nachípi ímanaa juáta, quéewique'e jóca íwirri nawówa náa'a judíobinica náa'a yéenaica líta'aa liá'a cáinabica, ne quinínama yáine léenaa Timoteo lisálijinaa griego.

⁴ Quinínama chacáalee nabésunactacoo, náiiwa'ee náacoo néenajinairru, linácu liá'a náiiwani náa'a apóstolubinica ya náa'a salínaibinica náa'a iglesia Jerusalén ísanaca.

⁵ Náa'a iglesia ísanaca, jáiwa'ee nadáwina nawíteewai Jesucristo jí'inaa nácu, náa'a máaquenai cabálininaa, ya liá'a namánaba náa'a éebidenai lidáwinau mawí.

Pablo dájuni báqueerri washíalicuerri Macedonia rícu saí

⁶ Liá'a Dios shínaa Espíritu Santoca jócai wówai náiiwa Jesucristo chuáni léenaa lirrícu liá'a cáinabi jí'ineerri Asia shínaaca, jáiwa'ee nabésunawai liá'a cáinabi jí'ineerri Frigia ya Galacia,

⁷ náiiu linúmamirra liá'a cáinabica jí'ineerri Misia. Ne néenee namá'inaa'ee nalíwoo nabésunacoo cáinabi jí'ineerri Bitinia, ne liá'a Espíritu Jesús shínaaca, jócai línda jíni.

⁸ Néenee'e, nabésunau machácani Misiarra, náurruca'eewau á'a lancha chánactau jí'ineerri Troas.

⁹ Liyáali éerrimi Pablo dájuni'e dajuíshi táayee; licába'ee báqueerri washíalicuerri shínaa cáinabi jí'ineerri Macedonia, libárrua'eewau limá'ee Pablórru: “Jibésunau Macedonia rícula jiyúda wayá.”

¹⁰ Pablo quéecha'inaa lidájuni'inaa liárra dajuíshica, jáiwa wachúni washínaa iníjbaawai wáaque'iu Macedoniala shínaa cáinabi itala, yáawaiyi Dios máiderri liyá wayá wáaque'iu wáiiwa nalí saícai chuánshica liá'a Dios chuánica.

Pablo ya Silas Filipos rícu

¹¹ Wáurrucoowai Troas néenee, wáau machácani liwówai jí'ineerri Samotracia, áabai éerri néenee wáiiinu áabai chacáalee jí'ineerri Neápolis.

¹² Néenee jáiwa wáawai áabai chacáalee jí'ineerri Filipos, liá'a chacáalee mawí máanuica líta'aa liá'a cáinabi Macedonia shínaaca, nayácta íchaba náa'a romanobini. Néerra wayáte jócai íchaba éerri.

¹³ Áabai éerri liá'a wawówa íyabactacoo, jáiwa wajiáwai bináawala chacáalee, méeda tácoowala, liá'a wamácta walíwoo áabai yáarrushi nasáctau náa'a judíobinica. Jáiwa wawáawai watánia saícai chuánshi, nalí náa'a íinaca yáawaquenaicoo wájcha.

¹⁴ Báquetoo néenaa jí'ineechoo Lidia; ruyá néenee sáú áabai chacáalee jí'ineerri Tiatira, wéndechoo wárruma cawéni quíirrai wérri. Ruáni ínetooca, yáichoo saícai Diosru, émechoo'e ruyáca, liá'a Wawácalica jáiwa lidúnu ruwówai ruémique'e liá'a Pablo táaniani liyá nácu.

¹⁵ Ruéebida Jesucristo nácuí rubáutisawai, náajcha náa'a quinínama ruéenajinaica, ne liáwinaami, jáiwa rusáta wáucha:

—Ne iyá imácta iwówau yáawaiyica yáliminaa nuyá nuéebidaminaa Jesucristo nácu, íinu chérrea yáaque'iniu núbana néerra.

Jáiwa ruwána wamáacaque'iniu ruájcha.

¹⁶ Libésunate áabai éerri wá'inaateu chaléeni náctalacoo nasáta Dios yúcha, jáiwa wáiiinu báquetoo miyácau wáalechoo áabai espíritu cadíbinacai. Ruyá nawánacaala yáarru, ruyá yáichoo léenaa wérri jiníwata áabai espíritu máashii íiwaca rulíni. Tándá ruwácanai jéda íchaba warrúwa.

¹⁷ Ruáni miyácauca, jáiwa ruchánau rujínacoo Pablo ya wájchai, rumáidada'ee ruácoo:

—¡Náani washíalicuenaica sírbenai Diosru liá'a yéerri áacairra, náa'a íiwenai irrú, chítashia Dios éewa'inaa litée iyá áacairra'inaa!

¹⁸ Liáni rumédani íchaba éerri, cáashia Pablo, wówa íiwirri liwówa, jáiwa'ee léejoo báaniu limá'ee lirrú liá'a espíritu yéerri runácu ruá'a miyácauca:

—Lijí'inaa nácu liá'a Jesucristoca, nuwána jijiácoo rúcha.

Liyáalimi espíritu máashiica limáaca ruyái.

¹⁹ Ne náa'a ruwácanaica ruá'a miyácauca, nacába'ee jócai saíca nagáana runácu warrúwa mawí, jáiwa'ee nawína Pablo ya Silas, jáiwa natéque'e nayá wánacaleenairru, liá'a plaza chúnsaica.

²⁰ Jáiwa nabárrueda nayái nawácanai náneewa namá'ee:

—Náani judíobinica íinuenai naméda walí máashii nacáarralia washínaa chóniwenai,

²¹ éewidenai nawíteeyu wayá jócai wéenaa warríshibiaca, jócai wéenaa namédaca, jiníwata wayá romanobini.

²² Néenee náa'a chóniwenai nabárruo nanácula liá'a Pablocá ya Silas, ya namá'ee náa'a nawácanaica namídudaque'e náabala nabásaidaque'e bárayuni.

²³ Néenee nanísa'inaa nabásaida nayái, naníqui jini cuíta manúmai rícula, namá'ee lirrú liá'a catúyacaica liá'a cuíta manúmaica licábaque'e nayá, jócubeecha najiáu nayáca.

²⁴ Quéecha'inaa lirríshibia liáni catúyacaica cuíta manúmai liníqui wérri nayá saíca, ya liníqui náiiiba áacairra linácula liá'a áicuba cadúcunica lijí'inaa cepo.

²⁵ Ne liyáalimi béewami táayebee, Pablo ya Silas nasátau ya narrába shímashi Diosru, ya náa'a áabi yáainai cuíta manúmai rícu néemini nayáca,

²⁶ ne liyáalimi licúsu liá'a cáinabica cadánani wérri lichúnda liá'a cuíta manúmaica. Liyáalimi liméecu linúma liá'a cuíta manúmaica quinínama, náa'a yéenai cuíta manúmai rícu liwásau liá'a nashínaa cadénaca.

²⁷ Quéecha'inaa licáwiacoo liá'a catúyacai cuíta manúmai licába quinínama linúma liá'a cuíta manúmaica méecuerriu, lijéda lishínaa espadau línuaque'e liyáu, jiníwata limá lirrúwoo náa'a yéenai cuíta manúmai rícu máanenaiwai.

²⁸ Ne jáiwa Pablo máidada lirrúi:

—¡Ujínua, wayá náani ya áani quinínama!

²⁹ Néenee liá'a catúyacai cuíta manúmai lisáta áabai licámarrau liwárroo licánacacoo ya chéchinau licáarruniu licuá Pablo ya Silas yáajba.

³⁰ Néenee liá'a catúyacai cuíta manúmai lijéda Pablo ya Silas ya lisáta léemiu nayá:

—Washiálicuenai, ¿tána arrúnaa numédacai nuwáaliaque'e nucáwicau Dios yáajcha?

³¹ Namá'ee lirrú:

—Éebidau linácu liá'a wawácali Jesúsca, jiwáaliaminaa jicáwicau Dios yáajcha jócai amáarra ya jéenajinai lécchoo.

³² Jáiwa natáania lirrúi linácu liá'a Wawácali chuánica ya nalí náa'a yéenai lishínaa cuíta néeni.

³³ Ne liyáalimi hóraaca táayebeeca, liá'a catúyacai cuíta manúmai litée jini báawachala libádeda natúca náa'a Pabloca ya Silas, jáiwa nabáutisawai liyá ya léenajinai.

³⁴ Néenee litée nayá líbana néerrau, liá náaya, liyá ya léenajinai sáitani wérri wówa néebidacala Dios nácu.

³⁵ Manúlacaiba, náa'a nawácanaibinica nabánua áabi catúyacani chaléeni catúyacai cuíta manúmai quéewique'e nawáseda Pablo ya Silas.

³⁶ Liá'a catúyacai cuíta manúmai limá'ee Pablórru:

—Náa'a nawácanaibinica nabánua nuwásedaque'e iyá; tánda yáa namówai chaiwíteemija'a.

³⁷ Ne Pablo má'ee nalí náa'a catúyacanica:

—Ne wayá cháni cábacanaa léjta chóniwenai Roma néenee sánaca, nabásaida wayá chóniwenai náneewa, jóctanaa náa léenaa wajíconaa, naníqui wayá cuíta manúmai rícula; ¿ya chóque'e iwówai iwáseda wayá cabáyainta? ¡Ne jóca! Náiiuque'e nayá jájiu najéda wayá.

³⁸ Náa'a catúyacani náaniu náiiwaca nalí náa'a nawácanaibinica, jáiwa nacáarrudawai náa'ee léenaa nayá'ee cháni cábacanaa léjta chóniwenai Roma néenee sánaca.

³⁹ Náawai náa'a nawácanaibinica, nasáta perdón Pablo ya Silas yúcha, ya najéda jini cuíta manúmai rícuca, ya namá'ee nalí najiáque'iu lirrícucha liá'a chacáaleeca.

⁴⁰ Najíá'inou lirrícucha liá'a cuíta manúmai náa'a Pablo ya Silas, jáiwa náawai rúbana néerra ruá'a Lidiaca, néenee nanísa nacába náa'a éebidenai Dios chuáni náa nadánani, jáiwa náau néenee.

17

Nacáarralia yáacacoo Tesalónica rícu

¹ Pablo ya Silas náau mamáarraca nabéechalau. Nabésunau lirrícu náa'a chacáalee jí'ineerri Anfípolis ya Apolonia, jáiwa náiinui chaléeni chacáalee jí'ineerri Tesalónicaca, nawáaliacta áabai sinagoga judíobinica.

² Pablo, léjta liwíteeja, liáu chaléeni sinagoga néerra, táshia éerri jíni liwówa iyabactacoo, léjta matálie semana litáania náajcha. Léewida nayá léjta limáyu liá'a Dios chuánica,

³ líiwadeda nalí liá'a Mesíasca arrúnai'inaa máanalica, ne máanalicai yáawinaami licáwiaminau báaniu. Limá nalí:

—Liyája liáni Jesús numáni irrú, liyája liérra Mesíasca.

⁴ Áabi néenaa náa'a judíobinica néebidani, nawína yáacau Pablo yáajcha ya Silas. Cha lécchoo néebida íchaba néenaa náa'a griégobinica yáine Diosru sáicai ya íchaba ína cawénini wérrí.

⁵ Ne náa'a áabi judíobinica cadéni nayá. Namúrru áabai chóniwenai máashiini jínanenaiu cáaye rícu jiníni médani, quéewique'e nacáarraliaca ya najódiaque'e chóniwenai chacáalee rícu sánaca. Náani máashiinica lécchoo náau líibana nácula liá'a báqueerri washiálicuerri jí'ineerri Jasónca, najédaque'e néenee Pablo ya Silas quéewique'e néējuédaque'e chóniwenairruni.

⁶ Ne jócala náiiinu Pablo ya Silas, jáiwa nárdeda Jasón ya áabi éebidenai Dios nácu nanáneewa náa'a chacáalee wácanaica, máidadenai náacoo:

—¡Nayája náani washiálicuenai jínanenaiu quinínama cáinabi naméda namáacoo quinínama máashii chóniwenai íibi, náiiinu léquichoo áani,

⁷ ya Jasón wína nayá líibana néeniu! ¡Quinínama nayá jócani méda liwánacaala liá'a chúnsai liwácali romano shínaaca, ne namá jáicala báqueerri reyja'a, léja liá'a Jesúsca!

⁸ Néemi'inaa liáni, jáiwa chóniwenai ya náa'a cawánacaalacani cáarrudenai.

⁹ Ne Jasón ya náa'a áabibica napáida áabai warrúwa, ya nawáseda nayá.

Pablo ya Silas Berea rícu

¹⁰ Ne táaye'inaami, náa'a éebidenaica nabánua Pablo ya Silas náaque'iu báitanacu chaléeni chacáalee jí'ineerri Berea. Náiiinu'inaami náau báitanacu chaléeni sinagoga néerra judíobini shínaaca.

¹¹ Náani judíoca, mawíni sáica wítee náucha náa'a Tesalónica néenee sánaca, narríshibiani sáica wérrí nawówa yáajchau liá'a chuánshica, mawí éerri néewidau Dios chuáni nácu, nacábaque'e namáni nalí yáawaictajani.

¹² Ne íchaba néenaa éebidenai, ya lécchoo néebida íchaba néenaa náa'a griégobinica, cha lécchoo ína cawénini wérrica ya washiálicuenai.

¹³ Ne náa'a judíobinica Tesalónica néenee sánaca, náa léenaa'inaa Pablo íiwadeda liá'a chuánshi Dios shínaa á'a Berea lécchoo, náau néerrai nacáarraliaque'e náa'a chóniwenai.

¹⁴ Ne náa'a áabi éebidenaica nawána Pablo jíacoo madéjcata chaléeni litácoowala liá'a manuáca, ne Silas ya Timoteo máaquenai á'a Berea.

¹⁵ Náa'a tálidedenai Pablo yáaineu liájcha atanúma á'a chacáalee jí'ineerri Atenas. Néenee néējuawai náiiwa nalí náa'a Silasca ya Timoteo náaque'iu madéjcata Pablo íshiirricu.

Pablo Atenas rícu

¹⁶ Nácula Pablo nénda á'a Atenas néerra liá'a Silas ya Timoteo, máashii wérri liwówa licábacala liá'a chacáalee cashiámu diosnai jócai yáawaiyi.

¹⁷ Tándawa liméda yáacau sinagoga rícu, náajcha náa'a judíobinica ya áabi chóniwenai yáinai saícai Diosru, ya éerri jútainchu naméda yáacacoo náajcha náa'a yáawaquenaicoo plaza rícu.

¹⁸ Cha lécchoo áabi quéewidacani néenaa jí'ineenai epicúreos ya estóicos, nachána naméda yáacacoo Pablo yáajcha. Áabi má'ee:

—¿Tána litáania léji liéni catáaniacaica?

Ya áabi má'ee:

—Jicá'a liá'a táaneerri áabata diosnai déecuche saí nácu.

Léewa'ee namáni lierra níwata Pablo íwadedeerri linácu liá'a chuánshi saícaica Jesús nácu, néewacala nacáwiacoo náa'a máanalinica.

¹⁹ Néenee natée jíni chaléeni Areópago néerra. (Atenas néerra jí'ineerri Areópago, náarrui náa'a wánacaleenai chacáalee rícu). Liá'a yáarrushi saíctata nacába náawacacoo, nasáta néemi Pablo:

—¿Jéewa jíiwa walí liá'a wáalii chuánshi jéewidani nácu jíndani walí?

²⁰ Ne jitáania walí áabata chuánshi báawatai, ya wawówaini wá léenaa tánashia jíwówai jimácai.

²¹ Ya quinínama náa'a yéenai Atenas néerra, léjta lécchoo náa'a déecuche sánaca yéenaimi á'a, bácainaa saíctai néemica ya natáaniaca chuánshi wáalii.

²² Pablo bárroo nalí béewami Areópago rícu, limá'ee:

—Chóniwenai Atenas néenee sánaca, quinínama liáni nucábanica, iyá chóniwenai éebidenai wérri linácu liá'a wíteeshica.

²³ Nácula nujínaniu chacáalee rícu, nacába iyá isátau íchaba diose yúcha, ya nuínu áabai altar liá'a tánerricoo cháa: 'Liá'a Dios jócai wacúnusia'. Wée saícai, lierra Dios isátanicoo yúcha jócai icúnusia, linácuwa nutáania irrú.

²⁴ "Liá'a Diosca quénuderri quinínama cáinabi quinínama liá'a yéerri líta'aa, liyáwaja lierra wácalishi áacai saíca ya cáinabi íta'aa. Jócai yáa lirrícu liá'a temploca washiálicuenai médanica.

²⁵ Jiní lirrúnaani naméda liwícaubali, liyája liarra yáirri wacáwica quinínama, cáuli ya quinínama mawí.

²⁶ "Bácai rímii washiálicuerri rícue quénuderri quinínama chóniwenai, nayáque'e quinínama cáinabi íta'aa; líyadani nalí liá'a éerrica ya liá'a yáarruishica néewacta nayáca,

²⁷ namúrruque'e Dios, ya cáajbami, újni najisedauca néewaqué'e náiinucani, báawita yáawaa jócu Dios ya wáucha déecucha bácainaa.

²⁸ Jiníwata wayá yéenai Dios nácula, wachúniniu ya wéewa wayáca; ya léjta léquichoo náa'a áabibi éewenai najéda chuánshi nawíta rícuejiu nashínaaca namá'ee: 'Wayáca Dios táqueenaibimi'.

²⁹ Wayácta Dios táquenaibimi, jócu arrúnaa wamá walíwau léecala, liá'a Dios litánaaminaa óroyu, ya platayu, jócta íbayu namédani náa'a washiálicuenaica nawíteeyu.

³⁰ Báinacu Dios míya máecha quinínama namédani liarra, jiníwata jócala náa léenaa liá'a namédanica; ne chóque'e, Dios bánua quinínama chóniwenai, quinínama cáinabi néējuacoo lirrú, néebidaqué'e linácu.

³¹ Dios ái wína áabai éerri, ya liyáli éerri, jiní licábacala báqueerri chóniwerri saícai áabi yúcha; liyáminaa májoo chóniwenai médacta saíctai o máashii. Quinínama lierra limédani'inaa báqueerri washiálicuerri rícueji liá'a liwínanica, jí'ineerri Jesús. Dios iyadani

chóniwenairru cháca rúnaa libésunacoo, liyáwa wáneerri Jesús cáwiacoo náibicha náa'a máanalínica”.

³² Néemi'inaa liáni nacáwiacalau máanalícaí yúcha, áabibi nacáida'ee ya áabi namá'ee:

—Wanísaminaa wéemicojoni áabata yáajcha.

³³ Néenee Pablo máaca nayái, jáiwa liáwai.

³⁴ Ne áabi yáau liájcha néebidani. Náibi yéerri liá'a Dionísioa, néenaa náa'a Areópagoca; ya léquichoo báquetoo ínetoo jí'ineechoo Dámaris, ya áabi mawí.

18

Pablo Corinto rícu

¹ Liáwinaami liáni, Pablo jiáu Atenas rícuha, jáiwa liáwai lirrícula liá'a chacáalee jí'ineerri Corinto.

² Néerra línu báqueerri washiálicuerri judío jí'ineerri Aquila, liyá che sáini cáinabi jí'ineerri Ponto. Liyáli íchaitaa Aquila ya línu Priscila ínuenai lítee liá'a cáinabica jí'ineerri Italia, chéni rúnacte najiácoo jiniwata liá'a nawácali jí'ineerri Claudio, wáneerri najiácoo quinínama náa'a judíobinica, najiáque'iu chacáalee jí'ineerri Roma. Pablo yáairri licába nayá,

³ jiniwata Pablo wáaleerri léenaa liá'a tráawajuca, namédaque'e tólda nawéndacta'inaa nashínau, íchaitaa limáacau náajcha limédaque'e náajcha liá'a tráawaju.

⁴ Ne éerri jútainchu nawówa íyabactacoo, Pablo yáairriu sinagoga rícuha, natániactaca néewidactaca náa'a judíobinica ya náa'a jócani judío, quéewique'e néebida Jesús nácu.

⁵ Quéecha'inaa Silas ya Timoteo náinu'inaa á'a Macedonia, Pablo liyá'inaaja líwadede quinínama éerri liá'a chuánshica, liyadaque'e nalí náa'a judíobinica Jesúsca léja liá'a Mesíasca.

⁶ Ne nayá nachána namédacoo báawacha liúcha namá lirrú chuánshi máashii; jáiwa Pablo tútuda líbalau, liwówau limáca nayá médenai máashii jócai néebida, ya limá nalí:

—Iyáminaa wáalia ítalashi iyá jájiu yúcaque'iu; nuyá jócai wáalia ítalashi. Chóque'e libéechalawoo nuáu jócani judíobini néerra.

⁷ Lijiáu chéni sinagoga, néenee liáu líbana néerra liá'a báqueerri washiálicuerri jí'ineerri Ticio Justo, sáterriu Dios yúcha, yéerri léema nácu liá'a sinagogaca.

⁸ Báqueerri washiálicuerri jí'ineerri Crispo, liwácali liá'a sinagogaca, léebida Jesús nácu quinínama yáainai líbana lícu. Ya lécchu quinínama náa'a Corinto sánaca, néemi liá'a Jesús chuánica, jáiwa néebida jini nabáutisawai.

⁹ Áabai táayee, liá'a Wawácalica limá'ee Pablorry liá'a áabai lituirricu sái: “Ucáarru jiyá; jiáyu jiiwadede liá'a chuánshica mamáarraca.

¹⁰ Jiniwata nuyá yéerri jiájcha, jini éewa lidúnu jinácu limédaque'e jirrú máashii, ne nuyá wáaleerri íchaba chóniwenai lirrícu liáni chacáaleeca.”

¹¹ Tándawa Pablo máacau áabai camuí ya béewami á'a Corinto, léewidaca náibi liá'a chuánshica Dios shínaaca.

¹² Ne liyáli éerri liá'a Galiónca wánacaleerri á'a Acaya, náa'a judíobinica náawacau Pablo júnta'inaa; natéeni nawácanaibini júnta,

¹³ ne má'ee lirrú liá'a wánacaleerrica:

—Liáni washíalicuerrica jínaneerriu éewiderrri limácoo náa'a chóniwenaica, quéewique'e náa Diosru sáica liyú liá'a áabatata lijúnta liá'a leyca.

¹⁴ Pablo ái'inaata táaniacai, quéecha'inaa Galión máca nalí náa'a judíobinica:

—Ne jíconaashiquictani, jócta cáinuacai áabi, nuyáminaa nuéemiminaa irrújoni iyá judíobinica;

¹⁵ ne liyú'inaa liérta chuánshica, jí'inaashi ya ishínaa ley, ichúniu iyá jájiuni, jiníwata nuyá jócai wówai nuwárruacoo linácu liárta.

¹⁶ Ya lijédani lirrícucha liá'a náawacactacoo náa'a wánacaleenaica.

¹⁷ Néenee nawína báqueerri namánabayu jí'ineerri Sóstenes, liwácali liá'a sinagogaca, nabásaidani néeni, nanáneewa náa'a nawácanaibinica. Ne Galión jiní wérri wéni lirrú liérta.

Pablo éejuerriu Antioquíarra

¹⁸ Pablo máaquerriu íchaba éerri á'a Corinto. Liáwinaami líiwa lináwawai léenajinairru, liájcha Priscila ya Aquila, náurrucoo náaque'iu lítala liá'a cáinabi jí'ineerri Siria. Liá'a chacáaleeca jí'ineerri Cencia, jóctanaa liúrrucujau, lirrírreda liwíta báiawai, quéewique'e licúmpliaque'e liá'a chuánshi limánimica.

¹⁹ Quéecha'inaa náinucai á'a Éfeso, Pablo máaca Priscila ya Aquila, jáiwa liáwai sinagoga néerra litániactaca náajcha náa'a judíobinica náawacactacoo.

²⁰ Nayá namésudani wówa namáaque'iu íchaba éerri mawí, ne jócu liwówai,

²¹ ne jáiwa líiwa lináawawai limá'ee nalí: “Dios wówaicta, nuéjuaminajoo nucába iyá báaniu.”

Néenee Pablo yúrrucoo báaniu, jáiwa liáwai Éfeso néenee.

²² Quéecha'inaa línucai á'a chacáalee jí'ineerri Cesarea, liáwai Jerusalén néerra, liáque'iu litáa nalí náa'a éebidenaica Dios nácu, néenee liáu chaléeni Antioquíá néerra.

²³ Liáwinaami áabi éerri, liáu báaniu lijínanicoo áabainaa lirrícu liá'a chacáalee liá'a cáinabi jí'ineerri Galacia ya Frigia, liá nadánani quinínama náa'a éebidenai Dios chuáni.

Apolos úwadedeerri Dios chuáni Éfeso rícu

²⁴ Ne liyáli éerrimi líinu Éfeso néerra báqueerri judío jí'ineerri Apolos, chacáalee jí'ineerri Alejandría néenee sái. Yáirri wérri léenaa sáica, cúnusierrri sáica liá'a tánerricoo Dios chuánica.

²⁵ Yéerri sáica wérri Dios chuáni nácu, ya táaneerri jucámarranaa liwówa yáajchau, léewidaca jucámarranaa Jesús nácu, báawita bácai licúnusia linácu liá'a bautísmoca Juan shínaaca.

²⁶ Liá'a Apólosca libárrroo litániaca chóniwenai náneewa sinagoga rícu; ne néemi'inaami jini Priscilaca ya Aquila, néenee natée jini báawachala náiiwa lirrú jini sáica wérri liá'a Dios chuánica.

²⁷ Quéecha'inaa Apolos wówai liácoo nayáctala náa'a chóniwenai yéenai cáinabi íta'aa jí'ineerri Acaya, néenajinai yúdani, ya natána áabai cáashta nalí náa'a éebidenai Dios nácu néenee sánaca, quéewique'e narríshibia sáicani. Ne líinu'inaa Acaya néerrai, liyúda íchaba nalí náa'a éebidenaica, jiníwata Dios sáicai wérri néebidaque'e linácu.

²⁸ Ne quinínama náneewa namá judíobini nácucha, limáni nalí jócai néenaa nabáyaca, líyada Dios chuáni nácu, léewidani yáawacaala léja liá'a Jesúsca liá'a Mesíasca.

19

Pablo Éfeso rícu

¹ Nácula Apolos yáa á'a Corinto, Pablo chuáu líibi liá'a awácaca líinu Éfeso néerrai, líinu íchaba éebidenai Dios nácu.

² Jáiwa lisáta léemi nayái:

—¿Irríshibia léji liá'a Espíritu Santoca éebida'inaami Jesús nácu?

Nayá néeba liúchani:

—Jócai wíta wéemi natáania nácu liá'a Espíritu Santoca.

³ Pablo sáta léemiu nayá:

—Ne, ¿chíta nabáutisau iyá jíni?

Nayá éeba'ee:

—Liyú liá'a bautismo Juan shínaamica.

⁴ Pablo má'ee nalí:

—Jajá, Juan báutiseerri náa'a éejuenaicoo Diosru, ne limá'ee nalí éebida linácu liá'a ínuerri'inaa báaniu nuúshirricu, wówerri limáca, liyáca Jesús.

⁵ Néemi'inaa liáni, jáiwa nabáutisawai Jesús jí'inaa nácu;

⁶ ya néenee Pablo máaca'inaa licájiu nanácu, líinu nanácu liá'a léquichoo liá'a Espíritu Santoca, natáania áabai chuánshi báawatai, néewidau chuánshi Dios yáani nalí.

⁷ Namánabaca doceca náa'a washiálicuenaica.

⁸ Ne liyáali matálii quéerri, Pablo yáairriu liyáca sinagoga néerra, líiwadedacta jócai cáarrunaa chuánshi, cáiteerri nayá yáawai wérriyu, ya liwówai métaa néebidaque'e Dios wánacaalactaca.

⁹ Ne áabibi, liyájurricani, jócani wówai néebidaca, újni chóniwenai náneewa natáania máashii linácu liá'a wáalii chuánshica. Néenee Pablo lishirriu náucha, ya litée náa'a éebidenaica chaléeni escuela néerra lishínaa báqueerri jí'ineerri Tirano. Chaléeni litáania éerri jútainchu,

¹⁰ Cha limédaqui jíni chámacua camuí, cháí léjta náa'a yéenai quinínama líta'aa liá'a cáinabi jí'ineerri Asia, ya náa'a judíobinica ya náa'a jócani judío, néemi liá'a wawácali chuánica.

¹¹ Dios limédaca máanui jócai nacába cáji Pablo nácueji,

¹² báawita liá'a pañueloca, ya liá'a íibalashi dúnuerri lináanai natéeni bálinenairru, ne liáni éederri nabálinacaala ya náa'a espíritu máashiica jíerriu náucha.

¹³ Ne áabibi judíobini, jínanenaiu cáaye rícu jédenai namácoo chóniwenai yúcha espíritu máashii, nawówaini namédaca lijí'inaa lícu liá'a Wawácali Jesúsca; namá'ee nalí náa'a espírituca: “¡Lijí'inaa lícu liá'a wawácali Jesúsca, Pablo íiwanica, nabánua jirru jijiáyu!”

¹⁴ Léwa liáni namédani náa'a siete léenibi liá'a judíoca jí'ineerri Esceva, liá'a báqueerri nawácalica náa'a sacerdótebini.

¹⁵ Ne áabai éerrimite liá'a espíritu máashiica limá'ee: “Nucúnusia Jesús, ya nuá léenaa Pablo; ne iyá ¿tána iyái?”

¹⁶ Ne liyáalimi, liá'a washiálicuerrica wáaleerri espíritu máashii ínuerri nanácula, ya quinínama lidánani yáajchau liméda mawí náucha quinínama, línueda bájjiala nayá carrúnatai, najiáwai návana rícuha jushícai ya catúcai.

¹⁷ Quinínama náa'a yáainai Éfeso rícu, judíobini ya jócani judío, ná'inaa léenaa, jáiwa cáarru wérri nayái. Ne chacábacanaa licáarraliau Jesús jí'inaa íiwanaa cawéni wérrica.

¹⁸ Ya lécchoo íchaba náa'a éebidenaica náiiinu náiiwadedaca quinínama liá'a máashiica namédani quéecha,

¹⁹ ya íchaba médenaiu camálicaniyu, náinda nashínaa cáashtau néemaque'ini quinínama náneewa. Quéecha'inaa májna nalíwoo liwéni liá'a cáashtaca, liwéni já'eewoo léjta cincuenta mil éerri tráawaju shínaa.

²⁰ Cha járra liá'a lichuánica liá'a wawácalica yáairriu mamáarraca cáarraliacoo matuínaami, liácoo íyaderriu liácoo liwíteu.

²¹ Liáwinaami liáni bésuneerricoo, Pablo wówai liácoo Macedonia néerra ya Acaya néerra, ya liáu mamáarraca chaléeni Jerusalén néerra. Ya léquichoo limá'ee néenee liáu Jerusalén néerra ya arrúnaa liácoo léquichoo chaléeni Roma néerra.

²² Ya néenee libánua Macedonia néerra chámata liájcha sána, Timoteo ya Erasto, nácula limáacau áabata éerri mawí á'a Asia.

Matuínaamini méda yáacacoo Éfeso rícu

²³ Ne liyáli éerrimi, naméda á'a Éfeso rícu íchaba cáarraleneu nayáca urrúni lirrú liá'a néewidani wáliiyu,

²⁴ liwánaca liá'a báqueerri jí'ineerri Demetrio, tráawajeerri járru sáicai jí'ineerri warrúwa, méderri quinínama méenaami cábacanaa. Liáni washíalicuerrica méderri mawí licábacanaa cuíta píitui rími, léjta templo diosa jí'ineechoo Artemisa, liáni namédanica yáirri nalí manuába warrúwa, lirrú ya náa'a tráawajenai liájcha.

²⁵ Liáawaqueda náani, áabi yáajcha tráawajenai áabena tráawajuca, limá'ee nalí: “Nawácali, yáa léenaa washínaa cashínanica wayáque'e sáica wacábajoni liáni washínaa tráawajuca.

²⁶ Ne iyá cábenai ya éemi, liarra Pabloca máirri limácoo náa'a diosnai washíalicuenai médani áani, jócaita diosnai; cha léewida íchaba chóniwenai, jócaita báabajuta áani Éfeso rícu, á'a atéwa quinínama cáinabi Asia íta'aa.

²⁷ Liáni carrúnatai, jiníwata washínaa negocio carrúnatai yúcacoo, ya léja liá'a temploca lishínaa liá'a diosa cawéninica jí'ineechoo Artemisa, éewerri lipérdia liá'a cawénica lishínaaca, chacábacanaa náuca ruá'a máanui cábacoo jicá'a diosa náani jirrú sáicai á'a Asia ya quinínama macájirra cáinabi.”

²⁸ Néemi'inaa quinínama liáni, íwirri wérri nawówa, jáiwa namáidada namá'ee: “¡Sáicacajani Artemisa efesios sána shínaa!”

²⁹ Jáiwa namáidada mamáarracai lirrícu liá'a chacáaleeca. Jáiwa náiiinu lináculai náa'a Gayo ya Aristarco, chámata washíalicuenai Macedonia sána máinaiu Pablo yáajcha, jáiwa nárda jini chaléeni áabai cuíta máanui wérri quiní báinaa jí'ineerri teatro, náawacactacoo.

³⁰ Pablo wówai liwárruacoo lirrícu liá'a cuíta máanuica, quéewique'e litáania nalí náa'a chóniwenai, ne náa'a éebidenaica jócu náinda jini.

³¹ Ya léquichoo náibi náa'a cawánacaalacanica Asia sánaca ái néenaa já'a Pablo júnica, nabánua nachuániu lirrú jócala léewa liwárruacoo néerra.

³² Nácula, lirrícu liá'a náawacactacoo, áabi máidada báawatai, áabi báawata, jiníwata náa'a chóniwenai yáawaquenaiu matuínaami; náa'a áabibica jócai náa léenaa tándashia náawacawai.

³³ Ne áabi néenaa náiiwa lináwa liá'a Alejandro. Liyá judíobini dáanedani quinínama náneewa. Alejandro nácuda licáajiu quéewique'e náyabacoo, litáaniaque'e liwícaubali chóniwenai náneewa.

³⁴ Ne ná'inaa léenaa liá'a Alejandroca judío lécchoo, namáidada quinínama chámai hóraa: “¡Sáicacajani Artemisa efesios sana shínaa!”

³⁵ Báqueerri nawácali náa'a chacáaleeca, léewa'inaa liyábeda náa'a chóniwenai, limá'ee: “Chóniwenai Éfeso sana, quinínama náa'a chóniwenai lísana liáni chacáaleeca namáacani túyaca liáni temploca shínaa máanuica diosa Artemisa, ya rushínaa tánaashi cáirriu áacajii.

³⁶ Jiníwata jiní éewa libáya liáni, iyabau iyá, u'iméda jóctanaa yáa léenaa sáica.

³⁷ Jiníwata náani washiálicuenaica índanica jócani méda máashii templorru, jiní natáaniacala máashii runácucha ruá'a washínaa diosaca.

³⁸ Ya Demetrio ya náa'a tráawajene liájcha wáalenai áabata chuánshi linácucha, wánacaleenai náa'a ya néeni ya náarru náa'a wánacaleenaica; nasátaque'e néemiu nanáneewani náa'a wánacaleenaica natúyaque'iu nashínaa bácainaa.

³⁹ Ya iyá isátacta áabata mawí, arrúnaa náawacacoo yáawaiyi.

⁴⁰⁻⁴¹ Liá'a bésuneerricoo wáalee carrúnatai, jiníwata néewa náiiwacai wayá cáiinua yáacacanicoo, jiní áabai chuánshi wéewani wáiiwaca, nasátacta néemiu wayá linácu liáni wacáarraliactacoo.” Linísa'inaa limáqui jiliéni, líiwa lináwawai chóniwenairru.

20

Pablo yáairriu Macedoniala ya Greciala

¹ Amáarrai'inaa léji liá'a nacáarraliactacoo macáishita, Pablo máida náa'a éebidenaica quéewique'e léewida nawítee. Néenee líiwa lináwau nalí, jáiwa liáwai Macedoniala.

² Ne liáu licába nashínaa cáinabi néerra quinínama, liá nadánani íchaba limácala nalí náa'a léenajinaica; ya néenee líinu Greciala.

³ Grecia néerra limáacau matálicua quéerri. Áimi yáacoo liyá cáí lancha rícula quéewique'e liácoo Siriala, liá'inaa léenaa náa'a judíobinica nawówai naméda lirrú máashii. Néenee liwówai liácoo macáshtai, libésunau báaniu Macedonia.

⁴ Natálideda liyá náa'a Sópater Berea néenee sái, lisálijinaa jí'ineerri Pirro; ya Aristarco ya Segundo Tesalónica néenee sánaca, Gayo, Derbe sái, Timoteo ya léquichoo Tíquico ya Trófimo chésa náani líta'aa liá'a cáinabi jí'ineerri Asia.

⁵ Náani wéenajinaica náau wabéecha nanénda wayá á'a Troas.

⁶ Wayá, liáwinaami liá'a fiestaca wáayacta liá'a páanica méewisaa jócta limúrracau wajiáu chéni Filipos néenee lancha rícu, ne cinco éerri rícula wáiiinu nanácu á'a Troas, wamáacactacoo siete éerri.

Pablo yáairriu Troas néerra

⁷ Ya néenee áabai éerri domingo rícu, wáawaca yáacau náajcha náa'a éebidenai Jesús nácu, wáirraque'e liá'a Santa Cenaca, Pablo táaneerri liyáca náajcha náa'a éebidenaica. Arrúnaaca liácoo cajóychanaami, Pablo íiwa nalí Dios chuáni cáashia béewamicta táayebeeca.

⁸ Wáawaca yáacau áabai cuarto rícu áacairra matálii piso rícula, íchabactala lámpara túculenai;

⁹ ya báqueerri icúlirrijui jí'ineerri Eutico wáairri liyáca ventana númacua íta'aa. Ne Pablo táaniacala déecu wérri, néenee cadájuni jini

liá'a icúlrrijuica, jáiwa limáaca béemi, néenee licáwai chéni matálii piso ítee; jáiwa nabárrueda jíni máanali.

¹⁰ Néenee Pablo yúrrucuwai liyácta liá'a icúlrrijuica, liwína jíni lishíquia jíni. Limá'ee léenajinairru:

—U'icáarrudau, cáwi.

¹¹ Néenee Pablo éejoo lírracoo, lisúbirreda páani, wáaya jíni, jáiwa lisíguia litáaniaca cáashia jucámarraca. Néenee liáwai.

¹² Néenee natée jíni liá'a icúlrrijuica, cáwi líbana néerrau, liyú sáicta wéerri nawówa.

Yáairriu chaléeni Troas néenee Mileto néerra

¹³ Wayá yáainai nabéecha wáau lancha rícu, chaléeni Aso néerra wáque'iu wéda Pablo, le namáyu'u, jiniwata liwówaicala liácoo macáshtai.

¹⁴ Quéecha'inaa wáinu linácuí á'a Aso, liúrrucoo wáajchai wáawai Mitilene néerra.

¹⁵ Wajíáu néenee, cajójchanaami wabésunau lijúntami liá'a Quío, wáinu áabai éerri liáwinaami liájba lícu liá'a Samos. Ne batáijinaami náau áabai éerri mawí, wáinui Mileto néerra. Liáwinaami wabárrucoo áabai chacáalee jí'ineerri Troguilio.

¹⁶ Liméda cháa, jiniwata Pablo, jócubecha lidécudau bájjala Asia néeni, jócu liwówai liácoo Éfeso néerra; liwówai linísacoo madéjcata Jerusalén néerra, léewactau liyáca Jerusalén néerra léerdi liá'a Pentecostés.

Pablo táaneerri náa'a silínaica Éfeso néenee sána

¹⁷ Nayá'inaa chacáalee jí'ineerri Mileto rícu, Pablo wána namáida náa'a salínai yáainai iglesia Éfeso rícu litáaniaque'e náajcha.

¹⁸ Quéecha'inaa náinuca limá'ee nalí: “Iyá yáine léenaa sáicai, chítashia nuyáu jíni quéechanacu'inaa nuínu cáinabi Asia rícula.

¹⁹ Éerri jútainchu nuyá yáajcha nusírba nuwácali nuwówa yáajchau, rúnaa nuíchaca liá'a máashii nubésunedanica, náa'a nawówaini naméda nuájcha náa'a judíobinica.

²⁰ Ne jócai numáaca iyá nuíwaque'e irrú, liá'a sáicai'inaa irrú, nuéewida iyá chóniwenai náneewa ya nábana rícu lécchoo.

²¹ Náa'a judíobinirru ya náa'a jócani judíobini numá nalí éejooque'iu Diosru imáaca iwówau Jesús nácu.

²² Chóque'e nuáu Jerusalén néerra, Espíritu Santo wána nuáacoo néerra, jócai nuá léenaa tánashia yéesa nuyá néerrai.

²³ Ne nuá léenaa máayabaca táshia nuínucta chacáalee náiiwa nulí, Espíritu Santo ma nulí rúnaaminaa natée nuyájoo cuíta manúmai rícula carrúni jináataminaa nuyá néerrajoo.

²⁴ Ne nulí, áawita libésunacoo líáni, jiní wéni máanaliquicta nuyá. Ne nuwówaini nutée liá'a sáicai Dios chuánica, Dios canínaa licába wayá, léjta Jesús nuwácali bánua nuyá.

²⁵⁻²⁶ “Nuyá nuá léenaa yáawaiyi jócuminaa éejoo icába nuyá mawiá, iyá nuíwani irrú Dios chuáni wánacaalactalaca. Nuwówai numá irrú nunísa nuíwa irrú Dios chuáni, tánda linácue jóca nuá léenaa cajícona nuyá.

²⁷ Jái nunísa nuíwa irrú Dios chuáni máyu'uca. Jócai nubáya yúcha.

²⁸ Ne rúnaa iyáca, cawíteeyu itúyau'inaa quinínama náa'a máaquenai nawówau; Espíritu Santo máacánica pastorbini, natúyaque'e chóniwenai iglesia rícu sána Dios shínaaca, liá'a liwénini chúnsai lírranayu.

²⁹ Ne nuá léenaa jáicta nuáawai, náinuminaa áabi chóniwenai, jicá'a náa'a cháawi carrúnatanica, wówainai namáardaca chóniwenai iglesia rícu sána.

³⁰ Ne íibicha lijiáminau chóniwenai íiwadedenai nanúma yúwicau quéewique'e náa'a éebidenai naaque'iu líshiirricu.

³¹ Yáainai cáwi tuíshiyu; édacaniteu linácu liá'a matáli camuíca, éerrinacu ya táayee, nuéewida iyá ya nuícha irrú bácainaa yáajcha.

³² “Ne chóque'e, nuéenajinai, iwína iwówa lícula Dios, canínaa Dios cába iyá. Dios wáaleerri lidánaniu liwánau náa wadáwinacoo lichuáni nácu, liáminaa irrú quinínama liá irrú iyá lishínaa chóniwenai majíconaanaica.

³³ Jócai nuwówai nulíwoo nuyá, liá'a warrúwaca ya liá'a íibalashica jiní shínaa;

³⁴ jócai cha, ne iyá yáine léenaa nuyá tráawajairri nucáajiyu nuínu'inaa quinínama liá'a nurrúnaani jinánica ya náa'a yáainai nuájcha.

³⁵ Séewirri nuéewidani iyá nácu léquichoo cháwa wéewa watráawajaaqui jírra, wayúdaque'e náa'a carrúni jináatanica, wédacanique'u linácu liá'a wawácali Jesúsca: ‘Dios túyerri liá'a yáairri lishínaa'eenau báqueerrirru.’ ”

³⁶ Ne liáwinaami limá'inaa léji liáni, Pablo litúyau liúrrui juátayu lisáta Dios liúcha náajchau quinínama.

³⁷ Jáiwa'ee quinínama náichai, ya jáiwa'ee nashíquia yáacawai nashíshi'e Pablo wídani nácu.

³⁸ Jáiwa'ee máashii nawówai, jiníwata limáca'ee nalí jóca néejoo nacába liyá mawiá. Jáiwa'ee náau liájchai lancha néerrai.

21

Pablo yáairriu Jerusalén néerra

¹ Liáwinaami wamáaca'inaa náa'a wéenajinaica, jáiwa wáurrucoo lancha rículai machácani Cos néerra, áabai éerri liáwinaami jáiwa wáawai Rodas néerra, ne néenee jáiwa wáau báaniu Pátara néerra.

² Pátara néenee jáiwa wáiiinu áabai lancha yáairriu Fenicia néerra, jáiwa wáurrucoo lirrículai.

³ Wabésuna'inau wáacoo wacába liwówai jí'ineerri Chipre, wamáaca'inaami béema waná apáulicue sáica, wabésunau machácani Siria néerra. Liá'a lanchaca, arrúnaaca limáca shínaashi liájba lícu Tiroca, jáiwa warrúniu néeni.

⁴ Jáiwa wáiiinu néeni áabibi máaquenai nawówau Dios nácu, jáiwa wamáacau náajchai siete éerri. Espíritu Santo má'ee nalí, jócubecha Pablo yáau Jerusalén néerra.

⁵ Jái'inaa libésunawai siete éerri, jáiwa wajiáwai. Quinínama náiiinu ya néenibi yáajchau léchchoo, jáiwa náau wáajchai bináawala chacáalee yúcha, chaléeni cáina ítala, jáiwa watúyawai wasátacoo Dios yúcha.

⁶ Jáiwa wáiiwa wanáwau nalí ya wáurrucoo lancha rículai wáawai néeni, nayá éejoo návana néerra.

⁷ Jáiwa wanísa washínaa iníjbaawai manuá yáacu yáaineu Tiro néenee, Tolemaida néerra, watáaniactala'inaa náajcha náa'a wéenajinaica, jáiwa wamáacau náajcha áabai éerri.

⁸ Áabai éerri liáwinaami, jáiwa wajiáwai wáiiinu Cesarea néerra. Jáiwa wáawai Felipe íibana néerra, liá'a éewiderrri Dios chuáni, liyáwa'ee néenaa náa'a siete cayúdacanica apóstolubini, wamáacau liájchai.

⁹ Liá'a Felipeca wáalierrri cuatro miyácanai máanirri, íiwadedenai Dios chuáni.

¹⁰ Íchaba éerri'inaa wayáca néeni, jáiwa báqueerri íinu chésaini Judea íiwadedeerri Dios chuáni jí'ineerri Agabo.

¹¹ Líinu'inaa wáibirrai, jáiwa liwína wálibeshi Pablo shínaa, jáiwa libáji lináu ya jicáaji ya líiba chámajianaa, limá'ee:

—Espíritu Santo ma Jerusalén néeni, náa'a judíobinica nabájidaminaa chá'a léquichoo liwácali liéni wálibeshica, ya néejuedaminaajoo nacáaji rícuni náa'a chóniwenai báawatanica.

¹² Wéemi'inaa léji liéni, wayá ya náa'a Cesarea néenee sánaca, jáiwa wamá Pablorry jócubeecha liáu Jerusalén néerra.

¹³ Ne Pablo éeba'ee nachuáni:

—¿Tánda íicha iwánaque'e máashii nuwówa? Nuyá yáairri sáica, jócaita bácai nabáji nuyá, nuyá yáairri sáica máanalique'e nuyá Jerusalén néerra Jesús Nuwácali nácue.

¹⁴ Jóca'inaa wéena wáyabeda liyái, wamáaca liyái, wamá'ee:

—Máta Dios méda liájcha léjta liwówau.

¹⁵ Ne liáwinaami liáni, jáiwa wáchúndadaniwai wáque'iniu Jerusalén néerra.

¹⁶ Jáiwa náau wájcha náa'a wéenajinaica Cesarea néenee sánaca, jáiwa natée wayái líibana néerra liá'a báqueerri washiálicuerri Chipre sái, jí'ineerri Mnasón, máaquerri'e liwówau báinacu wérri, yáirri'inaa walí cuíta wamáctala'inaa.

Pablo yáairriu licába Santiago

¹⁷ Wáinu'inaa Jerusalén néerra, náa'a wéenajinaica narríshibia wayá saíctacta nawówa yájchau.

¹⁸ Cajójchanaami Pablo yáau wájcha licába Santiago, néerra nayá léquichoo quinínama náa'a salínaica.

¹⁹ Pablo tá'ee nalí, jáiwa líiwa nalí quinínama liá'a Dios médani lirrícueji náajcha, náa'a jócani judíobini.

²⁰ Néemi'inaa jíni, jáiwa'ee náa sáicai Diosrui. Namá'ee Pablorry:

—Wée, nuéenajirri, náiiibi náa'a judíobinica íchaba máaquenai nawówau, quinínama nayá yáaineu namáca rúnaa wamédaque'e Moisés shínaa ley.

²¹ Náiiwani nalí, jiyá éewidenai quinínama náa'a judíobinica náa'a yéenai déecuche áabai cáinabi ítee, jócubeecha naméda Moisés wánacaala, limá'ee nalí jócubeecha iméda iwíchua nachúipi íimanaa dácu, jócubeecha nasíguia liá'a wawíteeca.

²² ¿Tána jimá linácucha jiliéni? Ne chóniwenai yáine lénaa jinácu jínucala'inaa.

²³ Cájbamiminaa jimédaque'e sáicai chá'a: Áani wáiiibi, cuatro washiálicuenai rúnaa namédaca liá'a namáni nácucha ínuerri'inaaca.

²⁴ Jitée jíajcha wáni, jichúni jiwíteu náajcha, jipáida nashínaa arrúnai páida nalí, quéewique'e néewa nabíchu nawíta báinau. Cháwa jáni quinínama nacábaque'inini jócai yáawaiyini liá'a namáni jinácucha, jócai báawacha jiyá éewiderrri liá'a ley Moisés máacánica.

²⁵ Náa'a wéenajinai jócani judíobini, máaquenai nawówau, wayájani nisa watánacai liá'a waméda'inaaca: jócubeecha íya ínaashi náani lirrú liá'a jóca Dios, ya íirrai léquichoo jócai wéewa wáyaca, ya liá'a ínaashica cuéshinai sácumenaicoo, cáwique'e nacába náuchau naméda máashii náiiinaayu.

Nawína Pablo templo rícu natéeni cuíta manúmai rícula

²⁶ Néenee Pablo téé nayái cuatro washíalicuenaica, cajójchanaami, jáiwa'ee lichúni libádeda liwówawau náajchai; jáiwa liwárrroo templo rículai líiwaque'e nalí linácu liá'a chacálitashia éerdi néewa naméda liá'a namáni nácuha, liwówai limáca, chacálishi éerri néewa bácaínaa natée nashínaa náni'inaa Diosru.

²⁷ Jái'inaa nawówai nanísa nayáca siete éerrica, áabi judíobini cáinabi jí'ineerri Asia néenee sána, nacába'ee Pablo templo rícu, jáiwa'ee nacáarralia chóniwenai. Jáiwa'ee náau Pablo júnta,

²⁸ máidadenai náacoo: “¡Israelítabini, iyúda wayá! Liéni washíalicuerrica jínaneerri quinínama éerri rícu, léewida chóniwenai máashii lijúnta liá'a wíteeshi washínaa chacáaleerru, táanierri máashii linácucha liá'a ley Moisés shínaa, ya linácucha liáni temploca. Áawita mawí, jáiwa'ee liwárrueda áabi griégobini, jóca cawáunta liéni templo santoca.”

²⁹ Namá'ee liáni, jiniwata nanísaca'ee nacábate liájcha liá'a Trófimo Éfeso néenee sái, nayá máinai naliwoo jáica'ee Pablo téé liyái templo rícula.

³⁰ Quinínama chóniwenai chacáalee ísanaca íwirrini wówa, cánaqueneu Pablo néerra. Nawína'ee Pablo'ee, jáiwa'ee nánda bináawala templo yúcha, jáiwa'ee nabáya madéjcanaa templo númai.

³¹ Atéwai náinuaca, liá'a nawácalica batallón romanoca, léemi'inaa'ee líiwanaa náiiwa lirrú jini quinínama chóniwenai Jerusalén ísanaca íwirrini wówa.

³² Liá'a wánacaleerri liáawaqueda'ee lishínaa soldádobini ya náa'a áabica licánaca'ee náau chaléeni chóniwenai yáctalaca. Nacába'inaa'ee liá'a wánacaleerri ya náa'a soldádoca, jóca'ee nabáseda Pablo mawíá.

³³ Néenee'e liá'a wánacaleerrica lirrúniu nalí, liwína preso Pabloi, liwána nabáji Pablo chámai cadénayu. Néenee lisáta léemiu chóniwenai tána washíalicuerriqui jini ya tána limédai.

³⁴ Ne áabi namáidada matuínaami náibeji wáacoo, tándawa linácueji, liá'a wánacaleerrica jócai léewa liá léenaa jini, bájjialacala namáidada matuínaami; tándawa liwána natéequi jini nayáctalaca.

³⁵ Náinu'inaa ásacaleera númami soldado íbana rícu, jáiwa'ee nanácuda jini nawárruedaqui'inini, chóniwenai yúcha;

³⁶ jiniwata quinínama máidadenai náacoo líshiirricu “¡máanali jiyá!”

Pablo táanierri liwícaubaliu chóniwenai náneewa

³⁷ Jái'inaa natée chaléeni náawacactalacoo soldado íbana néerra, Pablo sáta léemiu liá'a wánacaleerri soldado:

—¿Nuéewa nutáania yáajcha íchaitaa rimi?

Liá'a wánacaleerrica léeba'ee:

—¿Jéewa jítáania griégoyu?

³⁸ ¿Jócaita jiyá liá'a egipcio méderri máashii báinacumi jijjá'inaamiu áabai cáinabi ítala wáunamactalaca cuatro mil washíalicuenaí máashiini wérrí yáajcha?

³⁹ Pablo má'ee nalí:

—Nuyá judío, nuyá Tarso shínaa Cilicia sái, jiáirriu áabai chacáalee máanui wérrí; ne nusáta jiúcha sáicai jída nutáania chóniwenairru.

⁴⁰ Liá'a wánacaleerrica jáiwa línda litáaniacai, Pablo bárrua'eewau á'a ásacaleera númami yáctaca licáajiyu liwána manúma náa'a chóniwenai. Manúmata'inaa nayácai, jáiwa'ee litáania chuánshi hebreoyui, limá'ee:

22

¹ “Nuéenajinai ya nusálijinaanai, éemi liéni nuúiwani'inaa irrú nuwícaubaliu, jócaita yáawaiyi liá'a éeminica.”

² Néemi'inaa litáania chuánshi hebreoyu, jáiwa'ee mawí néemi lirrú. Pablo Mamáarraca'ee litániaca:

³ “Nuyá judío. Nuyá jáirriu Tarso shínaa Cilicia, ne nuyá dáwinerriu Jerusalén rícu. Nuyá éewiderriu liájcha liá'a Gamaliel, nuyá áabenai wítee náajcha náa'a wawérrinaimica. Ne nuyá séewirri wówai nushírrueda Diosru quinínama nuwówa yáajchau, chaléjta imédanica chóque'e éerri.

⁴ Nuyáte quéecha nucánacaida wérrí náa'a chóniwenai wínenai liáni wáalii iníjbaaca, nuwína nayá nuwárruedaque'ini cuíta manúmai rícula, ya washiálicuenai ya ína léchho.

⁵ Liá'a nawácali sacerdotébinica ya náa'a salínaica yáine léenaa linácu liáni bésuneerricoo. Nayá tánenai nulí cáashta nuéewaque'e nuwína náa'a wéenajinai judío yéenai Damasco rícu, néerrate nuáu numúrru nayái náa'a éebidenaca Jesús nácu, nuíndaque'e nayá áani Jerusalén rícu cacástigaaque'e nayá.

Pablo úwerri chítashia Jesús lináawidau liyá jíni

⁶ “Nuá'inau nuáacoo iníjbaa lícu urrúni'inaa nuyá Damascorru, újnita wíyaicumi, nucába áabai cámarashi quénerri áacaiji nuyáctaca ya nutéjei,

⁷ jáiwa nucáu cáinabi rículai. Nuéemi áabai chuánshi mérrí nulí: ‘Saulo, Saulo, ¿tánda jicánaqueda nuyá?’

⁸ Nusáta nuéemiu liyá: ‘¿Tána jiyái, nuwácali?’ Liá'a táaneerri liyá nulí limá nulí: ‘Nuyáwa Jesús Nazaret sái, nuyáwa liá'a jicánaquedanica.’

⁹ Náa'a chóniwenai yáainecoo nuájcha, nacába'ee áabai cámarashi quénerri, Jáiwa'ee nacáarrudawai, ne jócai néemi liá'a chuánshi táaneerri liyáca.

¹⁰ Nusátai nuéemiu: ¿Tána nuéewa numédacai nuwácali Jesús? Nuwácali Jesús ma nulí: Jibárrroo jíá namówai iníjbaa yáairricoo Damasco néerra. Néerraminaajoo náiiwau jirrújoo liá'a jimédani'inaaca.

¹¹ Liá'a cámarashi máaquerri nuyá matuí, náa'a nujúnicaica natée nucáaji nácu Damasco néerra.

¹² “Néerra báqueerri washiálicuerri jí'ineerri Ananías, sáicai wérrí washiálicuerrica máaquerri liwówau Moisés shínaa ley máyu'uca; quinínama náa'a judíobinica yáainai Damasco rícu, natáania'ee linácu sáicai wérrí washiálicuerrica.

¹³ Ananías ínu licába nuyá, línu'inaa limá nulí: ‘Nuéenajirri Saulo, jirrishibia wáalii jituí.’ Liyáalimi nucábai jucámarranaa, nuéewa nucába Ananías.

¹⁴ Néenee Ananías ma nulí: ‘Wawérrinaibimi shínaa Dios, liwína jiyá jicúnusiaque'inini léjta liwówau'u, jicábaque'e liá'a Jesús machácani wérrí, jéemique'e jiwíbayu limáni linúmayu chúnsai Jesúsca.

¹⁵ Jiyá yáairri'inau jíiwa lichuáni quinínamai chóniwenairru, jíiwaminaa nalíjoni liá'a jicábanica ya liá'a jéeminica.

¹⁶ Ne chóque'e, ujínénda mawiá. Jibárrroo, jibáutisau, jimánu lícu Wawácali jí'inaa quéewique'e libádeda jijíconaa.

Pablo úiwa chítashia liáyu'u nalí náa'a jócani judíobini

¹⁷ “Nuéejoo'inau Jerusalén néerra, jáiwa nuáu templo néerra nu'óraca, nucábani nutuírricu.

¹⁸ Nucába Jesús, limá nulí: ‘Madéjcalicunaa, jijiáu Jerusalén rícuha, jiníwata jóca néebida jirrújoni liá'a jiiwani nunácu’.

¹⁹ Numá lirrú: ‘Nuwácali, nayá yáine léenaa, nuyá yáairriu quinínama sinagoga ya nutée cuíta manúmai rícula náa'a máaquenai nawówau, nabásedaque'e nayá.

²⁰ Quéecha'inaa náiinua jishínaa cashírruedacai jirrú Esteban, liyá táanierrimi sáica jinácu, nuyáwa yéerri náajcha néeni, nuyá áabenai wówa náinuaque'e Esteban, néenee nutúya náabala náa'a ínuenaicani.’

²¹ Ne nuwácali Jesús ma nulí: ‘Jíáu iníjbaa rícula, nubánuaminaa jiyájoo bájirra cáinabi ítala déecuchala nalí náa'a jócani judíobini.’ ”

Pablo yáirri cáaji rícu liá'a wánacaleerri

²² Atanúma ája'arra léemi lirrú jini; né'e jáiwa namáidada cadánani: “¡Liéni washiálicuerrica jócai sáicanata cáwica! ¡Jimárdani lítacha liáni cáinabica!”

²³ Ya léjta mamáarraca namáidadaca, nacúsuda'ee náabalau, nawína'ee pucúpucubee náuca'ee áacairrani.

²⁴ Liá'a wánacaleerrica liwána'ee nawárrueda Pablo soldado íbana rícula, liwána'ee nabásedacani, líiwaque'e nalí ne tándashia chóniwenai máidadaí linácuchai.

²⁵ Jái'inaa'ee nabájida nayáqui jini nabásaidaque'inini, Pablo sáta'ee léemiu liá'a wánacaleerrica liá'a yéerri náajcha néeni:

—¿Iwáaliaminaa liá'a wánacaalashi, libásedaque'e liá'a báqueerri washiálicuerri cháí cábacanaa léjta náa'a romanobinica, ya mawí jóca isátadani éemiu yáawacta cajíconaajani?

²⁶ Léemi'inaa liá'a wánacaleerrica, jáiwa'ee liáwai líiwa lirrú liá'a wánacaleerri liúcha mawí, limá'ee:

—¿Tána'inaa jimédai? Liáni washiálicuerri cháí jicá'a náa'a chóniwenai Roma shínaa cáinabi ítesanaca.

²⁷ Néenee liá'a wánacaleerrica lirrúniu Pablorry, lisáta léemiu liyá:

—¿Jiyá yáawai Roma shínaa cáinabi ítesai?

Pablo éeba'ee:

—Jajá.

²⁸ Liá'a wánacaleerrica limá'ee:

—Nuyá cawéni wéerri jíacoo nulí warrúwayu quéewique'e éewa romano sái nuyá.

Ya Pablo éeba'ee lichuáni:

—Nuyá jiáirriu cháí cábacanaa léjta náa'a chóniwenai cáinabi Roma ítesana.

²⁹ Ne linácue, náa'a wówenaica nabáseda Pablo, jáiwa náawai; liá'a wánacaleerrica, liá'inaa léenaa linácu romano néenee sáicalani, jáiwa'ee cáarru liyái liwánaca nabájida Pablo.

Pablo yáairri nanáneewa náa'a wánacaleenai judíobinica

³⁰ Cajójchanaami, liá'a chúnsai wánacaalaca, wówairri liá léenaa sáica tándashia náa'a judíobini náa Pablo jíconaa, jáiwa liwáseda liúcha cadena licáaji nácuchai, jáiwa'ee liwána náawacacoo náa'a wánacaleenaica sacerdotébini, ya quinínama néenaa wánacaleenaica jí'ineenai Junta Suprema. Jáiwa najéda Pablo limáaca nanáneewa jini.

23

¹ Pablo cába nalí náa'a wánacaleenaica limá'ee nalí:

—Nuéenajinai, nuyá yáairri sáica machúnuca nuwítee chóque'e Dios náneewa.

² Néenee liá'a Ananíasca, nawácali sacerdotébinica, libánua'ee náa'a yéenai urrúni Pablorru nabásaque'e linúma.

³ Ne Pablo éeba'ee lirrú:

—¡Dios básairri'inaa jiyájoo, chámainsi wítee! Jiyá wáairricoo árra, jiáque'e nujíconaa léjta limáyu liá'a ley, ¿tánda jiwána nabáseda nuyá, jócai ley bánua imédaca?

⁴ Náa'a yéenai néeni namá lirrú:

—¿Chá'a máashii jinúma lirrú, liá'a sacerdote wácali Dios shínaaca?

⁵ Pablo má'ee nalí:

—Nuéenajinai, nuyá jócai yáa léenaa liyáshia wánacaleerri sacerdotébinini; ne limá liá'a Dios chuánica limá: ‘umáashii jinúma linácucha liá'a wánacaleerri jishínaa chacáalee’.

⁶ Ne, liá'a'inaa léenaa náa'a áabi néenaa náa'a wánacaleenaica náa'a saduceobinica, áabi mawí néenaa náa'a fariséobinica, Pablo má'ee máanui chuánshiyu:

—Nuéenajinai, nuyá fariseo, wéenajinai fariséobinini shínaa; iyá múrruenai nujíconaa médacta máashii nuéebida linácu liá'a nacáwiactacoo náa'a máanalimimica.

⁷ Néenee Pablo má'inaami léji liéni, náa'a fariseo ya saduceo nachánau najútacoo nalíwaacoo, jáiwa nashírrida náucha wáacuwai.

⁸ Jiníwata náa'a saduceo máinai jócala máanalini éejoo nacáwiacoo, jinícala'ee ángelbini ya wówanaashi; ne náa'a fariséobinica éebidenai quinínama liáni.

⁹ Quinínama namáidadaca; ya áabi quéewidacani ley shínaabinica, néenaa náa'a fariséobinica, nabárruau namá'ee:

—Liáni washíalicuerrica jiní médani máashiica, cájbami báqueerri wówanaashimi jócta báqueerri ángel táania lirrú.

¹⁰ Ne nacáarraliacalau mamáarraca, liá'a wánacaleerrica cáarru liyá, carrúnataca nasúberreda Pablo, jáiwa libánua namáida lishínaa soldado quéewique'e lijéda néeneeni ya liwárrueda soldado íbana rículani.

¹¹ Áabai táayebee rícula, liá'a Wawácali líyadau Pablorru limá'ee: “Cadánani, Pablo, léjta jitáaniau'u nunácu áani Jerusalén rícu, chacábacanaa arrúnaa jitáania Romala.”

Nabáulidacta chítashia néewau'u náiinua Pablo

¹² Áabai éerri ricúla, áabi judíobini nachánau áabenaawátee quéewique'e náiinua Pablo, jáiwa najúrau máashii máashiinaa wéerri jócu náaya, jiní náirraca shiátai cáashia náinuacani.

¹³ Namánabaca cuarenta washíalicuenai náa'a máaquenaicoo naméda cháí jiliéni.

¹⁴ Jáiwa náau nayáctala náa'a nawácanai náa'a sacerdotébinica ya náa'a salínai judíobinica, namá'ee nalí:

—Wayá júrenai máashiinaa jócubecha wáaya nácula wáiinua Pablo.

¹⁵ Chóca já'a, iyá ya náa'a áabi ijúninai, isátau liúcha liá'a wánacaleerrica soldado, quéewique'e náinda cajójchani ináneewa, iwówai yútaa yáque'e léenaa linácu arrájuata; ya wayáminaajoo nénda wayácojoni quéewique'e wáinuacani jóctanaa linísau irrú.

¹⁶ Ne Pablo éenajetoo cúulee, jáiwa liá léenaa linácu jiliáni, jáiwa liáu soldado íbana néerrai líiwa Pablorru.

¹⁷ Jáiwa Pablo máida báqueerri néenaa wánacaleenaica, limáa'ee lirrú:

—Jitée liéni samálitaca lirrú liá'a wánacaleerri soldado, jiníwata wáalierrri chuánshi líiwani'inaa lirrú.

¹⁸ Liá'a wánacaleerri litée samálitamica lirrú liá'a wánacaleerri soldado, limá'ee lirrú:

—Liá'a preso Pabloca limáida nulí quéewique'e nuínda jirrú liáni samálitaca wálierri áabai chuánshi jirrú.

¹⁹ Liá'a wánacaleerri soldado liwína samálita licáaji nácu litée báawachalani lisáta léemiu wáni:

—¿Tána jiwówai jíiwa nulí?

²⁰ Samálita má'ee lirrú:

—Náa'a judíobinica áabenaani wówa quéewique'e nasáta jíucha cajójcha jitéeque'e Pablo nalí náa'a wánacaleenai nanácu, nawówai yútaaque'e náa léenaa linácu mawí.

²¹ Ne jócu jéebida nalí jóni, jiníwata mawí cuarenta washíalicuenai néndenai nayá liájaba cabáyainta, jiníwata júrenaiu máashiinaa jócu náaya, jiní náirraca shiátai cáashia náiinua'ee Pablo; chóca já'a néndenai nayá jichuáni tánashia jimá nalí.

²² Néenee liá'a wánacaleerrica soldado, libánua samálitami limá lirrú jócu béecha líiwadeda liá'a líiwani lirrú.

Nabánua Pablo lirrú liá'a Félix wánacaleerrica

²³ Liá'a wánacaleerri soldado limáida chámata wánacaleenai liájabata, libánua nachúndadanica doscientos soldado náibayu sána, ya setenta éema ita'aa, ya doscientos cuélaleyu sána, quéewique'e náacoo liá'a chacáalee jí'ineerri Cesarea las nueve táayebeca.

²⁴ Ya mawí liwána nachúni éema Pablo yáni'inau ita'aa ya liwána natée saícani cáwi lirrú liá'a wánacaleerrica jí'ineerri Félix.

²⁵ Náajcha libánua áabai cáahsta máirri liliácoo:

²⁶ “Nuyá Claudio Lisias, nutána jirrú nuédacánica jinácu jiyá chóniwerri cawénica Félix cawánacaalacai: Nutáa jirrú:

²⁷ Náa'a judíobinica nawína preso liáni washíalicuerrica quéewiquinicta náiinuaacani, ne quéecha'inaami nuá léenaami cháí cábacanaa léjta náa'a chóniwenai cáinabi Roma ítesana, jáiwa nuáu nushínaa soldado yáajchawai, jáiwa nuéda náucha jíni.

²⁸ Ne nuwówaicala nuá léenaani tánashia nácueji náa lijíconaa, jáiwa nutée liyái nanáneewa náa'a judíobini wácanai.

²⁹ Cha nuá léenaa náani nayá jíconaa linácueji liá'a ley nashínaaca; ne jócai cajíconaa náiinua'inaacani, jiní saícanata liyá cuíta manúmai rícula.

³⁰ Ne nuáca léenaa náa'a judíobini nawówai náiinuaacani, liarra nubánua jirrú; ne nusáta náucha náa'a yáinai lijíconaa, quéewique'e namá jináneewa liá'a arrúnai'inaa namáni'inaaca”.

³¹ Náa'a soldado, léjta nawácali bánua nayá, nawína Pablomi, jáiwa natée táayee jíni áabai chacáalee jí'ineerri Antípatris rícula.

³² Áabai éerri rícula náa'a soldado yáainemicoo náibayu néejoo nárrui licúla báaniu, ne náa'a éema ítanacana náau Pablo yáajcha.

³³ Ne náiiu'inaami Cesareala, jáiwa néejueda lirrú cáashta lirrú liá'a wánacaleerri néeni ya néejueda lirrú lécchoo Pablomi.

³⁴ Liáwinaami liliá cáashtaca liá'a wánacaleerri néeni, lisáta léemiu Pablo chítashia sái jiníni; ne liá'inaami léenaa Cilicia saícani,

³⁵ limá'ee Pablórru:

—Nuémiminaajoo jichuáni cáashia náiiu náa'a yáinai jíconaa. Néenee liwánacaala nácu liwána natúya lirrícuni liá'a Herodes íbana wérru rícu, jócubeecha limániu.

24

Pablo táanierrri liwícaubaliu Félix náneewa

¹ Cinco éerri liáwinaami, Ananías sacerdotébini wácalica, líinu Cesare-ala áabi salínai yáajcha ya báqueerri catáaniacai sáica, quéewique'e liá Pablo jíconaa, jí'ineerri Tértulo. Náiiinu náyadacoo Félix cawánacaalacai náneewa, quéewique'e náa Pablo jíconaa.

² Quéecha'inaami náinda Pablo, Tértulo chánau liá lijíconaa, limá Félixru:

—Sáicai wérri jiwítee, jiyá wánacaleerrica, wayá sáicta wawówa, ya jiwítee rícueji jiméda sáicai wérri washínaa cáinabirru.

³ Liáni warríshibiani wawówa yáajchau séewirrinaa ya quinínama wayáctaca, jiyá cawítee Félixca, sáicai wérri wáa jirru.

⁴ Ne quéewique'e jócu nuéda jiúcha bájjala éerri, nusáta jiúcha nuwówa yáajchau jéemique'e walí íchaitaa.

⁵ Wáiiinu linácu liáni washílicuerri carrúnataica, quinínama cáinabi ita'aa jínaneerriu léewida liwána máashii nacába yáacacoo náa'a judíobinica, léewa'ee nawíta náa'a éewiderrri áabai wíteeshi jí'ineenai nazarenos.

⁶⁻⁷ Ya jiní wéni licába lirrúwoo liá'a Dios íibanaca, tándawa linácueji wawína natée cuíta manúmai rícula jini. Ne wawówaini wáa léenaa quinínama liá'a limédanica, quéewique'e wacástigaacani léjta washínaa ley; ne liá'a wánacaleerrica jí'ineerri Lisias, jáiwa léeda wáucha danáanshiyu jini; ne limá'ee náa'a yáine nayá lijíconaa arrúnaa náacoo náayadacoo jiyáctala.

⁸ Jiyá éewa jisáta jéemiu jáni, tánashia nácue yáawaa wáa lijíconaa.

⁹ Náa'a judíobinica yáaine néeni chacábacanaa namá lécchoo.

¹⁰ Liá'a Félix wánacaleerrica limá'ee licáajiyu Pablorry litáaniaque'e, jáiwa'ee Pablo má'ee:

—Sáicta nuwówa nutáania nuwícaubaliu irrú, nuácala léenaa jiyá yáirri léenaa jémica sáicactani o máashiiquictani; jiyá wánacaleerri líta'aa liáni cáinabica báinacu wérri.

¹¹ Léjta jiyá jájiu éewerri jisátada jéemiu, walícanama doce éerri néenee nuínu Jerusalén néeni, quéewique'e nuá sáicai Diosru.

¹² Jiní náiiinucta nunácu nucáita yáacacoo áabi yáajcha, jiní nucáarraliaca numácoo chóniwenai Dios íibana rícuha, jiní sinagoga rícuba, jiní báawachala chacáalee yúcha.

¹³ Náani chóniwenai jócani éewa náyada yáawaaca cajíconaa nuyá.

¹⁴ Ne ta liyá nuíiwani nusírbia Diosru léjta nuwérrinaibimi, áabena liájcha liá'a wáalii iníjbaaca liá'a namáni linácuha jáicala nuéewidacala jócai yáawai, jiníwata nuéebidacala liá'a ley tánerricoo cáahsta ley ita'aa, léjta namáyu'u náa'a éewidenai Dios chuáni báinacu.

¹⁵ Ya nuwáalia, chaléjta nayá, nuéebida Dios nácu nacáwia'inaacalau náa'a máanalimica, léjta náa'a sáicanica ya náa'a máashiinica.

¹⁶ Tándawa linácueji séewirrinaa nuéeneda nuyá masácula nuwítee Dios náneewa ya washílicuenai náneewa.

¹⁷ “Liáwinaami nujínanicoo íchaba camuí matuínaami cáinabi ita'aa, nuéejoo nushínaa cáinabi ítala, quéewique'e nuá warrúwa nalí náa'a carrúni jináatanica ya nuá ofrendaca.

¹⁸⁻¹⁹ Numédacta nuyá liáni, liáwinaami nuchúni nubádeda nuyáu léjta wawítee médau'u séewirriini, áawita áulaba chóniwenai yáajcha, jiní wíta cáitadedeerri nuyá, quéecha'inaami áabi judíobini chésanani Asia

náiiinu nunácu templo rícu. Nayáwa éewenai náiiinu áani náyadacoo náaque'e nujíconaa, yáawacta nawáalia nunácula jíconaashi.

²⁰ Ne jócta, náani yáaine áani namáque'e yáawacta náiiinu nujíconaa quéecha'inaami nuyá nanáneewa náa'a wánacaleenai judío.

²¹ Ne jócuminaa nuyá'inaami náiiibi numá cadánani chuánshiyu: 'Wáalee yáa iyá nujíconaa nuéebidacala nacáwia'inaacoo náa'a máanalimica.'

²² Félix éemi'inaami liéni, liáca léenaa linácu liá'a wáalii iníjbaaca, limáaca léji liéni léejo'inaacoo litáania linácu báaniu, limá'ee nalí:

—Jáicta línu léju liá'a Lisias wánacaleerri soldado, líwaminaa nulí saíca léju liá'a ichuánica.

²³ Félix bánua liá'a wánacaleerri liájbata quéewique'e nawáalia cuíta manúmai rícula Pablo újnibi, ne quéewique'e línda máayaba nacábacani náa'a lijúninaica nashírruedaque'e lirrú.

²⁴ Liáwinaami áabata éerri rícula léejoo báaniu néerra liá'a Félixca, ruájcha ruá'a línu Drusila, judíobini éenaa. Félix bánua namáida Pablo, léemiu Pablo chuáni linácue saí liá'a léebidau'u Jesucristo nácu.

²⁵ Ne Pablo táania'inaami linácu liá'a cáwicaishi machácanica, ya wéewau'inaa wawánacaalacoo wayá jájiu, ya carrúnatabee ínuerri'inaaca, Félix cáarrudau léemicani, limá'ee lirrú:

—Cái jiá namówai. Nuéejoominau numáida jiyájoo jáicta nuwáalia éerrijo.

²⁶ Ne limédacalau, Félix néndacta Pablo yáa lirrú warrúwa, quéewiquinicta liwásedacani; tándawa íchabachu limáida áji éerri náani litáaniaque'e liájcha.

²⁷ Cháji'i chámai camuí bésunacuwai; néenee jócu Félix wánacaala mawiá, ne liárrumirra báqueerri wáaroo jí'ineerri Porcio Festo. Ne Félix wówaica saíca limáacacoo judíobini yáajcha, limáaca preso Pablo.

25

Pablo lináneewa liá'a Festoca

¹ Festo ínu quéewique'e liwína yáarruishi liwánacaalacta'inaaca, matáli éerri yáawinaami lijíau Cesarea néenee Jerusalén néerra.

² Néerra sacerdotébini wácanaica ya náa'a judíobini cawénini mawí náiiwa lirrú Pablo jíconaa nácue saí.

³ Nasáta liúcha cáiwinaa, quéewiquinicta libánua Pablo Jerusalénra. Nawówa licuéjiu quéewiquinicta náiinua iníjbaa licué jini.

⁴ Ne Festo éeba'ee nachuáni Pabloca yáairri cuíta manúmai rícula Cesarea néerra, ne liyá jájiu éejuerri'inau áulaba éerri ricúla.

⁵ Limá nalí:

—Tándawa, náa'a iwácanaica, éewenai náacoo nuájcha Cesareala, ne liarra washíalicuerrica yáawacta ái limédau lijíconau, já'a néeniminaa éewa yáa lijíconaa.

⁶ Festo máacau Jerusalén néerra újni ocho o diez éerri mawí, néenee léejoo Cesareala. Áabai éerri ricúla liwáau liárrubai ita'aa liwánacaalacta'inaaca, jáiwa liwána náinda lirrú Pablo.

⁷ Quéecha'inaami Pablo wárruacoo, náa'a judíobini ínuenai Jerusalén néenee narrúniu nawárruacoo, náa lijíconaa cáiwinaa, áawita jócu néewa náa léenaa yáawaitani.

⁸ Pablo, liyája, táania liwícaubaliu:

—Nuyá jócai méda nujíconau, jiní linácula liá'a ley judíobini shínaaca, jiní templo nácula léchoo, jiní linácula liá'a wánacaleerri Roma.

⁹ Ne Festo wówaica sáica limáacacoo judíobini yáajcha, lisáta léemiu Pablo:

—¿Jiwówai jiácoo Jerusalénra quéewique'e néerra nucába tánashia jijíconaa?

¹⁰ Pablo éeba'ee:

—Nuyá yáairri lináneewa liá'a wánacaleerri Roma, néeniwa néewa náa nujíconaa. Léjta jéewau'u jiá léenaani, jiní máashii numédani nanácula náa'a judíobinica.

¹¹ Ne yáawacta ái nujíconaa cáiwiiica já'a sáicanatai náinua nuyá nácueji, jócu cáarru máanali nuyá; ne jinícta yáawaiyii liá'a náayu'u nujíconaa, jiní yáirri léejueda nuyá nalí. Nusáta quéewique'e liyá yáa nujíconaa léja liá'a wánacaleerri quinínama cáinabi Roma shínaaca.

¹² Néenee Festo sáta léemiu náa'a yáainai'inaa liwítee, néenee limá'ee:

—Ne jáicala jisáta liáque'e jíconaa liá'a wánacaleerri quinínama cáinabi Roma shínaa, néerraminaa jiáu lirrújoo.

Pablo lináneewa liá'a rey jí'ineerri Agripa

¹³ Liáwinaami áabi éerri bésunau, liá'a rey Agripa ya Berenice náau Cesareala nacába Festo néerra.

¹⁴ Ne nayácala néerra íchaba éerri, Festo líiwa linácu liá'a reyca, linácue sái liá'a Pabloca. Limá'ee lirrú:

—Ái báqueerri washiálicuerri ája áani Félix máacanitee cuíta manúmai rícula.

¹⁵ Quéecha'inaamite numáacoo Jerusalénra, náa'a sacerdótebini wácanaica ya náa'a salínai judíobinica, náyada nulí áabai jíconaashi linácula, nasáta núcha quéewique'e náinuacani.

¹⁶ Nuyá nuéeba nachuáni náa'a wánacaleenai Roma rícu, jócani ísadau náinua cháji'i cáashia najéda nanániu áani náa'a yáine lijíconaa, quéewique'e léewa litáania liwícaubaliu.

¹⁷ Tándawa, náinu'inaami áani, jócu núcha éerri, jáiwa cajójchanaami nuwáau nuárrubai íta'au nuwánacaalacta'inaaca, jáiwa nuwána náinda léji liá'a washiálicuerrica.

¹⁸ Ne náa'a ínuenai náa lijíconaa, jócu natáania máashii wéerri linácula, léjta jíconaashi máanui léjta numáyu'u nulíwau.

¹⁹ Liyárrimi namáni linácucha liá'a léjta nawítee éebidau, ne ya báqueerri cáiwanaí jí'ineerri Jesús máanalimi, ne Pablo máirri cáwicalani.

²⁰ Ne jócala nuá léenaa numéda linácueji liéni, nusáta nuéemiu Pablo liwówaicta liácoo Jerusalénra quéewique'e náiiwa lijíconaa méenaami.

²¹ Ne liyá sáteerri quéewique'e liyá yáa lijíconaa liyá máanui wánacaalaca, tándawa linácue nuwána nawáalia preso cáashia nuéewa nubánua lirrúni.

²² Néenee Agripa ma lirrú liá'a Festoca:

—Nuyá wówerrieta nuéemi lichuáni liérra washiálicuerri lécchoo.

Néenee Festo éeba'ee lichuáni:

—Cajójchaminaa jéemi lichuánijoo.

²³ Áabai éerri rícula, Agripa ya Berenice ínu nawáaroo cacábacanani wéerri líibana rícula liá'a wánacaleerrica, náajcha náa'a soldado wácanaica ya náa'a wánacaleenai chacáalee rícu. Festo bánua natéeqe'e lirrú Pablo,

²⁴ Festo limá'ee:

—Rey Agripa ya iyá wánacaleenai yáawaquenai wáajcha áani: liérra iwáalia árra washiálicuerrica. Quinínama judíobini yáa nulí lijíconaa,

léjta Jerusalén néenee, ya chacábacanaa áani Cesarea rícu, jócu íyabau imáidada nulí quéewique'e máanalicani.

²⁵ Ne nulí jiní médacta lijíconau cáiwii quéewique'e máanalicani. Ne liyá jájiu, sáta núcha quéewique'e liyá yáa lijíconaa liá'a máanui liyá wánacaleerrica, jái nuwówai nubánua lirrú jini Romala.

²⁶ Ne jinícala nuá léenaa yáawaiyii nutána jirrú lijíconaa nácue sái, liyá máanui wánacaleerrica linácue sái, nuínda ináneewani, ya jináneewa jiyá, rey Agrípaca, jáicta quéewique'e jisátada éemi wáni nuwáalia chuánshi nutánani'inaa lirrú, liá'a máanui wánacaleerri quinínama Roma.

²⁷ Ne nucába jócu sáicta nubánua lirrú preso, jócai náiiwa tánashia lijíconaa.

26

Pablo úiwa tánashia nácueji náa lijíconaa rey Agríparru

¹ Néenee Agripa ma Pablorru:

—Jéewa jitáania jiwícaubaliu.

Pablo nácuda lináu, jáiwa lichánau litáania chá'a:

² Sáicta nuwówa nuéewacala nutáania wáalee jináneewa jiyá cawéni wánacaalaca, oh jiyá rey Agripa, quéewique'e nutáania nuwícaubaliu linácueji liá'a nujíconaa náani núta'a judíobinica.

³ Jiníwata jiyá máanui wánacaalaca, yáirri léenaa jicába nawítee quinínama náa'a judíoca ya léewa wacáita yáacaniu nácueji. Tándawa nusáta jiúcha quéewique'e jéemi nulí arrájuata jiwówa yáajchau.

Pablo cáwica jócu léejueda liyáu újnibii

⁴ “Quinínama judíobini yáine léenaa chítashia nucáwicami jini náiiibi, nucáinabi ita'aa ya Jerusalén rícue, icúlirrijui'inaate nuyái.

⁵ Chái náa léenaa, néewani náiiwaca nawówaicta náiiwadedacai, nuyá séewirrinaa fariséoca, léewa máanabacashi mawíyii machácani wéebidani nácu.

⁶ Ne chóque'e náa nujíconaa nuéebidacala liá'a Dios mánimi wawérrinaimirru.

⁷ Washínaa doce tribu Israel shínaaca, nanénda licúmpliacoo liá'a limáni liá walí, tándawa náa sáicai Diosru nashírrueda lirrú éerrinacu ya táayee. Linácue liéni wanéndani wayáca, oh rey Agripa, náa'a judíobini náa nujíconaa chóque'e.

⁸ ¿Ne tánda jócu éebida Dios éenaaca licáwedaca náa'a máanalinimica?

Pablo úiwadeda licánaqueda náa'a éebidenaica

⁹ “Nuyá jájiu numáte nulíwoo quéecha nuéebacta'ee numéda íchaba méenaami lijúnta liá'a Jesús jí'inaaca Nazaret néenee sáica,

¹⁰ ne cháwa numéda Jerusalén néeni jini. Nawánacaala nácu náa'a sacerdotébini wácanaica, nawárrueda íchaba cuíta manúmai rícula, náa'a éebidenai Jesús nácu; jáicta náiinua nayái, nuyá áabenai wówa náajcha.

¹¹ Íchabachu numéda nalí máashii quéewiquinicta nuwána namáaca néebidauca. Liéni numédani quinínama sinagoga rícu, áawita nuyá camáashiicai wérrí náajcha nucánacaida nayá áabata chacáalee rícula báawachala.

Pablo úiwa báaniu chítashia léejuedau liyáu jini

12 “Linácue jilierra nuáteu nuáacoo chacáalee jí'ineerri Damasco rícula, nawánacaala nácu nuáu náa'a sacerdótebini wácanaica.

13 Ne injbaa lícu, oh rey, nucába wíyaicumi áabai jucámarrabee éerri rícueji, mawí cadánani cáiwia cámarra yúcha, liquéna nutéeji náajcha náa'a yáainecoo nuájcha.

14 Quíninama wacáu cáinabi ricúla, jáiwa nuéemi áabai chuánshi mérri nulí hebreoyu: ‘Saulo, Saulo, ¿tánda jicánaqueda nuyá? Jiyá jájiu máashii jiméda jirúwoo, jicá'a liá'a jidúruchucoo jicúshtau.’

15 Néenee numái: ‘¿Tána jiyái, nuwácali?’ Jáiwa Wawácali éeba nuchuáni: ‘Nuyáwa Jesús, léja liá'a jicánaquedani jimáacoo.

16 Ne jibárruo, jíiba ita'au, ne jiníwata núyadau jirú quéewique'e shírrueda nulí ya jíiwaque'e quinínama liá'a jicábani wáalee, ya liá'a jicábani'inaa nuájcha mawí.

17 Nujéda'a jiyá náucha náa'a judíobinica, ya náucha náa'a jócani judíobini, chóque'e nubánua jiyá nalí.

18 Nubánua jiyá nalí quéewique'e jiméecu natuí, jócubeecha najínaniu catácta, quéewique'e najínanicoo jucámarrabee rícu, jócubeecha náinda Wawásimi wánacaala nayá mawiá, quéewique'e náaque'iu Diosru; ya néebidaque'e nunácu ya nawínaque'e liá'a numéetuu'u najíconaa, ya áabai saícabee náibi náa'a chóniwenai majíconaica Dios shínaaca.’

Pablo méda liwánacaala liá'a licábanica

19 “Cháwa jini, oh rey Agripa, jáiwa nuéebida linácu liá'a nucábani áacajji,

20 quéechanacu núiwa nalí chuánshi náa'a yéenai Damasco rícu, liáwinaami nalína náa'a Jerusalén rícu sánaca, ya quinínama cáinabi Judea shínaaca, ya nalí léchchoo náa'a jócani judío, numáida néejoocoo, néejueda nayáu Diosru, ya namédaque'e liá'a saícaica íyadenai nayá yáawaaca néejueda nayáu.

21 Linácueji liáni nawína nuyá templo rícu náa'a judíobinica, nawówai náiinua nuyá.

22 Ne Dios yúdacala nuyá numédau cabálininaa újnibi wáalee, nutáania Dios nácu quinínamarru, júbinica ya máanui namánirru. Jócu náiiwa báawachala náucha náa'a táanianaimi Dios wítee rícueji, Moisésca arrúnai'inaa bésunacoo;

23 liá'a Dios wínanica arrúnaacala máanalicani, ne liáwinaami máanalicani lé'e nawáa quéechanacu saí cáwíacoo líerra, ne líiwaminaajoni nawásedacoo jucámarranaa, léjta washínaa chóniwenairru ya áabata cáinabi ítesana.”

Pablo éenedau liwána Agripa náawacoo cristiánoyu

24 Linísa'inaami litáania linácu liáni Pabloca, Festo máidada cadánani: —¡Báawa jiwítee, Pablo! Bájialacala jéewidacoo jináwau jiyáca báawa jiwítee.

25 Ne Pablo éeba'ee:

—Nuyá jócai báawa wítee, jiyá cawénica Festo; jócai cha léjta jimáyu'u, liá'a numánica cawíteeyui numáca yáawaiyica.

26 Líerra yáa árra rey Agrípaca, yáirri léenaa saíca quinínama liáni, tándawa nutáania chawítemija'a lináneewa; náucala léenaa yáawaa liá léenaa quinínama linácu liáni, jiníwata jócala watáania wayá cabáyainta líucha liáni.

²⁷ ¿Jéebida jiyá máanui wánacaleerri, namánimi náa'a éewidenaimi Dios chuáni báinacu? Nuáni léenaa jéebidaca.

²⁸ Agripa éeba'ee lichuáni Pablorru:

—Atéwata jiwána nunáawacoo cristiánoyui.

²⁹ Pablo má'ee:

—Áawita atéwa áulabacani ya manuába, Dios wówaicta, jócai jiyá bácai máanuica wánacaalaca, áawita quinínama náa'a éemenai nayá nulí wáalee, néenaaquinicta namédacoo léjta nuyá, áawita jócu liájcha liáni cadena nubájica.

³⁰ Néenee libárroo liá'a reyca, ya léchho liá'a wánacaleerri liájbata, ruájcha ruá'a Bereníseca ya quinínama náa'a wáainecoo nayá náajcha,

³¹ ya ta náacoo báawachalai natáania linácu liáni. Namá'ee nalí wáacoo:

—Liáni washiálicuerri jiní médani máashiica éewaqué'e máanalicani; jócaita saícanata nabáya cuíta manúmai rícula.

³² Agripa má'ee Festorru:

—Sáica natái iwáseda liáni washiálicuerri, jóctata liyá jájiu sáta quéewique'e liyá yáa lijíconaa liá'a máanui wánacaleerri Roma.

27

Pablo nabánuani Romala

¹ Quéecha'inaami namácacoo nabánua wayá Italiala, Pablo ya áabi presobini, jáiwa'ee néējueta jiní báqueerrirru wánacaleerri jí'ineerri Julio, néenaa náa'a soldado yáarruica jí'ineerri Emperador shínaa.

² Wáurrucoo lancha rícula, áabai lancha chánactacoo jí'ineerri Adramitio jái jiácoo liyácai iyaberrí'inau liácoo chaléeni áabi lancha chánactacoo liá'a cáinabi jí'ineerri Asia. Yáairri wáajcha léchho báqueerri jí'ineerri Aristarco, che sáini Tesalónica néenee sái, áabai chacáalee yáairri Macedonia shínaa cáinabi ita'aa.

³ Cajójchanaami wáiiinu áabai chánactacoo lijí'inacta Sidón, néenee Julio sáica limédacoo Pablo yáajcha, línca Pablo yáacoo licába náa'a lijúnica quéewique'e nashírueda lirrú.

⁴ Wajiáu Sidón néenee, jáiwa wanáwau liwójuna íteeji liá'a liwówaica jí'ineerri Chipre, jiníwata liá'a cáulica cánaquerriu wajúnta.

⁵ Wachuáu manúa lirrícu lijúntamirra liá'a litácoowa jí'ineerri Cilicia ya Panfilia, ya ta wáiiinu chalée jiní Mirala, áabai chacáalee Licia shínaa.

⁶ Liá'a wánacaleerri soldado línu áabai lancha mawíyii máanuica nácu che sáini Alejandría sái, yáairri'eewoo liyáca Italiala, jáiwa liwána wáurrococoo wawína washínaa iníjbau úniacu.

⁷ Íchaba éerri wáau arrájuata, ya carrúni jináatayu wáiiinu lijúntamirra liá'a jí'ineerri Cnido. Ne áicala újnibii cáuli cánacau wajúnta já'a, wabésunau lijúntami liá'a jí'ineerri Salmón, warríjcocoo liwówai íteeji liá'a Crétaca;

⁸ wachuáu carrúni jináatayu litácoowala, wáiiinu áabai yáarruishi jí'ineerri Buenos Puertos, urrúni lirrú liá'a chacáalee jí'ineerri Lasea.

⁹ Jái wáuca íchaba éerri, jái carrúnata wamáacacoo manúa yáacoo, jiníwata jái urrúni wárruacoo liá'a uniábica. Linácueji Pablo yáa nawítee:

¹⁰ —Washiálicuenai wánacaleenai, nucába liáni wáctacoo carrúnatai wérri'inaa, ya wáucaminaajoo liá'a lanchaca ya liá'a quinínama watéeni lirrícu, ya carrúnata wáuca wacáwicau.

11 Ne liá'a soldado wácalica, léewida lirrú mawí liá'a lancha wácalica ya liá'a wánacaleerri litée lancha, Pablo yúcha mawí.

12 Ne jócala sáica liá'a nachánactacoo nabésunedau'inaa uniábi néeni, jáiwa quinínama namá'ee naliwoo sáicanata najiácoo néenee, néenedaquinicta náinu Fenice néerra, áabai náinuucta nachánacoo Creta shínaa yáairri lijúntami liá'a cáiwia wáruactalacoo ya léemalawoo báchairra, ya néeni wawówaicta wabésuneda uniábi.

Cáuli wérri manúa yáacu

13 Namá naliwoo najínacoo báaniu machúnuca lijiáu áabai cáuli arrájuata chéni sur néenee, najiá'eewoo nachuáu litácoowa liá'a liwówai jí'ineerri Creta.

14 Ne arrájuata rími liáwinaami áabai cáuli wérri ínuerri léemamiyu, báseerri cadánani lancha nácula,

15 jáiwa lichánau liwátanedaqui jíni. Jócu wéena wamáchiquinia cáuli júnta liá'a lanchaca, arrúnaa wáida litée wayái.

16 Wabésuna'inau liwójuna ítee áabai liwówai píitui rími jí'ineerri Cauda, jiníwata liá'a cáuli jócai énajta bása néenee cadánani, ya jócai suti tráawajo wéenaque'e wáawaqueda liá'a íida éenibi natéenica.

17 Néenee náirda'inaa lirrícula, narrúnaa nabájiqui jíni jócubeecha liájoo dujíwala liá'a lanchaca. Néenee'e cáarru náinu lítala liá'a cáina jí'ineerri sirte, náaca'ee léena limícheda nayá, náinda'ee cáuli téé nayá.

18 Cajójchanaami, liá'a cáuli wérri áí újni cadánani já'a, cháwa'ee nachánaa náuca manúa yáacula liá'a shínaashi natéeni lancha rícu.

19 Matáli éerri ricúla'inaami, náuca nacáajiyu quinínama yáairri lancha rícu sáica

20 Íchaba éerri jócai wéewa wacába cáiwia ya náa'a sáliica, liyú liá'a cáuli wérri básairri wayá, wayá walíjani yúcacuwai.

21 Jiníwata wabésunau íchaba éerri jiní wáayani, Pablo libárruacoo béewami nalí, limá nalí:

—Nuwácanai, imédactata sáica nuwánacaalai jócu wajiáu chéni Creta; jócuminaata wabésunau cháiji'i, jiní wáuquedaca washínau yáairrimi lancha rícu.

22 Ne wáalee, áawita wabésunacoo cha, oyúrruqueda iwówa, jiníwata íbicha éena máanali'inaa, áawita liúcacoo liá'a lanchaca.

23 Ne táayee báqueerri ángel iyadau nulí Dios bánuani, nuyá Dios shínaa léchoo nusírbia lirrú,

24 limá nulí: —Ocáarru jiyá, Pablo, jiníwata arrúnaa jíyadacoo lináneewa liá'a máanui wérri wánacaalaca Roma néenee sáica, ne jinácueji Dios jócu línda máanali jiyá ya náa'a yáainai jíjcha lancha rícu.

25 Tándawa, nuwácanai, o'éjueda iwówau, jiníwata nuéebida Dios nácu nuyá yéerri yáawaiyi quinínama liá'a bésuneerricoo limá'ee nulí liá'a ángel.

26 Ne arrúnaa wachánacoo áabai liwówai nácula.

27 Áabai táayebé, libésunau chámai semana nácu, jáiwa wáinu manúa, áabai jí'ineerri Adriático, litécala bajiálanaa liá'a cáulica, ne liyáli béewami táayebé, ne náa'a téeni'inaacoo lancha náa léena warrúnicoo wáacoo cáinabirru.

28 Néeneda lidujíwaca liá'a shiátaica, ne liwáalia treinta y seis metros, ne mawí libéechala néeneda báaniu, liwáalia'ee veintisiete metros.

29 Ne cáarrucala nayá carrúnataca náinuacoo íiba wérrica nácula, jáiwa náuca cuatro náa'a gámbera wérrinai chéni líishii néenee liá'a lanchaca, nácula nasáta Dios yúcha quéewique'e jucámarraca.

³⁰ Ne náa'a téene nácu lancha namá'ee naliwoo quéewique'e namánicoo lancha rícuha, jáiwa nachánau náurrucueda náa'a fida éenibirrimica, namédacala'eewoo nayáca jicá'a náa'a yúquenai'inaa gámbera wérrinai lancha béecha.

³¹ Ne Pablo líiwa'ee lirrú liá'a wánacaleerrica ya lishínaa soldádorru lécchoo, limá'ee:

—Ne jócta namáacau lancha rícu, iyá jócai'inaa cáwi.

³² Néenee náa'a soldádoca, nawíchua nabáji náa'a fida éenibirrimica, jáiwa náida licáacoo shiátai yáacula.

³³ Ne wówai'inaa jucámarracai, Pablo íiwa nalí quinínama quéewique'e náaya máayabaca, limá'ee nalí:

—Jái chámai semanacai wanénda wacábaca libésunau'u, iyá jócaini íya léjta iwítee séewirrinaa.

³⁴ Nusáta yúcha íyaque'e máayabaca. Sáicabee'inaawa irrú lierra quéewique'e cáwi iyá, jini'inaa yúquerriu yúcha, jini áabai iwíta báinaa.

³⁵ Linísa'inaami limá liéni, Pablo wína licáaji rícuu áabai páani, liá saícai Diosru quinínama nanáneewa. Lishírridani jini, jáiwa lichánau líyaqui jini.

³⁶ Jáiwa liá nadánani quinínamai nachánau náaya lécchu.

³⁷ Wayá'ee wamánaba lancha rícu doscientas setenta y seis chóniwenai quinínama.

³⁸ Liáwinaami nanísa'inaa'ee náaya liá'a nawówainica, náuca'ee liá'a trigo manú yáacula jéewique'e lijínacoo madéjcalicu liá'a lanchaca.

Lancha yáajuerriu

³⁹ Jái'inaa jucámarrai, náa'a téenai nácu lancha jócu náa léenaa táshia nayá jini, ne nacába áabai libéerricula liwáalia'ee cáina; nawówai narrúnda lancha néerra.

⁴⁰ Nawichueda licuábai náa'a gámbera wérrinaimica, namáaca'ee manú yáacu jini, ne nawáseda jini náa'a téenaca sírbierrí litée lancha. Jáiwa nanácuda cáulirru liá'a vela libéechala saíca, jáiwa liá'a lanchaca lichánau lirrúnicoo cáina nácula.

⁴¹ Ne liáu cáina ítala macáshtairra, limáacactala'inau liá'a barco machúnucunaa. Liá'a libéechala saíca cháneerrí júchananaa cáina íbirra, jócta néewa nachúnidacani, nácula liá'a líshiicaa néenee saíca lichána'eewoo lisúbirriedacoo lidánaniyu'e liá'a marrádacaca.

⁴² Náa'a soldádoca nawówai'e náiinua náa'a presobinica, jócubeecha náindata namánicoo námarracoo.

⁴³ Ne liá'a nashínaa wánacaleerrí soldado, liwówai lijédacani liá'a Pabloca, jócu línda namédacani, jiniwata liwánacaala nayá, tánashia éewerri lámarracoo shiátai yáacu quéecha mawí ínu litácoowala.

⁴⁴ Ne náa'a áabica náa'eewau líta'aa liá'a tabla lancha shídanaamica. Cháwa'ee wáinu quinínama cáwi cáinabi ítala.

28

Pablo yáairri liwówai íta'aa jí'ineerri Malta

¹ Quéecha'inaa cáwi wayá quinínama, wáa léenaa liá'a liwówai jí'ineerri Malta.

² Náa'a chóniwenai néeni sánaca narríshibia wayá saíca wérrí quinínama, jiniwata yúwairriu liyáca ya casálini lécchoo, natúculia chichái wérrí, jáiwa namáida wayá warrúnicoo néerra.

³ Pablo yáawaquederra chichába máacarraí liníquini liyá libówanaa, ne bácuá áai cánacau lijiácoo líbicha liá'a amóeyica, jáiwa'ee liwówanau licáaji nácu liámuacani.

⁴ Nacába náa'a chóniwenaica nacába áai cuácoo licáaji nácu liá'a Pabloca, namá'ee nalí wáacoo: “Ta liá'a washiálicuerri cájbami cáinuacai léji liéni, ne áawita jócu lisácumawai manuá yúcha, ái áabai wíteeshi cadánani jócai'inaa índá cáwi liyá.”

⁵ Ne Pablo licúsuda liúcha liá'a áaica chichái ricúla, ne jiní libésunawai.

⁶ Quíninama nanénda nayáca limúrracacoo, jócta licáu máanalina; néenee íchaba liáwinaami nanénda jiní'e libésunawai, nanáawida'ee nawíteu yá'ee nachánau namáca Pablo cála'ee dios.

⁷ Urrúni lirrú liá'a áabai cáinabi lishínaa liá'a chóniwerri wánacaleerri liwówai néeni, jí'ineerri Publio, ríshibia wayá sáica ya licába wanácu matáli éerri.

⁸ Ne bésuneerriu liá'a lisálijinaa liá'a Publio yéerri liárrubaiu íta'aa, bálinerri'eewoo cáiwinaa, licámuna nácu ya sulíá wéerri nácu. Pablo yáa'eewoo licábaqui jini, néenee liáwinaami lisáta Dios yúcha jini licháana'ee licáajiu linácu, jáiwa'ee sáica jini.

⁹ Ne linácueji, náiiinu náa'a áabica bálineseeco náa'a yáaine liwówai íta'aa, jáiwa'ee sáica nayá lécchoo.

¹⁰ Jáiwa'ee náa walí quíninamai ne liáwinaami jái'inaa wáirrau wayá báaniu náa walí quíninama liá'a warrúni jinánica washínaa wáni'inau yájcha.

Pablo ínu Roma néerra

¹¹ Libésunau'inaa matáli quéerri nayá liwówai íta'aa, wáirrau áabai lancha rícuá néeni bésuneda uniábi; lishínaa lancha áabai chacáalee jí'ineerri Alejandria, téerri linácu licábacanaa liá'a nashínaa diosca jí'ineenai Cástor ya Pólux.

¹² Wáiiinu chaléeni nachánactalacoo jí'ineerri Siracusa, néeni wamáacau matáli éerri.

¹³ Néeni wáau báaniu urrúni litácoowala cáashia wáiiinu áaquirra chacáalee jí'ineerri Regio. Cajójchanaami cáuli cánacau sur néenee, áabai éerri táicala mawí wáiiinu áabai chacáalee jí'ineerri Puteoli, néeni wabárruau.

¹⁴ Wáiiinu áabi wéenajinaiu nawána wamáacacoo áabai semana náajcha; cháji'i wanísacoo walíwoo Roma néerra macáshtai.

¹⁵ Náa'a wéenajinai Roma néenee sánaca, jái nawáalia chuánshi wáiiwanaa néerai; ne jái najiáu najúnteda wayái Foro de Apio, néerra liá'a liyáctaca jí'ineerri Matáli Tabernas. Pablo licába'inaa, liá'ee sáicai Diosru ya liá'ee léenaa cadánani liyá.

¹⁶ Ne wáiiinu'inaa chaléeni Roma néerra, namáaca'ee Pablo liyáaque'e báawachala, bácairrimi soldado túyajani jócubeecha limániu.

Pablo Roma rícu

¹⁷ Matáli éerri liáwinaami línucai, Pablo bánua namáida nachúnsanaca judíobini Roma rícu. Jái'inaa náawacawai limá'ee nalí:

—Nuéenajinai, nuyá jiní médani nanácula náa'a judíobinica, jiní linácula liá'a nawíteemi wawérrinaiimi shínaa, ne báawachata Jerusalén néeni nawína nuyá néejueda nuyá nalí náa'a romanobinica.

¹⁸ Néenee liáwinaami nunísa nutániaca nawówai nawáseda nuyá, jiníwata jiní náiiinuni nunácue, éewaqué'e náiiinua nuyá.

¹⁹ Ne náa'a judíoca jócu nawówai nawáseda nuyá, arrúnaacala nusáta liúcha liá'a máanui wéerri wánacaalacai libánua náiiinua nuyái,

o nawásaidawee nuyá, áawita jiní máashii nuwáaliani linácueji liá'a nushínaa cáinabica.

²⁰ Tada linácue, numáida iyá quéewique'e nucába ya nutáania irrú, tánda linácueji wawáaliaque'e wéebidaca wayá israelítabinica, jicába nuyáyu cabáji áani.

²¹ Namá'ee lirrú:

—Wayá jiní ríshibiani áabai cáashta Judea néenee sái jinácue, jiní áabi wéenajinai judío ínuenai néenee, jiní'e namá jinácucha máashii jinácue.

²² Wawówai wéemica chítashia jiwítee jini, jiniwata wáa léenaa quinínama cáinabi natáania linácucha liáni wáalii éewidacalashica.

²³ Tánda namáca áabai éerri, liá'a lijiáctemicoo íchaba chóniwenai liá'a Pablo yáctamica. Néenee manúlacaiba cáashia tácala, Pablo táania Dios wánacaalactaca. Liwówai'e líiwa nalí Jesús nácu, táda béewami ley Moisés shínaa, natána náa'a íiwadedenai Dios chuáni báinacu.

²⁴ Áabi éebidenai liá'a Pablo íiwanica, ne náa'a áabica jócani éebida.

²⁵ Ne jócu áabenaawówa nalíwoo, nachána'eewoo náacoo. Ne jóctanaa náawai, Pablo má'ee nalí:

—Sáicai litáania Espiritu Santo nalími náa'a iwérrinaibimica ibéechala sánamica, linúma rícue liá'a íiwadedeerri Dios chuáni Isaías, limá'ee:

²⁶ 'Jiá namówai jiiwa nalí náa'a chóniwenai:

Ne áawita mawí néemica, jócai'inaa néewa néemica;

áawitaque'e mawí nacábaca, jócai'inaa nacába.

²⁷ Ne liwítee liéni chóniwenai cabálini wérri,

nawíba báyau,

ya liá'a natuí báyeerri lécchoo,

jócubeecha néewa nacábaca,

jiní néewaca néemica,

jiní néewaca náa léenaani;

quéewique'e jócu néejoo nulí,

jócubeecha nuchúni nayá.'

²⁸ Yáaque'e léenaa iyá, chóque'e ibéechalau, liéni liwásedauca Dios shínaa, liáni nalí áawita náa'a jócani judíobini, ta nayá éemenaijani. [

²⁹ Quéecha'inaa Pablo máirri liáni, náa'a judíobini náawai nacáita yáacacoo nayáwacoo.]

³⁰ Pablo máacau chámai camuí machácani á'a lijédacta lirrúwoo cuíta, liwínau liyá nayá, náa'a quinínama yáainecoo nacába liyá.

³¹ Cha liwíteemi íiwa Dios wánacaalactaca, léewidacala urrúnica liá'a wawácali Jesucristo, jiní cáarrucalani jiní namáshidacalani.

Carta de San Pablo a los EFESIOS

Nuédacaniu inácu

¹ Nuyá Pablo, apóstolu Jesucristo shínaa, léjta Dios wówau'u, nutáa irrú iyá yáainai chacáalee jí'ineerri Éfeso, iyácala chóniwenai Dios shínaa, éebidacala áabenaawówa Cristo Jesús nácu.

² Ya Dios Wasálijinaa ya Wawácali Jesucristo, yáa irrú mawéni saícaica ya saíctaque'e iwówa.

Dios yáa walí Cristo nácu

³ Wáa saícai Dios lisálijinaa liá'a wawácali Jesucristoca, Dios Cristo nácu liá walí saícaica áacairra, quinínama saícabee cábacanaa Espíritu nácu.

⁴ Dios wína wayá Cristo nácu jócu'inaami liquénuda cáinabi újnibii, quéewique'e majíconaa wayá lirrú, jiní'inaa máashii wawítee lináneewa. Quéechami canínaa licába wayá,

⁵ liwínanite quéewique'e liméda léenibiyu wayá Jesucristo nácu, áabenaawówa léjta liwówau'u naméda liwánacaala.

⁶ Linácue jiliéni wáa saícai séewirrinaa Diosru, saícacala liwítee carrúni jináata licába wayá, liá walí saícai licúulee nácuu canínaaca licábaca.

⁷ Niwata Dios canínaa licába wayá bájjialanaa quéechami, Cristo nácueji ya lírranaa jiérricoo máanali'inaa cruz nácu, wawáalia liwásedaque'e wayá, ya liméetua wajíconaa.

⁸ Dios íiyada walí canínau'u licába wayá, liá quinínama wawítee ya wáaque'e léena wéemica,

⁹ ya liwána wáa léena Wacába liwánacaala báyeerrimicoo. Léjta limáyu'u liá'a yáairrimi liwíta lícu, cháwa limédaqui jini.

¹⁰ Liéni léjta limáyumi, limédaminau machácani wérri, quéecha'inaami línu léerdicai. Dios bánua liáawacacoo liwánacaalaque'e quinínamani liá'a Cristoca, léjta náa'a áacai sánaca ya náa'a cáinabi íta'aa sánaca.

¹¹ Dios wína wayá quéechai quéewique'e wayá macáishita Cristo nácu, wawáalia lirrícua éena, léjta áabenaawówa Dios wówaumijani, quinínama liméda léjta saícai liwówau'u licábacani.

¹² Limédani cháji'i, quéewique'e wayá quéechanacu wamáaca wéebida Cristo nácu, quéewique'e wayá quinínama wáa lirrú saícai liwítee dánani nácueji.

¹³ Saícacajani Cristo, iyá lécchoo éemenai chuánshi yáawaiyica, liá'a saícai chuánshi liwásedau'inaa iyá, ya iwárruacala éebidaca, Dios yáa irrú lishínaa Espíritu Santo léjta áabai marca, cháwa limá liáacani quéecha.

¹⁴ Liéni Espíritu Santoca léewa libéecha saí lierra yáawacaala'inaa Dios yáa walí lirrícua éenau, jáicta wanísa wawásedacoo quinínama yúcha, ya ta liméda wayái lishínaa chóniwenai liyáni'inaa yáajcha, quéewique'e quinínama wáa lirrú saícai liwítee dánani nácueji.

¹⁵ Linácueji liéni, nuá léena éebida wawácali Jesús nácu, ya Canínaaca icába náa'a chóniwenai Dios shínaaca.

¹⁶ Jócu numáaca nuá saícai Diosru inácueji, nuédacaniu inácu jáicta nusátau Dios yúchai.

¹⁷ Nusáta Dios wawácali Jesucristo shínaaca, liwítee dánani liá'a wasálijinaaca liáque'e irrú wíteeshi áacai sái, quéewique'e yáa léenaa liá'a Dios iyadani, quéewique'e yáa léenaa Dios mawí mawí.

¹⁸ Nusáta Dios yúcha quéewique'e liméecu iwítee ya jucámarranaa, quéewique'e yáa léenaa liá'a inéndani iyáca linácueji limáida iyá, saíctacala wérri liwítee ya cawénii liá'a Dios yáani nalí lishínaa chóniwenai.

¹⁹ Yáawaiyii máanuica ya jiní nómami liá'a jiwítee dánanica, liá'a yáairri wadánani wayá éebidenaica. Léewa wíteeshi máanui Dios iyadanimi lidánaniyu ya liwítee dánani yáajcha,

²⁰ quéecha'inaami licáweda Cristo ya liwána liwáacoo saícaquictejica léema nácu áacairra.

²¹ Dios limáacani quinínama wíteeshi dánani ita'aa, Dios yáairri Cristorru liwíteu máanui mawí, ya Cristo wánacaleerri quinínama náucha mawí náa'a wánacaleenai áacairra nácu ya áani cáinabi ita'aa, léjta liáni léerdica ya liá'a ínuerri'inaaca.

²² Limáaca Cristo íiba yáajba quinínama, ya Cristoja limáacani nawíta quinínama náa'a éebidenai Dios chuáni.

²³ Ne liá'a iglésiaca léwa Cristo náanai, tándawa liá'a iglésiaca Cristo rícueji liwáalia quinínama, Cristoca liá'a téerri quinínama saícai wérricalani.

2

Cristo wáseda wayá canínaaca Dios cába wayá

¹ Quéecha iyá léjta máanalinimi yáca linácueji liá'a jíconaashica ya máashiica,

² liá'a iyánimi rícu, imédacala léjta éerri wówau'u, ya liwánacaala liá'a espíritu máashii wánacaleerri cáuli rícu, yáairri nadánani náa'a jócani méda Dios wánacaala.

³ Cháwate wayámi jírra lécchoo quinínama wayá'inaa báinacumi wawíteeyu, wamédacaalami máashii léjta wawówau'u, ya waméda licábacanaa liá'a wawítee cajíconaica, ya waméda liwánacaala liá'a wawítee máashiica. Linácueji, lierra máashiica saíca natá'inaata línu wátala liá'a cacháninabeeca Dios, máashiicaca áabena náajcha náa'a áabi jócani éebida.

⁴ Ne liá'a Dios carrúni jináatai cába wayá ya canínaa wérri licába wayá bájjalanaa.

⁵ Liyá yáairri wacáwica áabena Cristo yáajcha, quéecha'inaa léjta máanali wayá újnibii liwánaca liá'a wajíconaaca. Jiníwata Dios canínai cába iyá éewani iwáseda ijícona ya éewani yáacacoo áacairra.

⁶ Dios cáweda wayá Cristo Jesús yáajcha, ya liwána wawáacoo liájcha áacairra.

⁷ Liméda liáni quéewique'e líiyada liá'a éerri wabéecha, canínaa licába wayá bájjalanaa ya liá'a saícai wérri liyá wáajcha Cristo Jesús nácu.

⁸ Ne saícai wérrica liá'a Dios, iyá éewenai yáacoo áacairra, inísaca éebida Jesús nácu. Liéni jócai ínu iyá jájju, níwata liáni wíteeshica Dios yáani irrú.

⁹ Jócai ínu liwánaca liá'a imédanica, jiní béecha éewerri saícta licábacoo,

¹⁰ ne Dios méderri wayá; liyá quénuderri wayá Cristo Jesús nácu, quéewique'e waméda saícai cábacanaa; Dios quéechanacu lichúni walí wamédani'inaa.

Liá'a saíctaica wawówa Cristo yáani walí

11 Ne cháí'inaa, iyá, náa'a jócani judíobini, náa'a náani jí'inaa “jócani náiju nachípi dácu íimanaa”, náa'a judíobini (náiju washiálicuerri tácai saíca, ne nayá jájiu nají'inaa náiju nachípi dácu íimanaa).

12 Édacaniteu áabata éerrimite iyá jócani yáa léenaa Cristo nácu, shírreneu chóniwenai Israel shínaa yúcha, ya jócani yáa néeni á'a Dios litáania'inaa nalí náa'a chóniwenai Israel shínaaca, ne liá'a limáni liméda lishínaa chóniwenai yáajchau. Iyá líta'aa liáni cáinabica jiní irrú Dios ya jiní inéndacala línu liá'a éerrica Dios wásedactala'inaa iyájoo.

13 Ne chóque'e, iyá yáainemi Dios yúcha déecuchejijani, nisa irrúnicuwai lirrú, yáaine macáishita Jesucristo nácu, linácueji liá'a lírranaa jiérricoo máanali'inaa cruz nácu.

14 Cristo yáirri walí saíctaque'e wawówa. Liyá'ee méderriu judíobinica ya jócani judíobini áabai chacáalee néenee sána, licáarralia liá'a báyeerrimi nayá wáacoo ya licáarralia lináanaiyu liá'a íwirri nawówa nayá wáacoo.

15 Cristo méderri amáarra leyca, liá'a ley wáaleerri liwánacaalau'u ya limá'ee chítashia nayáyu'inaa náa'a chóniwenai; linácueji liméda chámai chacáalee áabai rími chacáalee wáalii. Cha liméda léji liéni saíctacta'inaa nawówa.

16 Cristo máanali cruz nácu amáarra jini jócu náiinua yáacau mawiá náa'a chámai chacáalee, limáaca nayái saíctaica nawówa Dios yáajcha, liméda nayá áabai rími nanáishija.

17 Cristo ínu línda nalí saícau chuánshica saíctaque'e nawówa quinínama, chaléjta iyá yáainai déecucha Dios yúcha, chaléjta lécchoo náa'a yáainai urrúni.

18 Cristo nácueji, náa'a áabica ya náa'a áabi, wéewa warrúnicoo wasálijinaa Diosru áabai rímii Espíritu nácueji.

19 Tándawa, iyá jócani áabai cáinabi íta'ai sána mawiá, jócani yáa báawachala ishínaa cáinabi yúchau, ne chóque'e ishírrida liá'a chacáalee Dios shínaa áabena, cháni léjta Dios éenibi.

20 Iyá éebidenaica chaléjta áabai cuítaca, méderri líta'aa liá'a íbaca cabálininaaca, iyá nayáwa néewidani náa'a apóstolubinica ya náa'a éewidenai Dios chuáni, liyáwa Cristoca léjta íba cawénii.

21 Chaléjta liá'a cuítaca yáairri linácula wáacoo nácu derri liácoo quinínama áabena, cáashia línu limédacoo léjta templo majícona ya wáni Wawácalirru.

22 Chacábacanaa iyá lécchoo, yáainai Cristo yáajcha macáishita, yáawaaca yáaqueneu éewa que'e iyá chaléjta áabai templo, Dios yáaque'e néeni linácueji lishínaa Espírituyu.

3

Pablo éewida litée Dios chuáni nalí náa'a jócani judíobini.

1 Linácueji liéni, nuyá Pablo, nuyá cuíta manúmai rícula, Cristo Jesús nácu, saícabee'inaa irrú iyá jócani judíobini.

2 Iyá jáini arrúnaa yáa léenaa saícaca liá'a Diosca limáaca nulí liáni tráawajuca, nuíwa que'e irrúni linácue liá'a caníinaabeeca lichúnica.

3 Chítashia Dios wánau'u nuá léenaa linácu liá'a jócaimi chóniwenai yáa léenaa nácu quéecha, léjta nunísau'u nutána irrú áabai chuánshi píitui rími.

⁴ Áicta iliá éemiujoni, néenee yáa léenaajoo nuá léenaa sáica linácu liá'a jócaimi chóniwenai yáa léenaa báinacumi, ne chóque'e Cristo limédani'inaa.

⁵ Dios jócai íiwa nalí liáni náa'a chóniwenai yáainai wabéecha, ne chóque'e liwána lishínaa Espíritu íiwa nalíni náa'a majíconaanaica apóstoluca, náajcha náa'a íiwenai Dios chuáni, liwínani namédaque'e lirrú sáicai léjta liwówau'i.

⁶ Néenee, liéni cabáyainta Dios wána nuá léenaa linácu: Jáicta náa'a judíobini ya náa'a jócani judío éewidenai náa'a sáicai chuánshica Dios bánuanica urrúni Cristo, Dios yáani nalí náa'a quinínama náa'a sáicabeeca. Liwówai limá, quinínama nayá áabenaani lináanaija, liyá léjta Cristo lináanai, nayá náa'a jócani judíobini narríshibia léchchoo liá'a Dios limánimi liáca léjta nája náa'a judíobinica.

⁷ Dios yúderri wérri nuyá nutráawajaaque'e lirrú, nuéewaqué'e nuiiwadeda chóniwenairru liáni chuánshi sáicaica wásedeerri'inaa nayá. Báawita jócai sáica nuyá, nuéewa numéda quinínama liáni liyú liá'a Dios wíteeca liáni nulí.

⁸ Áawita nuyá mawéni mawí Diosru náucha náa'a quinínama chóniwenai Dios shínaa, liyúda nuyá nuéewaqué'e nuiiwadeda nalí náa'a jócani judío liáni chuánshi sáicaica cawénii wérrica Cristo shínaa.

⁹ Dios, liá'a quénuderri quinínama éerri, bánuerri nuyá nuiiwaqué'e lichuáni mamáarraca, quéewique'e quinínama chóniwenai yáa léenaa Dios wásedeerri léchchoo náa'a jócani judíobini. Dios quéecha jócai índani quinínama chóniwenai yáa léenaa linácu liáni chuánshica.

¹⁰ Liméda liáni, quéewique'e náa'a chóniwenai Dios shínaaca, náyadaque'e nalí náa'a ángelca, wánacaleenai áacairra, náyadaque'e nalí léchchoo náa'a espíritu máashiinica, sáictai wérrica Dios wíteeca méderri sáicai quinínama

¹¹ Dios méda liáni léjta liwówau'u liméda áabena queéchanacu éerrite, liméda liáni lirrícue liá'a Wawácali Jesucristo.

¹² Cristo nácue wawáalia wawáseda wajíconau wéewaqué'e warrúnicoo Diosru, tádawa jócu cáarru warrúnicoo waléenaca wéebida linácu.

¹³ Tádawa nusáta yúcha jócubeecha yúrrucueda iwówau inácueji carrúni jináata nuyáca, jiníwata liáni yáawaiyi numá irrú sáicai wérrica.

Cristo canínaa wérri cába wayá

¹⁴ Nuédacaniu'inaa linácu liáni, chítashia Dios médau'u iyá jócani judíoca áabenaani náajcha náa'a judíoca, nutúyau nu'óraaque'e lirrú liá'a Lisálijinaa liá'a Wawácali Jesucristoca.

¹⁵ Tánashia ríshibianai jí'inaa quinínama chóniwenai chaléjta yáainai áacairra, cha náa'a náani yáainai cáinabi íta'aa.

¹⁶ Nusáta liúcha liá'a Diosca, wálierri quinínama sáicai áacairra, quéewique'e liá irrú danáanshi iwówa lícu linácueji liá'a Espíritu Dios shínaa.

¹⁷ Nusáta Dios yúcha Cristo yáaque'e iwówa lícu éebidau linácu. Nuyá sáteerri léchchoo quéewique'e quinínama liá'a imédanica canínaaca icába liá'a Diosca ya quinínama náa'a chóniwenai.

¹⁸ Ya chacábacanaaque'e yáa léenaa náajcha náa'a quinínama chóniwenai Dios shínaa, chítashia manújirrau, limáchenica ya liáacaica ya lidujíwaca liá'a nínaashica Cristo shínaa.

¹⁹ Nusáta icúnusiaque'e caníinau Cristo cába iyá, mawíyi máanui liúcha liá'a quinínama wéewa wacúnusianica, chacábacanaaque'e cashiámu iyá Dios wíteeyu.

²⁰ Ya chóque'e, wáa saícai wérri Diosru, liwáaliaca danáanshi limédau'inaa íchaba mawí liá'a wasátani o liá'a wapénsani, linácu liá'a lidánani tráawajairri'inaa wanácu.

²¹ Wayá yéenai iglesia rícu, wayá macáishita Cristo Jesús yáajcha, arrúnaa séewirrinaa wáa saícai Diosru mamáarraca. Chácajani.

4

Iyá macáishita liyú liá'a Espírituca

¹ Táda linácue nuyá cuíta manúmai rícula, linácueji liá'a Wawácalica, nusáta yúcha imédaque'e saíca léjta náa'a Dios máidanica, chacábacanaa léjta iyá.

² Imíya iyá ya saíca iyá; u'urrúni iwówa ya iwánta yáajcha wáacoo canínaabeeyu.

³ Éneda iyá séewirrinaa yáajcha wáacoo, lidánaniyu liá'a Espiritu Santo, ya lirrícueji liá'a saícta iwówa liwána saíca iyá áabena.

⁴ Ái bácai rímija náanaishi, ya bácairrimi Espiritu, chaléjta Dios máidau'u inénda áabai rímii.

⁵ Ái bácai rímija Wawácalija, wéebida áabai rími chuánshija, ái áabai rími bautismoja.

⁶ Ái bácai rími Diosja, liyáwa Wasálijinaa'inaa quinínama; Dios wájani wawácali wayá'inaa quinínama. Dios méderri quinínama inácueji; Dios méderriu quinínama wanácu.

⁷ Ne wayá bácainaa ái ríshibia wíteeshi Espiritu yánica Cristo wówaini liáca.

⁸ Tándawa limá liá'a tánerrimicoo:
“Lírrrau áacairra litée liájchau náa'a yáainemi preso,
ya liá nali wíteeshi áacai saí washiálicuenairru.”

⁹ ¿Ya tána liwówau limáca lírracalau áacairra? Wówerri limáca quééchanacu liúrrucoo líta'aa liéni cáinabica.

¹⁰ Ne liá'a yúrrucuerrimicoo liyáwajani léja liá'a írrerricoo mawí áacairra quinínama éerri wícau, quéewique'e licámusheda macájirra éerrimi liwánaca.

¹¹ Ya liyája yáa áabi quéewique'e apóstolu nayá, ya áabi íiwadederri Dios chuáni, ya áabi íiwenai Dios chuáni nali náa'a jócani éebida, áabi pastorbini ya quéewidacánica.

¹² Cháwa lichúni náa'a chacáalee majíconaanica, áabai tráawajo lírru machácani, quéewique'e lidáwinacoo liá'a Cristo náanaica.

¹³ Cáashia quinínama wáinu áabebata wayá wéebidaca ya cawíteé wayá linácu liá'a Dios cúuleeca, ya wéena wáinuca salírriicta wayá, áabenaaque'e wamáanuibaca léjta Cristo.

¹⁴ Ne jócuminaa léjta sáamanai wayá mawiá, jócani déecuna wanáawida wíteé wapénsaca, ya jócani déecuna wáardaca áabai wálii néewidauca, ya waínda wachálujueda nayá nayú náa'a chóniwenai canúma yúwicanica, náa'a jínenaicoo iníjbaa yúquerriu rícu.

¹⁵ Mawí saícaca, watániaca liá'a yáawaiyica ya liá'a caníinau'u wacába yáacacoo, arrúnaa wadáwinacoo quinínama Cristo nácu, liyáwa liwíta liá'a iglésiaca léjta lináananai.

16 Ya Cristo nácu liá'a náanaishica quinínama licháanacoo lirrúnicoo sáica, liyú liáwacau quinínama litánai sáica; ya jáicta quinínama léewawai sáica, lidáwinau liácoo linácu liá'a canínau nacába yáacacoo.

Liá'a wáalii cáwicaishica Cristo nácu.

17 Léwa numáni irrú liáni ya nucárgueda irrú Wawácali jí'inaa nácu, jócubeecha imédau mawí léjta náa'a jócani yáa léenaa Dios nácu. Náa'a yáainai áabenaá léjta mawítee mawéni máyu nalí,

18 nayá catáwacai wítee, jócani yáa léenaa néemica. Nayá jócani wáalia cáwicaishi Dios yáanica, jiníwata mawíteeni, cháni járra jiníwata nawówa náawerriu cabálini ya jócani nasíntia.

19 Cabálinini wérrí médacoo ya náijueda nayáu éerri shínanaarru, nasíguia naméda quinínama máashii jócani bárroo.

20 Ne iyá nisenai icúnusia Cristo, néenee u'iyá léjta náa'a jócani cúnusia Cristo.

21 Ne yáawacta éemi chuánshi linácucha ya éewidau iyáca chaléjta liwówau'u, chaléjta liá'a yáawaiyiica yéerri Jesús nácu.

22 Ne léjta iyáyumi báinacu, ijiáyu liúcha liérta wíteeshi ajuítaimica, ijiáque'iu liá'a iyánimi rícu quéecha, máashiiderricoo, chálujuedeerri nawówau'u naméda máashii.

23 Iyá arrúnaa iméda wáalii iwíteu ya iwówa.

24 Iyá arrúnaa ináawidacoo quinínama iwíteu, quénuerricoo léjta Dios wówau'u, qéewique'e quinínama chóniwenai éewa nacába iyá machácani, majíconaa ya bárruerricoo lirrícueji liá'a yáawaiyiica.

Chíta arrúnaa wayáyu'u chóqueji'i.

25 Tándawa, jóca iméda inúma yúwicau mawiá, ne itáania yáawaiyiica iyácachuirru, jiníwata wayá quinínama léjta bácai rími wanáanaija.

26 Íiwirriicta iwówa áabi yáajcha, u'iméda ijíconau, ya iméda idánaniu jócubeecha íiwirri iwówa éerri yájináa.

27 O'imáaca yáarrushi lirrú liá'a Wawásimica.

28 Liá'a néduerrica, jimáaca jinédiu, jichánau jitráawajaaca, jiméda sáica tráawaju jicáajiyu, quéewique'e éewa jíá narrúnijinaa náa'a carrúni jináatanica.

29 U'imá chuánshi máashii, ne imá bácai chuánshi sáicai ya léerdi rícu, iyúdani dáwinacoo ya línáda sáicabee nawíba licúla náa'a éemenaicani.

30 U'iwána máashii liwówa Espíritu Santo Dios shínaaca, Dios yáaca irrú lishínaa Espíritu liáque'e léenaa lishínaa iyá, liyáli éerri'inaa liá irrú quinínama liwásedaque'e iyá.

31 Idána yúchau liá'a máashiu'u iwówa, ya liá'a iwówau'u iméda máashii, ya íiwirriu iwówa, ya imáidadau'u nawítee, ya máashiu inúma, ya quinínama méenaami máashiica.

32 Sáicai iyá, carrúni jináata icába yáacacoo yáajcha wáacoo, ya imíya máecha ijíconaa wáacoo, léjta Dios méetuau ijíconaa Cristo nácu.

5

Chítashia quéewo'u nayáqui jini náa'a Dios éenibica

1 Iyá léjta Dios éenibi canínaani'inai licábaca, éeneda imédacoo léjta liyá.

2 Canínaa icába yáacacoo quinínama, léjta canínaa Cristo cába wayá léentregau quéewique'e natáata cruz náculani wanácueji. Liá'a

Cristo máanalicaca, léjta áabai ofrenda ya carrúni jináata limédacoo, saítaque'e Dios wówa.

³ Iyáwa chóniwenai Dios shínaa, jócani saícanata táania linácu liá'a éerri shínanaa namédau náinaayu máashii, jiní méenaami casáculai, jiní yawíquica.

⁴ U'imá chuánshi máashii, jiní chuánshi mawénii, jiní chuánshi jócai saícanata itáaniaca, jiníwata liéni jócai saíca irrú; mawí yáa saícai Diosru.

⁵ Ne yáani léenaayii liá'a méderri máashii líinayu, áabata jíconaashi casáculai, o yawíquicani, (cháí léjta liá'a yáirri saícai jócai Dios), jócai éewa liwáalia lishínau chaléeni Cristo wánacaalactalaca ya Dios.

⁶ Jiníbeechea chálujueda iyá linácu liá'a chuánshi mawéniica, jiníwata yáawaiyi linácueji liéni líinu liá'a carrúnatai wéerri Dios shínaaca, nanácula náa'a jócani méda léjta Dios máyu'u.

⁷ U'iníquiui náajcha nárra chóniwenai chánicarra.

⁸ Iyá quéechanacu yáainaimi léjta wajínani'inaamiu catáwacai jirrúcu, ne chóque'e, wayácala warrúnicoo Wawácalirru, yáainai léjta wamáctau éerrinacu, iyáyu léjta náa'a wáalianai jucámarrabee,

⁹ ne liá'a Espíritu Dios shínaa wáneerri saíca wayáca, wáneerri wayá machácani ya wáneerri watáania yáawaiyii.

¹⁰ Éeneda iméda liá'a saícaica Wawácalirru.

¹¹ U'iméda iwówau áabenaa náajcha náa'a jócani cúnusia Dios, ne liá'a namédani nayá jiní wéni. Máajiani, iwána nacába najíconau ya liá'a máashiica.

¹² Ne yáawaiyi báinatai watáania linácu liá'a namédani cabáyainta.

¹³ Ne jáicta jucámarrai, wéewa wacába quinínama, wéewa wacába chítashia yáawai jiníni.

¹⁴ Jiníwata liá'a jucámarrabeeca méecuerri liwícau quinínama. Tándawa litánau:

“Jicáwiau, jiyá máairrica;
jibáaroo liúcha liá'a léjta náa'a máanalínica,
ya Cristo quéena jiyá”.

¹⁵ Tándawa, itúyau iyáyu'uca. U'iyá mawíteeta, iyá cawíteeyu.

¹⁶ U'índa léerdi bésunacoo cháji'i, jiníwata liáni éerrica chóniwenai méducta íchaba máashii.

¹⁷ Jócu imédau mawíteeta; éenedau éemica tánashia Wawácali wówai imédacai.

¹⁸ U'icáma mawiá, lierra téerri iyá chaléeni jócai saícanata imédaca; báawachata, índa Espíritu Santo cámusheda iyá.

¹⁹ Itáania irrú wáacoo salmoyu, himnos ya shímashi Espírituyu, ya irrábau yáa saícai iwówa yáajchau Wawácalirru.

²⁰ Yáa mamáarraca saícai quinínama nácu liá'a Dios wasálijinaaca, lijí'inaa nácu liá'a Wawácali Jesucristo.

Liá'a cáwicaishi léenajinai liá'a éebiderri Cristo nácu.

²¹ Iméda iwánacala yáacau, cawáunta Cristo nácu.

²² Iyá náinuca éewenai iméda ínirri wánacaalau, chaléjta imédau Cristo wánacaalacta iyá.

²³ Níwata liá'a rúnirrica wánacaleerri ruá'a línucoo, léjta Cristo wánacaalau chóniwenai iglesia rícu sána, liá'a iglesia chaléjta lináanii liá'a Cristoca; ya liyá lécchoo téerri ruyá áacairra.

²⁴ Chaléjta náa'a chóniwenai yéenai iglesia rícu néebida Cristo nácu, cha lécchoo náa'a náinuca arrúnaa néebida náanirri chuániu quinínama.

²⁵ Iyá náanirri, caníinaa icába ínu, chaléjta caníinau Cristo cába náa'a chóniwenai iglesia rícu sána, máanali liyá nanácueji.

²⁶ Liméda liáni saícai'inaa lirrú jájiu, libádedaque'e liyú liá'a lichuánica ya libádedaque'e nayá shiátaiyu, ya líiwa nalí libádedacala nayái,

²⁷ quéewique'e líyada liyá jájiu, léjta áabai iglesia saíctai wérri, jiní jíconaa ya íwirribee, jiní wérri máashii, jócta majíconaa ya machácani.

²⁸ Chaléjta rúnirri caníinaa licába lináananai liyá jájiu, chacábacanaa caníinaa licába línuu. Liá'a caníinai cába línuu, caníinaa licába liyá jájiu.

²⁹ Níwata jiní máashii cába liyá jájiu, ne litúyani wérri saíca, léjta Cristo médau chóniwenai iglesia rícu sána,

³⁰ níwata liá'a iglésiaca léjta lináanai. Wayá léquichu léjta léenaa liá'a lináananaica.

³¹ Tánerriwai: “Néenee, liá'a washiálicuerrica limáacaminaajoo lisálijinau ya litúwa, quéewique'e cáinu liyá, nayáminaa chámatanaa léjta áabai rími náinaa.”

³² Léja liáni áabai chuánshi máanui wérri cabáyainta ya manúmata, ne nuyá nutáania nuyáca Cristo nácu ya náa'a iglesia ísanaca.

³³ Ne tándawa, iyá bácaínaa arrúnaa caníinaa icába ruá'a ínucoo, léjta caníinau jícaba jíyá jájiu, ya náa'a inínaica, bácaínaa cawáuntaque'e nayá náanirrirru.

6

¹ Iyá néenibi, éebidau isálijinaarru caníinaa icába liá'a Wawácalica, níwata liéni machácani.

² Liá'a quéechanacu saí liwánacaalauca Dios shínaaca limánica méderri saícai nalí náa'a éebidenai lirrú, léwani liéni: “Cawáuntaque'e ya jitúyau jisálijinaarru ya jitúwarru lécchoo;

³ quéewique'e saíca jíwówa ya iyáque'e machéni jícawica líta'aa liáni cáinabica.”

⁴ Ya iyá nasálijinaa, u'iwána íwirri nawówa náa'a éenibicoo, mawí saícaca idáwinani iwána naméda saícai, éewidani léjta liá'a éebiderri wawácali nácu arrúnaa limédacani.

⁵ Iyá wáalianai iwácanai, éebidau iyá líta'aa liáni cáinabica nalí náa'a ishínaa iwácanaica. Iméda nalíni cawáuntani, cáarructani ya iméda yáawaiyi iwówa yáajchau, léjta imédau Cristorru.

⁶ Ishírrueda, jócaita á'a nacábacta nayá iyá, quéewique'e saíca imáacacoo náajcha, chaléjta náa'a shírruedenai Cristorru, iméda yáawaiyi liá'a Dios wówainica.

⁷ Imédau jishínaa tráawaju saíca iwówa yáajchau, léjta Wawácalirru jócaita chóniwenairru.

⁸ Ne jái yáa léenaa bácaínaa, wánacaala yáarru, jócaita liwánacaala, lirríshibiaminaa Wawácali yúcha liá'a léjta jáni limédanica saícaica.

⁹ Ya iyá, nawácanai, imédau saíca náajcha náa'a iwánacalanica, jiní ibáulidacala nayá. Édacaniu tándawa iyá ya nayá yáaine licáaji rícu liá'a Wawácalica yéerri áacai, ya liyá jócai níwa liyá chóniwenai, liyá cáberri áabenaá quinínama.

Lishínaa arma liá'a éebiderri Cristo nácu.

¹⁰ Ya chóque'e, nuéenajinai, iméda idánaniu macáishita Wawácali yáajchau, linácula cabálininaa jiní éenaa liméda liájchaa.

¹¹ Itúyau quinínama liyú lierra ármaca Dios yáni irrú, quéewique'e éewa iyáca cabálininaa líucha liá'a lichálujedau liá'a Wawásimica.

¹² Jiníwata jócani ínuua yáacau wayáca chóniwenai júnta náa'a wáalianai náinau ya iyájii, báawachata, najúnta náa'a demonio jócani wáalia náinaa ya nayájideu lécchoo, ne wáalianai danáanshi máanui nawánacaalau'inaa líta'aa líáni cáinabica catáwacaica ríjcuederri wayá.

¹³ Tándawa, iwínau quinínama liá'a arma Dios yáni irrú, quéewique'e éewa iwántaca liá'a éerri jáicta Wawásimi línu ináculai, ya liáwinaami néenee lichúniu sáica, iyáque'e cabálininaa.

¹⁴ Tándawa, nuéenajinai, iyáyu cadánani, isúwa íbalau liá'a yáawaiyica, léjta áabai íbalashi, itúyau iméda quinínama liá'a machácanica.

¹⁵ Iyá séewirrinaa sáica ijiáque'iu íwadedá liá'a lichuáni sáictaica wána iwówa.

¹⁶ Quéechanacu sái quinínama, lishínaa liá'a léebidauca léjta áabai escudo túyerri iyá lipúyani túculerricoo chicháiyu, Wawásimi yúcani inácula.

¹⁷ Liá'a ishínaa wáseederri iyá cháí léjta áabai casco túyerri iwíta nácu, ya liá'a Dios chuánica léjta liá'a espadaca Espíritu Santo yáni irrú.

¹⁸ Iyá u'imáaca liá'a isátaucoo, isátau wérri Dios yúcha mamáarraca, yáau Espíritu Santo yáajcha. Iyá cawíteeniyu, uyúrrucueda iwówau, ya isáta Dios yúcha lécchoo quinínama lishínaa chóniwenai nácu.

¹⁹ Isáta Dios yúcha nunácu, quéewique'e Dios yáa nulí chuánshi numáni'inaa, ya nuéewaqué'e nutáania jócai cáarru, ya nuyá éewerri núiwacani liá'a Dios máanimi cabáyainta liyácala sáicai chuánshi nácu.

²⁰ Dios bánua nuyá lijí'inaa lícuu nutée líáni lichuánica, chóque'e linácueji líáni lichuánica nawáalia nuyá cuíta manúmai rícula. Isáta Dios yúcha quéewique'e nutáania linácu liá'a lichuáni jócubeecha cáarru nuyá.

Litácta liájumirrau

²¹ Tíquico, washínaa wéenajirri canínai wacábaca, ya séewirri yúda wayá tráawaju Wawácalirru, litéeminaa quinínama liá'a chuánshica nunácu ya liá'a numédani nuyáca.

²² Tándawa nubánua irrúni, quéewique'e líiwa irrú chítashia wayáyu jíni, chacábacanaa liá idánani.

²³ Liá'a Dios Wasálijinaa ya Wawácali Jesucristo, liáque'e irrú iyá wéenajinaica sáitaque'e iwówa yáca ya caníinaaque'e icába yáacacoo, liyú liá'a éebidauca.

²⁴ Dios liáque'e lishínaa sáicai nanácu quinínama caníinaani cába Wawácali Jesucristo caníinaiyu mamáarraca.

Primera carta de San Pablo a los TESALONICENSES

Nuédacaniu inácu

¹ Nuyá Pablo liájcha liá'a Silvano ya Timoteo, nutána liáni cáashtaca iyá'inaa nuéenajinai iglesia ísanaca liá'a chacáalee jí'ineerri Tesalónica, yáainai áabenaawawówa Dios Lisálijinaa yáajcha ya Wawácali Jesucristoca. Dios yáa irrú sáicai wérri ya sáictaque'e iwówa iyáca. Liá'a nawítee sáicaica nanácu náa éebidenai náa'a chóniwenai yáainai Tesalónica rícu.

² Séewirrinaa wáa sáicai Diosru inácueji quinínama, ya wédacaniu inácu jáicta wasátau Dios yúcha.

³ Éerri jútainchu wédacaniu inácu lináneewa liá'a Dios Wasálijinaaca, linácu liá'a éebidani nácu itráawajaacala, iwówa yáajchau isírbiacala lirrú bájjalanaa ya liá'a máanui wérrica inéndanica Wawácali Cristo nácu, quinínama lierra liyúda iyá liá'a idánani ya danáanshi iwántaque'e liá'a carrúni jináatabeeca.

⁴ Nuéenajinai, Dios caníinai cába iyá, ya wáa léenaa liwína iyá.

⁵ Ne jáicta wayá wáiiwadedá irrú liá'a chuánshica wásedeerri'inaa, jócai bábjajuta chuánshiyu, léchchoo liá'a lidánaniyu liá'a Espíritu Santoca ya quinínama yáawai wérri liáni chuánshi yáawaiyiica. Yáani léenaa chítashia wayáyu jíni íibi, wamúrri sáicai irrú.

⁶ Iyá inácueji, iwína wawítee, ya liwítee liá'a Wawácali, ya irríshibia liá'a chuánshica sáictai wówashiyu Espíritu Santo yáani irrú, báawitate nawána carrúni jináata iyáca, náa'a jócani éebida Cristo nácu.

⁷ Chacábacanaa ínu imédaca sáicai iwítee nalí náa'a quinínama náa'a éebidenai Dios nácu, náa'a yáainai cáinabi jí'ineerri Macedonia ya Acaya.

⁸ Jíerriu inácueji, liá'a Wawácali chuánica cáarralerrriu jócaita bácai Macedonia rícu ya Acaya rícu, ya quinínama liáni cáinabica léchchoo, ya náa léenaa éebida Dios nácu, tánda wayá jócu arrúnaa watáania mawí quinínama linácu jiliáni.

⁹ Ne báawachata, nayája táanianai linácue liá'a wamá'inau néerra, ya sáicai wérri irrú iwína wayá, ya chítashia imáacau'inaa náji náa'a ídoloca, quéewique'e isíguia liá'a Dios cáwiica yáawaiyiica ya quéewique'e ichánau isírbia lirrú.

¹⁰ Cha léchchu náiiwacani inéndaca iyá quéewique'e léejocoo áaqueji liá'a Jesúsca, Dios Cúuleeca, liá'a Dios cáwedanica máanalini íibicha. Jesús liyá'inaa wáse dá wayá liúcha liá'a máanui wérri carrúnataica ínuerri'inaaca.

2

Liá'a tráawajuca Pablo shínaa Tesalónica rícu

¹ Iyá jájiu, nuéenajinai, yáine léenaa liá'a wéewidau iyá jócai'inaa mawéni.

² Mawí sáica, áawita yáa léenaa jíni, báawita quéechami nacáitadedá wayá ya náiiwueda wayá lirrícu liá'a chacáalee jí'ineerri Filipos, Dios yúda wayá wáiiwaque'e irrú liá'a lichuánica wásedeerri'inaaca iyá, jócu cáarru wayá béewami lirrú liá'a danáanshi carrúnataica.

³ Níwata wayá jócani yúcau wayáca linácu liá'a wéewidani nácu, jiní wataániacala máashii wíteeshiyu, jiní wawówaicala wachálujueda wamácoo áabi.

⁴ Báawachata, Dios nisa léeneda wayá, ya limáaca wayá quéewique'e wáiiwa liá'a chuánshica wásedeerri, cháwa cábacanaa watáaniaca. Jócaita wawánaque'e sáicta chóniwenai wówa wáajcha, Diosru wáa wamédani, léewa cáberri wawówa.

⁵ Léjta yáayu léenaa, jócai cáji wataánia irrú chuánshi sáictaica, jiní wachálujuedaca wamácoo iyá wéedaque'e yúcha warrúwa. Dios yáirri léenaa quinínama liáni.

⁶ Jócai cáji wamúrru sáicai walíwau wayá jájiu, jiní yúcha, jiní áabi yúcha.

⁷ Báawita wéewa waméda wawánacaalau inácu, jiníwata wayá wánacaleenai chaléjta apóstolubini Cristo nácuji, wayá wéewacta caníinaa wérri wacábacoo íibi. Chaléjta báquetoo íinetoo dáwinechocta ya rutúya chúnsai ruéenibiu.

⁸ Chái cábacanaa caníinaa wérri wacába iyá, wawówaicta wáa irrú sáicai chuánshi Dios shínaa, jóctacala wáa irrú wacáwicau inácueji lécchoo. ¡Caníinaacala wérri wacába iyá!

⁹ Nuéenajinai, éedacaniu chítashia watráawajaayumi jíni ya yáacaliyu wérri quéewique'e wéewa wawáalia quinínama liá'a warrúnaanica wacáwicarru. Watráawajaa éerrinacu ya táayee, quéewique'e jócubecha imá iyáca jáicala itúya wayá nácula wáiiwadedanimi irrú Dios chuánica, tándawa waméda chámai tráawaju báitanacu.

¹⁰ Iyá éewenai yáa léenaa sáicaica, ya Dios lécchoo, wayáca jiní máashii wamédani, wayácala machácani, jiní éewerri lijútacoo wanácu iyá éebidenai Dios nácu.

¹¹⁻¹² Ya iyá yáine léenaa lécchoo, wayácala yáine idánani ya sáicta iwówa bácainaa iyá, léjta lisálijinaa yáayu'u léenibi wíteu. Wamánimi irrú quéewique'e sáica iyáca léjta náa'a Dios shínaaca, limáidacaalami iyá quéewique'e iwáalia ishínau liwánacaalactaca cadánani wíteeshiyu balíbalictalaca.

¹³ Linácueji wáa sáicai Diosru séewirrinaa, quéecha'inaami éemi liá'a Dios chuánica liá'a wáiiwadedani irrú, irríshibiani yáawai wérri léjta Dios chuáni, ne jócai chaléjta washiálicuenai chuáni. Ne yáawaiyi Dios chuánicaa, liáni chuánshica sáicai wérri méda irrú éebidenaica.

¹⁴ Quéecha'inaami iyá nuéenajinai, carrúni jináata nacánaqueda iyá nacáaji rícueji náa'a chóniwenai éenaaca, ibésunau léjta náa'a iglesia Dios shínaaca yáanai Judea cáinaberra íta'aa, Jesucristo shínaaca, nayá lécchoo cháni cábacanaa nacánaqueda nacáaji rícueji náa'a chóniwenai néenaaca, judíobinica.

¹⁵ Náani judíobini náinuuate Wawácali Jesús, léjta quéecha náinua náa'a éewidenai Dios chuáni báinacu, náwa nabánua bináawala wayá. Jócai naméda sáicai Diosru yáaine lijúnta quinínama.

¹⁶ Wawówaicta wataániaque'e nalí náa'a jócani judío, quéewique'e nawásedacoo lécchoo, náa'a judíobini jócai náinda wamédaca. Chacábacanaa jáica cashíamu jíni najíconauyu jíni. Ne chóque'e, ya ta, líinu cáí liá'a máanui wérri carrúnatabee Dios shínaaca ínuerri náatala.

Pablo wówerri liácoo báníu náa'a Tesalónica ísanaca

¹⁷ Nuéenajinai, quéecha'inaa wadánacoo yúcha íchaitaa, báawita jóca wacába iyá, séewirrinaa wédacanicoo wawáalia iyá wawówa lícuu ya wawówai iyá bájialanaa wáacoo wacába iyá.

¹⁸ Wawówai metá, wáacajau chaléjta nuyá Pablo, íchabachu nuwówai numédacani, ne liá'a Wawásimica jócu línda wamédaqui jíni.

¹⁹ Ne ¿tána léji liá'a washínaa wanéndanica, washínaa saíctai wérri wawówa, saícta wérri wawówa bájialanaa, ya saícta wawówa cábacoo wayá jájiu? ¡Iyawajani jáicta léejocoo washínaa Wawácali Jesucristo!

²⁰ Jajá, iyáwa wánenai saícta wawówa bájialanaa, éewauna saícta wawówa.

3

¹ Néenee quéecha'inaa jócu nuwánta mawí, jáiwa nuwówai numáacacoo nuyá bácai, chacáalee jí'ineerri Atenas.

² Nubánua washínaa wéenajirri Timoteo, liyá cayúdacaica Dios chuáni nácu, quéewique'e líiwa saícai chuánshica Cristo nácue saí. Nubánuani quéewique'e líacoo licába iyá, liáque'e idánani quéewique'e néebida mamáarraca Dios nácu.

³ Quéewique'e jócu yúrrucueda iwówau áawita líinu wátala liá'a máashiica. Ne iyá jájiu yáine léenaa arrúnaaca carrúni jináata wamédacoo quinínama líani.

⁴ Ya mawí, quéecha'inaate wayá yáajcha újnibii, wáiiwa irrú jíni wawáaliacala'inaa máashii wawówau, cháwa libésunacuwai, léjta yáayu léenaa.

⁵ Tándawa, jócu nuwánta mawí, nubánua lisáta léemiu chítashia iyáqui jíni éebidau Dios nácu, ne cáarru nuyá jócubeecha Wawásimi dáana iyá máashictalaca ya washínaa tráawaju yúcacoo.

⁶ Ne chóque'e Timoteo éejuerriu Tesalónica néenee, línda walí saícai chuánshica éebidauca, ya caníinaa icába yáacacoo. Limá walí séewirrinaa édacanicoo nácu caníinaiyu, ya iwówai icába wayá, léjta wawówai wacába iyá lécchoo.

⁷ Táda líani chuánshica, nuéenajinai, áawita íchaba carrúnataica ya máashii wówa, ne saícta wawówa bájialanaa wáaca léenaa yáaineu cabálininaa éebidauca Dios nácu.

⁸ Ne wáa léenaa iyá saíca Wawácali chuáni nácu, wáne cadánani wawówa.

⁹ ¿Chítata wéewa wáa saícai wérri mawí washínaa Diosru inácue ya le saícta wérri wawówa iwánaca lináneewa liá'a Diosca?

¹⁰ Éerrinacu ya táayenaa wasáta liúcha liá'a Diosca, quéewique'e léejueda wayá báníu wacábaque'e wanáni wáacoo, wachúnique'e wáa irrú liá'a cháuctai irrú liá'a éebideni Dios nácu.

¹¹ Wawówai liyáque'e Diosja Wasálijinaaca ya Wawácali Jesúsca, liyúda wayá quéewique'e wáacoo wacába iyá, ya watráawajaaque'e yáajcha mawí.

¹² Quéewique'e Wawácali liwána idáwinaacoo, ya iwáaliaque'e mawí canínaabee icába yáacacoo yáajcha wáacoo, ya quinínama yáajcha, léjta caníinau'u wacába iyá.

¹³ Quéewique'e liyá cabálininaa iwówa rícu, ya majíconaa lináneewa liá'a Diosca Wasálijinaa, jáicta léejocoo Wawácali Jesús quinínama náa'a éebidenai linácu. Chácajani.

4

Liá'a cáwicaishica saíctai Dios cábaca

¹ Chócojoo, nuéenajinai, wasáta irrú ya numá irrú liáni lijí'inaa nácu liá'a Wawácali Jesúsca: Quéewique'e iyá sáica imédaque'e (léjta séewirrinaa iméda yáacuwani) léjta wéewidau'u iyá, quéewique'e sáicta Dios cába iyá.

² Iyá yáine léenaa liá'a wéewidani iyá nácu, liwánacaala nácu liá'a Wawácali Jesúsca.

³ Liá'a Dios wówaini yúcha quéewique'e iyá lirrú majíconaa, jiníbeeche méderri máashii lijíconaa líinaayu.

⁴ Quéewique'e bácainaa náa léenaa sáicaque'e liyá línu yáajchau, jiní jíconaa cawáuntai línu yáajchau.

⁵ Jócaita lijíconaa yáajcha ya máashii wówashi yáajcha, léjta náa'a chóniwenai jócani yáa léenaa Dios nácu.

⁶ Jiní chóniwenai méderri máashii, jiní lichálujuedacala áabi linácu liáni, jiníwata Wawácali carrúnatai wérri quinínama liáni jíconaashi, léjta wanísau'u wáiiwami irrúni.

⁷ Ne Dios jócai máida wayá quéewique'e wayá wajíconaa rícuu, máiderri wayá quéewique'e wayá sáica lirrú.

⁸ Cháwajani, liá'a cháaneerri liáni wéewidacala, jócai cháani washiálicuerri bácai, cháaneerri liyá quéechanacu Dios, liá'a yáirri lishínaa Espíritu Santo irrú.

⁹ Ne linácu liá'a canínaabee icába yáacacoo, éenajinai wáacoo, jócu rúnaa watána irrú, jiníwata Diosja liyá éewida canínaa icába yáacacoo.

¹⁰ Ne léji liáni imédani náajcha quinínama náa'a éenajinai yáainai liá'a cáinabi jí'ineerri Macedonia. Ne wasáta yúcha, wéenajinai, canínaaque'e icába yáacacoo mamáarraca.

¹¹ Éenedate iyá machúnuca ya iméda chúnsai ishínau, itráawajaa icáajiyu, léjta wawánau imédacani.

¹² Quéewique'e cawáunta nacába iyá náa'a yáainai, bináawe jócani éebida, ya quéewique'e jiní cháucta irrú.

Liá'a léējuacta'inaacoo Wawácalica

¹³ Nuéenajinai, jócai wawówai imáacacoo jócta yáa léenaa liá'a bésuneerri náacoo náajcha náa'a máanalinimica, quéewique'e iyá jócu máashii wówa léjta náa'a áabica, jiníni nénda nayáca.

¹⁴ Léjta wéebidau quéecha'inaa máanali Jesús, ya liáwinaami licáwiiwai máanalicai yúcha, cháwa wéebida lécchoo, Dios cáwedeerri'inaa Jesús yáajcha, náa'a máanalinimica éebidenai linácu.

¹⁵ Tándá wamá irrú, léjta Wawácali éewidau'u, wayá máaquenaicoo cáwi cáashia léejocoo liá'a Wawácalica, jócuminaa wáau nabéecha náa'a máanalinimica.

¹⁶ Jiníwata wéemiminaa áabai chuánshi cadánani wérri, lichuáni liá'a ángel wánacaleerri ya liwítama liá'a trompetaca Dios shínaaca. Liyáminaaja Wawácali Jesús yúrrucuerrri'inau áaqueji. Ya náa'a máanalinimica éebidenaimi Cristo nácu, nacáwiauminau quéechanacu;

¹⁷ liáwinaamijoo, wayá cáwininaica, litéeminaa wayá liájchaujoo, áabenaaque'e wacába yáacacoo náajcha sánai íbirra, quéewique'e wajúnteda Wawácaliu cáuli íibi; cháminaa wayá liájcha liá'a Wawácalica mamáarraca éerri.

¹⁸ Ya idánani yáacau liyú liáni chuánshica.

5

1 Ne linácu liá'a éerrica ya léerdi'inaaca, nuéenajinai, jócai arrúnaa nutána irrú.

2 Iyá yáine léenaa sáica, liá'a éerri léejocta'inaacoo, liá'a Wawácalica ínuerri'inaa jócacta wanénda wayácani, léjta báqueerri canédi ínuerri táayee linéduca.

3 Jáicta namá náa'a chóniwenai: “Quinínama yáairri sáica wéerri, jiní bésuneerri”, néeneeminaa línu cawíquinta náta'aa limárdactana nayá, léjta línu rulí cáiwibeeca ruá'a ínetooca cúlicuecho'inaaca, jiníminaa náctalau liúcha.

4 Ne iyá, nuéenajinai, jócai yáa mawítee mawiá, quéewique'e liá'a éerrica línucta'inaa liá'a Wawácalica licáarruda iyá léjta báqueerri canédi.

5 Iyá quinínama éebidenai Wawácali nácu, léwa iyáyu'u léjta jucámarrabee, cámarra lícuu, jócaita léjta táayebee catáwacabee;

6 tándawa jócu wéewa mawítee wayáca léjta náa'a áabica, arrúnaa wayá cáwi ya wawítee sáicaque'e wayáca.

7 Náa'a mawíteenica cháni léjta náa'a máainai éerri nácu, chaléjta náa'a cámadedeenai éerri nácu;

8 ne wayá yáainai jucámarrá jirrícu, arrúnaa wayá séewirrinaa sáicai wíteeshiyu. Wayá éebidenai, arrúnaa wamúrruca watúya'inau wayáu sáica, jócubeecha waméda máashii wajíconaacoo. Táda arrúnaa wéebidaca Jesucristo chuáni sáica, ya jéewique'e caníinaa wacába yáacacoo, ya jéewique'e wamáaca wawówau Jesucristo nácu, liwásedaque'e wayá Dios shínaa carrúnatai yúcha.

9 Jiníwata Dios jócai shírri wayá quéewique'e warríshibia carrúnatabee, Dios shírri wayá quéewique'e wéenaa wáacoo áacairra linácueji liá'a Wawácali Jesucristo.

10 Jesucristo máanali wanácueji, quéewique'e báawita cáwi wayá, o máanali wayá, quéewique'e wayá liájcha mamáarraca.

11 Tándawa, yáa idánani wáacoo, ya danáanshiyu icába inácu wáacoo, cháí léjta imédau iyácajani.

Pablo yáa nawítee náa'a éebidenai Dios nácu

12 Wéenajinai, wasáta yúcha cawáuntaque'e icába náa'a tráawajenai íibi, náa'a yáaine iwítee ya éewidenai sáicai chuánshi Wawácali nácu.

13 Arrúnaa iwówaica ya caníinaa wéerri icába nayá, linácueji liá'a tráawaju namédanica. Sáictaque'e iwówa iyá wáacoo.

14 Wéenajinai, Wamá irrú lécchoo, yáarraque'e náa'a jiníni wówai namédaca. Yáa nadánani náa'a máajinaani Dios chuáni nácu, iyúdaque'e náa'a madánaninica ya iwántaque'e chajiwítemija'a quinínama yáajcha.

15 Icabawa yúchaujoo jócubeecha éejueda júnibai irrú wáacoo. Báawachata, arrúnaa iméda mamáarraca liá'a sáicaica, chacábacanaa yáajcha wáacoo ya quinínama chóniwenai yáajcha.

16 Sáicta iwówa éerri jútainchu.

17 I'óra éerri jútainchu.

18 Yáa sáicai Diosru quinínama nácu, jiníwata léwa liwówaini yúcha, léjta éebidenai Cristo Jesús nácu.

19 Ujóca imá jáicta Espíritu Santo wána imédaqui jíni.

20 Ujjcháani liá'a chuánshica Dios wánani natániaca.

21 Éenedani quinínama ya iwína liá'a sáicaica.

22 Ishírriu quinínama méenaami máashii yúcha.

²³ Ne Diosja, liá sáicaica, liméda iyá sáica wérri majíconaana lijj'inaa nácu, ya litúya iyá quinínama inácu sáica, iwówa, icáwica ya ináanai jiní cháucta irrú libéecha liá'a línucta'inaa Wawácali Jesucristoca.

²⁴ Liá'a Dios máiderri iyá machácani wérri, ya licúmpliaminaa quinínama liáni.

Litáa irrú ya liá nalí sáicai liájumirrau

²⁵ Nuéenajinai, isáta Dios yúcha wanácu lécchoo.

²⁶ Itáa nalí quinínama náa'a wéenajinaica áabai ishíshicani majíconaiyu.

²⁷ Numáca irrú, Wawácali jí'inaa nácu, iliá'que'e liáni cáashtaca quinínama wéenajinai éebidenaicarru.

²⁸ Quéewique'e Wawácali Jesucristo yáa irrú sáicabeeca quinínama irrú.

Segunda carta de San Pablo a los TESALONICENSES

Nuédacaniu inácu

¹ Nuyá Pablo, liájcha liá'a Silvano ya Timoteo, nutána liáni cáashtaca iyá'inaa nuéenajinaica iglesia ísanaca liá'a chacáaleeca jí'ineerri Tesalónica, yéenai áabenaawawówa Dios Wasálijinaa ya liá'a Wawácali Jesucristoca.

² Nusáta Dios Wasálijinaa yúcha ya Wawácali Jesucristo yúcha liá irrú mawénii ya liáque'e irrú sáitau'i iwówa inácu.

³ Nuéenajinai, séewirrinaa warrúnaa wáa sáicai Diosru inácu, níwata rúnaaca wamédacani, níwata liá'a éebidanica dáwinerriu liácoo ya liá'a caníinaabee icába yáacacoo, mawí máanui éerri jútainchu.

⁴ Táda, wayá jájui watáania inácu sáica wérri iglesia rícu Dios shínaaca, linácu liá'a danáanshica ya liá'a éebidauca iyadani, béewami lirrú liá'a quinínama nacánaquedaniyu iyá, ya máashiica nawána ya carrúni jináatabee íbi.

⁵ Liáni Dios íyada liyá machácani léjta liyá limédanica, liwáliaca iyá sáica iwárrua'inau liwánacaalactalaca, linácueji liá'a carrúni jináata iyáca.

⁶ Ne Dios méderri machácaniyuni liwánaca carrúni jináata namédacoo náa'a wánenai carrúni jináata iyá;

⁷ Ya iyá náa'a carrúni jináatanica, liáminaa irrú iwówa iyabacta'inaacoo léjta wayá. Liáni bésunerri'inau liyáli éerri, jáicta Wawácali Jesús ínujoo lishínaa ángelbini cadánanínica, línuminaa áaqueji íbi liá'a chichái cámarra.

⁸ Ínuerri'inaa liméda nayá carrúni jináata náa'a jócani wówai Dios, jiní namédacala Wawácali Jesús chuáni wánacaala, wásederri'inaata wayá máashii yúcha.

⁹ Náani carrúni jináataminaa liméda nayájoo cáiwinaa jóctala éewa amáarra nayá, ya táminaa liúca nayá déecuchala lináneewa yúchau liá'a Wawácali, ya lidánani ya licámarra yúchau.

¹⁰ Jáicta línu liá'a Wawácalica liyáli éerriminaa, náa lirrú sáicai náa'a lishínaaca, ya sáicta wérri nawówa náa'a quinínama éebidenaica, ne iyájani éebida linácu liá'a wamáni irrú Jesús nácue sáica.

¹¹ Wayá sátenai Dios yúcha inácu séewirrinaa, quéewique'e liméda iyá sáica éewaqué'e iméda liá'a tráawaju limáidani iyá nácu. Wasáta Dios yúcha quéewique'e liyúda iyá imédaqué'e liá'a sáicaica iwówaini imédaca, ya éewaqué'e iméda náa'a tráawaju éebidauca idánani yáajchau Dios nácu.

¹² Chacábacanaa, lijí'inaa nácu liá'a Wawácali Jesúsca náaminaa lirrú sáicai inácueji, ya liyá liáminaa irrú sáicai léjta licábacanaa caníinaabee washínaa Dios, ya Wawácali Jesucristo shínaaca.

2

Lichúni líuwa linácueji liá'a léējuacta'inaacoo liá'a Wawácalica

¹ Chóque'e, nuéenajinai, ne linácu liá'a léējuacta'inaacoo Wawácali Jesucristoca ya wáawacacta'inaacoo liájcha, wasáta yúcha,

² quéewique'e jócu ináawida iwíteu madéjcanaa, jiní índaca nacáarruda iyá, áawita báqueerri máca espíritu táaniacala lirrú, jócta máirri jáicala wéewida jini, o watánaca lirrú áabai cáashta, jáicala wamáí Wawácali éerri jái ínu cáí.

³ ¡O'índa nachálujueda iyá jiní wérri nácuejoo! Libéechajoo liá'a éerrica chóniwenai náasacalaminaajoo liá'a Dios máni'inaacucha, jáicta lijiáujoo liá'a washiálicuerri máashiicai wérrica, liá'a yúqueerri'inaacoo amáarraca.

⁴ Léwa lijínai bárruerriu lijúnta náa'a quinínama téenai Dios jí'inaa, o arrúnaa náa saícai wérri liúcha, ya lécchoo línuminaa limáaca liárrubaiu Dios íibana rícu, limáminaajoo liyá waliá Dios, liá lirrú saícai.

⁵ ¿Jócu édacaniu nutáania'inaami irrú linácu liáni nuyá'inaami yáajcha?

⁶ Ya chóque'e iyá yáine léenaa tánashia chá'a bárrueda liyácani, quéewique'e jócu líiyadau jóctanaa léerdi ínuu.

⁷ Ne liá'a limédani cabáyainta máashiica, jái naméda nayácai lierra méenaami máashiica yáairri cabáyainta; cháucta bácai já'a léedacoo béewami liá'a wíneerri liyácani.

⁸ Néenee líiyadaminau liá'a máashiicaica, liá'a Wawácali Jesús línuani'inaa linúma cálesayu, ya limárdani'inaa jáicta léejoo lidánani cámarrayu.

⁹ Ne liarra máashiicaica, ínuerri'inaa Wawásimi dánaniyu; línuminaa wíteeshi dánaniyu, ya limédaminaa chóniwenai náneewa jócai nacába cáji, quéewique'e lichálujueda nayá.

¹⁰ Ya limédaminaa quinínama máashiica, quéewique'e lichálujueda náa'a yáaine'inaacoo náucacoo, jócala nawówai néebidaca, ya jócu nawówai naméda Dios chuáni wánacaala, quéewiquinicta néenaa náacoo áacairra.

¹¹ Tándawa, Dios índa nachálujueda nayá ya néebidaque'e liá'a nómashi yúwicaca.

¹² Quéewique'e náucacoo quinínama náa'a jócani wówai néebida liá'a yáawaiyica, báawachata saícta nawówa méda liá'a máashiica.

Dios wínani quéewique'e náacoo áacairra

¹³ Ne wayá séewirrinaa arrúnaa wáa saícai Diosru inácue, wéenajinai canínaa licába iyá liá'a Wawácalica, jiníwata Dios wíneerri iyá quéewique'e iyá quéechanacu éenaque'e ínu icáwicau Dios yáajcha, lirrícueji liá'a Espíritu wáneerri majíconaa iyá, ya liá'a yáawaiyíi éebidani nácu.

¹⁴ Tándawa, Dios máida irrú lirrícueji liá'a chuánshi saícai wayái íiwadeda irrú: Quéewique'e ínu iwáalia léenaa liá'a licámarra liá'a Wawácali Jesucristoca.

¹⁵ Tándawa, nuéenajinai, yáau machácani ya jócu imíya máecha liá'a wéewidau'u iyá wanáanacaiyu ya cáashta rícueji.

¹⁶ Wayá sáta Wawácali Jesucristocaja, ya Dios Wasálijinaa, canínaaca licába wayá ya liá walí saíctaque'e wawówa mamáarraca, ya áabai saícai wanéndani wayáca saícacala liyá,

¹⁷ saícta liméda iwówa ya limáaca cadánani iyáca, quéewique'e liá'a imánica ya liá'a imédanica saícaque'ini quinínama.

3

Isáta wanácu Dios yúcha

¹ Léwa liájumirra sái liáni, nuéenajinai, isáta wanácu, quéewique'e liá'a Wawácali chuáni línu madéjcanaa quinínama cáinabi, quéewique'e canínaa nacábacani, léjta libésunau yáajcha.

² Isáta Dios yúcha lécchoo quéewique'e litúya wayá náucha náa'a chóniwenai máashiinica ya náa'a cajíconaanica, níwata jócai quinínama néebidaca.

³ Ne Wawácali liá'a machácanica, liyáminaa wáalia iyájoo machácani iwítee ya litúya iyá máashii yúcha.

⁴ Wawácali nácu wawáalia éebidani iyá imédacala iyáca, ya imédani'inaa mamáarraca, léjta wabánau'u imédacani.

⁵ Wawácali liyúda iyá caníinaaque'e icábaca yáacacoo, léjta Dios canínaa licábaca, ya iwáalia carrúni jináatabee danáanshi Cristo nácu.

Arrúnau'inaa tráawajaaca

⁶ Nuéenajinai, wabánua lijí'inaa lícu liá'a Wawácali Jesucristoca, quéewique'e ishírricoo náucha náa'a wéenajinai jócani wówai natráawajaaca, ya jóca áabenaa nawítee linácu liá'a wéewidani iyá nácu.

⁷ Iyá yáine léenaa chítashia'eewo'u iyáqui jíni quéewique'e éewa iméda léjta wamédanica: Wayá séewirrinaa watráawajaaca quéecha'inaami wayá íbi,

⁸ jíní wáayacala íyanibi mawéni, séewirri wapáidaca. Báawachata, watráawajaa yáacaliyu éerrinacu ya táayee, quéewique'e jócubeecha wáinu waméda imánubaca quiní irrú.

⁹ Ne yáawaiyii natáa, wéewa wasáta yúcha iyúdaquinicta wayá, ne jócu cháa jíni, watráawajaa quéewique'e wáa irrú wacábacanau éewani'inaa iméda yácanaa.

¹⁰ Quéecha'inaa wayá yáajcha, wáa irrú chítashia arrúnua iyáqui jíni: Liá'a jócai wówai litráawajaaca, chacábacanaa jócu líiya.

¹¹ Ne wáa léenaa áabi éenaa, yáainai cháji'i jócani tráawajaa, níwata awátuini wérri, naníquicoo jóctalata néewa naníquicoo.

¹² Náarra chóniwenanica wabánua nalí ya wamá nalí, liwánacaala nácu liá'a Wawácali Jesucristoca, quéewique'e natráawajaa cha nawíteemi já'a, néewaqué'e nawáalia narrúnijinau.

¹³ Nuéenajinai, osámu iméda liá'a sáicaica.

¹⁴ Jócta áabi éenaa jócani méda wawánacaala liá'a watánani líta'aa liáni cáashtaca, éeda lituínaa tánashiajoni, ya u'iwína yáacau liájcha, quéewique'e báicani.

¹⁵ Ne jócu iwáalia ijínaiyu wáni, yáa liwítee léjta éenajirri.

Sáicai liá nalí liájumirrau

¹⁶ Ya liyá jájiu Wawácali sáictactaca nawówa yáca, liá irrú sáictacta iwówa quinínama éerri ya matuínaami. Liá'a Wawácali yáa yáajcha quinínama.

¹⁷ Nuyá, Pablo, nutána irrú nutáayu irrú, chúnsai nucáaji yá nushínaa letrayu. Cháwa nutána nují'inau quinínama nushínaa cáashta nácu, cháwa nutánacani'i.

¹⁸ Ya Wawácali Jesucristo yáa irrú sáicai quinínama irrú.

Primera carta de San Pablo a TIMOTEO

Nuédacaniu jinácu

¹ Nuyá, Pablo, apóstolu Jesucristo shínaa, bánuerriu Dios wánacaala nácu wáseerri wayá, Wawácali Jesucristo, washínaa wanéndani wayáca.

² Nutána jirru liáni cáashta Timoteo, yáawayi nucúulee éebidani nácu, nuwówai Dios Wasálijinaa ya Cristo Jesús washínaa Wawácali yáa jirru liwíteu, jishínaa carrúni jináatai ya sáictactaca jiwówa yáca.

Nuíwani jirru lijunta náa'a éewidenai jócani yáawaiyii

³ Léjta jinísa numá jirruí quéecha'inaa jóctanaa nuáu chaléeni cáinabi jí'ineerri Macedonia, quéewique'e jimáacacoo chacáalee jí'ineerri Éfeso, quéewique'e bánua nalí chóniwenai quéewique'e jócu néewida báawatai wíteeshica,

⁴ u'éemi nachuáni náa'a náiiwadedanimica ya chuánshi jócai amáarra nanácu náa'a nawérrinaibimica. Liáni wíteeshi téenai bácai nacáita yáacaque'iu, jócai éewa liwána liwáalia néebidauca liá'a Dios wówaini limédaca.

⁵ Liá'a Dios wówaini liméda liájcha liáni rúnaa caníinaa wacába yáacacoo, liájcha liá'a caníinaabee ínuerri áabai wówashi masáculai, áabai wíteeshi sáicai, ya áabai wéebidani yáawaiyica.

⁶ Áabi jíeneu báawachala liúcha liáni ya yúqueneu cáita yáaqueneu, jócai áanama nácueji.

⁷ Nawówaini namédacoo quéewidacani liá'a ley Dios shínaa, ne jócai néemi liá'a namánija, ne jiní liá'a néewidani jicá'a liá'a yáawaiyi namáca.

⁸ Wáa léenaa liá'a ley sáicai wérri, chácta waméda léjta liwówai limédaca, léjta liyáyu'u.

⁹ Rúnaa wédacanicoo, jiní ley náa nalí náa'a médenai sáicaica. Liá'a ley náani quéewique'e náa léenaa náa'a médenai máashii ya náa'a jócani éemi, ya náa'a máashiicanica ya cajíconaanica, náa'a jócani cawáunta Diosru ya liá'a éebidani nácu, ya náa'a ínuenai nashínaa nasálijinau ya natúwa, quinínama ínuenaica.

¹⁰ Ya náa'a médenai máashii náinaa yáajchau, ya náa'a washíalicuenai médenai máashii náajcha wáacoo, ya náa'a ínaca médenai máashii nayá wáacoo lécchoo, ya náa'a nawénda ya nawéni chóniwenai, ya náa'a canúma yúwicanica; ya náa'a júrenaiu mawéni; liáni liwówaiyu limáca, náa'a médenai liá'a yáirrico éewidenai sáicai júnta.

¹¹ Ya liáni sáicai éewidani léewa wáiinuni sáicai wérri chuánshi, léewidani wayá nácu wéewaunaa wáacoo áacairra, liá'a Dios sáicai wérri máacani nulí.

Yáirri sáicai nácu liá'a carrúni jináatai Dios shínaaca

¹² Nuá sáicai washínaa Wawácali Jesucristo, liyá yáirri nulí danáanshi, níwata cáberri nuéebida linácu limáaca nuyá nuyúdaque'e lishínaa tráawaju nácu,

¹³ báawita nuyá quéecha numá chuánshii máashii linácula, nucánaquedani ya nucáitani. Ne liyá Dios carrúni jináata licába nuyá, níwata nuyá újnibi jócai éebida linácu ya jócu nuá léenaa liá'a numédanica.

¹⁴ Cháwa jáni washínaa Wawácali yáa nulí liwíteu máanui wérri, ya liá nulí liá'a nuéebidani nácu, ya liá'a canínaabee wawáalianica washínaa rúneerriu Cristo Jesúsru.

¹⁵ Liéni yáawaiyi wérri, quinínama rúnua néebidacani: liá'a Cristo Jesús ínuerri cáinabi ítala quéewique'e litée náa'a cajíconaanaica áacairra, náucha nárra nuyá quéechanacu sái.

¹⁶ Tándawa, Dios wáalia carrúni jináata licába nuyá; quéewique'e Jesucristo íyada nunácu quinínama sáica wíteeshica. Nuyá ínue numédacoo nuyadacoo nalí náa'a rúnua néebida linácu, quéewique'e wéewa nawáalia liá'a cáwicaishi jócai amáarra.

¹⁷ ¡Wáa lirrú máanui licábacoo, ya cadánanibee wérri mamáarraca éerri, lirrú liá'a rey jócai amáarra, liá'a jócai éewa máanalica, jócai wéewa wacábaca liyá bácai Dios! Chácajani.

¹⁸⁻¹⁹ Timoteo, nucúulee, nuá jirrú liáni tráawajuca quéewique'e jíinua yáacacoo sáica liáni ínua yáacashica jéebidani nácu, ya sáicai wíteeshiyu, léjta liá'a namáni quéecha náa'a éenajinai náa'a táanianaimi jinácu lijí'inaa lícu Diosca. Áabi jócta néemi jiwánacaala nashínaa nawíteu yúqueneu nashínaa néebidani nanácu.

²⁰ Liéni bésuneerriu nalí náa'a Himeneo ya Alejandro, náani néejueda Wawásimirru quéewique'e néewidacoo jócubeecha namá máashii chuánshi Dios júnta.

2

Chítashia arrúnaa isátacoo Dios yúcha.

¹ Quéechanacu numáca irrú iméda isáta Diosru, isáta Dios yúcha, isáta íchaba ya yáa sáicai Diosru quinínama nanácu náa'a chóniwenaica.

² Arrúnaa wasáta Dios yúcha nanácu náa'a wánacaleenaica, ya náa'a bánuenaica, quéewique'e wéewa sáicta wawówa ya wacáwica machúnua, ya jiní ínua yáaquenaiu, cawáunta wayá Diosru, ya cawáuntaque'e quinínama licábacanaa.

³ Liáni sáicai ya licába sáictai liá'a Diosca téerri wayá áacairra.

⁴ Liyá wówerri quéewique'e quinínama náinu náa léenaa yáawaiyiica, ya náaque'iu quinínama áacairra.

⁵ Ái bácai rími Dios já'a; ái báqueerri Washiálicuerri éeneerri litée quinínama washiálicuenai quéewique'e nayá Dios yáajcha, lijí'inaa liá'a Washiálicuerrica Jesucristo.

⁶ Níwata Jesucristo éejuederri licáwicau quéewique'e quinínama chóniwenai éewa náacoo áacairra, léjta liáyu chuánshi liyáali léerdimi rícu.

⁷ Tándawa nuyá Dios máacani téerri'inaa lichuáni ya apóstolu, ya namáaca nulí quéewique'e éewiderriu linácu éebidani, ya liá'a yáawayiica náa'a jócani judío. Ne liéni numáni yáawaiyi walierra; jócaita nómashi yúwica.

⁸ Cháwa jáni, nuwówai náa'a washiálicuenaica nasáta Dios yúcha quinínama matuínaami, ya nanácuda nacáajiu Diosru wówashí masáculai, jiní íwirri wówa ya jiní cáiteerri

⁹ Ya nuwówai quéewique'e náa'a ínaca nasúwa nábalau léjta íina íbala cábacanaa, imíyaiyu ya sensíyuiyu lécchoo; quéewique'e nachúnicoo ne jócai jiérri ruwítai quéewique'e nacába ruyá, jiní óroyu, ya íba cawénini, jiní íbalashi cawéni wérri,

¹⁰ arrúnaa iméda saícai, léjta arrúnaa naméda náa'a íinaca máaqueneu nayáu Diosru.

¹¹ Ruá'a íinetoo rúnaa ruéemi liá'a néewidani nácu manúmata, cawáuntaque'e quinínama ruyá náajcha wánacaleenaica;

¹² ya jócu nuínda quéewique'e ruá'a íinetoo éewida íchaba chóniwenai náneewa, ya jócaque'e ruwánacala liá'a washiálicuerrica. Nuwówai ruyáque'e manúmata,

¹³ níwata Dios méderri quéechanacu Adán, liáwinaami ruá'a Évaca;

¹⁴ ya Adán jócaite Wawásimi chálujueda, ruyáwani ruá'a íinetoo, lichálujuedate ruyá rucáu jíconaashi rículate.

¹⁵ Dios méetuaminaa rujícona ruá'a íinetoo ya táminaa litée ruyá áacairra, rumédacta quinínama saíca léjta túwashi, ya ruéebidacta mamáarraca, caníinaabee nácu, jiní rujícona ya imíya ruyá.

3

Chítashia rúnaa namédacoo náa'a wánacaleenaica iglesia rícu

¹ Liéni yáawaiyii waliáni: Báqueerri wówerrieta liárru iglesia rícu liwánacaalacae'e, wówerri áabai tráawajo saícai.

² Tádawa, liá'a licábacanaa liá'a wáaleerri liá'a wánacaalashica léjta wánacaleerri jiní jícona. Arrúnaa liwáalia bácau rími línuwa, ya liyáque'e áabai cáwicaishi cawáuntai, áabai chuánija, catráawajaacai ya jóca liséwica yáarru. Arrúnaa léewa liwína chóniwenai líbana rículau mamáarraca; arrúnaa léewa léewidaca.

³ Jócai arrúnaa cáirracalaicani, jiní liwówaica línuwa yáacacoo, arrúnaa saícai wéerri liyá, machúnucai ya jócai máaca liwówau warrúwa nácu.

⁴ Arrúnaa léewa liwánacaala líbana rícu sána, ya léewidaque'e léenibiu juménani nayá ya cawáuntani quinínama.

⁵ Ne jóctacala léewa liwánacaala chúnsai líbana rícu sánaca, ¿chítate quéewau'u jini litúya liá'a iglesia Dios shínaaca?

⁶ Tándawa, liá'a wánacaleerrica jócai éewoo báqueerri wáalii éebidaca, carrúnataca máanui licábacoo, ya licáacoo léjta Wawásimi cáayu'u lirrícula liá'a cacháninaica.

⁷ Arrúnaa cawáunta nacábacani náa'a jócani éebida Dios nácu, quéewique'e jócu licáu báinabee rícula nanáneewa náa'a chóniwenai, ya licá'echau Wawásimi shínaa máashii rícula.

Chítashia rúnaa namédacoo náa'a nayúdenai pastor iglesia rícu

⁸ Chacábacanaa, náa'a yúdenai pastor iglesia rícu, rúnaa washiálicuenaicani cawáuntani, ya séewirrinaa naméda liá'a namánica, ya jócani cáirracalani, jiní nawówaicala nawáalia shínaashi méenaami naméda máashii chóniwenairru.

⁹ Arrúnaa nacháanacoo lirrú liá'a yáawaiyi náyadanica, liá'a wéebida nácu ya nawáaliaque'e masáculai wíteeshica.

¹⁰ Quéechanacu arrúnaa néeneda nayá, ya liáwinaami, ya jócta nawáalia najíconau néewaminau namédacoo léjta nayúdenai pastor iglesia rícu.

¹¹ Chacábacanaa, náa'a íinaca cawáuntani wéerri, jócani cáiiwadedacani chuámshi shínanaa, cawáuntani ya machácani quinínama nácu.

¹² Báqueerri yúderri pastor iglesia rícu, rúnaa liwáalia bácau rími línuja, ya léewa liwánacaala sáica wérri léenibiu ya lishínaa quinínama líbana rícu sána.

¹³ Níwata náa'a yúdenai pastor iglesia rícu, médenai sáica nashínaa tráawajo, náiinuni'inaa nalíwoo áabai yáarruishi cawéni, ya chawíteemi wérri já'a néewaminaa natáaniaca néebidauca Cristo Jesús nácu.

Liá'a yáawaiyiica úyaderricoo linácueji liá'a wéebidani nácu

¹⁴ Nunénda nuáacoo nucába jiyá; ne nutána jirru líani,

¹⁵ quéewique'e, báawita nudécudau, jiáque'e léenaa chítashia jini rúnaa jimédacoo Dios shínaa éenajinai íibi, léwa líani iglesia Dios cáwiica, liá'a iglesia wíneerri ya túyerri yáawaiyica.

¹⁶ Yáawaiyii atéwai jócu wéewa wáiiwadedaca liá'a wéebidani nácu bájjalalai máanui wérrica:

“Cristo ínuerri cáinabi ítala limédacoo washílicuerriyu, néenee Espíritu Santo íiyada majíconaiyu, ya náa'a ángelbini nacábani.

Náiiwa nalí chóniwenai yáaine quinínama cáinabi íta'aa, náa'a éebidenai linácu quinínama cáinabi, ya narríshibiani sáicai wérri áacairra.”

4

Náa'a shírruedenai nawíteu liúcha liá'a néebidani nácujo

¹ Ne liá'a Espíritu Santo limá'ee jucámarranaa, cha lé'e amáarractala'inaa liyáca liá'a éerrica, áabiminaa dánaujoo liúcha liá'a néebidani nácu, nasíguiaminaa náa'a espíritu cachálujuedacanica ya néewidani nanácu náa'a ínuenai demonio néenee.

² Namédaminaa nawánacaala náa'a chóniwenai chámainsi wíteeshi ya canúma yúwicani, nashínaa nawíteee márquerriu nashínaa jíconaashi újni jíarruyucani.

³ Náani chóniwenai jócu náinda néda yáacacoo, ya jócu náinda náaya matuínaami íyacaishi, ne Dios quénudanica quéewique'e náa'a éebidenaica ya léchho náa'a yáine léenaa liá'a yáawaiyica náayaque'ini, náaque'e sáicai Diosru.

⁴ Ne quinínama liá'a Dios quénudanica sáicai wérri; ya jiní wéewani wadánaa jíucha warríshibiactani wáa sáicai Diosru,

⁵ níwata liá'a Dios chuánica ya isáta Dios yúcha limédani majíconaa.

Báqueerri sáicai catráawajaacai Jesucristorru

⁶ Ne jéewidacta quinínama líani nalí náa'a jéenajinai, ya jíya liá'a Dios chuánica ya liá'a sáicai jéebidanica nácu séewirrinai jiyá nácu, jiyá bácai cashírruedacai sáicai Jesucristorru.

⁷ Ne jócai jiméda liwánacaala náa'a chuánshi éerri rícu sánaca ya mawíteeca. Jimáaca jicáwicau Dios cáaji rícu mamáarraca;

⁸ áawita liá'a ejercicio sáicai wanáanairru máayabaca, jimáaca jiyáu Diosru sáicai quinínamaru, níwata índa walí sáicai líani wacáwicaca, ya liá'a wacáwica wabéechala sáica.

⁹ Líani yáawaiyii waliáni, arrúnaa quinínama néebidacani.

¹⁰ Tándawa líani, watráawajaa ya waméda wadánaniu, níwata wamáaca wanéndaca líani liá'a Dios cáwiica, liá'a wásederri quinínama chóniwenai, nalí chúnsai náa'a éebidenai linácu.

¹¹ Líani arrúnaa jibánua ya jéewida áabi mawí.

¹² Ujicába jiyáú jiníca jiwéni, báawita icúlrrijui jiyá, mawí jiyada jiwíteu nalí chaléjta éebiderri Dios chuáni nácu, chaléjta jitáaniacala, chaléjta jiyáyu'u jiwówa yáajchau, ya jéebidacala ya jicáwica jiní jiconaa.

¹³ Nácula nuínu jichána jiliá nalí náa'a chóniwenaica liá'a Dios chuánica, jiá nadánani náa'a jéenajinai ya jéewida nayá.

¹⁴ Ujinda amáarraca liá'a saícabee Dios yáani jirru, quéecha'inaami Dios wána salínaica iglesia ísanaca nachánaa nacáajiu jinácu.

¹⁵ Jimáaca quinínama jiwíteu linácu liáni, néewaquee'e nacába quinínama léjta jidáwinacoo jinácu.

¹⁶ Jitúyau jiyá jájiu, liá'a jéewidau'u áabi, jiáu cabálininaa quinínama nácu. Ne jimédacta cháni'i, jéewaminaa jiácoo áacairra jiyá jájiu, ya chacábacanaa náa'a éemenai jirru, néewaminaa náacoo áacairra léchchoo.

5

Chíta éewau'u jiyá náajcha náa'a éebidenai

¹ Ujicáitadedá liá'a salírranica, báawachata, jéewida liwíteee chaléjta újni jisálijinaa, jiyá náibi náa'a icúlinaica ya jiá nawíteee léjta jéenajinai.

² Náa'a salítuenica, jiyá ruájcha chaléjta jitúwa; ya náa'a miyácanai, chaléjta jéenajinai ína, witeeshi majíconaiyu.

³ Jiyúda máanirrinica náa'a jócani wáalia tánashia yúderri nayái.

⁴ Ne báquetoo máanirriuctani ruwáalia rucúuleu jócta rutáqueerri, nayáwa quéechanacu éewenaa néewidacoo naméda nacábacanau náajcha náa'a chúnsana néenajinaica, canínaaque'e nacába nasálijinau léjta canínaa nacába nayá léchchoo, léwa saícai liéni, saícai Dios cába léchchoo.

⁵ Ne ruá'a yáawaiyii máanirriuca, ruá'a máaquechooca bácai, máaquechoo ruwówau Dios nácu, jócau íiyabau rusátacoo Dios yúcha éerri jútainchu ya táayee léchchoo, quéewique'e Dios yúda ruyá.

⁶ Ne ruá'a máanirriuca médechchoo léjta éerri wówau, máanaliu yáca rucáwica yáajchau.

⁷ Jibánua nalí náa'a quinínama liáni, quéewique'e jócubeecha arrúnaa nacáida íwanaa.

⁸ Ne liá'a jócaita túya léenaaca, mawí'inaa chúnsana léenajinaica, jócai méda nacábacanaa náa'a éebidenai Dios chuáni, cháí jicá'a liá'a mawí cacháninai wíteee náucha náa'a jóca éebida Dios nácu.

⁹ Táshia natánacta nají'inaa náa'a máanirrinica, arrúnaa nayáca bácai nája náa'a wáalenai mawí sesenta camuí, ne ruá'a wáalechoomi bácairrimi rúnirrijau.

¹⁰ Néewani náa léena nácu liá'a saícai rumédanica; Dáwinechoo saíca ruéeniú, saíca wíteee náinuúta rúbana rícula, bádedeechoo náiba náa'a éebidenai, ruyúducta náa'a carrúni jináatanica; ne léchchoo, ruwówa rumédaca quinínama saícai.

¹¹ Ne jócu tána nají'inaa néeni náa'a máanirrinica wáalianai píitui camuí, níwata ruínaa wána rushírricoo Cristo yúcha, wówainai nawína yáacacoo wáliiyu baniu,

¹² nawáalia najíconaa nayá jájiu, jóca naméda léjta namáyu nalí quéechanacu.

¹³ Ne léchchoo najínaniu cuíta jútainchu, ya naméda náinuniu léchchoo, ne jócanita ínu bácai canúma yúwicani léchchoo, níqueneu quinínama nácu ya náiiwadedá jócai saícanata náiiwadedaca.

14 Tándá nuwówai náa'a máanirrini miyácanaica ruéewa ruéda yáacacoo wáaliyu, nawáaliaque'e néenibiu, natúyaque'e nábanau léjta íina, jócubeecha náa lirrú yáarrushi liá'a najínaica.

15 Ne áabi náa'a máanirrinica najíau Jesucristo yúcha, jáiwa náawai Wawásimi yáajcha.

16 Ne báquetoo ínetoo éebidechoo Cristo nácu, ruwáaliacta ruéenajinai máanirrini íbiu, arrúnaa iyúdacani, jócubeecha cadúcuni liyá iglésiaru; cháminaa iglesia éewa liyúda nayá náa'a máanirrinica jiníni yúda mawí.

17 Náa'a salínaica wánacaleenai sáica iglesia, éewenai cawáunta icába mawí, náa'a yáawaiyínica íiwa ya éewidenai Dios chuáni.

18 Ne liá'a Dios chuáni limá'ee: "U'ibáji linúma liá'a pacáaca jáicta litráawajaa liyá cáí". Né'e limá'ee lécchoo: "Liá'a tráawajeerrica iglesia rícu, éewerri lirríshibia liwéníu lécchoo".

19 Ujiméda nawánacaala náa'a táanianai lijúnta liá'a salírrani éewiderrí iglesia rícu, jócta liwáalia chámata jócta matálitai cábenai liyá.

20 Náa'a médenai náacoo najíconau, arrúnaa náarracani quinínama náneewa, quéewique'e chacábacanaa cáarru náa'a áabica.

21 Nubánua jiyá Dios náneewa, Jesucristo náneewa ya náa'a ángelbini Dios wínani lécchoo, jiméda quinínama liá'a nuwánani jimédaca, ya machácani jiyá quinínama yáajcha, jicába quinínama áabena.

22 Ujichánaa jicáajiu áabi nácu jóctanaa jiá lénaa liwítee sáica, jócubeecha jiméda jijíconau náajcha. Jitúyau liúcha liá'a quinínama máashiica.

23 Níwata éerri jútainchu bálínacoo jiáwai nácu, ujírra shiátai bácai liyáwoo, jéewa jíirra píitui vino lécchoo.

24 Najíconaa náa'a áabica, nacábani jucámarranaa jóctanaa náau liyáctala cáberri yáawacta cajíconaajani, ne áabata náani lénaa liáwinaami.

25 Ne chalécchoo, liá'a sáicai namédani lécchoo nacábani jucámarranaa; ya liá'a jócai nacába, jóca'inaa máacau libáyacoo séewirrinaa.

6

1 Náa'a arrúnaani tráawajaaca nawácanairru mawéni, arrúnaa náa'a nacáarruni'inau nawácalirru, arrúnaa cawáunta nayá, jócubeecha licáida náiiwanaa Dios jí'inaa nácuha, jiní natáaniacala máashii linácu liá'a wéewidani nácu.

2 Ne áabi wáaliacta nawácanai éebidenai Dios chuáni, néewaque'e cawáuntaque'e nayá, níwata néenajinaiwajani éebiderrí Jesucristo chuáni nácu; tádawa, arrúnaa iyúda nayá sáicai wérri mawí, tándawa náa'a ríshibianai nashínau sáicai tráawajuca, éebidenai lécchoo, ya éenajinai canínaa icába nayá.

Rícucaishi yáawaiyiica

Jéewida ya jíiwa nalí liáni:

3 Ne áabi éewidacta iyá báawatai liúcha liá'a léewidani iyá nácu, ya jócu áabena liyá liájcha liá'a yáawaiyica néewidani nácu, Wawácali Jesucristo nácue sáica, ne jócani éewida léjta wawítee,

4 ne báqueerri sáictai cábacoo liyá jájiu liwítee rícuejiu, ne jiní yáani lénaa. Íiserri litáania nanácu náa'a chuánshi jócani sáica licábaca, ne yáairri linácu chaléjta bálínacaalashi; ne léwa línucteji liá'a cadéni

nacába yáacacoo, jócu áabenaawáitee, máashii linúma, jócu léebida linácu,

⁵ ya línua yáacau éerri jútainchu áabi yáajcha, náajcha náa'a chóniwenai máashii wítee, ya jócai liá léenaa liá'a yáawaiyica, wíneerri liá'a wíteeshica cháji'i warrúwa nácueji.

⁶ Ne jucámarrai yáaca liá'a wawíteeca, yáawaiyii cawéni wérrica, ne bácai lirrú liá'a saíctai wówa liájcha liá'a liwáalianica.

⁷ Táda jiní waíndani lítala léji líeni cáinabica, jiní'inaa wéewani watéecojoo.

⁸ Áicta wáayanijaa ya ái wábalajaa, ta éewa saícta wawówai liájcha líani.

⁹ Náa'a wówenai nawáalia máanui wéerri warrúwaca, jócu néenaa nawánta liá'a máashii méda nawówa lícu, ya liwána napénsaa áabata matuínaami mawíteeyu, ya liá'a máashiica téerri washiálicuenai carrúni jináatactala'inaa nayá, ya chaléeni náucaquictala'inaacoo.

¹⁰ Níwata lináinaa liá'a warrúwaca, náawiderri nawítee náa'a washiálicuenaica, namédaque'e máashii liyú liá'a warrúwaca, náa'a saíctani cábacani liá'a warrúwaca, lináawida nawítee liúcha liá'a néebidauca. Jáiwa carrúni jináata naméda nacáwica nayá jájiu.

Liá'a saícai únua yáaquerricoo linácu liá'a léebidauca

¹¹ Ne jiyá, washiálicuerri Dios shínaa, jimáaniu liúcha líani quinínama máashiica. Jitée cáwicau machácani, máaquerri jiwówau Dios nácu, jiwáaliaca jéebidauyu, canínaaca jicábacani, u'ínu jiyá nuchuáni nácu mamáarraca, jiáu jibéechalau, imíyaiyu jiwówa yáajchau.

¹² Jíinua yáacoo linácue liá'a saícaica jéebidau Dios nácu, ujínda liácoo jiúcha liá'a cáwicashi jócai amáarra, linácuejiwa Dios máida jiyá, tánda linácueji líiwa jirrú quinínama nanáneewa náa'a chóniwenai.

¹³ Chócaja'a, Dios náneewa, yáairri nacáwica quinínama yáanai lirrícu líani éerrica, ya Jesucristo náneewa, cha lécchoo liméda áabai líiwa nalí saícai, ya líiwa saícai chuánshica lináneewa liá'a Poncio Pilatoca; nubánua jiyá,

¹⁴ jimédaque'e chaléjta nubánua, jócai jéewa jiwána nanáawidaca, jócubecha arrúnaa nucáita jiyá. Jiméda cháni cáashia línuictala liá'a Wawácali Jesucristoca.

¹⁵ Dios méda quinínama áabenaawáitee licábacanaa chaléjta limáyu, liyáwa bácai Dios saícai wéerri yáairri quinínama ita'aa, náibicha náa'a reyebinica liyá mawí máanui náucha ya náibicha náa'a wánacaleenaica, liyá mawí máanui náucha.

¹⁶ Liyáwa bácai jócai máanali, yáairri áabai camarrashiyu jinícta éenaa lirrúnicoo. Jiní báqueerri washiálicuerri éeneerritee licábacani, jócai'inaa léenaa licábacani. ¡Bácai Dios yáairri'inaa mamáarraca éerri! Cháwajani.

¹⁷ Náa'a wáalianai warrúwa líta'aa líani cáinabica, jibánua nalí jócubecha máanui nacábacoo, jócubecha namáaca nawówau linácu liá'a nanéndani nayáca warrúwa nácu, níwata liá'a warrúwaca éewerri amáarraca, jiní wéni. Imáaca iwówau Dios nácu, liyáminaa yáa walí quinínama liá'a warrúnaani'inaa walíwoo, quéewique'e liméda walí saícai.

¹⁸ Jiwána naméda liá'a saícaica, quéewique'e namédacoo rí cubiniyu naméda saícaica. Jíiwa nalí nanéndaque'e nayúdau'inaa náa'a carrúni jináatanica.

¹⁹ Cháwaminaa nawáalia rí cubinique'e nayá, liáminaa nalí nadánani, yáairri'inaa nalí cabálininaa nabéechalau, náinuminaa liá'a nacáwica jócai amáarra.

Líiwa lirrú báitaa liá'a Timoteoca

²⁰ Timoteo, túya sáica liáni nuáni jirrú jicáaji rícu. Ujéemi chuánshi matuínaami éerri rícu sái mawéniica, jiní jiácala liwíbanaa nalí náa'a chóniwenai máinai náacala léenaa, ne jiníni yáni léenaa;

²¹ ne áabi náa'a nanáawida nawíteu, liúcha liáni nawíteee jócai yáawaiyi, shírreneu liúcha liáni léebidauca. Nusáta Dios yúcha irrú'inaa liáque'e irrú sáicabee inácu'inaa.

Segunda carta de San Pablo a TIMOTEO

Nuédacaniu jinácu

¹ Nuyá Pablo, apóstolu Jesucristo shínaa, bánuerriu Dios wánacaala nácu, chaléjta Dios máyu'u liá'a cáwicashii Cristo Jesús nácu.

² Nutána jirru liáni cáashtaca liá'a Timoteoca, canínai nucábaca jicá'a nucúulee. Nuwówai Dios wasálijinaa ya Wawácali Jesucristo liá jirru jidánani ya carrúni jináatau ya saícai wérri jinácu.

Wáiwadedau Cristo nácu

³ Nuédacaniu'inaacu séewirrinaa jáicta nusáta nuyáwai Dios yúcha, ya nuá saícai Diosru éerrinacu ya táayee, liá'a nushírruedanirru saíca nuwítee, léjta nashírruedaumi náa'a nuwérrinaibimi lécchoo.

⁴ Nuédacaniu séewirrinaa jituí yáabi nácu, ya nuwówaiyu ta nucába jiyá, quéewiquinicta saícta wérri nuwówa.

⁵ Níwata nuédacaniu jéebidau machácani, quéechanacumi ruéebida ruwáalia ruá'a jirruída Loidaca ya jítúwa Eunice, ya nuyá éebiderrí lécchoo jiyácala cháí wáliacajani jéebidauca.

⁶ Tándá linácue nuárta jiyá, quéewique'e ujínda liácoo jíúcha liá'a jiwítee saícaica Dios yáani jirru, quéecha'inaami nusáta jinácu nuchánaa nucáajiu jinácu.

⁷ Ne Dios jócai yáa liyá walí áabai wíteeshi cáarruica, yáairriu walí áabai wíteeshi cadánani, caníinaa wacábaca ya wéewa watúyacoo wayá jájiu.

⁸ Ubái jiyá jíiwadeda saícai wawácali nácu, ubái jiyá nunácueji lécchoo, nuyá naníquini cuíta manúmai rícula linácu liá'a Jesús bánuani wamédaca; báawachata, liá'a danáanshi Dios yáani jirru, jiwánta liá'a carrúni jináatabee ínuerri'inaaca linácueji liá'a chuánshi saícaica.

⁹ Dios wásedeerri wayái ya limáida wayá quéewique'e wamáacaque'e licáaji rícu quinínama wacáwicau, jócaita linácu liá'a wanísani wamédacai, níwata léwa liwówau jáni ya caníinaaca licába wayá Cristo Jesús nácueji. Dios caníinaa licába wayá quéecha'inaa jiní éerri únibii.

¹⁰ Dios íyaderri walí caníinaa licába wayá chóque'e, quéecha'inaa línu Jesucristo téerri'inaa wayá áacairra, liá'a márderrí máanalicai dánani, ya lirrícueji liá'a Dios chuánica lijéda jucámarranaa liá'a cáwicaishica jócai amáarra.

¹¹ Dios máaquerri nuyá nuíwaque'e liáni chuánshica, ya libánua nuyá léjta apóstolu ya qéewidacaica.

¹² Tándá linácueji liáni carrúni jináata nuyá quinínama. Ne jócu báí nuyá linácueji, níwata nuá lénaa tánashia nácu nuéebidai, ne nuyá yáairri lénaa liyá wálierrí liwítee dánaniu quéewique'e nuíwa lichuáni mamáarraca, cáashia línuictala'inaa liá'a amáarracta cáinabi.

¹³ Jéewidau léjta jicábau nuéewida liá'a chuánshi yáawaiyiica, liá'a jinísani jéewidacoo nácu nuájcha, ya jéebidaque'e mamáarraca, ya liá'a nínaashi wawáalianica wayáyuca macábaita Cristo Jesús nácueji.

¹⁴ Espíritu Santo dánaniyui yáairri wanácu, jítúya linácu liá'a chuánshi machácanica liá'a Dios máacani jirru.

¹⁵ Léjta jíáyú lénaa, quinínama cáinabi Asia shínaa ítesana, namáaca nuyái bácai, náibicha náa'a Figelo ya Hermógenes.

¹⁶ Wawácali carrúni jináataque'e licába náa'a léenajinai liá'a Onesíforo, níwata liyá íchabachu línu liyúda nuyá, ne jócu báí línu licába nuyá yáairri cuíta manúmai rícua.

¹⁷ Bávachata, jái'inaami línu Romalai, lichánau limúrru nuyái jócai wówa iyabau cáashia línu nunácu.

¹⁸ Wawácali carrúni jináataque'e licábacani, liyáli éerri jáicta amáarra cáinabijoo. Jiyá jái yáa léenaa íchabachuca liyúda wayá Éfeso rícu.

2

Báqueerri soldado sáicai Jesucristo shínaa

¹ Ya jiyá, Timoteo, nucábani jicába nucuúlee, jéderri danáanshiyu liá'a Jesucristo yáani jirru.

² Liá'a jéeminica numáca íchaba chóniwenai náneewa, jéewidani náa'a washiálicuenaica jíisainica, náa'a éeneenai néewidaca áabi.

³ Jiyá sáicai wérrí léjta soldado Jesucristo shínaa, éewerri jiyá sáicai áawita carrúni jináata naméda jiyá linácueji.

⁴ Jiní báqueerri soldado éewerri liwína áabai tráawaju, arrúnaa liyá linácuja éewaqué'e sáicta liwácali cábacani.

⁵ Chacábacanaa, liá'a caséwicacaica, jócai éewa lirríshibia liá'a pre-mioca, jóctacala liséwica léjta licábacanaa liséwicau'inaa.

⁶ Liá'a tráawajeerri bacháida lícu, quéechanacu arrúnaa litráawajaaca, quéewique'e liáwinaami léewa liáwaqueda líta liá'a liáabanica.

⁷ Jédacaniu linácu liáni numánica jirru, liá'a wawácalica liwánaminaa jiá léenaaca quinínama.

⁸ Jédacaniu Jesucristo nácu, cáwerrimicoo máanalicai yúcha, David táqueerrimi; léwa chuánshi léewidani wayá nácu, wéewaunaa wáacoo áacairra ya núiwadedani.

⁹ Linácu liáni chuánshica nuwánta carrúnatabee, ya nabáji nuyá léjta báqueerri cáinuacai; ne liá'a Dios chuánica jócai bájiu.

¹⁰ Tándawa nuwánta quinínama, quéewique'e numédaque'e sáicai nalí náa'a Dios wínanica, quéewique'e nayá néenaaque'e náacoo áacairra, liá'a sáictai wérrica, ya jócai amáarra Cristo Jesús nácu.

¹¹ Liáni yáawaiyii wérrí:

Máanalicta wayá linácu, cáwiminaa wayá liájcha lécchoo;

¹² Carrúni jináatacta wayá linácu, wawáaliaminau washínau liájcha liwánacaalactalaca; ya wabáyacta lináwa wáa léenaa linácu, chacábacanaa libáya wanáwa lécchoo;

¹³ jócta machácani wayá, liyá mamáarracai méda machácanii, níwata jócai éewa limáaca licábacanau, le licábacanaaja lierra.

Báqueerri catráawajaacai sáicai wérrí

¹⁴ Jédacaniu séewirrinaa nalí linácu liáni: Limá nalí Dios náneewa u'icáita yáacau linácu jilierra chuánshi. Náa'a cáitenai jócai sáicai, méderri máashii nalí náa'a éemenai nayácani.

¹⁵ Jiméda quinínama tánashia jéewani jimédaca, Dios náneewa jicá'a báqueerri washiálicuerri catráawajaacai méderri sáicai, jócai éewa báica, éewiderri sáica léjta licábacanaa liá'a Dios chuánica yáawaiyiica.

¹⁶ Ujitáania chuánshi máashii cáinabi íta sái, jiní wéni, léca liá'a natáaniani nácu cha, yúquerri nayá mawí máashiiquictala,

¹⁷ ya liá'a néewidacalaca cárrallerriu chaléjta liá'a bálínacaalashi cachánaninica. Léwa libésunau liáni náajcha náani washiálicuenai nají'inaa Himeneo ya Fileto,

¹⁸ náawa yáainiu náani báawachala liúcha liá'a yáawaiyiica; namá'ee linácucha liá'a wacáwiactacoo jái bésunacuwai, ya jínaneneu nacáarraleda chacábacanaa náa'a áabi éebidenaica.

¹⁹ Ne Dios máaca áabai liárrubai cadánaniyaca, tánda litánaa nalí: “Liá'a wawácali yáirri léenaa náa'a lishínaaca”, ya “Quinínama náa'a sátenaicoo Dios yúcha, arrúnaa nashírrique'iu liúcha liá'a jíconaashica”.

²⁰ Waméda áabai cuíta máanui cábacanaa: Áabai cuíta máanui, jócai báabajuta oro yáca ya warrúwa ái néeni já'a, lécchoo áicuba ya bádánicaishi, áabi namédaniyu sáicai, ya áabata mawí cuíta lícu sái.

²¹ Cháwa libésunacoo á'a cuíta wawácali shínaaca. Ne wayácta majícona na quinínama máashii yúcha, cháiminaa léjta liá'a cawéninamaica, yáairri sáica wawácali cáaji rícu, méderri'inaa quinínama méenaami sáicaica.

²² Jidánau liúcha liá'a máashiica icúlinai wíteeca. Jimúrru jiyá machácaniyu ya jéebida mawí, canínaa jicába, ya sáictaque'e jiwówa, náajcha náa'a quinínama chóniwenai wáalianai nawówau masácula nasátacoo Wawácali yúcha.

²³ Ujiméda liwánacaala náa'a cáitenai matuínaami, jicá'a náa'a chóniwenai mawíteeni, jái jiá léenaa índeerri ínua yáacashi.

²⁴ Báqueerri washiálicuerri tráawajeerri wawácalirru, jócai jínaniu línua yáacacoo, báawachata, arrúnaa sáica limédacoo quinínama yáajcha, arrúnaa éeneerri léewida sáica, ya arrúnaa liwántaa quinínama.

²⁵ Ya jiárra imíyayu jiwówa yáajchau náa'a médenai lijúnta máashii, jinda Dios náawida nawíteejoo náaque'e léenaa liá'a yáawaiyiica.

²⁶ Nawítee cáwiaque'iu, néewaqué'e najiácoo liúcha liá'a cachálujedacaica Wawásimi wáliierri nayá mawítee, limédaqué'e náajcha léjta liwówainica.

3

Chítashia nacábacanaa náa'a chóniwenai urrúnictala amáarra cáinabi

¹ Ya lécchoo arrúnaa jiá léenaa, liá'a éerdi éenamicojoo línuminaajoo éerri carrúnatai'inaa.

² Náa'a chóniwenai cadéniminaa nayájoo, canínaaminaa wéerri nacá'a nawárruani, wachósuni ya cábadedeenaicoo nayá jájiu. Natáaniaminaajoo máashii Dios nácu, jócuminaajoo néewidajoo nasálijinaarru; nayáaminaa quiní'inaajoo máj nalí, quiní nabústanijoo, jóca'inaa náa'a licáarruninaa liá'a Dios máni nácuca.

³ Jiní canínai nacábacoo, jiní carrúni jináataca nacába áabi, nayá catáaniacani, nanúma yúwicau, jócuminaa néenaa nawánacaalacojoo liúcha liá'a máashiica; nayá liyájurricani, najínai'inaa quinínama liá'a sáicaica.

⁴ Nayá cachálujedacani, jócani cawáunta, nayáaminaa cashiámuni wítee wachósuni, namúrruminaa léjta nawítee máashii wówau'u, méewanita múrru Dios.

⁵ Namédaminaa újni jicá'a náa'a éebidenaica ne újni namá nayáca, ne iyada nayá léja liá'a máashii namédanica. Níwata nayá jócai néebida Dios chuáni dánani. O'iwína yáacoo náajcha náarra chóniwenai.

⁶ Níwata nayá néenaa náa'a wárruenai lirrícúla liá'a cuítaca nachálujueda náa'a májinani ínaca, cashiámuni jíconaa, liárdanica quinínama wíteeshi máashiica,

⁷ nayá séewirrini éewidacoo, ne jócu néenaa náa léenaa linácu liá'a yáawaiyiica.

⁸ Chaléjta náa'a camálicai jí'ineenai Janes ya Jambres, jáiwa naméda máashii Moisés júntai, léquichoo náa'a chóniwenaica jócu néewida liá'a yáawaiyiica. Jiníwata washiálicuenai nawítee máashii wérri najíconaiyu, máashiderru, jócani éebida linácu.

⁹ Ne quiní'inaa namédani bájjialajoo, níwata náa'a quinínama náa léenaajoo chóniwenai mawíteeni, chaléjta nabésunaucoo náa'a chámataca Janes ya Jambres Moisés júnata.

Pablo íiwa Timoteorruni liá'a limédani'inaaca

¹⁰ Ne jiyá Timoteo, jái éewidacuwai linácu liáni nuéewidau chóniwenai, léjta nucábacanaa yáayu, nuwówaini numéda séewirrinaa, nuéebidanica, nuyá jócai íiwirri wówa áawitate naméda nulí máashii, ne caníinaa nucába chóniwenai, ya nudánani nuwántaque'e quinínama,

¹¹ léjta nacánaquedau nuyá ya carrúni jináata numácoo. Jiá léenaa quinínama liá'a nubésunaucoo á'a Antioquía, ya Iconio, ya Listra, nacánaquedau nuyá carrúni jináata, ne nuyá liá'a wawácali túyerri nuyá quinínama yúcha.

¹² Yáawaiyii waliáni, quinínama náa'a wówenai nayáca saícai wérri Cristo Jesús yáajcha, nabésunedaminaa carrúni jináatabee.

¹³ Ne náa'a máashiinica, ya náa'a cachálujuedacánica mawíminaa máashii náacojoo, nachálujuedaminaa ya áabi chálujueda nayá lécchoo.

¹⁴ Jiyá yáairri cabálini quinínama linácu liá'a jéewidanicoo nácu, ya jéebidau'uni. Jiníwata jiyá ái yáa léenaa tánashia éewida jiyái.

¹⁵ Jédacaniu samálita'inaami jiyá yáirri léenaa Dios chuáni, jái éewa léewida jiyá ya litée jiyá áacairra, jéebidauca Cristo Jesús nácu.

¹⁶ Quinínama liá'a Dios chuáni tánerricoo saícai wérri, ya Dios yáani walí, saícai léewidaca ya liárta wayá, quéewique'e lichúni wayá, léewidaque'e wayá, áabai wíteeshi machácaniyu,

¹⁷ quéewique'e liyá washiálicuerri Dios shínaaca, éeneerri limédaca quinínama, wáaleerri quinínama liwíteu ne yáirri léenaa léewaque'e liméda quinínama méenaami saícai.

4

¹ Dios náneewa ya Cristo Jesús náneewa, línuminaa jicá'a reyjoo, líiwa najíconaajoo, náa'a cáwinica ya náa'a máanalínica ne numá jirú bájjiala,

² jíiwa Dios chuáni liá'a saícaica, ya mamáarraca jiyáca jáicta léerdi ya jócta léerdi, jiwána léewidaca, jiárrani, ya jiá jidánani, jéewidau cawáunta ya u'íiwirri jiwówa.

³ Línuminaa léju liá'a léerdica, náa'a chóniwenaica jócu nawánta néewida saícai chuánshicojoo, namédaminaa nawíteeyu liá'a nawówaini namédaca; namúrruminaa manuába qéewidacani néewidaminaa léjta nawówau néemicani.

⁴ Nanáawida nawójunaa lirrú liá'a yáawaiyiica, namédaminaa quinínama liwánacaala liá'a chuánshica.

⁵ Ne jiyá wálierri séewirri liá'a saícai wíteeshica, jiwántaque'e carrúni jináatabeece, jiméda mamáarraca jíiwa Dios chuánica, jiméda machácani jishínaa tráawaju.

⁶ Jái urrúni náiinua nuyái, nucáwica nuáni Dios cáaji rícu.

⁷ Nuyá yáairri machácani nuéebidaca mamáarraca, áawita cacháninabee ínu nútala, léjta báqueerri washiálicuerri ínu yáaquerri jináwiu rícu. Nunísa nuínu chaléeni nuéewactala nuínuca, nuyá jócai numáaca nuéebidauca Dios chuáni nácu.

⁸ Chóque'e nushínaa premio nénda nuyá, nugáananica, ne liá'a nuwácali liá'a chóniwerri éewerri licábaca liá'a máashii o liá'a sáicaica, liyáali éerri liáminaa nulíjoni. Léeminaa liá'a nulí ya nalí náa'a quinínama náa'a caníinaani cába liyá, néndenai liyá cáashia línuca.

Pablo éewidacala bácai Timoteo

⁹ Jiméda quinínama jíinuque'e madéjcanaajoo jicába nuyá.

¹⁰ Ne liá'a Demas caníinai cába mawí liá'a éerri shínaaca, jáiwa limáaca bácai nuyái, jáiwa liáwai Tesalónica néerra, Crecente liáu déecuchala Galacia, ya Tito yáa Dalmacia néerra.

¹¹ Bácai Lucas yáa nuájcha, jimúrru nulí Marcos ya jíndani jiájchawoo, níwata yúderri'inaa nuyá tráawajorru.

¹² Liá'a Tíquico nubánuani Éfeso néerra.

¹³ Jáicta jíinujoo jínda nushínaa capa, numáacani Troas tána íbana néeni liá'a Carpo. Lécchoo jínda nushínaa cáashta, ya náa'a cáashta báinacu sánami, jí'ineenai pergamino.

¹⁴ Alejandro jíárru shínanaa, máashii wérri médacoo nuájcha. Liyá wawácali lipáida liyájoo, léjta linácu liá'a limédanica.

¹⁵ Jitúyau jiyá liúcha, níwata máashii médacoo wajúnta linácue liáni wéewidanicoo nácu.

¹⁶ Quéechanacu nutáania nubícaubaliu nanáneewa náa'a wánacaleenaica quiní yúda nuyá, quinínama namáaca bácai nuyá. Nunénda Dios jócubecha licóbra liúcha liá'a máashii namédanica.

¹⁷ Ne liá'a nuwácalica liyúdawa nuyái, ne liá nudánani quinínama nutéque'e liéni nuiwa Dios chuáni, liá'a chuánshi sáicaica wásedeerrica, quéewique'e néemicani quinínama náa'a jócani judíobini. Cháwa wawácali túyerri nuyá liúcha liá'a carrúnatai újni cháawi quíirrai núma rícuca.

¹⁸ Liá'a nuwácali litúyaminaa nuyá quinínama liúcha liá'a máashiica, liwáaliaminaa nuyá lishínaa liwánacaalactaca éerri ítala. Wacábactala balíbalibee ne liyá yáawaiyii, cháí'inaa.

Nutáa jirru ya nuá jirru sáicai nuájumirrau

¹⁹ Nuédacaniu Prisca nácu ya Aquila nácu, ya náa'a tána éenajinaica Onesíforo.

²⁰ Erasto liá'a máacau Corinto néeni ya Trófimo numáaca bálinerrii á'a Mileto néeni.

²¹ Jimédawa jidánijoo jíinu uniábi béechajoo. Nabánua jirru nédacani'eewoo jinácu Éubulo, Pudente, Lino, Claudia ya quinínama éenajinai éebidenaica Cristo nácu.

²² Liá'a Wawácali Jesucristoca liyá jiájcha. Dios cámuisheda iyá liwíteeyu quinínama irrú.

Carta de SAN JUDAS

Nuédacaniu Inácu

¹ Nuyá, Judas, cashírruedacai Jesucristo shínaa ya Santiago éenajirri, nutána liáni cáashtaca nalí náa'a chóniwenai canínaani Dios wasálijinaa cábaca ya limáida nayá, náa'a Jesucristo túyanica.

² Irríshibia iyá máanui bájjiala carrúni jináata, saíctacta iwówa ya canínaabee.

Náa'a éewidenai númashi yúwica

³ Nuéenajinai canínaani nucábaca, nuwówai nutána máanui wérri linácu liá'a wásedeerri iyá ya chacábacanaa nuyá lécchoo, ne chóque'e nucába rúnaacala irrú, quéewique'e ínua yáacacoo linácu liá'a éebidauca quéechamite léejueda nalí náa'a Dios shínaaca.

⁴ Níwata linácu nachálujueda nawárruacoo íbirra áabi chóniwenai, nalí liá'a chuánshi Dios shínaa líyadanica quéechamite linácula liá'a náucaquictalacoo. Náa'a washiálicuenai máashiicanica, náa'a pénsenaica canínaaca Dios cába wayá bájjiala, jócuminaa carrúni jináata licába wayájoo quinínama liá'a máashii wamédanica, ya namá Jesucristocala jócai wánacaala wayá jiní wawácalicalani.

⁵ Báawita iyá ái yáa léenaa, nuwówai édacanicoo liá'a Wawácalica, liáwinaami lijéda náa'a chóniwenai Israel shínaaca Egipto lícucha, limárda nayái náa'a jócanimi éebida.

⁶ Ya nalí náa'a ángelbini jócani máacau saíca, jiníwata néechate chúnsai náarru, Dios wáaliani cuíta manúmai catáwacai ya jócani amáarra, liyáali éerri máanui Dios mácta'inaa tánashia yáau áacairrai ya tánashia yáau infierno rículai.

⁷ Chacábacanaa léjta náa'a ángelbinica, lécchoo náa'a chacáalee jí'ineenai Sodoma ya Gomorra ya náa'a chacáalee léema nácu sánaca, naméda'inaa náa'a rúmbabini médanica, ya naínda natée nayá máashiiquictala lijúnta liá'a licábacanaa. Tánda nasúfria carrúni jináatami liá'a chichái jócai amáarra ya namáaca náiiwanau chacábacanaa quinínamarru.

⁸ Báawitate náa léenaa liérta, náarra washiálicuenai lécchoo, nayá léjta dajuíshi rícula, nasáculéda nanáanaiu, nacháani liá'a wánacaleerri wawácali chuánica ya nacáitadede nanáawa náa'a wánacaleenai mawí.

⁹ Liyája liá'a ángel Miguel, liá'a wánacaleerri máanui mawí náucha náa'a áabi ángelbinica, quéecha'inaami línua yáacacoo lijúnta liá'a Wawásimica quéewique'e léda liúcha Moisés máashiicaimi, jócu léenaa liúca chuánshi máashiiyu, léerrimi'e limáni lirrú: “¡Liá'a Wawácali liárta jiyájoo!”

¹⁰ Ne náarra washiálicuenai natáania máashii linácu liá'a jócai náa léenaa; ya liá'a náani léenaa cábacanaa, léjta náa léenau'u cuéshinaica jiníni wíte, namédani chúnsai'inaa náucacooyu.

¹¹ ¡Áchunu carrúni jináata nayá! Quéewique'e wínenai léjta chacábacanaa liá'a Caínca. Linácu nagáana warrúwa nanáawawai, léjta liá'a washiálicuerri jí'ineerri Balaam, ya léjta liá'a jí'ineerri Coré, máanalini jócala léemi nalí namáni nácuha.

¹² Naa'a báinatánica shímashi canínacta nacábacoo náibi éenajinai ya ijúnicai saíctacta naméda nawówau. Liyáli éerri náayactaca ya náirra saíctai wérrri nawówa, jócu náyada nayáu cawáunta. Cháni léjta pastorbini natúyenaicoo nayá jájiu. Cháni léjta liá'a sáanaí jinírri shiátai, litéeni liá'a cáulica. Cháni léjta banácali jócai yáa lítau léerdi rícuu, máanali chámaichu ya lijíchu éerruau.

¹³ Cháni léjta marrádaca carrúnatai wérrri manuá shínaaca, náucani léjta licáli náa'a máashii namédanica, wáneerri báinata nayá. Cháni léjta sáalii yúquenaiu nájabaa yúchau, yéeni yúquenai'inau lirrícula liá'a mawí cataawacabee jócai amáarra.

¹⁴ Lécchoo liá'a washiálicuerri jí'ineerri Enoc, liyá sietechu, Adán yáawinaami, litáania Dios lijí'inaa nácu, limá'ee nanácucha náa'a chóniwenai: "Nucába wawácali, ínuca íchaba wérrri ya íchaba wérrri lishínaa ángelbini yáajchau,

¹⁵ licábaque'e cajícanaani ya jiní jíconaa quinínama washiálicuenai, ya liúcaque'e quinínama náa'a máashiinica, quinínama máashii namédanica nalíwoo, ya liá'a quinínama chuánshica jócai saícanata namáca, léjta máashiicani cajícanaani namánimi linácucha."

¹⁶ Quinínama najútau, quinínama náasacala, bácai namúrri nalíwoo saícaque'e nayá. Natáania wachósuniyu, ya natáania áabi nácu újni saíca néedaque'e náucha saícabee nalíwoo.

Liárrani náa'a éebidenai

¹⁷ Ne iyá, canínaani nucába nuéenajinai, édacaniu linácu náa'a apóstolubini wawácali Jesucristo shínaa

¹⁸ mánimi nácu: "Liá'a éerri éenamictala'inaa nayáminajoo náa'a chóniwenai casacalacani, nayáminaa áabenaá náajcha náa'a wówenai naméda liá'a máashiica."

¹⁹ Nayáwa náarra wówenai nashírredacoo; naméda nawíteu léjta nawówau ya jinínirru Espíritu Dios shínaa.

²⁰ Ne iyá, canínaani nucábaca nuéenajinai, iyá saíca cabálininaa majíconaa linácu liáni éebidani nácu. Isáta Dios yúcha índa litée iyá liá'a Espíritu Santo.

Isáta Dios yúcha índa litée iyá liá'a Espíritu Santo.

²¹ Iyá canínaani icába Dios mamáarraca ya inénda liá'a éerrica linácu liá'a Wawácali Jesucristoca, carrúni jináata wayá linácueji, liá walí licáwica jócai amáarra.

²² Carrúni jináata icába náa'a jócani éenajta éebidaca.

²³ Áabibi iwáseda ijéda nayá néenee chichái yúcha, ya carrúni jináata icába náa'a áabica, áawita itúyacoo náucha ya máashii icába lécchu liá'a náabala natéenica casáculaica máashiica nayá.

Liá saícai Diosru liájumirrau

²⁴⁻²⁵ Liyá Dios bácai rími, liá'a wásedeerri wayá, wáaleerri danáanshi litúyaque'e iyá jócubecha iméda ijíconau, ya quéewique'e líyada iyá jiní wérrri jíconaa ya saícta wérrri iwówa lináneewa balíbalibeeca. Liyája liá'a balíbalibeeca, máanui wérrica, liá'a cadánanica ya liwánacaalauca, linácu liá'a Wawácali Jesucristoca, quéecha'inami, chóque'e ya mamáarraca. Chácajani.